

RHYBUDD O GYFARFOD



Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

*Jonathan Cawley
Prif Weithredwr
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Penrhyndeudraeth
Gwynedd LL48 6LF
Ffôn: (01766) 770274
E-bost: parc@eryri.llyw.cymru*

Cyfarfod: Pwyllgor Cynllunio a Mynediad

Dyddiad: Dydd Mercher 14 Hydref 2026

Amser: 10.00 y.b.

Man Cyfarfod: Swyddfa'r Parc Cenedlaethol,
Penrhyndeudraeth a thrwy Zoom

*Gofynnir i'r Aelodau ymuno â'r cyfarfod 15 munud cyn yr amser
cychwyn dynodedig*

***Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd**
Y Cynghorwyr: Elwyn Edwards, Delyth Lloyd Griffiths,
Annwen Hughes, Louise Hughes, Edgar Wyn Owen,
Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts,
Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;*

***Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy**
Y Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Nia Owen;*

***Aelodau wedi'u penodi gan Lywodraeth Cymru**
Mr. Rhys Evans, Salamatu Fada, Mr. Tim Jones,
Ms. Delyth Lloyd, Ms. Naomi Luhde-Thompson,
Mr. Wyn Thomas.*

R H A G L E N

Rhifau
Tudalen

1. **Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd**
Derbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb a datganiadau'r Cadeirydd.
2. **Datgan Diddordeb**
Derbyn unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan aelodau neu swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem fusnes.
3. **Cofnodion** 3 - 7
Bydd y Cadeirydd yn cynnig bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 09 Medi 2026 yn cael eu harwyddo fel cofnod cywir (Copi yma) a derbyn y materion sy'n codi, er gwybodaeth.
4. **Adroddiadau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Partneriaethau** 8 - 32
Cyflwyno adroddiadau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Partneriaethau am y ceisiadau a ddaeth i law. (Copïau yma)
5. **Strwythur codi tâl arfaethedig ar gyfer asesu hyfywedd ariannol datblygiadau cynllunio a safleoedd posib i'w hystyried fel rhan o'r broses adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol Eryri.** 33 36
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Rheolaeth Datblygu a Chydymffurfiaeth a Swyddog Cynllunio (Polisi) (Copi yma)
6. **Ardaloedd Cadwrweth sy'n addas ar gyfer Prosiect yr Unfed Ganrif ar Hugain: Gwerthusiad Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli** 37 - 108
Cyflwyno adroddiad gan y Swyddog Polisi Cynllunio. Copi yma)
7. **Cynllun Datblygu Lleol Eryri – Adroddiad Monitro Blynyddol ar Gyfer 2025 - 2026** 109 - 324
Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Polisi Cynllunio. (Copi yma)
8. **Adroddiadau Diweddarau** 325 - 331
Cyflwyno adroddiadau diweddarau, er gwybodaeth. (Copïau yma)
9. **Penderfyniadau a Ddirprwywyd** 332 - 336
Cyflwyno rhestr o geisiadau sydd wedi cael eu penderfynu yn unol ag awdurdod a ddirprwywyd, er gwybodaeth. (Copi yma)



**COFNODION
PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD
PARC CENEDLAETHOL ERYRI
Dydd Mercher 9 Medi 2026**

PRESENNOL:

Aelodau wedi eu penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Elwyn Edwards (Cadeirydd), Delyth Lloyd Griffiths, Annwen Hughes, Louise Hughes, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, Meryl Roberts;

Aelodau wedi eu penodi gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Nia Owen;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Rhys Evans, Delyth Lloyd, Naomi Luhde-Thompson, Wyn Thomas.

Swyddogion

Jon Cawley, Bethan Hughes, Keira Sweeney, Iona Roberts, Jane Jones, David Jones, Aled Lloyd, Tiffany Kendall, Eifion Jones.

Cynghorodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu ac y byddai hefyd ar gael ar-lein yn ddiweddarach.

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan John Pughe Roberts, Einir Wyn Williams, Salamat Fada, Tim Jones.

2. Datgan Diddordeb

Dim

3. Cofnodion

Mabwysiadwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad a gynhaliwyd ar 24 Mehefin 2026, ac arwyddodd y Cadeirydd hwy fel rhai cywir.

4. Adroddiadau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau

Cyflwynwyd adroddiadau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau am y ceisiadau a ddaeth i law. Gweler yr Atodlen o Benderfyniadau Cynllunio sydd ynghlwm.

5. **Adroddiad Perfformiad Rheolaeth Datblygu – 2025/2026**

Cyflwynwyd adroddiad gan y Pennaeth Rheolaeth Datblygu a Chydymffurfiaeth.

Adroddwyd:

- Mai pwrpas yr adroddiad oedd rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am berfformiad y gwasanaeth Rheolaeth Datblygu o ran penderfynu ar geisiadau cynllunio;
- Bod yr adroddiad yn amlinellu perfformiad yn erbyn targedau'r llywodraeth o ran cyflymder prosesu pob cais;
- Bu problem staffio ond bod capasiti'r adran yn llawn o ran swyddogion datblygu bellach; bod technegydd cynllunio, Tiffany Kendall, wedi ymuno â'r adran, a bod cynorthwydd newydd yn dechrau mis nesaf;
- Bod ffigyrau 2025/26 o'r canran o geisiadau cynllunio oedd wedi'u pennu o fewn yr amserlen statudol a chytunedig dal i fod yn is na'r gyfradd darged o 80%; er hynny, roedd yn galonogol bod cynnydd da wedi ei wneud yn Chwarter 4 25/26 a Chwarter 1 26/27 â'r ffigwr yn uwch na'r gyfradd darged, ac yn agos at gyfartaledd Cymru;
- Bod 5 o'r 8 apêl a wnaed yn erbyn penderfyniadau'r Awdurdod yn 2025/26 wedi eu caniatáu, ac er nad oedd y gyfradd gwrthod o 37.5% yn ymddangos yn ffafriol i'r Awdurdod, roedd yn rhaid nodi natur yr apeladau, ac nid oedd unrhyw awgrym o broblem systematig o ran ansawdd prosesu'r Awdurdod;
- Bod adolygiad o ffioedd cyn-cyflwyno cais ar gyfer ymholiadau anstatudol a gwasanaethau eraill a ddarperir gan y tîm cynllunio ar y gweill i adlewyrchu gwaith ac amser y swyddogion.

Argymhellwyd: - Trafod a nodi'r adroddiad.

Penderfynwyd:— **derbyn** yr Argymhelliad.

6. **Diweddariad ar Lwyth Achosion a Pherfformiad Cydymffurfiaeth**

Cyflwynwyd adroddiadau gan y Prif Swyddog Cynllunio (Cydymffurfiaeth).

Adroddwyd ymhellach i'r adroddiad:

- Ei fod yn debygol y byddai'r Ymchwiliad Cyhoeddus i achos Tan y Coed Lodge (Pwynt 7.4 yn yr adroddiad) yn cael ei gynnal rhwng 12 a 14 Ionawr 2027;
- Dangoswyd lluniau o'r gwaith argyfwng a wnaethpwyd ar Blas Nannau, Llanfachreth ar ddechrau'r flwyddyn:
 - bod cyflwr y to'n wreiddiol yn wael;
 - bod prif risiau'r adeilad i'r llawr cyntaf wedi disgyn a bod rhaid cyrraedd y llawr cyntaf a'r ail lawr bellach trwy ffenest ar y llawr cyntaf gan ddefnyddio sgaffaldiau sydd wedi eu gosod o flaen y tŷ;
 - bod gwaith ar y to bellach wedi llwyddo atal pob mynediad i ddŵr, a bod y tŷ'n dechrau sychu'n naturiol

Trafodwyd yr adroddiad gan yr Aelodau a *nodwyd:*

- bod cyfathrebu rhwng yr Awdurdod â'r perchnogion newydd wedi bod yn dda hyd yma a bod pethau'n ymddangos yn addawol o ran hynny; mai'r gobaith oedd y byddai'r perchnogion newydd yn cyflwyno cais cynllunio;
- nad oedd yr Awdurdod wedi talu unrhyw gostau ar gyfer y gwaith ac mai'r perchennog oedd wedi talu am y gwaith argyfwng ar yr adeilad.

Argymhellwyd: - Nodi cynnwys yr adroddiad mewn perthynas â chapasiti a pherfformiad a darparu unrhyw arsylwadau a sylwadau ar hyn.

Penderfynwyd:— **derbyn** yr Argymhelliad.

7. **Adroddiadau Diweddarau**

7.1 *Cyflwynwyd* adroddiadau diweddarau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir ar geisiadau cynllunio a Chytundebau Adran 106.

7.2 *Cyflwynwyd* adroddiadau diweddarau gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir ar geisiadau na phenderfynwyd arnynt ers 13 wythnos a mwy.

8. **Penderfyniadau a Ddirprwywyd**

Cyflwynwyd rhestr o geisiadau y penderfynwyd arnynt yn unol ag awdurdod a ddirprwywyd.

9. **Penderfyniadau Apêl**

Cyflwynwyd copi o benderfyniad yr Arolygydd i **ganiatáu apêl** gan Mr & Mrs. J. Potgeiter yn erbyn penderfyniad yr Awdurdod i wrthod caniatâd cynllunio ar gyfer "Amgáu drychiad ochr ffordd yr ardal dan do presennol gyda drysau deublyg a sgriniau gwydrog, Hangin' Pizzeria, Uned 1, Station Approach, Betws y Coed. LL24 0AE.

Daeth y cyfarfod i ben am 11:00



ATODLEN O BENDERFYNIADAU CYNLLUNIO – 9 MEDI 2026

4. Adroddiad gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Phartneriaethau

Cyflwynwyd:

- (1) NP5/55/60L - Datblygiad preswyl (yn cynnwys 8 annedd marchnad agored a 4 annedd fforddiadwy) a datblygiadau cysylltiedig gan gynnwys mannau agored, parcio, mynediad a seilwaith draenio (cynlluniau diwygiedig & gwybodaeth gefnogol) Tir yn Ffordd-y-Felin, Bryn-crug.

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Uwch Swyddog Cynllunio - Rheolaeth Datblygu

Adroddwyd:

- Disgrifiad o'r safle
- Bod caniatâd cynllunio wedi ei roi yn y gorffennol i godi 4 tŷ ar gae'r safle arfaethedig, a bod y cae o fewn ffin y pentref;
- Mai'r bwriad oedd codi 12 tŷ, 4 ohonynt yn dai fforddiadwy;
- Byddai'r datblygiad yn cynnwys cymysgedd o dai a byngalos;
- Bod 12 tŷ yn ddatblygiad mawr mewn anheddiad eilaidd fel Bryn-crug, ond bod diffyg darpariaeth tai yn ôl targedau'r Cynllun Lleol, a byddai'r cymysgedd tai yn y datblygiad yn diwallu anghenion tai lleol;
- Bod angen lleol sylweddol am dai fforddiadwy ond nad oedd darparu 50% o'r 12 tŷ fel tai fforddiadwy yn hyfyw;
- Gellid darparu 4 tŷ fforddiadwy dwy ystafell wely ar y safle ar bris £130k - £140K, ac er bod hyn yn uwch na'r pris gwerthu gofynnol a nodir yn Nodyn Cyngor Technegol Tai Fforddiadwy'r Canllawiau Cynllunio Atodol, byddai dal yn fforddiadwy i rai aelwydydd fyddai angen tai canolradd arnynt.
- Bod Dŵr Cymru wedi argymhell galla'r datblygiad mynd yn ei flaen gyda chyfyngiad oedd yn gofyn am asesiad galluogi datblygiad (neu asesiad hydrolig). Pe byddai'r asesiad yn penderfynu fod angen uwchraddio'r garffos gyhoeddus y datblygwr fyddai'n gorfod ariannu'r uwchraddio.

Trafodwyd y cais gan yr Aelodau a gwnaethpwyd y sylwadau canlynol:

- Bod camgymeriad yn y rhaglen, ac nad oedd Bryn-crug yng nghymuned Maentwrog;
- Bod pob un o'r 21 o amodau a roddwyd gyda'r argymhelliad yn angenrheidiol a byddai datblygwr yn gorfod cyflwyno cais ffurfiol i'r Awdurdod i'w rhyddhau o orfod cyflawni unrhyw un o'r amodau.
- Bod yr Awdurdod wedi derbyn costau datblygiad manwl gan y datblygwr a bod 2 asesiad annibynnol wedi cytuno nad oedd yn hyfyw darparu mwy na 4 tŷ fforddiadwy; bod yr Awdurdod wedi herio'r datblygwr yn galed i ddarparu 4 tŷ fforddiadwy a bod cyfaddawd yn anorfod;
- Nad oedd yr Awdurdod yn mynd yn erbyn ei bolisi ei hun wrth ganiatáu datblygiad oedd â llai na 50% o'r tai'n dai fforddiadwy gan fod y polisi'n caniatáu negodi ar fater hyfywedd mewn sefyllfaoedd tebyg i'r un presennol;
- Nad oedd y safle wedi ei ddynodi fel safle oedd yn gorlifo; na fyddai tanciau dŵr yn cael eu gosod ond byddai ffosydd cerrig i dderbyn dŵr wyneb, a bod mesurau mewn lle (e.e. "rain-gardens" a "water butts") yn unol ag anghenion SuDS i ddefnyddio'r dŵr yn y

lle cyntaf cyn cael gwared arno; byddai angen caniatâd SuDS cyn byddai'r datblygiad yn gallu mynd yn ei flaen;

- mai uned Dŵr ac Amgylchedd Cyngor Gwynedd oedd yn gyfrifol am ganiatâd cynllunio draeniau cynaliadwy;

Argymhellwyd: – bod Aelodau'r Awdurdod yn cymeradwyo'r cais gyda'r amodau a restrwyd.

Penderfynwyd: — **derbyn** y argymhelliad.

- (2) NP5/73/L184B - Dymchwel tŷ a phenty presennol a chodi tŷ deulawr newydd ynghyd â gosod tanc septig (Ailgyflwyniad), Gellidywyll, Cwm Cynfal, Llan Ffestiniog. LL41 4RA

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Uwch Swyddog Cynllunio - Rheolaeth Datblygu

Adroddwyd:

- Disgrifiad o'r safle a'r cynllun arfaethedig
- Ei fod yn adeilad hanesyddol o'r ddeunawfed ganrif a ellid ei atgyweirio
- Bod yr annedd newydd arfaethedig dipyn yn fwy na'r gwreiddiol a byddai ei faint yn estron ac allan o gymeriad gyda'r fferm a'r ardal wledig.

Cafwyd Cyflwyniad gan Mr Kevin Carby, yr Ymgeisydd. Adroddodd:

- fod yr adeilad presennol yn adfail ac mewn cyflwr peryglus;
- fod arolwg strwythurol wedi cadarnhau byddai angen tanategu hyd lawn (? "full length underpinning") ar yr holl waliau;
- fod 3 chontractwr wedi dweud y byddai unrhyw waith ar y seiliau yn debygol o achosi cwmp pellach gan adael bach iawn o'r strwythur gwreiddiol ar ôl;
- fod lefel y llawr gwaelod yn y tŷ yn is na lefel y tir o'i amgylch a'i fod yn dioddef llifogydd o'r herwydd;
- nad oedd yr adeilad yn addas at anghenion aelod o'r teulu oedd yn oedrannus ac yn anabl;
- fod gwaith adeiladu wedi'i wneud ar yr adeilad eisoes yn y chwedegau pan godwyd estyniad blociau iddo;
- byddai'r gost i atgyweirio'r adeilad yn sylweddol uwch na chost codi adeilad newydd;
- byddai'r adeilad newydd arfaethedig yn strwythurol gadarn, yn egni effeithlon, ac yn addas i deulu a busnes.

Argymhellwyd: – bod Aelodau'r Awdurdod yn gwrthod y cais am y rhesymau canlynol:

1. Diffyg cyfiawnhad dros ddymchwel adeilad hanesyddol rhestredig lleol
2. Dylunio a mas (dwysedd) yr annedd newydd
3. Diffyg manylion i lywio Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd

Penderfynwyd: — **derbyn** y argymhelliad.

<u>Rhif Eitem / Item No.</u>	<u>Cyfeirnod / Reference No.</u>	<u>Disgrifiad / Description.</u>	<u>Swyddog Achos / Case Officer</u>
1	NP5/68/T187B	Trosi adeilad i lety gwyliau hunan arlwyo (Defnydd C6) fel rhan o gynllun menter gwledig ynghyd a gosod paneli solar, a gosod tanc septig Newydd, The Drum House, Croesor. LL48 6SP / Conversion of building to a self-catering holiday let (C6 Use) as part of a rural enterprise scheme together with the insertion of solar panels, and installation of new septic tank, The Drum House, Croesor. LL48 6SP	Mr. Aled Lloyd

**Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
– Pwyllgor Cynllunio a Mynediad**

Dyddiad: 14/10/2026

Rhif y Cais: NP5/68/T187B

Dyddiad Cofrestru'r Cais: 05/11/2025

Cymuned: Llanfrothen

Cyfeirnod Grid: 262619 344112

Swyddog Achos: Mr. Aled Lloyd

Lleoliad:

The Drum House, Croesor. LL48 6SP

Ymgeisydd:

Mr. Robert McLaren,
Drum House,
Croesor,
Gwynedd, LL48 6SP

Disgrifiad:

Trosi adeilad yn llety gwyliau hunanarlwyo
(Defnydd C6) fel rhan o gynllun menter
wledig ynghyd â gosod paneli solar a gosod
tanc septig newydd

Crynodeb o'r Argymhelliad:

I **ROI** caniatâd yn amodol ar amodau sy'n ymwneud â:

Dechrau'r gwaith o fewn 5 mlynedd.
Cydymffurfio â'r cynlluniau cymeradwy.
Cofnod Ffotograffig
Mesurau diogelu ecolegol
Dim Goleuadau Allanol
Defnyddio fel Llety Gwyliau
Dileu Hawliau Datblygu a Ganiateir

Rheswm(au) pam y rhoddwyd gwybod i'r Pwyllgor am y cais:

Gwrthwynebiad gan Gyngor Cymuned Llanfrothen; argymhelliad y swyddog yw cymeradwyo'r cais.

Dynodiadau Tir / Cyfyngiadau:

Cefn gwlad agored
Adeilad Traddodiadol
O fewn Parc a Gardd Hanesyddol Gofrestredig Gradd II*, Parc

Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC):

Fel yr 'Awdurdod Cymwys' at ddibenion Rheoliadau Cadwraeth Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017, mae'n ofynnol i'r Awdurdod hwn gynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.

Mae Asesiad o dan y Rheoliadau Cynefinoedd wedi'i gynnal. Cytunodd Cyfoeth Naturiol Cymru â chanfyddiadau'r Awdurdod nad yw'r datblygiad yn debygol o gael effaith andwyol ar gyfanrwydd Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Pen Llŷn a'r Sarnau, o ystyried y mesurau lliniaru a nodir yn yr asesiad.

Safle a'r Cyffiniau

Mae'r adeilad sy'n destun y cais hwn wedi'i leoli mewn ardal wledig ac ynysig uwchben anheddiad Croesor, yng nghefn gwlad agored, gyda golygfeydd di-dor o'r Cnicht a'r dirwedd ehangach.

Mae'n adeilad trawiadol gyda dyluniad a ffurf draddodiadol, a drychiadau o gerrig o dan do o lechi mwynol naturiol. Mae'r annedd wedi'i chynnwys ar gofrestr adeiladau traddodiadol yr Awdurdod hwn fel adeilad sy'n arddangos dyluniad a ffurf bensaernïol leol nodedig.

Wedi'i adeiladu'n wreiddiol tua 1864 i wasanaethu chwareli llechi Croesor a Rhosydd, cafodd Drum House ei addasu a'i drosi gan Clough Williams-Ellis ym 1960-61 ar gyfer yr Arglwyddes Crisobel Aberconway i'w ddefnyddio fel tŷ haf preifat.

Datblygiad Arfaethedig:

Mae'r cais hwn ar gyfer *trosi adeilad yn llety gwyliau hunanarlwyo (Defnydd C6) fel rhan o gynllun menter wledig ynghyd â gosod paneli solar a gosod tanc septig newydd.*

Hanes Cynllunio

Cyflwynwyd ymholiad cyn cyflwyno cais ar gyfer trosi tŷ haf yn uned gwyliau hunanarlwyo ynghyd â newidiadau allanol ym mis Ionawr 2025, a daeth y swyddogion i'r casgliad “...er mwyn i'r cynnig gydymffurfio â'r polisi mabwysiedig, bydd angen ei weld fel rhan o gynllun arallgyfeirio fferm i ddarparu budd economaidd ategol ac eilradd i'r daliad fferm presennol hwnnw, nad yw'n ymddangos yn wir yn yr achos hwn.”

Polisiau Cynllunio Perthnasol:

Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031

Rhif Polisi	Polisi
SP C	Strategaeth Datblygu Gofodol
DP 1	Egwyddorion datblygu cyffredinol
SP D	Amgylchedd Naturiol
DP 6	Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy
DP 7	Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol
DP 9	Trosi a Newid Defnydd Adeiladau Gwledig
DP 20	Arallgyfeirio Amaethyddol
SPG 8	Llety Ymwelwyr

Polisi Cenedlaethol

- Cymru'r Dyfodol (CD): Cynllun Cenedlaethol 2040
- Polisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 12) 2024

Nodiadau Cyngor Technegol

- Nodyn Cyngor Technegol 5: Cadwraeth Natur a Chynllunio
- Nodyn Cyngor Technegol 6: Cynllunio ar gyfer cymunedau gwledig cynaliadwy

Ymgynghoriadau:

Ymgynghoreion	Ymatebion:
Cyngor Cymuned Llanfrothen	Gwrthwynebiad - Hoffem nodi ein sylwadau ar y cais gwreiddiol, sef bod gormod o lety gwyliau yn yr ardal. Nodwn hefyd fod gwrthwynebiad lleol cryf i'r cais. Yn ogystal, nid ydym wedi ein hargyhoeddi bod y dystiolaeth ariannol briodol na'r meini prawf ar gyfer menter wledig wedi'u bodloni. Sylwadau (14/03/25) - Barn y Cyngor Cymuned yw bod gormod o lety gwyliau yn yr ardal eisoes. Hefyd, gofynnir a yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd fel llety preswyl ai peidio. Os rhoddir caniatâd, yna mae'n bwysig bod hanes a chymeriad yr adeilad gwreiddiol yn cael eu cadw.
CNC	Dim gwrthwynebiad – Sylwadau Mae gennym bryderon o hyd ynghylch y cais fel y'i cyflwynwyd. Fodd bynnag, rydym yn fodlon y gellir goresgyn y pryderon hyn os caiff y dogfennau a nodir isod eu cynnwys yn yr amod ar yr hysbysiad penderfyniad sy'n ymwneud â'r cynlluniau cymeradwy a'r dogfennau: Arolwg Ystlumod Drum House, Croesor, gan Cartmel Ecology Ltd wedi'i ddiwygio 07/04/2026 Drychiadau Arfaethedig dyddiedig 07/04/2026 (lluniad rhif 2429-PP-301-EL, diwyg. P06) Noder, heb gynnwys y dogfennau hyn, byddem yn gwrthwynebu'r cais cynllunio hwn. Safleoedd Gwarchodedig (Draenio Dŵr Budr) Mae safle'r cais o fewn dalgylch Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Coedydd Derw a Safleoedd Ystlumod Meirion / Meirionnydd. Yn unol â'n cyngor i Awdurdodau Cynllunio ar gyfer Ceisiadau Cynllunio sy'n Effeithio ar Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Afonydd sy'n Sensitif i Faetholion, o dan y

	Rheoliadau Cynefinoedd, rhaid i Awdurdodau Cynllunio ystyried effaith datblygiadau arfaethedig ar ansawdd dŵr o fewn dalgylchoedd afonydd ACA. Fodd bynnag, gan gydnabod natur benodol y cais a gyflwynwyd, e.e. system trin carthion breifat sy'n bodloni'r meini prawf sgrinio a nodir yn ein cyngor, rydym yn fodlon nad yw'n debygol y bydd ffynhonnell o faetholion ychwanegol a/neu lwybr a allai arwain at effeithiau.
Heneb	Sylwadau: Tynnodd ein sylwadau blaenorol sylw at arwyddocâd hanesyddol amlochrog yr eiddo, sef yr hen dŷ drwm uchaf (PRN 74810), a oedd yn gysylltiedig ag inclên a wasanaethai chwareli llechi Croesor a Rhosydd, a adeiladwyd tua 1864 ac a droswyd tua 100 mlynedd yn ddiweddarach yn 'dŷ gwledda' i'r Arglwyddes Aberconway gan Clough Williams-Ellis. Mae wedi'i leoli o fewn Parc a Gardd Hanesyddol Gofrestredig Gradd II Parc, ac mae cysylltiad Clough Williams-Ellis â'r safle wedi'i restru ymhlith y rhesymau dros ei ddynodi, gyda'r inclên hefyd yn cael ei grybwyll yn y disgrifiad ategol. Mae gan yr adeilad werth tystiolaethol isel i gymedrol oherwydd ei darddiad diwydiannol, a gwerthoedd esthetig a hanesyddol uchel o ganlyniad i'w hanes diweddarach. Ar sail y priodoleddau cyfunol hyn, awgrymwyd y gallai'r adeilad fod yn ymgeisydd ar gyfer ei restru'n statudol neu'n lleol. Er y deallir nad dyma ddewis y perchennog, rydym yn parhau o'r farn hon ac yn ystyried y byddai hynny'n dal yn wir pe bai'r trosiad arfaethedig yn cael ei weithredu. Mae'r cais presennol yn cynnwys Asesiad Adeilad Hanesyddol, nad oedd wedi'i gynnwys yn y cyflwyniad blaenorol. Mae hwn yn manylu ar werth pensaernïol, archaeolegol a hanesyddol yr adeilad ac, ynghyd â'r cynlluniau ategol, mae'n dangos dull o ymdrin â'r trosiad arfaethedig sy'n seiliedig ar egwyddorion cadwraeth. Er bod y cynllun yn gydnaws â chymeriad yr adeilad o ran ei ddull a'i amcanion, bydd yn golygu newidiadau i'r cynllun mewnol, amnewid gosodiadau neu ffitiadau gwreiddiol, a rhywfaint o newid anochel i ymddangosiad mewnol ac allanol yr adeilad. Byddai'r rhain, gyda'i gilydd, yn cael eu hystyried yn effeithiau ar ei werth tystiolaethol. Felly, mae'n briodol llunio cofnod archif cyn y trosiad er mwyn cofnodi ei ffurf a'i ddefnydd presennol (gwreiddiol), gan gynnwys elfennau o'r dyluniad gwreiddiol y gellid eu colli.

Cadw	Dim gwrthwynebiad, sylwadau: Mae'r cais cynllunio hwn yn ymwneud â'r cynnig i drosi Drum House yn llety gwyliau hunanarlwyo fel rhan o gynllun menter wledig. Mae'r cynnig wedi'i leoli o fewn parc a gardd hanesyddol gofrestredig gradd II Parc, PGW(Gd)35(GWY), sydd wedi'i gofrestru fel goroesiad prin o derasau gardd eithriadol wedi'u hadeiladu o gerrig, sy'n dyddio, yn ôl pob tebyg, o'r ail ganrif ar bymtheg ac sydd wedi'u lleoli o fewn parc bach cyfoes â muriau, sy'n cynnwys porthdy a man gwyllo. Mae'r ardal gofrestredig yn ffurfio lleoliad pwysig y datblygiad o gynllun unedol yn Parc a'r nodweddion cysylltiedig. Mae ganddo hefyd gysylltiadau hanesyddol â Clough Williams-Ellis, a wnaeth welliannau yn y 1950au a'r 60au. Cefnogir y cynnig gan Asesiad Adeilad Hanesyddol gan Simon Smith and Michael Brooke Architects. Fel y nodwyd yn yr asesiad, mae'r adeilad yn gwneud cyfraniad pwysig at ansawdd a chymeriad y parc. Daw'r asesiad i'r casgliad y bydd newid y defnydd i lety masnachol yn caniatáu gwneud atgyweiriadau hanfodol ac yn sicrhau bod yr adeilad yn parhau i gael ei ddefnyddio a'i gadw mewn cyflwr da yn y dyfodol. Nid oes gennym unrhyw wrthwynebiad i'r cais hwn. Fodd bynnag, nodwn fod Heneb wedi gofyn am gofnod ffotograffig o'r adeilad cyn gwneud unrhyw newidiadau, ac rydym yn cefnogi'r argymhelliad hwn. <u>Henebion Cofrestredig</u> ME170 Anheddiad Cylchoedd Cytiau Heb ei Amgáu i'r Dwyrain o Garth-y-Foel Mae'r heneb gofrestredig uchod wedi'i lleoli lai na 500m o'r datblygiad arfaethedig, ond mae'r topograffi, yr adeiladau a'r llystyfiant rhyngddynt yn rhwystro pob golygfa rhwng y ddau safle. O ganlyniad, ni fydd y datblygiad arfaethedig yn cael unrhyw effaith ar leoliad heneb gofrestredig ME170.
	Mae'r Gwasanaeth yn nodi nad oes unrhyw fanylion wedi'u darparu ynghylch y prawf trylifiad na dyluniad ac addasrwydd y ffos gerrig arfaethedig. Yn absenoldeb y wybodaeth hon, nid yw'r Gwasanaeth yn gallu asesu'n llawn a yw amodau'r safle yn briodol ar gyfer gosod ffos gerrig. Yr Awdurdod

	Cynllunio fyddai'n penderfynu a ddylid gosod amod mewn perthynas â chais o'r fath.
Cyngor Gwynedd (Gwasanaeth Rheoli Llygredd a Thrwyddedu)	Sylwadau (03/02/26): Rydym wedi ystyried y cais cynllunio, ac mae ein sylwadau fel a ganlyn: Nid yw'n ymddangos bod y ffotograff a manylion y prawf trylifiad yn dangos bod y prawf trylifiad wedi'i gynnal yn unol â Dogfen Gymeradwy H (Cymru), Adran H2 o'r Rheoliadau Adeiladu.
Dŵr Cymru	Sylwadau: Gan fod y cynnig yn bwriadu defnyddio dull amgen yn lle draenio i'r brif garthffos, byddem yn cynghori'r ymgeisydd i geisio cyngor gan Cyfoeth Naturiol Cymru a/neu Adran Rheoli Adeiladu'r Awdurdod Lleol / Arolygydd Adeiladu Cymeradwy, gan fod y ddau yn gyfrifol am reoleiddio dulliau draenio amgen. Fodd bynnag, os bydd amgylchiadau'n newid a bod cysylltiad â'r system garthffosiaeth gyhoeddus/gwaith trin carthion cyhoeddus yn cael ei ffafrio, rhaid ymgynghori â ni eto ynghylch y cais hwn. Byddem yn gofyn, os ydych o blaid rhoi Caniatâd Cynllunio ar gyfer y datblygiad uchod, fod y Nodiadau Cynghori a ddarperir isod yn cael eu cynnwys yn y caniatâd er mwyn sicrhau na fydd unrhyw niwed i'r trigolion presennol, i'r amgylchedd nac i asedau Dŵr Cymru.
Ecoleg	Sylwadau: Canfu'r arolwg, a gynhaliwyd ym mis Mai/Mehefin 2024 (wedi'i ddiwygio yn 2026), fod y safle'n cynnal gwenoliaid sy'n nythu ac ystlumod pedol lleiaf sy'n clwydo yn ystod y nos. Fodd bynnag, mae'r adroddiad yn cadarnhau bod hyn wedi'i gyfyngu i'r 'ystafell storio' (yr ystafell ar y llawr gwaelod i'r gogledd-orllewin), na fydd y cynigion yn effeithio arni, gan ganiatáu i'r ystlumod a'r adar y nodwyd eu bod yn defnyddio'r lle hwn barhau i wneud hynny. Yn wreiddiol, cododd CNC bryderon ynghylch sicrhau mynediad parhaus i'r ystafell storio ar gyfer bywyd gwyllt. Ers hynny, cadarnhawyd y bydd y ffenestr yn parhau heb ei gwydro er mwyn caniatáu mynediad parhaus, fel y dangosir yn y ddogfen 'Drychiadau Arfaethedig dyddiedig 07/04/2026 (Iluniad rhif 2429-PP-301-EL, diwyg. P06)'. Mae'r adroddiad yn cadarnhau na chynigir unrhyw oleuadau allanol. Fodd bynnag, mae angen cyfyngu ar oleuadau, ac ni chaniateir unrhyw oleuadau

	allanol heb gyflwyno cynllun goleuo ffurfiol ymlaen llaw i'r Awdurdod i'w gymeradwyo, wedi'i gymeradwyo gan ecolegydd ystlumod â thrwydded briodol gan CNC. Nodir y mesurau gwella ar gyfer y safle yn adran 6 o'r adroddiad, ar ffurf darpariaeth ar gyfer gwenoliaid ac ystlumod sy'n clwydo mewn agennau. Dangosir hyn hefyd yn y ddogfen ategol 'Drychiadau Arfaethedig dyddiedig 07/04/2026 (lluniad rhif 2429-PP-301-EL, diwyg. P06)'. Oherwydd presenoldeb ystlumod pedol lleiaf ac agosrwydd Ardal Cadwraeth Arbennig Coedydd Derw a Safleoedd Ystlumod Meirion (ACA), bydd angen Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC) ar gyfer y cais hwn.
Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	Sylwadau ynghylch mynediad ar gyfer cyfarpar tân

Ymateb i Gyhoeddusrwydd:

Mae'r cais wedi cael cyhoeddusrwydd drwy hysbysiad safle a llythyrau hysbysu cymdogion a anfonwyd i 5 eiddo preswyl cyfagos.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, roedd 6 llythyr gwrthwynebiad wedi dod i law.

- Llety gwyliau arall yn yr ardal, pan fyddai'r tŷ dan sylw yn gartref preswyl addas i deulu lleol.
- Byddai preswylwyr parhaol yn darparu cyfraniad economaidd parhaus drwy gydol y flwyddyn drwy wariant hirdymor mewn siopau a gwasanaethau lleol, taliadau treth gyngor parhaus, cefnogi niferoedd disgyblion mewn ysgolion, a chyfranogiad mewn cymdeithasau lleol.
- Angen ystyried pwysigrwydd gwarchod cymunedau gwledig Cymru yn hytrach na darparu llety gwyliau arall. Mae mwy a mwy o bobl ifanc yn symud allan o ardaloedd gwledig oherwydd prinder tai. Nid yw hyn yn gynaliadwy o ran gwarchod cymunedau gwledig.
- Effaith ar y Gymuned: Byddai trosi'r adeilad yn gartref preswyl parhaol yn darparu budd cymunedol llawer mwy na llety gwyliau. Mae'r ymgeisydd wedi cydnabod y byddai'n barod i ystyried defnydd preswyl os na fyddai gosod yr eiddo fel llety gwyliau yn hyfyw, sy'n awgrymu hyblygrwydd yn y cynnig.
- Fel adeilad sylweddol ac eiconig, mae gan Drum House botensial mawr i'w drosi'n gartref i'w feddiannu drwy gydol y flwyddyn, yn hytrach na chael ei ddefnyddio'n achlysurol iawn fel rhyw fath o degan gan lesddeiliaid absennol.
- Mae Croesor a Llanfrothen yn wynebu prinder difrifol o gartrefi i bobl leol. Nod Cyfarwyddyd Erthygl 4 yw atal colli rhagor o dai i ddefnydd gwyliau. Er ei fod wedi'i ddisgrifio fel "sui generis", mae dogfennau'r ymgeisydd ei hun yn dangos bod yr adeilad yn gadarn yn strwythurol, yn dal dŵr ac yn cael ei ddefnyddio'n

barhaus, sy'n golygu ei fod yn addas i'w drosi'n annedd barhaol. Ni ddarperir unrhyw dystiolaeth i gyfiawnhau pam na ystyriwyd defnydd preswyl.

- Nid yw'r cais yn cynnwys unrhyw asesiad o'r angen am fwy o unedau gwyliau, dim dadansoddiad o'r effaith ar dai, a dim cymhariaeth â manteision cartref parhaol. Nid oes sail i'r honiadau economaidd; incwm tymhorol bach iawn a gynigir gan waith glanhau a gwariant achlysurol gan ymwelwyr. Byddai preswylfa drwy gydol y flwyddyn yn darparu budd llawer mwy a mwy dibynadwy drwy wariant lleol parhaus, treth gyngor, defnyddio gwasanaethau, a chefnogi'r gymuned Gymraeg.

1. **Asesiad:**

Egwyddor Datblygiad

- 1.1 Dylid ystyried yn gyntaf drosi annedd mewn lleoliad fel hwn i'w defnyddio fel llety i dwristiaid o dan y strategaeth ofodol fel y'i diffinnir ym Mholisi C CDLIE. P'un a ystyrir bod lleoliad yr adeilad hwn o fewn yr anheddiad llai neu yng nghefn gwlad agored, ystyrir bod ei drosi at ryw ddefnydd economaidd, a all gynnwys llety i ymwelwyr, yn cydymffurfio â Pholisi C.
- 1.2 Wrth ystyried Polisi 9, rhaid i'r adeilad, yn gyntaf, fod o adeiladwaith parhaol a sylweddol ac o ffurf a chymeriad traddodiadol (maen prawf i), a rhaid bod modd ei drosi heb fod angen ei ailadeiladu na'i ymestyn yn sylweddol (maen prawf ii). Ar ôl ymweld â'r adeilad, ymddengys ei fod yn bodloni meini prawf i a ii, ac mae'r cynlluniau'n dangos mai ychydig o newidiadau neu estyniadau allanol a gynigir (maen prawf iii). Ni chynigir unrhyw strwythurau ategol (maen prawf iv). Ni chynigir unrhyw fynediad newydd (maen prawf v). Felly, mae'r meini prawf hyn wedi'u bodloni.
- 1.3 Fodd bynnag, ac yn hanfodol er mwyn bodloni'r polisi hwn, ym mhob achos lle mae'r cynnig yn cynnwys trosi adeilad yn llety gwyliau hunanarlwyo tymor byr, rhaid iddo fod yn rhan o gynllun menter wledig. Cyflwynwyd dystiolaeth fel rhan o'r cais hwn i ddangos bod yr adeilad o fewn daliad fferm a'i fod yn rhan o gynllun menter wledig. Felly, ystyrir bod egwyddor y datblygiad yn dderbyniol, yn amodol ar gydymffurfio â meini prawf manwl Polisiâu 9 ac 20 CDLIE a'r polisiâu eraill a drafodir ymhellach yn yr adroddiad hwn.

Trosolwg Ystâd 2.0

- Tua 50 o eiddo preswyl ar osod
- 4 fferm ar osod
- Neuadd Farchnad Tremadog
- Coetir llydanddail a chonwydd
- Plas Brondanw
- Caffi a Gerddi Plas Brondanw
- Cofeb Ryfel Llanfrothen
- Rhan o Afon Croesor ac Afon Maesgwm
- 4 cynllun ynni adnewyddadwy
- Hen chwareli llechi
- Tafarn Brondanw Arms (ar osod i Menter y Ring)
-

2.1 Tenantiaethau

2.2 Mae'r Ymddiriedolwyr yn berchen ar tua 50 o eiddo preswyl yn Llanfrothen, yn bennaf ym mhentref Garreg a'r cyffiniau ac yn Nyffryn Croesor.

2.3 Gosod Tai

Mae'r eiddo'n hawdd eu hadnabod oherwydd paent gwyrdd Syr Clough Williams-Ellis, sydd i'w weld yn rhywle ar y rhan fwyaf ohonynt. Dros y blynyddoedd, mae'r Ymddiriedolwyr wedi buddsoddi'n helaeth yn eu portffolio o eiddo preswyl i ddarparu cartrefi modern a chyfforddus, gan gydnabod y nodweddion brodorol lleol a thraddodiadol sydd gan y rhan fwyaf o'r bythynnod.

2.4 Mae'r tai ar yr Ystâd yn cael eu gosod yn unol â Pholisi Gosod Tai'r Ymddiriedolwyr. Amcanion y polisi gosod yw:

- Diogelu'r adeiladau drwy eu cadw'n feddianedig ac mewn cyflwr da;
- Dod o hyd i denantiaid sy'n awyddus i gyfrannu at y gymuned ac sydd â'r sgiliau i'w galluogi i gefnogi amcanion yr Elusen yn yr ardal;
- Cadw pobl (gan gynnwys pobl ifanc) yn yr ardal; a
- Chynnal y patrwm ieithyddol.

2.5 Mae mwyafrif helaeth tir Ystâd Brondanw wedi'i osod fel ffermydd ac mae'r ffermydd wedi'u gosod i deuluoedd sydd, mewn rhai achosion, wedi bod yn stiwardio'r tir ers cenedlaethau. Mae tri phrif ddaliad ar yr Ystâd, Garreg Hyldrem, Gian y Wern a Croesor Uchaf, ynghyd â nifer o denantiaethau llai. Mae gan un o'r ffermydd statws 'organig', tra bo'r lleill yn cael eu rhedeg mewn modd mwy confensiynol. O ystyried natur y tir, mae'r lefelau stocio'n briodol ac mae'r ffermydd yn cynnal bridiau brodorol megis Gwartheg Duon Cymreig a Defaid Mynydd Cymreig.

Drum House (Safle'r Cais)

2.6 Mae Drum House yng nghanol fferm Garreg Hyldrem ac mae'n cael ei ddal gan yr ymgeisydd ar brydles atgyweirio lawn. Yr unig fynediad i'r tŷ yw ar hyd trac y mae gan yr ymgeisydd hawl mynediad drosto.

2.7 Mae Drum House wedi'i leoli o fewn y Parc a'r Ardd Hanesyddol Gofrestredig Gradd II yn Parc, Croesor. Mae'r safle wedi'i gofrestru fel goroesiad prin o derasau gardd eithriadol wedi'u hadeiladu o gerrig, sy'n dyddio, yn ôl pob tebyg, o'r ail ganrif ar bymtheg ac sydd wedi'u lleoli o fewn parc bach cyfoes â muriau, sy'n cynnwys porthdy a man gwylio. Mae'r ardal gofrestredig yn ffurfio lleoliad pwysig y datblygiad o gynllun unedol yn Parc a'r nodweddion cysylltiedig. Mae ganddo hefyd gysylltiadau hanesyddol â Clough Williams-Ellis, a wnaeth welliannau yn y 1950au a'r 60au. Ymhlith y gwelliannau a wnaed gan Clough Williams-Ellis roedd newidiadau i Drum House, a droswyd ganddo yn dŷ haf. Er bod yr Awdurdod yn ymwybodol o hyn, nid yw'r defnydd fel tŷ haf wedi'i sefydlu'n gyfreithlon at ddibenion cynllunio ac felly mae angen caniatâd cynllunio ar gyfer y cynnig hwn.

- 2.8 Wedi'i adeiladu ar frigiad creigiog sy'n edrych dros yr arfordir i'r de a'r Cnicht uwchben, mae Drum House wedi'i adeiladu o gerrig, gyda waliau bwtres a tho llechi. Defnyddiwyd yr un deunyddiau ar gyfer yr estyniad, sy'n cynnwys ystafell fawr ac, yn y pen gogledd-ddwyreiniol, falconi gydag ystafell storio oddi tano.
- 2.9 Mae'r adeilad yn bwysig yn bensaernïol ac yn hanesyddol ac yn gwneud cyfraniad pwysig at ansawdd a chymeriad y parc. Mae'r adeilad ar Restr Adeiladau Lleol yr Awdurdod fel adeilad traddodiadol/hanesyddol sy'n cadw ei ffurf hanesyddol wreiddiol a'i nodweddion allanol ar bob prif ddrychiad a/neu sydd wedi'i addasu'n gydnaws â'i gymeriad.

Newidiadau

- 2.10 To – Ni fydd unrhyw waith yn cael ei wneud i'r to ac eithrio atgyweiriadau cyffredinol ac ailosod y cwteri cafn plwm. Cynigir paneli solar ar y to sy'n wynebu'r de uwchben yr hen dŷ weindio; byddant yn llwyd i gyd-fynd â'r llechi.
- 2.11 Ffenestri/Drysau Allanol – Bydd y ffenestri a'r drysau Crittall presennol yn cael eu disodli gan ffenestri a drysau Crittall â gwydr dwbl i gyd-fynd â'r patrwm ffenestri gwreiddiol.
- 2.12 Teras – Mae'r teras o flaen ochr ddeheuol yr adeilad wedi'i balmantu'n rhannol ac yn cael ei gynnal gan wal lechi sy'n disgyn i'r caeau i'r gorllewin. Cynigir ymestyn y wal gynnal gan ddefnyddio llechi cyfatebol er mwyn creu cronfa ddŵr.
- 2.13 Bydd y newid defnydd i lety masnachol yn cynhyrchu'r incwm i dalu'r tua £200,000 y bydd ei angen ar gyfer atgyweiriadau, ystafell ymolchi a chegin, ac i ddod â'r adeilad i safonau cyfredol o ran inswleiddio, a fydd yn cynnwys paneli solar.
- 2.14 Mae'r mân newidiadau'n dderbyniol a byddant yn gwella ac yn diogelu ymddangosiad yr adeilad. O ystyried yr uchod, ystyrir bod y newidiadau'n cydymffurfio â'r polisiau a nodwyd uchod.

Cyd-destun Polisi

- 2.15 Mae swyddogion yn cydnabod mai pwrpas sylfaenol polisiau tai'r Awdurdod yw darparu tai fforddiadwy i'r rhai mewn angen.
- 2.16 Mae paragraff 2.17 o CCA 8 yn nodi:
Gall trosi adeiladau gwledig fod o fudd gan fod hynny'n annog ailddefnyddio adeiladau nad ydynt yn cael eu defnyddio'n ddigonol neu adeiladau diangen, a all alluogi adeiladau traddodiadol i gael eu defnyddio unwaith eto ac atal dirywiad. Gall ailddefnyddio ac adnewyddu adeiladau traddodiadol mewn modd sensitif wneud cyfraniad cadarnhaol at amgylchedd adeiledig y Parc Cenedlaethol. Fodd bynnag, lle mae'r cynnig yn cynnwys adeilad rhestredig neu adeilad o ffurf neu ddyluniad traddodiadol, rhaid i'r cynnig gydymffurfio â Pholisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol. Bydd swyddogion yn gofyn am Arolwg Strwythurol a gynhaliwyd gan Beiriannydd Strwythurol Annibynnol â chymwysterau priodol os oes amheuaeth ynghylch sefydlogrwydd strwythurol yr adeilad.

- 2.17 Nid yw Drum House yn cael ei ddefnyddio at ddibenion preswyl ar hyn o bryd. O ystyried ei leoliad y tu allan i bentref Croesor, lle ceir mynediad drwy gyfadeilad fferm sy'n bodoli eisoes, ynghyd â'i gynllun mewnol, mae'n annhebygol y byddai'n eiddo deniadol i'w ddefnyddio fel tai fforddiadwy.
- 2.18 Prif ddiben y cais yw gwarchod adeilad o bwys hanesyddol a phensaernïol, y mae Cadw a Heneb ill dau yn cydnabod ei bwysigrwydd. Byddai ei ddefnyddio fel llety gwyliau yn galluogi'r ymgeisydd i fuddsoddi ynddo, a fyddai yn y pen draw yn diogelu ac yn cadw'r adeilad.
- 2.19 Mae Polisi Datblygu 7 yn nodi mai dim ond lle gellir dangos na fydd unrhyw niwed sylweddol i gymeriad hanesyddol neu bensaernïol arbennig yr adeilad, ei leoliad na'i nodweddion hanesyddol y cefnogir cynigion i addasu, ymestyn neu newid defnydd adeilad rhestredig neu draddodiadol, boed yn fewnol neu'n allanol.
- 2.20 Mae'r cynigion ar gyfer Drum House yn cydymffurfio â meini prawf i, ii, iii ac iv o DP 7, h.y. byddai'r cynnig yn gwarchod y cyfraniad a wneir gan yr adeilad; mae'r deunyddiau a'r gorffeniadau'n gydnaws â'r strwythur gwreiddiol; mae'r cynnig yn cydymffurfio â phob polisi perthnasol arall; ac ni fyddai'r datblygiad yn cael unrhyw effaith andwyol ar leoliad yr adeilad traddodiadol.
- 2.21 Byddai Polisi Datblygu 9 yn cefnogi trosi adeilad gwledig diangen yn llety gwyliau hunanarlwyo tymor byr, ond dim ond fel rhan o gynllun menter wledig. Mae'r diffiniad o fenter wledig wedi'i gynnwys yn Nodyn Cyngor Technegol 6 (paragraff 4.3.2):
- “...mae mentrau gwledig cymwys yn cynnwys busnesau sy'n gysylltiedig â thir, gan gynnwys amaethyddiaeth, coedwigaeth a gweithgareddau eraill sy'n cael eu prif fewnbynnau o'r safle, megis prosesu cynhyrchion amaethyddol, coedwigaethol a mwynol, ynghyd â gweithgareddau rheoli tir a gwasanaethau cymorth (gan gynnwys contractio amaethyddol), a mentrau twristiaeth a hamdden. Gall cynlluniau datblygu gynnwys diffiniad ehangach o fentrau gwledig cymwys lle gellir cyfiawnhau hyn ar sail tystiolaeth leol benodol.”*
- 2.22 Cydnabyddir sylwadau'r Cyngor Cymuned; fodd bynnag, ystyrir bod digon o dystiolaeth wedi'i chyflwyno i ddangos bod y cynnig yn rhan o fenter wledig. Yn dilyn cyflwyno Cynllun Busnes i gefnogi'r cais cynllunio, mae'r Awdurdod yn fodlon y gellir ystyried bod y cynnig presennol yn rhan o fenter wledig ehangach sy'n bodoli eisoes. Felly, ystyrir bod yr egwyddor o ddefnyddio'r adeilad at ddibenion gwyliau yn dderbyniol a bod hynny'n ddefnydd priodol ohono. Gellir sicrhau'r defnydd fel llety tymor byr drwy amod.

- 2.23 Mae'r Cyngor Cymuned hefyd wedi mynegi pryderon bod gormod o eiddo yn cael eu defnyddio fel llety gwyliau yn yr ardal. Mae CCA 16 (Rheoli'r defnydd o anheddau fel cartrefi gwyliau) yn nodi bod canran gyfunol yr ail gartrefi a'r llety tymor byr yn 9.6% (wedi'i diweddarau ym mis Awst 2026) o fewn ardal Cyngor Cymuned Llanfrothen. Cydnabyddir gan Lywodraeth Cymru ac ar lefel awdurdod lleol y gall gor-grynodiad o lety gwyliau tymor byr gael effeithiau negyddol ar gymuned. Fodd bynnag, er nad yw'r Cyfarwyddyd Erthygl 4 sydd mewn grym ledled y Parc Cenedlaethol yn gwbl berthnasol i'r cynnig hwn, mae CCA 16 yn nodi mai 15% o gyfanswm y stoc tai o fewn ardal cyngor cymuned yw'r trothwy ar gyfer ymyrryd er mwyn rheoli nifer yr eiddo hyn. Mae hyn yn dangos nad yw canran gyfunol y llety tymor byr a'r ail gartrefi yn rhy uchel. Mae'n bwysig nodi hefyd na fyddai annedd bresennol yn cael ei cholli o'r stoc tai leol. Er gwaethaf yr uchod, sefydlwyd yn gynharach yn yr adroddiad hwn fod egwyddor y datblygiad yn dderbyniol o dan DP 9.

Cymeriad ac ymddangosiad

- 2.24 Mae'r ardal o amgylch y safle yn cynnwys cefn gwlad agored yn bennaf gyda chaeau bach wedi'u gwahanu gan goed a gwrychoedd. Ychydig o berthynas weledol sydd gan y safle â phentref Croesor o ystyried ei bellter oddi wrtho.
- 2.25 Ni fyddai'r datblygiad arfaethedig yn newid ei ymddangosiad cyffredinol yn y dirwedd yn sylweddol, ac mae'n cydymffurfio â DP 7 a DP 9.
- 2.26 Dylai sicrhau defnydd i'r adeilad atal ei ddirywiad, a thrwy hynny warchod ei leoliad yn y dirwedd. Gall parcio, triniaethau ffiniau a chyfarpar o fewn y cwrtil effeithio ar y lleoliad; fodd bynnag, os cymeradwyir y cynnig, gellir gosod amodau addas i ddiogelu cymeriad ac ymddangosiad yr adeilad a'i leoliad yn y dirwedd. Felly, ystyrir bod y cynnig yn cydymffurfio â DP 7 a DP 9.
- 2.27 Mae Polisi Datblygu 18 CDLIE yn nodi, wrth benderfynu ar bob cais cynllunio o fewn y Parc Cenedlaethol, y bydd anghenion a buddiannau'r Gymraeg yn cael eu hystyried. Cyflawnir hyn drwy: i. "Cefnogi datblygiad sy'n cynnal neu'n gwella cyfanrwydd y Gymraeg. iv. ...annog pob arwydd gan ...gwmnïau masnachol a busnes i fod yn ddwyieithog neu yn Gymraeg yn unig er mwyn diogelu a hyrwyddo amwynder diwylliannol nodedig y Parc Cenedlaethol. v. Annog defnyddio enwau lleoedd Cymraeg ar gyfer datblygiadau newydd..." O ystyried bod y cynnig yn ceisio defnyddio annedd bresennol, ni ystyrir y bydd y cynnig yn cael effaith ar y Gymraeg.

Bioamrywiaeth a Materion Ecologol

- 2.28 Yn dilyn cyflwyno manylion diwygiedig, nid yw Ecologydd yr Awdurdod na Chyfoeth Naturiol Cymru wedi codi unrhyw wrthwynebiadau i'r cynnig hwn, er eu bod wedi darparu sylwadau a chyngor.
- 2.29 Yn unol â gofynion Polisi Cynllunio Cymru, cyflwynwyd Datganiad Seilwaith Gwyrdd (DSG). Mae'r mesurau gwella bioamrywiaeth ar gyfer y safle yn cynnwys darpariaeth ar gyfer gwenoliaid ac ystlumod sy'n clwydo mewn agennau. Gellir sicrhau'r mesurau gwella drwy amod ac felly byddent yn cydymffurfio â SP D.

Yr Iaith Gymraeg

- 2.30 Wrth benderfynu ar bob cais cynllunio o fewn y Parc Cenedlaethol, dylid ystyried anghenion a buddiannau'r Gymraeg. Ystyrir na fyddai maint y datblygiad yn achosi niwed sylweddol i gymeriad na chydbwysedd ieithyddol y gymuned; felly, ni ystyrir bod angen Datganiad Cymunedol ac Ieithyddol er mwyn cydymffurfio â DP 18.
- 2.31 Fodd bynnag, mae cyfle i gefnogi a hyrwyddo'r Gymraeg. Mae DP 18 yn annog pob arwydd gan gyrff cyhoeddus a chan gwmnïau masnachol a busnes i fod yn ddwyieithog neu yn Gymraeg yn unig er mwyn diogelu a hyrwyddo amwynder diwylliannol nodedig y Parc Cenedlaethol. O ystyried y bydd y cynnig yn cyflwyno elfen fasnachol i ddefnydd y safle, ystyrir ei bod yn rhesymol gosod amod i sicrhau bod gwybodaeth a deunydd hysbysebu yn Gymraeg neu'n ddwyieithog er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â DP 18 ac i helpu i ddiogelu gwead cymdeithasol a diwylliannol cymunedau.

3. Casgliad

- 3.1 Mae swyddogion yn cydnabod y gwrthwynebiadau a godwyd a'r angen i ddarparu tai fforddiadwy i'r rhai mewn angen.
- 3.2 Gan ystyried yr uchod i gyd a derbyn nad yw'r adeilad yn addas ar gyfer darparu tai fforddiadwy, mae manteision gwarchod adeilad o bwys sydd wedi'i gynnwys ar restr leol yn ddigonol i gyfiawnhau ei ddefnyddio fel llety gwyliau yn yr achos hwn.

ARGYMHELLIAD: Rhoi caniatâd yn amodol ar yr amodau canlynol:

- 1) **Rhaid cychwyn y datblygiad a ganiateir drwy hyn cyn diwedd PUM mlynedd o ddyddiad y penderfyniad hwn.**
- 2) **Rhaid cyflawni'r datblygiad a ganiateir drwy hyn yn unol â'r cynlluniau cymeradwy canlynol:**

Cynllun Lleoliad

Lluniad rhif 2429-PP-101-B&GF - Cynllun Safle Arfaethedig

**Lluniad rhif 2429-PP-301-EL - Drychiadau Arfaethedig
(derbyniwyd 07/04/26)**

Lluniad rhif 2429-PP-201 - Adrannau Arfaethedig

**Arolwg ac Adroddiad Ystlumod gan Sarah Cartmel dyddiedig
08/06/2024**

Datganiad Seilwaith Gwyrdd

- 3) **Ni fydd y datblygiad a gymeradwyir drwy hyn yn dechrau nes bod arolwg ffotograffig o'r adeiladau wedi'i gynnal yn unol â Gofynion Heneb ar gyfer Arolygon Ffotograffig Cyffredinol o Adeiladau, a bod yr arolwg wedi'i gyflwyno i'r Awdurdod Cynllunio Lleol a'i gymeradwyo ganddo drwy gais ffurfiol.**

- 4) Rhaid gweithredu'r mesurau gwella bioamrywiaeth a ddangosir ar y Drychiadau Arfaethedig dyddiedig 07/04/2026 (Iluniad rhif 2429-PP-301-EL, diwyg. P06) ac a gynhwysir yn adran 6 o'r Adroddiad ac Adroddiad yr Arolwg gan Sarah Cartmel dyddiedig 8 Mehefin 2024, o fewn 3 mis i gwblhau'r datblygiad a ganiateir drwy hyn i raddau sylweddol.
- 5) Ni chaniateir gosod unrhyw oleuadau allanol heb gyflwyno cynllun goleuo ffurfiol ymlaen llaw drwy gais ffurfiol i'r Awdurdod ei gymeradwyo.
- 6) Ni chaniateir meddiannu'r llety gwyliau a gymeradwyir drwy hyn ac eithrio yn gwbl unol â Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Dosbarthiadau Defnydd) (Diwygio) (Cymru) 2022, Dosbarth Defnydd C6: Llety Tymor Byr, h.y. gosod masnachol tymor byr am gyfnod nad yw'n hwy na 31 diwrnod ar gyfer pob cyfnod meddiannu, ac at ddim diben arall o fewn Dosbarth Defnydd C.
- 7) Er gwaethaf darpariaethau Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 (fel y'i diwygiwyd gan Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) 2013, neu unrhyw Orchymyn sy'n dirymu, yn ailddeddfu neu'n diwygio'r Gorchymyn hwnnw, gydag addasiadau neu hebddynt), ni fydd dim yn gweithredu i ganiatáu, o fewn yr ardal sy'n destun y caniatâd hwn, unrhyw ddatblygiad y cyfeirir ato yn Rhannau a Dosbarthiadau Atodlen 2 i'r Gorchymyn, a grynhoir isod:

RHAN 1: DATBLYGIAD O FEWN CWRTEL Tŷ ANNEDD

Dosbarth A: Ehangu, gwella neu newid tŷ annedd mewn unrhyw ffordd arall.

Dosbarth B: Ehangu tŷ annedd drwy ychwanegu at ei do neu newid ei do.

Dosbarth C: Unrhyw newid arall i do tŷ annedd.

Dosbarth D: Codi neu adeiladu porth y tu allan i unrhyw ddrws allanol tŷ annedd.

Dosbarth E: Darparu, o fewn cwrtel y tŷ annedd, unrhyw adeilad neu fan caeedig, platfform uchel, pwll nofio neu bwl arall sy'n ofynnol at ddiben sy'n gysylltiedig â mwynhau'r tŷ annedd fel y cyfryw, neu gynnal a chadw, gwella neu newid adeilad, man caeedig, platfform neu bwl o'r fath; neu gynhwysydd a ddefnyddir at ddibenion gwresogi domestig i storio olew neu nwy petrolewm hylifedig.

Dosbarth F: Darparu arwyneb caled o fewn cwrtel tŷ annedd at unrhyw ddiben sy'n gysylltiedig â mwynhau'r tŷ annedd fel y cyfryw; neu ailosod arwyneb o'r fath yn gyfan gwbl neu'n rhannol.

Dosbarth G: Gosod, newid neu ailosod simnai ar dŷ annedd

Dosbarth H: Gosod, newid neu ailosod antenna microdon ar dŷ annedd neu o fewn cwrtel tŷ annedd.

RHAN 2: GWEITHREDIADAU BYCHAIN

Dosbarth A: Gatiau, ffensys, waliau a dulliau eraill o amgáu.

Dosbarth B: Ffurio, gosod ac adeiladu modd mynediad i briffordd nad yw'n gefnffordd nac yn ffordd ddosbarthedig, lle mae angen y mynediad hwnnw mewn cysylltiad â datblygiad a ganiateir gan unrhyw Ddosbarth yn yr Atodlen hon (ac eithrio Dosbarth A o'r Rhan hon).

Dosbarth C: Peintio tu allan i unrhyw adeilad neu waith.

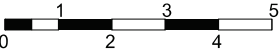
RHAN 40: GOSOD CYFARPAR MICROGYNNYRCHIAD DOMESTIG

Ni chaniateir gwneud unrhyw ddatblygiad o'r fath ar unrhyw adeg o fewn y Rhannau a'r Dosbarthiadau hyn heb ganiatâd penodol gan yr Awdurdod Cynllunio Lleol.

- 8) Rhaid i unrhyw arwyddion neu ddeunydd hysbysebu (gan gynnwys llyfrynnau a thudalennau gwe), neu unrhyw lyfrynnau gwybodaeth o fewn yr eiddo, sy'n rhoi gwybodaeth am y datblygiad ac yn ei hyrwyddo o fewn y safle a thu allan iddo, fod yn Gymraeg neu'n ddwyieithog, gyda blaenoriaeth i'r Gymraeg.

Rhesymau:

- 1) Er mwyn cydymffurfio ag Adran 91 (fel y'i diwygiwyd) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.
- 2) Er mwyn diffinio'r caniatâd ac osgoi amheuaeth.
- 3) Er mwyn sicrhau bod cofnod digonol yn cael ei wneud o'r holl strwythurau yr effeithir arnynt gan y cynigion a bod y cofnod yn cael ei gadw yn y parth cyhoeddus at ddibenion cyfeirio ac ymchwilio yn y dyfodol.
- 4) Er mwyn sicrhau safon foddhaol o ddatblygiad a lleihau'r risg o niwed neu aflonyddwch annerbyniol i rywogaethau gwarchodedig, yn unol â Pholisïau Cynllun Datblygu Lleol Eryri, ac yn benodol Polisi D.
- 5) Er mwyn sicrhau safon foddhaol o ddatblygiad a lleihau'r risg o niwed neu aflonyddwch annerbyniol i rywogaethau gwarchodedig, yn unol â Pholisïau Cynllun Datblygu Lleol Eryri, ac yn benodol Polisi D.
- 6) Er mwyn sicrhau mai dim ond ar gyfer gosod masnachol tymor byr y defnyddir y tŷ annedd, yn unol â Chynllun Datblygu Lleol Eryri (2016-2031), ac yn benodol Polisi SP A, C a G a DP 9.
- 7) Mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol o'r farn y dylai datblygiad o'r fath fod yn destun rheolaeth ffurfiol er mwyn diogelu amwynderau'r ardal a lleoliad yr adeiladau rhestredig cyfagos.
- 8) Er mwyn cydymffurfio â Pholisïau SP A a DP 18 o Gynllun Datblygu Lleol Eryri.



notes		
rev	date	reason
P01	20.11.2023	Issue for planning
P02	28.11.2024	Issue for client
P03	29.10.2025	Issue for client

title	EXISTING SITE PLAN
-------	--------------------

job no.	2429
---------	------

scale	1:1250 @ A3
-------	-------------

date	20.11.2023
------	------------

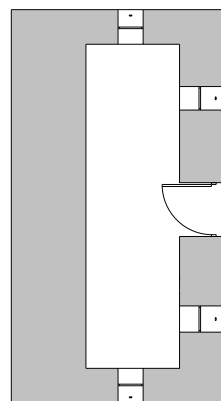
drg. no.	2429-EX-000
----------	-------------

revision	P03
----------	-----

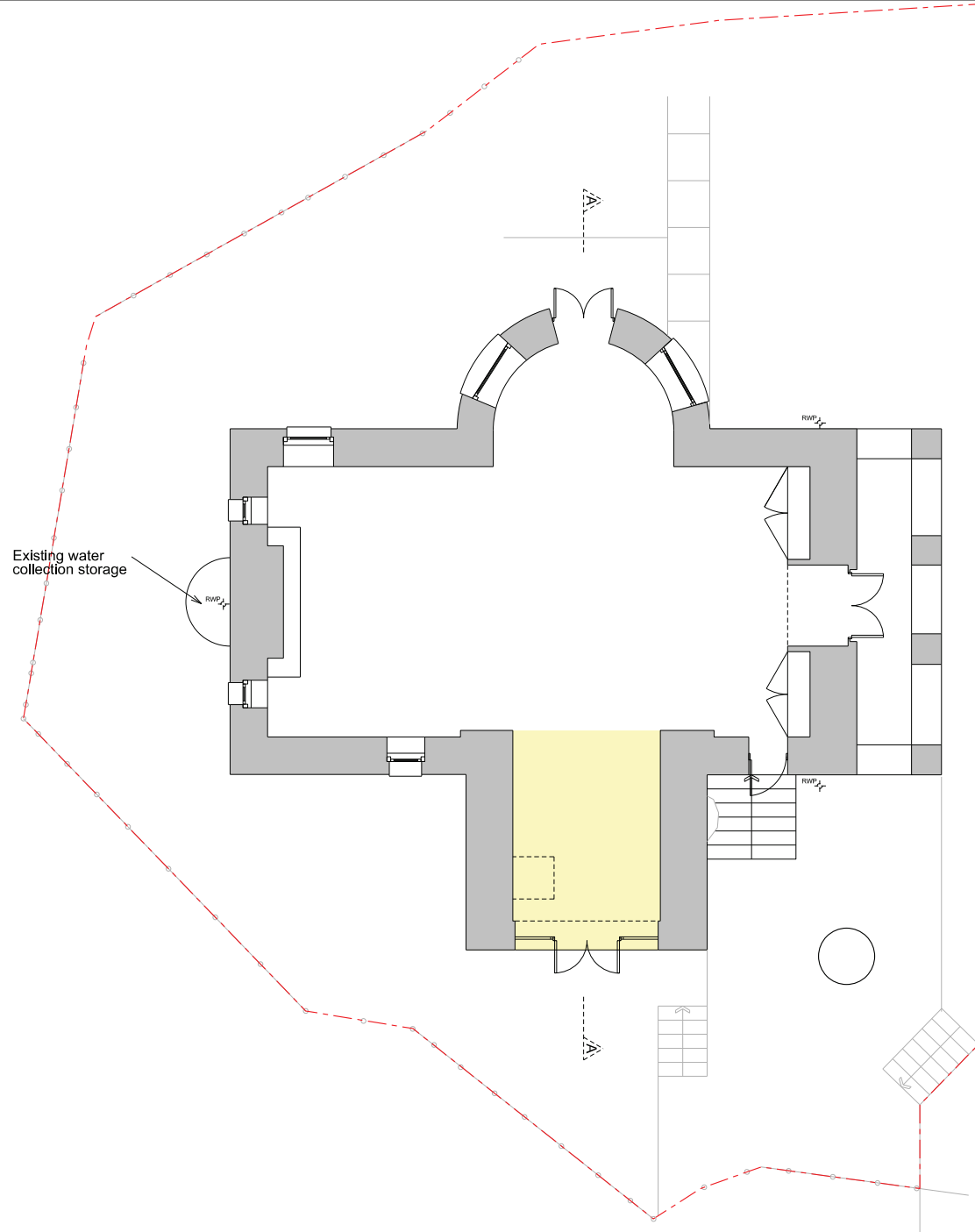
Simon Smith & Michael Brooke Architects

No 3 Scout Lane London SW4 0LA
tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
email: post@smithbrooke.co.uk

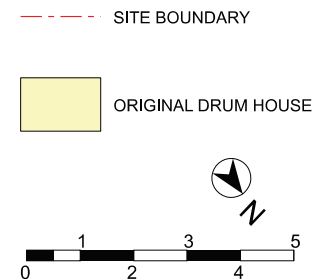
DRUM HOUSE
LL48 6SP



BASEMENT



GROUND FLOOR



- Notes.
1. No dimensions are to be scaled from this drawing.
 2. All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
 3. Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
 4. For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

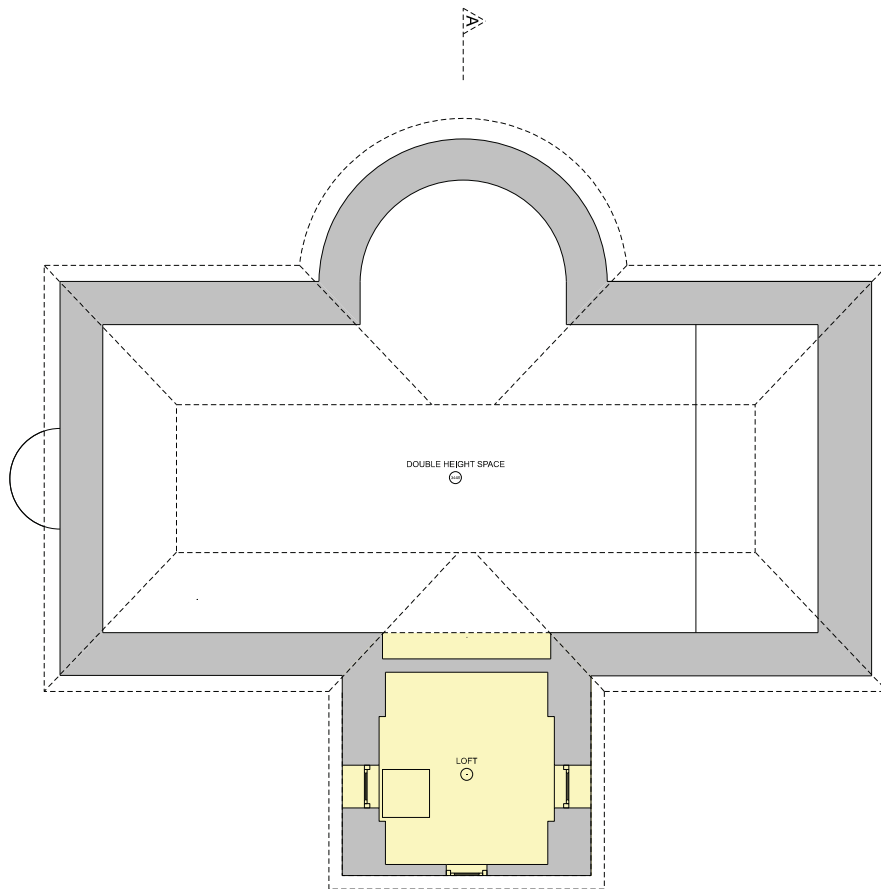
notes		
rev	date	reason
P01	20.11.2023	Issue for planning
P02	28.11.2024	Issue for client
P03	13.12.2024	Issue for client
P04	03.07.2025	Issue to planner
P05	28.10.2025	Issue to planner

title	
EXISTING SITE PLAN	
job no.	2429
scale	1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1
date	20.11.2023
drg. no.	2429-EX-101
revision	P05

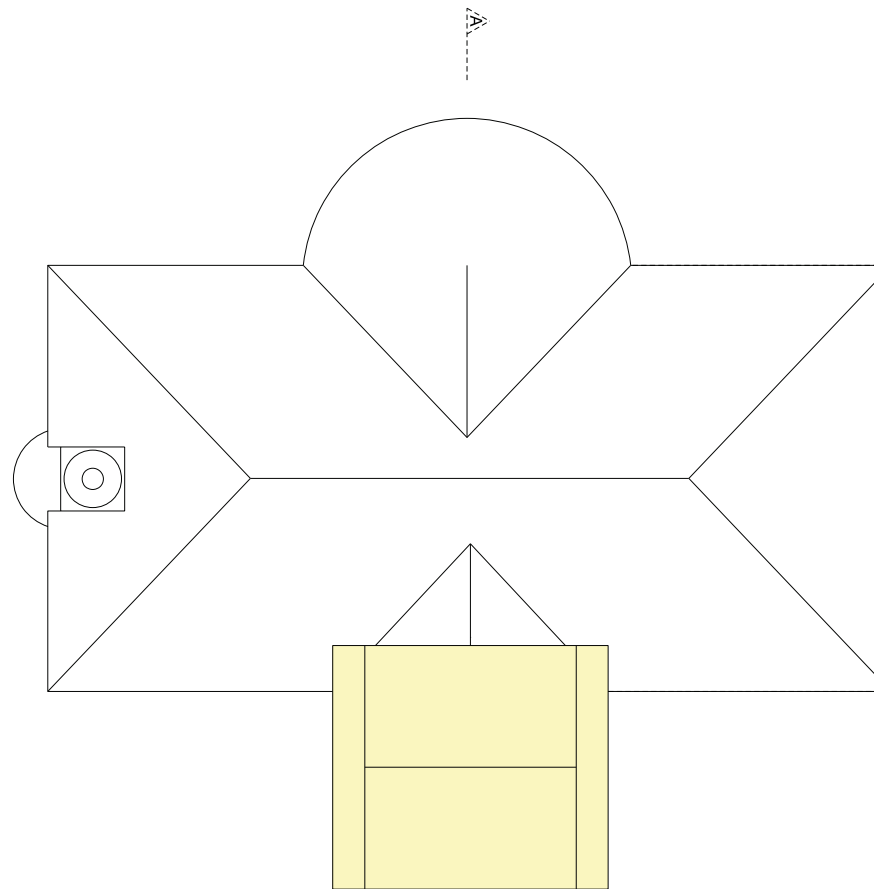
Simon Smith & Michael Brooke Architects

No 3 Scout Lane London SW4 0LA
tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
email: post@smithbrooke.co.uk

DRUM HOUSE

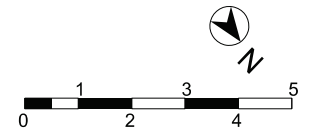


FIRST FLOOR



ROOF

ORIGINAL DRUM HOUSE



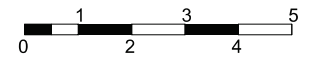
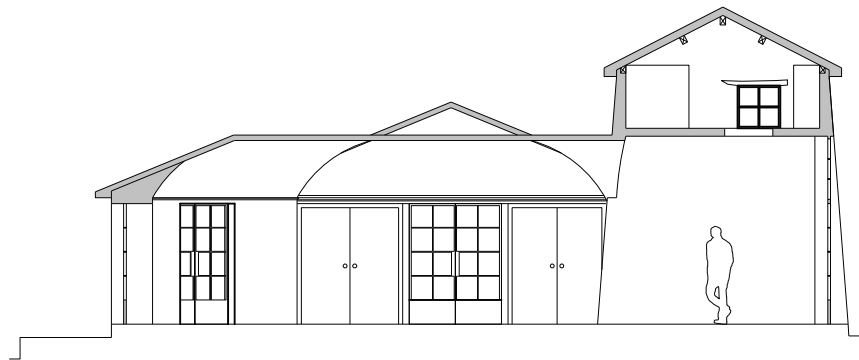
Notes.
 1. No dimensions are to be scaled from this drawing.
 2. All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
 3. Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
 4. For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

notes		
rev	date	reason
P01	20.11.2023	Issue for planning
P02	28.11.2024	Issue for client
P03	03.07.2025	Issue to planner

title	
EXISTING PLANS FIRST FLOOR & ROOF	
job no.	2429
scale	1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1
date	20.11.2023
drg. no.	2429-EX-102-FF&RF
revision	P03

Simon Smith & Michael Brooke Architects
 No 3 Scout Lane London SW4 0LA
 tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
 email: post@smithbrooke.co.uk

DRUM HOUSE



Notes.
1. No dimensions are to be scaled from this drawing.
2. All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
3. Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
4. For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

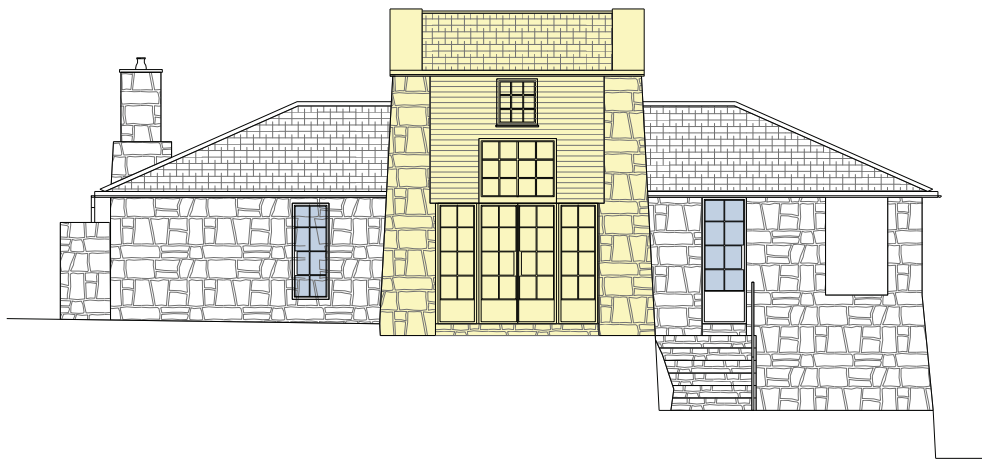
notes		
rev	date	reason
P01	20.11.2023	Issue for planning
P02	28.11.2024	Issue to client

title		EXISTING SECTION
job no.		2429
scale		1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1
date		20.11.2023
drg. no.		2429-EX-201
revision		P02

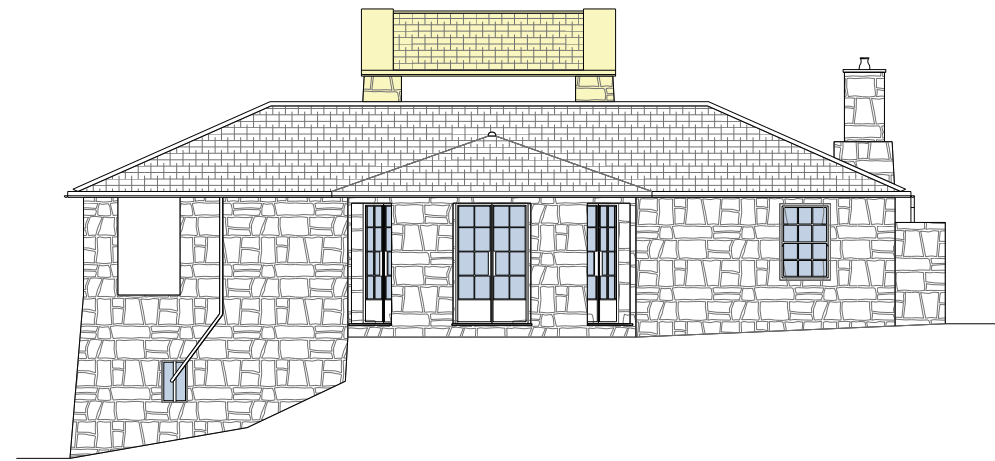
DRUM HOUSE

SECTION AA

Simon Smith & Michael Brooke Architects
No 3 Scout Lane London SW4 0LA
tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
email: post@smithbrooke.co.uk



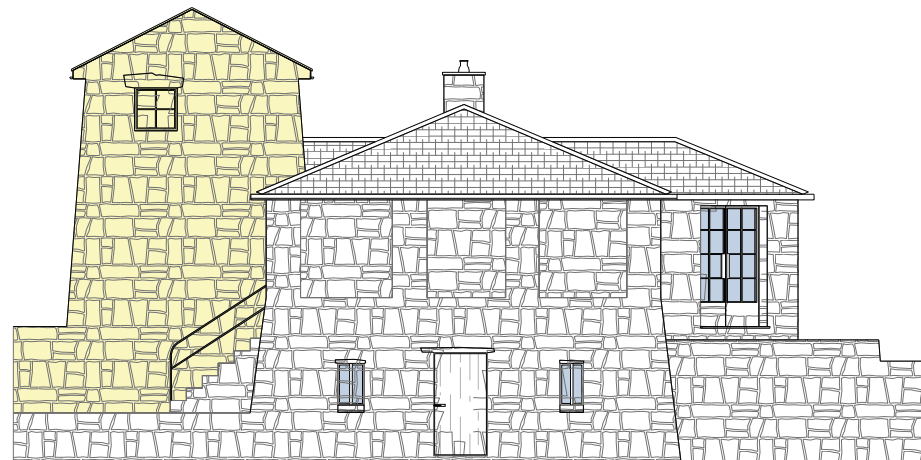
FRONT ELEVATION



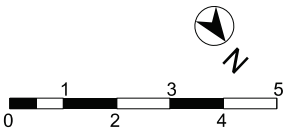
REAR ELEVATION



SIDE EAST ELEVATION



SIDE WEST ELEVATION



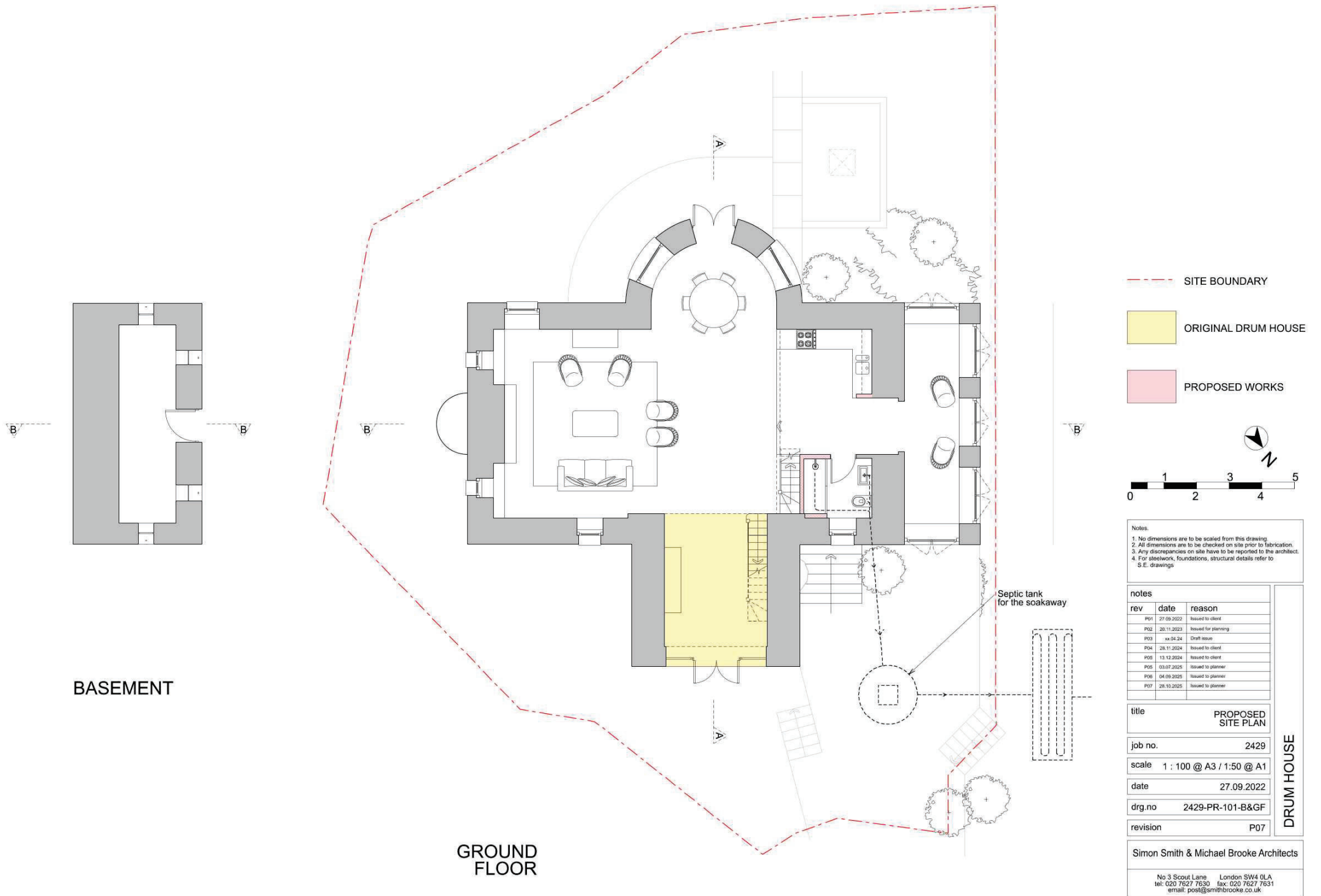
Notes.
 1. No dimensions are to be scaled from this drawing.
 2. All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
 3. Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
 4. For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

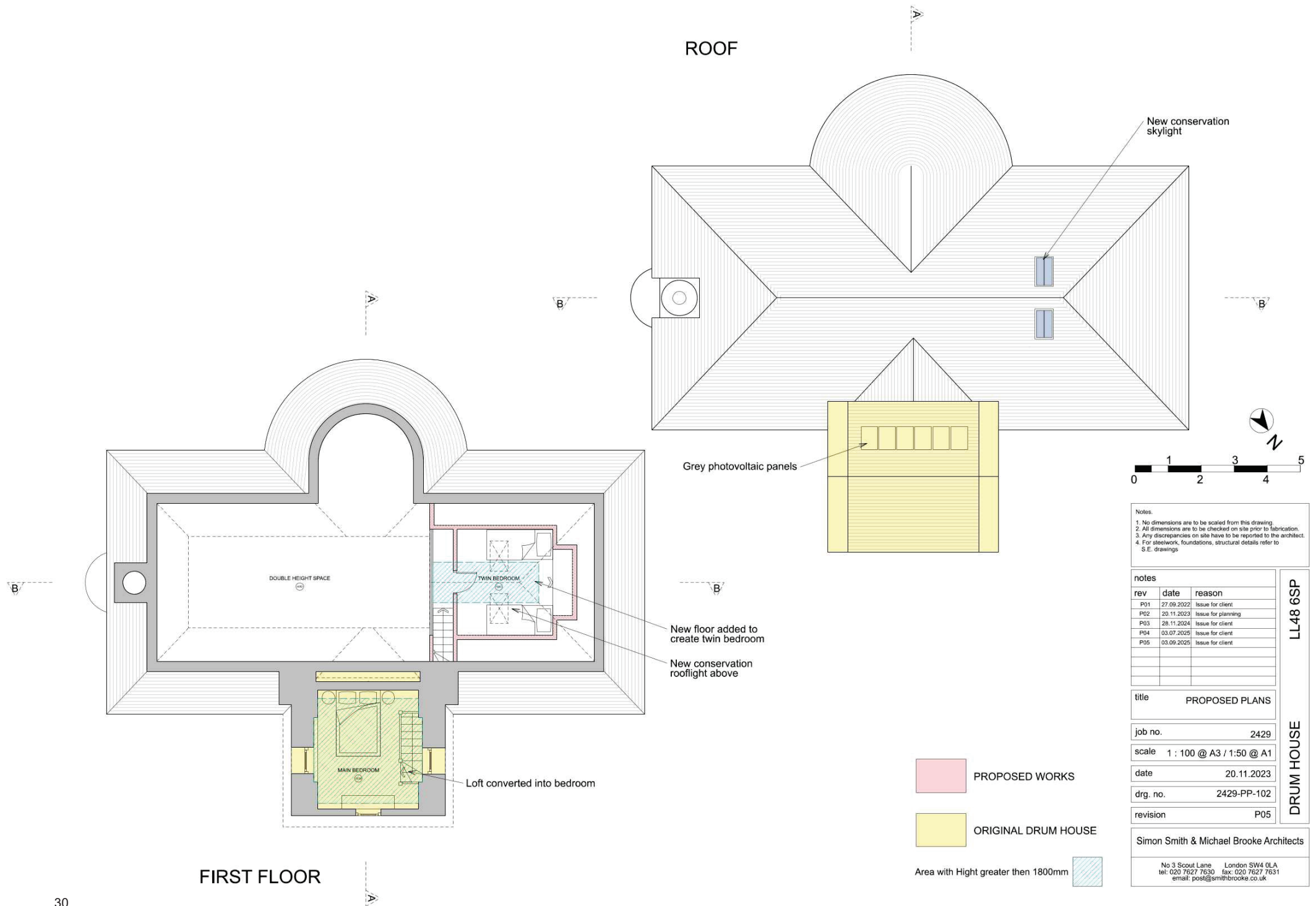
notes		
rev	date	reason
P01	20.11.2023	Issue for planning
P02	03.07.2025	Issue for planning

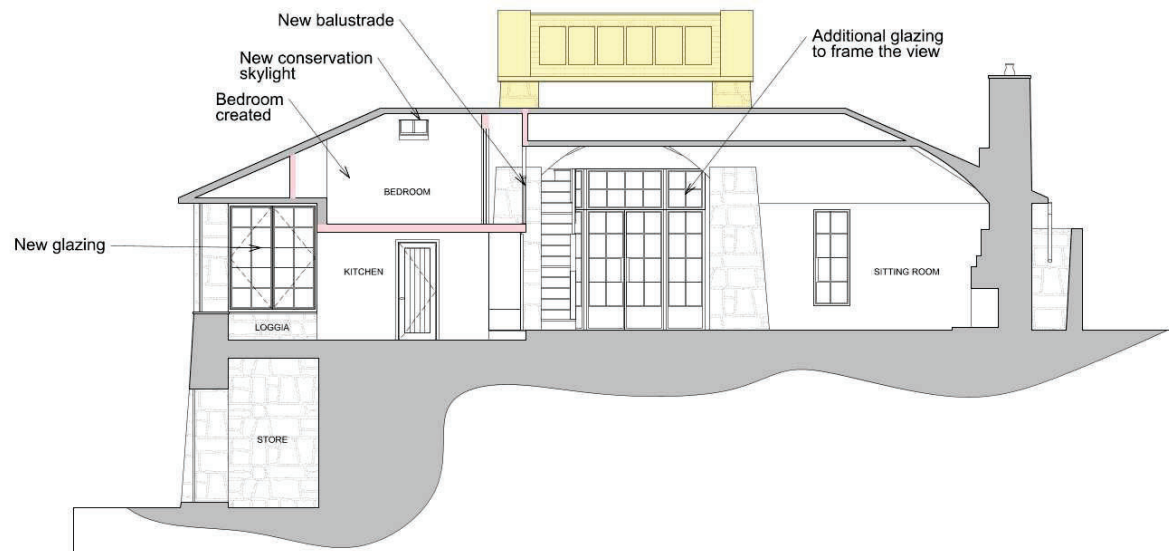
title	
EXISTING ELEVATIONS	
job no.	2429
scale	1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1
date	20.11.2023
drg. no.	2429-EX-301-EL
revision	P02

Simon Smith & Michael Brooke Architects
 No 3 Scout Lane London SW4 0LA
 tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
 email: post@smithbrooke.co.uk

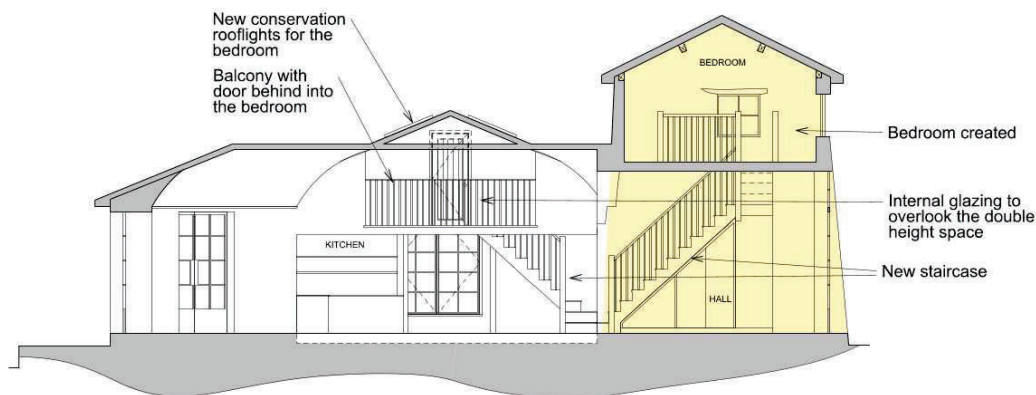
DRUM HOUSE







SECTION BB



SECTION AA

- Notes:
1. No dimensions are to be scaled from this drawing.
 2. All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
 3. Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
 4. For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

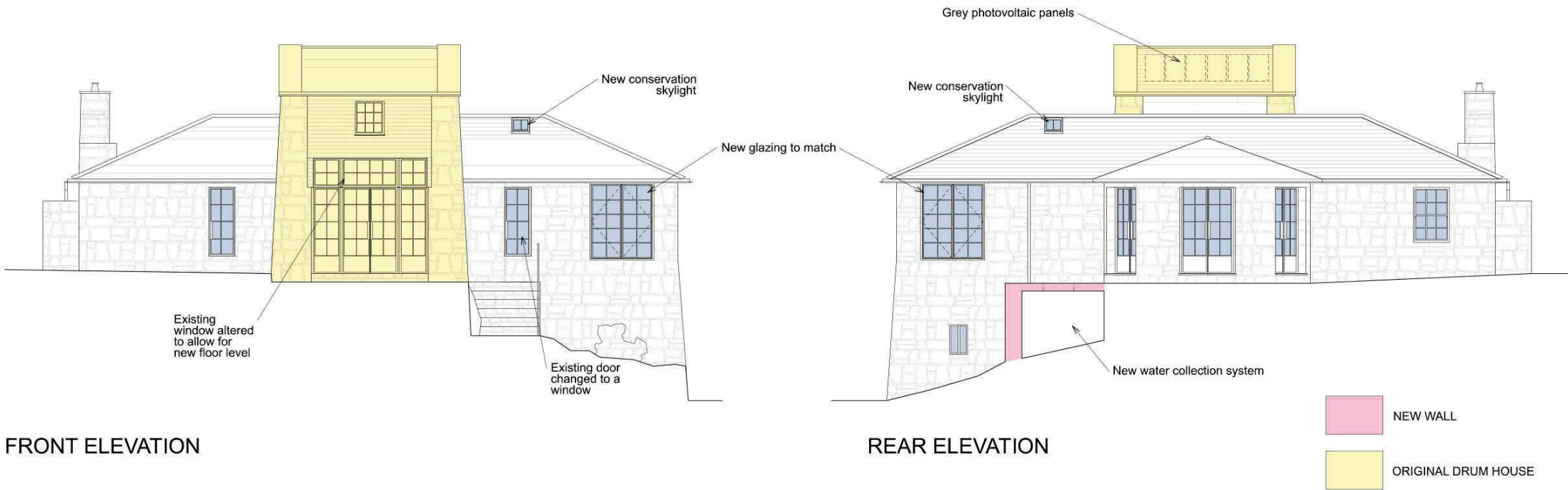
notes		
rev	date	reason
P01	27.09.2022	Issue for client
P02	20.11.2023	Issue for planning
P03	28.11.2024	Issue for client
P04	03.07.2025	Issue for client
P05	03.09.2025	Issue for client

title	
PROPOSED SECTIONS	
job no.	2429
scale	1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1
date	20.11.2023
drg. no.	2429-PP-201
revision	P05

Simon Smith & Michael Brooke Architects

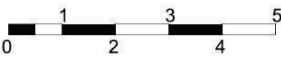
No 3 Scout Lane London SW4 0LA
tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
email: post@smithbrooke.co.uk

LL48 6SP
DRUM HOUSE



FRONT ELEVATION

REAR ELEVATION



SIDE EAST ELEVATION

SIDE WEST ELEVATION

Notes:

- No dimensions are to be scaled from this drawing.
- All dimensions are to be checked on site prior to fabrication.
- Any discrepancies on site have to be reported to the architect.
- For steelwork, foundations, structural details refer to S.E. drawings

rev	date	reason
P01	27.09.2022	Issue for client
P02	20.11.2023	Issue for planning
P03	28.11.2024	Issue to client
P04	03.07.2025	Issue to planners
P05	26.08.2025	Issue to planners

notes

title PROPOSED ELEVATIONS

job no. 2429

scale 1 : 100 @ A3 / 1:50 @ A1

date 20.11.2023

drg. no. 2429-PP-301-EL

revision P05

Simon Smith & Michael Brooke Architects

No 3 Scout Lane London SW4 0LA
tel: 020 7627 7630 fax: 020 7627 7631
email: post@smithbrooke.co.uk

DRUM HOUSE

CYFARFOD	Pwyllgor Cynllunio a Mynediad
DATE	14/10/2026
TIEITL	Strwythur codi tâl arfaethedig ar gyfer asesu hyfywedd ariannol datblygiadau cynllunio a safleoedd posib i'w hystyried fel rhan o'r broses adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol Eryri.
AWDUR	Pennaeth Rheolaeth Datblygu a Chydymffurfiaeth a Swyddog Cynllunio (Polisi)
PWRPAS	I geisio cymeradwyaeth i fabwysiadu strwythur codi tâl ar gyfer defnyddio'r Model Hyfywedd Datblygu, i asesu hyfywedd ariannol cynigion datblygu a safleoedd posib.

1. CEFNDIR

- 1.1 Trwy'r Cymdeithas Swyddogion Cynllunio Cymru, mae cyngorau cynllunio ledled Cymru wedi bod yn gweithio ochr yn ochr â Burrows-Hutchinson Ltd, sy'n ymgynghorwyr Cynllunio a Datblygu Trefi, i gynhyrchu a dosbarthu at holl awdurdodau fersiwn Cymru gyfan o Model Hyfywedd Datblygu. Mae'r Model Hyfywedd Datblygu wedi'i greu fel model cynhwysfawr, hawdd ei ddefnyddio, at ddiben asesu hyfywedd ariannol cynnig datblygu. Defnyddir y model hwn i helpu i wneud penderfyniadau ynghylch rhai ceisiadau cynllunio neu ddyrannu safleoedd yn y Cynllun Datblygu Lleol.
- 1.2 Prif ddiben yr arfarniad hyfywedd ariannol yw dangos a yw cynnig datblygu a/neu safle arfaethedig i'w ddyrannu yn debygol o fod yn "hyfyw", yn nhermau darparu tai fforddiadwy, ar y safle neu oddi ar y safle (fel swm cymudo). Mae hyn y bosib o dan ein polisiau cynllunio.
- 1.3 Mae Polisi Datblygu 30 o'e CDLIE yn nodi – *“Os gellir dangos yn glir na ellir cwrdd â'r targedau tai fforddiadwy mynegol uchod yn sgil hyfywedd safleoedd, neu y gellir mynd y tu hwnt iddynt mewn rhai achosion, bydd yr Awdurdod yn trafod cyfraniad tai fforddiadwy priodol ar safleoedd unigol, a all gynnwys taliad gohiriedig priodol.”*
- 1.4 Ceir cyngor pellach yng Nghanllaw Cynllunio Atodol 4: Tai Fforddiadwy. Mae paragraff 9.28 yn nodi'n benodol – *“Mater i'r ymgeisydd yw darparu tystiolaeth argyhoeddiadol sy'n dangos dichonoldeb wrth gyflwyno cais. Bydd angen i'r Ymgeisydd ddarparu gwerthusiad hyfywedd ariannol i brofi'r achos ynglŷn â dichonoldeb darparu tai fforddiadwy. Byddai unrhyw dystiolaeth yn cael ei hystyried fesul safle.”*

2. BWRIAD

- 2.1 Argymhellir bod yr Awdurdod yn roi copi o'r Model Hyfywedd Datblygu i ddatblygwyr, i hyrwyddwyr safleoedd, neu i unrhyw unigolyn/sefydliad arall, at ddibenion cynnal arfarniad hyfywedd ariannol o ddatblygiad arfaethedig.
- 2.2 Gall adolygu asesiadau hyfywedd ariannol fod yn broses gymhleth ac anodd ac mae'n cymryd llawer o adnoddau, naill ai o ran amser swyddogion neu ffioedd ymgynghorwyr allanol.
- 2.3 Bydd y model yn cael ei ryddhau ar sail safle penodol (h.y. caiff ei 'gloi' i'w ddefnyddio ar y safle penodol hwnnw), ar yr amod ein bod yn cael taliad o ffi safonol. Mae hyn bellach yn arfer cyffredin ymhlith llawer o awdurdodau cynllunio lleol ledled Cymru.

Safleoedd Posib y Cynllun Datblygu Lleol

- 2.4 Mae'r cam 'Galw am Safleoedd Posib' yn un lle gwahoddwyd aelodau o'r cyhoedd, grwpiau cymunedol, tir berchnogion a datblygwyr i gyflwyno safleoedd i'w hystyried ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol newydd. Cynhaliwyd y galw am safleoedd rhwng 17 Chwefror a 11 Mai 2026.
- 2.5 Mae canllaw Llywodraeth Cymru: Llawlyfr Cynlluniau Datblygu, yn pwysleisio bod rhaid sicrhau bod hyfywedd ariannol yn cael ei asesu ar y cam safle posib. Mae asesiad hyfywedd yn rhan allweddol o'r broses. Yn ôl Canllawiau Cenedlaethol, gan gynnwys Polisi Cynllunio Cymru, mae'n ofynnol i *"berchenogion/datblygwyr tir gynnal asesiad cychwynnol o ddichonoldeb y safle a rhoi tystiolaeth i ddangos ymarferoldeb ariannol eu safleoedd"* (PCC para. 4.2.19).
- 2.6 Mae dogfen canllaw'r Parc: Proses a Methodoleg Safleoedd Posib, yn datgan: *Mae'r Awdurdod yn bwriadu creu model hyfywedd a fydd ar gael i hyrwyddwyr safleoedd asesu hyfywedd Safleoedd Posib a gyflwynir mewn perthynas â thai. Bydd y model hwn angen gwerthusiad trylwyr o economeg y cynllun a chydweithrediad a dull llyfr agored rhwng yr ymgeisydd, y datblygwr neu berchennog y tir, a'r awdurdod cynllunio.*

Hyfywedd datblygiad sy'n destun i gais cynllunio

- 2.7 Gellir defnyddio'r Model Hyfywedd Datblygu hefyd fel offeryn i ddangos hyfywedd ariannol cynnig datblygu yn ystod y cam cais cynllunio. Mae polisiau cynllun datblygu yn gosod targedau ar gyfer tai fforddiadwy, ac yn gyffredinol tybir bod ceisiadau sy'n cydymffurfio â'r rhain yn hyfyw. Fodd bynnag, gall datblygwyr herio'r dybiaeth hon drwy gyflwyno asesiad hyfywedd penodol o'r safle.
- 2.8 Bydd yr adolygiad lefel uchel y byddwn yn ei gynnal o gyflwyniad Model Hyfywedd Datblygu wedi'i gwblhau, yn gwirio priodoldeb y wybodaeth a ddarperir gan hyrwyddwr y safle fel rhan o'r arfarniad. Bydd y broses hon hefyd yn sicrhau bod y celloedd yn nhaenlenni'r Model Hyfywedd Datblygu wedi'u cwblhau'n briodol.
- 2.9 Bydd yr adolygiad yn ystyried:
 - 1. a yw'r dystiolaeth a ddarparwyd i gefnogi'r costau a'r gwerthoedd a ddefnyddir yn yr arfarniad hyfywedd ariannol a gyflwynwyd yn ddigonol ac yn gymesur;

2. a yw'r amserlen arfaethedig ar gyfer y datblygiad yn realistig; ac
 3. a yw'r arfarniad hyfywedd ariannol yn cyd-fynd â gofynion polisi'r Awdurdod a chanllawiau a/neu ddatganiadau polisi eraill sy'n berthnasol i asesu Hyfywedd mewn cyd-destun Cynllunio.
- 2.9 Ar ôl cwblhau'r adolygiad lefel uchel, byddwn yn cyhoeddi datganiad syml i hyrwyddwr y safle i nodi i ba raddau y mae'n ystyried bod yr arfarniad hyfywedd ariannol a gyflwynwyd yn bodloni'r profion a amlinellir uchod.
- 2.10 Bydd y ffioedd safonol sy'n berthnasol yn cynnwys ein hamser gweinyddol sydd ei angen i bersonoli ac i gyhoeddi'r model ar gyfer y safle penodol, yn ogystal ag amser swyddogion i gynnal adolygiad lefel uchel o'r arfarniad hyfywedd ariannol a gyflwynwyd. Gellir hefyd defnyddio'r ffioedd ar gyfer cyngor gan Ymgynghorydd/Arbenigwr. Efallai y bydd ffioedd ychwanegol yn berthnasol os bydd angen rhagor o amser swyddogion o ganlyniad i'r hyrwyddwr safle cynnal trafodaethau pellach â'r Awdurdod sy'n ymwneud â'r arfarniad a gyflwynwyd, a/neu os bydd y dystiolaeth ategol a gyflwynwyd yn annigonol.
- 2.11 Ystyrir ei bod yn hanfodol bod gennym y mecanwaith hwn ar waith i alluogi gwasanaeth teg a chyson gan yr Awdurdod i ddatblygwyr ar gyfer adolygu hyfywedd datblygiadau arfaethedig. Mae mater hyfywedd yn dod yn fwy a fwy cyffredin, yn enwedig ymhlith datblygu anheddau newydd a throsi adeiladau presennol, ac mae hyfywedd yn hanfodol i ddeall lefel tai fforddiadwy a chyfraniadau eraill sy'n gynaliadwy ac yn gyflawnadwy.
- 2.12 Mae Polisi Cynllunio Cymru (Rhifyn 12), paragraff 4.2.20 yn nodi -
- “Fel rhan o'r broses o brofi ymarferoldeb safleoedd tai, rhaid asesu eu hyfywedd ariannol cyn eu cynnwys fel dyraniadau mewn cynllun datblygu. Yn y cam ‘Safle Ymgeisiol’ o baratoi cynllun datblygu, rhaid i berchenogion/datblygwyr tir gynnal asesiad cychwynnol o hyfywedd y safle a rhoi tystiolaeth i ddangos ymarferoldeb ariannol eu safleoedd. Yn y cam ‘adnewo’, rhaid cynnal arfarniad uchel ei statws o hyfywedd y cynllun cyfan i sicrhau ei bod yn bosib darparu'r cynllun datblygu a'i bolisïau mewn egwyddor, gan roi ystyriaeth hefyd i dargedau tai fforddiadwy, seilwaith a gofynion polisi eraill. Hefyd, ar gyfer safleoedd sy'n allweddol i roi strategaeth y cynllun ar waith, rhaid cynnal arfarniad o hyfywedd safle penodol trwy ystyried costau, cyfyngiadau a gofynion penodol manylach”.*
- 2.13 Os yw'r Awdurdod am sicrhau y gall barhau i hwyluso'r ddarpariaeth o dai preifat a chyhoeddus i ddiwallu'r angen lleol drwy'r broses gynllunio a'r polisïau CDLI a fabwysiadwyd, rhaid i ni gael gwasanaeth ar waith sy'n darparu adolygiad cyson a theg o faterion hyfywedd.

3. FFFIOEDD ARFAETHEDIG – HYFYWEDD SAFLEOEDD POSIB Y CYNLLUN DATBLYGU LLEOL

- 3.1 Isod yw rhestr o ffioedd safonol arfaethedig sydd yn cael ei gynnig yn seliedig ar ffioedd tebyg Awdurdodau eraill. Mae'r ffigyrau hyn yn seiliedig ar restr o daliadau sydd wedi cael ei gynnig gan Burrows-Hutchinson Ltd i awdurdodau eraill er mwyn dosbarthu copi o'r Model Hyfywedd Datblygu i ymgeiswyr safleoedd posib. Nodir bod y ffioedd yn is na rhai ar gyfer cais cynllunio.

- **Safleoedd ag 1-9 uned - £195**
- **Safleoedd â 10-50 o unedau - £345**
- **Safleoedd â 51 - 100 o unedau - £495 (anhebygol o dderbyn safle maint yma o fewn y Parc)**

4. FFIOEDD ARFAETHEDIG - HYFYWEDD DATBLYGIAD WRTH BENDERFYNU AR GAIS CYNLLUNIO

- 4.1 Isod yw rhestr o ffioedd safonol arfaethedig sydd yn cael ei gynnig. Mae'r ffigyrau hyn yn seiliedig ar restr o daliadau sydd wedi cael ei gynnig gan Burrows-Hutchinson Ltd i awdurdodau eraill er mwyn dosbarthu copi o'r Model Hyfywedd Datblygu i ymgeiswyr sy'n herio polisi ar sail hyfywedd. Os/pan fyddwn mewn sefyllfa i godi'r taliadau hyn, mi ddylai'r ffi mwy neu lai talu'r gost o gael cymorth allanol cychwynnol os oes angen. Fydd y taliadau yn destun TAW a dylwn ystyried codi ffioedd pob blwyddyn efo chwyddiant.

Heriau Hyfywedd (yn ystod penderfynu ar gais cynllunio)

- **Safleoedd ag 1- 9 uned: £850**
 - **Safleoedd ag 10- 19 uned: £1050**
 - **20+ Anheddau: Trwy Gytundeb**
- 4.2 Mae'r dull haenog y ffioedd yn cydnabod y bydd maint a chwmpas y cynnig datblygu yn dylanwadu ar faint o amser swyddogion sydd ei angen i gynnal adolygiad hollbwysig o'r Model Hyfywedd Datblygu gorffenedig a gyflwynwyd.

5. ARGYMHELLION: Cymeradwyo mabwysiadu'r strwythur codi tâl arfaethedig.

EITEM RHIF 6.0

CYFARFOD	Pwyllgor Cynllunio a Mynediad
DYDDIAD	14th Hydref 2026
TEITL	Ardaloedd Cadwraeth sy'n addas ar gyfer Prosiect yr Unfed Ganrif ar Hugain: Gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli
ADRODDIAD GAN	Elen Jones (Swyddog Polisi Cynllunio)
PWRPAS	Mabwysiadu'r dogfennau canlynol yn ffurfiol fel ystyriaethau cynllunio perthnasol: • Ardaloedd Cadwraeth sy'n addas ar gyfer yr 21ain Ganrif: Cyflwyniad a Throsolwg o Bolisi Cynllunio • Gwerthusiadau o Ardaloedd Cadwraeth Unigol a Chynlluniau Rheoli ar gyfer 1. Aberdyfi 2. Abergwyngregyn 3. Y Bala 4. Beddgelert 5. Betws Y Coed 6. Abaty Cymer 7. Dolbenmaen 8. Dolgellau 9. Harlech 10. Llanllechid 11. Maentwrog 12. Nantmor 13. Nant Peris 14. Pandy'r Odyn • Cyngor ar Fesurau Effeithlonrwydd Ynni mewn Ardaloedd Cadwraeth – Canllaw Cynllunio ac Ymarferol

1. CEFNDIR

Mae pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn darparu datganiad clir o gyfrifoldebau statudol a rôl Awdurdodau Parc Cenedlaethol. Sef:

- Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal,

- Hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal.

Yn ogystal â'r pwrpasau hyn, mae dyletswydd ar yr Awdurdod i fwrw ymlaen â'r pwrpasau hyn er mwyn:

- Ceisio meithrin lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol yn y Parc Cenedlaethol.

Fel y dywedwyd, mae cadwraeth a gwella'r dreftadaeth ddiwylliannol yn ffactor o bwysigrwydd sylfaenol wrth ystyried datblygiad o fewn neu gyfagos i'r ardaloedd arbennig hyn. Wedi'i sefydlu o fewn y ddeddfwriaeth sylfaenol Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990, ac fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016, cyfrifoldeb yr Awdurdod Cynllunio Lleol yw dynodi Ardal Gadwraeth a chadwraeth a gwella'r diddordeb pensaernïol a/neu hanesyddol arbennig.

Mae gan Eryri 14 Ardal Gadwraeth, sydd wedi'u dynodi am eu diddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig ac sy'n gartref i gyfran fawr o'r 1900 o adeiladau rhestredig y Parc Cenedlaethol.

Ardaloedd Cadwraeth	Blwyddyn Dynodi
Aberdyfi	1979
Abergwyngregyn	1978
Y Bala	1971
Beddgelert	1974
Betws y Coed	1974
Abaty Cymer (ger Llanelltyd)	1992
Dolbenmaen	1989
Dolgellau	1978
Harlech	1979
Llanllechid	1977
Maentwrog	1975
Nantmor	1974
Nant Peris	1974
Pandy'r Odyn	1974

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau bod Ardaloedd Cadwraeth yn cael eu diogelu rhag datblygiad amhriodol a bod yr ardal a'r lleoliad yn cael eu gwella, lle bo'n bosibl. Fodd bynnag, dwy o'r heriau mawr sy'n wynebu ein Hardaloedd Cadwraeth heddiw yw'r Agenda Newid Hinsawdd a'r diffyg dealltwriaeth o swyddogaeth ac arwyddocâd yr adeiladau o fewn yr ardaloedd dynodedig hyn.

O ran yr agenda Newid Hinsawdd, mae llawer o'r stoc adeiladau yn yr Ardaloedd Cadwraeth hyn yn adeiladau traddodiadol nad ydynt yn effeithlon iawn o ran ynni. Gall effeithlonrwydd ynni gael ei gyfyngu ymhellach gan y gofynion rheoleiddiol cynllunio ychwanegol sy'n ymwneud â gwelliannau cartrefi fel paneli solar a gwydr dwbl. Gall y cyfyngiadau ychwanegol hyn arwain at ddryswch ymhlith perchnogion eiddo ynghylch gwella effeithlonrwydd eiddo, a all arwain at unrhyw gamau neu gamau amhriodol yn cael eu cymryd. Gall hefyd arwain at gyngor anghyson gan swyddogion. Gall adeiladwyr lleol weithiau hefyd wneud gwelliannau cartref amhriodol a all gael effaith andwyol ar yr Ardaloedd Cadwraeth ond gall hefyd wneud adeilad yn fwy aneffeithlon.

Gwerthusiad ardal gadwraeth yw'r sylfaen ar gyfer rheolaeth gadarnhaol o'r ardaloedd hyn i sicrhau datblygiad priodol yn ogystal â chynaliadwy. Fodd bynnag, oherwydd materion

adnoddau, nid yw arfarniadau a chynlluniau rheoli cadwraeth ar gyfer yr ardaloedd hyn wedi'u cynhyrchu ers eu dynodi.

Ar ôl derbyn cyllid ariannu o *Gronfa Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy* Llywodraeth Cymru, bydd y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth, gyda chymorth *Chambers Conservation*, yn sicrhau y gall cadwraeth gynaliadwy wella Ardaloedd Cadwraeth i'r dyfodol.

2. PWRPAS

Er mwyn sicrhau cynaliadwyedd a datgarboneiddio ar gyfer dyfodol Ardaloedd Cadwraeth Parc Cenedlaethol Eryri, yr allbwn allweddol yw gwerthuso'r 14 Ardal Gadwraeth, ac yna creu 14 Cynllun Rheoli Cadwraeth gydag argymhellion ar gyfer gweithredu o ran cynnal a chadw, atgyweirio ac ôl-ffitio effeithlonrwydd ynni.

3. LLEOLIAD PRESENNOL

Cynhaliwyd gweithdai gyda'r Cynghorau Cymuned perthnasol rhwng 9 Tachwedd 2021 a 3 Mawrth 2022 i lywio'r dogfennau drafft.

Yn dilyn trafodaeth yn Gweithgor yr Aelodau ym mis Mehefin 2022 ynglŷn â'r dogfennau drafft cychwynnol, cymeradwywyd y dogfennau drafft ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus gan Bwyllgor Cynllunio a Mynediad yr Awdurdod ar 7 Medi 2022. Roedd y drafftiau a gymeradwywyd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus chwe wythnos rhwng 30 Medi 2022 ac 11 Tachwedd 2022. Wedi hynny, gohiriwyd cynnydd ar y gwaith hwn oherwydd newidiadau mewn rolau staffio, ailstrwythuro gwasanaethau, llwythi gwaith cynyddol, a'r angen i flaenoriaethu meysydd gwaith eraill, gan gynnwys Cyfarwyddyd Erthygl 4 a'r Cynllun Datblygu Lleol, ochr yn ochr â chyfnod o absenoldeb mamolaeth. Yn dilyn trafodaeth gydag Aelod yr Awdurdod, gwnaed diwygiadau pellach hefyd i ddogfen Nantmor fel bod y ddogfen yn haws i'w deall. Mae'r diwygiadau hyn yn ramadeg eu natur ac nid ydynt yn newidiadau sylweddol.

Mae Adroddiad Ymgynghori, sydd wedi'i gynnwys fel Atodiad 1, yn nodi manylion yr ymgynghoriad cyhoeddus, yn crynhoi'r sylwadau a dderbyniwyd, yn darparu ymateb i'r swyddog, ac yn nodi unrhyw newidiadau arfaethedig i'r dogfennau. Mae Atodiad 1(b) yn cynnwys y ddogfen Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, yr Iaith Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol: Ardaloedd Cadwraeth: Gwerthuso a Chynlluniau Rheolaeth Ardaloedd Cadwraeth Eryri.

Gweler y ddolen isod am y Cynlluniau Gwerthuso a Rheoli Ardaloedd Cadwraeth diwygiedig yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus a'r newidiadau angenrheidiol, sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod i'w gweld gan y cyhoedd ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ym mis Hydref:

<https://cynllunio.eryri.llyw.cymru/polisi/ardaloedd-cadwraeth/>

4. ARGYMHELLIAD

Bod yr Aelodau yn;

1. Nodi cynnwys yr Adroddiad Ymgynghori, ac yn
2. Mabwysiadu'r dogfennau diwygiedig yn ffurfiol fel ystyriaethau cynllunio perthnasol.

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI



ADRODDIAD YMGYNHORI: ARDALOEDD CADWRAETH SY'N ADDAS AR GYFER YR 21^{ain} GANRIF

Cynnwys

1	CEFNDIR.....	3
	Y Cyd-destun Polisi	3
	Yr angen am y Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a'r Cynlluniau Rheoli	4
	Amcanion Allweddol a Strwythur y Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli	4
2	YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS	5
	Atodiad 1(a) Crynodeb o'r sylwadau a dderbyniwyd, ymateb Swyddog yr Awdurdod, a'r newidiadau gofynnol	7
	Atodiad 1 (b) Asesu'r effaith ar nodweddion cydraddoldeb, yr iaith Gymraeg ac anfantais economaidd-gymdeithasol: Prosiect Ardaloedd Cadwraeth: Gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli	59

1 CEFNDIR

Y Cyd-destun Polisi

1.1 Mae pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn darparu datganiad clir o gyfrifoldebau statudol a rôl Awdurdodau Parc Cenedlaethol. Y rhain yw:

- Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwylt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal,
- Hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal.

Yn ogystal â'r pwrpasau hyn, mae dyletswydd ar yr Awdurdod i fwrw ymlaen â'r pwrpasau hyn i:

- Ceisio meithrin lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol yn y Parc Cenedlaethol.

1.2 Fel y dywedwyd, mae cadwraeth a gwella'r dreftadaeth ddiwylliannol yn ffactor o bwysigrwydd sylfaenol wrth ystyried datblygiad o fewn neu gyfagos i'r ardaloedd arbennig hyn. Wedi'i sefydlu o fewn y ddeddfwriaeth sylfaenol Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990, ac fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016, cyfrifoldeb yr Awdurdod Cynllunio Lleol yw dynodi Ardal Gadwraeth a chadwraeth a gwella'r diddordeb pensaernïol a/neu hanesyddol arbennig.

1.3 Mae gan Eryri 14 Ardal Gadwraeth, sydd wedi'u dynodi am eu diddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig ac sy'n gartref i gyfran fawr o 1900 o adeiladau rhestredig y Parc Cenedlaethol.

Ardaloedd Cadwraeth	Blwyddyn Dynodi
Aberdyfi	1979
Abergwyngregyn	1978
Y Bala	1971
Beddgelert	1974
Betws y Coed	1974
Abaty Cymer (ger Llanelltyd)	1992
Dolbenmaen	1989
Dolgellau	1978
Harlech	1979
Llanllechid	1977
Maentwrog	1975
Nantmor	1974
Nant Peris	1974
Pandy'r Odyn	1974

1.4 Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau bod Ardaloedd Cadwraeth yn cael eu diogelu rhag datblygiad amhriodol a bod yr ardal a'r lleoliad yn cael eu gwella, lle bo'n bosibl. Fodd bynnag, dwy o'r heriau mawr sy'n wynebu ein hardaloedd Cadwraeth heddiw yw'r Agenda Newid Hinsawdd a'r diffyg dealltwriaeth o swyddogaeth ac arwyddocâd yr adeiladau o fewn yr ardaloedd dynodedig hyn.

- 1.5 O ran yr agenda Newid Hinsawdd, mae llawer o'r stoc adeiladau yn yr Ardaloedd Cadwraeth hyn yn adeiladau traddodiadol nad ydynt yn effeithlon iawn o ran ynni. Gall effeithlonrwydd ynni gael ei gyfyngu ymhellach gan y gofynion rheoleiddiol cynllunio ychwanegol sy'n ymwneud â gwelliannau cartrefi fel paneli solar a gwydr dwbl. Gall y cyfyngiadau ychwanegol hyn arwain at ddryswch ymhlith perchnogion eiddo ynghylch gwella effeithlonrwydd eiddo, a all arwain at unrhyw gamau neu gamau amhriodol yn cael eu cymryd. Gall hefyd arwain at gyngor anghyson gan swyddogion. Gall adeiladwyr lleol weithiau hefyd wneud gwelliannau cartref amhriodol a all gael effaith andwyol ar yr Ardaloedd Cadwraeth ond gall hefyd wneud adeilad yn fwy aneffeithlon.
- 1.6 Gwerthusiad ardal gadwraeth yw'r sylfaen ar gyfer rheolaeth gadarnhaol o'r ardaloedd hyn i sicrhau datblygiad priodol yn ogystal â chynaliadwy. Fodd bynnag, oherwydd materion adnoddau, nid yw Gwerthusiadau a chynlluniau rheoli cadwraeth ar gyfer yr ardaloedd hyn wedi'u cynhyrchu ers eu dynodi.

Yr angen am y Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a'r Cynlluniau Rheoli

- 1.7 Wrth sefydlu rhaglen uchelgeisiol a hirdymor o wella'r Ardaloedd Cadwraeth yn sensitif drwy gynnig cyngor a chyllid grant mewn perthynas â chymau gweithredu a fyddai'n cyfrannu at y swyddogaeth statudol o ddiogelu a gwella'r Ardaloedd Cadwraeth, ond hefyd mewn perthynas â'u gwneud yn fwy effeithlon o ran ynni, byddai angen gwerthuso pob un o'r Ardaloedd Cadwraeth a fyddai'n cynnwys (yn ogystal â'r amcan cyffredinol o warchod a gwella) yr amcan o wneud argymhellion penodol ar y potensial ar gyfer gwelliannau effeithlonrwydd ynni. Byddai'r Gwerthusiadau hyn yn arwain at Gynllun Rheoli Cadwraeth ar gyfer pob Ardal Gadwraeth a fyddai'n cynnwys argymhellion penodol, a byddai rhai ohonynt yn ymwneud ag effeithlonrwydd ynni.
- 1.8 Er mwyn sicrhau cynaliadwyedd a datgarboneiddio ar gyfer dyfodol Ardaloedd Cadwraeth Parc Cenedlaethol Eryri, yr allbwn allweddol yw gwerthuso'r 14 Ardal Gadwraeth, ac yna creu 14 Cynllun Rheoli Cadwraeth gydag argymhellion ar gyfer gweithredu o ran cynnal a chadw, atgyweirio ac ôl-ffitio effeithlonrwydd ynni.

Amcanion Allweddol a Strwythur y Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli

- 1.9 Gwerthusiad amlddisgyblaethol o'r Cymeriad Hanesyddol a'r Diddordeb ar gyfer pob un o'r 14 Ardal Gadwraeth. Byddai'r disgyblaethau hyn yn cynnwys pensaernïaeth, archaeoleg, hanes ac astudiaethau hanes lleol, nodweddion amgylcheddol a gellir eu cynhyrchu orau trwy gonsortwm. Dylai'r asesiad hwn ddilyn meini prawf Cadw o asesu arwyddocâd o ran Gwerth Tystiolaethol, Gwerth Esthetig, Gwerth Hanesyddol a Gwerth Cymunedol gydag hierarchaeth arwyddocâd wedi'i sefydlu ar gyfer y gwahanol nodweddion / a gynhwysir.
- 1.10 Ymgysylltu â'r Gymuned: Ymgysylltu â'r cyhoedd â phob un o'r cymunedau lleol Ardaloedd Cadwraeth i hyrwyddo dealltwriaeth o'r dynodiad, i ennill gwybodaeth leol, a sicrhau perchnogaeth leol o'r Cynlluniau Rheoli Cadwraeth.
- 1.11 Amcan y Cynlluniau Rheoli Cadwraeth yw deall a mynegi mewn modd clir pam mae'r ardal yn arwyddocaol a pha nodweddion o fewn yr ardal sy'n cyfrannu at ei arwyddocâd, a pha nodweddion nad ydynt, wedi'u cyfleu'n gryno ac sy'n hygyrch i bob defnyddiwr yn y Gymraeg a'r Saesneg. Dylid rhybuddio cymunedau a datblygwyr am effeithiau cronol mân newid ar gymeriad ardal a sut y gallant gyfrannu at gynnal a gwella'r cymeriad hwnnw trwy ddatblygiad sy'n briodol ac yn gynaliadwy.
- 1.12 Darparu cyngor ac arweiniad manwl ynghylch pwysigrwydd a dulliau atgyweirio a

chynnal a chadw yr adeiladau traddodiadol a rhestredig yn yr Ardaloedd Cadwraeth, gan gynnwys gwybodaeth am ôl-osod effeithlonrwydd ynni. Bydd hyn yn tynnu sylw at y gwahaniaethau swyddogaethol rhwng adeiladau modern, newydd ac adeiladau traddodiadol, hanesyddol.

- 1.13 Datblygu dadansoddiad CGCB (Cryfderau, Gwendidau, Cyfleoedd a Bygythiadau) o bob Ardal Gadwraeth gydag argymhellion sy'n llywio Cynllun Gweithredu i'w gynnwys yn y Cynllun Rheoli ar gyfer ail gam y prosiect.

2 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS

- 2.1 Er mwyn sicrhau llwyddiant i'r prosiect, mae mewnbwn gan gymunedau lleol yn allweddol oherwydd eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth leol o'r ardaloedd a'u hanes. Nod y rhaglen ymgynghori cymunedol felly oedd:

- Ymgysylltu â'r gymuned leol i ddeall a gwerthfawrogi arwyddocâd hanesyddol yr amgylchedd adeiledig i'r cymunedau hyn
- Cael dealltwriaeth o beth yw'r materion lleol cyfredol, yn enwedig mewn perthynas â newid yn yr hinsawdd
- Trafod datblygiad ac effaith Cynlluniau Rheoli Cadwraeth
- Datblygu mwy o ymwybyddiaeth o bwysigrwydd a manteision dynodi Ardal Gadwraeth i gymunedau lleol.

- 2.2 Gyda'r prosiect yn dechrau ym mis Medi 2021, ar Hydref 7fed, 2021, anfonwyd gohebiaeth at yr holl Gynghorau Cymuned perthnasol yn eu hysbysu am y prosiect ac yn gofyn am fynychu eu Cyfarfodydd Cyngor Cymuned i weithio a hysbysu'r Gwerthusiadau a'r Rheolwyr. Fel rhan o'r Tîm Cadwraeth Siambrau, penodwyd Swyddog Cyswllt Cymunedol i hwyluso'r gweithdai hyn, a gynhaliwyd rhwng Tachwedd 9fed, 2021 a Mawrth 3ydd, 2022. Fodd bynnag, ni ymatebodd pob Cyngor Cymuned perthnasol, o bosibl oherwydd amserlen y prosiect.

- 2.3 Trafodwyd fersiwn ddrafft o'r Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli gyda'r Aelodau yn y Gweithgor yr Aelodau ar Fehefin 29ain, 2022, gyda fersiynau drafft wedi'u cymeradwyo ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus gan Bwyllgor Cynllunio a Mynediad yr Awdurdod ar 7 Medi, 2022. Paratowyd y dogfennau drafft gan arbenigwyr ym maes Cadwraeth Adeiladau Cynaliadwy sydd â chefnidir mewn drafftio Gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli ynghyd ag ymgynghoriad â swyddogion o'r Awdurdod, megis yr Adran Rheoli Datblygu a'r Adran Cadwraeth, Coetiroedd ac Amaethyddiaeth.

- 2.4 Roedd y dogfennau drafft a gymeradwywyd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos rhwng Medi 30 2022 ac 11 Tachwedd 2022.

- 2.5 Roedd manylion yr ymgynghoriad cyhoeddus ar gael ar wefan yr Awdurdod, ac anfonwyd negeseuon e-bost/llythyrau at yr holl Gynghorwyr, Cynghorau Cymuned, a'r rhai ar Gronfa Ddata Gyswllt yr Awdurdod. Roedd copïau caled o'r dogfennau hefyd ar gael i'w gweld yn Swyddfa'r Parc Cenedlaethol ym Mhenrhyndeudraeth.

- 2.6 Hysbyswyd partïon â diddordeb y dylent ymateb i'r ymgynghoriad drwy gyflwyno sylwadau drwy e-bostio CAfit4C21@eryri.llyw.cymru neu drwy'r post i gyfeiriad Swyddfa'r Awdurdod ym Mhenrhyndeudraeth.

- 2.7 Derbyniwyd cyfanswm o 72 o sylwadau.

- 2.8 Mae Atodiad 1(a) o'r adroddiad hwn yn crynhoi'r sylwadau a dderbyniwyd, ymateb yr Awdurdod i'r sylwadau ac, lle bo'n briodol, yn argymhell unrhyw newidiadau sy'n ofynnol i'r dogfennau perthnasol.
- 2.9 Mae Atodiad 1(b) o'r adroddiad hwn yn cynnwys Asesiad o'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, yr Iaith Gymraeg ac Anfantaïs Economaidd-Gymdeithasol.

Atodiad 1(a): Prosiect Ardaloedd Cadwraeth: Crynodeb o'r Sylwadau a Dderbyniwyd ac Ymateb a Newidiadau'r Swyddogion

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
001	001		Harlech	6	1.2.3	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: hollt a gwelyau tywodlyd	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	'...gwelyau silt a thywodlyd..'
001	002		Harlech	7		Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: o dan y llun Pentre'r Efail (Pentre'r Efail)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>Pentre'r Efail</i>
001	003		Harlech	7	1.2.4	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Cwrs Golff Dewi Sant (Cwrs Golff Brenhinol Dewi Sant)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	'...Cwrs Golff Brenhinol Dewi Sant...'
001	004		Harlech	11	3.1.4	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: rhufeiniad (Rhufeiniad)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	'...Rhufeiniad...'
001	005		Harlech	12	3.1.10	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Clwb Golff Dewi Sant (Clwb Golff Brenhinol Dewi Sant)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	'...Cwrs Golff Brenhinol Dewi Sant...'
001	006		Harlech	13	4.1.2	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Pentre'R Efail (Pentre'r Efail)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>Pentre'r Efail</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
001	007		Harlech	19	5.3.6	Gwall yn y fersiwn Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: wedi'u chwipio â cherrig mân ydyn nhw ?	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'Externally, they are pebbledashed and windows have been replaced in UPVC.'</i>
001	008		Harlech	19	5.3.6	Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Tŷ Eiddew (Tŷ'r Eiddew)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'...Tŷ'r Eiddew...'</i>
001	009		Harlech	22	5.3.24	Gwall yn y fersiwn Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Mae gwaith maen yr adeilad yn fwy cymalog na'r?	Gwall gramadegol a chaiff ei ddiwygio i adlewyrchu'r geiriad yn y fersiwn Cymraeg.	<i>'Its stonework features more joints than that of more traditional buildings, with regular courses to the corners, string courses and arched heads to the windows being prominent features.'</i>
001	010		Harlech	38	63	Gwall Gramadegol: Bronheudog (Bronheulog)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'...Bronheulog...'</i>
001	011		Harlech	39	99,100, 101,103	i gyd yn dweud Pen y Graig. Mae hyn yn anghywir. Mae'r eiddo hyn ar Ffordd Uchaf.	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'99 – Pen-y-Garth, Ffordd Uchaf* 100 – Rhes o dai yn cynnwys Bronwylfa /& Hafod, Ffordd Uchaf 101 - Arfryn, Ffordd Uchaf * 103 – Pencerrig, Ffordd Uchaf *</i>
001	012		Harlech	39	102	yn 1-5 Penygraig, Ffordd Uchaf	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>102 – 1-5 Pen y Graig, Ffordd Uchaf *</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Dudalen	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
001	013		Harlech	38	73-81	Gwall Gramadegol: Pentre'r Efail (Pentre'r) Efail)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>Pentre'r Efail</i>
001	014		Harlech	39	98	Gwall Gramadegol: Pengraig (Pencraig)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'98 – Pencraig, Ffordd Uchaf'</i>
001	015		Harlech	41		Gwall Gramadegol yn y Saesneg – dim yn berthnasol i'r fersiwn Gymraeg: Tŷ Eiddew (Tŷ'r Eiddew)	Nodwyd a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'...Tŷ'r Eiddew...'</i>
001	016		Harlech	42		Llun o Noddfa yw hwn, nid Y Wern.	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>'60 Noddfa'</i>
001	017		Harlech	48		Capsiwn y llun - Tŷ hanesyddol ym Mhen y Graig. Mae'r tŷ hanesyddol hwn ar Ffordd Uchaf nid Pen y Graig	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei ddiwygio	<i>67 Tŷ hanesyddol ar Ffordd Uchaf</i>
001	018		Harlech	38		Roeddwn i wedi fy synnu braidd nad oedd yr Hen Ficerdy ar Ffordd Isaf wedi'i gynnwys yn yr adran Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig. Mae'n adeilad arwyddocaol ac mae ganddo lawer o nodweddion nodedig fel y gellir eu gweld yn ei gynlluniau adeiladu sydd wedi'u cadw yn Archifau Dolgellau. Mae Bryn Teg, sydd wedi'i gofnodi, wedi'i ailadeiladu'n gymharol ddiweddar.	Wedi'i adolygu a bydd yn cael ei gynnwys ar y rhestr Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig.	<i>95 – Yr Hen Ficerdy, Ffordd Isaf*</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
002	009	Betsi Cadwaladr	Effeithlonrwydd Ynni		1.3.2	Cytunaf fod gan yr holl ffactorau a restrir yn y paragraff hwn effeithiau niweidiol posibl ar lesiant pobl yng nghyd-destun y Penderfynyddion Ehangach Iechyd a grybwyllwyd uchod. Rydym yn deall bod Awdurdod y Parc yn cydnabod hyn yn eu polisïau ac eisoes yn gweithio gyda phartneriaid perthnasol i fynd i'r afael â'r materion hyn. Mae'r cyfraniad cyffredinol at liniaru'r effeithiau ar newid hinsawdd yn elfen arall i'w hystyried yn y maes gwaith hwn.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
002	010	Betsi Cadwaladr	Effeithlonrwydd Ynni		3.1.2	Cefnogi. Mae addysgu perchnogion a thrigolion ar ffactorau sy'n dylanwadu ar y defnydd o ynni mewn adeiladau yn fuddiol ac rydym yn ymwybodol bod gwaith eisoes ar y gweill fel y disgrifir yn Strategaeth Pum Mlynedd y Parc – Cynllun Eryri ac mae'n cynnwys y gwaith a wnaed gan swyddog prosiect Awyr Dywyll gyda'r gymuned amaethyddol fel enghraifft y gellir adeiladu arni ymhellach.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
002	011	Betsi Cadwaladr	Effeithlonrwydd Ynni		3.1.4	Cefnogi. Byddai addysgu perchnogion a thrigolion ar atebion cost-effeithiol yn fuddiol ac efallai bod gwaith eisoes ar y gweill.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
002	012	Betsi Cadwaladr	Effeithlonrwydd Ynni		3.1.6	Cefnogi. Mae addysgu perchnogion ar atebion cost-effeithiol yn fuddiol. Rydym yn ymwybodol bod Awdurdod y Parc yn defnyddio'r wybodaeth a'r arbenigedd sydd ar gael iddynt drwy Brosiect Carbon Bositif Cyfoeth Naturiol Cymru ac eraill i lunio'r naratif o amgylch y maes gwaith hwn a bydd parhau i wneud hynny yn dod â manteision dros amser.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
002	013	Betsi Cadwaladr	Effeithlonrwydd Ynni		7.2	Cefnogi. Mae'r rhain yn adrannau defnyddiol gan fod iechyd unigolyn nid yn unig yn cael ei bennu gan ei ymddygiad ei hun, ond hefyd yn cael ei effeithio'n gryf gan yr amgylchedd, adeiladau, dyluniad strydoedd, mannau naturiol a rhwydweithiau cymdeithasol, a elwir yn benderfynyddion ehangach iechyd sy'n cael eu dylanwadu gan gynllunio.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
002	001	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		1.2.1	Ystyried adran ar wahân ar fanteision amgylcheddau hanesyddol ar iechyd a lles y boblogaeth a chynnwys y naratif ynghylch manteision mannau gwyrdd a glas i iechyd a lles corfforol a meddylol y boblogaeth. Mae mannau gwyrdd a glas o fudd i'r amgylchedd ac iechyd pobl. Mae tirweddau gwarchodedig yn rhan o hunaniaeth leol ac yn helpu i greu ymdeimlad o berthyn a gwydnwch. Mae tystiolaeth yn dangos y gall gwella'r seilwaith o amgylch cerdded a beicio arwain at fanteision iechyd, gan gynnwys cynnydd mewn gweithgarwch corfforol, symudedd gwell ymhlith plant, oedolion ac oedolion hŷn, a gwelliannau mewn statws pwysau. Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) a Siarter Creu Lleoedd Cymru ill dwy yn hyrwyddo llwybrau cerdded a beicio o safon uchel, sydd wedi'u gwahanu oddi wrth draffig, wedi'u goleuo'n dda, ac wedi'u cysylltu â llwybrau a chyfleusterau presennol. Maent hefyd yn darparu'r dystiolaeth a'r canllawiau dylunio i'w cefnogi.	Nodwyd pwysigrwydd yr ardaloedd hyn ym mhob Cynllun Asesu a Rheoli unigol. Ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol manylu ymhellach ar hyn yn y dogfennau hyn gan y byddai y tu hwnt i gylch gwaith y Cynlluniau. Felly, ystyrir ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn fod yn destun asesiad CDLI, gan eu bod yn cael eu hasesu yn erbyn polisiau'r CDLI.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
002	002	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		1.2.3	Mae'n bwysig pwysleisio gwerth yr iaith Gymraeg fel rhan o dreftadaeth ddiwylliannol a hanes Eryri. Yr angen i ddarparu cyfieithiadau dwyieithog o ddeunydd cyfathrebu, arwyddion ac ati. Mae'n ymwneud yn gyfartal â manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r iaith yn weithredol, a bod hyn yn cael ei wneud mewn ffordd sy'n cefnogi defnydd/gwelededd yr iaith, ac yn fuddiol i'r busnesau o ran proffil / delwedd / gallu i ddenu cwsmeriaid a chynaliadwyedd. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys chwilio am ffyrdd arloesol o ymgysylltu â phobl o bob oed (lleol a thwristiaid) nad ydynt yn siarad Cymraeg a'u haddysgu am yr iaith a diwylliant Cymru, meithrin perthnasoedd ag ysgolion, colegau a grwpiau cymunedol lleol, defnyddio technoleg gwybodaeth mewn ffyrdd deniadol ac ati. Mae hefyd yn ymwneud â pholisïau cadarnhaol ynghylch recriwtio a chadw staff sy'n siarad Cymraeg.	Cytuno. Er mwyn pwysleisio pwysigrwydd a gwerth yr iaith Gymraeg fel rhan o dreftadaeth ddiwylliannol ac Arbennig Eryri, cynigir y canlynol ym mharagraff 1.2.3; 'Cydnabyddir hefyd, yn ogystal â bod yn ffynonellau diriaethol o dreftadaeth ddiwylliannol a hanes Eryri, fod yr asedau hanesyddol hefyd yn sylfaen arwyddocaol ar gyfer ffyniant yr economi, cyflogaeth a thwristiaeth o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, yn enwedig gan mai maes twristiaeth yw un o'r prif gyflogwyr. Rhinweddau Arbennig y Parc yw'r prif atyniad, ac mae'n hanfodol diogelu a sicrhau bod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn parhau i ystyried y Rhinweddau Arbennig hyn fel blaenoriaeth. Mae hyn hefyd yn cynnwys nodweddion anniriaethol o bwys, megis yr iaith Gymraeg. Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i warchod a gwella'r iaith Gymraeg a bywyd cymdeithasol a diwylliannol cymunedau.'	Newidiadau arfaethedig i baragraff 1.2.3 fel a ganlyn; 'Cydnabyddir hefyd, yn ogystal â bod yn ffynonellau diriaethol o dreftadaeth ddiwylliannol a hanes Eryri, fod yr asedau hanesyddol hefyd yn sylfaen arwyddocaol ar gyfer ffyniant yr economi, cyflogaeth a thwristiaeth o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, yn enwedig gan mai maes twristiaeth yw un o'r prif gyflogwyr. Rhinweddau Arbennig y Parc yw'r prif atyniad, ac mae'n hanfodol diogelu a sicrhau bod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn parhau i ystyried y Rhinweddau Arbennig hyn fel blaenoriaeth. Mae hyn hefyd yn cynnwys nodweddion anniriaethol o bwys, megis yr iaith Gymraeg. Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i warchod a gwella'r iaith Gymraeg a bywyd cymdeithasol a diwylliannol cymunedau.'

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
002	003	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		2.1.1	Awgrymu cynnwys rhywbeth sy'n hyrwyddo'r cyfleoedd ar gyfer gweithgareddau awyr agored sydd am ddim ac sydd mor bwysig i'r cyhoedd eu cyrchu yn ystod argyfwng costau byw ac i gefnogi eu hiechyd a'u lles corfforol a meddyliol. Dylai pob un o'r 14 cymuned sydd wedi'u nodi i fod yn rhan o gynllun yr Ardal Gadwraeth gael mynediad at fannau gwyrdd a mannau ar gyfer hamdden. Mae lechyd y Cyhoedd yn cydnabod y gall amgylcheddau o ansawdd gwael gyda mannau cyhoeddus sydd wedi'u cynnal a'u cadw'n wael a diffyg parciau a mannau gwyrdd gael effaith andwyol ar ansawdd bywyd, ac ar iechyd a lles unigolion.	Mae pwysigrwydd yr ardaloedd hyn wedi'i nodi ym mhob Cynllun Asesu a Rheoli unigol. Ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol manylu ymhellach ar hyn yn y dogfennau hyn gan y byddai y tu hwnt i gylch gwaith y Cynlluniau. Felly, ystyrir ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn fod yn destun asesiad CDLI, gan eu bod yn cael eu hasesu yn erbyn polisïau'r CDLI.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
002	004	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		2.1.2	Awgrymu cyfeiriad at y penderfynyddion ehangach sy'n dylanwadu ar iechyd: Mae iechyd unigolyn nid yn unig yn cael ei bennu gan ei ymddygiad ei hun, ond mae hefyd yn cael ei effeithio'n gryf trwy'r amgylchedd, adeiladau, dyluniad strydoedd, mannau naturiol a rhwydweithiau cymdeithasol. Gelwir y rhain yn benderfynyddion ehangach	Ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol manylu ymhellach ar hyn yn y dogfennau hyn gan y byddai y tu hwnt i gylch gwaith y Cynlluniau. Felly, ystyrir ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn fod yn destun asesiad CDLI, gan eu bod yn cael eu hasesu yn erbyn polisïau'r CDLI.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						iechyd, ac mae cynllunio yn dylanwadu arnynt. Mae'r holl elfennau y cyfeirir atynt o fewn y penderfynyddion ehangach yn chwarae rhan wrth bennu iechyd a lles y boblogaeth ac felly maent i gyd yn bwysig wrth greu lleoedd iach. Mae anghydraddoldebau iechyd sylweddol yn bodoli yn ein cymunedau, ac mae cynllunio a datblygu yn chwarae rhan allweddol wrth fynd i'r afael â'r anghydraddoldebau hyn. Gall datblygiad mewn ardal lle mae anghydraddoldebau'n bodoli gael dylanwad cadarnhaol ar fynd i'r afael â rhai o'r rhain, er enghraifft trwy ddarparu gwasanaethau neu gyfleusterau newydd, neu fynediad at fannau gwyrdd neu ardaloedd chwarae.		
002	005	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		3.2.4	Gall pwysigrwydd cyfleusterau awyr agored fel meysydd chwarae, meysydd hamdden a choetiroedd ddarparu manteision sylweddol i iechyd ac amwynder y gymuned. Awgrymir, os ymgwymerir ag unrhyw ddatblygiadau o fewn unrhyw un o'r 14 cymuned a restrir yn y Cynlluniau	Mae pwysigrwydd yr ardaloedd hyn wedi'i nodi ym mhob Cynllun Asesu a Rheoli unigol. Ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol manylu ymhellach ar hyn yn y dogfennau hyn gan y byddai y tu hwnt i gylch gwaith y Cynlluniau. Felly, ystyrir ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn fod yn destun asesiad CDLI, gan eu bod yn	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						Gwerthuso a Rheoli Ardaloedd Cadwraeth, y dylid cynnal cynllun Asesu Mannau Agored, er mwyn nodi ardaloedd o werth hamdden a mannau agored sydd angen eu gwarchod.	cael eu hasesu yn erbyn polisïau'r CDLI.	
002	006	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad			Mae'n bwysig sicrhau nad yw ceisiadau cynllunio a hysbysebion dilynol yn groes i negeseuon lechyd Cyhoeddus i gefnogi ffyrdd iach o fyw, e.e. mynediad at siopau bwyd cyflym. Mae mynediad cynyddol at siopau manwerthu bwyd afiach yn gysylltiedig â statws pwysau uwch ac ymddygiadau bwyta afiach ymhlith plant mewn ardaloedd incwm isel.	Ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol manylu ymhellach ar hyn yn y dogfennau hyn gan y byddai y tu hwnt i gylch gwaith y Cynlluniau. Felly, ystyrir ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn fod yn destun asesiad CDLI, gan eu bod yn cael eu hasesu yn erbyn polisïau'r CDLI.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
002	007	Betsi Cadwaladr	Cyflwyniad		3.2.12	Croesewir y cyfeiriad at ddiogelu coed a choetiroedd. Fel ffordd o ymateb i newid hinsawdd, gall coed helpu i gynnal tymereddau lleol rhesymol, gwella ansawdd aer lleol mewn ardaloedd trefol, a gallant fod yn ddefnyddiol wrth leihau dŵr ffo wyneb. Gall plannu coed gynnig cysgod a chyfrannu at	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						fioamrywiaeth. Yn ogystal â'u rôl amgylcheddol gallant hefyd gynnig manteision iechyd a lles, a chyfleoedd ar gyfer ymgysylltu cymunedol. Gall coed hefyd helpu i greu ymdeimlad o hunaniaeth sy'n cysylltu pobl â'u tirwedd a'u hanes lleol gan gefnogi lles a gwydnwch.		
003	010	Adra	Bala			Cefnogi. Byddai hefyd yn croesawu ehangu'r dynodiad Ardal Gadwraeth i gynnwys adeiladau fel Coleg Y Bala, Ysgol Beuno Sant ac adeiladau nodedig eraill, mewn ymgynghoriad â pherchnogion adeiladau wrth gwrs.	Mae'r cais i ymestyn ffin yr Ardal Gadwraeth i gynnwys Coleg Y Bala ac Ysgol Beuno Sant wedi'i ystyried. Mae Coleg Y Bala a'i dir cysylltiedig eisoes yn elwa ar gwarchodaeth statudol trwy statws rhestredig yr adeilad, ac maent ar wahân i raddau helaeth i'r Ardal Gadwraeth bresennol. Mae Ysgol Beuno Sant yn enghraifft dda o Ysgol Genedlaethol sy'n dyddio o 1873; fodd bynnag, mae wedi'i gwahanu'n ffisegol ac yn weledol oddi wrth yr Ardal Gadwraeth a'i hamgylchoedd uniongyrchol. Felly, ni ystyrir ei bod yn briodol ymestyn ffin yr Ardal Gadwraeth i gynnwys y naill eiddo na'r llall. Mae adeiladau nodedig eraill o fewn ffin yr Ardal Gadwraeth eisoes wedi'u cynnwys yn adran 6.2 Asedau	Dim newidiadau wedi'u cynnig

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
							Hanesyddol Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig. Ni argymhellir unrhyw newid i'r ffin arfaethedig na newidiadau pellach.	
003	007	Adra	Asesiadau Rheoli Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli yn gyffredinol			Cefnogi. Yn darparu dealltwriaeth dda o'r ardal leol a bydd yn ddefnyddiol i'w adolygu cyn ymgymryd ag unrhyw waith datblygu ac ôl-osod ar eiddo o fewn yr ardaloedd cadwraeth a nodwyd.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
003	006	Adra	Effeithlonrwydd Ynni			Cefnogi. Mae Cyngor ar Fesurau Effeithlonrwydd Ynni mewn Ardaloedd Cadwraeth, Canllaw Ymarferol a Chynllunio, yn rhoi cyngor ymarferol ar sut i wella perfformiad ynni adeiladau traddodiadol ac adeiladau o arwyddocâd lleol heb niweidio eu cymeriad arbennig na'u perfformiad technegol. Mae'n canolbwyntio ar ffabrig yr adeilad ac yn darparu ystyriaethau	Nodwyd y sylwadau a chroesawir y gefnogaeth i'r canllawiau. Mae'r Awdurdod yn cydnabod pwysigrwydd cynyddol technolegau ynni adnewyddadwy a mesurau effeithlonrwydd ynni sy'n dod i'r amlwg. Fodd bynnag, mae'r canllawiau'n defnyddio termau fel " <i>tebygol</i> " ac " <i>annhebygol</i> " yn <i>fwriadol</i> wrth gyfeirio at yr angen am ganiatâd cynllunio, gan fod yn rhaid asesu pob cynnig	Dim newidiadau wedi'u cynnig. Mae'r canllawiau presennol yn darparu lefel briodol o hyblygrwydd i adlewyrchu'r asesiad achos wrth achos sy'n ofynnol ar gyfer cynigion ynni adnewyddadwy o fewn Ardaloedd Cadwraeth.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						allweddol ar gyfer pob elfen, h.y. toi, waliau, ffenestri a drysau ac ati. Mae'r ddogfen hefyd yn nodi ynni adnewyddadwy, byddai'n dda pe bai mwy o ganllawiau ynghylch ynni adnewyddadwy a thechnolegau newydd sy'n dod i'r amlwg o ran datblygiadau a ganiateir. Mae'r ddogfen gyfredol yn defnyddio geiriau fel 'tebygol ac annhebygol' o ran cael caniatâd.	yn ôl ei rinweddau unigol. Bydd ystyriaeth yn dibynnu ar ystod o ffactorau, gan gynnwys lleoliad y datblygiad, presenoldeb dynodiadau eraill yn ogystal â statws Ardal Gadwraeth, graddfa a natur y cynnig, a'r effaith bosibl ar arwyddocâd treftadaeth. O ystyried yr ystod eang o dechnolegau ac amgylchiadau posibl, ynghyd â newidiadau parhaus i ddeddfwriaeth genedlaethol, hawliau datblygu a ganiateir a chanllawiau cynllunio, ni fyddai'n ymarferol nac yn briodol i'r ddogfen ragnodi pob senario posibl. Gellir cael cyngor manwl ar gynigion penodol gan yr Awdurdod drwy'r broses cyn-ymgeisio.	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
003	001	Adra	Effeithlonrwydd Ynni			Cefnogi. Ar y cyfan, mae'r ddogfen yn cynnig llawer i feddwl amdano a phethau i'w hystyried wrth ôl-osod. Bydd cyfuno'r ddogfen hon ag asesiad a chynllun rheoli sy'n seiliedig ar ardal o gymorth i Adra wrth gynllunio ein strategaeth datgarboneiddio ar gartrefi o fewn APCE / ardaloedd cadwraeth.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
003	002	Adra	Effeithlonrwydd Ynni			Cefnogi. Mae Adra yn credu bod y dogfennau hyn yn tynnu sylw at yr her yr ydym yn ei hwynebu fel sector tai o ran datgarboneiddio ein stoc tai. Mae bwlch sgiliau clir a phroblem cadwyn gyflenwi yng Ngwynedd yn benodol o ran ôl-osod adeiladau traddodiadol / hanesyddol. Mae Adra a phartneriaid allweddol eraill yn y broses o ddatblygu canolfan ddatgarboneiddio ym Mhenygroes. Ein gweledigaeth yw bod y ganolfan hon yn cael ei defnyddio i hyfforddi contractwyr, syrfewyr a gosodwyr lleol yn y technegau ôl-osod cywir sy'n benodol i'r adeilad.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						Byddai Adra yn fwy na pharod i weithio gydag APCE i nodi'r bylchau sgiliau wrth ddefnyddio'r dogfennau hyn i helpu i ddod o hyd i gyllid grant i gefnogi cymunedau lleol wrth sicrhau economi sylfaen gref.		
003	003	Adra	Effeithlonrwydd Ynni			Cefnogi. Mae'r ddogfen yn rhoi dealltwriaeth dda o sut mae adeiladau traddodiadol yn gweithio a phwysigrwydd cynnal a chadw a chynnal mesurau ôl-osod yn y ffordd gywir. Mae hefyd yn darparu cysylltiadau pellach â sefydliadau eraill a all helpu wrth gynllunio / dylunio ôl-osod.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
003	004	Adra	Effeithlonrwydd Ynni			Cefnogi. Mae'r dogfennau'n codi ymwybyddiaeth o wella perfformiad ynni adeiladau traddodiadol a hanesyddol.	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
003	005	Adra	Rhagarweiniad			Cefnogi. Mae'r ddogfen yn cyflwyno polisi cynllunio a dolenni i amrywiol fforymau eraill sy'n gysylltiedig â	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						chynllunio. Byddai Adra yn croesawu'r cyfle i fod yn rhan o unrhyw ymgynghoriad yn y dyfodol mewn perthynas â'r CDLI a dogfennau cysylltiedig.		
003	008	Adra				Byddai Adra yn nodi y dylid cyhoeddi'r fersiynau Cymraeg a Saesneg ar yr un pryd, a dylai'r fersiwn Saesneg gynnwys cyfeiriad at y ffaith bod fersiwn Gymraeg ar gael. Dylai unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gyda'r safonau fod ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg ar yr un pryd hefyd, gyda phob fersiwn Saesneg yn cynnwys datganiad eu bod ar gael yn y Gymraeg hefyd. Dylai cymunedau sy'n siarad Cymraeg allu derbyn unrhyw wybodaeth am osodiadau ôl-osod / ymgysylltiad ar ddatgarboneiddio yn y Gymraeg.	Bydd pob Cynllun a/neu gyhoeddiad yn cael eu cyhoeddi yn y Gymraeg a'r Saesneg gan APCE, yn unol â pholisi iaith yr Awdurdod.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
003	009	Adra				Er mwyn cynyddu effeithiau cadarnhaol ar yr iaith Gymraeg, neu liniaru effeithiau negyddol? Cyfle i ddatblygu syrfewyr a chontractwyr sy'n siarad Cymraeg, os rhoddir digon o amser. Oni bai bod y gweithlu lleol yn cael ei uwchsgilio mewn modd amserol, gall arwain at effaith negyddol anuniongyrchol ar y Gymraeg a siaredir yn ystod ein busnes a'n cysylltiad â chymunedau gan y bydd gofyniad i ddod â llafur i mewn o bellter pellach, h.y. heb y sgiliau digonol yng Nghymru i ddatgarboneiddio, efallai y bydd contractwyr y tu allan i ardal APCE yn ateb y galw. Rhaid inni uwchsgilio pobl leol a darparu hyfforddiant ôl-osod adeiladau traddodiadol yng Nghymru, trwy gyfrwng y Gymraeg yn ogystal â'r Saesneg.	Mae Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg wedi'i baratoi fel rhan o Brosiect yr Ardaloedd Cadwraeth ac mae wedi'i gynnwys yn Atodiad 1(b) i'r Adroddiad Ymgynghori. O fewn cylch gwaith Polisi Cynllunio a'r Cynllun Datblygu Lleol, mae'r Awdurdod yn hyrwyddo ac yn annog defnyddio'r iaith Gymraeg, yn ogystal ag asesu'r effaith ar yr iaith Gymraeg. Fodd bynnag, nod y prosiect hwn a chynhyrchu a mabwysiadu'r dogfennau hyn yw cynorthwyo i uwchsgilio pobl leol, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol, gan gynnwys Swyddogion yr Awdurdodau, ac fel rhan o'r prosiect mae wedi darparu hyfforddiant ar ôl-osod adeiladau traddodiadol yng Nghymru, trwy gyfrwng y Gymraeg yn ogystal â'r Saesneg.	Dim newidiadau wedi'u cynnig, ond byddant yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r prosiect a'r Awdurdod.
004	001		Betws-y-Coed			Cefnogi. Mae'r ymgynghoriad wedi'i ysgrifennu'n dda ac mae'n adlewyrchu'r amgylchedd adeiledig hanesyddol a bioamrywiaeth a chryfderau	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						a gwendidau pentref Betws-y-Coed.		
004	002		Betws-y-Coed			Estyn yr ardal gadwraeth (ardal 2) Stryd y Felin tua 1000 metr i'r Gogledd i gyfeiriad Castell Gwydir Llanrwst (B5106) i gynnwys y tir amaethyddol a'r hen goetir, coed unigol gwarchodedig a grwpiau o goed gerllaw Afon Llugwy. (Wedi'i nodi yn eich adroddiad: tudalen 35 map 45): (Map sgrinlun melyn wedi'i amlygu wedi'i atodi) Adroddiad: (4.3.1) Mae'r mannau gwyrdd o fewn yr ardal gadwraeth yn amrywio o osodiad cynnar Eglwys Sant Mihangel, i'r ardaloedd wedi'u tirlunio mwy ffurfiol o'r 19eg ganrif, ac i'r ardaloedd amaethyddol sy'n weddill ar hyd Afon Llugwy ac Afon Conwy. Adroddiad: (4.3.4) Ar hyd Afon Llugwy, mae rhan o'r lan ddeheuol o fewn yr ardal gadwraeth, sy'n cadw cymeriad amaethyddol, gyda wal gerrig sych yn leinio'r ffordd)	Byddai hyn yn cynrychioli estyniad sylweddol i'r ardal gadwraeth. Mae'r ffin bresennol yn eithaf llym i ffin yr anheddiad ym Mhentref Felin, sy'n gwneud synnwyr - byddai cynnwys yr ardal hon yn awgrymu cynnwys ardaloedd eraill i ffiniau, yn enwedig y rhai uwchben yr A5 sydd ag effaith fwy uniongyrchol ar gymeriad yr ardal gadwraeth. Er y gallwn weld rhywfaint o gyfiawnhad, mae ardaloedd o ansawdd tebyg yn ffinio â ffiniau eraill y gellid (felly) eu hystyried hefyd, ac mae Ardaloedd Cadwraeth fel arfer (os nad bob amser) yn seiliedig ar ffiniau diffiniedig neu aneddiadau. Mae amddiffyniad yn cael ei roi gan y gorchmynion diogelu coed sydd ar waith (cyfuniad o ddynodiadau unigol, coed a grŵp).	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Dudalen	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
004	003		Betws-y-Coed			Estyn yr ardal gadwraeth (ardal 2) tua 1000 metr i'r gorllewin i gynnwys y grwpiau o goed gwarchodedig a choed unigol gerllaw Afon Llugwy tuag at y cwrs golff. (Map sgrinlun melyn wedi'i amlygu ynghlwm) Nodwyd: Adroddiad Tudalen 38 (map 46) (Fel y nodwyd yn eich adroddiad (4.3.4) (4.3.7) 4.3.7 Mae nifer sylweddol o goed wedi'u gwarchod gan orchmynion cadw coed o fewn yr Ardal Gadwraeth. Mae'r rhain wedi'u nodi ar Ffig 46 ac yn adran 8.4.3.8. Dangosir grwpiau nodedig eraill o goed hefyd ar y cynllun yn Ffig 46, mae'r rhain yn cynnwys: • Coed mawr o amgylch sgwar y pentref, gan gynnwys ffawydd a derw. • Glannau coediog ar ddwy ochr Afon Llugwy.	Yn unol ag ymateb y Swyddog i 004/002, byddai hyn hefyd yn cynrychioli estyniad sylweddol i'r ardal gadwraeth ac mae'r estyniad arfaethedig yn cynnwys ardaloedd o amgylch y gwaith trin dŵr sy'n niweidiol (weledol) i'r ardal hon. Mae'r coed wedi'u diogelu trwy Orchmynion Diogelu Coed grŵp ac unigol.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
005	001		Nantmor			Mae bwriad i gael gwared ar y rendr sy'n gorchuddio blaen y tŷ (preswyl, preifat), a hefyd cael gwared ar y ffenestri uPVC a'u disodli â rhai pren i gyd-fynd â'r ffurf wreiddiol. Felly, hoffwn ofyn a oes unrhyw arian ar gael i'm helpu, efallai gan y Parc neu gan unrhyw sefydliad arall.	Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw gyllid ar gael ar gyfer adeiladau / eiddo preifat o dan y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth. Fodd bynnag, gall hyn newid ond nid yw wedi'i warantu.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
006	001		Abergwyngregyn			Hoffwn gael mwy o bwyslais ar (1) dadansoddiad lleoliad tirwedd a hefyd (2) ar ddarparu dadansoddiad o safbwynt dylunio trefol, i nodi profiad pobl o'r lle yn well wrth iddynt symud drwyddo. Dyma'r rhesymau: a. Mae hyn yn bwysig oherwydd byddai'n darparu mwy o gyfeiriad i arwain newid yn y dyfodol, yn hytrach na dim ond amddiffyn adeiladau unigol ynddynt eu hunain. b. Byddai dealltwriaeth o gymeriad daeareg, cynefinoedd a rhinweddau tirwedd cyfagos, a phrosesau naturiol cysylltiedig, a pham mae'r dyffryn i fyny'r afon yn gymaint o atyniad i ymwelwyr, yn helpu i ddeall pam mae ymwelwyr yn dod i Abergwyngregyn heddiw. Yn wir, mae'n debyg bod yr adnoddau naturiol yn fwy o atyniad na'r pentref ei hun. c. Gan fod yr ymdrechion cynllunio, yn briodol, yn annog pobl i barcio cyn yn hytrach nag ar ôl y pentref, mae'n golygu y bydd cerddwyr yn cerdded hyd y pentref. A byddai	Nodir y sylwadau sy'n ceisio asesiad mwy manwl o leoliad y dirwedd a dadansoddiad cryfach o ddylunio trefol neu seiliedig ar le. Gall gwaith o'r fath ddarparu fframwaith defnyddiol ar gyfer arwain newid yn y dyfodol, atgyfnerthu cymeriad lleol, a llywio gwelliannau a chynigion datblygu parth cyhoeddus. Fodd bynnag, nid yw'n angenrheidiol at ddibenion y Gwerthusiad a Chynllun Rheoli'r Ardal Gadwraeth hwn, a byddai'n cael ei drin yn fwy priodol trwy ganllawiau dylunio atodol neu fentrau creu lleoedd yn y dyfodol. Mae'r Gwerthuso Ardal Gadwraeth wedi'i baratoi yn unol â'r fethodoleg a'r fformat a argymhellir gan Cadw. Nid yw wedi'i fwriadu i ddarparu asesiad cymeriad tirwedd cynhwysfawr nac astudiaeth dylunio trefol fanwl. Felly, mae materion gan gynnwys daeareg, cynefinoedd, prosesau naturiol, patrymau ymwelwyr, symudiad trwy'r pentref, ac esblygiad cymeriad lleoedd y tu hwnt i'w gwmpas bwriadedig ac	Dim newidiadau wedi'u cynnig

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						dadansoddiad o safbwynt dylunio trefol yn ystyried y profiad hwn, gan ystyried mynediadau neu byrth, y cymeriad a'r ymdeimlad o le gwahanol mewn gwahanol rannau o'r pentref a rhwyddineb deall a llywio'r lle, fel yr hyn sy'n diffinio canol y pentref, ac yn y blaen. d. Dylai datblygiadau neu waith cyhoeddus yn y dyfodol atgyfnerthu'r cymeriad gwerthfawr penodol mewn rhannau penodol o'r pentref a dylai canllawiau dylunio cysylltiedig sy'n seiliedig ar leoedd lywio sut y dylai'r cymeriad esblygu a gwella dros amser. e. Fel enghraifft bwysig, byddwn wedi hoffi gweld y ffordd i'r pentref yn cael ei hamlygu, sy'n wael iawn ar hyn o bryd, ac nid oes ganddo hyd yn oed olygfa allweddol wedi'i nodi (nes i chi gyrraedd yr ardal gadwraeth gaeedig). Mae'r argraff gyntaf yn bwysig ond ar hyn o bryd mae'r adeilad cyntaf, fel y gwelwch yn syth cyn mynd i mewn i'r ardal gadwraeth, yn weithdy bach gwael iawn ac wedi dadfeilio.	fe'u trafodir ar lefel strategol briodol yn unig. Nodir hefyd yr arsylwadau ynghylch symudiad trwy'r pentref, gan gynnwys pyrth, pwyntiau cyrraedd, gwahanol ardaloedd cymeriad, ac eglurder. Mae'r ystyriaethau hyn unwaith eto'n ymestyn y tu hwnt i bwrpas a lefel manylder y Gwerthuso a byddai'n cael eu harchwilio'n fwy priodol trwy fentrau creu lleoedd neu fentrau dan arweiniad dylunio ar wahân. Cydnabyddir dylanwad yr A55 a'r amgylchedd priffyrdd cyfagos ar y ffordd i'r pentref. Fodd bynnag, mae'r ardal hon y tu allan i'r Ardal Gadwraeth, ac ni fyddai ei chynnwys o fewn y ffin ddynodedig yn gyfiawn. Mae'r Cynllun Asesu a Rheoli presennol yn darparu sail briodol ar gyfer ystyried lleoliad y pentref a chyffleoedd i'w gwella. Ni ystyrir bod nodi golygfa allweddol benodol yn y lleoliad hwn yn briodol nac yn angenrheidiol gan fod y materion a godwyd yn ymwneud â lleoliad ehangach y pentref ac ansawdd cyffredinol y ffordd i'r pentref yn hytrach nag un	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						Mae'r sefyllfa hon wedi parhau ers blynyddoedd lawer, ac o olwg yr asesiad ardal gadwraeth, nid yw wedi'i hamlygu fel blaenoriaeth i wneud unrhyw beth yn ei chylch. Mae cylch troi bysiau mawr hefyd yn dominyddu'r ardal yn syth cyn i'r ardal gadwraeth ddechrau ac ychydig iawn o gydnabyddiaeth sydd yn y dull o ddylunio priffyrdd am fod hwn yn bentref gwledig o werth amwynder a hanesyddol uchel, er gwaethaf ei fod yn lleoliad neu'n borth i'r pentref.	olygfa ddiffiniedig. Felly, ni chynigir unrhyw newidiadau i'r Gwerthusiad a Chynllun Rheoli Ardal Gadwraeth mewn ymateb i'r sylw hwn.	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
007	001		Dolgellau			Siomedig nad oes unrhyw hysbysiad nac ymgysylltiad blaenorol wedi digwydd gyda'r gymuned leol cyn yr ymgynghoriad hwn. Roedd hwn yn gamgymeriad barn mawr o ystyried ystod a dyfnder y wybodaeth leol a'r diddordeb mewn gwarchod treftadaeth Dolgellau ymhlith ei thrigolion.	Cynhaliwyd ymgynghoriad anffurfiol cyn yr ymgynghoriad cyhoeddus lle gofynnodd yr Awdurdod am gael ei wahodd i gyfarfodydd y Cynghorau Tref a Chymuned priodol i drafod y prosiect, y cynnwys, ac unrhyw faterion a chyfleoedd yn ystod gaeaf 2021. Yn dilyn y dadansoddiad arbenigol, mae'r cynlluniau drafft sy'n destun yr ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol hwn yn rhoi'r cyfle i ymgysylltu ymhellach â'r cymunedau lleol a'r rhai y byddai'r Asesiadau Ardal Gadwraeth a'r Cynlluniau Rheoli yn effeithio arnynt, a/neu'r rhai sydd â diddordeb yn y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth, a chael adborth ganddynt. Bwriad y prosiect yw llunio asesiadau a chynlluniau rheoli cadarn a phriodol a fyddai'n gwarchod ac yn gwella'r ardaloedd cadwraeth mewn modd cynaliadwy ar gyfer y dyfodol. Mae mewnbyn y cymunedau, y trigolion a'r busnesau lleol yn hanfodol er mwyn cyflawni hyn.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
007	002		Dolgellau			Mewn egwyddor, mae amcanion, fformat ac ystyriaethau manwl a heriau'r Cynllun Rheoli drafft y mae'r ddogfen yn eu hamlygu yn cael eu croesawu a'u cefnogi. Er y cytunir bod rhinweddau unigol treftadaeth adeiledig Dolgellau yn bwysig, eu gwerth cyfunol sydd bwysicaf. O'r holl drefi yn y Parc Cenedlaethol, mae gan Ddolgellau rinweddau a gwerthoedd treftadaeth adeiledig mwy nag unrhyw anheddiad arall yn y Parc. Felly, dylai'r Cynllun gydnabod Dolgellau fel y prif anheddiad lle mae Rhinweddau Arbennig treftadaeth adeiledig a diwylliannol y Parc yn fwyaf amlwg.	Nodwyd; fodd bynnag, nid mater i'r Prosiect Ardaloedd Cadwraeth yw hwn, ond yn hytrach i Gynllun Rheoli Eryri mewn perthynas â Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
007	003		Dolgellau			Yn ogystal, er bod y Cynllun drafft yn disgrifio nodweddion ac asedau'r Ardal Gadwraeth yn briodol ac yn ofalus, os yw ei gasgliadau a'i argymhellion i ddiogelu cyfanrwydd a dilysrwydd yr agweddau hynny ar dreftadaeth y dref sy'n ei gwneud mor bwysig, rhaid i ystod cynigion terfynol y Cynllun fod yn ehangach, yn gynhwysol ac yn fwy uchelgeisiol. Yn benodol, dylid rhoi mwy o ystyriaeth i	Wedi nodi, ac ar ôl adolygu, cytunwyd i gynnwys testun ychwanegol ynghylch defnyddio a rheoli sgwariau'r dref o dan adran 4.3.2 o Gynllun Rheoli Ardal Gadwraeth Dolgellau.	I'w gynnwys o dan 4.3.2 o'r Cynllun Rheoli: <i>Gwella rôl sgwariau hanesyddol ac arwyddocaol tref Dolgellau fel mannau agored croesawgar, hygyrch ac sy'n canolbwyntio ar bobl; mannau sy'n cefnogi bywyd cymunedol, gwerthfawrogiad o'r amgylchedd hanesyddol a bywiogrwydd canol y dref. Annog defnyddiau priodol a gwelliannau sensitif i'r parth cyhoeddus, gan gynnwys rhesymoli parcio cerbydau lle byddai hynny'n diogelu cymeriad</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						adfer ac ailddenyddio ystod sgwariau pwysig y dref fel mannau agored a mannau cyfarfod croesawgar. Mewn llawer o achosion, mae eu hunaniaeth wedi'i pheryglu gan ddefnyddiau amhrïodol a thriniaeth diystyriol. Dylai'r Cynllun gynnwys argymhellion mwy penodol i adfer ac adfywio unigoliaeth y mannau hyn o fewn tirweddau strydoedd y dref sydd wedi'u hadfywio.		<i>ac ymddangosiad yr ardal gadwraeth yn well, yn gwella diogelwch a hygyrchedd i gerddwyr, ac yn cefnogi amcanion ehangach datgarboneiddio.</i>
007	004		Dolgellau			Yn yr un modd, mae angen dull strategol, cynhwysfawr a mwy radical o glirio traffig y dref a chyflwyno awyrgylch mwy cyfeillgar i gerddwyr mewn mannau cyfarfod mawr, strydoedd llai poblogaidd a ffyrdd cul. Dylid ategu hyn gan gynigion i adfer arwyneb palmant traddodiadol a dodrefn stryd. Byddai cynlluniau o'r fath nid yn unig yn ategu'r gwaith adfer rhagorol a wneir drwy'r cynllun Treftadaeth Treflun, ond uno ac atgyfnerthu hunaniaeth dreftadaeth nodedig y dref a chynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd o ymdeimlad unigryw o le Dolgellau.	Nodwyd; fodd bynnag, mae hyn y tu hwnt i gwmpas y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth ac yn fater i'w ystyried o fewn Cynllun Rheoli Eryri mewn perthynas â Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol. Felly, ni ystyrir ei bod yn briodol ymhelaethu ymhellach.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
007	005		Dolgellau			Mae'r Cynllun yn nodi Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig ond nid yw'n glir sut mae'r rhain yn berthnasol i'r adeiladau sydd wedi'u cynnwys ar Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod, ac felly, eu perthnasedd yng nghydestun rheoli'r ardal Gadwraeth a'i lleoliad ehangach. Mae'n bwysig bod y Cynllun yn egluro'r berthynas hon.	Mae'r Gofrestr Leol yn cael ei diwygio ar hyn o bryd a bydd yr Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r adolygiad hwn. Fodd bynnag, at ddibenion eglurhad, efallai y cynigir cynnwys gwybodaeth ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol.	O fewn pob Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth unigol, o dan adran 6.0 Asedau Hanesyddol, cynigiwyd fel a ganlyn: <i>6.3 Dylid ystyried hefyd Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod. Gan fod y rhestr hon yn cael ei hadolygu'n gyson, ni fyddai'n ymarferol ei chynnwys yn yr Asesiad Ardal Gadwraeth hwn. Cysylltwch â'r Awdurdod os oes gennych ymholiadau ynghylch y gofrestr.'</i>
007	006		Dolgellau			Yn yr un modd, byddai'n ddefnyddiol pe bai'r Cynllun yn diffinio "lleoliad" Ardal Gadwraeth Dolgellau, h.y. parth clustogi effeithiol, ac yn awgrymu'r dulliau polisi a'r mesurau a fydd yn gweithredu yn yr ardal hon. Yn gysylltiedig â hyn mae mater golygfeydd allweddol. Byddai'n ymddangos yn synhwyrol ymestyn yr egwyddor hon i ardaloedd y tu allan i'r ardal Gadwraeth, gan mai dyma'r lleoedd lle mae newid o fewn yr Ardal Gadwraeth yn aml yn weladwy ac yn amlwg.	Mae golygfeydd allweddol wedi'u nodi yn y Cynllun Asesu a Rheoli ar gyfer pob Ardal Gadwraeth, ac felly, byddant yn cael eu hystyried wrth asesu pob cynnig datblygu unigol o fewn y broses gynllunio lle bo'n briodol. Felly, ni ystyrir bod parth clustogi'n briodol nac yn angenrheidiol wrth sicrhau cadwraeth a gwella'r Ardaloedd Cadwraeth.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
007	007		Dolgellau			Er bod estyniad bach i ffin bresennol yr Ardal Gadwraeth yn cael ei awgrymu, mae'n siomedig nad oes adolygiad ehangach o'r ffin wedi'i gynnal. Mae mannau agored gwyrdd mawr sylweddol ar lan yr afon, gan gynnwys Maes Pentref Marian Mawr, ardaloedd chwarae, a'r parc presennol, yn asedau hanesyddol pwysig ac yn darparu lleoliad unigryw i'r amgylchedd adeiledig a chymeriad y dref. Dylid rhoi ystyriaeth bellach i'w cynnwys o fewn ffin yr Ardal Gadwraeth. Mae hyn wedi'i gyfiawnhau'n llawn ynddo'i hun a hefyd fel ffordd o sefydlu "cyswllt seilwaith gwyrdd" yn rhesymegol rhwng Ardal Gadwraeth tref Dolgellau a'i lloeren fach ym Mhandy'r Odyn.	Mae golwg ehangach wedi'i chynnal fel rhan o'r broses asesu ac mae wedi arwain at ganfyddiadau'r estyniad arfaethedig presennol. Dyfernir gwarchodaeth i'r mannau agored gwyrdd o dan y dynodiad a byddai eu cynnwys fel rhan o'r dynodiad Ardal Gadwraeth yn cael ei ystyried yn feichus ac yn ddiangen. Yn ogystal, ni fyddai'n briodol cynnwys y safleoedd hyn o dan y meini prawf ar gyfer dynodi ardal gadwraeth gwarchodaeth hanesyddol a threftadaeth.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
007	008		Dolgellau			O ystyried agosrwydd ardaloedd eraill o bwysigrwydd cadwraeth natur gerllaw ffin bresennol yr Ardal Gadwraeth, dylid ymestyn yr egwyddor hon i ystyried sut y gellid cynnwys ardaloedd ac asedau naturiol pwysig eraill o fewn y ffin. Os yw'r cynllun terfynol am adlewyrchu egwyddorion cynaliadwyedd a lles, rhaid iddo gynnwys a cheisio	Mae golwg ehangach wedi'i chynnal fel rhan o'r broses asesu ac mae wedi arwain at ganfyddiadau'r cynllun ffin, yr asesiad a'r cynllun rheoli arfaethedig presennol. Fodd bynnag, gellir cyflwyno rhagor o wybodaeth a chyfiawnhad i'r Awdurdod i gefnogi'r gynrychiolaeth hon.	Dim newidiadau wedi'u cynnig

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						gwarchod holl asedau treftadaeth pwysig y dref, boed yn adeiledig, diwylliannol a naturiol, neu'n ddiriaethol a chysylltiol.		
007	009		Dolgellau			Felly, dylid ailasesu'r ffin bresennol i gadarnhau a yw'r ffin bresennol yn adlewyrchu'n realistig wir faint yr holl ardaloedd hynny o berthnasedd a phwysigrwydd treftadaeth.	Mae adolygiad llawn wedi'i gynnal gan arwain at yr estyniad arfaethedig i Ffin yr Ardal Gadwraeth bresennol, gan gyfeirio at baragraff 1.2.1 o Gynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth Dolgellau, <i>'Mae maint yr ardal astudio wedi'i ddiffinio'n rhannol gan ffin yr Ardal Gadwraeth (gweler Ffig 02), ond, cynhwyswyd yr ardaloedd uniongyrchol (gan gynnwys yr ardaloedd tirwedd cyfagos) er mwyn deall y cyd-destun ehangach a phenderfynu a fyddai unrhyw newidiadau i'r ffin yn briodol.'</i> Felly ni chynhigiwyd unrhyw newid o ganlyniad i'r gynrychiolaeth hon.	Dim newidiadau wedi'u cynnig

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	001	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Cefnogi	Nodwyd.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
008	002	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Yn siomedig, o ystyried rôl a buddsoddiad amser ac ymdrech ar ran Treftadaeth Dolgellau dros nifer o flynyddoedd wrth ddiogelu a hyrwyddo treftadaeth y dref, na wnaed unrhyw gysylltiad â ni, nac yn wir â'r gymuned gyfan. Rhoddir pwyslais sylweddol drwy gydol y dogfennau hyn ar bwysigrwydd ymgysylltu â chymunedau, ond roedd yr unig ymgynghoriad a gynhaliwyd yn ystod paratoi'r adroddiadau wedi'i gyfyngu'n llwyr i Swyddog Treftadaeth Treflun yr Awdurdod ei hun - chwaraewr allweddol, ond nid yr unig un. Roedd y penderfyniad i beidio â gwahodd pobl a sefydliadau lleol yn agored i drafod a chymryd rhan yn y gwaith o baratoi'r datganiad hwn yn hepgoriad anffodus o ystyried dyfnder y wybodaeth bensaernïol a threftadaeth o fewn ein Cymdeithas yn ogystal ag yn y gymuned gyfan. Mae'n anodd deall sut y gellir asesu 'gwerth	Cynhaliwyd ymgynghoriad anffurfiol cyn yr ymgynghoriad cyhoeddus lle gofynnodd yr Awdurdod am gael ei wahodd i gyfarfodydd y Cynghorau Tref a Chymuned priodol i drafod y prosiect, y cynnwys, ac unrhyw faterion a chyfleoedd yn ystod gaeaf 2021. Yn dilyn y dadansoddiad arbenigol, rhoddodd y cynlluniau drafft a oedd yn destun yr ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol hwn y cyfle i ymgysylltu ymhellach â'r cymunedau lleol a'r rhai y byddai'r Asesiadau Ardal Gadwraeth a'r Cynlluniau Rheoli yn effeithio arnynt, a/neu'r rhai sydd â diddordeb yn y Prosiect Ardaloedd Cadwraeth, a chael mewnbwn ganddynt. Bwriad y prosiect yw llunio asesiadau a chynlluniau rheoli cadarn a phriodol a fyddai'n gwarchod ac yn gwella'r ardaloedd cadwraeth mewn modd cynaliadwy ar gyfer y dyfodol. Mae mewnbwn y	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						cymunedol' (un o bedwar gwerth treftadaeth allweddol Cadw) heb ymgynghori â'r gymuned leol mewn ffordd ystyrlon. Gobeithir, pan fydd yr Awdurdod wedi cynhyrchu CCA drafft ar yr amgylchedd hanesyddol, y bydd yn ymgynghori â ni mewn da bryd. Rydym yn cynnig y sylwadau canlynol yn y gobaith y byddant yn ychwanegu gwerth pellach at y ddogfen a byddwn yn gallu cymryd rhan weithredol yn ei mireinio a'i gweithredu ymhellach.	cymunedau, y trigolion a'r busnesau lleol yn hanfodol er mwyn cyflawni hyn.	
008	003	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Byddai'n ddefnyddiol pe bai datganiad wedi'i gynnwys yn y ddogfen hon a'r 12 arall, yn egluro statws penodol y Cynllun Rheoli terfynol a'i argymhellion. Er enghraifft, a oes gan bob un o'r Cynlluniau Ardal Gadwraeth statws ynddo'i hun neu a fyddant yn ffurfio Canllawiau Cynllunio Atodol i Gynllun Datblygu Lleol Eryri presennol a'i brosesau Rheoli Datblygu cysylltiedig, neu fel ychwanegiad at y Cynllun Rheoli Parc presennol? Os yw'r ymarfer hwn yn rhan o gynllun meistr mwy cynhwysfawr ar gyfer cyfanrwydd y dref hanesyddol yn ei lleoliad ehangach, yna dylid gwneud	Mae gan ddynodiad Ardal Gadwraeth statws 'ystyriaeth gynllunio berthnasol' o fewn y broses gynllunio. Unwaith y bydd y Cynlluniau hyn wedi'u mabwysiadu gan yr Awdurdod, byddant hefyd yn derbyn statws 'ystyriaeth gynllunio berthnasol' sy'n debyg i ganllaw cynllunio atodol. Bydd hyn yn cael ei egluro pan fydd y dogfennau'n cael eu mabwysiadu.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						hyn yn glir. Byddai eglurder ar y mater hwn yn ddefnyddiol. Byddem yn croesawu cynllun uchelgeisiol sy'n cymryd ymagwedd gyfannol at werthoedd hanesyddol, diwylliannol a naturiol y dref ac yn cydbwysu'r rhain ag anghenion presennol y gymuned, trwy ymgynghori, cydweithredu a chyd-reoli gyda'r gwahanol randdeiliaid. Mae angen hyrwyddwr treftadaeth ar Ddolgellau. Mae'r dadansoddiad cryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau a'r argymhellion sy'n deillio o hyn yn ymddangos i ni yn gadarn ac yn gyson ag arferion da cyfredol ac egwyddorion cadwraeth (Adran 3). Rydym yn eu cymeradwyo'n fras i gyd. Mae'r paragraffau canlynol yn nodi lle rydym yn teimlo bod ystyriaeth a mireinio pellach yn ddymunol.		

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Dudalen	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	004	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Yn gyffredinol, mae Treftadaeth Dolgellau yn cefnogi amcanion y Cynllun Gwerthuso a Rheoli drafft. Mae'r ddogfen yn adeiladu ar ddogfen ragorol Cadw, Dolgellau: Deall Cymeriad Trefol (2009), ac yn rhoi pwyslais dyledus i rinweddau penodol treftadaeth adeiledig y dref nid yn unig o ran arwyddocâd pensaernïol adeiladau unigol, ond yn bwysicach fyth, i'w phwysigrwydd cyfunol cynhenid. Gan fod pwysigrwydd cronrus ffurf, adeiladau, cymeriad cyffredinol a lleoliad y dref mewn sawl ffordd yn fwy na gwerth pob un o'i rhannau unigol, teimlwn fod ffocws y cynlluniau ar yr ardaloedd cadwraeth yn rhy gyfyngol. Cydnabyddir hyn yn ymhlyg ac yn benodol mewn gwahanol bwyntiau yng nghynllun Dolgellau, er enghraifft ar dudalen 20 lle mae'r ardaloedd cymeriad yn ymestyn y tu hwnt i ffin bresennol yr ardal gadwraeth. Mae'r map (t. 19) sy'n dangos golygfeydd allweddol, er ei fod yn werthfawr ynddo'i hun, yn rhy gyfyngol o ystyried pwysigrwydd lleoliad y dref gyfan wrth godre'r	Mae'r polisïau ynghylch strategaeth a datblygiadau penodol wedi'u nodi yn y Cynllun Datblygu Lleol a'r Canllawiau Cynllunio Atodol perthnasol. Ni fyddai'n briodol mynd i fanylion o'r fath yng Nghynllun Gwerthuso a Rheoli'r Ardaloedd Cadwraeth. Mae esboniad o bwrpas a methodoleg yr asesiad hwn, ynghyd â chyflwyniad cyffredinol i'r hanes, y dirwedd, adeiladau a ffurfiau aneddiadau a'r cyd-destun cynllunio a deddfwriaethol, gan gynnwys canllawiau ar ba ddatblygiad sy'n cael ei reoli a ble mae angen caniatâd wedi'u cynnwys yn y ddogfen Cyflwyniad i Ardaloedd Cadwraeth ar gyfer yr 21ain Ganrif fel y nodir ym mharagraff 1.1.1 o ddogfen y Cynllun Gwerthuso a Rheoli. Mabwysiadwyd dull cyson gyda phob Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth unigol. Os ystyriwyd y dylid cynnwys adeiladau neu elfennau penodol o werth hanesyddol nad ydynt wedi'u cynnwys yn y ddogfen ar hyn o bryd, yna dylid cynnig y wybodaeth a'r cyfiawnhad hwn i'r	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						mynyddoedd - golygfa sydd wedi denu ymwelwyr a thrigolion ers diwedd y ddeunawfed ganrif. Er nad ydym yn cynnig ymestyn yr ardaloedd cadwraeth i gynnwys yr ardal drefol gyfan a'i chefnwlad – sydd wedi'r cyfan yn gyfan gwbl o fewn Parc Cenedlaethol – rydym yn teimlo bod angen sylw arbennig wrth gynllunio tai newydd yn sensitif (er enghraifft o amgylch Wenallt a Phen-y-Cefn) a diogelu coed a choetiroedd ar gyrion y dref, sy'n gwneud cyfraniad mor fawr at gymeriad Dolgellau. Yn olaf, mae golygfeydd ac asedau hanesyddol sylweddol heb eu dynodi o ddiddordeb arbennig yn bodoli ledled y dref, nid yn unig o fewn yr ardaloedd cadwraeth, ac mae angen mynd i'r afael â diogelu a gwella'r rhain fel rhan o'r cynllun gwerthuso a rheoli hwn. Yn fyr, rydym yn teimlo, os yw casgliadau'r cynllun a'r argymhellion dilynol i atgyfnerthu a gwella cyfanrwydd a dilysrwydd treftadaeth y dref yn wirioneddol, tra ar yr un pryd yn hyrwyddo eu defnydd cynaliadwy, bod yn rhaid i ystod ei gynigion fod yn fwy	Awdurdod i'w cynnwys yn y ddogfen.	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						eang, cynhwysol ac uchelgeisiol.		
008	005	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Yn gryno, er bod y Cynlluniau Asesu a Rheoli yn nodi'r ddau fath o olygfannau a derbynyddion allweddol o fewn yr Ardaloedd Cadwraeth, rydym yn awgrymu y dylid ymestyn yr egwyddor hon i nodi lleoliadau a golygfannau ymhell y tu hwnt i ffiniau'r Ardal Gadwraeth, gan mai dyma'r lleoedd lle mae newidiadau i ffurf a chymeriad adeiladau yng nghanol y dref yn aml yn	Mae golygfeydd allweddol wedi'u nodi yn y Cynllun Asesu a Rheoli ar gyfer pob Ardal Gadwraeth, ac felly, byddant yn cael eu hystyried wrth asesu pob cynnig datblygu unigol o fewn y broses gynllunio lle bo'n briodol.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						weladwy ac yn amlwg ac o bosibl yn niweidiol. Yn yr un modd, gall newidiadau i amgylchoedd ehangach y dref (y tu allan i'r ardaloedd cadwraeth) effeithio ar gymeriad canol y dref ei hun ac ar olygfeydd o'r tu allan (megis o Marian Mawr a Ffordd y Bala).		
008	006	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Yn dilyn ymlaen o'r uchod, byddai'n ddefnyddiol pe bai'r Cynllun Gwerthuso a Chadwraeth yn diffinio "lleoliad" Ardal Gadwraeth Dolgellau, h.y., diffiniad parth clustogi effeithiol ynghyd ag awgrymiadau ynghylch y set o ddulliau polisi a mesurau a ddylai fod yn berthnasol i'r ardal ehangach hon a gweithredu ynddi. Er bod estyniad arwynebol bach i'r de o ffin bresennol Ardal Gadwraeth Dolgellau yn cael ei awgrymu, ychydig o ystyriaeth a roddwyd i gyfreithlondeb gwirioneddol y ffin bresennol o ystyried ei bod wedi'i dynodi bron i 50 mlynedd yn ôl. Rydym yn argymhell cynnal adolygiad o ffin yr ardal gadwraeth i gadarnhau a yw'n dal i adlewyrchu'r meini prawf cyfredol yn realistig. Gyda'r golwg hon, rydym hefyd yn awgrymu y gallai'r Cynllun ystyried a ellid sefydlu	Mae golygfeydd allweddol wedi'u nodi yn y Cynllun Asesu a Rheoli ar gyfer pob Ardal Gadwraeth, ac felly, byddant yn cael eu hystyried wrth asesu pob cynnig datblygu unigol o fewn y broses gynllunio lle bo'n briodol. Felly, ni ystyrir bod parth clustogi'n briodol nac yn angenrheidiol wrth sicrhau cadwraeth a gwella'r Ardaloedd Cadwraeth.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						cyswllt neu goridor mwy synhwyrol rhwng y ddwy Ardal Gadwraeth. (Mae potensial i sefydlu coridor gwyrdd i gerddwyr rhyngddynt.)		
008	007	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Gwerth sgwariau Dolgellau Un amcan allweddol ddylai fod ailsedydlu ymarferoldeb sgwariau pwysig y dref fel mannau agored a mannau cyfarfod croesawgar. Mae'r rhain yn hanfodol i gyfluniad y dref ond teimlwn fod eu hunaniaeth mewn llawer o achosion wedi'i pheryglu'n anffodus gan ddefnyddiau amhriodol a thriniaeth di-hid. Felly, credwn y dylai'r Cynllun gynnwys argymhellion mwy penodol i adfer ac adfywio unigoliaeth y mannau hyn o fewn strydoedd y dref.	Wedi nodi, ac ar ôl adolygu, cytunwyd i gynnwys testun ychwanegol ynghylch defnyddio a rheoli sgwariau'r dref o dan adran 4.3.2 o Gynllun Rheoli Ardal Gadwraeth Dolgellau.	I'w gynnwys o dan 4.3.2 o'r Cynllun Rheoli: <i>Gwella rôl sgwariau hanesyddol ac arwyddocaol tref Dolgellau fel mannau agored croesawgar, hygyrch ac sy'n canolbwyntio ar bobl; mannau sy'n cefnogi bywyd cymunedol, gwerthfawrogiad o'r amgylchedd hanesyddol a bywiogrwydd canol y dref. Annog defnyddiau priodol a gwelliannau sensitif i'r parth cyhoeddus, gan gynnwys rhesymoli parcio cerbydau lle byddai hynny'n diogelu cymeriad ac ymddangosiad yr ardal gadwraeth yn well, yn gwella diogelwch a hygyrchedd i gerddwyr, ac yn cefnogi amcanion ehangach datgarboneiddio.</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	008	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Traffig yn y dref Rydym yn deall pwysigrwydd cydbwysu diogelu a gwella'r amgylchedd hanesyddol â chynnal a gwella bywyd economaidd a hyfywedd y dref. Ni ellir eithrio traffig a thrafnidiaeth gyhoeddus yn llwyr o'r dref, ond rhaid ei rheoli, mater sydd wedi cael ei fynd i'r afael ag ef sawl gwaith ond heb ei ddatrys erioed. Mae'r Cynlluniau Asesu a Rheoli yn nodi parcio fel problem benodol ac mae angen mynd ati'n gynhwysfawr - ac mewn ymgynghoriad agos â thrigolion a pherchnogion busnesau. Mae angen dull radical i ryddhau traffig y dref (neu ei leihau) a chyflwyno mesurau i flaenoriaethu cerddwyr o fannau ffocws mawr yn ogystal â'r strydoedd cul, y tramwyfeydd a'r lonydd cefn nad ydynt yn hanfodol i lif y traffig. Dylid ailasesu rhai o'r pethau hwylus a gyflwynwyd yn ystod cyfnod Covid, megis cau strydoedd a lleihau lleoedd parcio. Yn y ddau achos (rheoli traffig a blaenoriaethu cerddwyr) dylid cynnwys cynigion ar gyfer briffiau dylunio yn y Cynllun. Dylid ymchwilio i	Mae adolygiad llawn wedi'i gynnal gan arwain at yr estyniad arfaethedig i Ffin yr Ardal Gadwraeth bresennol, gan gyfeirio at baragraff 1.2.1 o Gynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth Dolgellau, <i>'Mae maint yr ardal astudio wedi'i ddiffinio'n rhannol gan ffin yr Ardal Gadwraeth (gweler Ffig 02), ond, cynhwyswyd yr amgylchoedd uniongyrchol (gan gynnwys yr ardaloedd tirwedd cyfagos) er mwyn deall y cyd-destun ehangach a phenderfynu a fyddai unrhyw welliannau i'r ffin yn briodol.'</i> Felly, ni chynhigir unrhyw newid o ganlyniad i'r gynrychiolaeth hon.	Dim newidiadau wedi'u cynnig

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						gynllun penodol i greu awyrgylch di-geir (neu o leiaf un i leihau mynediad i gerbydau), yn enwedig yn Sgwâr Eldon. Gan ei gynllunio'n ddychmygus, gallai hyn wella apêl yr ardal fel man cyfarfod cymdeithasol ac adfywio statws economaidd yr adeiladau a blaenau'r siopau. Ymddengys i ni mai dim ond drwy fabwysiadu dull newydd o ran llif traffig a pharcio y bydd cyflawniadau Menter Treftadaeth Treflun yn cael eu gwireddu'n llawn. Hebdo, bydd y gwaith adfer rhagorol sydd wedi digwydd yn cael ei erydu'n raddol ac ni fydd gwerth economaidd llawn y cyllid Treflun yn cael ei wireddu.		

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	009	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Mae'r ddau gynllun (Dolgellau a Phandy'r Odyn) yn sôn am bwysigrwydd coed, llwyni coediog a mannau gwyrdd (4.3, 8.3 a 9.1) ac mae hyn i'w groesawu. Fodd bynnag, fel mewn mannau eraill, mae cyfyngu'r sylw i'r ardaloedd cadwraeth yn lleihau effaith yr argymhellion cadarnhaol a wneir. Mae'n hanfodol mabwysiadu dull llawer mwy cyfannol o reoli coed a mannau gwyrdd (mewn partneriaeth â pherchnogion) dros ardal lawer ehangach er mwyn cynnal a gwella cymeriad cyffredinol y dref a'i lleoliad. Mae Pandyr Odyn mewn safle canolog rhwng y coetiroedd hynafol i'r gorllewin a'r de a'r Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig sy'n ymestyn ar hyd glan ddeheuol Afon Whion, ar y naill law, a Marion Mawr i'r dwyrain - yr ardal werdd fwyaf yn y dref (ond nid oes dim ohoni o fewn yr ardal gadwraeth) ar y llaw arall. Dylai'r coetir i'r gogledd (gan gynnwys Wenallt a Choed Pen-y-Cefn a'r tiroedd dirywiedig ond pwysig o amgylch Llwyn) yn ogystal â'r un o amgylch Frongoch (y mae'r ddogfen yn ei grybwyll) ffurfio rhan o	Nodwyd y sylwadau. Mae'r Awdurdod yn cydnabod y cyfraniad pwysig y mae coed, coetiroedd, mannau gwyrdd a'r lleoliad tirwedd ehangach yn ei wneud i gymeriad ac arwyddocâd Dolgellau a Phandy'r Odyn. Ystyriodd y broses asesu leoliad ehangach yr Ardaloedd Cadwraeth er mwyn deall eu cyd-destun a'u harwyddocâd. Fodd bynnag, pwrpas y Cynlluniau Gwerthuso a Rheoli Ardaloedd Cadwraeth yw asesu a rheoli diddordeb pensaernïol a hanesyddol arbennig yr Ardaloedd Cadwraeth dynodedig. Mae'r tirweddau, y coetiroedd a'r mannau agored ehangach y cyfeirir atynt eisoes yn cael eu gwarchod trwy bolisiâu cynllunio a dynodiadau amgylcheddol presennol, gan gynnwys dynodiadau Mannau Agored, Gorchmynion Cadw Coed, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig ac amddiffyniadau amgylcheddol naturiol a hanesyddol eraill. Mae'r Awdurdod felly o'r farn bod yr Arfarniadau a'r Cynlluniau Rheoli yn darparu fframwaith priodol ar gyfer	Dim newidiadau wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						unrhyw gynllun cadwraeth ar gyfer y dref. Felly hefyd y dylai'r nifer o erddi a'r ardaloedd pori agored o fewn rhan ddeheuol ardal gadwraeth y dref ynghyd â lleoliadau deiliog y nifer o filâu ar wahân o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg o fewn ac y tu allan i'r ardaloedd cadwraeth. Roeddem yn teimlo bod rhesymeg y Cynllun Gwerthuso a Rheoli yn symud i'r cyfeiriad hwn ond ei fod wedi'i lesteirio gan friff rhy gyfyngol.	gwarchod a gwella cymeriad yr Ardaloedd Cadwraeth, tra bo'n fwy priodol ymdrin â rheoli'r dirwedd ehangach drwy fecanweithiau polisi cynllunio ac amgylcheddol eraill.	
008	010	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Mae cynllun y dref, neu'n hytrach y modd anffurfiol y datblygodd o ddiwedd yr Oesoedd Canol ymlaen, dan ddylanwad ffurf y caeau gynt a ffiniau eiddo, yn dra gwahanol i gynllunio ffurfiol trefi fel y Bala a Harlech. Mae'n etifeddiaeth unigryw ac mae wedi goroesi'n dda. Yr un mor bwysig, fodd bynnag, yw'r manylion sydd, gyda'i gilydd, yn helpu i greu cymeriad arbennig Dolgellau. Mae'r arfarniad cadwraeth yn nodi'r rhain mewn modd defnyddiol. Cydnabyddir yn gyffredinol fod Dolgellau yn 'dref garreg' drawiadol ac, yn ffodus, cymharol anghyffredin yw rendro modern dros	Nodwyd a chroesawyd y sylwadau. Mae'r asesiad yn cydnabod pwysigrwydd treflun hanesyddol Dolgellau, gan gynnwys ei ddeunyddiau adeiladu traddodiadol, manylion pensaernïol a thriniaethau arwyneb hanesyddol, sydd gyda'i gilydd yn cyfrannu at gymeriad ac arwyddocâd arbennig yr ardal. Mae'r Awdurdod yn cytuno bod llawer o'r nodweddion hyn yn agored i newid cynyddrannol ac yn ystyried y byddai'r Cyfarwyddyd Erthygl 4 arfaethedig yn darparu mecanwaith ychwanegol pwysig i helpu i'w diogelu. Mae'r Cynllun Gwerthuso a Rheoli yn ceisio nodi a chodi	Dim newidiadau wedi'u cynnig. Mae'r gynrychiolaeth yn cefnogi canfyddiadau ac argymhellion y Cynllun Asesu a Rheoli.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						arwynebau waliau cerrig. Yn fwy agored i niwed mae nodweddion ffenestri (yn enwedig ffenestri codi cynnar a ffenestri bae o'r bedwaredd ganrif ar bymtheg), blaenau siopau cynnar, amgylchynau drysau, nwyddau dŵr glaw, corn simneiau a photiau simneiau, a thoeau llechi, ynghyd â thriniaethau arwyneb hanesyddol megis cerrig crynion a waliau terfyn. Bu cryn erydu ar y nodweddion hyn ers cyhoeddi <i>Dolgellau: Deall Cymeriad Trefol</i>, ond mae llawer ohonynt yn dal i fodoli, ac rydym yn cefnogi'n gryf yr argymhelliad i'w diogelu'n well drwy roi Cyfarwyddyd Erthygl 4 ar waith. Ar hyn o bryd, i bob pwrpas, nid oes unrhyw warchodaeth i fanylion hanesyddol o'r fath ar adeiladau domestig nad ydynt yn rhestredig.	ymwybyddiaeth o'r nodweddion hyn, a thrwy hynny gefnogi eu cadwraeth a'u gwella trwy benderfyniadau rheoli a chynllunio yn y dyfodol o fewn yr Ardal Gadwraeth.	
008	011	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Adeiladau rhestredig. Cyfeirir yn aml at Ddolgellau fel un o'r trefi sydd â'r crynodiad uchaf o adeiladau rhestredig yng Nghymru. Os felly, mae hynny'n gwbl gyfiawn, ac rydym yn cefnogi'r cynigion (6.1.2 (Dolgellau) a 6.1.3 (Pandy'r Odyn)) i gyflwyno wyth adeilad i Cadw i'w hystyried ar gyfer eu rhestru.	Nodwyd y sylwadau a chroesawir y gefnogaeth i'r ychwanegiadau arfaethedig at y rhestr o adeiladau a argymhellir ar gyfer eu rhestru'n statudol. Mae dynodi adeiladau rhestredig yn fater i Cadw, yn gweithredu ar ran Gweinidogion Cymru, ac	Dim newidiadau wedi'u cynnig. Mae'r materion a godwyd yn ymwneud yn bennaf â'r broses restru statudol a weinyddir gan Cadw.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						Fodd bynnag, er bod y rhestr bresennol yn weddol gynhwysfawr, braidd yn brin yw'r disgrifiadau o'r tu mewn: mewn sawl achos, nid yw nodweddion o ddiddordeb (e.e. grisiau o'r ddeunawfed ganrif neu leoedd tân cynnar) yn cael eu nodi, neu cânt eu cofnodi ar sail tystiolaeth ail-law. Dros amser, daw rhagor o nodweddion i'r amlwg. Nid ydym yn argymhell ceisio cynnal arolwg rhestru cynhwysfawr newydd o'r dref, ond credwn ei bod yn bwysig codi ymwybyddiaeth y cyhoedd fod y cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â rhestru yn berthnasol i'r tu mewn yn ogystal â'r tu allan i adeiladau rhestredig.	felly, mae'n dilyn y prosesau statudol a'r meini prawf asesu a sefydlwyd gan y Gwasanaeth Amgylchedd Hanesyddol Cenedlaethol. Bydd yr Awdurdod yn anfon unrhyw wybodaeth berthnasol a nodwyd trwy'r broses Asesu Ardal Gadwraeth ymlaen i Cadw ei hystyried lle bo'n briodol. Mae'r Awdurdod yn cydnabod y sylwadaeth nad yw nodweddion hanesyddol mewnol pwysig bob amser yn cael eu hadlewyrchu'n llawn o fewn disgrifiadau rhestr statudol. Fodd bynnag, nid yw graddfa'r amddiffyniad a roddir i adeilad rhestredig wedi'i gyfyngu i'r nodweddion a ddisgrifir yn benodol yn y cofnod rhestr a gall gynnwys tu mewn a thu allan yr adeilad, ynghyd ag unrhyw strwythurau cwrtil gwarchodedig.	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	012	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Asedau treftadaeth heb eu dynodi. Rydym yn synnu ac yn pryderu, er bod cyfeiriad yn cael ei wneud at Gofrestr Adeiladau Traddodiadol gyfredol yr Awdurdod, nad oes dim pellach yn cael ei ddweud am ei phwysigrwydd yng nghyd-destun rheoli'r ardal Gadwraeth ac asedau hanesyddol arwyddocaol y tu allan i ffin yr ardal gadwraeth. Mae'r rhestr o asedau heb eu dynodi a'r map cysylltiedig wedi'u cyfyngu i'r ardaloedd cadwraeth (Dolgellau 6.2 a'r map ar t. 42; Pandyr Odyn 6.2 a'r map ar t. 26). Nid yw'n glir sut mae'r Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn y Cynllun yn berthnasol i'r adeiladau sydd wedi'u cynnwys ar Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod. Ymddengys bod gwahanol fersiynau ac mae eglurhad o'r berthynas hon yn hanfodol. Mae angen eglurhad hefyd arnom o statws y rhestr o asedau heb eu dynodi. Anogir awdurdodau cynllunio i lunio a chynnal rhestrau o'r fath ond rydym wedi dysgu'r ffordd galed nad oes llawer o bwysau i restr heb	Mae'r Gofrestr Leol yn cael ei diwygio ar hyn o bryd a bydd yr Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r adolygiad hwn. Fodd bynnag, at ddibenion eglurhad, efallai y cynigir cynnwys gwybodaeth ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol.	O fewn pob Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth unigol, o dan adran 6.0 Asedau Hanesyddol, cynigiwyd fel a ganlyn: <i>6.3 Dylid ystyried hefyd Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod. Gan fod y rhestr hon yn cael ei hadolygu'n gyson, ni fyddai'n ymarferol ei chynnwys yn yr Asesiad Ardal Gadwraeth hwn. Cysylltwch â'r Awdurdod os oes gennych ymholiadau ynghylch y gofrestr.'</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						gyfiawnhau cynnwys adeilad. Nododd datganiadau diweddar mewn adroddiad apêl Arolygydd Cynllunio yn ymwneud â dymchwel Ysgol y Babandod ar Ffordd Arran fod y methiant hwn i gyfiawnhau cofnodion ar restr leol yr Awdurdod yn ei gwneud hi'n amhosibl iddo ystyried cynnwys yr ysgol ar y rhestr honno'n llawn. Arweiniodd hyn at wrthdroi penderfyniad yr Awdurdod.		
008	012	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			Gyda hyn mewn golwg, rydym yn teimlo'n gryf y dylid diwygio'r Cynllun Asesu a Rheoli drafft i gynnwys argymhelliad: (a) i egluro rôl a statws y Gofrestr hon o asedau heb eu dynodi yng nghyd-destun cyfrifoldebau'r Awdurdod dros reoli newid a phenderfynu ar geisiadau Cynllunio, o ystyried y polisiau sy'n gysylltiedig ag adeiladau traddodiadol sy'n bodoli yn y fersiwn gyfredol o CDLI Eryri, a:	Mae'r Gofrestr Leol yn cael ei diwygio ar hyn o bryd a bydd yr Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r adolygiad hwn. Fodd bynnag, at ddibenion eglurhad, efallai y cynigir cynnwys gwybodaeth ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol.	O fewn pob Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth unigol, o dan adran 6.0 Asedau Hanesyddol, cynigir fel a ganlyn: <i>6.3 Dylid ystyried hefyd Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod. Gan fod y rhestr hon yn cael ei hadolygu'n gyson, ni fyddai'n ymarferol ei chynnwys yn yr Asesiad Ardal Gadwraeth hwn. Cysylltwch â'r Awdurdod os oes gennych ymholiadau ynghylch y gofrestr.</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	012	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			(b) adolygu a diweddarau'r rhestr o asedau heb eu dynodi. Byddai angen i adolygiad o'r fath ddisgrifio'r ased ac egluro'r meini prawf ar gyfer ei gynnwys ar y rhestr. Byddai Treftadaeth Dolgellau yn hapus i gynorthwyo yn yr ymarfer hwn gan fod gennym yr arbenigedd a'r wybodaeth leol angenrheidiol. Byddai hyn yn tynnu rhywfaint o'r pwysau oddi ar y staff cynllunio.	Mae'r Gofrestr Leol yn cael ei diwygio ar hyn o bryd a bydd yr Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r adolygiad hwn. Fodd bynnag, at ddibenion eglurhad, efallai y cynigir cynnwys gwybodaeth ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol.	O fewn pob Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth unigol, o dan adran 6.0 Asedau Hanesyddol, cynigir fel a ganlyn: <i>6.3 Dylid ystyried hefyd Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yr Awdurdod. Gan fod y rhestr hon yn cael ei hadolygu'n gyson, ni fyddai'n ymarferol ei chynnwys yn yr Asesiad Ardal Gadwraeth hwn. Cysylltwch â'r Awdurdod os oes gennych ymholiadau ynghylch y gofrestr.</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	012	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			• Mae Treftadaeth Dolgellau yn cefnogi amcanion y Cynllun Gwerthuso a Rheoli drafft • Rydym yn difaru'r methiant i ymgynghori â Threftadaeth Dolgellau a'r gymuned ehangach mewn unrhyw ffordd ystyrlon • Byddem yn croesawu cynllun meistr sy'n cymryd ymagwedd gyfannol at werthoedd hanesyddol, diwylliannol a naturiol y dref ac yn cydbwysu'r rhain ag anghenion presennol y gymuned • Rydym yn croesawu'r dadansoddiad cryfderau, gwendidau, cyfleoedd a bygythiadau a'r argymhellion sy'n deillio o hyn fel rhai cadarn ac yn gyson ag arferion da a egwyddorion cadwraeth cyfredol • Rydym yn croesawu'r cynnig i roi Cyfarwyddiadau Erthygl 4 ar waith i ddiogelu nodweddion a deunyddiau traddodiadol o fewn y ddwy ardal gadwraeth • Rydym yn annog yr Awdurdod i egluro statws y rhestr o asedau hanesyddol heb eu dynodi (a elwir hefyd yn Gofrestr Adeiladau Traddodiadol). Mae angen adolygu'r rhestr hon a darparu cyfiawnhad dros	Mae'r Awdurdod yn croesawu'r gefnogaeth i amcanion cyffredinol y Cynllun Asesu a Rheoli. Mae'r Gofrestr Leol yn cael ei hadolygu ar hyn o bryd, a bydd Asedau Heb eu Dynodi o Ddiddordeb Lleol Arbennig a nodwyd yn cael eu hystyried fel rhan o'r broses hon. Efallai y bydd eglurhad ychwanegol ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yn cael ei gynnwys yn y dogfennau terfynol. Mae adolygiad llawn o ffin yr Ardal Gadwraeth wedi'i gynnal, gan gynnwys ystyried y lleoliad ehangach a'r dirwedd gyfagos, gan arwain at yr estyniad arfaethedig i'r ffin. Felly, ni chynhigir unrhyw newidiadau pellach mewn ymateb i'r gynrychiolaeth hon. Mae'r Awdurdod o'r farn bod golygfeydd, mannau gwyrdd ac asedau hanesyddol y tu hwnt i'r Ardal Gadwraeth eisoes wedi'u diogelu trwy ddynodiadau a pholisïau cynllunio presennol. Mae golygfeydd allweddol wedi'u nodi yn y Cynllun Gwerthuso a Rheoli a byddant yn cael eu hystyried, lle bo'n	Dim newidiadau wedi'u cynnig, er y gellir cynnwys eglurhad ychwanegol ynghylch y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol yn y ddogfen derfynol.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						gynnwys adeiladau fel ei bod yn addas at y diben fel offeryn ar gyfer rheoli cadwraeth. • Byddem yn croesawu asesiad mwy trylwyr o ffiniau presennol yr ardaloedd cadwraeth. • Mae angen brys am gynllun integredig ar gyfer rheoli traffig a thrafnidiaeth gyhoeddus a darparu ardaloedd mwy diogel i gerddwyr. • Dylid rhoi mwy o sylw i adennill y sffêr gyhoeddus, yn enwedig y sgwariau anffurfiol nodedig yn y dref. • Er mwyn sicrhau rheolaeth gynaliadwy a sensitif o dreftadaeth hanesyddol a naturiol Dolgellau, dylid ymestyn cwrdd y cynllun cadwraeth y tu hwnt i gyfyngiadau'r ddwy ardal gadwraeth, yn enwedig o ran golygfeydd, mannau gwyrdd ac asedau heb eu dynodi. • Rydym yn annog yr Awdurdod i baratoi nodiadau canllaw ar gynnal a chadw ac atgyweirio arfer da o ddydd i ddydd. • Rydym hefyd yn annog yr Awdurdod i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd bod rheolaethau adeiladau rhestredig yn ymestyn i du	berthnasol, wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae materion ehangach sy'n ymwneud â thrafnidiaeth, parth cyhoeddus a strategaeth ddatblygu yn cael eu trafod trwy'r Cynllun Datblygu Lleol a'r Canllawiau Cynllunio Atodol yn hytrach na'r Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth. Darperir gwybodaeth am reolaethau Ardaloedd Cadwraeth, deddfwriaeth adeiladau rhestredig a rheoli datblygu drwy'r ddogfen ganllawiau gyffredinol <i>Cyflwyniad i Ardaloedd Cadwraeth ar gyfer yr 21ain Ganrif</i>, gan sicrhau dull cyson ar draws yr holl Asesiadau a Chynlluniau Rheoli. Mae'r Awdurdod yn nodi'r pryderon ynghylch ymgynghori. Cyn ymgynghori ffurfiol, ymgysylltwyd â Chynghorau Tref a Chymuned yn ystod gaeaf 2021. Rhoddodd yr ymgynghoriad cyhoeddus dilynol gyfle pellach i drigolion, busnesau a phartïon â diddordeb roi sylwadau ar y dogfennau drafft. Mae mewnbyn	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						mewn yn ogystal â thu allan adeiladau rhestredig.	cymunedol yn parhau i fod yn rhan bwysig o'r broses. Ar ôl ei fabwysiadu, bydd y Cynllun Asesu a Rheoli yn ystyriaeth gynllunio berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio.	

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
008	013	Treftadaeth Dolgellau	Dolgellau a Phandy'r Odyn			I gloi, o ystyried gwybodaeth gyfunol Treftadaeth Dolgellau am bwysigrwydd pensaernïol a diwylliannol y dref, hyderwn y rhoddir ystyriaeth i rinweddau'r sylwadau a'r awgrymiadau hyn gyda'r bwriad o wella fersiwn derfynol y cynllun. Yn yr un modd, mae'r Gymdeithas yn parhau'n barod i drafod materion sydd o ddiddordeb i'r ddwy ochr er mwyn mireinio cynnwys y cynllun ymhellach, a helpu i sicrhau ei fod yn mynd i'r afael yn effeithiol â'r heriau sy'n wynebu'r gwaith o warchod a stiwardio treftadaeth ryfeddol Dolgellau, treftadaeth nad yw ei phwysigrwydd yn cael ei gydnabod ddigon ac sydd, yn anffodus, yn aml yn cael ei thanbrisio.	Nodwyd. Byddai'r Awdurdod yn croesawu cyflwyno gwybodaeth a thystiolaeth benodol ynghylch unrhyw adeiladau, strwythurau neu nodweddion hanesyddol ychwanegol a ystyrir yn deilwng o'u cynnwys yn y dogfennau Asesu neu'r Gofrestr Leol, ynghyd â chyfiawnhad ategol, fel y gellir ystyried y rhain fel rhan o adolygiadau yn y dyfodol.	Dim newidiadau wedi'u cynnig.
009	001	Coedwigoedd Celtaidd				O'r 14 lleoliad a restrir yn yr ymgynghoriad, mae saith yn dod o fewn ardal ffocws Prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru - sef Beddgelert, Abaty Cymer, Dolgellau, Harlech, Maentwrog, Nantmor, a Phandy'r Odyn. Mae'r prosiect yn credu y dylai unrhyw gynlluniau neu fentrau sy'n gweithredu yn yr ardaloedd hyn gynnwys camau gweithredu sy'n	Nodwyd y sylwadau. Er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r dynodiad amgylcheddol pwysig hwn, cynigir diwygio'r Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth perthnasol i gynnwys cyfeiriad at Brosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru. Nodir y sylwadau ehangach sy'n ymwneud â rheoli rhywogaethau goresgynnol, gofynion plannu, cyfleoedd	Diwygio'r dogfennau perthnasol i gynnwys cyfeiriad at Brosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru fel yr amlinellir isod: <i>Mae Prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd Cymru yn weithredol o fewn sawl Ardal Gadwraeth, gan gynnwys ardaloedd sy'n gysylltiedig ag Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, ac mae'n ceisio amddiffyn ac adfer cynefinoedd coetiroedd prin yr lwerydd trwy reoli Rhododendron ponticum a rhywogaethau estron</i>

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						ymwneud ag amcan cyntaf ein prosiect o ran rheoli <i>Rhododendron ponticum</i> a rhywogaethau estron goresgynol eraill. Yn anffodus, nodwn nad oes unrhyw sôn am rywogaethau estron goresgynol yn y brif ddogfen ymgynghori, nac yn yr Asesiadau Ardal Gadwraeth a'r Cynlluniau Rheoli unigol. Yn ogystal â'r bygythiad amgylcheddol a achosir gan blanhigion estron goresgynol, mae'r angen i'w rheoli yn creu cyfleoedd i uwchsgilio contractwyr lleol mewn meysydd gwaith perthnasol. Byddai'r sgiliau hyn nid yn unig yn berthnasol i reoli planhigion estron goresgynol o fewn yr ardaloedd cadwraeth arfaethedig, ond hefyd i waith rheoli tir arall yn yr ardal ehangach. Rydym yn croesawu cynigion o fewn y cynlluniau perthnasol mewn perthynas â diogelu cynefinoedd presennol sydd o werth uchel i natur, gan gynnwys coed hynafol. Lle cynhelir cynlluniau plannu newydd, dylid defnyddio rhywogaethau newydd sy'n	hyfforddi contractwyr a rheoli cynefinoedd. Fodd bynnag, mae'r materion hyn y tu allan i gwmpas a phwmpas Cynlluniau Rheoli ac Asesu Ardaloedd Cadwraeth, sydd â'r bwriad o nodi ac asesu diddordeb pensaernïol a hanesyddol arbennig Ardaloedd Cadwraeth a darparu fframwaith ar gyfer eu cadwraeth a'u gwella. Mae materion o'r fath yn cael eu trin yn fwy priodol drwy raglenni rheoli amgylcheddol, mentrau bioamrywiaeth a mecanweithiau polisi cynllunio eraill.	<i>goresgynol eraill. Pan gynigir gwaith, cynlluniau plannu, tirlunio, cynnal a chadw neu ddatblygiad o fewn yr Ardaloedd Cadwraeth hyn, dylid ystyried bioddiogelwch, atal cyflwyno rhywogaethau goresgynol newydd, a'r effaith bosibl ar gynefinoedd coedwigoedd glaw Celtaidd cyfagos. Dylid ceisio cyngor cynnar gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri lle gall cynigion effeithio ar ardaloedd sy'n gysylltiedig â'r prosiect neu gynnwys disodli rhywogaethau, clirio llystyfiant neu reoli cynefinoedd.</i> Dim newidiadau pellach wedi'u cynnig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						gydnaws â choetiroedd brodorol cyfagos ac sy'n ategu'r rhain. Mae hyn yn cynnwys cynlluniau gwrychoedd.		
010	001	Saith	Betws-y-Coed			Hoffwn nodi strategaeth ar gyfer gwarchod a gwella'r Royal Oak, ynghyd ag adeiladau cwrtil fel y Stablau. Byddai'r dull hwn yn cynnwys: Cynnal ymchwil archifol hanesyddol i ddeall datblygiad hanesyddol y safle a'r ardaloedd cyfagos Cynnal dadansoddiad manwl o leoliad presennol yr adeilad gan gynnwys asesiad o olygfeydd allweddol, sefydlu cyfleoedd ar gyfer newidiadau yn y dyfodol i wella lleoliad Gwesty'r Royal Oak ac Eglwys Sant Mihangel sy'n adeilad rhestredig Gradd II*. Paratoi Datganiad Treftadaeth yn unol â Chanllawiau Cadw sy'n nodi'r Ddealltwriaeth o'r Ased Treftadaeth ar gyfer Gwesty'r Royal Oak, y Stablau, yr Eglwys Restredig Gradd II* gyfagos a'r Ardal Gadwraeth ehangach.	Nodwyd y sylwadau ac maent yn cefnogi dull sy'n cael ei arwain gan dreftadaeth ar gyfer cadwraeth a gwella Gwesty'r Royal Oak a'i leoliad ehangach yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae paratoi asesiadau treftadaeth manwl, cynlluniau meistri, astudiaethau safle-benodol a chynigion datblygu y tu allan i gwmpas a phwrpas y Cynllun Gwerthuso a Rheoli Ardal Gadwraeth. Mae'r Cynllun Gwerthuso a Rheoli yn darparu asesiad o gymeriad, ymddangosiad ac arwyddocâd yr Ardal Gadwraeth, gan gynnwys adeiladau, mannau a golygfeydd pwysig, ac yn sefydlu fframwaith ar gyfer ei chadwraeth a'i gwella. Byddai unrhyw gynigion yn y dyfodol ar gyfer safle Gwesty'r Royal Oak yn cael eu hystyried drwy'r prosesau cynllunio a chydysniad adeiladau rhestredig priodol a byddai disgwyl iddynt gael	Dim newidiadau wedi'u cynnig. Mae'n fwy priodol mynd i'r afael â'r materion a godwyd drwy unrhyw gynigion safle-benodol yn y dyfodol ac asesiadau treftadaeth cysylltiedig.

ID Ymateb	ID Cynrychiolydd	Sefydliad	Dogfen	Rhif y Duda len	Rhif Paragraff	Crynodeb Swyddog	Ymateb y Swyddog	Newidiadau Arfaethedig
						Sefydlu gwerth yr ased treftadaeth o ran gwerth tystiolaethol, hanesyddol, esthetig a chymunedol i ddeall ei arwyddocâd. Sefydlu cynllun meistr dan arweiniad treftadaeth ar gyfer y safle yn seiliedig ar yr ymchwil a'r dadansoddiad hanesyddol sy'n nodi lle gellir darparu ar gyfer newid yn y dyfodol o fewn y safle sy'n gwella lleoliad yr asedau treftadaeth. Sefydlu'r ardaloedd lle gellir gwneud gwelliannau y tu allan i ffin y safle i wella lleoliad yr asedau treftadaeth. Mewn cydweithrediad â Pharc Cenedlaethol Eryri, hoffem archwilio'r cyfyngiadau hyn yn fanylach.	eu cefnogi gan asesiadau treftadaeth cymesur yn unol â pholisi a chanllawiau cenedlaethol lle bo angen. Byddai'r Awdurdod yn croesawu ymgysylltiad parhaus â pherchnogion tir a rhanddeiliaid eraill ynghylch cadwraeth a gwella'r asedau treftadaeth pwysig hyn yn y dyfodol.	

ATODIAD 1 (b) Asesu'r effaith ar nodweddion cydraddoldeb, yr iaith Gymraeg ac anfantais economaidd-gymdeithasol: Prosiect Ardaloedd Cadwraeth: Gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli



Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd Gymdeithasol

Prosiect Ardaloedd Cadwraeth: Gwerthusiadau Ardaloedd Cadwraeth a Chynlluniau Rheoli

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod (o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) ystyried yr effaith y mae unrhyw newid mewn polisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn newydd) yn ei gael ar bobl â nodweddion cydraddoldeb gwarchodedig. Mae gan yr Awdurdod hefyd ddyletswydd gyffredinol i sicrhau tegwch a meithrin cysylltiadau da. Rhaid cynnal Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn amserol cyn gwneud unrhyw benderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n effeithio ar bobl â nodweddion gwarchodedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Awdurdod, o dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried effaith newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn newydd), yn ei chyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau hyn yn diogelu ac yn hybu'r defnydd o'r Gymraeg.

O 1 Ebrill 2021, mae gan yr Awdurdod ddyletswydd i roi sylw dyledus i fynd i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

1) Manylion

1.1. Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Arfarniad o'r 14 Ardal Gadwraeth, a'r 14 Cynllun Rheoli Cadwraeth gydag argymhellion ar gyfer gweithredu o ran cynnal a chadw, atgyweirio ac ôl-osod effeithlonrwydd ynni.

1.2 Beth yw pwrpas y polisi / gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei ddiwygio? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Bydd y Gwerthusiadau'n diffinio'r hyn sy'n bwysig am yr ardaloedd ond hefyd, trwy ddadansoddi, yn dechrau adnabod ble mae materion, cyfleoedd, a ffactorau eraill yn codi. Bydd y Cynlluniau Rheoli dilynol yn darparu fframwaith i reoli'r Ardaloedd Cadwraeth yn effeithiol, gan wella a gwarchod eu cymeriad arbennig mewn ffordd gadarnhaol a rhagweithiol, a darparu arweiniad effeithiol i'r rhai sy'n byw, yn gweithio, yn buddsoddi yn yr ardaloedd ac yn eu rheoli.

Bwriad y prosiect hwn yw rhoi'r arfau angenrheidiol i gymunedau lleol yn ogystal â'r Awdurdod i warchod a datblygu'r Ardaloedd Cadwraeth ddynodedig yn gynaliadwy. Dylai:

- Galluogi datblygiad mwy priodol ac ynni-effeithlon;
- Darparu sylfaen ar gyfer cynlluniau grant a hyfforddiant yn y dyfodol a allai gynnwys darparu cymorth cyllid grant i gymunedau lleol wneud gwelliannau i'w cymunedau;
- Codi ymwybyddiaeth o dechnegau a deunyddiau adeiladu traddodiadol i gynorthwyo gyda gwaith atgyweirio a chynnal a chadw priodol ar gyfer adeiladau; a
- Codi ymwybyddiaeth o ddulliau priodol o wella perfformiad ynni adeiladau traddodiadol a hanesyddol.

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Swyddog Polisi Cynllunio

1.4 Pryd wnaethoch chi ddechrau'r asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

Fersiwn 2.

Paratowyd yr asesiad hwn fel rhan o'r sail tystiolaeth a chyfiawnhad sy'n gysylltiedig â'r cynnig, a ddechreuodd ym mis Medi 2021. Bydd yr asesiad terfynol yn rhan o becyn gwybodaeth a gyflwynir i'r Pwyllgor Cynllunio APC Eryri i gynorthwyo eu penderfyniad i gymeradwyo mabwysiadu y Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a Chynlluniau Rheoli.

2) Gweithred

2.1 Pwy yw'r rhanddeiliaid neu'r partneriaid y mae angen i chi weithio gyda nhw i gynnal yr asesiad hwn?

Gallai'r bwriad gael effaith uniongyrchol ar bob eiddo preswyl a busnes/unigolyn sy'n edrych i fyw, gweithio ac ymweld â'r Ardaloedd Cadwraeth o fewn ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Eryri, gan ei fod yn rhoi arweiniad a chefnogaeth ar sut i warchod a gwella'r rhinweddau arbennig a nodir o fewn yr Ardaloedd Cadwraeth ddynodedig. Nid oes unrhyw fwriad i gyfyngu drwy'r prosiect hwn, yn hytrach y bwriad yw darparu cefnogaeth ac arweiniad ar sut i wneud newidiadau priodol a hyrwyddo'r Ardaloedd Cadwraeth.

Mae'r dulliau canlynol wedi'u defnyddio i hysbysebu a chodi ymwybyddiaeth:-

- Tudalen we benodol ar wefan yr Awdurdod [Prosiect Ardaloedd Cadwraeth - Cynllunio a Datblygu \(llyw.cymru\)](#)
- Cyfryngau Cymdeithasol (Facebook)
- Gohebu gyda'r rhai ar y Gronfa Ddata Cysylltiadau Polisi Cynllunio
- Cynnal sesiynau codi ymwybyddiaeth a gweithdai gyda'r Cymunedau Lleol trwy gyfarfodydd gyda'r Cynghorau Cymuned perthnasol
- Hysbysu'r Awdurdodau Cynllunio Lleol cyfagos

Drwy ymgymryd â'r broses ymgysylltu hon sy'n mynd y tu hwnt i'r gofyniad deddfwriaethol, y gobaith yw y bydd hyn yn sicrhau bod yr holl randdeiliaid perthnasol a phartïon â diddordeb yn ymwybodol o'r bwriad a'u cyfle i leisio'u barn drwy'r dulliau priodol.

2.2 Pa fesurau ydych chi wedi'u cymryd i ymgysylltu â phobl â nodweddion cydraddoldeb, ynghylch y Gymraeg neu â chymunedau (naill ai o le neu o angen) sy'n byw o dan anfantais economaidd-gymdeithasol?

Roedd y camau ymgysylltu a gymerwyd yn agored (proses ymgysylltu â'r cyhoedd) i bob unigolyn ymateb iddo. Defnyddiwyd y broses o godi ymwybyddiaeth y cyfeirir ati uchod (ymateb i gwestiwn 2.1) ynghyd â dull o gyflwyno sylwadau fel a ganlyn:-

- Holiadur wedi'i deilwra gan ddefnyddio meddalwedd ar-lein addas (Microsoft Forms)
- Holiadur papur (ar gais)
- Cyfle i ymateb trwy lythyr
- Cyfle i ymateb trwy e-bost
- Cyfle i drafod y cynnig gyda swyddogion perthnasol

Er mwyn hwyluso'r broses o gyflwyno sylwadau ar y cynnig bu modd (ar gais) derbyn copi o'r dogfennau cefndir mewn amrywiol ieithoedd a fformatau. Rhoddodd hyn yr hyblygrwydd a phob cyfle, yn enwedig i'r rhai â nodweddion gwarchodedig, i ymgysylltu â'r broses a chael mewnbyn iddi.

Ar y 7fed o Hydref 2021, anfonwyd gohebiaeth at yr holl Gynghorau Cymuned perthnasol yn eu hysbysu o'r prosiect ac yn gofyn am fynychu cyfarfod o'r Cyngor i'w hysbysu'n llawn o'r cynigion ac i gynnal gweithdy. Cynhaliwyd y gweithdai rhwng y 9fed o Dachwedd 2021 a'r 3ydd o Fawrth 2022 gyda'r holl Gynghorau Cymuned a ymatebodd i'r ohebiaeth.

Bu aelodau yn trafod fersiwn drafft o'r Gwerthusiadau a Chynlluniau Rheoli ar y 29ain o Fehefin 2022, cyn cael eu cymeradwyo ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus gan y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ar y 7fed o Fedi 2022.

Mae'r ddeddfwriaeth berthnasol yn nodi'r angen i gynnal cyfnod ymgysylltu o leiaf 21 diwrnod o hyd. Er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd oedd ar gael i bobl leisio'u barn, cynhaliwyd cyfnod ymgynghori o 6 wythnos rhwng y 30ain o Fedi a'r 11eg o Dachwedd 2022.

Yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg, Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 gofynnwyd cwestiynau penodol fel rhan o'r broses i alluogi ymhellach fesur ac asesu effaith y penderfyniad ar y Gymraeg. Ymhellach, yn unol ag arfer da, gofynnwyd cyfres o gwestiynau cydraddoldeb i werthuso a oedd trawstoriad da o bobl wedi ymateb.

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Derbyniwyd cyfanswm o 72 o ymatebion unigol, sydd wedi'u nodi mewn Adroddiad Ymgynghori. Mae ymatebion swyddogion, ac os yw'n berthnasol, unrhyw newidiadau a gynigir i unrhyw un o'r Gwerthusiadau a Chynlluniau Rheoli yn dilyn derbyn yr ymatebion, wedi'u nodi yn yr Adroddiad. Ar gyfer cynigion neu awgrymiadau am newidiadau neu wybodaeth ychwanegol sydd heb eu gweithredu – mae ymateb y Swyddog yn cynnwys rheswm neu resymau.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n ei gweithredu?

Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth yw'r sylfaen ar gyfer rheoli'r ardaloedd hyn yn gadarnhaol er mwyn sicrhau datblygiad priodol yn ogystal â chynaliadwy. Oherwydd materion yn ymwneud ag adnoddau, nid oes gwerthusiadau a chynlluniau ardal wedi'u cynhyrchu ar gyfer y 14 Ardal Gadwraeth ers eu dynodi, sy'n amrywio o 1971 i 1979.

Yn ogystal, mae'r agenda Newid i'r Hinsawdd bellach yn ystyriaeth ychwanegol sylweddol i'w hymgorffori yn y cynlluniau rheoli hyn. Mae hyn oherwydd bod mwyafrif y stoc yn yr ardaloedd hyn yn adeiladau traddodiadol sydd wedi'u hadnabod fel rhai nad ydynt yn defnyddio ynni'n effeithlon iawn. Gall hyn gael ei waethygu oherwydd y cyfyngiadau cynllunio ychwanegol ar bethau fel paneli solar, gwydr dwbl ac ati, a osodir ar Ardaloedd Cadwraeth.

Mae'r Amcanion Allweddol a Strwythur y Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli wedi'u nodi yn yr Adroddiad Ymgynghori.

2.5 A oes unrhyw fylchau yn y dystiolaeth sydd angen ei chasglu?

Rydym o'r farn bod y dystiolaeth a gasglwyd yn gadarn ac yn addas i'r diben. Cyn belled ag y bo modd, mae ymglymiad cymunedol wedi'i integreiddio i bob rhan o'r broses, i hybu dealltwriaeth o'r dynodiad, i gael gwybodaeth a mewnbwn lleol ac i sicrhau perchnogaeth gymunedol.

3) Adnabod yr Effaith

3.1 Rhaid i'r Awdurdod roi sylw dyledus i'r effaith a gaiff unrhyw newidiadau ar bobl â'r nodweddion cydraddoldeb a nodir isod. Pa effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau arfaethedig yn y polisi neu wasanaeth yn ei chael ar bobl â'r nodweddion hyn?

Nodweddion	Pa fath o effaith? *	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail hil wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn. Nid oes data ar gael ar berchnogion neu feddianwyr unigol penodol cartrefi ac eiddo o fewn yr Ardaloedd Cadwraeth wedi'u dadansoddi yn ôl grwpiau hiliol. Fodd bynnag, nid yw data cyffredinol ar gyfer pob un o'r cymunedau yn dangos poblogaeth fwy na'r cyfartaledd o boblogaethau Du a Lleiafrifoedd Ethnig. Gan fod y Cynlluniau Rheoli yn cyfeirio'n uniongyrchol at yr adeiladau a'r eiddo dros y tymor hwy, mae'n anochel y bydd perchnogion a deiliaid yn newid dros y cyfnod hwn. Er bod gan bob un o'r Ardaloedd

		Cadwraeth ei heriau a'i chyfleoedd ei hun (fel y nodir yn y dadansoddiad SWOT), nid oes tystiolaeth i awgrymu y bydd un grŵp hiliol penodol yn cael ei effeithio'n anghymesur dros grŵp arall, o'i gymharu â'r boblogaeth gyffredinol.
Anabledd	Cadarnhaol	Mae potensial ar gyfer buddion cadarnhaol i rai pobl anabl trwy weithredu'r Cynlluniau Rheoli. Ar gyfer rhai cyflyrau, mae data'n dangos bod gan rai pobl anabl filiau gwresogi uwch oherwydd y tymheredd uwch sydd ei angen dros fisoedd oerach y flwyddyn. Yn gyffredinol nid yw tai Ardal Gadwraeth yn ynni-effeithlon iawn, ac felly gall gwresogi'r tai hyn a chynnal tymheredd cyson gostio llawer mwy o gymharu ag adeilad newydd sy'n fwy ynni-effeithlon. Bydd rhai o'r atebion ôl-osod yn y Cynlluniau Rheoli yn cynyddu effeithlonrwydd ynni mewn rhai cartrefi Ardaloedd Cadwraeth ac yn gostwng biliau gwresogi, a fydd o fudd arbennig i'r bobl anabl y bydd hyn yn effeithio arnynt. Er y gall costau gwelliannau o'r fath fod allan o gyfraedd i rai, mae sawl cynllun grant cyffredinol ar gael. Mae bwriad hefyd y bydd y gwaith hwn yn darparu'r sylfaen ar gyfer cynlluniau grant yn y dyfodol drwy APC Eryri a phartneriaid eraill a allai gynnwys darparu cymorth grant i gymunedau lleol wneud gwelliannau.
Rhyw	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu rhyw wedi'u nodi yn ystod yr asesiad hwn.
Oed	Cadarnhaol	Fel effaith anuniongyrchol, efallai y bydd manteision cadarnhaol i bobl iau a phobl o oedran gweithio drwy wella hyfforddiant penodol ar gyfer crefftwyr yn lleol ac uwchsgilio'r crefftwyr presennol y bydd y cynnig hwn yn arwain ato. Bydd datgarboneiddio cartrefi yn gofyn am sgiliau newydd ac ychwanegol ar gyfer contractwyr adeiladu, syrfewyr a gosodwyr gan nad yw technegau adeiladu modern yn aml yn briodol ar gyfer adeiladau traddodiadol a hanesyddol. Bydd hwn yn dod yn ddiwydiant pwysig a chynyddol yn y dyfodol agos. Bydd angen ystyriaethau ychwanegol a gwahanol ar gyfer tai traddodiadol ac adeiladau rhestredig, a fydd yn cynnwys yr hyfforddiant a ddaw yn ei sgil. Mae Adra Cyf wedi nodi yn eu hymateb i'r ymgynghoriad y byddent yn hapus i edrych ar weithio mewn partneriaeth â'r awdurdod i adnabod bylchau

		sgiliau a defnyddio'r Arfarniadau a Chynlluniau Rheoli i ddod o hyd i arian grant i gefnogi cymunedau lleol. Mae Adra a phartneriaid allweddol eraill eisoes wedi datblygu canolbwynt datgarboneiddio ym Mhenygroes i hyfforddi pobl leol yn y sgiliau sydd eu hangen. Bydd hyn yn darparu gyrfaedd medrus â chyflog da i bobl ifanc a hefyd yn datblygu sgiliau pobl o oedran gweithio yn y maes hwn. Yn ei dro bydd hyn yn rhoi hwb i'r economi leol ac yn helpu pobl i aros yn eu cymunedau drwy sicrhau cyflogaeth sy'n talu'n dda.
Cyfeiriadedd rhywiol	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu cyfeiriadedd rhywiol wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn.
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu crefydd neu gred wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn.
Ailbennu rhywedd	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu hailbennu rhywedd wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu beichiogrwydd neu gyfnod mamolaeth wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn.
Priodas a phartneriaeth sifil	Niwtral	Nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol neu anuniongyrchol a fyddai'n effeithio'n anghymesur ar unigolion neu grwpiau ar sail eu statws priodasol neu bartneriaeth sifil wedi'u hadnabod yn ystod yr asesiad hwn.
Yr Iaith Gymraeg	Cadarnhaol	<u>Effeithiau Uniongyrchol:</u> Mae datblygiad y Gwerthusiadau a Chynlluniau Rheoli wedi dilyn yr un broses hirsefydlog sydd eisoes ar waith o fewn yr Awdurdod, sy'n cynnwys ymgynghoriad cyhoeddus llawn a chraffu gan Aelodau'r Awdurdod. Mae hon yn broses gwbl ddwyieithog, gyda'r holl ohebiaeth a dogfennau ar gael yn Gymraeg a Saesneg, wedi'u gosod yn union yr un maint a chynllun nad yw'n ffafrio nac yn gwneud y naill iaith na'r llall yn fwy amlwg nag un arall. Mae hyn yn sicrhau bod y broses yn cydymffurfio'n llawn â Pholisi Iaith Gymraeg yr Awdurdod ac yn adlewyrchu ethos cyffredinol yr Awdurdod.

		Nid oes effaith uniongyrchol felly wedi ei adnabod ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg wrth ystyried ac ymateb i'r ymgynghoriad. Unwaith y bydd wedi'i rhoi ar waith, bydd y broses ar gyfer cyflwyno cais cynllunio neu ganiatâd adeilad rhestredig yn dilyn y broses ymgeisio gyfredol hirsefydlog o fewn yr Awdurdod. Mae hyn eisoes yn sicrhau bod yr holl ffurflenni cais a nodiadau canllaw (papur ac electronig) ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg, gyda'r ddwy iaith yn cael eu defnyddio yn union yr un fath h.y. yn defnyddio'r un ffont, maint a diwyg. Gellir cyflwyno'r holl broses cais cynllunio o ran dogfennau ysgrifenedig yn gyfan gwbl yn y Gymraeg. Mae hyn yn cynnwys gohebiaeth ysgrifenedig neu electronig gyda'r Swyddog Cynllunio, Technegwyr Cynllunio a staff eraill y gwasanaeth cynllunio, heb unrhyw oedi ychwanegol wrth ymateb. Oherwydd y nifer presennol o siaradwyr Cymraeg rhugl yng ngwasanaeth cynllunio'r Awdurdod, bydd bob amser yn bosibl cael trafodaeth lafar ynglŷn â chais cynllunio trwy gyfrwng y Gymraeg. Felly, oherwydd y rhesymau uchod, nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol newydd neu ychwanegol wedi'u hadnabod ar allu pobl i ddefnyddio'r Gymraeg neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, heblaw am y camau cadarnhaol presennol sydd ar waith gan yr Awdurdod sy'n rhan annatod o'r broses gynllunio. <u>Effeithiau Anuniongyrchol:</u> Bydd hyfforddi ac uwchsgilio crefftwyr lleol ar gyfer y gwaith hwn fel yr amlinellir o dan y pennawd 'Oed' uchod o fudd anuniongyrchol i'r Gymraeg. Mae hyn oherwydd bod pobl leol Gymraeg eu hiaith yn gallu sicrhau cyflogaeth fedrus dda yn lleol a fydd yn eu cynorthwyo i aros yn eu cymunedau. Bydd hyn yn cael effaith gadarnhaol ar yr economi leol a fydd yn ei dro yn cael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg yn anuniongyrchol. Bydd yr effeithiau cadarnhaol anuniongyrchol hyn yn dibynnu ar weithio mewn partneriaeth â chyrff a rhanddeiliaid allweddol eraill yn lleol er mwyn sicrhau y gellir darparu cyfleoedd hyfforddi ac uwchsgilio ac mewn modd amserol. Mae hwn yn gyfle i wneud gwahaniaeth cadarnhaol y dylid ei ddatblygu. Byddai peidio â gwneud hynny yn golygu gorfod dod â chontractwyr o'r tu allan i'r ardal. Yn ogystal, gydag unrhyw gynlluniau grant y gellir eu datblygu yn y dyfodol i'r cymunedau wella eu
--	--	--

		Hardaloedd Cadwraeth, bydd amodau penodol yn cael eu gosod fel rhan o dderbyn y grant yn ymwneud â'r Gymraeg. Er enghraifft, bydd angen i unrhyw waith cymunedol cyhoeddus fod yn ddwyieithog a bydd angen achub ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg trwy arwyddion, hyrwyddiadau a digwyddiadau dwyieithog.
Anfantais Economaidd-Gymdeithasol	Uniongyrchol: Niwtral Anuniongyrchol: Cadarnhaol	<u>Effeithiau Uniongyrchol:</u> Oherwydd eu nodweddion arbennig a'u hadeiladau traddodiadol hardd, mae'r Ardaloedd Cadwraeth yn denu mwy o berchnogion ail gartrefi, llety gwyliau a phobl sy'n symud i'r ardal i ymddeol. Un canlyniad i hyn yw'r cynnydd ym mhrisiau tai mewn Ardaloedd Cadwraeth a materion fforddiadwyedd i brynwyr tro cyntaf. Er enghraifft, mae cymarebau fforddiadwyedd ar gyfer Y Bala yn 8.4:1, Aberdyfi yn 8.3:1, Harlech yn 9.2:1, Dolgellau 9.8:1 a Dolbenmaen yn 10.5:1. At ddiben yr asesiad hwn; fel egwyddor gyffredinol gellir dod i'r casgliad nad yw perchnogion tai mewn Ardaloedd Cadwraeth yn dod o deuluoedd incwm is a fyddai'n cael trafferth gyda'r costau cynnal a chadw ychwanegol a'r costau ôl-ffitio ar gyfer diogelu eu cartrefi yn y dyfodol rhag newid yn yr hinsawdd. Nid yw hynny'n golygu nad oes unrhyw unigolion a theuluoedd o grwpiau incwm is y byddai'r Cynlluniau Rheoli hyn yn effeithio arnynt; ond yn gyffredinol gellir dod i'r casgliad na fyddai mesurau o'r fath yn cael effaith anghymesur ar deuluoedd difreintiedig yn economaidd-gymdeithasol. Gan nad yw'r cynigion hyn yn cyfyngu ar ddatblygiad mewn Ardaloedd Cadwraeth nac yn gosod gofynion newydd ac ychwanegol ar aelwydydd, nid oes unrhyw effaith uniongyrchol wedi'i adnabod. Prif ddiben y gwaith hwn yw cynorthwyo a darparu arweiniad, ac felly mae i'w groesawu'n gyffredinol gan ddeiliaid tai. <u>Effeithiau Anuniongyrchol:</u> Gweler gwybodaeth fanwl o dan y penawdau 'Oed' a 'laith Gymraeg' uchod sy'n amlinellu'r manteision economaidd i'r unigolyn trwy swyddi lleol medrus sy'n talu'n dda a'r manteision economaidd lleol cysylltiedig i gymunedau Eryri.

Hawliau Dynol	Niwtral	Ar ôl ystyried pob un o'r 14 Erthygl yn Neddf Hawliau Dynol 1998, sy'n nodi'r hawliau a'r rhyddid sylfaenol y mae gan bawb yn y DU hawl iddynt; ni nodwyd unrhyw droseddau uniongyrchol nac anuniongyrchol yn sgil cyflwyno Cynlluniau Rheoli ar gyfer pob un o'r Ardaloedd Cadwraeth. Mae'n bwysig nodi nad yw Erthygl 8 yn berthnasol, gan fod Erthygl 8 yn bennaf yn hawl i fwynhau eich cartref presennol mewn heddwch, ac felly nid yw'r cynnig hwn yn effeithio arno. Mae hyn yn golygu na ddylai awdurdodau cyhoeddus eich atal rhag mynd i mewn neu fyw yn eich cartref heb reswm da iawn, ac ni ddylent fynd i mewn heb eich caniatâd. Mae hyn yn berthnasol p'un a ydych yn berchen ar eich cartref ai peidio. Mae Erthygl 14 yn ei gwneud yn ofynnol bod yn rhaid i'r holl hawliau a rhyddid a nodir yn y Ddeddf Hawliau Dynol gael eu diogelu a'u cymhwyso heb wahaniaethu; ac felly nid yw'n berthnasol yn yr achos hwn, gan na fydd cyflwyno'r Cynlluniau Rheoli ar gyfer pob un o'r Ardaloedd Cadwraeth yn amharu ar unrhyw un o'r hawliau dynol a nodir yn y Ddeddf.
----------------------	----------------	---

3.2 Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy hyrwyddo cydraddoldeb a chysylltiadau da yn ei weithgareddau o ran y nodweddion canlynol – oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, ailbennu rhywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Rhaid i'r Awdurdod roi sylw dyledus i'r ffordd y mae unrhyw newid yn effeithio ar y dyletswyddau hyn.

Dyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Dileu gwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Na	Prif nod y Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli yw gofalu am ddyfodol hirdymor yr Ardaloedd Cadwraeth a'u diogelu rhag effeithiau Newid Hinsawdd. Bydd hyn yn ei dro o fudd cadarnhaol i ddeiliaid tai a thenantiaid yr eiddo o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Ni fydd unrhyw effaith ar, nac yn achosi unrhyw wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu nac erledigaeth.
Hyrwyddo cyfle cyfartal	Ydyw	Trwy uwchsgilio a hyfforddi pobl leol i fod yn gontractwyr cymwys iawn i wneud y gwaith ôl-osod ar adeiladau traddodiadol a rhestredig, bydd yn hyrwyddo cyfle cyfartal yn anuniongyrchol yn y gymuned leol.
Annog perthnasau da	Na	Cyfngedig yw'r sgôp ar gyfer hyrwyddo ac annog perthnasoedd da yn uniongyrchol trwy ddefnyddio'r Gwerthusiadau hyn a'r Cynlluniau Rheoli cysylltiedig.

3.3 Sut mae eich cynnig yn sicrhau eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Mesur Safonau'r Gymraeg (Cymru) 2011, i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg a'ch bod yn achub ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Gwnaethpwyd y broses o baratoi a chymeradwyo'r Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011).

Cyfeiriwch at y pennawd 'Iaith Gymraeg' o dan 3.1 uchod am fanylion llawn.

3.4 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer er mwyn cael effaith gadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i leihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gall y polisi / arfer ei gael ar y Gymraeg iaith?

Yn dilyn y broses ymgysylltu, bydd rhai mân newidiadau yn cael eu gwneud er mwyn sicrhau y manteisir ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg, ei gwneud yn weladwy a'i phwysleisio fel rhan bwysig o dreftadaeth ddiwylliannol yr Ardaloedd Cadwraeth. Manylir ar y rhain yn llawn yn yr Adroddiad Ymgynghori.

3.5 Sut y mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb a achosir gan anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwer bod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na dim ond gwella canlyniadau i bawb)?

Fel y nodwyd yn 3.2 uchod, mae posibilrwydd o fynd i'r afael â rhywfaint o anfantais economaidd-gymdeithasol yn anuniongyrchol drwy gyfleoedd cyflogaeth well. Fodd bynnag, mae'r cynigion hyn yn gyfyngedig o ran eu gallu i fynd i'r afael yn uniongyrchol â'r anghydraddoldebau sy'n codi drwy anfantais economaidd-gymdeithasol, gan nad ydynt yn gynigion strategol.

3.6 Pa fesurau neu newidiadau eraill y gallech eu cynnwys i gryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghymesur o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol, yn unol â'r Ddeddf Economaidd-Gymdeithasol?

Amherthnasol gan nad yw'n fater strategol.

4) Dadansoddi'r Canlyniadau

4.1 A yw'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, gadarnhaol ar unrhyw un o'r uchod a beth yw'r rheswm am hyn?

Er bod rhai effeithiau cadarnhaol wedi'u nodi uchod, yn gyffredinol nid oes unrhyw effeithiau uniongyrchol sylweddol o fabwysiadu'r Gwerthusiadau hyn a gweithredu'r Cynlluniau Rheoli cysylltiedig.

4.2 A yw'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol negyddol ar unrhyw un o'r uchod a beth yw'r rheswm am hyn?

Nid yw'r Asesiad (gweler rhan 3 uchod) wedi adnabod unrhyw effeithiau negyddol posibl a allai ddeillio o fabwysiadu'r Gwerthusiadau hyn a gweithredu'r Cynlluniau Rheoli cysylltiedig.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	x
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau andwyol yn rhy fawr	
Parhau gyda'r polisi gan y gellir cyfiawnhau unrhyw effaith andwyol	☐
Dim gweithredu pellach ar hyn o bryd oherwydd ei bod yn rhy fuan i benderfynu, neu nid oes digon o dystiolaeth	

4.4 Os byddwch yn parhau â'r prosiect, pa gamau fyddwch chi'n eu cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Amherthnasol, gan nad oes unrhyw effeithiau negyddol wedi'u nodi.

4.5 Os nad ydych yn cymryd unrhyw gamau pellach i ddileu neu leihau'r effeithiau negyddol, eglurwch pam yma.

Gweler yr ymateb i 4.4 uchod.

5) Monitro

5.1 Pa gamau y byddwch yn eu cymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Bydd effaith ac effeithiolrwydd Asesiadau Ardaloedd Cadwraeth, Cynlluniau Rheoli a dogfennau cysylltiedig yn cael eu monitro drwy:

- yr Adroddiad Monitro Blynyddol; a
- ystyriaeth barhaus o geisiadau cynllunio perthnasol wrth iddynt gael eu hasesu.

CYFARFOD	Pwyllgor Cynllunio a Mynediad
DYDDIAD	Hydref 14eg, 2026
TEITL	Cynllun Datblygu Lleol Eryri – Adroddiad Monitro Blynyddol ar gyfer 2025-2026
ADRODDIAD GAN	Pennaeth Polisi Cynllunio
PWRPAS	Trafod a chymeradwyo cynnwys yr Adroddiad Monitro Blynyddol ar gyfer 2025-26

1 CEFNDIR

- 1.1. Mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031 (CDLI) diwygiedig ar 6 Chwefror 2019. Mae monitro CDLI Eryri yn broses barhaus ac nid yw'n dod i ben unwaith y bydd y cynllun wedi'i fabwysiadu. Nod Adroddiad Monitro Blynyddol yw dangos i ba raddau y mae strategaeth CDLI Eryri yn cael ei chyflawni, a yw'r polisïau'n gweithio ai peidio neu a oes 'gwagle' polisi. Mae hyblygrwydd o fewn y system CDLI yn caniatáu i addasiadau a diwygiadau gael eu gwneud i bolisïau, gan wneud y cynllun yn berthnasol ac yn ymatebol i newid. Gellir gwneud addasiadau o'r fath, os oes angen, mewn adolygiad ffurfiol o'r CDLI sy'n ofynnol bob pedair blynedd. Fel gŵyr yr aelodau, cynhaliwyd adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri (CDLI) ac ymgysylltwyd â rhanddeiliaid rhwng 7 Ebrill 2023 a Mai 12fed 2023. Sefydlodd yr Adroddiad Adolygu yr angen i ymgymryd â threfn ddiwygio llawn, yn hytrach na gweithdrefn Ffur Fer i ymateb i faterion strategol a godwyd a newidiadau sylweddol yng nghyd-destun polisi cynllunio. Cafodd yr Adroddiad Adolygu ei fabwysiadu a'i gyhoeddi ym mis Mehefin 2023.
- 1.2. Dyma'r seithfed Adroddiad Monitro Blynyddol (AMB), ers mabwysiadu CDLI diwygiedig Eryri ac mae'n cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2025 hyd at ddiwedd Mawrth 2026. Cyflwynir yr AMB i Lywodraeth Cymru erbyn 31 Hydref bob blwyddyn. Er na chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau sylweddol sy'n tanseilio Strategaeth Datblygu Gofodol y Cynllun presennol, mae'r angen i ddiwygio'r CDLI a'i Strategaeth yn parhau yn amlwg. Ers mabwysiadu'r Cynllun yn 2019, mae pethau wedi newid yn sylweddol ac mae'r angen i ddiwygio'r CDLI wedi dod yn fwyfwy amlwg. Mae newidiadau sylweddol wedi digwydd yng nghyd-destun polisi cynllunio, yn enwedig ar lefel genedlaethol gyda chyhoeddi Cymru'r Dyfodol a rhifynnau diweddaraf Polisi Cynllunio Cymru (PCC). Bydd angen adolygu'r CDLI i adlewyrchu'r pwyslais yn y dogfennau hyn ar egwyddorion creu lleoedd a datblygu cynaliadwy, gan gynnwys y Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy.
- 1.3. Bydd diwygio'r CDLI yn gyfle i ailystyried blaenoriaethau polisi cynllunio i gynorthwyo gyda'r adferiad ar ôl argyfwng pandemig Covid-19. Mae effeithiau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd y pandemig wedi cael canlyniadau pellgyrhaeddol ac wedi codi materion arwyddocaol ar gyfer llunio polisïau yn Eryri yn y dyfodol. Yn dilyn llacio'r cyfyngiadau ar ôl y cyfyngiadau symud cyntaf, gwelodd y Parc Cenedlaethol gynnydd yn nifer yr ymwelwyr uwchlaw blynyddoedd blaenorol, wrth i fwy benderfynu cymryd eu gwyliau o fewn y DU.

Arweiniodd hyn at bwysau sylweddol ar reoli ymwelwyr a'r amgylchedd. Arweiniodd hyn at gynydd mewn traffig a pharcio ynghyd â gwersylla gwyllt a chartrefi modur yn parcio ar ochr y ffyrdd / meysydd parcio dros nos. Mae angen pwysleisio economi ymwelwyr sy'n cynnal ac yn parchu'r amgylchedd ac yn diogelu cymunedau lleol, iaith, diwylliant a threftadaeth.

- 1.4. Dros nos, gwelsom gynydd sylweddol mewn gweithio gartref, a ysgogodd gynydd yn y galw am eiddo o'r tu allan i'r ardal leol gan y rhai sy'n dymuno cael bywyd mwy cytbwys wrth weithio gartref gan arwain at wrthdaro posibl â thrigolion lleol ynghylch argaeledd eiddo. Mae'r galw am ail gartrefi a lletai gwyliau hefyd wedi gwthio prisiau i fyny gyda mwy o anheddau preswyl parhaol yn cael eu defnyddio fel llety gwyliau gan leihau'r stoc sydd ar gael i gymunedau lleol. Mae hyn wedi rhoi pwysau sylweddol ar y farchnad dai leol ac mae'n bwysig sicrhau bod pobl leol yn gallu byw yn lleol a bod cymunedau'n dod yn fwy cynaliadwy a chydnerth i'r dyfodol. Mae'r pandemig hefyd wedi tynnu sylw at bwysigrwydd iechyd a lles, mynediad at wasanaethau, cadernid economaidd, cysylltedd digidol a gwerth yr amgylchedd naturiol. Rydym wedi gweld gwerth newydd yn cael ei roi ar ddarparu gwasanaethau lleol, bwyd lleol, a mannau gwyrdd o ansawdd lleol.
- 1.5. Rhaid i'r Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) hefyd gyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau eraill, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â'r amgylchedd a newid yn yr hinsawdd. Mae angen datblygiadau a seilwaith cynaliadwy, carbon isel i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur.
- 1.6. Mae'r ystyriaethau ar gyfer diwygio'r Cynllun wedi eu gynnwys ar ddiwedd pob Pennod o dan y pennawd "Ymchwil ac ystyriaeth bellach i hysbysu diwygio CDLI Eryri" yn yr Adroddiad Monitro.

PRIF GANFYDDIADAU'R AMB (2025-2026)

Y prif benawdau o'r fframwaith monitro blynyddol yw:

- Ni chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau arwyddocaol sy'n tanseilio pwrpasau statudol y Parc Cenedlaethol.
- Mae'r holl geisiadau cynllunio a dderbyniwyd ers mabwysidu CDLI Eryri diwygiedig (2016-2031) wedi cael eu pennu yn unol â'r Strategaeth Ddatblygu Ofodol.
- Mae polisiâu CDLI Eryri wedi bod yn effeithiol wrth bennu ceisiadau cynllunio defnydd tir ac wrth amddiffyn apeliadau.
- Bu Caniataadau a Chwblhadau Tai yn is na'r targed gofyniad tai blynyddol cyfartalog am sawl blwyddyn yn olynol. Er gwelwyd cynnydd yn y nifer dderbyniodd ganiatad cynllunio (45 uned) yn ystod y 5ed blwyddyn monitro, disgynodd i 17 uned yn ystod 2024/25. Cynyddodd y nifer a gwblhawyd yn 2025/26 (45 uned). Gall fod nifer o resymau lleol a chenedlaethol ehangach am y niferoedd isel yn y blynyddoedd diweddar. Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach. Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin iawn yw'r adeiladu hapfasnachol o dai marchnad agored a thai fforddiadwy. Gall y gostyngiad fod yn rhannol oherwydd chwyddiant uchel ynghyd a chynnydd diweddar mewn costau adeiladu ac amgylchedd benthyca anodd i ddatblygwyr, adeiladwyr bach, a phrosiectau hunan-adeiladu.
- Mae'r Taflwybr Tai yn dangos diffyg blynyddol yn erbyn y Gofyniad Tai a Ragwelir Blynyddol (GTRh) yn ystod 2025/26 gyda'r nifer a gwblhawyd eleni 45 uned yn is na'r hyn a ragwelwyd (51 GTRh o'i gymharu â 45 o dai a gwblhawyd mewn gwirionedd). Mae nifer yr anheddau

sydd wedi'u cwblhau'n flynyddol wedi bod yn gyson is na'r (GTRh) o 51 annedd y flwyddyn ers 2016-17. Mae diffyg o -55% ar gyfer y gyfradd adeiladu gronol ofynnol o ddechrau cyfnod y cynllun, 2016/17, hyd at 31 Mawrth 2026. Mae'r cynllun yn disgyn yn sylweddol is na'r hyn a fwriedir.

- O'r 25 eiddo preswyl newydd y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt rhwng Ebrill 2025 a Mawrth 2026, roedd 4 o'r rhain yn unedau tai fforddiadwy. Roedd y nifer yn ystod cyfnod 2024/25 yn uwch na'r niferoedd yn y blynyddoedd blaenorol, ac uwch na'r pwynt sbardun o 21 uned am y tro cyntaf yn y 6 mlynedd o fonitro. Er hyn mae angen adolygiad polisi gan nad yw tai fforddiadwy wedi bod yn cael eu darparu dros cyfnod y cynllun. Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethygydd gan Covid-19 a'r effaith ddilynol ar gynaliadwyedd cymunedau lleol yn awgrymu efallai y bydd angen i bolisiâu CDLI yn y dyfodol ganolbwyntio ar gyflawni tai marchnad leol hygyrch a thai fforddiadwy.
- Mae niferoedd tai yr AMB dros y 7 blynedd gyntaf o fonitro (a phellach) yn dangos, yn yr hinsawdd economaidd bresennol, nad yw nifer isel y datblygiadau tai sector preifat yn darparu tai fforddiadwy o fewn y Parc Cenedlaethol a bod darpariaeth tai fforddiadwy yn ddibynnol iawn ar Gymdeithasau Tai. Nid oes llawer o ddyraniadau preifat yn cael eu cyflwyno ar gyfer eu datblygu, ac felly nid ydynt yn darparu cyfraniad o dai fforddiadwy.
- Cyhoeddwyd amcanestyniadau cartrefi 2018 ar gyfer y Parc Cenedlaethol ym mis Mai 2021. Mae'r rhagamcanion hyn yn amcangyfrif y bydd poblogaeth y Parc yn gostwng 1.92% rhwng 2018 a 2028. Yn ystod yr un cyfnod rhagwelir y bydd yr aelwydydd yn Eryri yn cynyddu 40 uned (0.3%), cynnydd cymedrol iawn o fewn cyfnod o 10 mlynedd. Mae poblogaeth sy'n gostwng a chyfraddau ffurfio cartrefi newydd arafach yn awgrymu y gallai ffigur gofynion tai cyffredinol is fod yn fwy addas wrth fynd at i ddiwygio'r CDLI. Byddai ffigur gofynion tai is hefyd yn adlewyrchu niferoedd a gwblhawyd yn y gorffennol a gallu'r diwydiant datblygu tai cyfredol i gyflawni yn y Parc Cenedlaethol.
- Penderfynwyd ar yr holl geisiadau cynllunio a roddwyd ar gyfer tai ers mabwysiadu'r CDLI yn unol â Pholisi Strategol C: Strategaeth Datblygu Gofodol ac felly maent wedi cydymffurfio â'r brif strategaeth ofodol a amlinellir yn y Cynllun. Oherwydd graddfa gymharol fach datblygiad newydd ac felly nifer isel o unedau tai yn y Parc Cenedlaethol, gall datblygiad annisgwyl ar safle annisgwyl neu safle mawr a gwblhawyd o fewn blwyddyn arwain at ragori ar y % targed ar gyfer haen anheddiad ar gyfer y flwyddyn benodol honno ac fe all gael effaith ddwys ar y % targed (gweler MF25).
- Mae gan ddynodiad Parth Menter Eryri ar safleoedd yn Nhrawsfynydd a Llanbedr y potensial i greu cyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy newydd. Mae'r safleoedd wedi'u dyrannu'n ffurfiol yn CDLI Eryri mabwysiedig 2016-2031, trwy Ddynodiad Parth Menter Llywodraeth Cymru, ac Ardal Ffocws Ddangosol yn Llanbedr. Mabwysiadwyd polisi sy'n seiliedig ar feini prawf hefyd i ddelio â datblygiadau ar y safleoedd, a bydd angen i ddatblygiad hefyd gydymffurfio â pholisiâu perthnasol eraill o fewn CDLI 2016-2031. Yr unig gais dderbyniwyd o fewn Parth Menter Eryri eleni oedd ar gyfer gosod ceblau tanddaearol newydd, a phennau selio ceblau, a gwaith ategol cysylltiedig yn Nhrawsfynydd fel rhan o Brosiect Atgyfnerthu Pentir ym Mharth Menter Trawsfynydd.
- Rhoddwyd caniatâd ar gyfer dau gynllun Hydro / Trydan dŵr yn ystod y flwyddyn flaenorol o fonitro, a hynny o gymharu â 35 cais a dderbyniwyd rhwng 2018/2019. Tybir bod hyn oherwydd y newidiadau mewn taliadau Tariff.
- Mae 5,965m² o arwynebedd llawr cyflogaeth newydd (gan gynnwys addasiadau/trosiadau) wedi cael ei ganiatáu yn ystod 2025 / 2026 yn y Parc Cenedlaethol.
- Rhoddwyd caniatâd i 11 cais, mewn perthynas â thwristiaeth, yn ystod y cyfnod monitro blynyddol hwn. Roedd rhain yn cynnwys datblygiadau fel;

- Ceisiadau ar gyfer datblygu Llety Gwyliau Amgen yn bennaf podiau
- Codi lloches i ymwelwyr yn Ogofâu Llechi Llanfair
- Gwelliannau i'r Cwrs Beicio Mynydd presennol
- Rhwng 2025 a 2026, cymeradwywyd 2 cais i wella cyfleusterau cymunedol sef caniatâd cynllunio i osod dau gyfleuster toiled cyhoeddus ym maes parcio Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Llyn Cwellyn, a chaniatâd cynllunio i ddymchwel ystafell band presennol ac adeiladu ystafell band unllawr newydd yn Abergynolwyn.
- Ni fu unrhyw ddatblygiad arwyddocaol, os o gwbl, i effeithio ar bolisïau eraill yn y Cynllun.

CYNNYDD YN Y BROSES DIWYGIO CDLL ERYRI

- 1.7 Mae tystiolaeth yr Adroddiadau Monitro Blyneddol diweddar, y newidiadau cyd-destunol sylweddol ynghyd â chyhoeddi Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040 (y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol) ynghyd â newidiadau mewn polisi cenedlaethol wedi amlygu'r angen i ddiwygio'r CDLI. Mae'r Awdurdod wedi cynnal adolygiad o'r CDLI mabwysiedig ac wedi adrodd ar eu canfyddiadau i Lywodraeth Cymru drwy Adroddiad Adolygu. Cafodd yr Adroddiad Adolygu ei fabwysiadu a'i gyhoeddi Mis Mehefin 2023. Ystyriodd a chytunodd yr aelodau ar Gytundeb Cyflawni drafft ar gyfer ymgynghori ar 9 Ebrill 2025. Bu'r Awdurdod yn ymgynghori ar y Cytundeb Cyflawni drafft sydd yn cynnwys amserlen o gamau allweddol i fynd ati i baratoi Cynllun Datblygu Lleol Eryri 3 ynghyd a Cynllun Cynnwys y Gymuned sy'n amlinellu sut a phryd y bydd y gymuned yn gallu cymryd rhan yn y broses o baratoi'r Cynllun rhwng 16 Mai 2025 a 27 Mehefin 2025. Ystyriwyd y sylwadau dderbyniwyd a cafodd Cytundeb Cyflawni diwygiedig gymeradwyaeth yr Awdurdod ar y 10fed o Fedi 2025 i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru.
- 1.8 Ers i'r Cytundeb Cyflawni gael ei gytuno, mae'r tim wedi dechrau ar y gwaith o gasglu a diweddarau y sail dystiolaeth. Fel y gwyddoch, mae Cynllun Eryri yn cael ei adolygu ochr yn ochr â CDLI Eryri i sicrhau cydlyniant rhwng dwy ddogfen strategol yr Awdurdod. Mae Cynllun Eryri wedi'i lywio gan Adroddiad Cyflwr y Parc, sy'n dwyn ynghyd ddata ar dueddiadau allweddol a heriau'r dyfodol, megis natur, hinsawdd, ynni, poblogaeth, rheoli ymwelwyr, cymunedau a diwylliant. Mae Adroddiad Cyflwr y Parc wedi nodi'r pum prif flaenoriaeth ganlynol:
 - Cynyddu bioamrywiaeth a chadernid ecolegol.
 - Diogelu a hyrwyddo'r iaith, y diwylliant a'r dreftadaeth Gymreig.
 - Cefnogi cymunedau cadarn a ffyniannus.
 - Ymateb yn uchelgeisiol i'r argyfwng hinsawdd.
 - Annog mynediad diogel a chyfrifol at natur a lles.
- 1.9 Ers ganol 2025, mae cyfres o ddigwyddiadau symposiwm wedi archwilio'r pum blaenoriaeth allweddol hyn, gan gynnwys gwaith ar ddatblygu Cynllun Gweithredu Adfer Natur, digwyddiadau cymunedol Gŵyl Fach Eryri yn Nolgellau a Betws y Coed, gweithdy Asesiad Risg Newid Hinsawdd, a Symposiwm Perthyn, Mynediad a Chynhwysiant. Mae Adroddiad Cyflwr y Parc a'r gyfres o ddigwyddiadau symposiwm wedi llywio'r sylfaen dystiolaeth ac wedi helpu i nodi'r prif themâu a'r materion allweddol y dylai Cynllun Eryri a CDLI Eryri geisio mynd i'r afael â nhw.

- 1.10 Fel rhan o gasglu tystiolaeth seiliedig ar le, postiwyd arolwg trigolion lleol ar-lein ac ar gyfryngau cymdeithasol yr Awdurdod i gasglu gwybodaeth am aneddiadau ledled Eryri ac i glywed safbwyntiau trigolion lleol ar eu cymunedau a'r problemau y maent yn eu hwynebu. Bydd y wybodaeth a gesglir yn helpu i wneud penderfyniadau gwybodus ac yn sicrhau bod y Cynllun Datblygu Lleol newydd yn adlewyrchu anghenion a dyheadau'r bobl sy'n byw ac yn gweithio yma. Bydd y canfyddiadau hefyd yn bwydo i'r Proffiliau Aneddiadau. Bydd y Proffiliau Aneddiadau yn darparu sylfaen dystiolaeth gynnar i lywio'r asesiadau aneddiadau a helpu i lunio'r strategaeth ofodol ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol. Mae Proffiliau Aneddiadau yn cael eu paratoi gyda mewnbwn gan drigolion lleol a Chynghorau Cymuned ac yn cefnogi'r dull creu lleoedd trwy ddarparu dealltwriaeth leol o rôl, swyddogaeth, cymeriad, asedau, cyfyngiadau a chyfleoedd pob anheddiad. Mae'r dystiolaeth hon yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ofodol a'r asesiadau aneddiadau wedi'u seilio ar gyd-destun lleol, yn ymateb i anghenion cymunedol, ac yn hyrwyddo lleoedd cynaliadwy, nodedig a cadarn o fewn y Parc Cenedlaethol.
- 1.11 Yn ogystal, cynhaliwyd gweithdy creu lleoedd gyda Chomisiwn Dylunio Cymru i gefnogi awdurdodau cynllunio lleol i alluogi tai o ansawdd uchel a datblygiadau cymysg eu defnydd o fewn aneddiadau presennol. Canolbwyntiodd y gweithdy ar ddau anheddiad allweddol, Dolgellau a Harlech, gyda'r nod o nodi cyfleoedd i gefnogi darparu tai fforddiadwy ac adfywio canol trefi trwy ddefnyddio tir gwag, heb ei ddefnyddio'n ddigonol neu dir diffaith. Daeth y sesiwn â swyddogion o Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a Chyngor Gwynedd ynghyd, sydd ag arbenigedd mewn cynllunio, ystadau, tai, adfywio, trafnidiaeth, cadwraeth, yr amgylchedd hanesyddol, ecoleg ac ymgysylltu cymunedol. Rhoddodd gyfle gwerthfawr i rannu gwybodaeth ar draws adrannau ac awdurdodau, tynnu ar ddealltwriaeth leol grwpiau cymunedol a rhanddeiliaid, a nodi materion allweddol y dylai Cynllun Datblygu Lleol Eryri geisio mynd i'r afael â nhw.
- 1.12 Mewn partneriaeth â'r Plattform Mapio Cyhoeddus, bu Tîm Polisi Cynllunio a Thîm Partneriaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gweithio gyda myfyrwyr Blwyddyn 8 mewn ysgolion lleol, gan ddechrau yn Nhywyn, Harlech, y Bala a Dyffryn Ogwen, i gefnogi ymgysylltiad cynnar ar baratoi Cynllun Eryri newydd a Chynllun Datblygu Lleol Eryri. Nod y gwaith oedd helpu pobl ifanc i ddeall y broses gynllunio, nodi'r hyn sydd bwysicaf iddynt yn eu hardaloedd lleol, a rhoi cyfle ystyrlon i'w lleisiau lywio blaenoriaethau polisi a phartneriaeth yn y dyfodol.
- 1.13 Yn ogystal cwblhawyd Adroddiad Cwmpasu'r Gwerthusiad Cynaliadwyedd Integredig / Asesiad Amgylcheddol Strategol (GCI / AAS) sydd yn rhan bwysig o'r sail dystiolaeth ar gyfer paratoi Cynllun Datblygu Lleol Eryri 3. Mae'n nodi'r materion cynaliadwyedd, amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd a allai ddylanwadu ar y Cynllun, ac yn sefydlu'r fframwaith y bydd opsiynau, polisiâu a chynigion sy'n dod i'r amlwg yn cael eu hasesu yn ei erbyn.

CAMAU NESAF

- 1.14 Mae'r tim bellach yn y broses o ddrafftio papur yn amlinellu y materion allweddol, y weledigaeth a'r amcanion drafft gan drafod opsiynau strategol posib ar gyfer Cynllun Datblygu Lleol 3 Eryri. Mae'r papur yn cynrychioli cam cynnar pwysig yn y broses o baratoi'r CDLI ac yn darparu sail ar gyfer trafodaeth gyda chymunedau, rhanddeiliaid, aelodau a phartneriaid cyflawni. Byddwn yn cyflwyno rhannau o'r papur drafft i aelodau yn y misoedd nesaf er mwyn derbyn eu mewnbwn ar flaenoriaethau a chyfeiriad CDLI3 cyn ymgynghori yn ehangach.

2 GOBLYGIADAU ADNODDAU

Nid oes unrhyw oblygiadau o ran adnoddau.

3 ARGYMHELLIAD

Trafod a chymeradwyo cynnwys Adroddiad Monitro Blynyddol 2025-26, gydag unrhyw newidiadau ychwanegol a gyflwynwyd ac a gytunwyd gan yr aelodau.

4 PAPURAU CEFNDIR

Yn unol â'r adroddiad.



AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

Cynllun Datblygu Lleol Eryri

Adroddiad Monitro Blynyddol

Hydref 2026



AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI



CYNLLUN DATBLYGU LLEOL ERYRI

ADRODDIAD MONITRO BLYNYDDOL

am y cyfnod 1^{af} Ebrill 2025 i 31^{ain} o Fawrth 2026

Hydref 2026

Cynnwys

1	CYFLWYNIAD	3
2	Y STRATEGAETH DDATBLYGU	10
3	DIOGELU, GWELLA A RHEOLI'R AMGYLCHEDD NATURIOL.....	16
4	DIOGELU A GWELLA TREFTADAETH DIWYLLIANNOL.....	49
5	HYRWYDDO CYMUNEDAU IACH A CHYNALIADWY	61
6	CEFNOGI ECONOMI WLEDIG GYNALIADWY	115
7	HYRWYDDO HYGyrCHEDD A CHYNHWYSIAD.....	136
ATODIAD 1: Fframwaith Monitro Gwerthuso Cynaliadwyedd.....		143
ATODIAD 2: CYNNYDD CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL.....		202
ATODIAD 3: CYNNYDD AR SAFLEOEDD TAI WEDI’U DYRANNU		203
ATODIAD 4: TAFLWYBR TAI.....		206
ATODIAD 5: Data Treth Gyngor fesul Cyngor Cymuned.....		209

1 CYFLWYNIAD

- 1.1 Cafodd Cynllun Datblygu Lleol Eryri diwygiedig 2016-31 (CDLI) ei fabwysiadu ar 6ed Chwefror 2019. Mae monitro CDLI Eryri yn broses barhaus ac nid yw'n dod i ben unwaith y bydd y cynllun yn cael ei fabwysiadu. Nod yr Adroddiad Monitro Blynnyddol yw dangos i ba raddau y mae strategaeth CDLI Eryri yn cael ei gyflawni, a yw'r polisïau yn gweithio ai peidio, neu lle mae polisi yn 'ddi-rym'. Mae hyblygrwydd o fewn system y CDLI yn caniatáu i addasiadau a diwygiadau gael eu gwneud i bolisïau, gan wneud y cynllun yn berthnasol ac yn ymatebol i newid. Gellir gwneud addasiadau o'r fath, os oes angen, trwy gyfrwng adolygiad ffurfiol o'r Cynllun Datblygu Lleol.
- 1.2 Dyma'r seithfed Adroddiad Monitro Blynnyddol (AMB), ers mabwysiadu'r CDLI Eryri diwygiedig ac mae'n cwmpasu'r cyfnod Ebrill 2025 hyd ddiwedd Mawrth 2026. Mae'r AMB yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn 31^{ain} o Hydref bob blwyddyn
- 1.3 Mae gan CDLI Eryri fframwaith monitro mabwysiedig ar waith i lywio'r canfyddiadau yn yr AMB. Nod yr adroddiad hwn yw dilyn strwythur tebyg i ddogfen datganiad ysgrifenedig CDLI Eryri ac mae'n defnyddio'r un penawdau penodau. Mae pob adran yn nodi'r amcanion CDLI perthnasol, ac unrhyw faterion cyd-destunol allweddol sy'n codi yn ystod y cyfnod monitro. Mae astudiaethau achos hefyd wedi'u cynnwys ar ddiwedd pob pennod (lle bo hynny'n berthnasol) i ddarparu enghreifftiau o sut mae polisïau wedi'u hystyried wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. Mae'r fframwaith monitro hefyd yn cynnwys cyfeiriad at sefydliadau eraill a chynlluniau a strategaethau eraill a allai gael dylanwad rhagweithiol ar weithredu polisïau.

Dangosyddion, Targedau a lefelau Sbarduno

- 1.4 Mae dangosyddion, targedau a lefelau sbarduno wedi'u nodi i asesu perfformiad polisïau ac amcanion. Nodir dylanwadau allanol sydd y tu hwnt i reolaeth yr Awdurdod hefyd. Bydd y sbardunau a gynhwysir yn y drefn fonitro yn rhoi arwydd cynnar o berfformiad y Cynllun ac o bosibl pa mor eang y gallai fod angen i adolygiad o'r Cynllun fod.
- 1.5 Pan weithredir pwyntiau sbarduno, mae angen ymchwilio i ddeall pam nad yw polisïau a chynigion yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad a phenderfynu pa gamau fydd yn angenrheidiol. Mae'r camau canlynol wedi'u cynnwys ar gyfer pob dangosydd yn yr AMB i roi eglurder ar y camau i'w cymryd.

Parhau i Fonitro: Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.
Hyfforddiant Angenrheidiol: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad ac mae angen hyfforddiant swyddogion neu Aelodau.
Canllawiau Cynllunio Atodol Angenrheidiol: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad ac mae angen arweiniad pellach, a allai olygu paratoi CCA ychwanegol.
Archwiliad Pellach / Ymchwil Angenrheidiol: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad ac mae angen archwilio a / neu ymchwiliad pellach.
Angen Adolygiad Polisi: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu ac maent yn methu â chyflawni; efallai y bydd angen adolygiad o'r polisi penodol.
Adolygiad o'r Cynllun: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu ac nid yw strategaeth y cynllun yn cael ei gweithredu, gan sbarduno adolygiad ffurfiol cyn yr adolygiad statudol 4 blynedd.

Monitro Gwerthusiad Cynaliadwyedd

- 1.6 Mae'r Asesiad Amgylcheddol Strategol Terfynol a'r Gwerthusiad o Gynaliadwyedd (2019), a gynhaliwyd fel rhan o'r Adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri, yn darparu fframwaith monitro amlinellol a chyngor ar gyfer monitro effeithiau sylweddol gweithredu'r CDLI. Defnyddir hyn er mwyn;
- Bennu perfformiad y cynllun a'i gyfraniad at amcanion a thargedau
 - Adnabod perfformiad mesurau lliniaru
 - Llenwi bylchau data a nodwyd yn gynharach yn y broses GC
 - Nodi effeithiau cynaliadwyedd annymunol
 - Cadarnhau a oed rhagfynegiadau cynaliadwyedd yn gywir
- 1.7 Mae Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Llywodraeth Cymru (2020) yn ei gwneud yn ofynnol i fframweithiau monitro ganolbwyntio ar 'effeithiau amgylcheddol sylweddol' gweithredu Cynllun Datblygu Lleol, gyda'r prif ddiben o nodi effeithiau andwyol nas rhagwelwyd ac, os oes angen, nodi a chymryd camau adferol priodol. Mae rheoliadau'r CDLI yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Cynllunio Lleol gynhyrchu Adroddiadau Monitro Blyneddol sy'n caniatáu i fframwaith monitro'r Gwerthusiad o Gynaliadwyedd i gael ei integreiddio i waith monitro'r cynllun. Mae coladu data monitro yn gyfle i ddiweddarau gwybodaeth waelodlin a bydd yn ffynhonnell ddefnyddiol o wybodaeth sylfaenol i lywio adolygiad o'r cynllun a diwygiadau neu amnewidiadau dilynol i'r cynllun.
- 1.8 O ran adolygu Cynllun Datblygu Lleol, mae Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Llywodraeth Cymru (2020) yn nodi mai'r man cychwyn yw diweddarau'r sefyllfa waelodlin.
- 1.9 Mae dadansoddiad wedi'i wneud ar sut mae'r Cynllun yn cyfrannu at y Gwerthusiad o Gynaliadwyedd. Mae hwn wedi'i gynnwys yn Atodiad 1. Ystyrir nad oes unrhyw faterion sylweddol o bryder wedi codi yn ystod y cyfnod monitro i newid y Gwerthusiad Cynaliadwyedd yn sylweddol.

CANFYDDIADAU ALLWEDDOL A CHRYNODEB GWEITHREDOL

Amlygodd adroddiadau monitro blynyddol y blynyddoedd diwethaf yr angen i ddiwygio Cynllun Datblygu Lleol Eryri ac aethpwyd ati i baratoi a mabwysiadu Adroddiad Adolygu ddechrau 2023. Mae'r adroddiad monitro hwn yn ategu casgliadau yr adroddiadau monitro blynyddol blaenorol a'r adroddiad adolygu. Er na chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau sylweddol sy'n tanseilio Strategaeth Datblygu Gofodol y Cynllun presennol na'i bolisiâu strategol, mae'r angen i ddiwygio'r CDLI a'i Strategaeth wedi dod yn amlwg. Mae newidiadau sylweddol wedi digwydd yng nghyd-destun polisi cynllunio, yn enwedig ar lefel genedlaethol gyda chyhoeddi Cymru'r Dyfodol a rhifynnau wedi'u diweddarau o Bolisi Cynllunio Cymru (PCC). Fel nodwyd yn yr adroddiad adolygu bydd angen i ddiwygiadau'r CDLI adlewyrchu'r pwyslais yn y dogfennau hyn ar egwyddorion creu lleoedd a datblygu cynaliadwy, gan gynnwys y Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy. Mae effeithiau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd y coronafeirws wedi cael canlyniadau pellgyrhaeddol ac wedi codi materion arwyddocaol ar gyfer llunio polisiâu yn Eryri yn y dyfodol. Mae'r pandemig wedi amlygu pwysigrwydd iechyd a lles, mynediad at wasanaethau, cadernid economaidd, cysylltedd digidol a gwerth yr amgylchedd naturiol. Rydym wedi gweld gwerth o'r newydd yn cael ei roi ar ddarparu gwasanaethau lleol, bwyd lleol, a mannau gwyrdd o ansawdd lleol yn ogystal â'r angen am ddatblygiadau cynaliadwy, carbon isel a seilwaith i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur. Bydd angen i'r diwygiadau yn y CDLI sicrhau bod pobl yn gallu byw'n lleol a bod cymunedau'n dod yn fwy cynaliadwy a gwydn i'r dyfodol.

Y prif benawdau o'r fframwaith monitro blynyddol yw:

- Ni chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau arwyddocaol sy'n tanseilio pwrpasau statudol y Parc Cenedlaethol.
- Mae'r holl geisiadau cynllunio a dderbyniwyd ers mabwysidu CDLI Eryri diwygiedig (2016-2031) wedi cael eu pennu yn unol â'r Strategaeth Ddatblygu Ofodol.
- Mae polisiâu CDLI Eryri wedi bod yn effeithiol wrth bennu ceisiadau cynllunio defnydd tir ac wrth amddiffyn apeliadau.
- Bu Caniatadau a Chwblhadau Tai yn is na'r targed gofyniad tai blynyddol cyfartalog am sawl blwyddyn yn olynol. Er gwelwyd cynnydd yn y nifer dderbyniodd ganiatad cynllunio (45 uned) yn ystod y 5ed blwyddyn monitro, disgynodd i 17 uned yn ystod 2024/25. Cynyddodd y nifer a gwblhawyd yn 2025/26 (45 uned). Gall fod nifer o resymau lleol a chenedlaethol ehangach am y niferoedd isel yn y blynyddoedd diweddar. Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach. Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin iawn yw'r adeiladu hapfasnachol o dai marchnad agored a thai fforddiadwy. Gall y gostyngiad fod yn rhannol oherwydd chwyddiant uchel ynghyd a chynnydd diweddar mewn costau adeiladu ac amgylchedd benthyca anodd i ddatblygwyr, adeiladwyr bach, a phrosiectau hunan-adeiladu.
- Mae'r Taflwybr Tai yn dangos diffyg blynyddol yn erbyn y Gofyniad Tai a Ragwelir Blynyddol (GTRh) yn ystod 2025/26 gyda'r nifer a gwblhawyd eleni 45 uned yn is na'r hyn a ragwelwyd (51 GTRh o'i gymharu â 45 o dai a gwblhawyd mewn gwirionedd). Mae nifer yr anheddau sydd wedi'u cwblhau'n flynyddol wedi bod yn gyson is na'r (GTRh) o 51 annedd y flwyddyn ers 2016-17. Mae diffyg o -55% ar gyfer y gyfradd adeiladu gronnoł ofynnol o ddechrau cyfnod y cynllun, 2016/17, hyd at 31 Mawrth 2026. Mae'r cynllun yn disgyn yn sylweddol is na'r hyn a fwriedir.

- O'r 25 eiddo preswyl newydd y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt rhwng Ebrill 2025 a Mawrth 2026, roedd 4 o'r rhain yn unedau tai fforddiadwy. Roedd y nifer yn ystod cyfnod 2024/25 yn uwch na'r niferoedd yn y blynyddoedd blaenorol, ac uwch na'r pwynt sbardun o 21 uned am y tro cyntaf yn y 6 mlynedd o fonitro. Er hyn mae angen adolygiad polisi gan nad yw tai fforddiadwy wedi bod yn cael eu darparu dros cyfnod y cynllun. Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethygydd gan Covid-19 a'r effaith ddilynol ar gynaliadwyedd cymunedau lleol yn awgrymu efallai y bydd angen i bolisiâu CDLI yn y dyfodol ganolbwyntio ar gyflawni tai marchnad leol hygyrch a thai fforddiadwy.
- Mae niferoedd tai yr AMB dros y 7 blynedd gyntaf o fonitro (a phellach) yn dangos, yn yr hinsawdd economaidd bresennol, nad yw nifer isel y datblygiadau tai sector preifat yn darparu tai fforddiadwy o fewn y Parc Cenedlaethol a bod darpariaeth tai fforddiadwy yn ddibynnol iawn ar Gymdeithasau Tai. Nid oes llawer o ddyraniadau preifat yn cael eu cyflwyno ar gyfer eu datblygu, ac felly nid ydynt yn darparu cyfraniad o dai fforddiadwy.
- Cyhoeddwyd amcanestyniadau cartrefi 2018 ar gyfer y Parc Cenedlaethol ym mis Mai 2021. Mae'r rhagamcanion hyn yn amcangyfrif y bydd poblogaeth y Parc yn gostwng 1.92% rhwng 2018 a 2028. Yn ystod yr un cyfnod rhagwelir y bydd yr aelwydydd yn Eryri yn cynyddu 40 uned (0.3%), cynnydd cymedrol iawn o fewn cyfnod o 10 mlynedd. Mae poblogaeth sy'n gostwng a chyfraddau ffurfio cartrefi newydd arafach yn awgrymu y gallai ffigur gofynion tai cyffredinol is fod yn fwy addas wrth fynd at i ddiwygio'r CDLI. Byddai ffigur gofynion tai is hefyd yn adlewyrchu niferoedd a gwblhawyd yn y gorffennol a gallu'r diwydiant datblygu tai cyfredol i gyflawni yn y Parc Cenedlaethol.
- Penderfynwyd ar yr holl geisiadau cynllunio a roddwyd ar gyfer tai ers mabwysiadu'r CDLI yn unol â Pholisi Strategol C: Strategaeth Datblygu Gofodol ac felly maent wedi cydymffurfio â'r brif strategaeth ofodol a amlinellir yn y Cynllun. Oherwydd graddfa gymharol fach datblygiad newydd ac felly nifer isel o unedau tai yn y Parc Cenedlaethol, gall datblygiad annisgwyl ar safle annisgwyl neu safle mawr a gwblhawyd o fewn blwyddyn arwain at ragori ar y % targed ar gyfer haen anheddiad ar gyfer y flwyddyn benodol honno ac fe all gael effaith ddwys ar y % targed (gweler MF25).
- Mae gan ddynodiad Parth Menter Eryri ar safleoedd yn Nhrawsfynydd a Llanbedr y potensial i greu cyfleoedd cyflogaeth cynaliadwy newydd. Mae'r safleoedd wedi'u dyrannu'n ffurfiol yn CDLI Eryri mabwysiedig 2016-2031, trwy Ddynodiad Parth Menter Llywodraeth Cymru, ac Ardal Ffocws Ddangosol yn Llanbedr. Mabwysiadwyd polisi sy'n seiliedig ar feini prawf hefyd i ddelio â datblygiadau ar y safleoedd, a bydd angen i ddatblygiad hefyd gydymffurfio â pholisiâu perthnasol eraill o fewn CDLI 2016-2031. Yr unig gais dderbyniwyd o fewn Parth Menter Eryri eleni oedd ar gyfer gosod ceblau tanddaearol newydd, a phennau selio ceblau, a gwaith ategol cysylltiedig yn Nhrawsfynydd fel rhan o Brosiect Atgyfnerthu Pentir.
- Rhoddwyd caniatâd ar gyfer dau gynllun Hydro / Trydan dŵr yn ystod y flwyddyn flaenorol o fonitro, a hynny o gymharu â 35 cais a dderbyniwyd rhwng 2018/2019. Tybir bod hyn oherwydd y newidiadau mewn taliadau Tariff.

- Mae 5,965m² o arwynebedd llawr cyflogaeth newydd (gan gynnwys addasiadau/trosiadau) wedi cael ei ganiatáu yn ystod 2025 / 2026 yn y Parc Cenedlaethol.
- Rhoddwyd caniatâd i 11 cais, mewn perthynas â thwristiaeth, yn ystod y cyfnod monitro blynyddol hwn. Roedd rhain yn cynnwys datblygiadau fel;
- Ceisiadau ar gyfer datblygu Llety Gwyliau Amgen yn bennaf podiau
- Codi lloches i ymwelwyr yn Ogofâu Llechi Llanfair
- Gwelliannau i'r Cwrs Beicio Mynydd presennol
- Rhwng 2025 a 2026, cymeradwywyd 2 cais i wella cyfleusterau cymunedol sef caniatâd cynllunio i osod dau gyfleuster toiled cyhoeddus ym maes parcio Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Llyn Cwellyn, a ; a chaniatâd cynllunio i ddymchwel ystafell band presennol ac adeiladu ystafell band unllawr newydd yn Abergynolwyn.
- Ni fu unrhyw ddatblygiad arwyddocaol, os o gwbl, i effeithio ar bolisïau eraill yn y Cynllun.

CYD-DESTUN CYFFREDINOL

Ceisiadau cynllunio 2025 - 2026

- 1.10 Penderfynodd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar 410 o geisiadau cynllunio yn ystod 2025 - 26, gan gynnwys Ceisiadau i Ryddhau Amodau, Diwygiadau ansylweddol, a Caniatadau Adeiladau Rhestredig. Mae nifer y ceisiadau cynllunio a dderbyniwyd wedi bod yn uwch na'r ddwy flynedd ddiwethaf. Yn unol â'r blynyddoedd blaenorol, mae cymeradwyaethau wedi parhau i fod yn gymharol uchel ar 80.3%.
- 1.11 Yn dilyn mabwysiadu CDLIE (2016-2031) ym mis Chwefror 2019, mae'r Awdurdod wedi bod yn monitro yr holl benderfyniadau cynllunio a wneir yn ôl y math o ddatblygiad arfaethedig yn y Parc Cenedlaethol. Mae'r tabl canlynol yn rhoi darlun cliriach o'r math o ddatblygiad a benderfynwyd yn ystod 2025 - 26, (heb gynnwys Ceisiadau i Ryddhau Amodau, Diwygiadau ansylweddol, a Caniatadau Adeiladau Rhestredig) ac mae'n dangos patrwm tebyg i batrwm blynyddoedd blaenorol, er sylwer fod yna lai o ganran am ddatblygiadau deiliaid tŷ eleni a mwy o ganran ceisiadau ar gyfer tai a chyfleustodau/isadeiledd.

Math o Ddatblygiad	Nifer	Canran
Hysbysebion ac Arwyddion	7	2.8%
Amaeth a Pysgodfeydd	11	4.4%
Meysydd Parcio	5	2.0%
Chalets	0	0.0%
Gwasanaethau Cymunedol	2	0.8%
Addysg	1	0.4%
Coedwigaeth	2	0.8%
Llety Gwyliau - Trosiad	7	2.8%
Parciau Gwyliau	2	0.8%
Bwyd i fynd	0	0.0%
Datblygiad Deiliaid Tŷ	106	42.1%
Diwydiant a Busnes	1	0.4%
Mân Ddatblygiad - Adeiladau Eraill	19	7.5%
Tafarndai a Bariau	0	0.0%
Adloniant a Hamdden	13	5.2%
Adnewyddadwy - Hydro	2	0.8%
Adnewyddadwy - Arall	17	6.7%
Adnewyddadwy - Solar	20	7.9%
Tai	25	9.9%
Bwytai a Chaffi	5	2.0%
Manwerthu	1	0.4%
Carafannau Statig	0	0.0%
Carafannau Teithiol a Gwersylla	0	0.0%
Trafnidiaeth	1	0.4%
Cyfleustodau ac Isadeiledd	5	2.0%

Defnyddio Polisiâu Cynllun Datblygu Lleol Eryri

1.12 Mae 46 o bolisiâu yn y CDLI 2016-2031 a fabwysiadwyd. Mae 40 o bolisiâu wedi cael eu cymryd i ystyriaeth wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio yn ystod 2025-26. Ni ddefnyddiwyd y polisiâu canlynol o fewn y cyfnod monitro;

- Polisi Strategol E (2): Datblygu Mwynau ar Raddfa Fawr
- Polisi Strategol E (3): Symud Gwastraff Llechi a Chwareli Cerrig Adeiladu
- Polisi Datblygu 12: Cartrefi Gofal Preswyl a Thai Gofal Ychwanegol
- Polisi Datblygu 13: Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr
- Polisi Datblygu 17: Tynnu Ymaith Amod Daliadaeth Amaethyddol a Llety Gwyliau
- Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri

Apeliadau

1.13 Roedd yna wyth apêl yn ystod cyfnod monitro 2025 – 2026. Fe wrthodwyd pedwar o'r apeliadau yma i gyd

Penderfyniadau yn unol â pholisiâu CDLI Eryri

1.14 Rhwng 2025 a 2026 ni ganiatawyd unrhyw gais cynllunio (% o'r holl geisiadau) a oedd yn groes i argymhelliad y swyddog.

Cyfarfod blynyddol gydag asiantau a chynllunwyr

Ni gynhaliwyd unrhyw gyfarfodydd gydag asiantau a chynllunwyr yn ystod 2025-26.

2 Y STRATEGAETH DDATBLYGU

Nod y Strategaeth:

2.1 Sut rydym yn cwrdd â phrif nod, amcanion strategol a strategaeth dwf y cynllun?

Cyd-destun

Pwrpasau a dyletswydd y Parc Cenedlaethol

2.2 Mae pwrpasau a dyletswydd y Parc Cenedlaethol yn darparu ffocws strategol pwysig i'r CDLI, gan eu bod yn helpu i ddiffinio graddfa a lleoliad datblygiad yn yr ardal yn y dyfodol. Mae rhain yn:

- Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal.
- Hyrwyddo cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau rhinweddau arbennig yr ardal.

Yn ogystal, mae'n ddyletswydd ar y Parc Cenedlaethol i:

- Geisio meithrin lles cymdeithasol ac economaidd y cymunedau lleol yn ardal y Parc

2.3 Mae pwrpasau a dyletswydd economaidd-gymdeithasol y Parc Cenedlaethol, gyda chefnogaeth egwyddor Sandford¹ a phrawf Silkin² yn gosod fframwaith statudol clir ar gyfer cynllunio datblygu yn y Parc Cenedlaethol. Mae'r dibenion a'r pwrpasau hyn yn darparu ffocws strategol pwysig i'r Cynllun ac yn helpu i ddiffinio cwrpas datblygu yn yr ardal yn y dyfodol.

Datblygu cynaliadwy

2.4 Datblygu cynaliadwy yw ail ffocws allweddol y cynllun. Mae pwrpasau a dyletswydd y Parc Cenedlaethol yn darparu 'cyd-destun arbennig' ar gyfer cynaliadwyedd. Mae **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)** yn ymwneud ag ymgorffori'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy yn yr holl waith a wneir gan gyrrff cyhoeddus ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i bob corff cyhoeddus nodi sut y byddant yn datblygu'r 7 nod lles a nodir yn y Ddeddf. Amlinellwyd y berthynas rhwng y CDLI Eryri diwygiedig a'r Nodau Lles yn ystod cam paratoi'r cynllun ac mae'r CDLI diwygiedig yn ategu'r nodau llesiant yn gadarnhaol.

Graddfa Datblygiad

2.5 Mae'r berthynas rhwng graddfa'r datblygiad a'i leoliad yn bwysig wrth ystyried yr effaith ar y dirwedd. O'i gymharu ag ardaloedd awdurdodau cynllunio mwy o faint, mae graddfa'r datblygiad a gynigir yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri yn gymedrol. Ystyrir bod graddfa a lleoliad y datblygiad yn bwysig wrth asesu effaith datblygiad ar dirwedd y Parc Cenedlaethol. O ystyried amgylchedd sensitif y Parc a graddfa'r cymunedau lleol, gallai

¹ Os yw'n ymddangos bod gwrthdaro anghymodlon rhwng y pwrpasau statudol, bydd mwy o bwys ar y pwrpas o warchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol y Parc Cenedlaethol.

² Mae prawf Silkin ar gyfer datblygiad mawr yn gofyn 'a yw'r datblygiad yn hollol angenrheidiol er budd cenedlaethol ac onid oes datrysiad, ffynhonnell na chyflenwad amgen posibl?'

datblygiad mwy gael effeithiau sylweddol ar gymeriad y dirwedd ac uniondeb amgylchedd y Parc. Mae polisi cenedlaethol yn glir yn yr ystyr na ddylai datblygiad mawr ddigwydd mewn Parciau Cenedlaethol ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol. Nodir hyn ym Mholisi Strategol B: Datblygiad Mawr. **Nid oes unrhyw geisiadau cynllunio wedi'u cymeradwyo ers eu mabwysiadu yn groes i Bolisi Strategol B: Datblygiad Mawr.**

Strategaeth Datblygu Gofodol

- 2.6 Mae poblogaeth Eryri yn fach ac yn wasgaredig yn ddaearyddol ac mae graddfa'r datblygiad newydd arfaethedig yn gymharol fach i wasanaethu'r boblogaeth bresennol. Mae'r Strategaeth Datblygu Gofodol yn ceisio cynnal hyfywedd a bywiogrwydd cymunedau lleol mewn ffordd gynaliadwy sy'n briodol i'r Parc Cenedlaethol. Rhaid i lefel y datblygiad fod yn gymesur â maint a phoblogaeth aneddiadau unigol a'u gallu i ddarparu ar gyfer datblygiad pellach. Nod Polisi Strategol C (PS: C) yw cyfeirio datblygiad o bob math i'r lleoliad mwyaf priodol. Mae PS: C yn caniatáu ar gyfer datblygu tai newydd, cyflogaeth a darparu gwasanaethau a chyfleusterau mewn aneddiadau yn ôl eu dynodiad yn yr hierarchaeth aneddiadau, gyda'r nod cyffredinol o wneud cymunedau'n fwy hunangynhaliol. Y Bala a Dolgellau yw'r canolfannau gwasanaeth lleol lle bydd y mwyafrif o ddatblygiadau cysylltiedig â thai a chyflogaeth yn digwydd. Ystyrir bod gan Aneddiadau Gwasanaeth y gallu i ategu'r gwasanaethau a ddarperir gan y Canolfannau Gwasanaethau Lleol. Fodd bynnag, oherwydd cyfyngiadau amgylcheddol a thirwedd yn y Canolfannau Gwasanaethau Lleol ac yn yr Anheddiad Setliad, mae hyn yn cyfyngu ar eu gallu i ddarparu ar gyfer datblygiad newydd. Felly mae peth o'r gallu hwn wedi'i ddargyfeirio tuag at yr Aneddiadau Eilaidd, sef y pentrefi mwy. Mae'r strategaeth yn cydnabod bod tai ar raddfa fach, cyflogaeth a datblygiad arall mewn Aneddiadau Eilaidd, Aneddiadau Llai ac weithiau yng nghefn gwlad agored yn gynaliadwy lle mae cyfleoedd priodol yn codi. **Mae'r holl geisiadau cynllunio a dderbyniwyd ers mabwysiadu'r CDLI Eryri diwygiedig (2016-2031) wedi'u penderfynu yn unol â Pholisi Strategol C: Strategaeth Datblygu Gofodol ac felly yn unol â'r brif strategaeth ofodol a amlinellir yn y Cynllun.** Mae mwy o fanylion ynghylch dosbarthiad cydsyniadau tai a tai a gwblhawyd rhwng haenau aneddiadau ym Mhennod 7: Hyrwyddo Cymunedau Iach a Chynaliadwy.

Ystyriaethau i lywio diwygiadau i GDLI Eryri

Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040

- 2.7 Cymru'r Dyfodol: Cyhoeddwyd Cynllun Cenedlaethol 2040 (y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol) ym mis Chwefror 2021. Mae Cymru'r Dyfodol, sy'n pennu'r cyfeiriad ar gyfer datblygu yng Nghymru rhwng 2020 a 2040, yn gynllun datblygu gyda strategaeth ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau cenedlaethol allweddol drwy gyfrwng y system gynllunio, gan gynnwys cynnal a datblygu economi fywiog, cyflawni datgarboneiddio a chydnerthedd hinsawdd, datblygu ecosystemau cryf a gwella iechyd a lles ein cymunedau. Mae Cymru'r Dyfodol yn gynllun gofodol, sy'n golygu ei fod yn gosod cyfeiriad ar gyfer ble y dylem fod yn buddsoddi mewn seilwaith a datblygu er lles Cymru a'i phobl. Mae'n gosod yr her o gyflawni'r gwelliannau hyn i'r sector cyhoeddus, y sector breifat a'r trydydd sector. Mae'n nodi'n glir pa mor bwysig yw cynllunio seilwaith a datblygiad newydd mewn ffordd sy'n ategu ei gilydd yn hytrach na blaenoriaethau sy'n cystadlu â'i gilydd, gan sicrhau y manteisir i'r eithaf ar gyfleoedd a bod buddion lluosog yn cael eu cyflawni. Bydd yn bwysig bod diwygiadau o Gynllun Datblygu Lleol Eryri yn y dyfodol yn cydymffurfio â Chymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040. Rhoddir ystyriaeth bellach i'r blaenoriaethau a nodir yn 'Cymru'r Dyfodol' ym mhenodau perthnasol yr AMB.

Diweddariadau Polisi Cynllunio Cymru

- 2.8 Ers mabwysiadu CDLI Eryri mae Polisi Cynllunio Cymru (PCC) wedi cael ei ddiweddarau i hyrwyddo'r cysyniad o greu lleoedd o fewn y system gynllunio ac mae'n gosod allan y Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy. Mae diwygiadau wedi'u gwneud i alinio â Chymru'r Dyfodol ac i ystyried y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol ac effeithiau pandemig Covid-19. Mae hefyd yn adlewyrchu newidiadau polisi i gyflenwad tir ar gyfer tai, safleoedd a arweinir-gan-dai fforddiadwy, safonau ansawdd datblygu, cynllunio ynni lleol, trafnidiaeth a theithio llesol. Cafodd Polisi Cynllunio Cymru ei ddiweddarau ddwethaf yn Chwefror 2024. Nid oes diweddariad wedi bod ers hynny

Tirweddau Dynodedig: Gwerthfawr a Chydnerth

- 2.9 Mae'r ddogfen hon yn amlinellu meysydd blaenoriaeth allweddol ar gyfer Tirweddau Dynodedig Cymru. Mae'n galw ar y cyrff rheoli tirweddau dynodedig i gyflawni'r Cynllun Adfer Natur, yr agenda datgarboneiddio, a 'Cymraeg 2050.' Nod ei 10 thema drawsbynciol yw gwella cydnerthedd a gwireddu gwerth llawn tirweddau Cymru:

- Tirweddau i bawb
- Enghreifftiau o reoli cynaliadwy ar adnoddau naturiol
- Atal colli bioamrywiaeth
- Ynni gwyrdd a datgarboneiddio
- Gwireddu potensial economaidd tirwedd
- Tyfu twristiaeth a hamdden awyr agored
- Iaith Gymraeg ffyniannus
- Mae pob tirwedd yn bwysig
- Cyflawni drwy gydweithio
- Arloesi mewn adnoddau

Cynllun Eryri 2020

- 2.10 Cynllun Eryri, Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol a fabwysiadwyd yn 2020 yw'r ddogfen strategol drosfwaol ar gyfer y Parc Cenedlaethol, sy'n cydlyn ac yn integreiddio cynlluniau, strategaethau a chymau gweithredu eraill. Mae'n nodi sut y caiff pwrpasau'r Parc Cenedlaethol a'r ddyletswydd gysylltiedig eu cyflawni drwy ddatblygu cynaliadwy. Nid cynllun ar gyfer Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn unig yw Cynllun Eryri; mae hwn yn gynllun ar gyfer yr holl bobl a sefydliadau hynny sydd â dylanwad dros ddyfodol y Parc Cenedlaethol. Mae Cynllun Eryri yn eistedd ochr yn ochr â Chynllun Datblygu Lleol (CDLI) Eryri. Mae gan y cynlluniau weledigaeth a rennir ac mae'r CDLI yn ceisio cyflawni elfennau gofodol Cynllun Eryri.

- 2.11 Mae Cynllun Eryri yn cynnwys cyfres o ganlyniadau.

Canlyniadau amgylcheddol:

- A1. Mae egwyddorion Twristiaeth Gynaliadwy yn cael eu cyflawni.
- A2. Mae bioamrywiaeth yn cael ei gynnal a'i wella, tra bod cydnerthedd ecosystemau yn cynyddu.
- A3. Rydym yn barod am effeithiau newid hinsawdd ac yn lleihau ein hól troed carbon.
- A4. Mae Eryri ar flaen y gad yn rhyngwladol wrth fynd i'r afael yn llwyddiannus â rhywogaethau ymledol, plâu a chlefydau sy'n effeithio ar rywogaethau brodorol.
- A5. Mae cymunedau, busnesau ac ymwelwyr yn chwarae rhan weithredol wrth ofalu am dirweddau, cynefinoedd, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol y Parc Cenedlaethol.
- A6. Mae Eryri yn enghraifft flaenllaw yng Nghymru o sut i ofalu am a hyrwyddo treftadaeth ddiwylliannol a'r amgylchedd hanesyddol.
- A7. Mae ein Nodweddion Arbennig wedi'u diogelu'n dda.

Canlyniadau Iechyd a Lles:

- B1. Mae'r Parc Cenedlaethol yn cael effaith gadarnhaol ar lesiant.
- B2. Gall trigolion ac ymwelwyr gael mynediad at amrywiaeth o lwybrau yn y Parc Cenedlaethol gyda'r nod o wella iechyd corfforol a meddyliol.
- B3. Mae ein Nodweddion Arbennig yn cael eu cydnabod a'u deall yn eang.
- B4. Cyflawnir opsiynau cynaliadwy ar gyfer trafndiaeth a pharcio.
- B5. Mae ein cyfleusterau ymwelwyr o ansawdd uchel ac yn sensitif i'r dirwedd.

Deilliannau Cymunedol ac Economi:

- C1. Mae iaith, diwylliant a threftadaeth Eryri yn cael eu dathlu, eu cefnogi a'u cryfhau.
- C2. Mae swyddi a chyfleoedd yn annog pobl i aros yn yr ardal.
- C3. Mae atebion arloesol yn ymwneud â thai fforddiadwy i'w prynu a'u rhentu yn yr ardal yn cael eu gweithredu
- C4. Cefnogir cymunedau lleol i ffynnu ym mhob agwedd ar lesiant

- 2.12 Bydd Cynllun Eryri yn cael ei adolygu ochr yn ochr â CDLI Eryri i sicrhau cydlynid rhwng dwy ddogfen strategol yr Awdurdod.

Gadael yr Undeb Ewropeaidd

- 2.13 Er bod gwir effaith ymadawiad Prydain â'r Undeb Ewropeaidd yn yr hir dymoryn parhau yn aneglur, gall Brexit gael effaith ar y sectorau bwyd, ffermio, pysgota a'r amgylchedd. Mae'r sectorau hyn yn bwysig i economi wledig y Parc Cenedlaethol ac i hyfywedd ein cymunedau lleol ac yn hanfodol i gefnogi cynaliadwyedd yr iaith Gymraeg.
- 2.14 Yn y byr dymor, arweiniodd ymadawiad o'r Undeb Ewropeaidd at gynnydd yn nifer yr ymwelwyr a benderfynodd aros yn y DU gan roi pwysau aruthrol ar ardal y Parc Cenedlaethol a thynnu sylw at yr angen am well cydbwysedd yn yr economi ymwelwyr. Mae gan yr economi ymwelwyr gyfraniad pwysig i'w wneud i economi a chymunedau Eryri – mae angen i'r cyfraniad hwn fod yn gytbwys a chynaliadwy er mwyn gwarchod ein cymunedau, ein hamgylchedd, ein hiaith a'n diwylliant ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Pandemig coronafeirws

- 2.15 Mae hefyd yn bwysig deall goblygiadau pandemig y coronafeirws ar ardal y Parc Cenedlaethol. Daeth yr economi i stop gyda siopau a busnesau nad oedd yn hanfodol yn gorfod cau dros nos. Yn dilyn llacio'r cyfyngiadau ar ôl y cyfyngiadau symud cyntaf, gwelodd y Parc Cenedlaethol gynnydd yn nifer yr ymwelwyr uwchlaw blynyddoedd blaenorol, wrth i fwy benderfynu cymryd eu gwyliau o fewn y DU. Arweiniodd hyn at bwysau sylweddol ar reoli ymwelwyr a'r amgylchedd. Arweiniodd hyn at gynnydd mewn traffig a pharcio ynghyd â gwersylla gwyllt a faniau gwersylla/cartrefi modur yn parcio ar ochr y ffyrdd / meysydd parcio dros nos sydd yn parhau hyd heddiw.
- 2.16 Dros nos, gwelsom gynnydd sylweddol mewn gweithio gartref, a ysgogodd gynnydd yn y galw am eiddo o'r tu allan i'r ardal leol gan y rhai sy'n dymuno cael bywyd mwy cytbwys wrth weithio gartref gan arwain at wrthdaro posibl â thrigolion lleol ynghylch argaeledd eiddo. Mae'r galw am ail gartrefi a lletai gwyliau hefyd wedi gwrthio prisiau i fyny gyda mwy o anheddau preswyl parhaol yn cael eu defnyddio fel llety gwyliau gan leihau'r stoc sydd ar gael i gymunedau lleol.

Adeiladu Lleodd Gwell Y System Gynllunio yn Cyflawni Dyfodol Cydnerth a Disglair (Gorffennaf 2020)

- 2.17 Mae'r ddogfen hon yn gosod allan beth yw blaenoriaethau polisi cynllunio Llywodraeth Cymru i helpu i gymryd camau yn y cyfnod adfer ar ôl argyfwng pandemig Covid-19. Mae'r ddogfen yn amlygu'r blaenoriaethau polisi a'r camau gweithredu y dylid eu defnyddio yn adferiad amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd Cymru.
- 2.18 Mae'r argyfwng pandemig wedi amlygu'r angen am leoedd o ansawdd da i bobl fyw, gweithio ac ymlacio ynddynt. Rydym hefyd wedi gweld pwysigrwydd gwasanaethau a seilwaith lleol gyda phobl yn treulio mwy o amser yn lleol. Mae'r ddogfen hefyd yn tynnu sylw at y ffaith, er bod angen yn ddi-os am adferiad economaidd, y dylai'r system gynllunio ei hwyluso, na ddylai hyn fod ar draul ansawdd, o ran iechyd a llesiant ac mewn ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur. Bydd angen cymryd y blaenoriaethau polisi canlynol ar gyfer adferiad ôl-bandemig i ystyriaeth wrth fynd ati i ddiwygio CDLI Eryri:

- Aros yn lleol: creu cymdogaethau
- Teithio llesol: ymarfer corff ac ailddarganfod dulliau trafndiaeth
- Adfywio canol ein trefi
- Lleodd digidol – achubiaeth cyfyngiadau'r cyfnod llwyrsgloi
- Newid arferion gwaith: ein hangen am dir cyflogaeth yn y dyfodol
- Ailddeffro sectorau twristiaeth a diwylliannol Cymru
- Seilwaith gwyrdd, iechyd a lles a chydnerthedd ecolegol
- Gwella ansawdd aer a seinweddau ar gyfer gwell iechyd a lles

Cynllun Datblygu Strategol Gogledd Cymru

- 2.19 Mae Cynllun Datblygu Strategol ar gyfer Gogledd Cymru wrthi'n cael ei baratoi. Ei nod fydd hybu twf economaidd cynaliadwy, gwella seilwaith a gwella ansawdd bywyd cyffredinol trigolion. Mae'n gweithredu fel haen ganol rhwng y Cynllun Cenedlaethol a Chynlluniau Datblygu Lleol (CDLI), a bydd yn darparu cyd-destun strategol ar gyfer paratoi CDLI dilynol. Cyflwynwyd y Cytundeb Cyflawni i Lywodraeth Cymru ar 11 Chwefror 2026, a chytunodd Llywodraeth Cymru i'r Cytundeb Cyflawni a'i amserlen mewn llythyr dyddiedig 24 Chwefror 2026. Mae proses llunio'r CDS bellach wedi symud i gam 2 o'r amserlen – Datblygu'r Sylfaen Dystiolaeth.

Casgliad

- 2.20 Er na chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau sylweddol sy'n tanseilio Strategaeth Datblygu Gofodol y Cynllun presennol na'i bolisiau strategol, mae'r angen i ddiwygio'r CDLI a'i Strategaeth wedi dod yn amlwg. Mae nifer yr anheddau sydd wedi'u cwblhau'n flynyddol wedi bod yn gyson is na'r Gofyniad Tai Blynnyddol a Ragwelir o 51 o anheddau ac felly nid ydynt yn bodloni strategaeth twf y CDLI. Mae poblogaeth sy'n gostwng a chyfraddau ffurfio aelwydydd newydd arafach yn awgrymu y gallai ffigwr gofyniad tai cyffredinol is fod yn fwy addas wrth fynd ati i ddiwygio'r CDLI.

- 2.21 Ers mabwysiadu'r Cynllun yn 2019, mae pethau wedi newid yn sylweddol ac mae'r angen i ddiwygio'r CDLI wedi dod yn amlwg. Mae newidiadau sylweddol wedi digwydd yng nghydestun polisi cynllunio, yn enwedig ar lefel genedlaethol gyda chyhoeddi Cymru'r Dyfodol a rhifynnau diweddaraf Polisi Cynllunio Cymru (PCC). Bydd angen diwygio'r CDLI i adlewyrchu'r pwyslais yn y dogfennau hyn ar egwyddorion creu lleoedd a datblygu cynaliadwy, gan gynnwys y Canlyniadau Cenedlaethol Creu Lleoedd Cynaliadwy.
- 2.22 Bydd diwygio'r CDLI yn gyfle i ailystyried blaenoriaethau polisi cynllunio i gynorthwyo gyda'r adferiad ar ôl argyfwng pandemig Covid-19. Mae effeithiau amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd y pandemig wedi cael canlyniadau pellgyrhaeddol ac wedi codi materion arwyddocaol ar gyfer llunio polisiâu yn Eryri yn y dyfodol. Mae'r pandemig wedi amlygu pwysigrwydd iechyd a lles, mynediad at wasanaethau, cydnerthedd economaidd, cysylltedd digidol a gwerth yr amgylchedd naturiol. Rydym wedi gweld gwerth newydd yn cael ei roi ar ddarparu gwasanaethau lleol, bwyd lleol, a mannau gwyrdd o ansawdd lleol. Mae'n bwysig sicrhau bod pobl leol yn gallu byw'n lleol a bod cymunedau'n dod yn fwy cynaliadwy a chydnerth i'r dyfodol.
- 2.23 Rhaid i'r ACLI hefyd gyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau eraill, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â'r amgylchedd a newid yn yr hinsawdd. Mae angen datblygiadau a seilwaith cynaliadwy, carbon isel i ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur. Mae hefyd angen pwysleisio economi ymwelwyr sy'n cynnal ac yn parchu'r amgylchedd ac sy'n gwarchod cymunedau lleol, iaith, diwylliant a threftadaeth.

3 DIOGELU, GWELLA A RHEOLI'R AMGYLCHEDD NATURIOL

Mae'r adran hon yn ymateb i'r amcanion canlynol:

Sicrhau bod yr holl ddatblygiad yn cael ei wneud mewn ffordd sy'n parchu safleoedd cadwraeth natur dynodedig ac yn sicrhau bod amrywiaeth a digonedd o gynefinoedd bywyd gwyllt a rhywogaethau gwarchodedig yn cael eu gwarchod a'u gwella.

Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd trwy liniaru ac addasu gan gynnwys gostyngiadau mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr, lleihau'r defnydd o ynni a chynllunio datblygu derbyniol o ran risg llifogydd.

Annog, lle bo hynny'n briodol, defnyddio adnoddau naturiol y Parc Cenedlaethol ar gyfer cynlluniau cynhyrchu pŵer ynni adnewyddadwy ar raddfa fach i ddiwallu anghenion lleol heb niweidio 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal.

Gwarchod a gwella adnoddau naturiol y Parc Cenedlaethol gan gynnwys ansawdd ei geoamrywiaeth, dŵr, pridd ac aer.

Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd a geoamrywiaeth y Parc Cenedlaethol.

Hyrwyddo lleihau gwastraff a sicrhau bod cyfleusterau rheoli gwastraff ac ailgylchu cynaliadwy, integredig yn unol â'r Cynllun Gwastraff Rhanbarthol.

Cymeriad, Capasiti a Sensitifrwydd y Dirwedd

- 3.1 Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i hyrwyddo gwarchod, rheoli a chynllunio tirwedd Eryri. Mae ei Ganllawiau Cynllunio Atodol ar Dirweddau Eryri yn nodi 25 Ardal Cymeriad Tirwedd nodedig. Yn dilyn ymlaen o'r gwaith hwn mae'r Astudiaeth Capasiti a Sensitifrwydd Tirwedd ar y Cyd a'i nod yw darparu datblygwyr a asiantau sydd â gwybodaeth am yr effaith y gallai datblygiad ei chael ar dirweddau Eryri a sut i osgoi, lliniaru neu ddigolledu unrhyw effeithiau andwyol.

Gwarchodfa Awyr Dywyll

- 3.2 Ym mis Tachwedd 2015, dyfarnwyd statws Gwarchodfa Awyr Dywyll i Barc Cenedlaethol Eryri. Mae dynodiad Gwarchodfa Awyr Dywyll yn wobwr fawreddog a roddir gan yr Awyr Dywyll/DarkSky (gynt yGymdeithas Awyr Dywyll Ryngwladol) i'r ardaloedd arwahanol hynny sydd wedi profi bod ansawdd awyr eu nos yn rhagorol ac wedi dangos bod ymdrechion gwirioneddol yn cael eu gwneud i leihau llygredd golau ymwithiol.

- 3.3 Mae'n rhaid i'r Awdurdod gyflwyno adroddiad i'r IDA yn flynyddol, gyda'r nod o ddangos bod y Warchodfa yn parhau i fodloni lleiafswm gofynion y rhaglen, yn cynnal partneriaethau, allgymorth ac ymdrechion dehongli ac yn gwneud cynnydd digonol tuag at gydymffurfio gydag o leiaf 90% o Gynlluniau Rheoli Goleuadau. Gellir gweld yr adroddiad hwn ar wefan '*International Dark Sky Reserves*'.
- 3.4 Yn ystod mis Hydref 2016, cyhoeddwyd y Canllawiau Cynllunio Atodol ar Oleuadau Ymwthiol (Llygredd Golau). Er bod y Parc Cenedlaethol cyfan wedi'i ddynodi'n Warchodfa Awyr Dywyll, mae nifer o ardaloedd craidd, a ddangosir ar y Map Cynigion, lle bydd goleuadau newydd yn cael eu rheoli'n llymach a rhaid iddynt gydymffurfio â gofynion "*Gwarchodfa Awyr Dywyll Eryri. Prif Gynllun Goleuo Allanol*" a gynhyrchwyd gan Lighting Consultancy And Design Services Ltd. Mae'r Cynllun Datblygu Lleol mabwysiedig (2016-2031) yn mynd i'r afael â'r statws Awyr Dywyll yn y Cynllun, a nodir yr "ardaloedd craidd" ar y map cynigion.
- 3.5 Rhwng 2016 a 2017, bu nifer o gyfarfodydd a thrafodaethau rhwng APCE, Cynghorau Cymunedol a Sefydliadau penodol i geisio cynnal a gweithredu'r Warchodfa Awyr Dywyll trwy amrywiol brosiectau sy'n codi ymwybyddiaeth ac yn anelu at geisio ei hamddiffyn. Un o'r prosiectau hyn oedd Goleuo Stryd Gwynedd, ac ym mis Mawrth 2017, mae wedi llwyddo i leihau dros 50% o oleuadau stryd Gwynedd, a thrwy hynny sicrhau amddiffyniad pellach i'r Warchodfa Awyr Dywyll. Yn ystod Haf 2017 cyflwynodd Cyngor Priffyrdd a Gwynedd gynneg cyllid ar gyfer buddsoddiad mawr arall, prosiect tair blynedd i leihau'r 7,500 o oleuadau stryd sy'n weddill yng Ngwynedd.
- 3.6 Ers 2017, bu pwyslais ar weithio yn y gymuned i gynorthwyo pobl leol i berchnogi llygredd golau yn eu hardaloedd. Mae digwyddiadau a chynghor ar oleuo sy'n gyfeillgar i'r awyr dywyll wedi cael derbyniad da gyda llawer o gymunedau yn gofyn am ddigwyddiadau a chefnogaeth bellach i sicrhau eu bod yn amddiffyn y tywyllwch lle maen nhw'n byw. Mae hyn yn bwysig i'r Warchodfa gan ei fod yn golygu y bydd yr ardaloedd sydd y tu allan i'r warchodfa yn tywyllu ac yn creu gwarchodfa dywyllach gobeithio. Yn 2019, ymunodd y Parc â phartneriaeth â thair Tirwedd Cenedlaethol Ynys Môn, Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy, a Pen Llŷn i helpu i amddiffyn yr awyr nosol dros ardal fwy o Ogledd Cymru, gan gael effaith gadarnhaol ar fywyd gwylt, cynefin, preswylwyr a thwristiaid ar raddfa lawer mwy. Mae'r prosiect, a elwir yn 'Prosiect Nôs' yn gweithio ar draws gogledd Cymru i addysgu a chefnogi cymunedau i amddiffyn eu hawyr dywyll a'r holl fuddion a ddaw yn eu sgil. Ers 2019 maent wedi ymgysylltu â bron i 10,000 o bobl mewn digwyddiadau amrywiol yn yr ardal.
- 3.7 Fel rhan o'r 'Prosiect Nôs', paratowyd dogfen ganllaw o'r enw 'Goleuo Da – Canllaw ar gyfer Busnesau a Chymunedau'. Paratowyd y ddogfen ar gyfer Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy gan Light 4 Cundall, gyda chefnogaeth gweithgor o swyddogion o'r Tirwedd Cenedlaethol a Phartneriaeth Awyr Dywyll Gogledd Cymru Prosiect Nôs (sy'n cynnwys swyddogion Parc Cenedlaethol Eryri). Mae'r ddogfen yn ceisio darparu gwybodaeth i fusnesau, sefydliadau, cymunedau ac unigolion am sut y gallant greu amgylchedd sy'n cefnogi awyr dywyll, ac i ddod yn gyfeillgar i'r awyr dywyll. Mae'n bosibl y gellid mabwysiadu'r canllawiau hyn fel CCA ar gyfer y Parc Cenedlaethol
- 3.8 Yn 2021, gorffennodd y Parc Cenedlaethol brosiect gyda Phlas y Brenin, y Ganolfan Awyr Agored Genedlaethol yng Nghapel Curig, a groesawodd y prosiect awyr dywyll i weithio ar wella eu goleuo. Mae'r safle bellach yn arddangosiad ardderchog o sut ddylid goleuo ar gyfer yr awyr dywyll. Mae'n well i iechyd trigolion lleol, pobl sy'n ymweld â'r ganolfan ac i'r cynefin nosol ac ar gyfer lluo o wahanol fathau o fywyd gwylt. Mae'r ganolfan hefyd wedi arbed bron i ddwy dunnell o garbon y flwyddyn drwy newid ei golau a bydd yn gwireddu miloedd mewn arbedion ynni dros amser. Yn ystod mis Chwefror 2025, fe gyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllaw o'r enw 'Cynllunio ar gyfer Cadwraeth a Gwella Awyr Dywyll yng Nghymru'. Mae'r canllaw yma yn bodoli er mwyn rhoi cymorth i bawb sydd yn ymwneud â chynllunio ar gyfer

awyr dywyll. Mae modd i Weinidogion Cymru, Penderfyniadau Cynllunio ac Amgylchedd Cymru (PEDW) ac Awdurdodau Lleol ddefnyddio'r canllawiau hyn yn eu priodolau wrth adolygu, llywio a phenderfynu ar geisiadau cynllunio. Gall datblygwyr ddefnyddio'r canllawiau arfer da yn gynnwys yn y broses gynllunio i nodi a mynd i'r afael yn briodol â phroblemau posibl a dylunio cynlluniau'n briodol.

- 3.9 Mae'r Awdurdod wedi bod yn ran o brosiect ar y cyd gyda wyth Tirwedd Cenedlaethol Cymru, ar gyfer gwaith ôl-ffitio darpariaeth golau o fewn yr ardaloedd hynny, ac o fewn Eryri. Dros Eryri, mae swyddogion wedi parhau i ôl-ffitio gan ddefnyddio cyllid o gronfeydd amrywiol gan gynnwys yr SLSP a Natur Eryri. Mae rhai o'r prif brosiectau yn cynnwys Glan Llyn, Gwesty Llyn Tegid a'r safle MOD yng Nghapel Curig.
- 3.10 Mae swyddogion y Parc ar fin dechrau prosiect newydd dwy flynedd sydd wedi ei ariannu gan Lywodraeth Cymru a'i ddosbarthu gan y Gronfa Loteri Treftadaeth. Enw'r prosiect yw Prosiect Rhwydweithiau'r Nos (Nocturnal Networks). Bydd y gwaith yn gorffen yn Mawrth 2029 a fe fydd yn nodi ac yn datblygu dulliau monitro ar gyfer rhwydweithiau ecolegol tywyll i sicrhau bod tywyllwch yn cael ei amddiffyn ar gyfer ein bywyd gwyllt. Fe fydd Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy yn arwain ar yr prosiect ar ran o partneriaeth Prosiect Nos.

Newid Hinsawdd

- 3.11 Yn 2019 datganodd Llywodraeth Cymru argyfwng hinsawdd. Mae PCC yn nodi fframwaith polisi uchelgeisiol a chynhwysfawr i awdurdodau cynllunio fynd i'r afael ag achosion ac effeithiau newid yn yr hinsawdd.
- 3.12 Mae meysydd polisi PCC yn hyn o beth yn cynnwys;
- Dylid defnyddio hierarchaeth trafndiaeth gynaliadwy i leihau'r angen i deithio, atal datblygiadau sy'n ddibynol ar geir mewn lleoliadau anaddas, a chefnogi cyflwyno cynlluniau sydd wedi'u lleoli, eu cynllunio a'u cefnogi gan seilwaith sy'n blaenoriaethu mynediad a symud trwy drafnidiaeth weithredol a chynaliadwy.
 - Pwysigrwydd Cerbydau Allyrru Isel lawn (a adwaenir yn gryno fel ULEVs) sy'n cynnwys cerbydau trydan, wrth ddatgarboneiddio trafndiaeth.
 - Gofyniad i awdurdodau cynllunio lleol sefydlu targedau ar gyfer cynhyrchu ynni adnewyddadwy mewn cynlluniau datblygu, yn ogystal â nodi ardaloedd gofodol lle bydd datblygiadau ynni adnewyddadwy yn cael eu caniatáu.
 - Cyfyngu gwirioneddol ar echdynnu tanwydd ffosil newydd.
 - Sicrhau gwella bioamrywiaeth (budd net i fioamrywiaeth), cydnerthedd ecosystemau a seilwaith gwyrdd fel rhan o atebion sy'n seiliedig ar natur.
 - Symud mesurau ymgorffori egwyddorion economi gylchol ymlaen, yn enwedig wrth adeiladu, a defnyddio, yr amgylchedd adeiledig a'r tir, a rheoli adnoddau mwynau yn gynaliadwy.
 - Cyfeirio datblygiad i ffwrdd o ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd.
- 3.13 Mae Ffyniant i Bawb: Cynllun Cyflawni Cymru Carbon Isel 2019, yn ddogfen sy'n amlinellu'r sylfeini i Gymru drosglwyddo i fod yn genedl carbon isel. Mae'r cynllun yn dechrau'r broses

o roi'r systemau a'r polisïau ar waith sydd eu hangen i gyrraedd targedau hirdymor ar draws meysydd allweddol megis amaethyddiaeth, defnydd tir, trafnidiaeth, ynni, y sector cyhoeddus, diwydiant a busnes, gwastraff a chartrefi. Erbyn 2050, nod Llywodraeth Cymru yw lleihau allyriadau o leiaf 80% (yn erbyn gwaelodlin 1990).

- 3.14 Cynhaliwyd asesiad gan swyddogion Parc Cenedlaethol Eryri yn gynnar yn 2021, er mwyn edrych ar sut mae polisïau a strategaethau o fewn y Cynllun Datblygu Lleol a Chynllun Eryri;

- Cyfrannu at gynhyrchu CO₂ ac i ba raddau
- Mynd ati i leihau carbon ac i ba raddau
- Cyfrannu at amsugno carbon ac i ba raddau

- 3.15 Daeth yr asesiad o'r CDLI presennol i'r casgliad bod y polisïau a'r strategaethau ynddo yn effeithiol o ran lleihau carbon yn weithredol a bod polisïau hefyd yn cyfrannu at amsugno carbon. Er enghraifft mae Polisi Dd (Newid yn yr Hinsawdd) yn y cynllun yn galluogi cadwraeth a gwarchodaeth o goetiroedd, priddoedd ucheldir ac ardaloedd mawndir i gynorthwyo gyda chadw carbon. Mae'n hanfodol bod y Cynllun newydd yn darparu cyfeiriad clir ac yn parhau i fynd i'r afael ag achosion ac effeithiau newid yn yr hinsawdd. Mae'n hanfodol bod datblygiad yn y dyfodol yn cael ei reoli'n gynaliadwy o fewn terfyn amgylcheddol a charbon y Parciau Cenedlaethol. Yn ystod mis Mai 2021, cynhyrchodd Dr Chris Jones (Canolfan Tyndall) ddogfen o'r enw 'Gosod Cyllidebau Carbon ar gyfer Eryri'. Roedd y ddogfen yn ceisio cyflwyno targedau newid hinsawdd ar gyfer y Parc Cenedlaethol, wedi'u llywio gan y wyddoniaeth ddiweddaraf ar newid yn yr hinsawdd ac wedi'u diffinio yn nhermau pennu cyllideb carbon ar sail gwyddoniaeth. Daeth yr asesiad i'r casgliad, er mwyn i'r Parc Cenedlaethol wneud cyfraniad 'teg' tuag at Gytundeb IPCCParis, bod angen iddo;

- Aros o fewn cyllideb allyriadau carbon deuocsid uchaf o 1,201 mil tonnall (ktCO₂) ar gyfer y cyfnod rhwng 2020 a 2100. Ar lefelau allyriadau CO₂ 2017, byddai'r gyllideb hon yn cael ei gwario o fewn 6 blynedd o 2020
- Cychwyn rhaglen ar unwaith o liniaru CO₂ i gyflawni toriadau blynyddol o 14.2% ar gyfartaledd mewn allyriadau er mwyn darparu cyllideb garbon wedi'i halinio â Chytundeb Paris. Mae angen gweithredu cenedlaethol a lleol ar gyfer y gostyngiadau hyn, a gallent fod yn rhan o gydweithrediad ehangach o fewn y Parc Cenedlaethol
- Cyrraedd sero neu bron yn ddi-garbon erbyn 2039 fan bellaf.

- 3.16 Mae'r Awdurdod wedi comisiynu Small World Consulting, i gynnal asesiad o ôl troed carbon Parc Cenedlaethol Eryri a llwybr arfaethedig i sero net, a chyhoeddir y canlyniadau yn ystod 2022.

- 3.17 Ym mis Mawrth 2022, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd eu 'Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur' yn para'r cyfnod rhwng 2022 a 2030. Nod y cynllun yw amlinellu'r camau y byddant yn eu cymryd erbyn 2030 i sicrhau'r uchelgais o ddod yn gyngor sero net. yn cael ei gwrdd. Mae'r cynllun yn canolbwyntio ar wneud newidiadau i'r pynciau a restrir isod, er mwyn sicrhau y cyflawnir yr uchelgais sero net;

- Adeiladau ac ynni
- Symudedd a thrafnidiaeth
- Gwastraff
- Llywodraethu
- Caffael

- Defnydd Tir
- Ecoleg

3.18 Bydd y cynllun yn cael ei fonitro'n rheolaidd fel rhan o broses monitro perfformiad mewnol y cyngor.

Strategaeth Carbon Isel Eryri 2024 - 2029

- 3.19 Mae swyddogion yr Awdurdod a'r Grŵp Craffu Carbon wedi bod yn gweithio ar lunio drafft o Strategaeth Carbon Isel i'r Awdurdod a mae hyn yn waith amserol ac arwyddocaol gan bod Cynllun Eryri a'r Cynllun Datblygu Lleol yn cael eu adolygu o fewn y flwyddyn. Yn ogystal a tharged 2050 Llywodraeth Cymru mae gan y Sector Gyhoeddus darged o gyflawni carbon net sero erbyn 2030. Bydd yr 'uchelgais gyfunol 2030' yma yn canolbwyntio ar ôl troed y sector cyhoeddus ei hun, er yn cydnabod bod dylanwad ehangach a rôl arweinyddiaeth bwysig. Mae cynlluniau gweithredu'r sefydliadau eu hunain yn debygol o gynnwys meysydd blaenoriaeth eraill ond mae pedwar maes blaenoriaeth Llywodraeth Cymru yn cael eu hystyried fel y rhai allweddol i gyflawni'r uchelgais carbon net sero ar y cyd – ac maent fel a ganlyn; Adeiladau; Symudedd a thrafnidiaeth; Caffael; a Defnydd tir.
- 3.20 Hyd yn hyn, mae APC wedi comisiynu 3 adroddiad i lywio'r sylfaen dystiolaeth a llunio polisïau yn y Parc Cenedlaethol. Mae pob un o'r 3 adroddiad yn cyfrannu'n sylweddol at y sylfaen dystiolaeth, ond mae ganddynt eu cyfyngiadau hefyd. Byddant yn ddefnyddiol ar gyfer llywio a bwydo gwybodaeth yn hytrach na gosod trefniadau ar gyfer llunio polisïau.
- 3.21 Y tri adroddiad dan sylw yw "Canolfan Tyndall: Penny Cyllidebau Carbon ar gyfer Eryri"; Gwaith gan 'Small World Consulting'; a gwaith Aquaterra (sut gall sefydliad y Parc ei hun gyfrannu at di-garboneiddio). Roedd yr adroddiadau yma i gyd yn cynnwys nifer fawr o argymhellion a thargedau er mwyn i'r Awdurdod ei hun, ac ardal y Parc, sicrhau gyrru ymlaen at y targed 2030.
- 3.22 Yn ystod 2025 fe wnaeth swyddogion o'r Parc Cenedlaethol gyflwyno Asesiad Risg Newid Hinsawdd ar gyfer yr Awdurdod. Mae'r ddogfen yn nodi bod Eryri eisoes yn profi effeithiau hinsawdd sy'n newid, gyda tymhereddau sy'n codi, tywydd eithafol yn amlach, a lefelau môr sy'n codi yn newid tirweddau, ecosystemau a chymunedau. Mae'r Asesiad Risg Newid Hinsawdd cychwynnol yma yn darparu sylfaen dystiolaeth i ddeall yr heriau hyn, wedi'i strwythuro o amgylch y naw Rhinwedd Arbennig sy'n sail i ddynodiad y Parc Cenedlaethol. Bwriedir iddo lywio'r Cynllun Rheoli nesaf ar gyfer yr Awdurdod, Cynllun Eryri (2026–2031), a'r Cynllun Datblygu Lleol (2026–2041), gan sicrhau bod gwydnwch hinsawdd wedi'i wreiddio mewn polisi a gwneud penderfyniadau yn y dyfodol.

Seilwaith Gwyrdd

- 3.23 Mae gan seilwaith gwyrdd leoliad allweddol ym Mholisi Cynllunio Cymru (PCC) (argraffiad 10) a Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi mai seilwaith gwyrdd yw'r rhwydwaith o nodweddion naturiol a lled-naturiol, mannau gwyrdd, afonydd a llynnoedd sy'n croeswasgu a chysylltu lleoedd.
- 3.24 Mae Seilwaith Gwyrdd yn cynnwys nodweddion megis;
- Coedydd
 - Coed stryd
 - Pyllau, nentydd, llynnoedd a gwlyptiroedd
 - Dolydd a glaswelltiroedd

- Ymylon ffyrdd
 - Parciau a gerddi (mannau agored a arferai fod ag adeiladau – tir llwyd)
 - Tiroedd wedi'u tirlunio o amgylch swyddfeydd a ffatrioedd
 - Toeau gwyrdd a waliau gwyrdd
 - Unrhyw nodweddion gyda phlanhigion neu ddŵr
- 3.25 Ar raddfa leol gallai'r rhain gynnwys parciau, caeau, hawliau tramwy cyhoeddus, rhandiroedd, mynwentydd a gerddi. Ar raddfeydd llai gall ymyriadau trefol unigol megis coed stryd, gwrychoedd, ymylon ffyrdd a thoeau/waliau gwyrdd oll gyfrannu at rwydweithiau seilwaith gwyrdd.
- 3.26 Mae'r nodweddion hyn yn darparu ystod o swyddogaethau a defnyddiau naturiol, trwy wella ein cysylltedd trwy lwybrau troed a llwybrau beicio; trwy greu gofod i fyd natur trwy gysylltu cynefinoedd, sefydlu cyfleusterau hamdden a 'gwyrdd' ein hardaloedd trefol gan eu gwneud yn fwy gwydn i effaith newid hinsawdd. Mae CNC yn nodi bod y buddion ecosystem a allai ddeillio o fannau gwyrdd trefol yn sylweddol. Yn y gorffennol, nid oedd pwysigrwydd y meysydd hyn o ran iechyd a lles cyffredinol bob amser yn cael ei werthfawrogi, gan olygu nad oedd eu potensial byth yn cael ei wireddu. Gall gwelliannau mewn seilwaith gwyrdd hefyd arwain at leihau llygredd sŵn, amsugno dŵr stormydd glaw, dal llygredd aer a chreu lleoedd ar gyfer ymarfer corff.
- 3.27 Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi y dylai'r system gynllunio ddiogelu a gwella asedau a rhwydweithiau seilwaith gwyrdd. Yn ogystal, rhaid ystyried gwarchod a gwella bioamrywiaeth yn ofalus fel rhan o ddarpariaeth seilwaith gwyrdd. Dylid gwella ansawdd yr amgylchedd adeiledig trwy integreiddio seilwaith gwyrdd i ddatblygiad trwy ddewis safle priodol a defnyddio dylunio creadigol. Gyda chynllunio a dylunio gofalus, gall seilwaith gwyrdd wreiddio manteision bio-amrywiaeth a gwasanaethau ecosystemau mewn datblygiadau a lleoedd newydd. Mae sawl ffordd o ymgorffori seilwaith gwyrdd, yn dibynnu ar yr anghenion a'r cyfleoedd a gyflwynir gan safle. Mae tirlunio, toeau gwyrdd, ymylon glaswelltog, draeniad trefol cynaliadwy a gerddi yn enghreifftiau o fesurau unigol a all fod â buddion cronol ehangach, yn enwedig mewn perthynas â bioamrywiaeth a chadernid ecosystemau yn ogystal â sicrhau rhinweddau amgylcheddol dymunol eraill lleoedd.
- 3.28 Mae Polisi Cynllunio Cymru yn nodi y dylai awdurdodau cynllunio fabwysiadu dulliau strategol a rhagweithiol o ymdrin â seilwaith gwyrdd a bioamrywiaeth drwy gynhyrchu rhestrau eiddo a mapiau cyfoes o seilwaith gwyrdd presennol. Yn dwyn y teitl 'Asesiadau seilwaith gwyrdd', dylid defnyddio'r rhain i ddatblygu adnodd tystiolaeth sy'n seiliedig ar fap a dylent dynnu o'r sylfaen dystiolaeth a ddarparwyd gan Ddatganiadau Ardal ac asesiadau llesiant a chael eu hintegreiddio mewn cynlluniau datblygu. Ceir rhagor o wybodaeth am oblygiadau seilwaith gwyrdd i'r adolygiad o'r cynllun ar ddiwedd y bennod hon.
- 3.29 Mae trafodaethau wedi cymeryd lle rhwng y tri Parc Cenedlaethol Cymreig er mwyn gweld y ffordd orau ymlaen a'r gwaith Asesiad Seilwaith Gwyrdd, gan o bosib rannu rhai elfennau o'r gwaith a rhannu syniadau am y dulliau gorau o osod y gwaith allan a chasglu data. Bydd y gwaith yma yn parhau o ddiwedd 2025 ymlaen

Ffosffadau

- 3.30 Yn 2016 gosodwyd safonau ffosfforws uwch a thargedau gan y Cydbwyllgor Cadwraeth Natur (corff cyhoeddus sy'n cynghori llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig), ac yn 2021 cyhoeddodd CNC dystiolaeth a ddangosodd fod dros 60% o ardaloedd cadwraeth arbennig afonol (ACA) cyrff dŵr, wedi methu yn erbyn y safonau ffosfforws diwygiedig.

- 3.31 Fel rhan o'u proses CDLI, cynhyrchodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam "Strategaeth Lleihau Ffosfforws Dalgylch y Ddyfrdwy" (ochr yn ochr â Chyngor Sir y Fflint) ym mis Tachwedd 2021. Cafodd ei gydnabod gan yr Arolygydd Cynllunio fel y cyntaf o'i fath yng Nghymru, ac fe'i crëwyd oherwydd bod prawf cydymffurfio gan CNC wedi canfod bod ACA Afon Dyfrdwy a Llyn Tegid ill dau wedi methu â chyrraedd y safonau a'r trothwyon newydd.
- 3.32 O ran Parc Cenedlaethol Eryri, cynhaliwyd asesiad yn ystod Ionawr 2022 i geisio deall effaith cynllunio a datblygu posib cyngor cynllunio ffosffad CNC ar gyfer dalgylchoedd ACA afonydd Eryri. O ran y dalgylchoedd ACA afonydd yr effeithir arnynt o fewn y Parc Cenedlaethol, maent yn cynnwys; Gwyrfai, Glaslyn, Dyfrdwy a'r Eden. O'r rhain, mae rhannau o ACA Dyfrdwy a'r Gwyrfai bellach yn methu â chyrraedd y safonau newydd hyn.
- 3.33 O ran aneddiadau y mae'r safonau ffosffad newydd yn effeithio arnynt, yng Nghynllun Datblygu Lleol presennol Eryri, amcangyfrifir yr effeithir ar 4 safle a neilltuwyd (gan gynnwys tai). Mae hyn yn cyfateb i tua 28 o unedau marchnad agored a 50 o unedau tai fforddiadwy. Wrth fynd ati i ddiwygio'r Cynllun bydd angen asesu effeithiau strategaethau ffosffad ar safleoedd a dyraniadau o fewn y Parc Cenedlaethol. Bu trafodaethau rhwng swyddogion y Parc Cenedlaethol a swyddogion o Gyngor Sir Wrecsam, Fflint a Dinbych, yn ogystal a Dŵr Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru, yn misoedd cynnar 2025 er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r materion yn ymwneud a ffosffadau a cheisio deall y goblygiadau i'r Parc Cenedlaethol yn sgil hyn. Mae swyddogion Dŵr Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru am gynnal trafodaethau pellach er mwyn ceisio deall y ffordd orau ymlaen. Y gobaith yw y bydd swyddogion y Parc yn cael trafodaethau pellach yn dilyn hyn er mwyn deall goblygiadau ar ardaloedd o fewn dalgylch y Ddyfrdwy a'r Gwyrfai ac yn benodol tref Y Bala a'r pentrefi cyfagos wrth fynd ymlaen a'r broses o adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol.
- 3.34 Mae'r goblygiadau i Barc Cenedlaethol Eryri, a'r broses adolygu yn cael eu trafod ymhellach ar ddiwedd y bennod.

Asesiad Canlyniadau Llifogydd Strategol (ACLIS)

- 3.35 Cyhoeddwyd y NCT 15 diwygiedig yn mis Mawrth 2025. Mae'r NCT diwygiedig yn cynnwys canllawiau llymach ar gyfer datblygu, sy'n cynnwys datblygu tir llwyd yn unig mewn ardaloedd o risg a throthwyon uwch ar gyfer amddiffynfeydd rhag llifogydd.
- 3.36 Cafodd cyhoeddi y ddogfen ddiwygiedig yma ei oedi (yn wreiddiol roedd i'w gyhoeddi yn 2022), a'r prif rheswm am hynny oedd er mwyn galluogi'r Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLI) gynllunio'n ddigonol ar gyfer yr ardaloedd perygl llifogydd newydd, yn enwedig wrth lunio Cynlluniau Datblygu Lleol neu wrth fynd drwy brosesau adolygu.
- 3.37 Yn ystod mis Rhagfyr 2021, ysgrifennodd Llywodraeth Cymru at bob Awdurdod Lleol yng Nghymru, yn gofyn i'w ACLIS gael eu diweddarau er mwyn adlewyrchu'r Mapio Llifogydd ar gyfer Cynllunio sy'n rhan o'r NCT 15 newydd. Mae'r MLIC newydd (yn wahanol i Fapiau Cyngor Datblygu blaenorol y NCT) yn ystyried risgiau newid hinsawdd yn y mapiau perygl llifogydd.
- 3.38 Mewn ymateb i hyn, mae Cyngor Gwynedd, Cyngor Môn a Pharc Cenedlaethol Eryri wedi penodi Ymgynghoriaeth Gwynedd (YGC) er mwyn diweddarau'r asesiadau o safleoedd, a safleoedd a ddynodwyd, o fewn y Cynlluniau Datblygu Lleol. Mae'r safleoedd hyn yn amrywio o safleoedd preswyl a dyraniadau; safleoedd cyflogaeth a diwydiannol a'r ardaloedd menter dynodedig..

Datganiadau Ardal

- 3.39 Mae Datganiadau Ardal a gynhyrchir gan CNC yn cwmpasu saith rhan wahanol o Gymru, gyda Datganiad Ardal gogledd orllewin Cymru yn berthnasol i Barc Cenedlaethol Eryri. Eu pwrpas yw amlinellu'r heriau allweddol sy'n wynebu'r ardal; beth y gellir ei wneud i gwrdd â'r heriau hynny a sut y gallwn reoli adnoddau naturiol yn well er budd cenedlaethau'r dyfodol.
- 3.40 Mae'r Datganiadau Ardal yn cael eu diweddarau'n rheolaidd a'u gwella flwyddyn ar ôl blwyddyn wrth i fwy o ddata a gwybodaeth gael eu casglu. Roedd y themâu allweddol ar gyfer ardal gogledd orllewin Cymru yn cynnwys 'Ffyrdd o Weithio'; 'Argyfwng hinsawdd a natur'; 'Ailgyssylltu pobl â natur'; 'Annog economi gynaliadwy'; 'Cefnogi rheolaeth tir cynaliadwy'; 'Cyfleoedd ar gyfer ecosystemau cydnerth'.
- 3.41 Nodwyd bod llawer o ecosystemau yn ein hamgylchedd naturiol yn dirywio, ac mae angen dod o hyd i ffyrdd mwy cynaliadwy o reoli, gwarchod a gwella'r asedau naturiol hyn.

Cynllun Morol Cymru

- 3.42 Cyhoeddwyd Cynllun Morol Cymru yn ystod mis Tachwedd 2019, a dyma'r cynllun morol cyntaf i Gymru ac mae'n cynrychioli dechreuad y broses o lunio ein moroedd i gefnogi amcanion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol. Bydd cynllunio morol yn arwain datblygiad cynaliadwy'r ardal forol drwy nodi sut y bydd cynigion yn cael eu hystyried gan y rhai sy'n gwneud penderfyniadau.
- 3.43 Mae'r ddogfen yn gynllun morol ar gyfer rhanbarthau cynllun morol Cymru ar y glannau ac ar y môr. Dylai ymgeiswyr ddefnyddio'r cynllun a'r deunydd ategol i lunio cynigion a cheisiadau am drwyddedau, awdurdodau cyhoeddus i arwain y broses o wneud penderfyniadau a defnyddwyr eraill i ddeall polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu cynaliadwy yn ardal y Cynllun Morol. Mae'n gynllun 20 mlynedd a bydd yn cael ei adolygu bob tair blynedd.

Y Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol yng Nghymru

- 3.44 Cyhoeddwyd y ddogfen hon ym mis Hydref 2020, a dyma'r ail Strategaeth Genedlaethol ar Reoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (RhPLIEA) i Gymru, sy'n disodli strategaeth 2011. Mae wedi'i baratoi o dan delerau Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010.
- 3.45 Mae'r strategaeth yn nodi sut y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu rheoli'r risgiau o lifogydd ac erydu arfordirol ledled Cymru. Mae'n gosod amcanion a mesurau i'r holl bartneriaid weithio tuag atynt dros oes y ddogfen (sef 10 mlynedd oni bai bod angen diweddariadau polisi sylweddol cyn hynny).
- 3.46 Er bod mesurau wedi'u cynllunio i fod yn glir ac yn gyflawnadwy dros y degawd nesaf, mae'r strategaeth wedi'i drafftio gyda golwg strategol tymor hwy, gan gydnabod natur perygl llifogydd ac erydu arfordirol o ran heriau newid yn yr hinsawdd. Yn y modd hwn bydd yn gweithio ochr yn ochr â chynlluniau strategol eraill ar gyfer rheoli traethlin, seilwaith a chynllunio i nodi'r cyfeiriad y mae Llywodraeth Cymru am ei gymryd.
- 3.47 Cyfeiriad penodol o fewn y ddogfen, a all effeithio'n anuniongyrchol ar y Parc Cenedlaethol, yw'r rhan am Fairbourne, Gwynedd. Saif y pentref ychydig y tu allan i ffin y Parc Cenedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru yn nodi bod Fairbourne ar far tywod isel y tu ôl i amddiffynfeydd arfordirol ac aberol a fydd yn dod yn fwyfwy anodd i'w rheoli. Mae'r amddiffynfeydd wedi'u clustnodi ar gyfer adlinio rheoledig yn y Cynllun Rheoli Traethlin oherwydd fe ystyrir mai dyma'r ateb mwyaf cynaliadwy i gadw trigolion yn ddiogel yn y tymor

hir. Yng Nghymru, bydd 95 o ardaloedd arfordirol yn symud o bolisi 'dal y lein' (amddiffyn) i 'ddim ymyrraeth weithredol' neu 'adlinio rheoledig' erbyn 2100. Mae'n bosibl y bydd angen adleoli eiddo ar ryw 40 o'r ardaloedd hynny. Nid yw polisi o adlinio rheoledig yn golygu tynnu cymorth yn ôl yn gyfan gwbl. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu cyllid ar gyfer astudiaethau amddiffyn, cynnal a chadw ac addasu yn Fairbourne. Ers 2013, mae £8 miliwn wedi'i fuddsoddi i gadw ei drigolion yn ddiogel, cynllunio ymlaen llaw ac addasu. Mae'n bosibl y gallai hyn olygu rhywfaint o adleoli trigolion/aelwydydd yn y dyfodol, ac felly mae datblygiadau yn Fairbourne yn rhai i gadw llygad arnynt yn y dyfodol.

Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol (Cyngor Gwynedd)

- 3.48 Mae swyddogion Cyngor Gwynedd wedi cynhyrchu dogfen ddrafft 'Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol. Mae Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr, 2010 yn gofyn fod y 22 Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (ALILIA) yng Nghymru yn llunio Strategaethau Rheoli Perygl Llifogydd Lleol (Strategaeth Leol). Mae Strategaeth Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (RPLEA) yng Nghymru (Strategaeth Genedlaethol) yn nodi bod dros 245,000 eiddo ar hyd a lled Cymru mewn perygl o lifogydd o afonydd, y môr a dŵr wyneb, gyda bron i 400 eiddo hefyd mewn perygl o erydu arfordirol. Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn egluro fel bydd yr hinsawdd yn newid, gallwn ddisgwyl i'r perygl hwnnw gynyddu, gyda lifogydd amlach a mwy difrifol, lefel y môr yn codi a'r arfordir yn erydu ar raddfa gyflymach. Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn nodi'r cyd-destun cyfreithiol i weithgareddau RPLEA yng Nghymru. Mae'n ofynnol hefyd mewn rhai amgylchiadau i Awdurdodau Lleol lunio Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd dan Reoliadau Perygl Llifogydd 20093 (bellach wedi'i dirymu o dan Ddeddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir).
- 3.49 Mae Awdurdodau Rheoli Risg gwahanol (ARR) yng Nghymru yn gyfrifol am wahanol ffynonellau o berygl lifogydd. Mae'r ALILIA yng Nghymru yn gyfrifol am 'beryl lifogydd lleol' gaiff ei ddiffinio fel perygl lifogydd o; Ddŵr wyneb ffo; Dŵr Daear; a Cyrsiau dŵr arferol (yn gyffredinol cyrsiau dŵr llai). Mae'r Strategaeth hon yn canolbwyntio ar y ffynonellau lleol yma o berygl lifogydd ond mae yn cydnabod ac yn ystyried ffynonellau eraill perygl lifogydd (yn cynnwys o'r môr, cyrsiau dŵr mwy a charthffosydd) a ARR cysylltiedig.
- 3.50 Cyhoeddwyd y Strategaeth Leol gyntaf yn 2014, oedd yn gosod y dull cyffredinol i reoli perygl lifogydd lleol. Ochr yn ochr â'r Strategaeth Leol fe gyhoeddwyd y Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd (CRPL). Roedd y CRPL yn datblygu'r amcanion a'r camau gweithredu lefel uchel a amlinellwyd yn y Strategaeth Leol mewn cynllun mwy manwl i reoli lifogydd yn y cymunedau. Y ddogfen hon yw yr ail Strategaeth Leol. Er i'r Cyngor gyhoeddi y Strategaeth Leol a'r CRPL ar wahân, mae'r Strategaeth Leol newydd yma yn cyfuno'r ddwy ddogfen fel un. Mae hyn yn lleihau unrhyw gymhlethdod ac yn galluogi cyfathrebu a rheoli perygl lifogydd lleol yn fwy effeithiol. Yn y ddogfen hon maent yn adnabod y peryglon presennol ac yn y dyfodol sy'n gysylltiedig gyda lifogydd ac erydu arfordirol. Y nod yw sicrhau fod y darlennydd yn ymwybodol o'r holl ffynonellau lifogydd yn y gymuned, yn hytrach na chanolbwyntio yn unig ar y ffynonellau y mae Cyngor Gwynedd yn gweithredu fel ARR iddynt.

Nodyn Cyngor Technegol (NCT)F 15: Datblygu, Llifogydd ac Erydu Arfordirol

- 3.51 Cyhoeddwyd diweddariad i'r NCT15 blaenorol ar Fawrth 31 2025. Mae rhai o'r newidiadau/ychwanegiadau yn cynnwys; pwyslais gynyddol ar Gynlluniau Datblygu Lleol wrth asesu risg a nodi mesurau lliniaru lifogydd; gwahaniaethu rhwng tir glas a thir llwyd gyda mwy o hyblygrwydd ar gyfer adfywio mewn gwahanol Barthau lle mae hynny'n

cefnogi strategaeth CDLI neu gynlluniau adfywio; mwy o hyblygrwydd i Awdurdodau Cynllunio Lleol wneud penderfyniadau deallus gan ystyried tystiolaeth leol ac ymgysylltu a rhanddeiliaid allweddol; a cyfarwyddyd hysbysu newydd i ganiatau i Weinidogion Cymru gael golwg ar gynigion datblygu newydd bregus iawn ym mharth llifogydd 3 (Afon a Môr) y mae Awdurdodau Cynllunio Lleol yn bwriadu eu cymeradwyo. Mae'r NCT15 newydd hefyd yn ymgorffori NCT14 a felly yn cynnwys asesiadau yn ymwneud a risg o lifogydd ac erydiad arfordirol.

- 3.52 Mae'r categorïau parthau llifogydd hefyd wedi ei addasu ers y NCT blaenorol (2004). Mae'r newid yma yn cynnwys newid o barthau A,B a C (gyda C yn cael ei rannu i C1 a C2) i fod yn barthau 1,2 a 3. Mae yna hefyd categorï arwahan penodol sef Parthau Amddiffyniedig ar gyfer ardaloedd sydd wedi eu diogelu gan amddiffynfeydd rheoli risg o ansawdd uchel sydd wedi eu cynnal yn gyfreithiol. Mae'r NCT yn defnyddio system Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio sy'n cael ei gynnal gan Gyfoeth Naturiol Cymru. Mae'r dull yma yn integreiddio rhagwelion/amcanestyniadau newid hinsawdd (fel y cynnydd lefel môr a chynnydd dwysedd glawiad). Roedd y dull blaenorol yn fwy statig ac yn ddibynnol ar risgiau presennol a pharthau llifogydd hanesyddol. Roedd y NCT blaenorol hefyd yn ffocysu yn bennaf ar lifogydd o afonydd neu o'r mor, tra bod y diweddariad yn cynnwys risg o lifogydd dŵr arwyneb hefyd.

Adferiad Natur

- 3.53 Mae ffocws allweddol ar wyrdroi dirywiad bioamrywiaeth a phwysigrwydd rhwydweithiau ecolegol cydnerth sy'n hanfodol ar gyfer adfer natur ac at ddibenion iechyd a lles. Hefyd, fe wnaeth y pandemig Covid-19 amlygu pwysigrwydd mynediad i fannau gwyrdd.
- 3.54 Mae 'Adeiladu Gwell Lleoedd' - Gorffennaf 2020' Llywodraeth Cymru yn nodi'r angen i wneud y mwyaf o ddiogelu'r amgylchedd a chyfyngu ar yr effaith amgylcheddol. Bydd y rhain yn cael eu mesur yn erbyn canlyniadau sy'n cynnwys;
- bioamrywiaeth ac ecosystemau cydnerth
 - tirweddau arwahanol ac arbennig
 - seilwaith gwyrdd integredig
 - seinweddau priodol
 - llai o risgiau amgylcheddol
 - rheoli adnoddau dŵr yn naturiol
 - aer glân
 - llai o lygredd yn gyffredinol
 - gwytnwch i newid yn yr hinsawdd
 - amgylchedd hanesyddol unigryw ac arbennig
- 3.55 Mae swyddogion o fewn adran cadwraeth y Parc Cenedlaethol wedi bod yn gweithio ar greu 'Cynllun Gweithredu Adfer Natur Eryri 2025-2030' (CGAN). Mae hwn yn gynllun strategol ar gyfer ceisio adfer yr amgylchedd naturiol, ac yn gynllun i unrhyw un sydd a diddordeb mewn gwarchod a gwella y byd natur o'n cwmpas. Gall hyn fod yn unigolion, grwpiau cymunedol, ysgolion, tîffeddiannwyr, rheolwyr tir, awdurdodau lleol a chenedlaethol, busnesau a sefydliadau di-elw. Mae CGAN Eryri yn ddogfen sydd wedi ei hanelu at hyrwyddo

bioamrywiaeth ac ecosystemau o fewn y Parc Cenedlaethol trwy gydweithio gyda chymunedau lleol. Mae hwn yn disodli'r Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth blaenorol ac yn cyd-fynd â galwadau rhyngwladol am adferiad byd natur, yn ogystal â deddfwriaeth, polisïau, a thargedau byd-eang Llywodraeth Cymru. Mae'r ddogfen hefyd yn cyd-fynd â'r datganiadau Argyfwng Hinsawdd ac Argyfwng Natur a gyhoeddwyd yn 2019 a 2021 yn y drefn honno. Mae y CGAN hwn yn cwmpasu'r ardal o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, a rennir rhwng Cynghorau Sir Gwynedd a Chonwy. Mae'r cynllun yn amlinellu chwech prif amcan, ar gyfer cyrraedd y nôd o roi terfyn ar ddirywiad bioamrywiaeth;

- Ymygysylltu a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth i wreiddio bioamrywiaeth i mewn i benderfyniadau ar bob lefel
- Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o bwysigrwydd mawr a gwella eu rheolaeth
- Cynyddu gwydnwch ein amgylchedd naturiol drwy adfer cynefinoedd sydd wedi eu diraddio, a chreu cynefinoedd
- Mynd i'r afael â phwysau allweddol sydd ar rywogaethau a chynefinoedd
- Gwella ein tystiolaeth, ein dealltwriaeth a'n monitro o wydnwch ecolegol
- Rhoi fframwaith llywodraethau a chefnogaeth mewn lle ar gyfer cyflawni

Strategaeth Coedlannau

3.56 Mae swyddogion o fewn y Parc Cenedlaethol, a phartneriaid allanol, wedi dod at eu gilydd i gynhyrchu 'Strategaeth Coed a Choetiroedd 2025 - 2125' ar gyfer yr Awdurdod. Mae hyn yn dilyn astudiaeth diweddar a gynhaliwyd i asesu ôl troed carbon holl Barciau Cenedlaethol y DU wedi amlygu bod angen cynllun lleihau a dal a storio carbon lleol. Fel rhan o'r ymateb i'r adroddiad hwn sydd i'w gyhoeddi'n fuan, roedd Awdurdod y Parc am gynhyrchu Strategaeth Coed a Choetiroedd. Wrth i ddiddordeb gynyddu mewn caffael tir ar gyfer plannu coed, atafaelu carbon, a masnachu carbon, mae ymwybyddiaeth gynyddol ymhlith cymunedau a'r Awdurdod o'r newidiadau posibl sydd o'n blaenau. Mae'n hanfodol i'r Awdurdod fod yn barod i wynebu'r heriau hyn a darparu arweiniad ar y camau gweithredu priodol, lleoliadau a dwysedd mentrau plannu coed. Mae'r Strategaeth Coed a Choetiroedd yn ddogfen sydd yn rhoi cyngor ac arweiniad l gynllunwyr, tiffeddianwyr, rheolwyr tir, rhanddeiliaid a phobl leol er mwyn rheoli coedwigoedd a choed yn y dirwedd, a hefyd er mwyn sefydlu coed a choetiroedd newydd. Mae rhai o dargedau y strategaeth erbyn 2125 yn cynnwys;

- Adfer hyd at 80% o goedwig hynafol, sicrhau eu bod wedi eu gwarchod a mewn cyflwr da
- Bod 100% o goed hynafol a adnabyddwyd o dan reolaeth positif
- Cynyddiad mewn gorchudd coed yn y Parc o 30% (sydd oddeutu 21,576 ha)

3.57 Mae Awdurdod y Parc yn deall yr angen i gydbwyso nodau lleihau carbon a chadwraeth amgylcheddol gyda nodweddion unigryw ac anghenion y cymunedau lleol. Trwy fod yn rhagweithiol ac yn unedig gyda'r cymunedau, mae'r Awdurdod yn anelu at sicrhau bod unrhyw ddatblygiadau yn y dyfodol yn cyd-fynd â'r weledigaeth gyffredinol ar gyfer Eryri, gan ystyried agweddau ecolegol, cymdeithasol a diwylliannol y rhanbarth. Mae'n debygol y bydd rhyddhau'r astudiaeth ôl troed carbon yn arwain at fwy o sylw a thrafodaethau ynghylch dal a storio carbon a masnachu yn Eryri. Fel ceidwad y Parc Cenedlaethol, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i ddarparu cyngor ac arweiniad gwerthfawr i gymunedau lleol a rhanddeiliaid. Bydd hyn yn galluogi gwneud penderfyniadau gwybodus ynghylch math a graddfa mentrau plannu coed, gan sicrhau eu bod yn cyfrannu'n gadarnhaol at y nodau hinsawdd a chymeriad a lles unigryw Eryri a'i thrigolion.

Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

- 3.58 Mae'r ddeddfwriaeth hon a gyflwynwyd gan Lywodraeth Cymru yn sefydlu'r ddeddfwriaeth sydd ei hangen i gynllunio a rheoli adnoddau naturiol Cymru mewn ffordd fwy rhagweithiol, cynaliadwy a chydgyssylltiedig. Derbyniodd y ddeddf Gydsyniad Brenhinol ar 21 Mawrth 2016. Mae'r ddeddf yn gosod Cymru fel economi werdd carbon isel, yn barod i addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd.
- 3.59 Mae polisïau yn y Cynllun Datblygu Lleol (2016-2031) yn gweithio tuag at nodau'r ddeddf hon ac mae polisïau penodol ynddo wedi'u cynnwys gyda'r nod o amddiffyn bioamrywiaeth a'r amgylchedd.

Cymru'r Dyfodol 2040

- 3.60 Cymru'r Dyfodol - Y Cynllun Cenedlaethol 2040 yw fframwaith ddatblygu cenedlaethol Llywodraeth Cymru, ac mae'n gosod y cyfeiriad ar gyfer datblygu yng Nghymru hyd at 2040. Wedi'i fabwysiadu yn ystod mis Chwefror 2021, mae'n gynllun datblygu gyda strategaeth ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau cenedlaethol allweddol trwy'r system gynllunio. Mae rhai adrannau o'r ddogfen, sy'n berthnasol i'r bennod hon o'r AMB yn cynnwys;
- 3.61 O ran cynhyrchu ynni, mae lleoliad posib Adweithydd Modiwlaid Bach (AMBach) yn Nhrawsfynydd y cyfeirir ato yn y ddogfen hon. Mae'r ddogfen yn nodi *"Mae Trawsfynydd yn safle posib ar gyfer Adweithydd Modiwlaid Bach, gan adeiladu ar y gallu a'r arbenigedd technegol sector-benodol presennol sydd ar gael yn lleol ac yn creu parth twf diwydiant niwclear newydd. Mae'r safle mewn sefyllfa unigryw ar ôl bod yn gyn orsaf ynni niwclear gyda'r seilwaith angenrheidiol a'r sgiliau lleol ar waith"*.
- 3.62 Mae'r dogfen hefyd yn nodi'r ymrwymiad tuag at "Ddatblygu coedwig genedlaethol trwy nodi safleoedd a mecanweithiau priodol. Cefnogir camau i ddiogelu lleoliadau arfaethedig ar gyfer y goedwig genedlaethol". Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targed i gynyddu gorchudd coetir yng Nghymru o leiaf 2,000 ha y flwyddyn o 2020. Mae planhigfeydd coedwigol yn fater rheoli tir ar hyn o bryd ac nid yw gyfystyr â datblygiad yn nhermau cynllunio. Nid yw'n eglur ar hyn o bryd sut y bydd y polisi cenedlaethol sydd wedi'i gynnwys yn "Cymru'r Dyfodol - Y Cynllun Cenedlaethol 2040" yn cael ei gymhwyso trwy'r broses cynllunio. Yn nhermau rheoli tir gallai cynyddu gorchudd coetir gael effaith sylweddol ar dirwedd Eryri a cynaliadwyedd dyfodol ffermydd teuluol bach.
- 3.63 Mae Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040 yn amlygu uchelgais Llywodraeth Cymru i weld gwelliannau i fioamrywiaeth ledled Cymru ac fel rhan o'r broses gynllunio a cheisiadau. Mae angen i awdurdodau cynllunio sicrhau bod datblygiadau yn lleihau effeithiau ac yn darparu cyfleoedd ar gyfer gwella bioamrywiaeth, er mwyn caniatáu i rywogaethau addasu a/neu eu symud i gynefinoedd mwy addas.

Amcan	Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd (2)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol D: Yr Amgylchedd Naturiol (D) Polisi Strategol Dd: Newid Hinsawdd (Dd)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Arwynebedd yr arfordir heb ei ddatblygu 3,499 ha.	Dim colled sylweddol o arfordir annatblygedig	AMB Rhif 1:	Dim colled sylweddol o arfordir annatblygedig.	1 neu fwy o ddatblygiadau gan arwain at golled sylweddol am 3 blynedd yn olynol.
		AMB Rhif 2:	Dim colled sylweddol o arfordir annatblygedig.	
		AMB Rhif 3:	Dim colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu.	
		AMB Rhif 4:	Dim colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu	
		AMB Rhif 5:	Dim colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu	
		AMB Rhif 6:	Dim colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu	
		AMB Rhif 7:	Dim colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu	
Dadansoddiad				
Rhoddwyd ganiatad i un cais yn y cyfnod yma, oedd i fewn neu'n rannol o fewn ardal o arfordir heb ei ddatblygu. Y cais oedd;				
Disodli'r lloches bresennol gyda thoiled 'eco' ar y 10fed ti ar safle Clwb Golff Brenhinol Dewi Sant, Harlech				
Ni ystyrir bod colled sylweddol o arfordir heb ei ddatblygu wedi bod yn ystod y cyfnod monitro yma.				
Gweithred	Mae polisiâu'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

Amcan		Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.		
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig		
Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd (2)		Polisi Strategol D: Yr Amgylchedd Naturiol (D) Polisi Strategol Dd: Newid Hinsawdd (Dd)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA neu Ramsar a gollwyd i'w datblygiad (au).	Dim colled net sylweddol.	AMB Rhif 1:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	Dim colled
		AMB Rhif 2:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
		AMB Rhif 3:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
		AMB Rhif 4:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
		AMB Rhif 5:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
		AMB Rhif 6:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
		AMB Rhif 7:	Ni effeithir yn negyddol ar unrhyw ardaloedd AADd, ACA, SoDdGA a Ramsar.	
Dadansoddiad				
AADd – Ni roddwyd caniatad i unrhyw ddatblygiad o fewn ardal AADd o fewn y cyfnod monitro yma.				
ACA - Rhoddwyd ganiatâd i 12 o geisiadau a oedd yn croestorri ACA yn ystod y cyfnod monitro hwn, saith ychwanegol ar gyfer diddymu amodau ac un tystysgrif a gymeradwywyd.				
Roedd y ceisiadau cynllunio a ganiatawyd yn cynnwys;				
- Disodli'r lloches bresennol gyda thoiled 'eco' ar y 10fed ti, Clwb Golff Dewi Sant, Harlech - Caniatad Hysbyseb ar gyfer gosod un A2 bwrdd gwybodaeth, ger Llyn Tegid, Bala - Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa, Llyn Tegid, Y Bala - Amrywiad o Amod 2 (cynlluniau a gymeradwywyd) ynghlwm a Chaniatad Cynllunio NP5/72/250B dyddiedig 24/03/2023 i newid y ddyfais gleddedig o'r bagwaith sy'n agored i swyddogaeth dwr i fod yn geuffos concrit, Frongoch - Diwygio Amod Rhif 6 (golau allanol) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio NP3/15/202C dyddiedig 03/05/2023 i ychwanegu golau allanol ger Nant Peris - Caniatad Adeilad Rhestredig am newidiadau a newid defnydd y byncws ac adeilad allanol i dy annedd (Dosbarth Defnydd C3) ger Dolgellau - Cais ol-weithredol i gadw adeilad allanol o fewn cwrtil ty presennol yn Harlech - Codi estyniad tô gwydr unllawr i'r cefn yn Harlech - Cais ol-weithredol i godi storfa boncyffion pren a beiciau, sied a phorth ceir yn Harlech				

- Dymchwel sied tanwydd concriid presennol, codi modurdy, codi canllaw gwydr, ymestyn balconi, a newid ffenestr i ddrysau patio, Maentwrog
- Adnewyddu a gosod system seiffon newydd, Llyn Mair, Maentwrog
- Addasiadau a newid defnydd y byncws, adeilad allanol, a'i gwrtil yn dy annedd (Dosbarth Defnydd C3), Dolgellau

SoDdGA - Caniatwyd 16 o geisiadau oedd unai o fewn ardal SoDdGA neu yn eu groestorri. Mae'r 16 cais wedi cael ei nodi isod;

- Caniatad Adeilad Rhestredig am newidiadau a newid defnydd y byncws ac adeilad allanol i dy annedd (Dosbarth Defnydd C3) ger Dolgellau
- Caniatad Hysbyseb ar gyfer gosod un A2 bwrdd gwybodaeth, ger Llyn Tegid, Bala
- Diwygio Amod Rhif 6 (golau allanol) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio NP3/15/202C dyddiedig 03/05/2023 i ychwanegu golau allanol ger Nant Peris
- Adeiladu estyniad tywys i sied ynni bresennol a chaniatâd ôl-weithredol ar gyfer storfa naddion pren a adeiladwyd yn flaenorol, ger Nant Gwynant
- Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa, Llyn Tegid, Y Bala
- Cais ol-weithredol i gadw adeilad allanol o fewn cwrtil ty presennol, yn Harlech
- Codi estyniad tô gwydr unllawr i'r cefn, Harlech
- Cais ol-weithredol i godi storfa boncyffion pren a beiciau, sied a phorth ceir, Harlech
- Trosi garej sy'n ynghlwm yn le byw gan ychwanegu to brig a dymchwel y sied bresennol ac adeiladu sied gardd/storfa newydd, Garndolbenmaen
- Amrywiad o Amod 2 (cynlluniau a gymeradwywyd) ynghlwm a Chaniatad Cynllunio NP5/72/250B dyddiedig 24/03/2023 i newid y ddyfais gleddedig o'r bagwaith sy'n agored i swyddogaeth dwr i fod yn geuffos concrit, Frongoch
- Dymchwel sied tanwydd concriid presennol, codi modurdy, codi canllaw gwydr, ymestyn balconi, a newid ffenestr i ddrysau patio, Maentwrog
- Gosod dau gyfleuster toiled cyhoeddus heb unrhyw ollyngiad, un wedi'i orchuddio â phren, un wedi'i orchuddio â dur a wrinalau di-ddŵr allanol, Rhyd Ddu
- Adnewyddu a gosod system seiffon newydd, Maentwrog
- Disodli'r lloches bresennol gyda thoiled 'eco' ar y 10fed ti, Clwb Golff Dewi Sant, Harlech
- Addasiadau a newid defnydd y byncws, adeilad allanol, a'i gwrtil yn dy annedd (Dosbarth Defnydd C3), Dolgellau
- Ail-alinio 50m o'r llwybr mynediad i'r meysydd gwersylla, codi estyniad i "Y Cegin", a chodi adeilad sy'n gartref i beiriant trin gwastraff, Nant Gwynant

Roedd yna 7 cais ar gyfer diddymu amodau a fe ganiatwyd un tystysgrif

RAMSAR - Rhoddwyd ganiatad i ddau gais oedd o fewn neu'n rannol o fewn ardal RAMSAR yn ystod y cyfnod yma.

- Caniatad Hysbyseb ar gyfer gosod un A2 bwrdd gwybodaeth ger Llyn Tegid, Y Bala
- Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa ger Llyn Tegid, Y Bala

Ystyrir nad yw unrhyw ardaloedd ADDd, ACA, SoDdGA a RAMSAR yn cael eu heffeithio'n negyddol oherwydd y datblygiadau a ganiatawyd, a nad oes datblygiad newydd ei natur a all effeithio ar y dynodiadau.

Gweithred Mae polisiau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF 02a

Amcan		Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.	
Polisiau Allweddol Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd (2)		Polisiau Cysylltiedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Awyr dywyll		AMB Rhif 1:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 2:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 3:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 4:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 5:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 6:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
		AMB Rhif 7:	Ni ystyrir bod ardaloedd craidd yr Awyr Dywyll yn cael eu heffeithio'n negyddol
Dadansoddiad			
Caniatawyd 12 o geisiadau o fewn (neu yn croestorri) Ardaloedd craidd Awyr Dywyll yn ystod y cyfnod monitro hwn. Roedd y datblygiadau hyn yn cynnwys;			
• Diwygio Amod Rhif 6 (golau allanol) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio NP3/15/202C dyddiedig 03/05/2023 i ychwanegu golau allanol, ger Nant Peris. Dim effaith ar ddynodiad Awyr Dywyll a doedd dim gwrthwynebiad gan swyddogion Awyr Dywyll • Adeiladu estyniad tywys i sied ynni bresennol a chaniatâd ôl-weithredol ar gyfer storfa naddion pren a adeiladwyd yn flaenorol, yn Nant Gwynant • Codi sied bren domestig at ddibenion storio, ger Beddgelert • Ail-alinio 50m o'r llwybr mynediad i'r meysydd gwersylla, codi estyniad i “Y Cegin”, a chodi adeilad sy'n gartref i beiriant trin gwastraff ger Nant Gwynant • Estyniad i flaen y caban, Pentref Gwyliau Trawsfynydd • Amnewid ffenestri & drysau coed a metal presennol gyda ffenestri a drysau UPVC, Parc • Diwygiad Ansylweddol i Ganiatâd Cynllunio NP5/78/578 dyddiedig 28/02/2024 i ail-leoli caban offer, ger Trawsfynydd • Codi decin o flaen ac ochr y caban. Pentref Gwyliau Trawsfynydd			

- Estyniad i'r feranda bresennol ar hyd y drychiad deheuol, Pentref Gwyliau Trawsfynydd
- System atal cerbydau (Rhwystyr traffig), ger Frongoch
- Cais ôl-weithredol ar gyfer adeiladu dau bwynt mynediad dros dro oddi ar y B4407, llwybr mynediad dros dro a ardal llwytho a gwaith cysylltiedig at ddibenion coedwigaeth ger Ysbyty Ifan
- Amrywiad o Amod 2 (cynlluniau a gymeradwywyd) ynghlwm a Chaniatad Cynllunio NP5/72/250B dyddiedig 24/03/2023 i newid y ddyfais gleddedig o'r bagwaith sy'n agored i swyddogaeth dwr i fod yn geuffos concrit, ger Frongoch

Yn ogystal a hyn roedd yna bedwar cais yn ymwneud a diddymu amodau, oedd i mewn neu'n rannol i mewn ardal craidd awyr dywyll (ddim yn berthnasol i faterion awyr dywyll).

Gweithred Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF02b

Amcan		Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.		
Polisïau Allweddol Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd (2)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Strategol D: Yr Amgylchedd Naturiol (D)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Biosffer Dyfi	Dim colled net sylweddol	AMB Rhif 1:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	Dim colled
		AMB Rhif 2:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	
		AMB Rhif 3:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	
		AMB Rhif 4:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	
		AMB Rhif 5:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	
		AMB Rhif 6:	Ni ystyrir yr effeithiwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi.	

	AMB Rhif 7:	Ni ystyrir yr effeithwyd yn negyddol ar ardal Biosffer Dyfi
Dadansoddiad		
Ni chaniatawyd unrhyw gais, a oedd yn croesdorri ardal <i>craidd</i> biosffer Dyfi yn ystod y cyfnod monitro hwn. O ran yr ardaloedd o'r biosffer, nad oedd yn ardaloedd craidd (hynny yw ardaloedd pontio a byffer), fe ganiatawyd 18 cais cynllunio, 3 cais ar gyfer diddymu amod/au a pedwar ble cymeradwywyd tystysgrif Roedd yr 18 cais o fewn yr ardal pontio/byffer yn cynnwys y canlynol; - Newidiadau i'r cwrs Red Bull Hard Line (Beic Mynydd) a ganiateir i gynnwys darnau ychwanegol o'r trac a thynnu ac adfer darn o drac a naid a chymeradwywyd eisoes, ger Dinas Mawddwy - Estyniadau a newidiadau i eiddo yn Aberdyfi - Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad y rhwystrau ar y balconi a gafodd eu caniatáu o dan ganiatad cynllunio blaenorol (cymhwyster rhannol-olswyddio ar gyfer cyfnewid a chynyddu ardal gorchudd presennol a chodi grisiau mynediad troellog), i eiddo yn Aberdyfi - Gosod ffenestri UPVC ar eiddo yn Aberdyfi - Caniatad Adeilad Rhestredig ar gyfer newidiadau i estyniad to fflat cefn presennol, gan gynnwys atal lleithder ac ailosod ffenestr to ar eiddo yn Aberdyfi - Gosod ffenestri to ar adeilad allanol o fewn cwrtil preswyl ar eiddo yn Pennal - Cais ol-weithredol i reoleiddio gwaith nad yw'n unol a Chaniatad Cynllunio blaenorol, gan gynnwys estyniad unllawr i'r drychiad De, newidiadau i'r drychiadau Gogleddol a Dwyreiniol, newidiadau i'r to a'r cladin allanol, wal gynnal newydd ac ychwanegu balconi Juliet, mewn eiddo yn Aberdyfi - Adeiladu 1 sied ar wahan i storio offer a pheiriannau i gynnal tir cyfagos (Ail-gyflwyniad), mewn eiddo yn Aberdyfi - Newidiadau, estyniadau a chreu lle cyn parcio a throi, yn cynnwys adeilad cysylltiedig, cadw a gweithgareddau tirlunio mewn cysylltiad a gosod tymor byr (Defnydd Dosbarth C6) yn Aberdyfi - Ffurio maes parcio staff, ardal barcio minibws, strwythurau cynnal, grisiau, llwybr troed, diwygio geomeg y gyffordd, ailraddio ffordd fynediad, ailwynebu ffordd fynediad a maes parcio, rhwystrau, goleuadau, tirlunio a gwaith cysylltiedig, yn Aberdyfi - Gwaith peirianyddol yn cynnwys codi waliau cynnal, ramp ac estyniad sy'n dal lifft, mewn eiddo yn Aberdyfi - Newidiadau ac estyniadau, i eiddo yn Aberdyfi - Adeiladu estyniad i greu mynedfa newydd i Neuadd Aberdyfi - Caniatad Adeilad Rhestredig ar gyfer gwaith i'r to, i gynnwys amnewid coed to, atgyweirio'r nenfwd, newidiadau i'r cremen, a insiwleiddio'r llofft, yn Neuadd Bentref Pantperthog - Gosod pwmp gwres ffynhonnell aer i ffrynt yr eiddo yn Pantperthog - Amnewid ystafell wydr ar eiddo yn Aberdyfi - Gwaith peirianyddol yn cynnwys codi waliau cynnal ac adeiladu garej ar eiddo yn Aberdyfi - Gosod paneli solar ar y to ac uned batris allanol ar y drychiad gogleddol ar eiddo yn Aberdyfi		
Gweithred	Mae polisiâu'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.	

MF02c

Amcan	Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol D: Yr Amgylchedd Naturiol (D)	Polisiâu Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Gwelliannau treftadaeth naturiol a Natura 2000 trwy A106 / amodau neu ffactorau eraill	Gwelliant mewn ardaloedd wedi gwella	AMB Rhif 1:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 2:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	Amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	Amherthnasol	

Dadansoddiad	
Mae Polisi Cynllunio Cymru 10 yn pennu bod <i>"yn rhaid i awdurdodau cynllunio gynnal a gwella bioamrywiaeth wrth ymarfer eu swyddogaethau. Golyga hyn na ddylai datblygiadau achosi unrhyw golli cynefinoedd neu boblogaethau sylweddol o rywogaethau, yn lleol neu'n genedlaethol ac mae'n rhaid sicrhau manteision net ar gyfer bioamrywiaeth"</i>. Mae'r Awdurdod wedi bod yn rhagweithiol wrth sicrhau gwelliannau bioamrywiaeth wrth ystyried cynigion datblygu. Mae sicrhau mantais net ar gyfer bioamrywiaeth o fewn cyd-destun Polisi Cynllunio Cymru yn galw am ymateb pragmatig i amgylchiadau penodol y safle. Os na ellir osgoi colli bioamrywiaeth yn gyfan-gwbl (h.y. ei gynnal), a bod cyn lleied â phosibl yn cael ei golli, mae'n ddefnyddiol ystyried manteision net fel egwyddor i wneud yn iawn am y colli ac i chwilio am gyfleoedd ar gyfer gwella, a'u sicrhau. Gellir sicrhau mantais net ar gyfer bioamrywiaeth trwy greu cynefinoedd ac/neu drefniadau rheoli hirdymor i wella cynefinoedd presennol, i wella bioamrywiaeth a chadernid ecosystemau. Trwy ddeall cyd-destun lleol, mae'n bosibl nodi cyfleoedd newydd i wella bioamrywiaeth.	
Gweithredu	Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF04

Amcan		Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol A: Pwrpasau'r Parc Cenedlaethol a Datblygu Cynaliadwy (A) Polisi Strategol D: Yr Amgylchedd Naturiol (D)		Polisïau Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Swm y datblygiad (yn ôl categori NCT 15) nas dyrannwyd yn y CDLI a ganiateir yn gorlifdir C1 a C2 nad yw'n cwrdd â phroffion NCT 15. Fe gyhoeddwyd diweddariad i NCT ar Fawrth 31 2025, gan gyflwyno categoriau llifogydd newydd. Mae'r categoriau yma yn	Ni chaniatawyd unrhyw ddatblygiad sy'n gwrthdaro â NCT 15 (heb gynnwys y rhai a ystyrir yn eithriadau yn NCT 15)	AMB Rhif 1:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	1 datblygiad
		AMB Rhif 2:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	
		AMB Rhif 3:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	
		AMB Rhif 4:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	
		AMB Rhif 5:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	
		AMB Rhif 6:	Ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	

cynnwys Parth 1, Parth 2, Parth 3 a Parthau Amddifyniedig. Mae'r gwaith monitro yn yr adroddiad blynyddol yma yn adlewyrchu y parthau newydd yma, ac nid Parth C1 a C2 fel yn flaenorol.	AMB Rhif 7:		
--	-------------	--	--

Dadansoddiad

Parth 1 (*Risg Isel lawn – ble mae datblygiadau yn dderbyniol mewn egwyddor*) -

Caniatawyd 20 o ddatblygiadau a oedd o fewn, neu'n rhannol o fewn, ardal Parth 1 yn ystod y cyfnod monitro hwn, a pump cais i ddiddymu amodau. O ran y ceisiadau, roeddynt yn cynnwys y canlynol;

- Gosod paneli solar PV, pwmp gwres ffynhonnell aer, ailosod ffenestri a drysau allanol, adnewyddu'r to, Beddgelert
- Cais ol-weithredol i godi adeilad cwrtil 1.5 llawr ar wahan ar gyfer defnydd achlysurol gan gynnwys swyddfa gartref, campfa/ystafell ioga a storfa yn Dolwyddelan
- Codi ty gwydr sy'n gysylltiedig â'r eiddo preswyl ger Arthog
- Ymestyn ardal patio'r ardd flaen a lleoli cwt bugail i'w ddefnyddio'n achlysurol gyda'r eiddo preswyl, Arthog
- Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa, Llyn Tegid
- Adnewyddu'r adeilad presennol i gynnwys to newydd, paneli PV ar y to, ffasgiau a nwyddau dwr glaw newydd, ffenestri a drysau newydd, inswleiddio waliau allanol, ac adnewyddu simneiau gyda phostyn gleiniog newydd a chapiau awyru yn Y Bala
- Caniatad Hysbyseb ar gyfer gosod un A2 bwrdd gwybodaeth ger Llyn Tegid
- Caniatâd Arddangos Hysbyseb am sgrin arddangos digidol, Y Bala
- Codi adeilad amaethyddol i gadw defnyddiau a pheiriannau yn unig, a gosod ffos cerrig dwr wyneb cysylltiedig, Brynchrug
- Diwygiad ansylweddol i Ganiatad Cynllunio blaenorol ar gyfer newid y gorffeniad allanol o garreg i rendr ar y talcen llai ar y drychiadau Gogledd Ddwyrain / Gogledd Orllewin (ardal y Gweithdy Creffttau). Dolgellau
- Amrywio Amod 2 (Cynlluniau a Gymeradwywyd) a dileu Amod 3 (Gwahardd codi llochesi, tai gwydr ac ati) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol a chodi lloches beiciau a llynau ceir, tai gwydr a sied, ger Dolgellau
- Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad a deunydd toi estyniad llawr cyntaf y gofod gweithdy/golchi dillad presennol i ddarparu ar gyfer gofod swyddfa cynllun agored a gymeradwywyd o dan Ganiatad Cynllunio blaenorol, Dolgellau
- Amrywio Amod Rhif 2 (Cynlluniau a gymeradwywyd) o Benderfyniad Apel mewn perthynas a cais cynllunio blaenorol, yn Dolgellau
- Codi eisteddelle yng nghae pel droed Dolgellau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i drosi dau eiddo yn un annedd, gan gynnwys amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, newidiadau mewnol i ffurfio agoriad cysylltu, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Trosi dau eiddo yn un annedd, amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn yn Nolgellau
- Cais ol-weithredol i leoli fan arlwyio symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrt blaen yn Nhalsarnau
- Gosod paneli solar ar y gosodiad blaen a chefn a phwmp gwres ffynhonnell aer ar y drychiad cefn, Talsarnau
- Gosod paneli solar ar y to ffrynt a cefn a gosod pwmp gwres ffynhonnell aer ar y edrychiad cefn, Talsarnau

- Creu 8 ardal galed treiddiol ar gyfer pebyll (sy'n cynnwys llechi man) ynghyd a llwybr mynediad mewnol ar y cae gwersylla pebyll gorllewinol, Talsarnau

Parth 2 (*Risg Canolig – Gall datblygiadau fod yn dderbyniol, ond yn ddibynol ar eu sensitifrwydd*) – Caniatwyd 44 o ddatblygiadau oedd o fewn, neu'n rhannol o fewn, ardal Parth 2 yn ystod y cyfnod monitro hwn a fe gymeradwyd 16 cais i ddiddymu amod(au) . Roedd y ceisiadau a ganiatawyd yn cynnwys;

- Gosod paneli solar PV, pwmp gwres ffynhonnell aer, ailosod ffenestri a drysau allanol, adnewyddu'r to, Beddgelert
- Codi sied bren domestig at ddibenion storio yn Beddgelert
- Ail-alinio 50m o'r llwybr mynediad i'r meysydd gwersylla, codi estyniad i "Y Cegin", a chodi adeilad sy'n gartref i beiriant trin gwastraff yn Nant Gwynant
- Diwygio Amodau Rhif 3 (Cynllun Rheolaeth Amgylcheddol Adeiladu Amlinellol) a 11 (cynllun tirlunio manwl) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol i ganiatáu newid yn oriau gwaith ac asesiad o gynllun tirlunio ger Betws y Coed
- Caniatad Adeilad Rhestredig i osod llawr llechi newydd i gyd-fynd a'r presennol, gosod llawr pren newydd wedi'i chodi i ail-osod seddau a phwlpid gwreiddiol, a gosod step ychwanegol i'r mynediad gorllewin yn Capel Curig
- Cadw pwmp gwres ffynhonnell aer i gefn yr eiddo yn Dolwyddelan
- Cais ol-weithredol i godi adeilad cwrtil 1.5 llawr ar wahan ar gyfer defnydd achlysurol gan gynnwys swyddfa gartref, campfa/ystafell ioga a storfa yn Dolwyddelan
- Dymchwel y garej presennol a chodi garej 3 bae newydd wedi ei orchuddio â phren yn Dwygyfylchi
- Newidiadau i'r strwythur ochr unllawr presennol, gan gynnwys cynyddu uchder y to ac amrywiadau yn ffenestri yn Capelulo
- Amnewid ystafell wydr yn Aberdyfi
- Codi ty gwydr sy'n gysylltiedig â'r eiddo preswyl ger Arthog
- Ymestyn ardal patio'r ardd flaen a lleoli cwt bugail i'w ddefnyddio'n achlysurol gyda'r eiddo preswyl, Arthog
- Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa, Llyn Tegid
- Adnewyddu'r adeilad presennol i gynnwys to newydd, paneli PV ar y to, ffasgiau a nwyddau dwr glaw newydd, ffenestri a drysau newydd, inswleiddio waliau allanol, ac adnewyddu simneiau gyda phostyn gleiniog newydd a chapiau awyru yn Y Bala
- Caniatad Hysbyseb ar gyfer gosod un A2 bwrdd gwybodaeth ger Llyn Tegid
- Caniatâd Arddangos Hysbyseb am sgrin arddangos digidol, Y Bala
- Codi estyniad deulawr yn Brynchrug
- Codi adeilad amaethyddol i gadw defnyddiau a pheiriannau yn unig, a gosod ffos cerrig dwr wyneb cysylltiedig, Brynchrug
- Caniatad Adeilad Rhestredig ar gyfer gwaith i'r to, i gynnwys amnewid coed to, atgyweirio'r nenfwd, newidiadau i'r cromen, a insiweiddio'r llofft yn Pantperthog

- Diwygiad ansylweddol i Ganiatad Cynllunio blaenorol ar gyfer newid y gorffeniad allanol o garreg i rendr ar y talcen llai ar y drychiadau Gogledd Ddwyrain / Gogledd Orllewin (ardal y Gweithdy Crefftau). Dolgellau
- Amrywio Amod 2 (Cynlluniau a Gymeradwywyd) a dileu Amod 3 (Gwahardd codi llochesi, tai gwydr ac ati) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol a chodi lloches beiciau a llynau ceir, tai gwydr a sied, ger Dolgellau
- Gosod goleuadau allanol mewn cysylltiad a'r datblygiad a ganiateir o dan Ganiatâd Cynllunio blaenorol, ger Dolgellau
- Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad a deunydd toi estyniad llawr cyntaf y gofod gweithdy/golchi dillad presennol i ddarparu ar gyfer gofod swyddfa cynllun agored a gymeradwywyd o dan Ganiatad Cynllunio blaenorol, Dolgellau
- Newidiadau i ffrynt siop a ffenestri, Dolgellau
- Amrywio Amod Rhif 2 (Cynlluniau a gymeradwywyd) o Benderfyniad Apel blaenorol mewn perthynas a cais cynllunio, Pont yr Aran, Dolgellau
- Codi eisteddle, Cae Pel Droed Dolgellau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i osod ffilm solar ar yr holl ffenestri, Dolgellau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i drosi dau eiddo yn un annedd, gan gynnwys amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, newidiadau mewnol i ffurfio agoriad cysylltu, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Trosi dau eiddo yn un annedd, amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Amnewid yr ystafell wydr presennol gyda ystafell wydr gwydrod gyda ffrâm goed, Dolgellau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig am waith mewnol ac allanol, yn cynnwys cadw drws a amnewid ffenestri ac ystafell wydr, Dolgellau
- Codi garej/gweithdy ar wahan newydd, Talybont
- Gosod pwmp gwres ffynhonnell aer ar ddrychiad cefn y garej, Talybont
- Trosi rhan o garej a chodi estyniad i ffurfio anecs ar y llawr gwaelod, Llanbedr
- Tô ar ben storfa tail presennol ac estyniad i'r sied amaethyddol, ger Bontddu
- Gosod pwmp gwres ffynhonnell aer o fewn cwrtil preswyl a Paneli Solar, Llwyngwrl
- Adnewydu toiledau presennol ac gosod cladin allanol newydd, adnewyddu llecynnau parcio presennol a creu llecynnau newydd, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa newydd, Llanygwer
- Gosod paneli solar ar to presennol, Llanuwchllyn
- Amrywiad o Amod 2 (cynlluniau a gymeradwywyd) ynghlwm a Chaniatad Cynllunio blaenorol i newid y ddyfais gleddeg o'r bagwaith sy'n agored i swyddogaeth dwr i fod yn geuffos concrit, Frongoch
- Amnewid ffenestri & drysau coed a metal presennol gyda ffenestri a drysau UPVC, Parc
- Cais ol-weithredol i leoli fan arlwygo symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrt blaen, Talsarnau
- Gosod paneli solar ar y gosodiad blaen a chefn a phwmp gwres ffynhonnell aer ar y drychiad cefn, Talsarnau
- Gosod paneli solar ar y to ffrynt a cefn a gosod pwmp gwres ffynhonnell aer ar y edrychiad cefn (eiddo arall), Talsarnau

- Creu 8 ardal galed treiddiol ar gyfer pebyll (sy'n cynnwys llechi man) ynghyd a llwybr mynediad mewnol ar y cae gwersylla pebyll gorllewinol, Talsarnau

Parth 3 (*Risg Uchel – Parth mwyaf cyfyngiedig, gwaharddwyd datblygiadau megis tai newydd oni bai bod cyfiawnhaf eithriadol*) - Caniatwyd 37 o ddatblygiadau oedd o fewn, neu'n rhannol o fewn, ardal Parth 3 yn ystod y cyfnod monitro hwn a fe gymeradwyd 10 cais i ddiddymu amod(au) . Roedd y ceisiadau a ganiatwyd yn cynnwys;

- Newidiadau i'r strwythur ochr unllawr presennol, gan gynnwys cynyddu uchder y to ac amrywiadau i ffenestri yn Capelulo
- Amnewid ffenestri & drysau coed a metal presennol gyda ffenestri a drysau UPVC, Parc
- Cadw pwmp gwres ffynhonnell aer i gefn yr eiddo yn Dolwyddelan
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i osod ffilm solar ar yr holl ffenestri, Dolgellau
- Codi ty gwydr sy'n gysylltiedig â'r eiddo preswyl ger Arthog
- Codi eistedd, Cae Pel Droed Dolgellau
- Trosi dau eiddo yn un annedd, amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Amrywio Amod Rhif 2 (Cynlluniau a gymeradwywyd) o Benderfyniad Apel blaenorol mewn perthynas a cais cynllunio, Pont yr Aran, Dolgellau
- Cais ol-weithredol i godi adeilad cwrtil 1.5 llawr ar wahan ar gyfer defnydd achlysurol gan gynnwys swyddfa gartref, campfa/ystafell ioga a storfa yn Dolwyddelan
- Cais ol-weithredol i leoli fan arlwygo symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrt blaen, Talsarnau
- Codi sied bren domestig at ddibenion storio yn Beddgelert
- Insiwleiddio a gosod cladin a paneli solar ar y Ganolfan Warden, gosod camerau ANPR a CCTV, a gosod giat fynedfa, Llyn Tegid
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i osod llawr llechi newydd i gyd-fynd a'r presennol, gosod llawr pren newydd wedi'i chodi i ail-osod seddau a phwlpid gwreiddiol, a gosod step ychwanegol i'r mynediad gorllewin yn Capel Curig
- Gosod paneli solar PV, pwmp gwres ffynhonnell aer, ailosod ffenestri a drysau allanol, adnewyddu'r tô, Beddgelert
- Dymchwel y garej presennol a chodi garej 3 bae newydd wedi ei orchuddio â phren yn Dwygyfylchi
- Gosod paneli solar ar y to ffrynt a cefn a gosod pwmp gwres ffynhonnell aewr ar y edrychiad cefn, Talsarnau
- Creu 8 ardal galed treiddiol ar gyfer pebyll (sy'n cynnwys llechi man) ynghyd a llwybr mynediad mewnol ar y cae gwersylla pebyll gorllewinol, Talsarnau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig am waith mewnol ac allanol, yn cynnwys cadw drws a amnewid ffenestri ac ystafell wydr, Dolgellau

- Caniatâd Adeilad Rhestredig i drosi dau eiddo yn un annedd, gan gynnwys amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, newidiadau mewnol i ffurfio agoriad cysylltu, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Codi estyniad deulawr yn Brynchrug
- To ar ben storfa tail presennol ac estyniad i'r sied amaethyddol, ger Bontddu
- Gosod pwmp gwres ffynhonnell aer o fewn cwrtail preswyl a Paneli Solar, Llwyngwrl
- Gosod pwmp gwres ffynhonnell aer ar ddrychiad cefn y garej, Talybont
- Gosod paneli solar ar y gosodiad blaen a chefn a phwmp gwres ffynhonnell aer ar y drychiad cefn, Talsarnau
- Amrywiad o Amod 2 (cynlluniau a gymeradwywyd) ynghlwm a Chaniatad Cynllunio blaenorol i newid y ddyfais gleddeg o'r bagwaith sy'n agored i swyddogaeth dwr i fod yn geuffos concrit, Frongoch
- Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad a deunydd toi estyniad llawr cyntaf y gofod gweithdy/golchi dillad presennol i ddarparu ar gyfer gofod swyddfa cynllun agored a gymeradwywyd o dan Ganiatad Cynllunio blaenorol, Dolgellau
- Newidiadau i ffrynt siop a ffenestri, Dolgellau
- Codi garej/gweithdy ar wahan newydd, Talybont
- Amnewid yr ystafell wydr presennol gyda ystafell wydr gwydrod gyda ffrâm goed, Dolgellau
- Caniatad Adeilad Rhestredig ar gyfer gwaith i'r to, i gynnwys amnewid coed to, atgyweirio'r nenfwd, newidiadau i'r cremen, a insiwleiddio'r llofft yn Pantperthog
- Trosi rhan o garej a chodi estyniad i ffurfio anecs ar y llawr gwaelod, Llanbedr
- Diwygiad ansylweddol i Ganiatad Cynllunio blaenorol ar gyfer newid y gorffeniad allanol o garreg i rendr ar y talcen llai ar y drychiadau Gogledd Ddwyrain / Gogledd Orllewin (ardal y Gweithdy Creffttau). Dolgellau
- Codi adeilad amaethyddol i gadw defnyddiau a pheiriannau yn unig, a gosod ffos cerrig dwr wyneb cysylltiedig, Brynchrug
- Ymestyn ardal patio'r ardd flaen a lleoli cwt bugail i'w ddefnyddio'n achlysurol gyda'r eiddo preswyl, Arthog
- Diwygio Amodau Rhif 3 (Cynllun Rheolaeth Amgylcheddol Adeiladu Amlinellol) a 11 (cynllun tirlunio manwl) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol i ganiatáu newid yn oriau gwaith ac asesiad o gynllun tirlunio ger Betws y Coed
- Amrywio Amod 2 (Cynlluniau a Gymeradwywyd) a dileu Amod 3 (Gwahardd codi llochesi, tai gwydr ac ati) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol a chodi lloches beiciau a llynau ceir, tai gwydr a sied, ger Dolgellau
- Amnewid ystafell wydr yn Aberdyfi

Parth Amddiffyniedig - Caniatwyd 18 o ddatblygiadau oedd o fewn, neu'n rhannol o fewn, ardal Parth amddiffyniedig yn ystod y cyfnod monitro hwn a fe gymeradwyd 7 cais i ddiddymu amod(au) . Roedd y ceisiadau a ganiatwyd yn cynnwys;

- Caniatâd Arddangos Hysbyseb am sgrin arddangos digidol, Y Bala
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i osod ffilm solar ar yr holl ffenestri, Dolgellau
- Trosi dau eiddo yn un annedd, amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau

- Caniatâd Adeilad Rhestredig am waith mewnol ac allanol, yn cynnwys cadw drws a amnewid ffenestri ac ystafell wydr, Dolgellau
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i drosi dau eiddo yn un annedd, gan gynnwys amnewid estyniad cefn presennol hefo estyniad newydd, newidiadau mewnol i ffurfio agoriad cysylltu, ac adfer ffenestri sash pren i'r drychiad cefn, Dolgellau
- Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad a deunydd toi estyniad llawr cyntaf y gofod gweithdy/golchi dillad presennol i ddarparu ar gyfer gofod swyddfa cynllun agored a gymeradwywyd o dan Ganiatad Cynllunio blaenorol, Dolgellau
- Newidiadau i ffrynt siop a ffenestri, Dolgellau
- Amnewid yr ystafell wydr presennol gyda ystafell wydr gwydrod gyda ffrâm goed, Dolgellau
- Diwygiad ansylweddol i Ganiatad Cynllunio blaenorol ar gyfer newid y gorffeniad allanol o garreg i rendr ar y talcen llai ar y drychiadau Gogledd Ddwyrain / Gogledd Orllewin (ardal y Gweithdy Crefftiau). Dolgellau
- Amrywio Amod 2 (Cynlluniau a Gymeradwywyd) a dileu Amod 3 (Gwahardd codi llochesi, tai gwydr ac ati) ynghlwm i Ganiatad Cynllunio blaenorol a chodi lloches beiciau a llynau ceir, tai gwydr a sied, ger Dolgellau
- Amrywio Amod Rhif 2 (Cynlluniau a gymeradwywyd) o Benderfyniad Apel blaenorol mewn perthynas a cais cynllunio, Pont yr Aran, Dolgellau
- Codi ty gwydr sy'n gysylltiedig â'r eiddo preswyl ger Arthog
- Ymestyn ardal patio'r ardd flaen a lleoli cwt bugail i'w ddefnyddio'n achlysurol gyda'r eiddo preswyl, Arthog
- Cais ol-weithredol i leoli fan arlwyio symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrt blaen, Talsarnau
- Gosod paneli solar ar y to ffrynt a cefn a gosod pwmp gwres ffynhonnell aewr ar y edrychiad cefn, Talsarnau
- Creu 8 ardal galed treiddiol ar gyfer pebyll (sy'n cynnwys llechi man) ynghyd a llwybr mynediad mewnol ar y cae gwersylla pebyll gorllewinol, Talsarnau
- Codi estyniad unllawr i'r blaen a'r ochr (Cais diwigiedig), Talsarnau
- Gosod paneli solar ar y gosodiad blaen a chefn a phwmp gwres ffynhonnell aer ar y drychiad cefn, Talsarnau

Yn dilyn yr asesiadau a'u casgliadau, ni ystyriwyd unrhyw geisiadau yn annerbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd, ac ymgynghorwyd â phob cynnig datblygu â CNC.

Dywedodd CNC y dylid cynnwys gwybodaeth ychwanegol megis Cynlluniau Gweithredu Llifogydd, Asesiadau o Ganlyniadau Llifogydd a Thrwyddedau Gweithgarwch Perygl Llifogydd fel rhan o rai o'r cynlluniau, ond ni chodwyd unrhyw bryderon fel arall. Mewn rhai achosion/geisiadau fe roddodd CNC awgrymiadau neu ofynion er mwyn sicrhau a gwella cais o ran ei risg yn erbyn llifogydd. Nid oedd unrhyw penderfyniad yn groes i argymhellion neu farn CNC

Gweithredu	Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.
-------------------	---

MF05

Amcan	Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.			
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
% y datblygiadau newydd gyda Systemau Draenio Cynaliadwy (SUDS)	100% o'r holl ddatblygiadau o 3 tŷ neu fwy	AMB Rhif 1:	amherthnasol	30% neu fwy o ddatblygiad newydd 3 neu fwy o dai heb SUDS.
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	amherthnasol	
Dadansoddiad				
O 7 ^{fed} Ionawr 2019, bydd angen i bob datblygiad newydd o fwy nag un tŷ annedd neu os yw'r ardal adeiladu yn 100m ² neu fwy, gynnwys Systemau Draenio Cynaliadwy (SuDS) ar gyfer dŵr wyneb. Rhaid dylunio ac adeiladu SuDS ar ddatblygiadau newydd yn unol â'r Safonau SuDS Statudol a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru a rhaid i Gynlluniau SuDS gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol sy'n gweithredu yn ei rôl SAB, cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau. Er hyn ni fyddwn yn gwybod i sicrwydd os yw hyn yn cael ei weithredu gan fod deddfwriaeth ar wahân i gynllunio.				
Gweithredu	Mae polisiâu'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF07

Amcan	Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.			
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Arwynebedd man agored (68.5 ha) a lletem werdd (54.7 ha)	Dim colled net sylweddol	AMB Rhif 1:	Dim colled sylweddol	1 datblygiad a arweiniodd at golled sylweddol am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad gan arwain at golled sylweddol mewn blwyddyn
		AMB Rhif 2:	Dim colled sylweddol	
		AMB Rhif 3:	Dim colled sylweddol	
		AMB Rhif 4:	Dim colled sylweddol	
		AMB Rhif 5:	Dim colled sylweddol	
		AMB Rhif 6:	Dim colled sylweddol	
Dadansoddiad				
Mannau Agored: Fe ganiatawyd pump cais oedd o fewn, neu'n rannol o fewn ardaloedd o fannau agored yn ystod 2025/2026. Roedd yna bedwar cais ar gyfer diddymu amodau a chytunwyd un tystysgrif				
Roedd y ceisiadau yn cynnwys y canlynol;				

- Diwygiad ansylweddol i newid dyluniad y rhwystrau ar y balconi a gafodd eu caniatáu o dan ganiatad cynllunio blaenorol (cymhwyster rhannol-olswyddio ar gyfer cyfnewid a chynyddu ardal gorchudd presennol a chodi grisiau mynediad troellog) mewn eiddo yn Aberdyfi
- Gwaith peirianyddol yn cynnwys codi waliau cynnal, ramp ac estyniad sy'n dal lifft, mewn eiddo yn Aberdyfi
- Codi eisteddle ar gae pel droed Dolgellau
- Creu ardal storio, ymestyn ffens bresennol, ffurfio llawr caled a chodi dau loches yn Ysgol Godre'r Berwyn, Y Bala
- Gosod Seilwaith Dyfarnwr Cynorthwyol Fideo (VAR) sy'n cynnwys adeiladu 1 ciosg pren (Ystafell Gweithrediadau Fideo), 2 bolyn camera a datblygiad cysylltiedig gan gynnwys sylfeini ar gae pel droed Maes Tegid, Y Bala

Lletemau Gwyrdd: Caniatwyd dau gais o fewn ardal lletem werdd yn ystod 2025/2026. Roedd rhain yn geisiadau i;

- Amnewid caban presennol gyda ty deulawr ar wahan yn Dyffryn Ardudwy
- Diwygiad ansylweddol i ganiatad cynllunio blaenorol, er mwyn newid dyluniad ffenestri ar yr edrychiad ffrynt a cefn yn Dyffryn Ardudwy

Rhoddwyd ganiatad i ddiddymu amodau ar gais yn ymwneud a Rheilffordd Llyn Tegid ger Y Bala

Ni ystyrir bod colled sylweddol wedi bod i ardaloedd o Fannau Agored ac/neu Lletemau Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.

Gweithredu Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF08

Amcan		Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.		
Polisïau Allweddol		Polisïau Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro ceisiadau a phenderfyniadau cynllunio yn y Lletem Werdd	Dim datblygiad amhriodol	AMB Rhif 1:	Dim datblygiad amhriodol	1 datblygiad sy'n arwain at golli lle agored
		AMB Rhif 2:	Dim datblygiad amhriodol	
		AMB Rhif 3:	Dim datblygiad amhriodol	
		AMB Rhif 4:	Dim datblygiad amhriodol	
		AMB Rhif 5:	Dim datblygiad amhriodol	
		AMB Rhif 6:	Dim datblygiad amhriodol	

	AMB Rhif 7:	Dim datblygiad amhriodol
Dadansoddiad		
Caniatawyd dau gais o fewn ardal lletem werdd yn ystod 2025/2026. Roedd rhain yn geisiadau i; • Amnewid caban presennol gyda ty deulawr ar wahan yn Dyffryn Ardudwy • Diwygiad Ansylweddol i ganiatad cynllunio blaenorol, er mwyn newid dyluniad ffenestri ar yr edrychiad ffrynt a cefn yn Dyffryn Ardudwy Rhoddwyd caniatad i ddiddymu amodau ar gais yn ymwneud a Rheilffordd Llyn Tegid ger Y Bala Ni ystyriwyd bod y rhain yn ddatblygiadau amhriodol, neu yn ddatblygiadau 'newydd' o fewn ardaloedd Lletem Werdd a roedd unrhyw effaithiau posib wedi derbyn mesurau lliniaru neu wedi ei barnu yn dderbyniol gan swyddogion, felly gellir nodi bod y polisi'n cael ei weithredu'n effeithiol.		
Gweithredu	Mae polisiau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.	

MF11

Amcan	Amddiffyn, Gwella a Rheoli'r Amgylchedd Naturiol.			
Polisiau Allweddol		Polisiau Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro cynnydd y Cynllun Rheoli Traethlin	Monitro Cynnydd	AMB Rhif 1:	amherthnasol	
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	amherthnasol	
Dadansoddiad				
Cyhoeddwyd Cynllun Rheoli Morol Cymru cyntaf gan Lywodraeth Cymru ar Dachwedd 12, 2019. Cynhelir trafodaethau dilynol gyda Llywodraeth Cymru er mwyn gweld sut y gall y Parc Cenedlaethol gyfrannu at lwyddiant y Cynllun.				
Erbyn hyn mae Cyngor Gwynedd wedi cynhyrchu fersiwn drafft o'i Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd Lleol, sydd yn cynnwys edrych ar berygl llifogydd o'r môr yn ogystal ag erydiad arfordirol (ymysg llifogydd yn gyffredinol). Bydd swyddogion o'r Parc yn cynnal trafodaethau a swyddogion Cyngor Gwynedd ac Ymgynghoriaeth Gwynedd ynglŷn â'r materion yma, a fydd yn berthnasol ar gyfer diwygio y Cynllun Datblygu Lleol a gweithio ar waith yn ymwneud a'r Cynllun Traethlin. Bydd angen hefyd ystyried rhai o bolisiau sydd gan y Cyngor, er enghraifft Polisi Ardal Rheoli Newid Arfordirol, ac ystyried y posibilrwydd o ddatblygu polisi addas ar gyfer ardal y Parc.				
Gweithredu	Mae polisiau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

Ymchwil ac ystyriaethau pellach i lywio diwygiad CDLI Eryri

- 3.64 Mae 'Cymru'r Dyfodol 2040' yn ddogfen sy'n tynnu sylw at y gwir bosibilrwydd o Adweithydd Modiwlwr Bach (AMBach) yn cael ei leoli yn Nhrawsfynydd yn y dyfodol. Bydd yn bwysig i'r Awdurdod gymryd rhan yn y trafodaethau yn y dyfodol ynghylch y posibilrwydd y bydd yr AMBach yn cael ei leoli yn Trawsfynydd a'i oblygiadau i'r Parc Cenedlaethol. Ar hyn o bryd mae uchelgais i gyflwyno rhaglen a fyddai'n cynnwys adeiladu Adweithydd Modiwlwr Bach, ar safle Trawsfynydd, i ddechrau yn 2027. Mae polisiâu presennol CDLIE yn cydnabod y gallai'r safle hwn dderbyn busnesau ynni carbon isel a thechnolegau cynhyrchu ynni, ar yr amod nad oes unrhyw effeithiau negyddol ar y dirwedd.
- 3.65 Bydd yn bwysig bod yr adolygiad o CDLI Eryri yn canolbwyntio ar wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth a rhoi ffafiaeth i ddarparu datrysiadau ar sail natur, gan gynnwys seilwaith gwyrdd. Mae rhwydweithiau ecolegol cydnerth hefyd yn rhan annatod o iechyd a lles ac yn rhan o'r ymateb i newid yn yr hinsawdd.
- 3.66 Fel y soniwyd eisoes ym mhar 3.9, "Cymru'r Dyfodol 2040" mae hwn hefyd yn cynnwys Polisi 15, sy'n ymrwymiad i ddynodi Coedwig Genedlaethol. Er bod y manylion am y raddfa a lleoliad a sut mae'n berthnasol i'r broses gynllunio yn aneglur ar hyn o bryd bydd yr effaith ar y dirwedd a'r darpar effaith economaidd a'r goblygiadau cymdeithasol angen cael eu hystyried ymhellach. Dylid pwysleisio nad oes angen caniatâd cynllunio ar gyfer plannu coed.
- 3.67 Bydd angen ystyried 'Asesiadau Seilwaith Gwyrdd' a'r angen i dynnu o'r sylfaen dystiolaeth a ddarparwyd gan Ddatganiadau Ardal CNC er mwyn ystyried sut y gellir sicrhau manteision sylweddol drwy seilwaith gwyrdd. Gall hyn olygu nodi cyfleoedd i wella rheolaeth dŵr (fel lliniaru llifogydd a systemau draenio cynaliadwy), ansawdd aer, ac addasu cynefinoedd a rhywogaethau ecosystemau i newid yn yr hinsawdd. Bydd angen i awdurdodau cynllunio sicrhau bod datblygiad yn lleihau effaith ac yn darparu cyfleoedd ar gyfer gwella, sy'n gysylltiedig â nodau enillion bioamrywiaeth Llywodraeth Cymru. Bydd angen i awdurdodau cynllunio hefyd annog rheolaeth briodol ar nodweddion y dirwedd sydd o bwysigrwydd mawr i fflora a ffawna gwyllt er mwyn ategu a gwella rhwydwaith Natura 2000. Bydd angen adolygu'r asesiadau'n rheolaidd i sicrhau bod gwybodaeth am gynefinoedd, rhywogaethau a nodweddion yn cael ei diweddarau, a gellid eu hymgorffori mewn adroddiadau monitro blynyddol yn y dyfodol a thechnolegau cynhyrchu ynni, ar yr amod nad oes unrhyw effeithiau negyddol ar y dirwedd.
- 3.68 O ran Datganiadau Ardal, mae'r themâu allweddol ar gyfer ardal gogledd orllewin Cymru yn cynnwys;
- Ffyrdd o weithio – bydd Datganiadau Ardal yn dechrau'r ffordd barhaus o gydweithio
 - Argyfwng hinsawdd ac amgylcheddol – nododd rhanddeiliaid mai'r argyfwng hinsawdd a'r amgylchedd oedd y thema bwysicaf a chyffredinol ar gyfer ardal gogledd orllewin Cymru
 - Annog economi gynaliadwy – proses i ddatblygu cyfleoedd cynaliadwy ar gyfer yr economi a'r amgylchedd. Mae hyn yn cynnwys nodi dulliau cynaliadwy o ymdrin â chyfleoedd economaidd sy'n gwella'r adnoddau naturiol sy'n unigryw i'r ardal.
 - Ailgyssylltu pobl â byd natur – creu cyfleoedd i gael mynediad at a cymunedau ailgyssylltu, deall, ymgysylltu a dylanwadu ar ddefnydd creadigol yr amgylchedd natur lleol
 - Cyfleoedd ar gyfer ecosystem gydnerth – sicrhau ein bod i gyd yn gweithio gyda'n gilydd i wella cydnerthedd ecosystemau yn yr ardal. Angen gwrthdroi dirywiad, a gweithredu i gyfoethogi bioamrywiaeth

- Cefnogi rheolaeth tir cynaliadwy – gweithio gyda rheolwyr aer, tir a dŵr ar draws gogledd orllewin Cymru i hyrwyddo a datblygu rheolaeth adnoddau cynaliadwy gan gyfrannu at iechyd holl fywyd yr ardal.

3.69 Bydd angen ystyried ac asesu ymhellach y mater o ffosffadau yn ystod y broses o ddiwygio y CDLI. Yn dilyn ymlaen o 'Strategaeth Lleihau Ffosfforws Dalgylch y Ddyfrdwy' a gynhaliwyd fel rhan o broses CDLI Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, efallai y bydd asesiad a strategaeth debyg yn cael eu cynnal ar gyfer dalgylchoedd afonydd ACA y Parc Cenedlaethol.

3.70 Mae'r pandemig wedi dod â materion amgylcheddol ehangach i sylw ac wedi amlygu bod angen blaenoriaethu'r amgylchedd a newid yn yr hinsawdd yn yr adferiad yn dilyn y pandemig. Bydd pwysigrwydd materion newid hinsawdd yn golygu mwy fyth o ffocws ar y mater yn yr adolygiad o'r CDLI. Bydd gwaith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd ar y pwnc, sy'n benodol i'r Parc Cenedlaethol, yn helpu i hysbysu a oes/le mae ymhle mae diffyg polisïau ar hyn o bryd, neu a ellid gwneud mwy, er mwyn mynd â'r Parc ymhellach i diriogaeth sero net.

Astudiaethau achos

Cynlluniau ynni / pŵer dŵr bach

Rhoddwyd caniatâd ar gyfer dau gynllun pŵer dŵr newydd yn ystod y cyfnod adroddiad monitro hwn (2025-2026).

Mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn awyddus i gefnogi defnyddio technolegau adnewyddadwy a charbon isel lle nad ydynt yn peryglu pwrpasau dynodiad y Parc Cenedlaethol na'r Rhinweddau Arbennig fel y'u rhestrir yn y CDLI. Er y bu nifer fach o gydsyniadau cynllunio ar gyfer tyrbinau gwynt ar raddfa ddomestig a gosodiadau pv heulol / solar, mae'r angen i amddiffyn tirwedd ac amwynder gweledol yr ardal yn rhagweld bod y defnydd o'r technolegau penodol hyn yn gyfyngedig.

Yn ystod y blynyddoedd blaenorol, yr oedd nifer sylweddol o gynlluniau ynni dŵr, mae'r rhain ychydig yn haws i'w cynnwys mewn tirweddau sensitif, gan eu bod yn gyfyngedig i gynlluniau rhediad-afon bach ar nentydd yr ucheldir lle gellir claddu'r penstoc lle mae'r tai tyrbîn o faint cymedrol ac wedi'u cynllunio i ymdoddi i'r tirweddau amaethyddol neu maent yn agos at adeiladau amaethyddol eraill ar ffermydd.

Caniatawyd 116 o gynlluniau trydan dŵr / hydro newydd yn Eryri ers i'r Cynllun Datblygu Lleol Eryri cyntaf (2011-2026) gael ei fabwysiadu, gyda chynhwysedd cynhyrchu o ryw 7.7MW (gall y gallu fod yn uwch mewn gwirionedd gan nad yw'r gallu yn hysbys ar gyfer pob cais, yn enwedig yr unedau micro-gynhyrchu). Mae'r rhan fwyaf o'r cynlluniau hydro hyn yn achosion o arallgyfeirio amaethyddol, gan greu incwm ychwanegol ar ffermydd.

Mae'r tabl isod yn dangos nifer y ceisiadau am gynlluniau pŵer dŵr yn Eryri ers mabwysiadu Cynllun Datblygu Lleol Eryri.

	<i>Caniatawyd</i>	<i>Gwrthodwyd</i>	<i>Tynnwyd yn ôl</i>
<i>Nifer</i>	116	19	4

Er y cydnabyddir bod nifer y safleoedd addas yn gyfyngedig ac y gallai cyfyngiadau amgylcheddol ac ecolegol atal cynlluniau sylweddol pellach rhag datblygu, mae'r Parc Cenedlaethol, er hynny, yn cyfrannu at leihau'r galw am danwydd ffosil trwy gynhyrchu ynni adnewyddadwy a chefnogi cynhyrchu incwm i ffermwyr sy'n gallu allforio gormodedd o drydan i'r grid cenedlaethol.

4 DIOGELU A GWELLA TREFTADAETH DIWYLLIANNOL

Mae'r adran hon yn ymateb i'r amcanion canlynol:

Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol, a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth a threflun adeiledig Eryri.

Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.

Bil Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (2023)

- 4.1 Pan mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) 2016-2031, fe basiwyd Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (2016) a oedd yn cynnig amddiffyniad mwy effeithiol i adeiladau rhestredig a henebion rhestredig, yn gwella mecanweithiau presennol ar gyfer rheoli'r amgylchedd hanesyddol yn gynaliadwy ac yn cyflwyno mwy o dryloywder ac atebolrwydd i benderfyniadau a wneir ar yr amgylchedd hanesyddol. Rhoddodd y CDLI 2016-2031 ystyriaeth i'r Ddeddf gan gynnwys Polisi sy'n gwarchod Safleoedd Treftadaeth y Byd Ymgeisiol, er mwyn diogelu'r Safle Treftadaeth y Byd sydd bellach wedi'i ddynodi, – 'Tirwedd Llechi Gogledd-Orllewin Cymru'. Galluogodd hyn y gwaith o warchod, cadw a gwella Safleoedd Treftadaeth y Byd Ymgeisiol a oedd o fudd i sicrhau'r dynodiad.
- 4.2 Daeth Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 i rym yn llawn ar y 4ydd Tachwedd 2024. Er ei bod yn ymarfer cydgrynhoi a hygyrchedd i raddau helaeth, nid yw'n newid amddiffyniadau sylweddol na chyfundrefnau rheoli ar gyfer adeiladau rhestredig, henebion cofrestredig, nac ardaloedd cadwraeth. Yn benodol, mae'r deddf hon yn
 - disodli'r fframweithiau statudol blaenorol, Deddf Henebion Hynafol ac Ardaloedd Archaeolegol 1979, a Deddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990 (fel y'i cymhwysir yng Nghymru);
 - darparu strwythur cyfreithiol cydlynol, dwyieithog, ac wedi'i godio ar gyfer ymarferwyr, gan gynnwys Awdurdodau Cynllunio, Yngynghorwyr Treftadaeth, a Datblygwyr;
 - pwysleisio eglurder, hygyrchedd, a chysondeb mewn deddfwraieth, heb newid amddiffyniadau.
- 4.3 Felly, nid yw Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 yn newid lefel y diogelwch ar gyfer aedau hanesyddol yn sylweddol ond mae'n gwella eglurder cyfreithiol, hygyrchedd a chysondeb, gan effeithio'n uniongyrchol ar sut mae awdurdodau lleol yn paratoi, diweddarau a gweithredu cynlluniau datblygu lleol.
- 4.4 Mae Nodyn Cyngor Technegol 24: Yr Amgylchedd Hanesyddol (NCT 24), yn ategu Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016 ac mae'n gyson â fframweithiau polisi cynllunio ehangach fel Polisi Cynllunio Cymru (PCC). Mae'n sicrhau bod newidiadau a datblygiadau i safleoedd hanesyddol yn cael eu rheoli'n ofalus i gydbwyso gwarchodaeth â datblygu cynaliadwy. Mae'r canllawiau wedi'u diweddarau ym Mawrth 2026 i gyd-fynd â deddfwriaeth gyfredol a safonau arfer da o 2017 ymlaen, gan gynnwys cyfeiriadau at Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023.

- 4.5 Yn un o brosiectau'r APCE, mae prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau wedi cynnig cyfle arbennig i berchnogion eiddo cymwys dderbyn grant i atgyweirio adeiladau, adfer nodweddion pensaernïol coll ynghyd â dod â lloriau gwag yn ôl i ddefnydd economaidd. Amcan arall y fenter oedd i hyrwyddo ymwybyddiaeth o dreftadaeth y dref ac annog y gymuned ac ymwelwyr i chwarae mwy o ran yn eu treftadaeth ddiwylliannol. Mae diweddariad ar Brosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau yn adran Astudiaeth Achos y bennod hon.
- 4.6 Prosiect arall APCE yw'r prosiect i reoli 14 Ardal Gadwraeth Eryri. Gafodd ei ariannu gan gronfa *Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy* Llywodraeth Cymru, a bwriad y prosiect yw sicrhau y gall cadwraeth gynaliadwy wella Ardaloedd Cadwraeth i'r dyfodol. Roedd cam cyntaf y prosiect hwn rhwng Hydref 2021 a Mawrth 2022 yn cynnwys gweithio gyda chymunedau lleol yr Ardaloedd Cadwraeth i ddatblygu Gwerthusiadau a Chynlluniau Rheoli. Roedd y cynlluniau hyn yn cynnwys datganiad o arwyddocâd a chynllun gweithredu i warchod a gwella'r Ardaloedd yn gynaliadwy, gyda phwyslais arbennig ar eu gwneud yn fwy ynni-ffeithlon. Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau bod Ardaloedd Cadwraeth yn cael eu hamddiffyn rhag datblygiadau amhriodol a lle bo modd, bod yr ardal a'r lleoliad yn cael eu gwella. Fodd bynnag, dwy o'r prif heriau sy'n wynebu ein Hardaloedd Cadwraeth heddiw yw'r Agenda Newid Hinsawdd a'r diffyg dealltwriaeth o swyddogaeth ac arwyddocâd yr adeiladau o fewn yr ardaloedd dynodedig hyn.
- 4.7 Ynglŷn â'r agenda Newid yn yr Hinsawdd, mae llawer o'r stoc adeiladau yn yr Ardaloedd Cadwraeth hyn yn adeiladau traddodiadol sy'n cael eu nodi fel rhai nad ydynt yn ynni-ffeithlon iawn. Gall effeithlonrwydd ynni gael ei gyfyngu ymhellach gan y gofynion rheoliadol cynllunio ychwanegol sy'n ymwneud â gwelliannau i gartrefi megis paneli solar a gwydr dwbl. Gall y cyfyngiadau ychwanegol hyn arwain at ddryswch ymhlith perchnogion eiddo ynghylch gwella effeithlonrwydd eiddo, a all arwain at beidio cymryd unrhyw gamau gweithredu neu gymryd camau amhriodol. Gall hefyd arwain at gyngor anghyson gan swyddogion. Weithiau gall adeiladwyr lleol hefyd wneud gwelliannau amhriodol i gartrefi a all gael effaith andwyol ar yr Ardaloedd Cadwraeth ond a all hefyd wneud adeilad yn fwy aneffeithlon. Gwerthusiad ardal gadwraeth yw'r sylfaen ar gyfer rheolaeth gadarnhaol o'r ardaloedd hyn i sicrhau datblygiad priodol yn ogystal â chynaliadwy. Yn benodol, mae'r Gwerthusiadau'n diffinio'r hyn sy'n bwysig am yr ardaloedd ond hefyd, trwy ddadansoddi, yn dechrau nodi lle mae materion, cyfleoedd a ffactorau eraill. Mae'r Cynlluniau Rheoli dilynol yn darparu fframwaith i reoli'r Ardaloedd Cadwraeth yn effeithiol, gan wella a gwarchod eu cymeriad arbennig mewn ffordd gadarnhaol a rhagweithiol, a darparu canllawiau effeithiol i'r rhai sy'n byw, yn gweithio, yn buddsoddi ac yn rheoli'r ardaloedd. Mae gwybodaeth ar Brosiect Ardaloedd Cadwraeth yn adran Astudiaeth Achos y bennod hon.

Amcan	Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri. Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)	Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Paratoi a mabwysiadu CCA ar yr Amgylchedd Hanesyddol	Erbyn 2019	AMB Rhif 1:	Mae'r gwaith+ paratoi ar y gweill	
		AMB Rhif 2:	Mae'r gwaith paratoi ar y gweill	
		AMB Rhif 3:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 4:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 5:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 6:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	

		AMB Rhif 7:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
Dadansoddiad				
Mae paratoi CCA ar y gweill er mwyn cefnogi'r polisïau a fabwysiadwyd ond bu oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill.				
Gweithred				

MF13

Amcan	Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri. Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.			
Polisïau Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Paratoi a mabwysiadu CCA ar Ddylunio Cynaliadwy - ar wahân yn lleol	Erbyn 2018	AMB Rhif 1:	Mae'r gwaith paratoi ar y gweill ond wedi'i oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 2:	Mae'r gwaith paratoi ar y gweill ond wedi'i oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	

		AMB Rhif 3:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 4:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 5:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 6:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
		AMB Rhif 7:	Gwaith paratoi ar y gweill ond oedi oherwydd ymrwymadau gwaith eraill	
Dadansoddiad				
Mae gwaith paratoi CCA ar y gweill er mwyn cefnogi'r polisïau a fabwysiadwyd ond mae wedi cael ei ohirio oherwydd ymrwymadau gwaith eraill.				
Gweithred				

MF14

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri. Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr Ardaloedd Cadwraeth gydag Asesiadau Ardal cyfoes (14)	Cwblhau Asesiadau Ardal erbyn 2012 a'u hadolygu bob 5 mlynedd	AMB Rhif 1:	Oedi	
		AMB Rhif 2:	Oedi	
		AMB Rhif 3:	Ar y gweill	

	AMB Rhif 4:	Wedi'u paratoi
	AMB Rhif 5:	Wedi'u paratoi
	AMB Rhif 6:	Wedi'u paratoi
	AMB Rhif 7:	Wedi'u paratoi ac yn gweithio i'w mabwysiadu
Dadansoddiad		
Mae'r Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a Chynlluniau Rheoli wedi'u drafftio ynghyd â chanllawiau ar wella effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Mae'r Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli wedi bod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, gyda'r camau nesaf yn cynnwys mabwysiadu ffurfiol fel ystyriaeth gynllunio berthnasol.		
Gweithred		

MF15

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri.		
		Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr Ardaloedd Cadwraeth gyda Chynlluniau Rheoli cyfoes	Cwblhau Cynlluniau Rheoli a'u hadolygu bob 5 mlynedd.	AMB Rhif 1:	Oedi	
		AMB Rhif 2:	Oedi	
		AMB Rhif 3:	Ar y gweill	
		AMB Rhif 4:	Wedi'u paratoi	
		AMB Rhif 5:	Wedi'u paratoi	
		AMB Rhif 6:	Wedi'u paratoi	
		AMB Rhif 7:	Wedi'u paratoi a	

			gweithio at mabwysiadu
Dadansoddiad			
Mae'r Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a Chynlluniau Rheoli wedi'u drafftio ynghyd â chanllawiau ar wella effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Mae'r Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli wedi bod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, gyda'r camau nesaf yn cynnwys mabwysiadu ffurfiol fel ystyriaeth gynllunio berthnasol.			
Gweithred			

MF16

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri.	
		Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.	
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Nifer yr adeiladau rhestredig sydd mewn perygl (323)	Lleihau nifer yr adeiladau rhestredig sydd mewn perygl a monitro'r rheswm dros y cynnydd yn y nifer.	AMB Rhif 1:	303 (2018-19)
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	107
		AMB Rhif 5:	171
		AMB Rhif 6:	177
		AMB Rhif 7:	180
Dadansoddiad			

Yn ôl y System Asesu Treftadaeth Adeiledig (HAA Base) mae cyflwr yr Adeiladau Rhestredig mewn Perygl o fewn y Parc fel a ganlyn:

Asesiad Risg	Nifer o Adeiladau	%	Sgor Risg	Nifer	%
Mewn Risg	180	9.58	1 Mewn Perygl Difrifol	72	3.83
			2 Mewn Perygol Sylweddol	8	0.43
			3 Mewn Perygl	100	5.32
Bregus	210	11.18	4 Bregus	210	11.18
Dim mewn Risg	1489	79.24	5 Dim mewn Risg	422	22.46
			6 Dim mewn Risg	1067	56.79

Proffil Cyflwr	Nifer o Adeiladau	%
Da	1085	57.74
Gweddol	596	31.72
Gwael	118	6.28
Gwael lawn	80	4.26

Mae'r nifer yr adeiladau rhestredig sydd mewn perygl wedi cynyddu ychydig ond nid yn syfrdanol a nid yw'n cael ei hystyried yn nodedig o fewn y cyfnod monitro hwn.

Gweithred	Parhau i Fonitro: Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.
------------------	---

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri.		
		Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro ceisiadau cynllunio mewn Parciau a Gerddi Hanesyddol ac yn gyfagos iddynt a allai gael effaith.		AMB Rhif 1:	Ni ystyriwyd bod yr un ohonynt yn cael effaith andwyol ar y parc hanesyddol na'i osodiad.	
		AMB Rhif 2:	Ni ystyriwyd bod yr un ohonynt yn cael effaith andwyol ar y parc hanesyddol na'i osodiad.	
		AMB Rhif 3:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar y parc hanesyddol na'i leoliad	
		AMB Rhif 4:	12	
		AMB Rhif 5:	12	
		AMB Rhif 6:	12	
		AMB Rhif 7:	13	
Dadansoddiad				
Cafwyd 15 cais cynllunio, ar gyfer datblygiadau amrywiol o fewn byffer 100m i barciau a gerddi hanesyddol. O'r 15 cais, gwrthodwyd 2 gais. Cymeradwywyd 13 o'r ceisiadau				

cynllunio hyn, sy'n cynnwys 4 cais i ryddhau / amrywio amodau. Ymhlith y ceisiadau llawn a ganiatawyd oedd y canlynol:

- Tri chais ar gyfer estyniad,
- Cais ar gyfer codi sied bren at ddibenion storio domestig,
- Cais ar gyfer adnewyddu a gosod system siffon newydd yn Llyn Mair, Maentwrog,
- Cais ar gyfer tanc septig newydd, a
- Cais ar gyfer codi garej/gweithdy newydd ar wahân

Ni ystyriwyd y mwyafrif o'r geisiadau hyn a gymeradwywyd Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol. Ond gyda'r ceisiadau hyn fe ystyriwyd y polisiau canlynol gan warchod Parciau a Gerddi Hanesyddol rhag datblygiad anaddas yn anuniongyrchol drwy'r broses asesu;

- Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy
- Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol
- Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi
- Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig

Er hyn, bydd angen sicrhau bod Polisi Strategol Ff yn cael ei weithredu fel y bwriadwyd ac mae angen hyfforddiant swyddogion.

Gweithred

Angen hyfforddiant. Nid yw Polisi Strategol Ff yn cael ei weithredu fel y bwriadwyd ac mae angen hyfforddiant swyddogion. Mae hyfforddiant swyddogion wedi'i drefnu gyda Swyddogion Rheoli Datblygu, ynghyd ag adolygiad o'r broses dilyn ceisiadau i atal digwyddiad pellach.

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri.			
		Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Nifer yr Henebion Rhestredig sydd mewn perygl. Monitro ceisiadau cynllunio a allai gael effaith ar Heneb Rhestredig	Lleihau'r nifer sydd mewn perygl	AMB Rhif 1:	Ni ystyriwyd bod yr un ohonynt yn cael effaith andwyol ar Henebion Rhestredig.		
		AMB Rhif 2:	Ni ystyriwyd bod yr un ohonynt yn cael effaith andwyol ar Henebion Rhestredig.		
		AMB Rhif 3:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.		
		AMB Rhif 4:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.		

	<table> <tr> <td>AMB Rhif 5:</td><td>Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.</td></tr> <tr> <td>AMB Rhif 6:</td><td>Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.</td></tr> <tr> <td>AMB Rhif 7:</td><td>Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.</td></tr> </table>	AMB Rhif 5:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.	AMB Rhif 6:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.	AMB Rhif 7:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.
AMB Rhif 5:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.						
AMB Rhif 6:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.						
AMB Rhif 7:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.						
Dadansoddiad							
Mae CADW yn cadw cofnod o HRh mewn perygl, gellir gweld y wybodaeth hon yn Amcan 10 (b) yr SA o'r Fframwaith Monitro Gwerthuso Cynaliadwyedd. O fewn parth clustogi HRh 100m, caniatwyd 11 cais cynllunio yn ystod y cyfnod monitro hwn, ond nid oedd yr un ohonynt ar gyfer datblygiadau newydd, dim ond newidiadau, adnewyddiadau ac estyniadau i ddatblygiadau presennol ac eiddo preifat. Roedd 3 o'r ceisiadau a ganiatwyd hyn hefyd ar gyfer rhyddhau amodau ar ganiatadau cynllunio blaenorol. Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith andwyol ar Henebion Cofrestredig.							
Gweithred	Parhau i Fonitro: Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.						

MF20

Amcan	Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri. Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.
Polisïau Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)	Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi

		Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y safleoedd archeolegol, Henebion Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth sy'n cael eu cadw neu eu gwella gan gynigion datblygu	Pob cynnig datblygu	AMB Rhif 1:	Oedi	1 datblygiad yn methu â chadw neu wella am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad yn methu â chadw neu wella mewn blwyddyn (mae angen iddo gysylltu ag Asesiadau CA a Chynlluniau Rheoli fel uchod)
		AMB Rhif 2:	Oedi	
		AMB Rhif 3:	Oedi	
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Gan nad yw'r asesiadau Ardal Gadwraeth a'r cynlluniau rheoli wedi'u mabwysiadu eto fel ystyriaeth gynllunio perthnasol, mae'n anodd penderfynu a yw cynigion datblygu wedi gwella ardaloedd cadwraeth. Er hyn, mae cadw a gwella ardaloedd cadwraeth wedi cael ei ystyried fel rhan o'r broses benderfynu ar geisiadau cynllunio. Oherwydd Prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau, mae llawer o welliannau wedi'u gwneud i'r Ardal Gadwraeth. Gweler yr adran 'Astudiaethau Achos' am ragor o wybodaeth. Yn ogystal bu gweithredu yn rhan o'r Prosiect Ardaloedd Cadwraeth o pedwar digwyddiad galw i mewn ar draws y Parc Cenedlaethol gydag arbenigwyr ym maes Cadwraeth Adeiladau yn hyrwyddo'r prosiect ac yn hyrwyddo gwybodaeth am wahanol ddulliau addas a chynaliadwy o wella effeithlonrwydd ynni adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth, yn ogystal â cheisiadau grant i wella adeiladau.				
Gweithred	Parhau i Fonitro: Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF21

Amcan		Deall, gwerthfawrogi, amddiffyn a gwella amgylchedd hanesyddol yr ardal gan gynnwys gweddillion archeolegol a thirweddau hanesyddol a hyrwyddo datblygiad sy'n gwella treftadaeth adeiledig a threfwedd Eryri. Amddiffyn a gwella harddwch naturiol tirwedd y Parc Cenedlaethol trwy sicrhau bod datblygiad yn cwrdd â safonau dylunio cynaliadwy da ac yn parchu 'Rhinweddau Arbennig' yr ardal a phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol (Ff)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 6: Dylunio a Deunyddiau Cynaliadwy Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol Polisi Datblygu 8: Diogelu Safleoedd Heb eu Dynodi Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro ceisiadau cynllunio sy'n dod ymlaen o fewn Safle Treftadaeth y Byd neu leoliad hanfodol a Safle Treftadaeth y Byd Ymgeisydd	Dim effaith annerbyniol ar y dynodiadau a'r dynodiadau ymgeisydd	AMB Rhif 1:	Mae'r gwaith paratoi ar y gweill	
		AMB Rhif 2:	Mae'r gwaith paratoi ar y gweill	
		AMB Rhif 3:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith annerbyniol ar y dynodiadau.	
		AMB Rhif 4:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith annerbyniol ar y dynodiadau.	
		AMB Rhif 5:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith annerbyniol ar y dynodiadau.	
		AMB Rhif 6:	Ni ystyriwyd bod unrhyw un yn cael effaith annerbyniol ar y dynodiadau.	

Dadansoddiad

Ers mis Gorffennaf 2021, mae'r Safle Treftadaeth y Byd Ymgeisiol a ddynodwyd yn flaenorol, Tirwedd Llechi Gogledd-orllewin Cymru, wedi derbyn statws Safle Treftadaeth y Byd dynodedig. Mae hyn yn golygu bod dau Safle Treftadaeth y Byd o fewn Parc Cenedlaethol Eryri erbyn hyn.

Safle Treftadaeth y Byd Cestyll a Muriau Trefi'r Brenin Edward yng Ngwynedd – Castell Harlech

O fewn 100m i Safle Treftadaeth y Byd Cestyll Edward, Castell Harlech, derbyniwyd 21 cais, gan cymeradwyo 19, gan fod 2 gais wedi cael eu tynnu'n ôl.

Roedd y ceisiadau a ganiatawyd yn cynnwys;

- 6 rhyddhau neu amrywio amodau, a gwelliant ansylweddol i ganiatadau cynllunio a gymeradwywyd yn flaenorol,
- 6 cais ynghylch estyniadau i eiddo,
- Caniatâd adeilad rhestredig ar gyfer ffenestri a drysau newydd,
- 2 gais am osodiadau ynni adnewyddadwy fel pwmp gwres ffynhonnell aer, a phaneli solar,
- 2 dystysgrif defnydd cyfreithlon,
- Cais ar gyfer newid defnydd o C5 i C6,
- a chais i godi adeilad allanol.

Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru Safle Treftadaeth y Byd

- Caniatawyd 11 cais allan o 12 o fewn Safle Treftadaeth y Byd Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru yn ystod y flwyddyn monitro hon. Roedd rhain yn geisiadau ar gyfer 3 rhyddhau amodau i ganiatadau cynllunio a gymeradwywyd yn flaenorol,
- Caniatâd Adeilad Rhestredig i ailadeiladu simnai yn Abergynolwyn,
- Dymchwel ystafell fand bresennol ac adeiladu ystafell fand unllawr newydd yn Abergynolwyn,
- Ymestyn cyfnod ar gyfer defnyddio tir mewn parc carafanau ym Mhenrhyndeudraeth,
- System sifffon newydd yn Llyn Mair, Plas Tan y Bwlch, Maentwrog,
- 2 gais am estyniadau i eiddo presennol,
- Cais am banel solar ar eiddo preifat yn Abergynolwyn,
- a Thystysgrif Defnydd Cyfreithlon mewn parc Carafanau a Gwersylla ym Mryncrug.

Cyflwynwyd 4 rhag-gais hefyd ar gyfer datblygiad o fewn ffin Safle Treftadaeth y Byd y Tirwedd Lechi. Roedd rhain ar gyfer addasiadau a newidiadau

Gweithred

Parhau i Fonitro: Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

Ymchwil ac ystyriaethau pellach i lywio diwygiad CDLI Eryri

- 4.8 O ran ystyried y goblygiadau Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 ar gyfer Cynlluniau Datblygu Lleol, er nad yw'r Ddeddf yn ailddiffinio safonau amddiffyn, mae'n effeithio ar brosesau cynllunio lleol a CDLI yn y ffyrdd canlynol a fydd yn bwysig ystyried wrth lywio CDLIE 3 (2026-2041):
- 4.9 Symleiddio a Hygyrchedd Cyfeiriadau Polisi: Gall Awdurdodau Cynllunio ddefnyddio un cod cyfraith wrth ddrafftio polisiau sy'n gysylltiedig â threftadaeth. Byddai hyn yn golygu llai o risg o gyfeiriadau gwrthgyferbyniol neu hen ffasiwn (outdated) a gall datblygwyr, swyddogion cynllunio a chadwraeth, ac ymgynghoreion cyhoeddus gael mynediad haws at rwymedigaethau cyfreithiol a'u dehongli.
- Aliniad Rheoleiddiol: Rhaid i Gynlluniau Datblygu Lleol barhau i gydymffurfio â Pholisi Cynllunio Cymru a Nodyn Cyngor Technegol 24 (NCT 24: Yr Amgylchedd Hanesyddol) ar gyfer ystyriaethau treftadaeth, ond mae cyfeiriadau bellach yn cyfeirio'n uniongyrchol at Ddeddf 2023. Byddai'n annog trin materion amgylcheddol hanesyddol yn gyson ar draws gwahanol awdurdodau lleol, gan leihau anghysondebau deongliadol.
 - Mae Codio yn Cefnogi Cynllunio Ymlaen Llaw: Mae rôl Deddf 2023 fel 'cod cyfraith' yn ei gwneud hi'n haws i Gynlluniau Datblygu Lleol ymgorffori polisiau a all ragweld gwelliannau yn y dyfodol, gan fod disgwyl i newidiadau deddfwriaethol dilynol fod yn welliannau i'r Ddeddf wedi'i chodio yn hytrach na deddfwriaeth ar wahân. Byddai'n hyrwyddo eglurder wrth integreiddio polisiau ar gyfer datblygu gofodol, cadwraeth a gwella asedau hanesyddol.
 - Drafftio Polisiau ac Ymgynghori â'r Cyhoedd: Gall Cynlluniau Datblygu Lleol gyfeirio at iaith statudol gydgrynhoedig wrth ymgysylltu â rhanddeiliaid. Byddai'n gwella amddiffyniad cyfreithiol Cynlluniau Datblygu Lleol trwy sicrhau bod polisiau treftadaeth wedi'u seilio ar gyfraith strwythuredig, ddiamwys.
- 4.10 Felly, fel nodir ym mharagraff 4.3, nid oes goblygiadau sylweddol i CDLIE3 gan nid yw Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 yn newid lefel y diogelwch ar gyfer asedau hanesyddol yn sylweddol ond mae'n gwella eglurder cyfreithiol, hygyrchedd a chysondeb, gan effeithio'n uniongyrchol ar sut mae awdurdodau lleol yn paratoi, diweddarau a gweithredu cynlluniau datblygu lleol. Wrth lywio'r CDLIE3, dylid cyfeirio at Ddeddf 2023 a'r rheoliadau ategol yn lle statudau etifeddol, parhau i lynu wrth Bolisi Cynllunio Cymru a NCT 24 ar gyfer ystyriaethau treftadaeth, a manteisio ar y gyfraith gydgrynhoedig i wella amddiffynadwydd polisi, eglurder ymgynghori cyhoeddus ac integreiddio ar draws dogfennau cynllunio.
- 4.11 Mae NCT 24 yn rhoi canllawiau ar yr amgylchedd hanesyddol yng Nghymru i awdurdodau cynllunio a datblygwyr. Ers 2016, cyflwynwyd diweddariadau sylweddol, yn bennaf mewn cydfynd â chydgrynhoi deddfwriaethol newydd a fframweithiau polisi sy'n esblygu. Mae'r prif newidiadau o fewn NCT 24 (Mawrth 2026) felly yn ymwneud â diweddarau cyfeiriadau i gydfynd â Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, egluro diffiniadau asedau hanesyddol, a chydgrynhoi canllawiau. Nid oes unrhyw newidiadau polisi mawr, ond mae'r diwygiadau'n gwella eglurder, cymhwysedd, a chysondeb mewn penderfyniadau cynllunio sy'n ymwneud ag asedau hanesyddol yng Nghymru a ddylid ystyried wrth llywio CDLIE3.
- 4.12 Mae un o bwyntiau sbarduno'r dangosyddion monitro yn y bennod hon wedi'i amlygu ynghylch monitro ceisiadau cynllunio mewn ac wrth ymyl Parciau a Gerddi Hanesyddol a allai gael effaith, lle na ystyriwyd Polisi Strategol Ff: Yr Amgylchedd Hanesyddol wrth asesu ceisiadau cynllunio. Er y gallai'r dynodiadau hyn fod wedi'u diogelu'n anuniongyrchol trwy bolisiau datblygu eraill, tybir nad yw pob polisi'n cael ei weithredu'n llwyddiannus. Ystyrir nad oes unrhyw oblygiadau mawr ar gyfer diwygio'r CDLI yn yr adran hon, fodd bynnag mae

angen hyfforddiant a thrafodaeth bellach gyda Swyddogion Cynllunio ynghylch Polisi Strategol Ff: Amgylchedd Hanesyddol a dynodiad Parciau a Gerddi Hanesyddol.

- 4.13 Fel yr adroddir yn yr Adroddiad Monitro 2021-2022, roedd apêl ynglŷn â datblygiad penodol o fewn y Parc Cenedlaethol, lle y cwestiynodd yr Arolygydd Bolisi Datblygu 7 o'r CDLI, y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol a'r meini prawf i gynnwys adeilad ar y gofrestr.
- 4.14 Mae Polisi Datblygu 7 yn cynnwys meini prawf ar gyfer datblygu a gwarchod a gwella Adeiladau Traddodiadol yn ogystal ag Adeiladau Rhestredig, gyda meini prawf penodol pellach ar gyfer Adeiladau Rhestredig. Mae hyn oherwydd bod yr adeiladau sydd bellach yn cael eu hystyried a'u nodi fel 'adeiladau traddodiadol' ar y gofrestr, yn hanesyddol, wedi'u rhestru fel Adeiladau Rhestredig Gradd III ar y raddfa a gydnabyddir gan y gyfraith, cyn i'r raddfa gael ei hadolygu i gynnwys a chydabod ond Adeiladau Rhestredig Gradd I, Gradd II*, a Gradd II yn unig, trwy Ddeddf Cynllunio (Adeiladau Rhestredig ac Ardaloedd Cadwraeth) 1990. Yn ôl y Ddeddf hon, mae angen Caniatâd Adeilad Rhestredig ar gyfer pob gwaith dymchwel, addasu neu ymestyn adeilad rhestredig sy'n effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig. Nid yw hyn yn ofynnol ar gyfer adeiladau ar y Gofrestr Adeiladau Traddodiadol, y tu allan i Ardal Gadwraeth a/neu Ddynodiad Erthygl 4. Er hynny, fel y nodir ym mharagraffau 4.20-4.22 y CDLI, mae cymeriad Eryri yn ddyledus iawn i'w Adeiladau Rhestredig a'r traddodiad cyfoethog o arddulliau adeiladu ac amrywiaeth o ddeunyddiau sy'n adlewyrchu ac yn nodweddu'r bensaernïaeth frodorol. Er nad ydynt yn cyflawni statws 'arbennig' Adeiladau Rhestredig, mae'r angen yn parhau i warchod yr adeiladau traddodiadol hyn rhag newid amhriodol. Mae Adeiladau Traddodiadol yn arwyddocaol gan eu bod yn cyfrannu at gymeriad pensaernïol lleol a thraddodiadau'r ardal. Gan nad yw'r rhestr yn derfynol, gellir ychwanegu eiddo ychwanegol ati o bryd i'w gilydd. Felly, ni chaniateir unrhyw gynnig sydd o raddfa, dyluniad, neu sy'n dibynnu ar ddeunyddiau a ystyrir yn amhriodol.
- 4.15 Roedd yr apêl yn ymwneud â throsi adeilad allanol cyn-fyncws/storfa anecs i lety anecs un ystafell. Gwrthodwyd y cais yn wreiddiol gan yr Awdurdod oherwydd canfyddiadau y byddai'n mynd yn groes i Bolisi Datblygu 7. Drwy'r broses apêl, cafodd y penderfyniad hwn ei wyrdroi gan yr Arolygydd, gan ganfod na fyddai'r gwaith yn amhriodol ac felly na fyddai'n mynd yn groes i Bolisi Datblygu 7, gan nodi "...nid yw'n rhesymol cymhwyso'r un profion ar fân adeilad allanol adeilad traddodiadol sydd wedi'i newid yn fawr ag a fyddai'n cael ei gymhwyso i adeilad rhestredig." (Cyfeirnod yr Apêl: APP/H954/A/21/3280822). Er ei fod wedi'i nodi fel 'Adeilad Traddodiadol' ar y Gofrestr, roedd newidiadau i'r adeilad wedi digwydd y tu allan i Reolaeth Cynllunio, gan arwain at gasgliad yr Arolygydd nad yw'n ymarferol rhoi'r un amddiffyniad i adeiladau traddodiadol sydd wedi newid yn ddramatig, ag ar adeiladau rhestredig. Wrth ddiwygio'r CDLI, bydd angen ystyried yr achos hwn o ran Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol.
- 4.16 Fodd bynnag, ers penderfyniad yr achos apêl hwn, mae llythyr 'Rhestrriad Lleol o Adeiladau Hanesyddol' gan y Dirprwy Weinidog, wedi gofyn i Awdurdodau Cynllunio Lleol yng Nghymru sicrhau camau gweithredol i ddiogelu adeiladau hanesyddol a thraddodiadol sydd y tu allan i'r trothwy gwarchod cenedlaethol.
- 4.17 Wrth adolygu'r CDLI, bydd angen felly ystyried achos apêl APP/H954/A/21/3280822 a'r llythyr 'Rhestrriad Lleol o Adeiladau Hanesyddol', ynghylch Polisi Datblygu 7: Adeiladau Rhestredig a Thraddodiadol.
- 4.18 O ystyried canfyddiadau'r Adroddiadau Monitro Blynnyddol ers mabwysiadu'r Cynllun Datblygu Lleol 2016-2031, nid oes goblygiadau mawr ar gyfer diwygio'r CDLI yn yr adran hon, gan fod y mwyafrif o bolisiau yn y bennod hon wedi'u gweithredu'n llwyddiannus.

Ardaloedd Cadwraeth addas ar gyfer yr Unfed Ganrif ar Hugain



Mae'r Awdurdod wedi cychwyn ar brosiect newydd i reoli 14 Ardal Gadwraeth Eryri. Wedi'i ariannu gan gronfa Tirweddau Cynaliadwy, Lleodd Cynaliadwy Llywodraeth Cymru, bydd y prosiect, a arweinir gan Chambers Conservation, yn sicrhau y gall cadwraeth gynaliadwy wella'r Ardaloedd Cadwraeth ar gyfer y dyfodol. Mae cam cyntaf y prosiect hwn rhwng Hydref 2021 a Mawrth 2022 yn cynnwys gweithio gyda chymunedau lleol a grwpiau buddiant Ardaloedd Cadwraeth i ddatblygu Gwerthusiadau a Chynlluniau Rheoli ar gyfer yr ardaloedd dynodedig. Bydd y cynlluniau hyn yn cynnwys datganiad o arwyddocâd a chynllun gweithredu i warchod a gwella'r ardaloedd yn gynaliadwy, gyda phwyslais arbennig ar eu gwneud yn fwy ynni-ffeithlon. Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i sicrhau bod Ardaloedd Cadwraeth yn cael eu hamddiffyn rhag datblygiadau amhriodol a lle bo modd, bod yr ardal a'r lleoliad yn cael eu gwella. Fodd bynnag, dwy o'r heriau mawr sy'n wynebu ein Hardaloedd Cadwraeth heddiw yw'r Agenda Newid Hinsawdd a'r diffyg dealltwriaeth o weithrediad ac arwyddocâd yr adeiladau o fewn yr ardaloedd dynodedig hyn.

Ynglŷn â'r agenda Newid yn yr Hinsawdd, mae llawer o'r stoc adeiladau yn yr Ardaloedd Cadwraeth hyn yn adeiladau traddodiadol sy'n cael eu nodi fel rhai nad ydynt yn ynni-ffeithlon iawn. Gall effeithlonrwydd ynni gael ei gyfyngu ymhellach gan y gofynion rheoliadol cynllunio ychwanegol sy'n ymwneud â gwelliannau i gartrefi megis paneli solar a gwydr dwbl. Gall y cyfyngiadau ychwanegol hyn arwain at ddryswch ymhlith perchnogion eiddo ynghylch gwella effeithlonrwydd eiddo, a all arwain at beidio cymryd unrhyw gamau gweithredu neu gymryd camau amhriodol. Gall hefyd arwain at gyngor anghyson gan swyddogion. Weithiau gall adeiladwyr lleol hefyd wneud gwelliannau amhriodol i gartrefi a all gael effaith andwyol ar yr Ardaloedd Cadwraeth ond a all hefyd wneud adeilad yn fwy aneffeithlon. Gwerthusiad ardal gadwraeth yw'r sylfaen ar gyfer rheolaeth gadarnhaol o'r ardaloedd hyn i sicrhau datblygiad priodol yn ogystal â chynaliadwy. Yn benodol, bydd y Gwerthusiadau'n diffinio'r hyn sy'n bwysig am yr ardaloedd ond hefyd, trwy ddadansoddi, yn dechrau nodi lle mae materion, cyfleoedd a ffactorau eraill. Bydd y Cynlluniau Rheoli dilynol yn darparu fframwaith i reoli'r Ardaloedd Cadwraeth yn effeithiol, gan wella a gwarchod eu cymeriad arbennig mewn ffordd gadarnhaol a rhagweithiol, a darparu canllawiau effeithiol i'r rhai sy'n byw, yn gweithio, yn buddsoddi ac yn rheoli'r ardaloedd.

Diweddariad 2023/2024

Roedd y dogfennau Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a Chynllun Rheoli unigol yn destun ymgynghoriad cyhoeddus rhwng 30 Medi a 11 Tachwedd 2022. Derbyniwyd nifer o sylwadau gan nifer o ymatebwyr. Yn dilyn gwirio'r newidiadau y bwriad yw cyflwyno'r dogfennau i'r Aelodau i'w mabwysiadu'n derfynol o fewn y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad. Gwaith arall sydd wedi digwydd o ganlyniad i'r gwaith hwn yn ystod Gwanwyn/Haf 2023 yw pedwar digwyddiad galw i mewn ar draws y Parc Cenedlaethol gydag arbenigwyr ym maes Cadwraeth Adeiladau yn hyrwyddo'r prosiect ac yn hyrwyddo gwybodaeth am wahanol ddulliau addas a chynaliadwy o wella effeithlonrwydd ynni adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Yn ogystal, roedd cynllun grant ar gael i gynorthwyo gyda gwelliannau effeithlonrwydd ynni a / neu uwchraddio thermol eiddo cyhoeddus, cymunedol a masnachol o fewn Ardaloedd Cadwraeth dynodedig y Parc Cenedlaethol, megis Eglwysi / Capeli, Neuaddau Cymunedol, Llyfrgelloedd, Tafarndai Cymunedol, a Siopau Pentref. Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno tendrau oedd 3 Mawrth 2023 a phenderfynwyd ar y cais llwyddiannus, [ble mae'r gwaith bellach wedi'i gwblhau ar adeilad masnachol yn Betws y Coed](#).

Cynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau



Mae Partneriaeth Tirwedd y Carneddau wedi datblygu cynllun a fydd yn helpu i hyrwyddo dyfodol cadarnhaol i'r Carneddau trwy gynyddu dealltwriaeth a mwynhad o'i hanes, traddodiadau diwylliannol a bywyd gwyllt. Bydd yn gwarchod treftadaeth yr ardal trwy hyrwyddo ffermio cynaliadwy sy'n amddiffyn cynefinoedd, rhywogaethau ac olion archeolegol prin, a thrwy gofnodi enwau lleoedd ac atgofion. Bydd grant o £1.7 miliwn gan Gronfa Dreftadaeth Genedlaethol y Loteri yn helpu i gyflawni'r cynllun, gwerth dros £4 miliwn, dros y 5 mlynedd nesaf.

Ymhlith y prosiectau o fewn y cynllun mae:

1. Cylchdaith y Carneddau – : Sefydlu taith aml-ddiwrnod ar Hawliau Tramwy presennol, cyrchu gwelliannau, hyrwyddo a chreu adnoddau dehongli digidol ac argraffedig.
2. Ucheldiroedd Pori: Gwelliannau ymylol ac ymylon mynyddoedd, cadwraeth a chofnodi'r fran goesgoch a gwaith clirio eithin a rhedyn o safleoedd archeolegol.
3. Tirwedd o Fwyell Neolithig: Archeoleg gyhoeddus yn archwilio chwareli cerrig 6,000 oed a'r bwyell hardd a fasnachwyd ac a gyfnewidiwyd dros bellteroedd maith ledled Prydain.
4. Gwyddoniaeth Dinasyddion LiDAR: Darganfod a mapio archeoleg, mawndiroedd a nodweddion tirwedd gan ddefnyddio sgan laser o'r awyr 3D newydd o dirwedd gyfan y Carneddau.
5. Dolydd: Adfer dolydd yr ucheldir sy'n lleoedd bwydo pwysig i adar prin gan gynnwys Llinos y Mynydd. Sefydlu a chefnogi dolydd ar ochrau'r dyffryn sy'n llawn blodau i gynyddu bioamrywiaeth a helpu peillwyr.
6. Y Cylch Dŵr: Mawn ac Afonydd: Gwella coridorau glan afon, cael gwared â'r Ffromlys Chwarennog, atgyweirio mawndir, codi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd amgylcheddol mawndir, cynefinoedd llynnoedd ac afonydd a dadansoddi paill hynafol mewn mawn er mwyn deall newid tirweddol.
7. Coed a Choetir: Plannu coed mewn ardaloedd penodol i wella cysylltedd cynefinoedd a bioamrywiaeth a chofnodi coed hynafol, sefydlu meithrinfeydd bach i blannu coed lleol a chael gwared ar Rododendron ymledol.
8. Gorwelion / Nenlinellau: Hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r copaon a'r cribau uchel nodedig a'u gwybodaeth am eu treftadaeth arbennig a'u bywyd gwyllt gan gynnwys carneddau claddu o'r oes efydd a chynefinoedd planhigion arctig ac alpaidd hynafol.
9. Lleisiau ac Enwau Lleoedd y Carneddau: Prosiect ymchwil a hanes lafar a fydd yn rhannu straeon, atgofion a phrofiadau o fywyd a magaeth yn y Carneddau yn ogystal â gwybodaeth am gymunedau ffermio a sut mae'r rheini wedi siapio y Carneddau rydym yn adnabod heddiw.

Diweddariad 2023/2024

Mae'r prosiect bellach wedi pasio'r pwynt hanner ffordd ac mae sawl carreg filltir wedi'i gyflawni. Mae gwefan Partneriaeth y Carneddau wedi'i lansio ac mae'r prosiectau ar darged amser a chyllideb i gyflawni a chwblhau erbyn gwanwyn 2026. Mae swyddogion yn cynllunio a chadarnhau prosiectau gwaddol y cynllun ar hyn o bryd, er mwyn sicrhau bod effaith prosiectau'r Cynllun o fudd i gymunedau'r ardal am flynyddoedd i ddod. Mae gwerthusiad ffurfiannol (formative evaluation) yn ein galluogi i adlewyrchu ar gynnydd y Cynllun yn rheolaidd, ac addasu cynlluniau a ffyrdd o weithio fel mae'r angen yn codi. Mae hyn yn golygu bod y Partneriaeth yn medru gweithio yn Ystwyth ac ymateb i anghenion. Mae hyn yn hanfodol wrth wireddu cynllun hirdymor.

Prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau

Un o nodweddion amlycaf tref Dolgellau yw ei hadeiladau uchel o gerrig llwyd dolerit a llechi, a'i gwe o strydoedd cul sydd wedi esblygu a datblygu'n ddamweiniol dros bedair canrif. Mae 180 o adeiladau'r dref wedi'u rhestru, ac mae llawer o adeiladau hanesyddol y dref, yn fasnachol yn bennaf, wedi dadfeilio, gyda rhai wedi bod yn wag neu'n rhannol wag ers blynyddoedd.

Er mwyn helpu i adfywio'r dref, sefydlwyd prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau, sy'n bartneriaeth rhwng Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Cronfa Dreftadaeth y Loteri Cenedlaethol, Cadw a Chyngor Gwynedd yn 2017 ar ol i brosiect Menter Treftadaeth Treflun Dolgellau ddod i ben yn 2014.

Mae prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau bellach wedi dod i ben, ond yn gyffredinol, roedd yn cynnig grantiau i berchnogion eiddo cymwys tuag at atgyweirio adeiladau, adfer nodweddion pensaernïol coll a dod â lloriau gwag yn ôl i ddefnydd economaidd. Amcan arall y fenter oedd i hybu ymwybyddiaeth o dreftadaeth y dref ac annog trigolion ac ymwelwyr i gymryd mwy o ran yn eu treftadaeth ddiwylliannol drwy brosiectau cymunedol.

Diweddariad 2025/2026 – diweddariad terfynol y Prosiect.

Yn dilyn cwblhau'r gwaith yn Nhŷ Newyddion ac ar ol i Gronfa Treftadaeth Y Loteri Cenedlaethol ryddhau eu cyfraniad ariannol terfynol tuag at y prosiect, mae prosiect TT Dolgellau wedi dod i ben yn 2025 ac felly ni fydd unrhyw angen i ddiweddariadau pellach mewn cysylltiad a'r prosiect hwn.

Er bod llawer wedi'i gyflawni drwy'r prosiectau ymyrraeth grant, mae llawer y gellir ei wneud o hyd i ganol y dref i ddod â'r holl waith ynghyd mewn modd cyfannol, lle byddai posibilrwydd i'r Awdurdod gyflwyno cais am ffes 3 Dolgellau i Gronfa'r Loteri Cenedlaethol am gymorth ariannol pellach.

5 HYRWYDDO CYMUNEDAU IACH A CHYNALIADWY

Mae'r adran hon yn ymateb i'r amcanion canlynol:

Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol.

Cefnogi'r ddarpariaeth briodol a chadw cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol allweddol ledled yr ardal.

Annog cyfleusterau hamdden cymunedol lle maent yn diwallu anghenion lleol a heb wrthdaro â 'Rhinweddau Arbennig' y Parc.

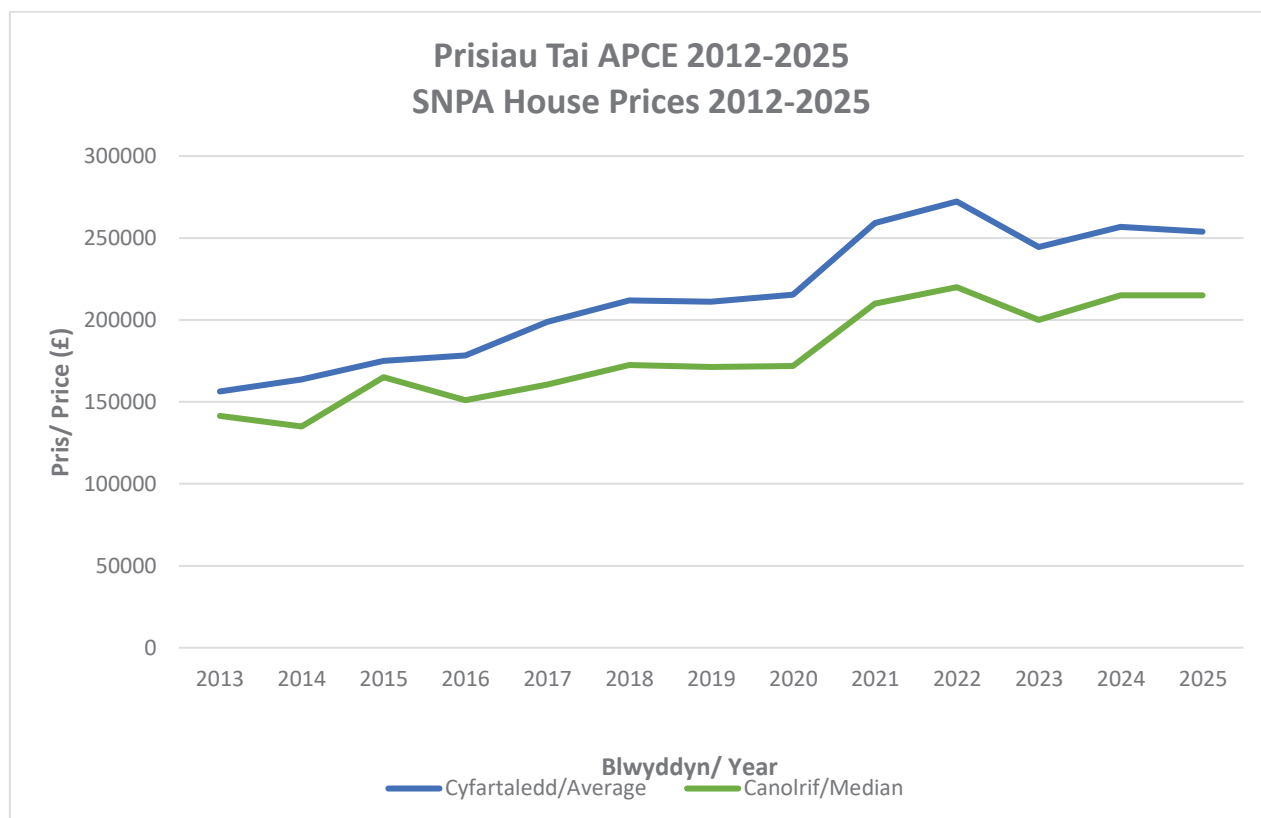
Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif i effeithio ar y Gymraeg.

Y Farchnad Dai Gyffredinol

Prisiau Tai a Gwerthiannau

- 5.1 Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn derbyn data ar werthiannau tai gan y Gofrestrfa Tir; mae'r data ar ffurf yr holl drafodion unigol o fewn ffin y Parc. Pris tŷ ar gyfartaledd yn 2020 oedd £215,524, i fyny o £211,107 yn 2019. Cododd pris tŷ cyfartalog cymedrig ar gyfer 2021 ymhellach i £259,096. Yn 2022 cododd eto i £272,294. Yn ystod 2023, gostyngodd hyn yn sylweddol i £244,570. Gwelwyd cynnydd yn 2024 i £256,831, ac yn 2025, y pris cyfartalog oedd £253,969. Mae canolrif pris tŷ yn lleihau effaith gogwyddo'r pryniannau gwerth uchaf ac isaf. Mae canolrif gwerth prisiau tŷ wedi bod yn cynyddu ers 2014 (gyda gostyngiad yn 2016), gan gyrraedd £172,000 yn 2020. Cynyddodd yn sylweddol yn 2021 i £210,000. Gwelodd 2022 cynnydd pellach i £220,000. Yn ystod 2023, gostyngodd hyn i £200,000. Gwelwyd cynnydd yn 2024 i £215,000. Yn ystod 2025, arhosodd y canolrif ar £215,000. Dengys Graff 1 isod y newidiadau tai cyfartalog a chanolrifol ers 2009.

Graff 1: Prisiau Cyfartalog a Chanolrif Tŷ ers 2009 ym Mharc Cenedlaethol Eryri



- 5.2 O ran nifer y gwerthiannau blynyddol; gostyngodd rhwng 2018 a 2020, o 491 i 346. Yn ystod 2021, cynyddodd noli i 446 cyn gostwng eto yn 2023 i 349, a cododd i 452 yn 2024, ac i 475 yn 2025..

Ail gartrefi / llety gwyliau hunanarlwyo: Ymgynghoriadau a Newidiadau Rheoleiddio

- 5.3 Mae lefelau perchnogaeth ail gartrefi a'r cynnydd mewn llety hunanarlwyo tymor byr wedi bod yn fater amlwg iawn ers i'r cyfnod cloi cyntaf ddod i ben. Mae effeithiau'r pandemig a Brexit wedi cyflymu tueddiadau presennol. Mae'r cynnydd mewn ail gartrefi a llety hunanarlwyo tymor byr yn gysylltiedig ag effeithiau economaidd, amgylcheddol, a diwylliannol ar gynaliadwyedd cymunedau ac yn bryder mawr i gymunedau Eryri. Hyd at yr 20fed o Hydref 2022, nid oedd newid defnydd tŷ presennol i ail gartref neu llety gwyliau yn cael ei ystyried fel datblygiad o dan y Ddeddf Cynllunio, felly roedd eu newid defnydd y tu allan i sgôp y system Gynllunio, a'r CDLIE. Nid yw 2016-2031 yn cynnwys polisiâu perthnasol.
- 5.4 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru becyn o fesurau ym mis Gorffennaf 2022 i fynd i'r afael â mater ail gartrefi a llety hunanarlwyo tymor byr yng Nghymru. Roedd y rhain yn cynnwys elfen cynllunio defnydd tir a allai effeithio ar Awdurdod y Parc Cenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys newid deddfwriaethol sy'n galluogi Awdurdod Cynllunio Lleol i geisio rheoli ail gartrefi a llety hunanarlwyo tymor byr yn ei ardal. Mae'n dilyn ymgynghoriad ar y mater ym

mis Tachwedd 2021, yr oedd Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn cefnogi'r egwyddor iddi ond hefyd yn tynnu sylw at rai materion yn ymwneud ag ymarferoldeb a baich adnoddau.

O Hydref 20fed, 2022, diwygiwyd *Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Dosbarthiadau Defnydd) 1987* (UCO) i greu dosbarthiadau defnydd newydd ar gyfer

'Anheddau, a ddefnyddir fel prif breswylfa neu unig breswylfa' (Dosbarth C3),

'Anheddau, a ddefnyddir fel arall fel unig neu brif breswylfa' (Dosbarth C4), a:

Gosodiadau tymor byr 'Dosbarth C6'.

Yn flaenorol nid oedd unrhyw wahaniaeth rhwng y defnyddiau hyn o fewn y Gorchymyn Dosbarth Defnydd – a byddent i gyd wedi cael eu hystyried dan un Dosbarth C3.

Mae Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 hefyd wedi'i ddiwygio i ganiatáu newidiadau rhwng y 3 defnydd uchod. Datblygiad a Ganiateir (h.y. dim angen cais cynllunio) i newid rhwng y 3 defnydd newydd – C3, C5 a C6. Yn hollbwysig, gall yr hawliau 'datblygu a ganiateir' hyn gael eu datgymhwyso o fewn ardal benodol gan yr hyn a elwir yn Gyfarwyddyd Erthygl 4 gan Awdurdod Cynllunio Lleol ar sail tystiolaeth leol gadarn.

Fel y nodir yn **llythyr y Gweinidog at ACLlau dyddiedig 28 Medi 2022** mae'r newidiadau cyflenwol hefyd wedi'u gwneud i adran 4.2 Polisi Cynllunio Cymru (PCC). Mae'r newidiadau polisi hyn yn ei gwneud yn glir, lle bo'n berthnasol, bod yn rhaid ystyried mynychder ail gartrefi a gosodiadau tymor byr mewn ardal leol wrth ystyried gofynion tai a dulliau polisi mewn Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLI). Mae'r diwygiadau i Bolisi Cynllunio Cymru yn ei gwneud yn glir, pan fo awdurdod cynllunio lleol yn cyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4, y dylai atgyfnerthu ei gamau gweithredu drwy ei gwneud yn ofynnol i amodau gael eu gosod ar bob annedd newydd sy'n cyfyngu ar eu defnydd i Ddosbarth C3 lle byddai amod o'r fath yn bodloni'r profion perthnasol. Dylai awdurdodau lleol hefyd ddyrannu safleoedd mewn CDLlau sydd wedi'u cyfyngu i ddefnydd C3, gan gynnwys tai marchnad leol, mewn ardaloedd lle maent yn ceisio rheoli ail gartrefi a gosodiadau tymor byr.

Cyfarwyddyd Erthygl 4

- 5.5 Yn Nhachwedd 2022, penderfynodd Pwyllgor Cynllunio a Mynediad yr Awdurdod i gytuno gyda'r egwyddor o Gyfarwyddyd Erthygl 4 i reoli defnydd llety gwyliau tymor byr ag ail gartrefi. Cynhyrchwyd papur yn cyfiawnhau cyflwyno cyfarwyddyd erthygl 4³. Cynhalwyd ymgynghoriad cyhoeddus yn ystod Ebrill a Mai 2024. Ar 22ain o Ionawr 2025, ystyriodd y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad y sylwadau a dderbyniwyd o'r cyfnod ymgysylltu â'r cyhoedd a chadarnhwydy penderfyniad i weithredu Cyfarwyddyd Erthygl 4. Daeth y Cyfarwyddyd Erthygl 4 yn weithredol ar y 1af o Fehefin 2025. Mabwysiadwyd Canllaw Cynllunio Atodol perthnasol i ddarparu gwybodaeth bellach ynglyn a gweithredu yr Erthygl 4 yn Eryri, yn Mehfin 2025. Mi fydd adroddiad monitro o'r flwyddyn gyntaf o'r Erthygl 4 mewn effaith yn cael eu gynhyrchu a chyhoeddi yn Hydref 2026

³ <https://eryri.llyw.cymru/wp-content/uploads/2025/01/Adroddiad-Cyfiawnhau-Cyfarwyddyd-Erthygl-4.pdf>

Ymchwiliad y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai i Ail Gartrefi⁴

- 5.6 Cynhaliodd Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai'r Senedd ymchwiliad ffurfiol yn canolbwyntio ar ail gartrefi. Cylch gorchwyl yr ymchwiliad oedd archwilio'r argymhellion a wnaed gan Dr Simon Brooks yn ei adroddiad, a gwerthuso'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer newid polisi yn y maes hwn a nodi unrhyw fylchau mewn gwybodaeth a data. Cyflwynodd yr adain Polisi Cynllunio ymateb manwl i'r ymgynghoriad. Cyhoeddodd y Pwyllgor ei adroddiad ar 23 Mehefin 2022. Roedd yr adroddiad yn cynnwys 15 o argymhellion, yn cefnogi newidiadau rheoleiddiol ac ymchwil a monitro pellach, gan gynnwys drwy brosiect peilot Dwyfor.

Cynllun Cymunedau Cymraeg⁵

- 5.7 Cyhoeddwyd Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yn Hydref 2022. Mae'n cynnig cefnogaeth i gymunedau Cymraeg eu hiaith sydd â chrynodiad uchel o ail gartrefi. Mae'r Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg yn cynnwys gweithredoedd am y canlynol:

Yr Economi, Tai a'r Gymraeg

Mentrau cymdeithasol a chwmnïau cydweithredol a arweinir gan y gymuned

Tai cydweithredol a thai a arweinir gan y gymuned

Grŵp llywio asiantaethau eiddo a rhanddeiliaid

Ymgyrch tai lleol - Cynllun Cyfle Teg

Comisiwn Cymunedau Cymraeg

Llysgenhadon Diwylliannol

Enwau lleoedd Cymraeg

- 5.8 Sefydlwyd y Comisiwn Cymunedau Cymraeg gan Lywodraeth Cymru ym mis Awst 2022 gyda'r nod o wneud argymhellion er mwyn cryfhau cymunedau Cymraeg. Cyhoeddwyd argymhellion terfynol y Comisiwn mewn Papur safbwynt y Comisiwn, a gyhoeddwyd yn Awst 2024⁶. Er mwyn gallu amrywio polisi cyhoeddus mewn cymunedau o'r fath, argymhellir y dylid dynodi ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol. Yn ogystal ag ystyried ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol (dwysedd uwch), mae'r Comisiwn wedi dechrau ar y gwaith o graffu ar feysydd polisi penodol. Nid argymhellion a geir ar rhain hyd yma ond safbwyntiau a sylwadau cychwynnol. Mae'r meysydd yn cynnwys cynllunio, tai, addysg, ag asedau cymunedol. Bydd y comisiwn yn arwain ar ddadansoddiad sosio-ieithyddol o iechyd yr iaith yn ein cymunedau. Bydd yn datblygu model i roi tystiolaeth i awdurdodau lleol ar fywiogrwydd yr iaith yn y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Cyhoeddodd y Comisiwn 'Adroddiad ar gynllunio gwlad a thref'⁷ yn Chwefror 2025. Mae'r argymhellion yn

⁴ <https://senedd.cymru/pwyllgorau/y-pwyllgor-llywodraeth-leol-a-thai/>

⁵ <https://llyw.cymru/cynllun-tai-cymunedau-cymraeg>

⁶ <https://www.llyw.cymru/papur-safbwynt-y-comisiwn-cymunedau-cymraeg-html>

⁷ <https://www.llyw.cymru/comisiwn-cymunedau-cymraeg-adroddiad-ar-gynllunio-gwlad-thref>

cynnwys adnabod ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol, yn ogystal a newidiadau i ddogfen Polisi Cynllunio Cymru a Nodyn Cyngor Technegol 20 y Llywodraeth. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymateb i'r adroddiad yn Chwefror 2026⁸, lle derbynnydd rhai o'r argymhellion mewn egwyddor.

Cynllun Peilot Dwyfor⁹

- 5.9 Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu peilot yn ardal Dwyfor i dreialu a monitro mentrau newydd i fynd i'r afael â mater ail gartrefi a fforddiadwyedd. Mae rhan o Ddwyfor o fewn y Parc Cenedlaethol (Beddgelert, Garndolbenmaen), ac mae APCE yn rhan o'r cynllun fel un o'r partneriaid. Mae'r pecyn radical o fesurau yn cynnwys rhoi'r gallu i awdurdodau lleol gyflwyno premïymau treth cyngor uwch ar ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor; newidiadau i'r trothwyon gosod ar gyfer rhoi llety gwyliau ar y rhestr ardrethi annomestig; newidiadau arloesol i'r fframwaith cynllunio a chynllun tai cymunedau Cymraeg. Mi fydd canlyniadau gwerthusiad o'r peilot yn cael eu cyhoeddi yn ystod 2026/27.

Treth Trafodiad Tir

- 5.10 Rhaid i'r rheini sy'n bwriadu prynu ail gartrefi neu eiddo brynu i osod yng Nghymru dalu o leiaf 4% yn y Dreth Trafodiad Tir (TTT) ar ben yr hyn sy'n daladwy am eu band. Mae'r gyfradd uwch hon yn cael ei rhoi ar waith pan werthir tŷ i rywun sydd eisoes yn berchen ar eiddo arall, a all yn ogystal â chartrefi gwyliau hefyd gynnwys y rhai sy'n prynu tai i'w rhentu a hefyd rhywun sy'n dal i geisio gwerthu eu cartref gwreiddiol. Felly, mae'n bosibl defnyddio'r wybodaeth i ddarparu disgrifiad o nifer yr anheddau sy'n cael eu prynu fel ail gartref neu fel tai gosodiad ar gyfer gwyliau, ond o ystyried yr amrywiol amgylchiadau lle mae'n berthnasol, mae angen bod yn ofalus. Yn 2021, yn dilyn cais gan Adran Bolisi Parc Cenedlaethol Eryri, mae Awdurdod Cyllid Cymru wedi rhyddhau'r data hwn yn benodol i dri Pharc Cenedlaethol Cymru.¹⁰

Mae'r tabl isod yn dangos cyfanswm nifer y trafodion preswyl bob blwyddyn ariannol, Ebrill i Fawrth (gall y nifer hwn gynnwys trafodion cabannau, carafannau statig ac ati mewn parciau gwyliau), a'r nifer sy'n talu'r gyfradd uwch. Mae nifer y trafodion preswyl yn 2024/25 wedi cynyddu am y tro gyntaf ers 2021-22. Disgynnodd y nifer o trafodion sydd yn talu cyfradd uwch yn sylweddol yn 2024-25, lawr i 28%, i'r lefel isaf o'r 8 mlynedd diwethaf. Cynyddodd i 30% yn ystod 2025-2026.

Ystadegau Treth Trafodiad Tir Preswyl ar gyfer Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri			
	Trafodion preswyl	Talu cyfradd uwch	Canran sy'n talu cyfradd uwch
2018-19	590	240	41%
2019-20	520	220	43% 42%
2020-21	530	200	42% 38%
2021-22	670	270	42% 40%
2022-23	530	190	38% 36%
2023-24	450	150	33%
2024-25	540	150	28%
2025-26	530	160	30%

⁸ <https://www.llyw.cymru/comisiwn-cymunedau-cymraeg-adroddiad-ar-gynllunio-gwlad-thref-ymateb-llywodraeth-cymru.html>

⁹ <https://llyw.cymru/cadarnhaur-camau-nesaf-i-fynd-i'r-afael-ag-effaith-perchnogaeth-ail-gartrefi-ar-gymunedau-cymru>

¹⁰ <https://stats.llyw.cymru/cy-GB/4cd3c522-4a30-479f-bd16-e85c4733dece/pivot/qud7jbg6a13t>

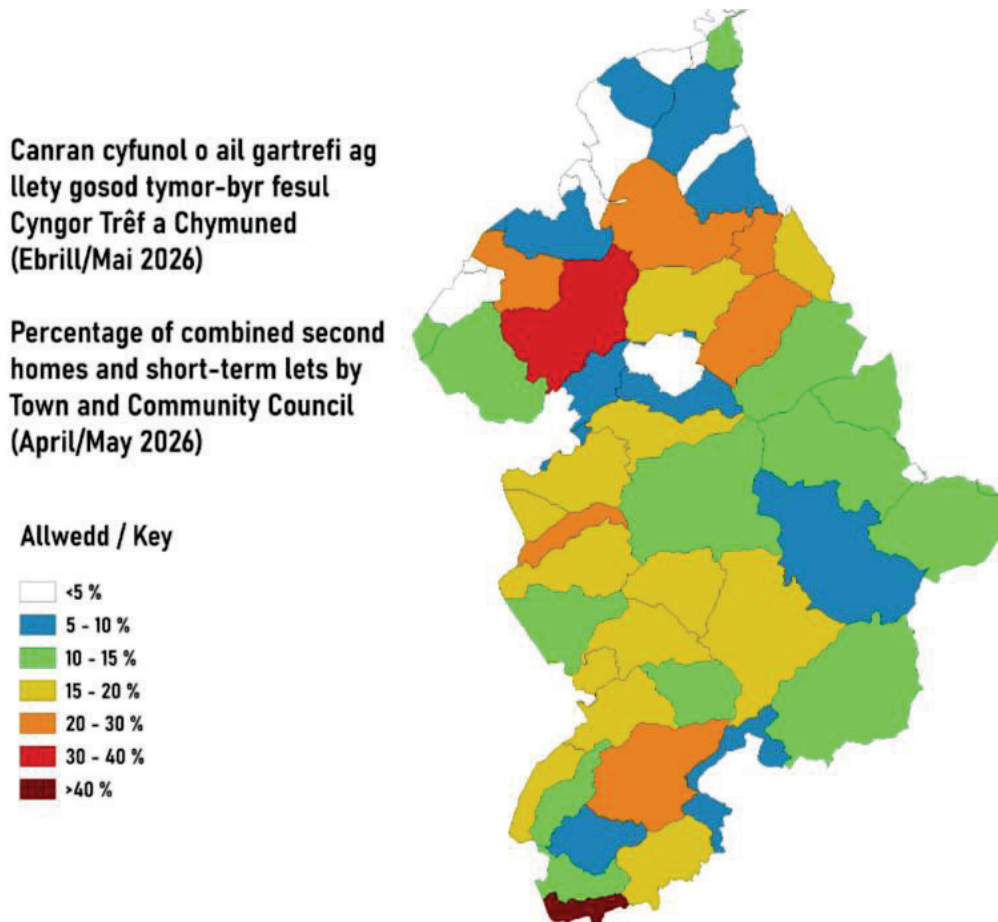
- 5.11 Mae'r ganran ar gyfer Parc Cenedlaethol Eryri o 30% yn cymharu â 23% i ardal Gwynedd y tu allan i'r Parc Cenedlaethol, a 17% ar gyfer ardal Conwy y tu allan i'r Parc Cenedlaethol.

Data treth Cyngor

- 5.12 Mae data treth cyngor yn dangos nifer yr eiddo sydd yn talu premiwm treth cyngor ar ail gartrefi. Dangosir hefyd nifer yr eiddo hunanarlwyo sy'n talu cyfraddau busnes annomestig. Maent yn ddangosyddion defnyddiol ar gyfer y lefelau o lety gwyliau sydd o fewn cymunedau Eryri. Os cyfunir y ddwy set ddata, dangosir y canrannau ar gyfer pob cyngor cymunedol ar y map thematig isod. Nid yw band 'A' wedi'i gynnwys, gan fod gan rai cymunedau niferoedd uchel oherwydd parciau statig a chalet gyda chyfyngiadau deiliadaeth ar waith. Mae rhai ardaloedd cynghorau cymunedol yn cynnwys tir y tu allan i ffin y Parc Cenedlaethol. . Dangosir data Gwynedd yn Ebrill 2026 y cymunedau gyda'r canrannau uchaf yw Aberdyfi, (43.4%), Beddgelert (33.1%) Llanfair (27.6%) a Betws Garmon (24.7%). Yng Ngonwy, y cymunedau gyda'r canrannau cyfunol uchaf ydi Capel Curig (23.4%), Bro Machno (20.9%) a Betws y Coed (21.5%).
- 5.13 Mae'r ffigyrau wedi eu gasglu ers 2020. Yn fras, gwelwyd tueddiad mewn sawl cymuned rhwng 2020 i 2022 o ostyngiad mewn ail gartrefi, a chynnydd cyfatebol tebyg yn nifer y cartrefi yn talu ardrethi annomestig. Roeddl hyn adlewyrchu perchenogion yn dewis cynnig eu hail gartrefi fel llety gwyliau tymor byr, er mwyn bod yn gymwys ar gyfer rhyddhad ardrethi ac osgoi talu Treth y Cyngor. Roedd hefyd yn ymddangos bod cyflwyniad Cyngor Gwynedd o bremiwm 150% ar ail gartrefi wedi ysgogi mwy i 'droi' eiddo o ail gartrefi i fusnesau hunanarlwyo sy'n talu ardrethi annomestig.
- 5.14 Yn 2023, cynyddodd Llywodraeth Cymru y trothwy ar gyfer nifer y diwrnodau y gellir gosod cartref fel llety gwyliau tymor byr i fod yn gymwys i gael ei ystyried yn llety annomestig. Cafodd hyn effaith bellach ar y niferoedd, ynghyd â chodiadau ym mhreimiwm y dreth gyngor ar gyfer ail gartrefi. Ers 2023 gwelwyd gostyngiad yn rhai ardaloedd o'r niferoedd o lety yn talu'r dreth annomestig, wrth i rai fethu a chyrraedd y trothwy o 182 diwrnod y flwyddyn. Y mae'r eiddo yma wedi trosglwyddo i ail gartref neu brif breswyl. Yng Ngwynedd, gwelwyd tueddiad o dai yn symud o lety gwyliau i ail gartrefi. Gwelwyd hefyd, eiddo yn symud o'r dosbarth ail gartrefi i brif breswyl, gan sefydlogi'r niferoedd o ail gartrefi(ceir dadansoddiad pellach o dueddiadau rhwng y dosbarthiadau preswyl treth yn adroddiad Cyngor Gwynedd, 'Tystiolaeth am effaith y premiwm treth gyngor ar ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yng Ngwynedd', Tachwedd 2024) ¹¹. Gyda phreimiwm llai ar gyfer ail gartrefi yng Nghonwy, ni welwyd tueddiadau mor gryf.
- 5.15 Yn 2024, cafwyd bod 17.4% o eiddo preswyl Parc Cenedlaethol Eryri yn ail gartef neu llety gwyliau tymor byr, gyda'r defnydd o data treth. Roedd hyn yn uchel i gymharu gyda'r canran ar gyfer Gwynedd gyfan, a Chonwy

¹¹ <https://democratiaeth.gwynedd.llyw.cymru/documents/s42656/Atodiad%203a%20-%20Gwaith%20ymchwil%20Premiwm%20Treth%20Cyngor%20Tachwedd%202024.pdf?LLL=1>

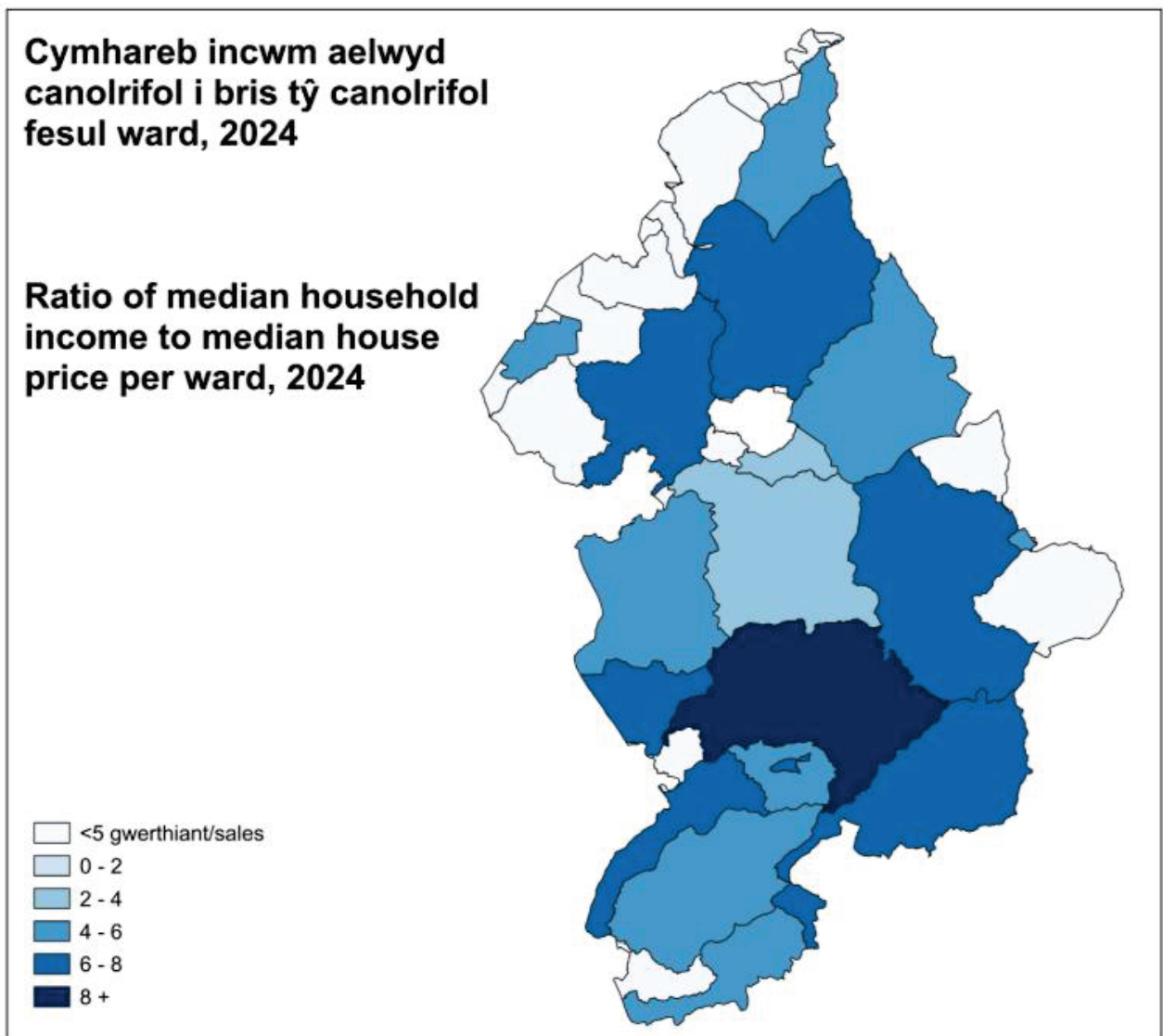
- 5.16 Daeth y Cyfarwyddyd Erthygl 4 mewn i rym ar 1af o Fehefin 2025. Mi fydd adroddiad monitro o'r flwyddyn gyntaf yn dilyn cyflwyno Erthygl 4 yn Eryri yn cael ei baratoia'i gyhoeddi yn ystod Hydref 2026. Bydd dadansoddiad o'r canranau data treth yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad monitro.
- 5.17 Mae'r tabl yn Atodiad 4 yn dangos data Treth y Cyngor ar gyfer ardaloedd cynghorau cymuned o fewn y Parc Cenedlaethol i Wynedd a Chonwy, gan gynnwys yr ardaloedd sydd yn rhannol o fewn ardal y Parc.



Incwm

- 5.18 Mae'r berthynas rhwng incwm a phris tai yn allweddol bwysig wrth ddarparu darlun o fforddiadwyedd tai yn y Parc Cenedlaethol. Mae gwybodaeth incwm ar gael o ddata incwm aelwydydd CACI. Mae incymau lleol yn y Parc Cenedlaethol yn gyffredinol isel a chyfleoedd ar gyfer cyflogaeth â chyflog uwch yn gyfyngedig. Golyga lefel incwm cyfartalog isel yr ardal nad yw cyfran helaeth o boblogaeth Eryri yn gallu fforddio tai ar werth yn y farchnad dai leol. Mae enillwyr incwm canolig hefyd yn gweld bod eu gallu i brynu tŷ ar y marchnadoedd agored yn cael ei beryglu gan y galw allanol.

- 5.19 Dengys y map isod gymarebau prisiau tai canolrifol i incwm canolrifol 2025 ar gyfer wardiau o fewn, neu'n rhannol o fewn, y Parc Cenedlaethol (mae wardiau sy'n gorwedd yn rhannol o fewn y Parc ond yn cynnwys data y tu fewn i ardal yr Awdurdod). Fel arfer bydd benthycwyr morgeisi yn rhoi benthg tair gwaith a hanner incwm y cartref i'r ymgeiswyr. Mae ond 4 ward yn y Parc Cenedlaethol gyda cymhareb o 4 neu lai. . Ar ddiwedd 2024, y cymhareb ar gyfer y Parc gyfan oedd 5.6:1, gostyngiad o 6:1 yn 2023. Gweler y map isod sydd yn dangos y dosbarthiad daearyddol (nid yw ardaleodd gyda nifer o werthianau isel wedi'u gynnwys, gan bod maint y sampl yn rhy isel ar gyfer ffurfio casgliad).



Datblygu Tai yn y Parc Cenedlaethol

- 5.20 Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin yw'r adeilad hapfasnachol o dai marchnad agored a fforddiadwy yn y Parc Cenedlaethol. Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach. Gall chwyddiant uchel a'r ansicrwydd ynghylch benthyca yn y blynyddoedd diwethaf anghymhell datblygwyr, adeiladwyr bach, a phrosiectau hunan adeiladu rhag mynd ymlaen gyda chynlluniau i fuddsoddi neu geisio caniatâd ac adeiladu tai, a all effeithio ar gyfradd datblygu tai ar hyn o bryd. Gyda niferoedd yn uwch y llynedd, ac yn isel eleni, nid yw'n ymddangos bod y pandemig wedi cael effaith glir nac arwyddocaol ar ddatblygiadau tai newydd yn y Parc Cenedlaethol. Ystyrir bod effaith y pandemig wedi disgyn yn bennaf ar y stoc dai bresennol fel y trafodwyd yn flaenorol ym mharagraffau .
- 5.21 Ffactor arall sydd wedi dod yn fwy amlwg ers 2021/2022 yw'r cynnydd yng nghost deunyddiau adeiladu. Dengys ffigyrau a ryddhawyd gan yr Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol fod y mynegai prisiau deunyddiau 'Pob Gwaith' wedi cynyddu 25.2% ar lefel y DU ym mis Ebrill 2022 o'i gymharu â'r un mis y flwyddyn flaenorol. Cynyddodd prisiau deunyddiau adeiladu ar gyfer tai newydd 22.5% dros 2021/2022 ac maent yn parhau yn uchel yn 2025. Gellir priodoli llawer o hyn i amhariad byd-eang ar y gadwyn gyflenwi, a bu prinder gweithwyr yn y diwydiant adeiladu, gydag effeithiau brexit a COVID yn cyfrannu at hyn. Gellir priodoli nifer isel y tai a gwblhawyd yn ystod blynyddoedd diweddar yr AMRI'r ffactorau hyn. Gall y ffactorau hyn hefyd annog datblygwyr i beidio â chyflwyno ceisiadau cynllunio am anheddau. Bydd chwyddiant cynyddol, cost benthyca, argyfwng costau byw, i gyd yn cyfrannu at lefelau is o ddatblygiadau tai.
- 5.22 Mae datblygiad tai fforddiadwy gan gymdeithasau tai hefyd yn wynebu rhwystrau. Trwy drafodaethau gyda chymdeithasau tai sy'n gweithredu o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, rydym yn ymwybodol ei bod yn gynyddol anodd gwneud i gynlluniau wneud synnwyr yn ariannol, yn enwedig cynlluniau bach mewn ardaloedd gwledig. Maent yn ei chael hi'n anodd cael contractwyr adeiladu i adeiladu cynlluniau bach ac mae costau'n uwch gyda llai o elw. Mae costau adeiladu cynyddol yn gwaethygu'r broblem. Hefyd, mae cynlluniau mewn aneddiadau llai yn fwy heriol o ran sefydlu'r angen, yn enwedig am dai canolradd.

Angen am Dai Fforddiadwy

- 5.23 Mae Awdurdodau Tai Lleol yn gyfrifol am gynhyrchu a diweddarau Asesiad Marchnad Tai Lleol (AMTLI) mewn partneriaeth ag awdurdodau cynllunio a rhanddeiliaid eraill. Mae Cyngor Gwynedd wedi diweddarau eu AMTLI am y cyfnod (2018-2023). Mae AMTLI Gwynedd (2018-2023) wedi nodi ffigwr angen tai blynyddol o 707 ar gyfer ardal Gwynedd. Mae defnyddio rhaniad pro rata o 19% ar gyfer rhan ardal Gwynedd o fewn ffin y Parc Cenedlaethol, yn rhoi angen blynyddol o 134 a chyfanswm o 670 o unedau dros y cyfnod 5 mlynedd yr AMTLI.
- 5.24 Mae Conwy wedi rhyddhau Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AMTLI) 2022-2037 ar ddiwedd 2024. Mae'r AMTLI yn nodi cyfanswm angen blynyddol o 694 o gartrefi fforddiadwy ychwanegol dros y 5 mlynedd nesaf yng Nghonwy. Mae'r AMTLI yn nodi cyfanswm amcangyfrifedig dros 15 mlynedd o 2461 o gartrefi fforddiadwy yng Nghonwy.
- 5.25 Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn dangos bod diffyg tai fforddiadwy yn Sir Conwy a bod hyn yn cael effaith ar nifer yr aelwydydd sydd mewn llety dros dro. Mae'r Asesiad wedi dangos angen cynyddol am dai llai o faint sydd yn fforddiadwy, eiddo fforddiadwy sydd yn fwy hygyrch ac tai fforddiadwy mwy na 4 ystafell wely. Felly, mae'n hanfodol bod datblygiadau preswyl newydd yn cynnwys cymysgedd priodol o fathau o dai er mwyn darparu ar gyfer y newid hwn. Wrth fynd ati i ddiwygio CDLI Eryri mae'n bwysig bod cydweith agos

rhwng Awdurdod Tai Conwy ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol i ddod i ddeall anghenion tai o fewn ardal y Parc Cenedlaethol.

- 5.26 Mae'r canllawiau newydd¹² yn cynghori, lle mae ffiniau parciau cenedlaethol yn croesi ffiniau awdurdodau lleol, y gallai fod yn ddefnyddiol i ymarferwyr adeiladu HMAs mewn ffordd sy'n caniatáu i ddata angen tai gael ei echdynnu ar gyfer y Parc Cenedlaethol. Awgrymir bod Parciau Cenedlaethol yn defnyddio'r amcangyfrifon o'r angen a'r galw am dai ychwanegol a nodir yn AMTLI awdurdod lleol i ddatblygu adroddiad dadansoddol cryno. Mae Gwynedd wedi dechrau ar y gwaith o ddiweddar eu AMTLI a fydd yn rhan bwysig o'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer adolygiad o CDLI Eryri yn y dyfodol.
- 5.27 Bydd yr Awdurdod yn parhau i weithio'n agos gyda Gwynedd a Chonwy ac yn defnyddio canfyddiadau'r AMTLlau i helpu i lywio'r math o anheddau sy'n ofynnol o ran maint a chymysgedd deiliadaeth. Yn ogystal, mae Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru a chymdeithasau tai wedi sefydlu cofrestr dai ganolraddol (Tai Teg) a gydlynir gan gymdeithas dai Grŵp Cynefin. Mae'r gofrestr hon yn rhoi gwybodaeth benodol am anghenion tai canolradd ar draws gogledd Cymru ac mae'n bosibl i dorri i lawr y wybodaeth drwy setliad i ddarparu ffigwr cywir o angen tai canolradd o fewn aneddiadau ar draws y Parc Cenedlaethol.

Eiddo Rhent

- 5.28 Fel y nodwyd uchod, mae argaeledd cartrefi rhent yn dod yn fwyfwy anodd. Mae eiddo rhent yn cael eu newid i lety gwyliau, a all fod yn fwy proffidiol i'r perchennog. Mae rhenti yn cynyddu, ynghyd â chwyddiant a chostau byw, tra bod cyflogau a buddion yn aros yn eu hunfan. Mae hyn yn rhoi rheswm cryf dros reoli colli eiddo preswyl i ddefnydd gwyliau, a all fod yn bosibl gyda newidiadau mewn polisi cynllunio a deddfwriaeth yn y dyfodol.

Rhagamcanion Poblogaeth ac Aelwydydd

- 5.29 Cyhoeddwyd amcanestyniadau aelwydydd cenedlaethol (2018) ar gyfer y Parc Cenedlaethol ym mis Mai 2021. Mae'r rhagamcanion hyn yn amcangyfrif y bydd poblogaeth y Parc yn gostwng 1.92 % rhwng 2018 a 2028, sef cyfanswm o 480. Yn ystod yr un cyfnod rhagwelir y bydd yr aelwydydd yn Eryri yn cynyddu 40 uned (0.3%) , cynnydd cymedrol iawn o fewn cyfnod o 10 mlynedd. Rhagwelir y bydd nifer yr aelwydydd un person yn cynyddu ac yn parhau i fod y math o aelwyd mwyaf cyffredin, gan gyfrif am 41.7% o'r holl aelwydydd yn 2028. Rhagwelir y bydd nifer mathau eraill o gartrefi yn gostwng dros y cyfnod, rhagwelir y bydd aelwydydd mwy o faint yn gweld gostyngiad canrannol mwy amlwg. Rhagwelir y bydd nifer yr aelwydydd gyda phlant yn lleihau o bron i 2,450 o gartrefi i ychydig o dan 2,160 o gartrefi (gostyngiad o 4.2%), gan wneud i fyny 17.8% o'r holl gartrefi erbyn 2028. Bydd poblogaeth sy'n gostwng a chyfraddau ffurfio aelwydydd arafach yn lleihau'r angen am fwy o dai.
- 5.30 Gan fod yr amcanestyniadau hyn yn dangos cynnydd bach iawn yn nifer yr aelwydydd yn Eryri, ac felly cynnydd bach iawn yn nifer yr anheddau sydd eu hangen mae'n awgrymu angen i ystyried ffigwr gofyniad a darpariaeth tai is a fyddai efallai'n fwy addas mewn diwygiado CDLI Eryri yn y dyfodol.

¹² https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2026-08/asesiad-or-farchnad-dai-leol-canllawiau-2026_0.pdf

- 5.31 Disgwylir y bydd rhagacanian poblogaeth ac aelwydydd mwy diweddar yn cael eu cyhoeddi cyn diwedd 2026..

Adolygiad o Gytundebau Adran 106

- 5.32 Mae'r Awdurdod yn ymwybodol bod benthycwyr yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni gydag agwedd fwy gofalus tuag at forgeisiau hunan-adeiladu yn gyffredinol ac at eiddo sy'n ddarostyngedig i gyfyngiadau megis cytundebau adran 106. Yn unol â gofynion benthycwyr, yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae'r Awdurdod wedi ceisio diwygio ei Gytundebau Adran 106 yn unol â'r gwaith a wneir yn genedlaethol gyda Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a'r Cyngor Benthycwyr Morgeisi. Er gwaethaf gwneud 106 cytundeb yn fwy hyblyg i fenthycwyr, maent yn parhau i fod yn wrth-risg wrth fenthycu i brynwyr tro cyntaf yn enwedig ar gyfer tai anghenion lleol fforddiadwy ac yn enwedig ar brosiectau hunan-adeiladu. Mae'r Awdurdod o'r farn nad oes unrhyw ddiwygiadau pellach yn bosibl i gytundebau 106 heb gyfaddawdu ar bolisiau CDLI. Mae copïau o gytundebau safonol 106 ar gael ar y wefan i ymgeiswyr eu trafod yn gynnar gyda benthycwyr a chyda'r Awdurdod os oes angen. Yn ogystal â hyn, mae'r Awdurdod hefyd wedi diwygio, pan ofynnir gan ddatblygwyr, gytundebau A106 i ganiatáu ar gyfer rhannu cynlluniau ecwiti ar dai. Mae hyn yn caniatáu mwy o hyblygrwydd o ran pwy all brynu'r eiddo ar ôl eu datblygu. Mae'r Awdurdod wedi anfon nodyn briffio ar y cyd â Chyngor Gwynedd a Tai Teg i gynghori Broceriaid Morgeisi / Cynghorwyr Ariannol ynghylch argaeledd morgeisi ar gyfer safleoedd tai fforddiadwy gyda Chytundebau Adran 106. Mae dau fenthyciwr yn benodol yn fwy ffafriol i ddarparu morgeisi. Y gobaith yw y bydd y nodyn yn codi ymwybyddiaeth ac yn cynorthwyo broceriaid i ddod o hyd i forgeisi ar gyfer anheddau fforddiadwy gyda chytundebau Adran 106.

Diweddariad cynnydd ar safleoedd a ddyrannwyd

- 5.33 Mewnbynwyd gwybodaeth a ddarperir ar gyfer y safleoedd a ddyrannwyd yn Atodiad 3 sy'n atodlen ar gynnydd datblygu safleoedd tai a ddyrannwyd yn y CDLI. Mae'r Awdurdod yn cysylltu â pherchnogion safleoedd a ddyrannwyd a safleoedd mawr yn flynyddol i ddarganfod cynnydd ar safleoedd a derbyn eu mewnbwn pryd y cânt eu cyflawni.

NCT 20 - Cynllunio a'r Iaith Gymraeg

- 5.34 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru NCT 20 diwygiedig ym mis Hydref 2017. Mae Polisi Datblygu 18: Yr Iaith Gymraeg a Ffabrig Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau yn ei gwneud yn ofynnol cyflwyno Datganiad Cymunedol ac Ieithyddol ar gyfer datblygiadau o faint a math penodol. Mabwysiadwyd y CCA cyfredol ar yr Iaith Gymraeg yn 2011. Adolygwyd ac ymgynghorwyd â CCA drafft a disgwylir iddo gael ei fabwysiadu Haf 2021. Cynhaliwyd asesiad effaith iaith wrth baratoi CDLIE 2016-2031 a lywiodd y strategaeth a'r polisiau o fewn y Cynllun. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod uchelgais i weld nifer y bobl sy'n gallu mwynhau siarad a defnyddio'r Gymraeg yn cyrraedd 1 miliwn erbyn 2050. Er mwyn cyflawni'r nod hwn o sicrhau bywiogrwydd yr iaith ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, rhaid i'r CDLI diwygiedig barhau i gefnogi, hyrwyddo a gwella'r Gymraeg fel iaith gymunedol hyfyw trwy sicrhau bod cyfleoedd cyflogaeth a thai digonol a chymesur i gynnal y cymunedau lleol.

Tai Gwag

- 5.35 Heblaw am adeiladu unedau tai fforddiadwy newydd mae hefyd lefel cymharol uchel o eiddo gwag tymor hir yn y Parc Cenedlaethol y gellid dod â nhw'n ôl i ddefnydd i bwrpasau tai. Bydd peth o'r diffyg tai fforddiadwy a ddynodwyd yn y Parc yn cael ei gwrdd gan eiddo gwag yn dod yn ôl i ddefnydd. Nid oes angen caniatâd cynllunio i ddod a chartref gwag yn ôl i ddefnydd, mae'r Awdurdod yn gweithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau eraill i helpu dod â'r eiddo gwag tymor hir hyn yn ôl i ddefnydd preswyl parhaol fel tai fforddiadwy ar gyfer anghenion lleol.
- 5.36 Mae gan Gynghorau Gwynedd a Chonwy gyda Strategaethau Eiddo Gwag, ac mae eu swyddogion yn gweithio i hwyluso adferiad eiddo gwag tymor hir a throi adeiladau gwag priodol eraill yn ôl i ddefnydd preswyl parhaol fel tai fforddiadwy ar gyfer anghenion lleol. Mae'r Awdurdod yn cyfrannu at Gynlluniau Gweithredu Gorfodaeth Eiddo Gwag Cynghorau Gwynedd a Chonwy. Mae Llywodraeth Cymru yn cyflenwi hyfforddiant ac adnoddau i gefnogi'r cynlluniau yma. Mae'r Awdurdod wedi cydweithio gyda Chyngor Conwy i sefydlu cynllun grant ar gyfer prynwyr tro cyntaf sydd yn prynu eiddo gwag. Mae'r arian yn dod o gronfa symiau cymudo o gytundebau Adran 106.

Taflwybr Tai 2025 – 2026

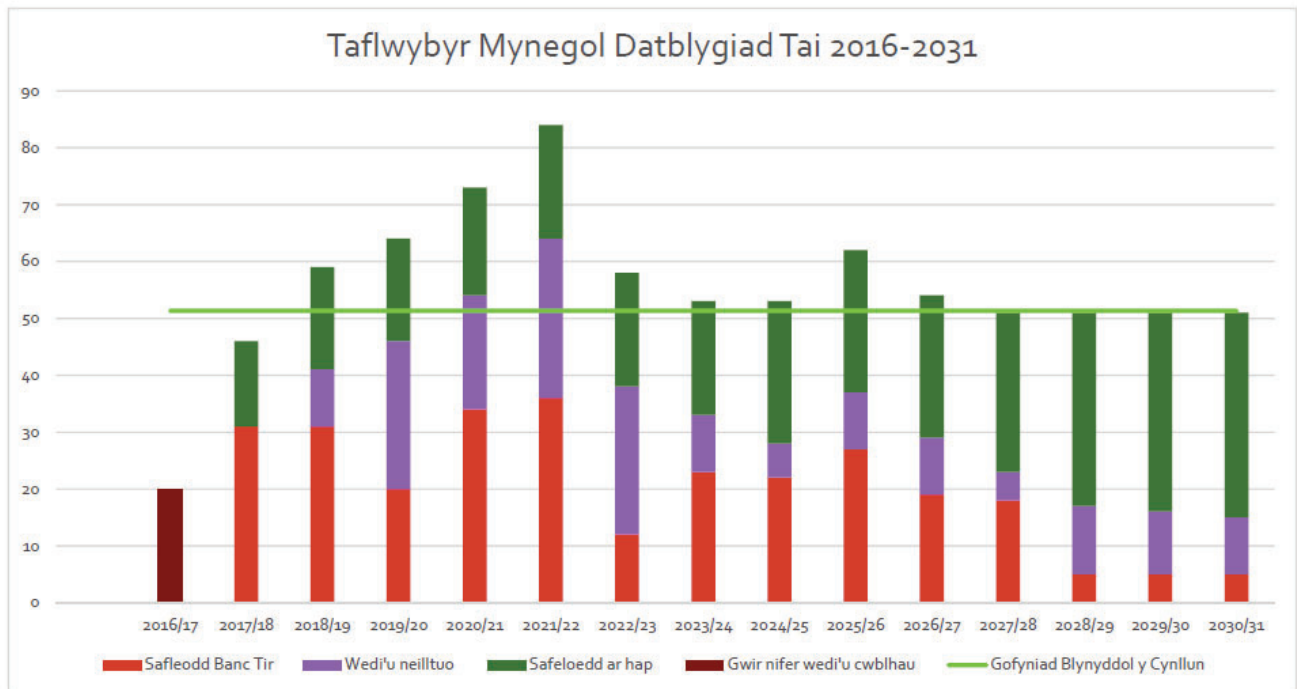
- 5.37 Yn unol â'r canllawiau, mae ACLlau a fabwysiadodd eu CDLI cyn cyhoeddi Llawlyfr y Cynllun Datblygu Rhifyn 3 ym mis Mawrth 2020, angen creu taflwybr tai yn seiliedig ar y gwir nifer a gwblhawyd hyd yma, a nodi amseriad a camau cyflawni safleoedd yn y blynyddoedd sy'n weddill o gyfnod y cynllun. Mae dau dabl, un ar gyfer dyraniadau ac un ar gyfer safleoedd mawr (5 uned neu fwy) wedi'u cynnwys yn Atodiad 4.
- 5.38 Mae'r tabl isod yn adlewyrchu'r nifer sydd wedi eu cwblhau yn flynyddol o'i gymharu â'r Gofyniad Tai Blynyddol Cyfartalog (GTBC), fel y nodir yn y cynllun mabwysiedig.

Tabl 1: Nifer sydd wedi eu cwblhau yn flynyddol yn erbyn y Gofyniad Tai Blynyddol ar gyfartaledd

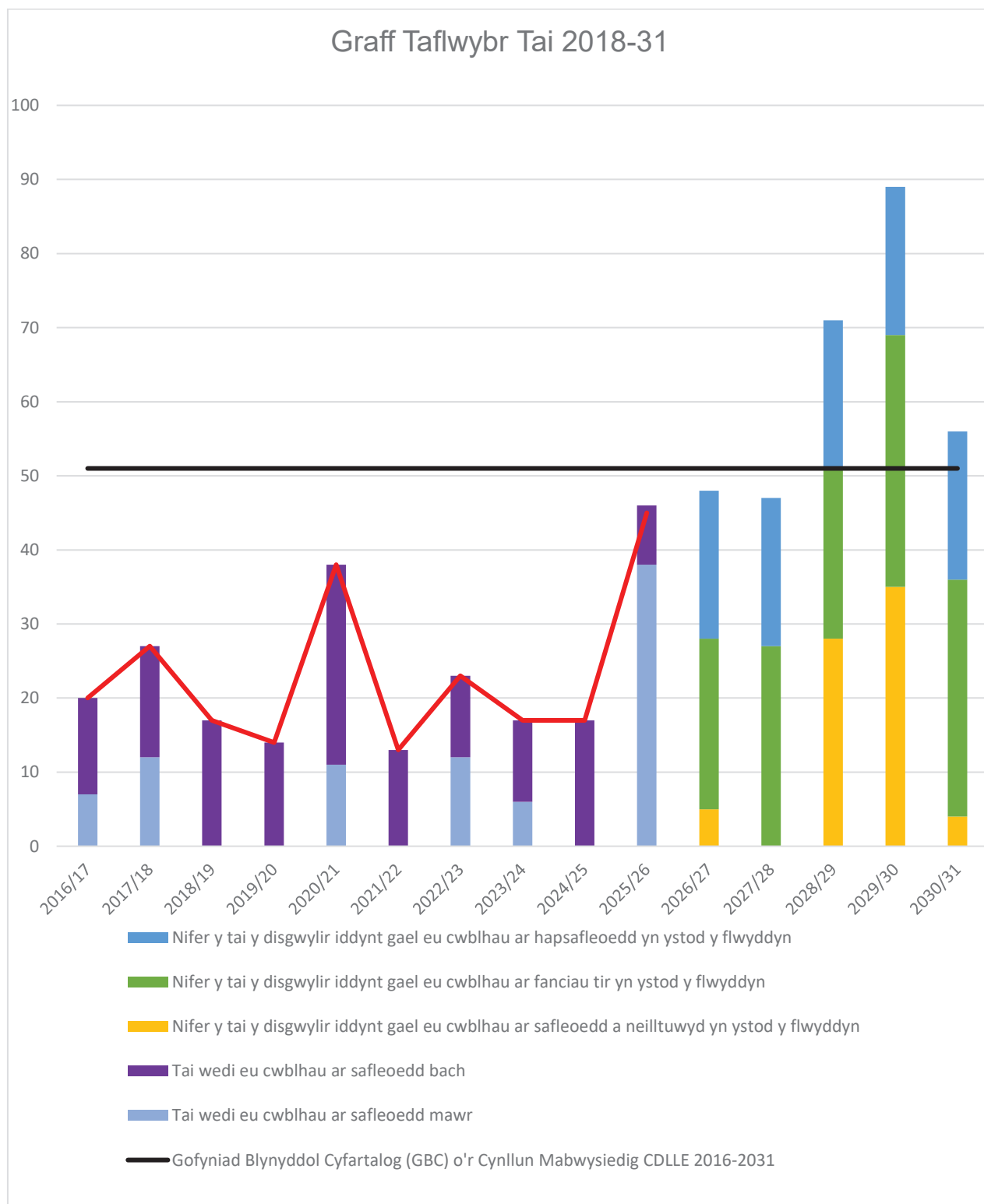
Blwyddyn y Cynllun Datblygu Lleol	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31
Tai wedi eu cwblhau ar safleoedd mawr	7	12	0	0	11	0	12	6	0	38					
Tai wedi eu cwblhau ar safleoedd bach	13	15	17	14	27	13	11	11	17	8					
Nifer y tai y disgwyli'r iddynt gael eu cwblhau ar safleoedd a neilltuwyd yn ystod y flwyddyn											5	0	28	35	4
Nifer y tai y disgwyli'r iddynt gael eu cwblhau ar fanciau tir yn ystod y flwyddyn											23	27	23	34	32
Nifer y tai y disgwyli'r iddynt gael eu cwblhau ar hapsafleoedd yn ystod y flwyddyn											20	20	20	20	20
Gofyniad Blynyddol Cyfartalog (GBC) o'r Cynllun Mabwysiedig CDLLE 2016-2031	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51
Nifer y tai wedi eu cwblhau yn ystod y flwyddyn	20	27	17	14	38	13	23	17	17	45					

- 5.39 Mae'r graff a'r testun taflwybr tai canlynol yn dangos y lefel flynyddol o dai wedi eu cwblhau yn erbyn y gofyniad blynyddol cyfartalog (GBC) a nodir yn y CDLI, yn nhermau rhifiadol a chanrannol. Mae hefyd yn cynnwys cyfanswm cronuss y tai sydd wedi eu cwblhau yn erbyn y gofyniad tai blynyddol cronuss cyfartalog a nodir yn y cynllun, yn nhermau rhifiadol a chanrannol.

Graff 1: Graff Taflwybr Tai fel y'i nodir yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri Mabwysiedig 2016-2031



Graff 2: Graff Taflwybr Tai - fel y'i diwygiwyd trwy'r AMB



5.40 Dengys Graff 1 y taflwybr fel y'i nodir yn CDLIE 2016-31. Dengys Graff 2 y taflwybr fel y'i diwygiwyd gan yr AMB hwn ar gyfer 2025/26. Mae Graff 2 yn dangos bod diffyg blynnyddol yn erbyn 'llinell ddu' GBC yn 2025/26 . **Eleni, mae'r cwblhadau 45 uned yn is na'r hyn a ragwelwyd (51 GCB o'i gymharu â 45 cwblhad, - 12%).** Mae nifer yr anheddau sydd wedi'u

hadeiladu bob blwyddyn wedi bod yn gyson is na'r gofyniad cyfartalog blynyddol (GCB) o 51 annedd y flwyddyn am bob blwyddyn er 2016-17.

- 5.41 Y gyfradd adeiladu gronnol ofynnol o ddechrau cyfnod y cynllun 2016 i 31ain Mawrth 2025, fel y nodir ar y 'llinell ddu', oedd 510 o unedau. **Y 'llinell goch' o'r unedau a gwblhawyd mewn gwirionedd oedd 231 uned, sy'n cynrychioli diffyg o 273 uned mewn cyflenwi tai dros gyfnod y cynllun hyd yma (-55%).**
- 5.42 Am y cyfnod pum mlynedd sy'n weddill o'r cynllun, y bariau cyflenwi diwygiedig yw canlyniad y grŵp rhanddeiliaid ac mae'n dangos bod y cyflenwad yn fwy na'r hyn sydd ar ôl i'w adeiladu'n gronnus ac yn flynyddol. Mae'r nifer a ragwelwyd eu cwblhau yn uwch na chyfradd GCB, a gyda'i gilydd fyddai'n cael eu cyflwyno 311 o unedau, yn uwch na'r nifer GCB o 255 am y cyfnod hwnnw. Fodd bynnag, o ystyried y cyfraddau cwblhau isel iawn a'r caniatâd a roddir, gweithgaredd y diwydiant datblygu yn y Parc Cenedlaethol yn ogystal â'r ffigyrau amcanestyniad cartrefi a gyhoeddwyd yn ddiweddar, ynghyd â materion eraill a nodwyd yn yr AMB hwn, gallai ffigwr gofyniad cynllun is fod yn fwy addas mewn unrhyw ddiwygiadau i CDLI Eryri yn y dyfodol.
- 5.43 Mae'r graff hefyd yn dangos, wrth i ddyraniadau ddod ar waith ac wedi cael caniatâd cynllunio, byddai'r elfen hon yn cynyddu mewn cyfrannedd yn gyffredinol tra byddai'r elfen dyrannu safle yn lleihau.
- 5.44 O ran nifer tai sydd wedi eu cwblhau, mae'r cynllun yn disgyn yn sylweddol is na'r hyn a fwiadwyd. Bu diffyg mewn tai cronnus yn erbyn y Gofyniad Cyfartalog Blynyddol (GCB) am 10 mlynedd yn olynol. Ymhlith y rhesymau dros y diffyg mae diffyg safleoedd mawr yn dod ymlaen, gweithgaredd wedi'i ddyrannu ac ar hap (annisgwyl) a gweithgaredd Cymdeithas Tai isel. Trafodir hyn yn fanylach yn yr AMB hwn.
- 5.45 Yn y cyfnod hyd at fabwysiadu'r CDLI nesaf, bydd yr Awdurdod yn parhau i fynd i'r afael â'r diffyg yn darparu tai drwy weithredu rhagweithiol, gan gynnwys:
- Ystyried cynigion ar gyfer datblygiad preswyl newydd yn ôl eu rhinweddau cynllunio cymharol fesul safle a rhoi sylw dyledus i'r angen i gynyddu darpariaeth tai.
 - Cydweithio ag Awdurdodau Tai Gwynedd a Chonwy i fynd i'r afael â diffygion ac ar eu Cynlluniau Gweithredu Tai, gan gynnwys unrhyw gynlluniau i adeiladu a darparu tai fforddiadwy.
 - Parhau i weithio gydag Cymdeithasau Tai i ddarparu tai ar safleoedd a ddyrannwyd ac i chwilio am safleoedd a chyfleoedd newydd i ddarparu tai fforddiadwy.
 - Archwilio tai cydweithredol a chymunedol trwy weithio gyda phartneriaid a chymunedau lleol.

MF24

Amcan		Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol.	
Polisi au Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisi au Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	
Nifer y caniatadau a roddwyd a thai newydd yn cael eu cwblhau bob blwyddyn Bodloni'r gofyniad o 770 (51 uned y flwyddyn ar gyfartaledd) dros gyfnod y Cynllun (2016-2031) 2017/18 44 2018/19 57 2019/20 62 2020/21 72 2021/22 85 2022/23 56 2023/24 51 2024/25 51 2025/26 60 2026/27 52 2027/28 46 2028/29 46 2029/30 46 2030/31 45		Mabwysiadu	Yn is na'r gofyniad tai blynyddol cyfartalog, targedwch dros ddwy flynedd yn olynol hy o dan 102 uned dros ddwy flynedd yn olynol.
	AMB Rhif 1:	Rhoddwyd caniatâd i 14 uned dai, cwblhawyd 14 uned dai	
	AMB Rhif 2:	Rhoddwyd caniatâd i 34 uned dai, cwblhawyd 38 uned dai	
	AMB Rhif 3:	Rhoddwyd caniatâd i 7 uned dai, cwblhawyd 13 uned dai	
	AMB Rhif 4:	Rhoddwyd caniatâd i 15 uned dai, cwblhawyd 22 uned dai	
	AMB Rhif 5:	Rhoddwyd caniatâd i 45 uned dai, cwblhawyd 17 uned dai	
	AMB Rhif 6	Rhoddwyd caniatâd i 32 uned dai, cwblhawyd 17 uned dai	
	AMB Rhif 7	Rhoddwyd caniatâd i 25 uned dai, cwblhawyd 45 uned dai	
	Dadansoddiad		
Casgliad: Mae'r nifer o ganiatadau cynllunio at gyfer tai a nifer y tai wedi eu cwblhau yn tueddu i amrywio o flwyddyn i flwyddyn. Rhai blynyddoedd mae nifer yr unedau y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt yn isel tra bo'r nifer sydd wedi eu cwblhau yn uwch, ac i'r gwrthwyneb. Felly mae'n anodd iawn penderfynu ar unrhyw dueddiadau penodol. Mae ffactorau allanol wedi effeithio ar yr economi gyffredinol a'r farchnad dai ac wedi dylanwadu ar ddatblygiad o fewn y Parc Cenedlaethol. Efallai bod yr ansicrwydd ynghylch Brexit dros y 7 blynedd diwethaf wedi atal datblygwyr rhag bwrw ymlaen â chynlluniau i fuddsoddi mewn tai. Mae ffactorau fel Brexit a'r pandemig Covid-19 wedi cyfrannu at gynnydd sylweddol mewn costau deunyddiau adeiladu). Gall chwyddiant uchel, costau byw uchel, ynghyd â chyflogau disymud hefyd berswadio datblygwyr i beidio â bwrw ymlaen i ddatblygu plotiau unigol/hunanadeiladu pwrpasol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol wedi arwain at amgylchedd benthyca anodd i adeiladwyr bach a phrosiectau hunanadeiladu yn ogystal â bod morgeisi'n dod yn fwyfwy anodd i'w cael, a allai effeithio ar y gyfradd ddatblygu yn y Parc Cenedlaethol.			

Nid yw llawer o dirfeddianwyr yn y Parc Cenedlaethol yn cael eu cymell i ddod â safleoedd ymlaen i'w datblygu gan nad oes llawer o bwysau masnachol i'w datblygu yn yr ardal. Mae diffyg diddordeb a datblygiadau sector preifat cyffredinol yn y Parc Cenedlaethol.

Mae gweithgarwch cymdeithasau tai yn ystod pob blwyddyn yn cael effaith sylweddol ar y ffigyrau tai cyffredinol yn y Parc Cenedlaethol. Yn ystod AMB blwyddyn 1 a 3, nid oedd unrhyw ganiatadau na chwblhauadau gan Gymdeithasau Tai, tra bod caniatadau a chwblhauadau yn uwch ym mlwyddyn 2. Mae Cymdeithas Tai wedi cwblhau 33 dai dros dwy safle ym mlwyddyn 7, sydd yn cynyddu'r ffigwr yn sylweddol.

Y patrymau a ddangosir gan hyn, a thargedau eraill yn yr AMB hwn, yw'r rôl sylweddol y mae Cymdeithasau Tai yn ei chwarae wrth ddarparu unedau tai fforddiadwy ar safleoedd a neilltuyd ac wrth ddarparu tai fforddiadwy yn ardal y Parc Cenedlaethol.

Roedd nifer y caniatadau a'r niferoedd unedau a gwblhawyd yn uwch yn ystod AMB 2, yn cael eu hybu gan weithgarwch Cymdeithasau Tai (9 caniatâd, 11 wedi'u cwblhau). Mae'r Awdurdod yn parhau i weithio'n agos gydag awdurdodau tai a chymdeithasau tai i ddod â safleoedd priodol ymlaen i'w datblygu..

Rhodddwyd ystyriaeth i'r tuedd o gwblhau isel a gydnabuwyd gan AMB blaenorol yn ystod adolygiad o GDLI Eryri. Gwnaed newidiadau i'r polisi tai gan ddisgwyl gweld cynydd yn y nifer y tai a gwblheir. Cynigiwyd dyraniadau tai newydd mewn lleoliadau cynaliadwy i ddiwallu anghenion lleol dros gyfnod y Cynllun a chynigiwyd mwy o ddewis a hyblygrwydd safleoedd i sicrhau y darperir tai newydd yn barhaus. Cynyddwyd y trothwyon ar gyfer angen darpariaeth tai fforddiadwy o fewn aneddiadau, ee O fewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol 20% o dai fforddiadwy yn ofynnol ar safleoedd o 5 annedd neu fwy. Roedd y CDLI blaenorol yn gofyn am ddarpariaeth tai fforddiadwy 50% ar bob safle heb ei ddyrannu mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol. O fewn aneddiadau gwasanaeth ac eilaidd, mae anheddau marchnad agored sengl ar safleoedd ar hap yn dderbyniol bellach. Ystyriwyd mai cynnwys tai marchnad gyffredinol a thai fforddiadwy mewn aneddiadau gwasanaeth ac aneddiadau eilaidd oedd y ffordd fwyaf priodol ymlaen er mwyn cydbwysu'r angen i ddarparu tai fforddiadwy i ddiwallu angen lleol, gan alluogi rhyddhau mwy o dai marchnad agored i ysgogi'r farchnad dai yn lleol. Bwriadwyd hyn hefyd i gynyddu'r gyfradd gwblhau gyffredinol a chefnogi adeiladwyr bach a'r economi leol yng nghyd-destun lleoliad tirwedd dynodedig.

Tra bu cynnydd yn yr ail flwyddyn o fonitro, mae'r niferoedd isel iawn ar gyfer y flwyddyn 1af, 3edd a 4ydd flwyddyn yn awgrymu nad yw'r polisi wedi cael yr effaith a ddymunir o gynyddu datblygiadau tai. Fodd bynnag, gwelir cynnydd sylweddol yn y nifer a dderbyniodd ganiatad cynllunio yn ystod 5ed blwyddyn monitro (gyda 45 uned wedi cael caniatad), gyda rhain yn gymysgedd o safleoedd unigol, trosiadau, cynlluniau adeiladu o'r newydd preifat a cynlluniau adeiladu cymdeithasol. Mae'r niferoedd isel o ddatblygiadau mewn rhai blynyddoedd, yn enwedig o'r sector preifat, yn awgrymu ei fod yn gysylltiedig â chyflwr cyffredinol y farchnad dai, chwyddiant uchel a'r amgylchedd benthyca, a bod adeiladwyr bach yn llawer mwy amharod i gymryd risg mewn hinsawdd economaidd ansefydlog.

Gweithred

Mae nifer y tai sydd wedi eu caniatáu a'u cwblhau wedi bod yn is na'r targed gofynion tai blynyddol cyfartalog am sawl blwyddyn yn olynol, er gwelwyd cynnydd yn y nifer dderbyniodd ganiatad cynllunio (45 uned) yn ystod y 5ed blwyddyn monitro. Bydd rhaid parhau i fonitro i weld os yw'r cynnydd yn debygol o barhau.

Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai genedlaethol a lleol sydd wedi gwaethgu o ganlyniad Covid 19 yn effeithio ar gynaliadwyedd cymunedau

	lleol; sydd yn awgrymu y dylai polisïau CDLI y dyfodol ganolbwyntio ar sicrhau tai marchnad lleol hygyrch a thai fforddiadwy. Mae'r rhagamcanion cartrefi diweddaraf hefyd yn awgrymu y gallai ffigwr gofynion tai is fod yn fwy addas wrth ddiwygio'r CDLI. Mae darparu cartrefi yn elfen allweddol o strategaeth y cynllun. Gyda niferoedd isel parhaus o unedau yn dod ymlaen ac yn cael eu cwblhau mewn sawl blwyddyn monitro, nid yw ffigyrau tai'r cynllun datblygu yn cael eu cyflawni. Mae adroddiad adolygu wedi ei baratoi a'i fabwysiadu yn ystod 2023 sydd yn argymhell adolygiad llawn o'r Cynllun.
--	---

MF25

Amcan		Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol.			
Polisïau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
% y cydsyniadau a roddir a thai newydd yn cael eu cwblhau'n flynyddol ym mhob haen anheddiad	Canolfannau Gwasanaethau Lleol (25%) Setliadau Gwasanaeth (10%) Aneddiadau Eilaidd (45%) Aneddiadau Llai (10%) Cefn Gwlad Agored (10%)	Mabwysiadu		Canran yr anheddau a ganiateir yn disgyn yn is na'r targedau ar gyfer a) Canolfannau Gwasanaethau Lleol a Setliadau Gwasanaeth b) yn rhagori ar y targedau ar gyfer Aneddiadau Eilaidd a Chefn Gwlad Agored am ddwy flynedd yn olynol	
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad		
		AMB Rhif 2:			
		AMB Rhif 3:			
		AMB Rhif 4:			
		AMB Rhif 5:			
		AMB Rhif 6:	Gweler y dadansoddiad		
Dadansoddiad					
2019/2020 :					
Caniatâd a Roddwyd:					
Canolfannau Gwasanaethau Lleol. 2 uned = 14% Yn is na'r targed					
Setliadau Gwasanaeth 2 uned = 14% Uwchlaw'r targed					
Aneddiadau Eilaidd 9 uned = 64% Uwchlaw'r targed					
Aneddiadau Llai: 0%					
Cefn Gwlad Agored : 1 uned = 7% Yn is na'r targed					
Cwblhau:					
Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 3 uned = 21% Yn is na'r targed					
Setliadau Gwasanaeth: 2 uned = 14% Uwchlaw'r targed					
Aneddiadau Eilaidd: 4 uned = 29% Yn is na'r targed					
Aneddiadau Llai: 0%					
Cefn Gwlad Agored : 4 uned = 36% Uwchlaw'r targed					
2020/21:					
Caniatâd a Roddwyd:					

Canolfannau Gwasanaethau Lleol. 15 uned = 44 % **Uwchlaw'r targed lawn**
Setliadau Gwasanaeth 4 uned = 12 % **Uwchlaw'r targed lawn**
Aneddiadau Eilaidd 3 uned = 9 % **Yn is na'r targed**
Aneddiadau Llai: 3 uned = 9% **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 9 uned = 26 % **Uwchlaw'r targed lawn**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 5 uned = 13 % **Yn is na'r targed**

Setliadau Gwasanaeth: 13 uned = 34 % **Uwchlaw'r targed**

Aneddiadau Eilaidd: 9 uned = 24% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Llai: 0%

Cefn Gwlad Agored : 11 uned = 29 % **Uwchlaw'r targed**

2021/22

Caniatâd a Roddwyd:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol. 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Setliadau Gwasanaeth 1 uned = 14% **Uwchlaw'r targed lawn**

Aneddiadau Eilaidd 4 uned = 57% **Uwchlaw'r targed lawn**

Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 2 uned = 29% **Uwchlaw'r targed lawn**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Setliadau Gwasanaeth: 4 uned = 31% **Uwchlaw'r targed lawn**

Aneddiadau Eilaidd: 4 uned = 31% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Llai: 0% = **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 5 uned = 38% **Uwchlaw'r targed**

2022/23

Caniatâd a Roddwyd:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol. 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Setliadau Gwasanaeth 1 uned = 7% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Eilaidd 5 uned = 33% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 9 uned = 60% **Uwchlaw'r targed**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 11 uned = 50% **Uwchlaw'r targed**

Setliadau Gwasanaeth: 1 uned = 5% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Eilaidd: 5 uned = 23% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Llai: 1 uned = 5% **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 4 uned = 18% **Uwchlaw'r targed**

2023/24

Caniatâd a Roddwyd:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol. 1 uned = 2% **Yn is na'r targed**

Setliadau Gwasanaeth 18 uned = 40% **Uwchlaw'r targed**

Aneddiadau Eilaidd 10 uned = 22% **Yn is na'r targed**

Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**

Cefn Gwlad Agored : 16 uned = 36% **Uwchlaw'r targed**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 1 uned = 6% **Yn is na'r targed**
 Setliadau Gwasanaeth: 4 uned = 23% **Uwchlaw'r targed**
 Aneddiadau Eilaidd: 2 uned = 12% **Yn is na'r targed**
 Aneddiadau Llai: 1 uned = 6% **Yn is na'r targed**
 Cefn Gwlad Agored : 9 uned = 53% **Uwchlaw'r targed**
2024/25

Caniatâd a Roddwyd:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 3 uned = 9% **Yn is na'r targed**
 Setliadau Gwasanaeth 20 uned = 63% **Uwchlaw'r targed**
 Aneddiadau Eilaidd 3 uned = 9% **Yn is na'r targed**
 Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**
 Cefn Gwlad Agored : 6 uned = 19% **Uwchlaw'r targed**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 1 uned = 6% **Yn is na'r targed**
 Setliadau Gwasanaeth: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**
 Aneddiadau Eilaidd: 6 uned = 12% **Uwchlaw'r targed**
 Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**
 Cefn Gwlad Agored : 10 uned = 59% **Uwchlaw'r targed**

2025/26

Caniatâd a Roddwyd:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 14 uned = 56% **Uwchlaw'r targed**
 Setliadau Gwasanaeth 1 uned = 4% **Yn is na'r targed**
 Aneddiadau Eilaidd 6 uned = 24% **Yn is na'r targed**
 Aneddiadau Llai: 0 uned = 0% **Yn is na'r targed**
 Cefn Gwlad Agored : 6 uned = 16% **Uwchlaw'r targed**

Nifer y tai wedi eu cwblhau:

Canolfannau Gwasanaethau Lleol: 4 uned = 9% **Yn is na'r targed**
 Setliadau Gwasanaeth: 21 uned = 47% **Uwchlaw'r targed**
 Aneddiadau Eilaidd: 17 uned = 38% **Uwchlaw'r targed**
 Aneddiadau Llai: 1 uned = 2% **Yn is na'r targed**
 Cefn Gwlad Agored : 2 uned = 4% **Yn is na'r targed**

Penderfynwyd ar yr holl geisiadau cynllunio a roddwyd ar gyfer tai ers mabwysiadu'r CDLI yn unol â Pholisi Strategol C: Strategaeth Datblygu Gofodol ac felly maent wedi cydymffurfio â'r brif strategaeth ofodol a amlinellir yn y Cynllun.

Oherwydd y datblygiad ar raddfa gymharol fach a nifer isel yr unedau tai yn y Parc Cenedlaethol, gall datblygiad annisgwyl ar safle annisgwyl neu safle mawr a gwblhawyd o fewn blwyddyn arwain at ragori ar y targed % ar gyfer haen anheddiad benodol ar gyfer y flwyddyn benodol honno a gall cael effaith ddwys ar y % targed. O ystyried y niferoedd isel o dai sydd yn cael eu datblygu yn y Parc Cenedlaethol, gall y canrannau gael eu gogwyddo'n sylweddol bob blwyddyn.

O ystyried y nifer isel o unedau a ganiatawyd ac a gwblhawyd, mae'n anodd tynnu unrhyw dueddiadau cryf o'r targed hwn. Gall mân newidiadau mewn niferoedd, a datblygiad gan gymdeithas dai, newid y canrannau dosbarthu yn sylweddol. Mae angen ystyried gwerth y targed yma, a'r pwyntiau sbarduno, gan fod y niferoedd wedi bod yn isel.

Gweithred	Archwiliad Pellach / Ymchwil Angenrheidiol: Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad ac mae angen archwilio a / neu ymchwiliad pellach.
-----------	---

MF26

Amcan		Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol.			
Polisi ï au Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisi ï au Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael caniatâd cynllunio bob blwyddyn	Rhoddir caniatâd cynllunio i 25 uned tai fforddiadwy y flwyddyn	Mabwysiadu		Rhoddir caniatâd cynllunio o dan 21 uned y flwyddyn am 2 flynedd yn olynol	
		AMB Rhif 1:	2		
		AMB Rhif 2:	14		
		AMB Rhif 3:	1		
		AMB Rhif 4:	2		
		AMB Rhif 5:	20		
		AMB Rhif 6:	24		
		AMB Rhif 7:	4		
Dadansoddiad					
O'r 25 eiddo preswyl newydd y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt rhwng Ebrill 2025 a Mawrth 2026, roedd 4 o'r rhain yn unedau tai fforddiadwy. Mae hyn yn is na'r ddwy flynedd flaenorol. . Tra cododd y nifer uwchben y pwynt sbardun o 21 uned yn ystod 24/25, mae wedi disgyn yn is na'r pwynt sbardyn yn ystod cyfnod 25/26.					
Roedd y caniatadau cynllunio am dai fforddiadwy yn ystod 25/26 yn gymysgedd o drosiadau ac un safle ar hap.					
Gall ffactorau allanol fod wedi effeithio ar yr economi gyffredinol a'r farchnad dai ac wedi dylanwadu ar ddatblygiad yn y Parc Cenedlaethol. Mae sefyllfa yr economi cenedlaethol, yn dilyn brexit a Covid, a chwyddiant a chyfraddau llog uchel wedi atal datblygwyr rhag bwrw ymlaen â chynlluniau i fuddsoddi mewn tai. Bu cynnydd yng nghostau deunyddiau adeiladu tai; chwyddiant ynghyd â chyflogau disymud a chostau byw uchel yn ei gwneud yn fwyfwy anodd cael morgeisi.					
Mae'r Awdurdod yn dibynnu ar Gymdeithasau Tai i gyflenwi'r mwyafrif o unedau tai fforddiadwy ar safleoedd a ddyrannwyd. Nid yw'r Parc Cenedlaethol yn gweld datblygiad tai gan gwmnïau adeiladu tai mawr. Mae datblygwyr ar raddfa fach sy'n adeiladu lleiniau sengl yn fwy cyffredin; mae cynlluniau mawr yn bennaf gan Gymdeithasau Tai, sy'n darparu darpariaeth fforddiadwy 100%.					
Mae codi'r trothwy mewn aneddiadau Gwasanaeth ac Eilaidd yn yr adolygiad ffurf fer yn caniatáu i unedau sengl fod yn anheddau marchnad agored. Mae hyn wedi arwain at ganiatâd ar gyfer nifer o anheddau marchnad agored sengl (9 yn 2019/20, 3 yn 2020/21, 5 yn 2021/22). Pe bai polisi ï au'r CDLIE blaenorol wedi'u cymhwyso, byddai angen i 5 o'r 7 caniatâd a roddwyd yn ystod 2021/22 fod yn fforddiadwy. Heb gynnwys yr unedau a ganiatawyd i Gymdeithasau Tai, gall y nifer isel o ganiatadau cartrefi fforddiadwy ei briodoli'n rhannol i'r newid hwn yn y trothwy. Efallai bod y newid wedi annog datblygwyr ar raddfa fach i wneud cais am leiniau sengl mewn					

ardaloedd lle byddai gofyniad i fod yn fforddiadwy o dan y cynllun blaenorol (er nad oes sicrwydd y byddai tai fforddiadwy wedi dod ymlaen)

Mae'r ffigyrau AMB dros y 7 blynedd diwethaf (ac ymhellach) yn dangos nad yw'r sector preifat yn darparu llawer o dai fforddiadwy o fewn y parc cenedlaethol yn yr hinsawdd economaidd bresennol. Yn y parc cenedlaethol, nid oes llawer o ddyraniadau preifat yn cael eu cyflwyno ar gyfer datblygiad, ac felly nid ydynt yn darparu llawer o dai fforddiadwy. Nid oes datblygiadau tai mawr yn dod ymlaen, sy'n golygu nad yw'r % cyfraniad gofynnol o dai fforddiadwy ar safleoedd o'r fath yn cael ei ddarparu. Mae hyn yn amlygu'r angen i adolygu pa mor gyflawnadwy yw ffigyrau tai'r cynllun a hyfywedd safleoedd. Ceir mwy o weithgarwch, er mai niferoedd isel ydynt, mewn datblygiadau plotiau sengl, bach, sy'n tueddu i fod yn blotiau hunanadeiladu / adeiladu pwrpasol gan ddatblygwyr lleol i ddarparu ar gyfer eu hanghenion eu hunain, ac nid datblygiadau at ddibenion elw a buddsoddiad ar gyfer y farchnad. Mae hyn yn awgrymu efallai y bydd angen i bolisi yn y dyfodol ganolbwyntio ar ddarparu tai ar gyfer y farchnad leol, a thai fforddiadwy.

Gweithred	Er bod 24 uned fforddiadwy wedi cael caniatad cynllunio rhwng 2024/25, mae nifer yr unedau tai fforddiadwy y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt yn ystod 2025/26 wedi goswng i 4 uned. Mae angen adolygiad polisi gan nad yw tai fforddiadwy yn cael eu darparu ac nid yw dyraniadau'n cael eu cyflwyno. Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethygydd gan Brexit a Covid 19 a'r effaith ddilynol ar gynaliadwyedd cymunedau lleol yn awgrymu y gallai fod angen i bolisïau CDLI yn y dyfodol ganolbwyntio ar gyflawni tai marchnad leol hygyrch a thai fforddiadwy. Mae darparu tai fforddiadwy i gymunedau lleol yn elfen allweddol o strategaeth y cynllun. Gyda niferoedd isel parhaus o unedau yn dod ymlaen, nid yw ffigyrau tai'r cynllun datblygu yn cael eu cyflawni.
-----------	---

MF27

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael eu cwblhau bob blwyddyn	25 uned tai fforddiadwy i'w cwblhau bob blwyddyn.	Mabwysiadu		Cwblheir llai na 21 uned y flwyddyn am 2 flynedd yn olynol
		AMB Rhif 1:	3	
		AMB Rhif 2:	19	
		AMB Rhif 3:	2	
		AMB Rhif 4:	11	
		AMB Rhif 5:	4	
		AMB Rhif 6:	4	
		AMB Rhif 7:	28 (37*gweler eglurhad isod)	
Dadansoddiad				

Mae nifer yr unedau fforddiadwy a gwblhawyd yn ystod 2025/26 wedi codi yn sylweddol i 28 uned. Mae hyn yn uwch na'r targed o 25 uned a'r pwynt sbardun o 21.

*: Nodir hefyd bod 9 uned ychwanegol wedi eu cwblhau gan gymdeithas tai, sef tai fforddiadwy cymdeithasol. Cymerwyd ymlaen safle lle'r oedd datblygwr preifat wedi derbyn caniatâd cynllunio, lle'r oedd ond 5 allan o 16 uned wedi ymrwymo i dai fforddiadwy gyda chytundeb Adran 106. Er hyn, mae'r gymdeithas dai wedi cwblhau pob uned fel tŷ fforddiadwy cymdeithasol. Gan nad yw'r 9 uned wedi ymrwymo gyda chytundeb cyfreithiol nag amod cynllunio, ni ellir eu cyfri yn yr ystadegau, ond maent yn gweithredu fel tai fforddiadwy yn unol â pholisi gosod Cyngor Gwynedd.

Mae'r nifer uchel o dai fforddiadwy yn ganlyniad i ddau safle a gwblhawyd gan gymdeithasau tai, sef 5 uned y Llan Ffestiniog, ac 19 uned yn Harlech. Mae'r Awdurdod yn ddibynnol ar Gymdeithasau Dai i ddarparu unedau tai fforddiadwy, ac mae'r ddau safle wedi cael effaith sylweddol ar y ffigyrau ar gyfer y flwyddyn fonitro yma.

Wrth edrych ar y blynyddoedd blaenorol, efallai bod y nifer isel o dai sydd wedi eu cwblhau wedi digwydd oherwydd iechyd cyffredinol y farchnad eiddo a'r economi. Efallai bod ffactorau allanol wedi effeithio ar yr economi gyffredinol a'r farchnad dai ac wedi dylanwadu ar ddatblygiad o fewn y Parc Cenedlaethol, megis ansicrwydd ynghylch Brexit ac amgylchedd benthyca anodd i adeiladwyr bach a phrosiectau hunan-adeiladu. Mae ffactorau fel Brexit a'r pandemig Covid-19 wedi cyfrannu at gynydd sylweddol yng nghost deunyddiau adeiladu. Gall chwyddiant, costau byw uchel, ynghyd â chyflogau disymud hefyd berswadio datblygwyr i beidio â bwrw ymlaen i ddatblygu plotiau unigol/hunanadeiladu pwrpasol, gyda morgeisi yn fwyfwy anodd eu cael.

Yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni, nid yw'n ymddangos bod y sector preifat yn darparu llawer o dai fforddiadwy yn y Parc Cenedlaethol. Mae darparu tai fforddiadwy yn dibynnu'n helaeth ar weithgarwch cymdeithasau tai, sydd fel arfer yn darparu safle bob dwy flynedd. Nid yw'n ymddangos y gellir dibynnu ar y sector preifat i ddarparu tai fforddiadwy.

Gweithred	Mae nifer yr unedau tai fforddiadwy a gwblhawyd y flwyddyn yn uwch na'r pwynt sbardun o 21 uned, ond yn is am y 6 blynedd blaenorol. Mae darparu tai fforddiadwy i gymunedau lleol yn elfen allweddol o strategaeth y cynllun. Gyda niferoedd isel parhaus o unedau wedi'u cwblhau, nid yw ffigyrau tai'r cynllun datblygu yn cael eu cyflenwi. O ystyried y sefyllfa sy'n wynebu cymunedau Eryri, ystyrir ei bod yn briodol sbarduno adolygiad ffurfiol. Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethygydd gan Brexit a Covid 19 a'r effaith ddilynol ar gynaliadwyedd cymunedau lleol yn awgrymu y gallai fod angen i bolisïau CDLI yn y dyfodol ganolbwyntio ar gyflawni tai marchnad leol hygyrch a thai fforddiadwy. Mae 'r adolygiad ffurfiol wedi dechrau ym Mawrth 2023 ac adroddiad adolygu wedi'i baratoi.
-----------	---

MF28

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy	Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau marchnad sy'n dod ymlaen o ganlyniad i ddiffyg hyfywedd (hy unedau nad ydynt yn hyfyw ac sydd felly wedi arwain at dai marchnad agored gyda swm cymudo).		Mabwysiadu	Roedd 10 uned neu fwy y flwyddyn yn rhoi caniatâd cynllunio am dair blynedd yn olynol.
		AMB Rhif 1:	
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	
		AMB Rhif 5:	
		AMB Rhif 6:	
		AMB Rhif 7:	
Dadansoddiad			
Derbyniwyd symiau cymudo ar gyfer 2 gais cynllunio yn ystod 2025/26.			
Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol		

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael caniatâd cynllunio bob blwyddyn trwy ar hap.	6 uned y flwyddyn	AMB Rhif 1:	2	Rhoddir caniatâd cynllunio o dan 5 uned y flwyddyn am 2 flynedd yn olynol
		AMB Rhif 2:	4	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	7	
		AMB Rhif 6:	2	
		AMB Rhif 7:	2	
Dadansoddiad				
Cafodd 2 uned tai fforddiadwy ganiatâd cynllunio trwy safleoedd ar hap yn 2025/26. Ystyriwyd y ffigyrau isel blaenorol ar gyfer unedau tai fforddiadwy a ganiateir ar safleoedd ar hap yn ystod adolygiad y CDLI 2016-2031 i sicrhau bod safleoedd ar hap yn cael eu dwyn ymlaen i'w datblygu. Mae'r trothwyon yn y Cynllun diwygiedig yn cynyddu i gynorthwyo safleoedd yn dod ymlaen; a darpariaeth canran yr unedau tai fforddiadwy sydd eu hangen ar gyfer datblygiadau yn lleihau. Mae'n ymddangos bod nifer o safleoedd ar hap marchnad agored bach wedi dod ymlaen, sy'n disgyn o dan y trothwy. Mae codi'r trothwy mewn aneddiadau Gwasanaeth ac Eilaidd yn caniatáu i unedau sengl fod yn anheddau marchnad agored, ond o'r blaen roedd yn ofynnol iddynt fod yn fforddiadwy. Mae hyn wedi arwain at ganiatâd ar gyfer nifer o anheddau marchnad agored sengl yn y mathau hyn o aneddiadau dros y 7 blynedd o fonitro. Gall y nifer isel o ganiatadau ar gyfer cartrefi fforddiadwy fod yn ganlyniad uniongyrchol i'r newid hwn yn y trothwy. Efallai bod y newid wedi annog datblygwyr ar raddfa fach i wneud cais am leiniau sengl marchnad agored mewn ardaloedd lle byddai gofyniad i fod yn fforddiadwy o dan y cynllun blaenorol.				
Gweithred	Mae'r pwynt sbardun wedi'i actifadu yn dilyn dwy flynedd yn olynol o niferoedd yn disgyn yn is na'r targed. Gall cyfraniad safleoedd ar hap yn y cynllun fod yn rhy uchel ac mae angen ei adolygu fel rhan o'r strategaeth dai.			

MF30

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy ar gyfer pobl / Cymunedau lleol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael eu cwblhau bob blwyddyn ar hap / annisgwyl.	6 uned y flwyddyn	Mabwysiadu	Cwblheir llai na 5 uned y flwyddyn am 2 flynedd yn olynol
		AMB Rhif 1:	
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	
		AMB Rhif 5:	
		AMB Rhif 6:	
		AMB Rhif 7:	8 (17*)
Dadansoddiad			
Cwblhawyd wyth uned fforddiadwy ar safleoedd ar hap yn ystod 2025/26. (Cwblhawyd 9 uned arall gan gymdeithas tai, sydd ar gael fel tai fforddiadwy cymeithasol, ond ddim yn destun Adran 106 nac amod. Gweler MF27 am eglurhad pellach). Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach o lai na phum uned. Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin yw'r adeilad hapfasnachol o dai marchnad agored a fforddiadwy. Bydd angen monitro'r targed yn agos dros y flwyddyn nesaf i weld a yw hyn yn rhan o duedd tymor hwy.			
MGweithred	Yn AMB 2024/25 roeddy pwynt sbardun wedi'i actifadu yn dilyn dwy flynedd yn olynol o niferoedd yn disgyn yn is na'r targed. Yn ystod 2025/26, mae wedi codi yn uwch na'r pwynt sbardun. Gall cyfraniad safleoedd ar hap yn y cynllun fod yn rhy uchel ac mae angen ei adolygu.		

MF31

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig		Polisiâu Cysylltiedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
	3 uned y flwyddyn	Mabwysiadu	

Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael caniatâd cynllunio bob blwyddyn trwy drawsnewidiadau.

AMB Rhif 1:	0
AMB Rhif 2:	1
AMB Rhif 3:	1
AMB Rhif 4:	2
AMB Rhif 5:	4
AMB Rhif 6:	4
AMB Rhif 7:	2

Rhoddir caniatâd cynllunio o dan 2 uned y flwyddyn am 2 flynedd yn olynol

Dadansoddiad

2uned tai fforddiadwy sydd wedi derbyn caniatâd cynllunio drwy drosiadau yn ystod 2025/26. Mae hyn yn dilyn 4 uned yn ystod 2024/25 ac 23/24. Cyn hynny, roedd y niferoedd yn isel.

Efallai bod rhesymau economaidd cyffredinol am y niferoedd isel. Gallai'r angen am A.106 am annedd fforddiadwy berswadio datblygwyr i beidio â bwrw ymlaen â datblygiad, ynghyd ag anhawster i gael morgais. Ynghyd â chwyddiant uchel, costau adeiladu uchel a chyflogau disymud, nid yw'r hinsawdd economaidd bresennol yn annog buddsoddi mewn addasiadau fel anheddau fforddiadwy.

Gweithred	Roedd y pwynt sbardun wedi'i actifadu yn y tair mlynedd cyntaf o'r AMB, ond mae'r nifer yn uwch na'r targed yn ystod 2022/23, 23/24 a 24/25. Mae'r nifer yn ystod 25/26 wedi disgyn yn is na'r pwynt sbardun. Bydd yn bwysig ymchwilio ymhellach i gyfraniad trosiadau i'r elfen dai fforddiadwy fel rhan o'r broses o ddiwygio'r Cynllun Datblygu
-----------	--

MF32

Amcan		Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau tai fforddiadwy sy'n cael eu cwblhau bob blwyddyn trwy drawsnewidiadau.	3 uned y flwyddyn	Mabwysiadu		Cwblheir llai na 2 uned y flwyddyn am 3 blynedd yn olynol
		AMB Rhif 1:	3	
		AMB Rhif 2:	4	
		AMB Rhif 3:	2	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	3	
		AMB Rhif 6:	3	
		AMB Rhif 7:	4	
Dadansoddiad				
Cwblhawyd 4 uned fforddiadwy trwy drosiadau, sydd yn cynnwys 3 fflat yn stryd fawr, Y Bala.				
Gweithred	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF33

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy	Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Monitro'r defnydd o dai fforddiadwy mewn aneddiadau llai	2 fesul anheddiad dros oes y Cynllun	Mabwysiadu	Cymryd 2 uned i bob anheddiad. Manteisio ar fwy na dwy uned i bob setliad sy'n ymwneud ag angen. Dim cymryd ar ôl 4 blynedd mewn unrhyw setliad unigol.
		AMB Rhif 1:	
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	
		AMB Rhif 5:	
		AMB Rhif 6:	
		AMB Rhif 7:	0
Dadansoddiad			
Ni chaniatawyd unrhyw anheddau fforddiadwy mewn aneddiadau llai. Dros gyfnod saithm mlynedd yr AMB, dim ond mewn dau o'r 29 o aneddiadau llai yn ardal y parc cenedlaethol y darparwyd tai fforddiadwy. Gallai'r gofyniad fforddiadwy gyda'r angen am A.106, a'r anawsterau o ran cael morgais, fod yn annog pobl i beidio â datblygu, ynghyd â ffeithiau economaidd ehangach eraill, fel yr amlinellir o dan dargedau eraill. Mae'r targed o 2 uned fesul anheddiad yn ymddangos yn uchelgeisiol (byddai'n cyfateb i 58 uned), ac nid yw'n ymddangos yn gyflawnadwy a dylid ei ailystyried fel rhan o'r adolygiad. Mae'r pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethgywyd gan Brexit a Covid 19 a'r effaith ddilynol ar gynaliadwyedd cymunedau lleol yn awgrymu y gallai fod angen i bolisiâu CDLI yn y dyfodol ganolbwyntio ar gyflawni tai marchnad leol hygyrch.			
Gweithred	Nid yw polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu fel y bwriadwyd ac mae angen ymchwil ac/neu ymchwiliad pellach.		

MF34

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig	Polisiâu Cysylltiedig		

Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer yr unedau tai fforddiadwy a gafodd ganiatâd cynllunio ac a gwblhawyd y flwyddyn ar Safleoedd Eithriedig. Nid yw'r Safleoedd Eithriedig wedi'u cynnwys yn y ffigwr gofynion tai.	1 cynllun yn cael ei gwblhau bob 4 blynedd	Mabwysiadu		Llai nag 1 cynllun yn cael ei gwblhau bob 4 blynedd.
		AMB Rhif 1:	0	
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	1	
		AMB Rhif 5:	9 wedi caniatâu 0 wedi cwblhau	
		AMB Rhif 6:	0 wedi caniatâu 1 wedi cwblhau	
		AMB Rhif 7:	1 wedi caniatâu 0 wedi cwblhau	
Dadansoddiad				
Caniatawyd un uned fforddiadwy ar Safle Eithriedig yn ystod 2025/26. Ni chwblhawyd uned ar Safle Eithriedig yn ystod 2025/26.				
Mae tir addas sy'n eiddo i gymdeithasau tai eisoes wedi'i ddyrannu yn y cynllun datblygu, yn hytrach na chael ei ddwyn ymlaen fel safleoedd eithriedig.				
Gallai'r gofyniad fforddiadwy a'r angen am A.106, ynghyd ag anawsterau o ran cael morgais, fod yn annog pobl i beidio â datblygu, ynghyd â ffactorau economaidd ehangach eraill, fel yr amlinellir o dan dargedau eraill.				
Gweithred	Angen Archwilio / Ymchwil Bellach. Mae'r ffigwr ar gyfer y ddwy flynedd gyntaf o fonitro yn disgyn yn is na'r lefel sbarduno a bydd yr Awdurdod yn ymchwilio ac yn parhau i fonitro adroddiadau yn y dyfodol i wahaniaethu tueddiadau.			

MF35

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro maint y safleoedd sy'n dod ymlaen a nifer yr unedau a gynigir ar bob safle.		Mabwysiadu		
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 2:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 3:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 3:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 4:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 5:	Gweler y dadansoddiad	

		AMB Rhif 6:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 7:	Gweler y dadansoddiad
Dadansoddiad			
O'r 25 uned y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt yn ystod 2025/26, roedd un safle o 13 uned. Roedd 11 safle o 1 uned, ac un safle o 2 uned.			
Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach o lai na phum uned. Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin yw'r adeilad hapfasnachol o dai marchnad agored a fforddiadwy. Mae safleoedd mawr yn bennaf ddibynnol ar weithgaredd Cymdeithas Dai.			
Gweithred	Nid yw polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu fel y bwriadwyd ac mae angen ymchwil ac/neu ymchwiliad pellach.		

MF36

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisi'au Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisi'au Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Monitro targedau a throthwyon tai fforddiadwy safleoedd sy'n dod ymlaen.		Mabwysiadu	
		AMB Rhif 1:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 2:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 3:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 4:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 5:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 6:	Cyrhaeddwyd y targedau
		AMB Rhif 7:	Cyrhaeddwyd y targedau
Dadansoddiad			
Mae'r unedau a oedd â gofyniad tai fforddiadwy wedi cwrdd â tharged tai fforddiadwy CDLI Eryri.			
Bydd angen i'r adolygiad ystyried y targedau a throthwyon Tai Fforddiadwy.			
Caniatawyd un cais i rannu anned mewn i dwy annedd annedd C3 , heb gyfraniad at dai fforddiadwy, oherwydd ystyriaethau materol eraill.			

Gweithred	Nid yw polisiau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu fel y bwriadwyd ac mae angen ymchwil ac/neu ymchwiliad pellach.
-----------	--

MF37

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol			
Polisiau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 13: Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr		Polisiau Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Os nodir angen trwy'r GTNA o fewn y Genedlaethol Parc yn ystyried yn addas safleoedd.	Parhewch i fod yn rhan o y grŵp GTNA	Mabwysiadu		Methu â chyfarfod a nodwyd angen.
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 2:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 3:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 4:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 5:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 6:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 7:	Gweler y dadansoddiad	
Dadansoddiad				
Mae'n ddyletswydd ar awdurdodau lleol i gynnal asesiadau llety sipsiwn a theithwyr o dan Ddeddf Tai (Cymru) 2014. Roedd awdurdodau tai lleol Gwynedd a Conwy wedi cwblhau eu Hasesiadau Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ar lefel awdurdod lleol yn gynnar yn 2016. Cyflwynwyd y GTAA ar gyfer ardaloedd Gwynedd a Conwy i Lywodraeth Cymru a chanfuwyd nad oedd angen yn y Parc Cenedlaethol am safle preswyl na safle tramwy / stopio dros dro ar gyfer sipsiwn a theithwyr. Sefydlwyd Cyngor Gwynedd sefydlu grŵp llywio newydd yn 2021, acroeddyr Awdurdod yn aelod ohono. Comisiynwyd Arc4 i gynorthwyo Cynghorau Gwynedd ac Ynys Môn i baratoi Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr i lywio strategaethau tai lleol a pholisiau darparu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr mewn Cynlluniau Datblygu. Mae'r GTANA wedi'i gynnal yn unol â'r fethodoleg a nodir yn Asesiad Llywodraeth Cymru o Ymgymryd ag Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr. Eto ni wnaeth y GTANA nodi angen am safle yn y Parc Cenedlaethol. Yn 2026, mae Cyngor Ynys Môn yn arwain ar sefydlu grŵp llywio gyda Chyngor Gwynedd ac yr Awdurdod yn aelodau. Comisiynwyd Arc4 i gynorthwyo Cynghorau Gwynedd ac Ynys Môn i baratoi Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr i lywio strategaethau tai lleol a pholisiau darparu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr mewn Cynlluniau Datblygu. Mae'r cam ymgynghori yn digwydd dros fisoedd haf 2026. Bydd yr Awdurdod yn parhau i fod yn rhan o grŵp llywio'r prosiect i sicrhau y cynhelir monitro parhaus ac y nodir a ddylid darparu rhagor o fannau aros preswyl neu dros dro i ddiwallu unrhyw angen pellach a nodwyd. Bydd yr Awdurdod yn defnyddio polisi sy'n seiliedig ar feini prawf CDLI Eryri i farnu cynigion i gwrdd â galw yn y dyfodol neu alw annisgwyl.				
Gweithred	Mae polisiau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro'r ffigwr angen tai fforddiadwy a nodwyd trwy'r AMTLI / LHMA ac arolygon anghenion tai lleol priodol eraill		Mabwysiadu		
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 2:		
		AMB Rhif 3:		
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Mae Awdurdodau Tai Lleol yn gyfrifol am gynhyrchu a diweddarau AMTLI mewn partneriaeth ag awdurdodau cynllunio a rhanddeiliaid eraill. Mae Cyngor Gwynedd wedi diweddarau eu AMTLI am y cyfnod (2018-2023). Mae AMTLI Gwynedd (2018-2023) wedi nodi ffigwr angen tai blynyddol o 707 ar gyfer ardal Gwynedd. Mae defnyddio rhaniad pro rata o 19% ar gyfer rhan ardal Gwynedd o fewn ffin y Parc Cenedlaethol, yn rhoi angen blynyddol o 134 a chyfanswm o 670 o unedau dros y cyfnod 5 mlynedd yr AMTLI. Mae'r Cyngor yn gweithio ar eu diweddariad o'r AMTLI. Mae Conwy wedi rhyddhau Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (AMTLI) 2022-2037 ar ddiwedd 2024. Mae'r AMTLI yn nodi cyfanswm angen blynyddol o 694 o gartrefi fforddiadwy ychwanegol dros y 5 mlynedd nesaf yng Nghonwy. Mae'r AMTLI yn nodi cyfanswm amcangyfrifedig dros 15 mlynedd o 2461 o gartrefi fforddiadwy yng Nghonwy . Mae'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol yn dangos bod diffyg tai fforddiadwy yn Sir Conwy a bod hyn yn cael effaith ar nifer yr aelwydydd sydd mewn llety dros dro. Mae'r Asesiad wedi dangos angen cynyddol am dai llai o faint sydd yn fforddiadwy, eiddo fforddiadwy sydd yn fwy hygyrch ac tai fforddiadwy mwy na 4 ystafell wely. Felly, mae'n hanfodol bod datblygiadau preswyl newydd yn cynnwys cymysgedd priodol o fathau o dai er mwyn darparu ar gyfer y newid hwn. Wrth fynd ati i ddiwygio CDLI Eryri mae'n bwysig bod cydweithio agos rhwng Awdurdod Tai Conwy ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol i ddod i ddeall anghenion tai o fewn ardal y Parc Cenedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno methodoleg newydd ar gyfer cynhyrchu AMTLI. Mae Conwy wedi cyhoeddi AMTLI o dan y fethodoleg newydd; mae Gwynedd yn gweithio ar baratoi un. Bydd yr Awdurdod yn parhau i weithio'n agos gyda Gwynedd a Chonwy ac yn defnyddio canfyddiadau'r AMTLlau i helpu i lywio'r math o anheddau sy'n ofynnol o ran maint a chymysgedd deiliadaeth				

Yn ystod y flwyddyn fonitro hon, mae'r Hwyluswyr Tai Gwledig (RHEs) wedi cynnal arolwg o anghenion tai lleol yn Gellilydan/Maentwrog.

Gweithred Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol

MF39

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy	Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Monitro'r angen am dai fforddiadwy canolradd trwy Gofrestr Tai Teg		Mabwysiadu	
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	
		AMB Rhif 5:	
		AMB Rhif 6:	
		AMB Rhif 7:	

Dadansoddiad	
Mae Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru a chymdeithasau tai wedi sefydlu Tai Teg, cofrestr dai ganolradd ar y cyd sy'n cael ei chydlynu gan gymdeithas dai Grwp Cynefin. Mae'r gofrestr hon yn darparu gwybodaeth benodol am anghenion tai canolradd ar draws gogledd Cymru i gyd ac mae'n bosibl rhannu'r wybodaeth trwy setliad i ddarparu ffigwr cywir o angen tai canolraddol mewn aneddiadau ar draws y Parc Cenedlaethol. Mae'r wybodaeth hon ar gael i'r Awdurdod a chymdeithasau tai. Yn ystod 2025/26, gorffennodd Cyngor Gwynedd eu partneriaeth gyda Tai Teg. Golygir nad oes cofrestr prynu ganolradd ar gyfer ardal Gwynedd y Parc, gan nad yw Tai Teg na'r Cyngor am gadw un. O ganlyniad, adnabyddir gwagle yn nhystiolaeth angen am dai fforddiadwy canolradd. Ni ellir darparu ffigwr y nifer o aelwydydd ar gofrestr Tai Teg o fewn y Parc Cenedlaethol am y cyfnod 25/26, am fod eu basdata dros dro wedi creu anhawsterau. Gobeithir y bydd system newydd yn galluogi derbyn ffigyrau dibynadwy.	
Gweithred	Mae angen asesu goblygiadau Cyngor Gwynedd yn dod a'r bartneriaeth gyda Tai Teg i ben.

MF40

Amcan		Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a Newid Defnydd o Adeiladau Gwledig Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy mewn Safleoedd Eithriedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Adolygu'r CCA presennol ar Dai Fforddiadwy	Erbyn 2019	Mabwysiadu	CCA presennol	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 1:	CCA Wedi'i ddiwygio a'i fabwysiadu	
		AMB Rhif 2:		
		AMB Rhif 3:		
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Mabwysiadwyd CCA diwygiedig ar gyfer tai fforddiadwy ym mis Medi 2019. Mae hwn yn nodyn canllaw ymarferol ar gyfer ymgeiswyr sy'n bwriadu cyflwyno cais cynllunio am annedd fforddiadwy i ddiwallu anghenion lleol sydd ar gael i'w lawrlwytho ar wefan yr Awdurdod. Mae'r Awdurdod yn parhau i drafod materion hyfywedd fesul achos gan gyfeirio at y CCA ar Dai Fforddiadwy				

Mae'r CCA yn darparu gwybodaeth fanwl ar sut y bydd polisïau a gynhwysir yng Nghynllun Datblygu Lleol Eryri (ELDP) (2016-2031) diwygiedig yn cael eu defnyddio'n ymarferol gan yr Awdurdod. Y polisïau mwyaf perthnasol yn y CDLI Eryri diwygiedig yw Polisi Strategol G: Tai, Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy, Polisi Datblygu 11: Tai Fforddiadwy ar Safleoedd Eithrio a Pholisi Datblygu 9: Trosi a Newid defnydd adeiladau gwledig.

Roedd y CCA yn destun ymgynghoriad cyhoeddus 6 wythnos rhwng y 9fed o Orffennaf 2019 a'r 18fed o Fedi 2019. Mae'r adroddiad ymgynghori ar gael i'w weld ar wefan yr Awdurdod.

Diweddarwyd y CCA i adlewyrchu data cyfredol ar incwm cartrefi sy'n llywio lefel prisiau fforddiadwy eiddo. Diffiniwyd maint unedau tai fforddiadwy hefyd fel eu bod yn gymesur ag anghenion yr aelwyd a fwriadwyd ac yn parhau i fod yn fforddiadwy am byth. Mae'r CCA hefyd wedi'i ddiweddarau i adlewyrchu'r data mwyaf diweddar sy'n ymwneud â thaliadau symiau cymunedig.

Mae'r Awdurdod wedi cynhyrchu nodyn canllaw ymarferol ar gyfer ymgeiswyr sy'n bwriadu cyflwyno cais cynllunio am annedd fforddiadwy i ddiwallu anghenion lleol sydd ar gael i'w lawrlwytho ar wefan yr Awdurdod. Mae'r Awdurdod yn parhau i drafod materion hyfywedd fesul achos gan gyfeirio at y CCA ar Dai Fforddiadwy.

Diweddarwyd y CCA yn 2024 gyda data CACI Paycheck 2023.

Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol
-----------	--

MF41

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy Polisi Datblygu 17: Dileu Llety Amaethyddol a Gwyliau Cyflwr Galwedigaeth		Polisïau Cysylltiedig	
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Nifer y ceisiadau a gymeradwywyd i gael gwared ar amod deiliadaeth llety amaethyddol neu wyliau	Amnewid amod sy'n cyfyngu deiliadaeth i dai fforddiadwy	Mabwysiadu	Llai na 30% o'r holl gymeradwyaethau i gael gwared ar amodau llety amaethyddol neu wyliau
		AMB Rhif 1:	
		AMB Rhif 2:	
		AMB Rhif 3:	
		AMB Rhif 4:	
		AMB Rhif 5:	
		AMB Rhif 6:	
		AMB Rhif 7:	0
Dadansoddiad			
Yn ystod 2025/26, ni chymeradwywyd unrhyw gais.			
Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol		

MF42

Amcan		Cefnogi'r ddarpariaeth briodol a chadw cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol allweddol ledled yr ardal. Annog cyfleusterau hamdden cymunedol lle maent yn diwallu anghenion lleol a heb wrthdaro â 'Rhinweddau Arbennig' y Parc.		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ng: Gwasanaethau a Chyfleusterau Cymunedol		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol A: Dibenion y Parc Cenedlaethol a Datblygu Cynaliadwy		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y cyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol, Aneddiadau Eilaidd ac Aneddiadau Llai	Cynnydd yn nifer y cyfleusterau cymunedol newydd neu well	Mabwysiadu		
		AMB Rhif 1:	2 gyfleuster cymunedol gwell	
		AMB Rhif 2:	2 gyfleuster cymunedol gwell	
		AMB Rhif 3:	1 cyfleuster cymunedol gwell	
		AMB Rhif 4:	1 cyfleuster cymunedol gwell	
		AMB Rhif 5:	2 cyfleuster cymunedol gwell	
		AMB Rhif 6:	5 cyfleuster cymunedol gwell neu newydd	
		AMB Rhif 7:	2 cyfleuster cymunedol gwell neu newydd	
Dadansoddiad				
Yn ystod 2025/26:				
Rhoddwyd caniatâd cynllunio i osod dau gyfleuster toiled cyhoeddus ym maes parcio Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Llyn Cwellyn. Rhoddwyd caniatâd cynllunio i ddymchwel ystafell band presennol ac adeiladu ystafell band unllawr newydd yn Abergynolwyn.				
Gweithred	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF43

Amcan		Cefnogi'r ddarpariaeth briodol a chadw cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol allweddol ledled yr ardal.			
		Annog cyfleusterau hamdden cymunedol lle maent yn diwallu anghenion lleol a heb wrthdaro â 'Rhinweddau Arbennig' y Parc			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol Ng: Gwasanaethau a Chyfleusterau Cymunedol		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol A: Dibenion y Parc Cenedlaethol a Datblygu Cynaliadwy			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Nifer y cyfleusterau cymunedol a gollwyd oherwydd newid defnydd	Dim colli cyfleusterau hyfyw	Mabwysiadu		Methu â chyflawni	
		AMB Rhif 1:	Dim colledion		
		AMB Rhif 2:	Dim colledion		
		AMB Rhif 3:	Dim colledion		
		AMB Rhif 4:	Dim colledion		
		AMB Rhif 5:	Dim colledion		
		AMB Rhif 6:	Dim colledion		
		AMB Rhif 7:	Dim colledion		
Dadansoddiad					
Ni chollwyd cyfleusterau cymunedol oherwydd newid defnydd.					
Gweithred	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol				

MF44

Amcan		Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif i effeithio ar y Gymraeg.		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 18: Yr iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y Datganiadau Cymunedol ac leithyddol a gyflwynwyd	Dim niwed sylweddol i gymeriad a chydbwysedd iaith cymuned	Mabwysiadu		1 cynllun niweidiol am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad niweidiol mewn blwyddyn
		AMB Rhif 1:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol	
		AMB Rhif 2:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol	
		AMB Rhif 3:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol	

		AMB Rhif 4:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol
		AMB Rhif 5:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol
		AMB Rhif 6:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol
		AMB Rhif 7:	Dim cynllun na datblygiadau niweidiol
Dadansoddiad			
Yn ystod 2025/26, cyflwynwyd un datganiad cymunedol ac ieithyddol ar gyfer cais am 13 o dai yn Nolgellau.			
Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol		

MF45

Amcan	Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif i effeithio ar y Gymraeg.			
Polisïau Allweddol Polisi Datblygu 18: Yr iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol C ymunedau		Polisïau Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro effeithiolrwydd y datganiad Cymunedol ac Ieithyddol a'r Asesiadau Effaith Cymunedol ac Ieithyddol	Nifer a gynhyrchwyd yn unol â pholisi. Asesu effeithiolrwydd.	Mabwysiadu		
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad	
		AMB Rhif 2:		
		AMB Rhif 3:		
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Fe wnaeth y Datganiadau Cymunedol ac Ieithyddol a gyflwynwyd mewn blynyddoedd blaenorol alluogi'r Awdurdod i wneud penderfyniad hyddysg ar geisiadau a allai fod wedi cael effaith ar y Gymraeg mewn cymunedau. Maent hefyd wedi rhoi cyfle i ymgeiswyr ddangos dylanwadau cadarnhaol ar gymunedau, yn enwedig lle mae'r datblygiad yn diwallu anghenion lleol. Mewn ymateb i unrhyw effeithiau negyddol y datblygiad, mae'r datganiad hefyd yn rhoi cyfle i'r ymgeisydd ehangu ar fuddion y datblygiad a chyflwyno tystiolaeth o ffactorau lliniarol sy'n berthnasol i'r cais a'r cynllunio.				
Gweithred	Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF46

Amcan		Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif i effeithio ar y Gymraeg			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 18: Yr iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau Polisi Datblygu 10: Hysbysebion ac Arwyddion		Polisiâu Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Annog arwyddion Cymraeg neu ddwyieithog	Cynnydd mewn arwyddion Cymraeg neu ddwyieithog	Mabwysiadu			
		AMB Rhif 1:	Cynnydd		
		AMB Rhif 2:	Cynnydd		
		AMB Rhif 3:	Cynnydd		
		AMB Rhif 4:	Cynnydd		
		AMB Rhif 5:	Cynnydd		
		AMB Rhif 6:	Cynnydd		
		AMB Rhif 7:	Cynnydd		
Dadansoddiad					
Yn ystod 2025/26, anogwyd ymgeiswyr i gynhyrchu arwyddion dwyieithog. Yn ystod y cyfnod Monitro Blyneddol hwn, roedd 7allan o 7 caniatâd hysbysebion yn ddwyieithog neu rhannol ddwy ieithog, neu yn cynnwys enw'r busnes yn unig					
Gweithred	Hyfforddiant Angenrheidiol: Nid yw polisiâu'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu yn ôl y bwriad ac mae angen hyfforddiant swyddogion.				

MF47

Amcan	Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif i effeithio ar y Gymraeg		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 18: Yr iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau	Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad	Pwynt Sbarduno
Annog defnyddio enwau lleoedd Cymreig ar gyfer datblygiadau newydd	Cynnydd yn enwau lleoedd Cymru ar gyfer datblygiadau newydd	Mabwysiadu	
		AMB Rhif 1:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 2:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 3:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 4:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 5:	Gweler y dadansoddiad
		AMB Rhif 6:	Gweler y dadansoddiad

		AMB Rhif 7:	Gweler y dadansoddiad
Dadansoddiad			
Mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nifer o fentrau sy'n annog defnyddio'r Gymraeg ac yn ceisio amddiffyn enwau lleoedd Cymraeg. Maent hefyd yn gamau gweithredu o dan amcanion Cynllun Rheoli yr Awdurdod (Cynllun Eryri). Mae prosiectau o'r fath yn hyrwyddo'r iaith yn gadarnhaol, sy'n rhoi ei synnwyr o le i'r Parc Cenedlaethol. Trwy gymryd rhan mewn cynlluniau o'r fath, bydd gan unigolion fwy o ymwybyddiaeth o'r iaith ac efallai y bydd ganddynt fwy o feddwl i gadw enwau Cymraeg ar gyfer datblygiadau newydd a mabwysiadu polisïau dwyieithog ar gyfer busnes.			
- Mae prosiectau ledled yr Awdurdod fel Caru Eryri, Yr Ysgwrn, Cynllun Partneriaeth Tirwedd y Carneddau, Cynllun Treftadaeth Ddiwylliannol Harlech ac Ardudwy, Ffermio Bro, a Phartneriaeth Natur Leol Eryri i gyd yn cynnig amrywiaeth eang o gyfleoedd i bobl gymdeithasu, ymgysylltu â threftadaeth a chadwraeth a chymryd rhan ynddynt drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r cyfleoedd hyn yn cynnwys gwirfoddoli, datblygu sgiliau, gweithgareddau a digwyddiadau. Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo'n swyddogol mai'r enwau Yr Wyddfa ac Eryri ddefnyddir ym mhob iaith. Cafodd y penderfyniad ymateb cadarnhaol ac mae nifer o gyrff cenedlaethol yn dilyn yr un drefn, gan arwain at well ymwybyddiaeth o enwau lleoedd Cymru a dealltwriaeth o'u harwyddocâd. - Mae adnoddau addysgol ac arddangosfa gelf newydd yn dehongli enwau lleoedd yn cael eu cynllunio. Sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd APCE ym mis Hydref 2020 i ddatblygu methodoleg ar gyfer hyrwyddo a hyrwyddo enwau lleoedd. Cydweithiodd y Grŵp ar y gwaith hwn gyda Chomisiynydd y Gymraeg, Cadw a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru, yn ogystal ag arbenigwyr unigol. Yn 2022, penderfynodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol fabwysiadu'r enwau Eryri ac Yr Wyddfa yn swyddogol ym mhob iaith. Mae'r penderfyniad hwn wedi ysgogi camau tebyg gan gyrff cenedlaethol eraill ac wedi ysbrydoli gwell ymwybyddiaeth o enwau lleoedd Eryri a'u harwyddocâd diwylliannol. Mabwysiadwyd egwyddorion ar gyfer ymdrin ag enwau lleoedd gan APCE, er mwyn cysoni'r defnydd o enwau lleoedd. Mae enwau llynnoedd yn Eryri wedi'u cysoni gan y Panel Safoni Enwau Lleoedd a bydd hyn yn arwain at gysondeb enwau copaon Eryri maes o law. Mae'r fenter yn cyd-fynd ag ymdrechion ehangach i amddiffyn a dathlu enwau lleoedd cynhenid a brodorol ledled y byd, gan osod Eryri fel rhan o fudiad blaengar wrth amddiffyn enwau lleoedd. - Mae Cynlluniau Harlech ac Ardudwy yn cofnodi enwau lleoedd hanesyddol yn ardal y prosiect ac yn gweithio gyda chymunedau lleol a gwirfoddolwyr i godi ymwybyddiaeth a dehongli'n ehangach. Nod prosiect Lleisiau ac Enwau'r Carneddau yw cofnodi a chodi ymwybyddiaeth o enwau lleoedd trwy sesiynau cofnodi cymunedol ar y cyd â Chymdeithas Enwau Lleoedd. - Mae APCE, CBSC a CG i gyd wedi lansio ac yn cynnal cynlluniau Llysghenhadon llwyddiannus, gan hyrwyddo negeseuon craidd a rhinweddau arbennig pob rhanbarth. - Mae gwirfoddolwyr Yr Wyddfa a Chader Idris yn cael eu paru yn ôl eu gallu ieithyddol i sicrhau y gall dysgwyr ymarfer eu sgiliau iaith. Mae'r Ysgwrn yn ymgysylltu â dysgwyr Cymraeg i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar y safle gan gynnwys gwirfoddoli. Mae			

holl weithgareddau Gwirfoddolwyr APCE yn cael eu monitro i weld a ydynt yn defnyddio'r iaith.	
Gweithred	Mae polisïau'r cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol. Parhau i fonitro ac annog defnyddio enwau Cymreig ar gyfer datblygiadau newydd

MF48

Amcan	Cefnogi datblygiad priodol sy'n diwallu anghenion tai y gymuned leol, gan roi sylw arbennig i dai fforddiadwy i bobl leol Cefnogi'r ddarpariaeth briodol a chadw cyfleusterau a gwasanaethau cymunedol allweddol ledled yr ardal. Annog cyfleusterau hamdden cymunedol lle maent yn diwallu anghenion lleol a heb wrthdaro â 'Rhinweddau Arbennig' y Parc Hyrwyddo mesurau i annog datblygiad sy'n cefnogi bywiogrwydd yr iaith Gymraeg ac i amddiffyn cymunedau rhag datblygiadau sy'n ansensitif o ran effeithio ar y Gymraeg.			
Polisïau Allweddol Polisi Strategol G: Tai Polisi Strategol A: Dibenion y Parc Cenedlaethol a Datblygu Cynaliadwy Polisi Datblygu 18: Yr iaith Gymraeg a gwead Cymdeithasol a Diwylliannol Cymunedau Polisi Strategol B: Datblygiad Mawr		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y rhwymedigaethau cynllunio a sicrhawyd ar ddatblygiad mwy	Pob datblygiad mawr	Mabwysiadu		Methu â sicrhau rhwymedigaethau lle bo angen ar 2 safle neu fwy mewn 3 blynedd
		AMB Rhif 1:	0	
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Yn ystod 2025/26 ni chyflwynwyd unrhyw ddatblygiad ar raddfa fawr sy'n gofyn am rwymedigaeth gynllunio.				
Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

Ymchwil ac ystyriaeth bellach i lywio diwygiadau CDLI Eryri

- 5.46 Nifer y tai a gwblhawyd ar gyfer 2025/26 oedd 45 o unedau. . Mae'r ffigwr cwblhau ond 6 uned islaw'r targed gofyniad tai blynyddol cyfartalog o 51 o unedau. Mae'r Taflwybr Tai yn dangos diffyg blynyddol yn erbyn y Gofyniad Tai a Ragwelir yn Flynyddol (AAR) yn ystod 2025/26 gyda'r 45 uned a gwblhawyd eleni yn is na'r hyn a ragwelwyd (51 AAR o'i gymharu â 45 o dai a gwblhawyd mewn gwirionedd, - 12% mewn termau canrannol). Mae nifer yr anheddau sydd wedi'u cwblhau'n flynyddol wedi bod yn gyson is na'r (AAR) o 51 annedd y flwyddyn ers 2016-17. Mae diffyg o -55% ar gyfer y gyfradd adeiladu gronnoł ofynnol o ddechrau cyfnod y cynllun, 2016-17, hyd at 31 Mawrth 2025. Mae'r cynllun yn disgyn yn sylweddol is na'r hyn a fwriadwyd; bu diffyg mewn tai cronnus yn erbyn yr GTB am 5 mlynedd yn olynol.
- 5.47 Efallai y bydd nifer o resymau lleol a chenedlaethol ehangach dros y niferoedd isel. Mae'r farchnad dai yn y Parc Cenedlaethol yn lleol ei natur, gan ddibynnu ar adeiladwyr lleol bach a phrosiectau hunan-adeiladu ar safleoedd bach. Nid oes unrhyw adeiladwyr tai rhanbarthol yn weithredol yn y farchnad ac felly prin yw'r adeiladu hapfasnachol o dai marchnad agored a fforddiadwy. Gall y gostyngiad yn niferoedd y tai sydd wedi eu cwblhau yn y blynyddoedd diweddera fod yn rhannol oherwydd yr amgylchedd benthyca anodd i ddatblygwyr, adeiladwyr bach a phrosiectau hunan-adeiladu . Mae'r niferoedd isel o dai wedi eu cwblhau rhwng 2015 a 2019 wedi bod yn dueddiad cyffredinol yn y Parc Cenedlaethol ac ar lefel Cymru gyfan. Roedd disgwyl i'r newidiadau ym mholisiau tai yr Awdurdod drwy adolygiad diweddar CDLI Eryri (sef cynyddu y trothwyon cyn bod angen darparu tai fforddiadwy o fewn aneddiadau) i ysgogi'r farchnad dai i gynyddu dewis a chyfradd cwblhau cyffredinol yn ogystal â chefnogi adeiladwyr bach a'r economi lleol, fodd bynnag nid yw hyn wedi digwydd yn ystod y ddwy flynedd gyntaf o fonitro'r polisi.
- 5.48 Mae darparu tai fforddiadwy yn y Parc Cenedlaethol yn dibynnu'n sylweddol ar weithgaredd y Cymdeithasau Tai. Fe wnaeth caniatadau a chwblhadau gan Gymdeithasau Tai helpu i gynyddu'r ffigyrau tai fforddiadwy am yr ail flwyddyn o fonitro, ond roeddent yn absennol o'r flwyddyn gyntaf a'r drydedd flwyddyn.. Mae'n rhaid i'r Awdurdod barhau i weithio'n agos gyda Chymdeithasau Tai i sicrhau bod safleoedd fforddiadwy yn parhau i ddod ymlaen ac yn cael eu darparu. Mae'r niferoedd tai AMB dros y 5 blynedd gyntaf o fonitro (a phellach) yn dangos yn yr hinsawdd economaidd bresennol nad yw'r nifer isel o ddatblygiadau tai sector preifat yn darparu tai fforddiadwy yn y Parc Cenedlaethol a bod darpariaeth tai fforddiadwy yn dibynnu'n fawr ar Gymdeithasau Tai. Nid oes unrhyw ddyraniadau preifat yn cael eu cyflwyno ar gyfer datblygiad, ac felly nid ydynt yn darparu cyfraniad o dai fforddiadwy. Nid oes unrhyw ddyraniadau sector preifat mawr, safleoedd ar hap na safleoedd eithriedig yn cael eu cyflwyno, sy'n golygu nad yw'r % cyfraniad gofynnol o dai fforddiadwy ar safleoedd o'r fath yn cael ei ddarparu. Gall ddangos nad oes modd cyflenwi datblygiadau preifat ar raddfa fawr yn ardal y parc cenedlaethol, neu nad oes unrhyw ddiddordeb sector preifat i'w datblygu o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae mwy o weithgarwch, er yn isel o ran nifer, o ddatblygiadau plotiau sengl, sy'n tueddu i fod yn blotiau hunanadeiladu/ plotiau adeiladu pwrpasol gan ddatblygwyr lleol, i ddarparu ar gyfer eu hanghenion eu hunain, ac nid datblygiad at ddibenion elw a buddsoddiad. Mae hyn yn awgrymu efallai fod angen i bolisiau'r dyfodol ganolbwyntio ar ddarparu tai ar gyfer y farchnad leol, a thai fforddiadwy. Bydd angen i'r Cynllun newydd ystyried yr hyn y gellir ei gyflawni'n realistig gan y diwydiant (preifat, cymdeithasol a hunanadeiladu) yn Eryri.
- 5.49 Mae nifer yr ail gartrefi a gosodiadau gwyliau tymor byr wedi dod yn broblem sylweddol yn y parc cenedlaethol ac ardal ehangach gogledd orllewin Cymru. Mae niferoedd cynyddol yn cyfrannu at gynydd mewn prisiau tai a gostyngiad yn y stoc dai sydd ar gael i'w rhentu neu brynu gan y gymuned leol. Mae hyn yn cael effaith ar gynaliadwyedd cymunedau hyfyw a'r iaith Gymraeg. Mae newidiadau rheoliadol wedi'ugyflwyno sydd yn caniatáu mwy o reolaeth

dros newidiadau rhwng gwahanol fathau o ddefnyddiau preswyl a ffurfio polisïau cynllunio. Wedi casglu tystiolaeth i'w hystyried yn ofalus a chydweithio ag awdurdodau eraill, ynghyd ag ymgynghoriad cyhoeddus, daeth y Cyfarwyddyd Erthygl 4 i rym ar 1af o Fehefin 2025, a allai gael effaith sylweddol ar y farchnad dai leol.

- 5.50 Cyhoeddwyd amcanestyniadau aelwydydd 2018 y Parc Cenedlaethol ym mis Mai 2021. Mae'r rhagamcanion hyn yn amcangyfrif y bydd poblogaeth y Parc yn gostwng 1.92% rhwng 2018 a 2028. Yn ystod yr un cyfnod rhagwelir y bydd yr aelwydydd yn Eryri yn cynyddu 40 uned (0.3%), cynnydd cymedrol iawn o fewn cyfnod o 10 mlynedd. Mae poblogaeth sy'n gostwng a chyfraddau ffurfio aelwydydd newydd arafach yn awgrymu y gallai ffigwr gofynion tai cyffredinol is fod yn fwy addas wrth ddiwygio'r CDLI. Byddai ffigwr gofynion tai is hefyd yn adlewyrchu cwblhad yn y gorffennol a gallu'r diwydiant datblygu tai cyffredol i gyflawni yn y Parc Cenedlaethol.
- 5.51 Oherwydd pwysau cynyddol ar y farchnad dai leol a waethygydd gan Covid 19 a'r effaith a ddeilliodd o hynny ar gynaliadwyedd cymunedau lleol; mae angen adolygiad o bolisïau tai CDLI. Mae dadansoddiad cychwynnol o brisiau tai, incwm, ail gartrefi a data gosod tai gwyliau ar gyfer ardal y Parc Cenedlaethol yn awgrymu y dylai polisïau CDLI ganolbwyntio ar sicrhau tai marchnad lleol hygyrch a thai fforddiadwy i sicrhau hyfywedd tymor hir cymunedau lleol Eryri.
- 5.52 Mae angen ymchwil pellach i ymchwilio i bolisïau tai marchnad leol a thai preswyl sylfaenol, dadansoddi tystiolaeth a dangosyddion perthnasol ac archwilio sut y cawsant eu gweithredu a'u cyflwyno mewn Awdurdodau eraill. Mae angen gwaith pellach i ymchwilio y posibilrwydd o ystyried tai marchnad leol yn ogystal ac ailedrych ar y ffiniau datblygu tai ac asesu capasiti anheddiad.
- 5.53 Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod uchelgais i weld nifer y bobl sy'n gallu mwynhau siarad a defnyddio'r Gymraeg yn cyrraedd 1 miliwn erbyn 2050. Er mwyn cyflawni'r nod hwn, rhaid i'r CDLI gefnogi, hyrwyddo a gwella'r Gymraeg fel iaith gymunedol hyfyw trwy sicrhau bod digon o gyfleoedd cyflogaeth a thai i gynnal cymunedau lleol. Bydd angen i bolisïau penodol ddarparu arweiniad pellach i sicrhau bod datblygiad o'r graddfa, math a chymeriad priodol yn cae ei gyflawni i ddiwallu anghenion cymunedau lleol. At hynny, bydd angen i'r CDLI diwygiedig sicrhau bod datblygu yn digwydd ar gyfradd y gellir ei hamsugno a'i chymhathu heb niweidio cymeriad cymunedau. Mae hysbysebion ac arwyddion yn ddull o hyrwyddo diwylliant unigryw Eryri a gallant gyfrannu'n aruthrol at Naws am Le. Wrth ddiwygio'r CDLI, bydd yn bwysig bod polisïau yn sicrhau bod hysbysebion ac arwyddio yn cael eu darparu'n ddwyieithog ac yn disgwyl i ddatblygiadau a strydoedd newydd gael enwau Cymraeg.
- 5.54 Gwneir ymchwil a dadansoddiad manwl pellach o'r math o safleoedd a ganiatawyd yn y Parc Cenedlaethol ers mabwysiadu'r CDLI. Bydd angen dadansoddi data tai mewn perthynas â nifer y sector preifat, hunan-adeiladu, unedau tai canolradd a chymdeithasol a ddygir ymlaen yn y Parc Cenedlaethol ac sy'n cymharu ag ardaloedd gwledig eraill a phatrymau cenedlaethol. Bydd angen i'r Awdurdod hefyd ddadansoddi datblygiad ar safleoedd hap posib. Bydd y data yn bwydo i'r sylfaen dystiolaeth sydd wedi'i chynnwys yn y Papur Cefndir Tai, i lywio'r adolygiad nesaf.
- 5.55 Dylid hefyd ystyried cyfraniad posibl ymddiriedolaeth tai, tai cydweithredol ac ymddiriedolaethau tir dan arweiniad y gymuned. Mae'r Awdurdod yn archwilio'r posibilrwydd o greu ac ariannu swydd swyddog tai dan arweiniad y gymuned, ynghyd â phartneriaid eraill, i weithio gyda chymunedau ac archwilio cynlluniau tai posibl a arweinir gan y Gymuned. Bydd trafodaethau'n parhau gyda phartneriaid a chymunedau lleol.
- 5.56 Bydd cydweithio ag awdurdodau tai lleol Gwynedd a Conwy yn parhau i gynorthwyo gyda gweithredu eu Strategaethau Tai. Bydd yr Awdurdod yn ceisio cynorthwyo gyda Chynllun

Gweithredu Tai diweddar Cyngor Gwynedd, ei waith adnabod angen tai, ac unrhyw gynlluniau i ddatblygu tai fforddiadwy yn ardal y Parc Cenedlaethol.

Astudiaethau achos

Cae Swch, Llan Ffestiniog



Yn ystod 2025/26, cwblhawyd cynllun o 16 o dai fforddiadwy gan Gymdeithas Dai Clwyd Alun

Derbyniwyd caniatâd gan y perchennog yn wreiddiol yn 2018 am 16 uned, gyda 5 ohonynt yn dai fforddiadwy. Tra cwblhawyd 2 uned, roedd datblygu'r safle yn araf. Trwy weithio gyda Clwyd Alun, mae'r safle bellach wedi cwblhau, gyda'r holl unedau yn dai fforddiadwy i bobl leol.

Mae'r tai yn rhai 2, 3 a 4 ystafell wely. Gwariwyd £3.5 miliwn i'w gwblhau ac adeiladwyd gan contractwr lleol, Wales Timber Solutions, gyda chyllid o'r grant tai cymdeithasol Llywodraeth Cymru.

Mae'r tai wedi dylunio gydag effeithlonrwydd egni mewn golwg, yn anelu i gadw biliau tanwydd y preswylwyr yn isel. Mae'r defnydd o dechnoleg wyrdd, megis pypiau gwres ffynhonnell aer a phaneli solar, yn golygu y bydd y tai yn gost effeithio i'w redeg ac yn lleihau'r effaith ar yr amgylchedd. Defnyddiwyd deunydd adeiladu cynaliadwy a lleol lle yn bosib, gan ddefnyddio busnesau a chyflenwyr lleol.

Mae hwn yn enghraifft dda o Gymdeithas Tai yn cydweithio gyda datblygwr preifat i ddarparu tai fforddiadwy.

.

6 CEFNOGI ECONOMI WLEDIG GYNALIADWY

Mae'r adran hon yn ymateb i'r amcanion canlynol:

Annog twf economaidd cynaliadwy trwy gefnogi economi wledig sy'n darparu cyfleoedd cyflogaeth ac yn cynnal cymunedau ffyniannus.

Cefnogi twristiaeth a hamdden awyr agored sy'n sicrhau'r buddion economaidd lleol i'r eithaf, yn lleihau effaith amgylcheddol ac yn cydymdeimlo â 'Rhinweddau Arbennig' y Parc Cenedlaethol.

Cyflogaeth

- 6.1 Caniatawyd saith o geisiadau yn ystod 2025/2026 a arweiniodd at gynnydd amcangyfrifedig o 5965 m² o arwynebedd llawr *newydd* (neu drosiadau/addasiadau) at ddibenion cyflogaeth. Roedd y geisiadau ar gyfer:
- Cais cynllunio ol-weithredol ar gyfer codi sied bren a ddefnyddir ar gyfer storio golchdy a decio mewn gwesty (716 m²)
 - Codi adeilad rhan unllawr a rhan deulawr i'w ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau ategol i weithredu'r maes gwerysyla gan gynnwys caffi ategol a siop ategol ar gyfer cwsmeriaid y gwerysyla, ystafell orffwys y staff/bae sâl, swyddfa weinyddu, storfa sych a storfa boncyffion ger Rhyd Ddu (1842 m²)
 - Newid defnydd tir i ganiatáu lleoli un gwerthwr bwyd a diod symudol (Dosbarth Defnydd A3) i gael ei ddefnyddio'n atodsol i'r safle parcio ceir (2867 m²)
 - Cais ôl-weithredol i ymestyn y llwyfan seddi awyr agored cefn ac ymestyn defnydd bwyd a diod A3 i'r ardal estynedig yn Betws y Coed (417 m²)
 - Cais ôl-weithredol i leoli fan arlwyo symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrw blaen yn Talsarnau (123 m²)
- 6.2 Mae'r cyfanswm o 5965m² o arwynebedd llawr cyflogaeth newydd (neu drosiadau/addasiadau) wedi ei seilio ar wybodaeth o gyflwynwyd gyda'r cais cynllunio a fe all gynnwys ardal tu allan i'r man datblygu. Oherwydd hyn tybir bod y cyfanswm yn sylweddol llai na 5965m² ond er hyn bod cynnydd mewn llawr cyflogaeth wedi bod yn ystod y cyfnod AMB diweddaraf.
- 6.3 Mae rhan 1 o waith ar astudiaeth gydweithredol (rhwng Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Gwynedd a Chyngor Môn) wedi ei gwblhau. Roedd y gwaith yma yn golygu penodi ymgynghorwyr i adolygu ac asesu'r ddarpariaeth tir cyflogaeth i gynorthwyo i ffurfio sylfaen dystiolaeth ar gyfer adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri. Mae gwaith ar gyfer rhan 2 o'r asesiad yma wedi cael ei ddechrau a fe fydd y canlyniadau yn rhoi'r sail i unrhyw addasiadau o fewn adolygiad y Cynllun Datblygu Lleol o ran polisiau datblygiad economaidd. Caiff hyn ei adrodd yn yr Adroddiad Monitro flwyddyn nesaf. Mae canfyddiadau cychwynnol o'r gwaith yma yn awyrgrymu y bydd angen i'r Awdurdod ymchwilio i weld os oes tiroedd cyflogaeth addas er mwyn bodloni tŵf a gofynion i'r dyfodol. yma.
- 6.4 Ym mis Gorffennaf 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru 'Adeiladu Lleoedd Gwell: Y System Gynllunio yn Sicrhau Dyfodol Cydnerth a Mwy Disglair – Creu Lleoedd a'r adferiad Covid 19'. Mae'r dogfennau'n ceisio amlygu'r polisiau a'r offer cynllunio presennol allweddol

y dylid eu defnyddio gan bob sector mewn adferiad amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd i Gymru, gan gydnabod yr angen parhaus i Gynllunwyr weithredu o fewn cyd-destun ehangach o flaenoriaethau a gweithredu ar bob graddfa.

- 6.5 Mae'r ddogfen hefyd yn nodi y bydd angen ailedrych ar ragolygon economaidd ac arolygon i sicrhau bod y cyflenwad o dir ar gyfer defnydd cyflogaeth yn ddigonol ac yn addas i'r dyfodol, gan gymryd i ystyriaeth yr angen i gael dewis o safleoedd. Bydd hyn yn rhan o'r asesiad a wneir rhwng y Parc Cenedlaethol, Cyngor Gwynedd a Chyngor Ynys Môn, a grybwyllwyd eisoes. O ran safleoedd cyflogaeth strategol, mae 'Adeiladu Lleoedd Gwell' yn nodi y dylai awdurdodau cynllunio lleol barhau i asesu a oes angen y rhain o hyd neu sut y gall anghenion newid, a chydweithio ar draws rhanbarth i ddynodi tir os oes gobaith realistig iddo gael ei ddatblygu yn y tymor canolig. Gyda'r cynnydd mewn gweithio o gartref, bydd angen i'r adolygiad hefyd ystyried manwerthu a chanol trefi fel gweithleoedd hyblyg i weithwyr o bell ymgynnull i rannu syniadau a mynediad i amgylcheddau a chyfleusterau swyddfa.
- 6.6 Hefyd mae "Adeiladu Lleoedd Gwell" yn nodi tra bod yn ddiamau angen am adferiad economaidd y dylai'r system gynllunio ei hwyluso, ni ddylai hyn fod ar draul ansawdd, o ran iechyd a llesiant ac mewn ymateb i'r argyfyngau hinsawdd a natur. Mae hyn hefyd yn gyson ag Egwyddor Sandford, sy'n allweddol i weithrediad y Parciau Cenedlaethol.
- 6.7 Yn 2019, daeth cynrychiolwyr o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU at ei gilydd i gytuno a llofnodi Bargen Twf Gogledd Cymru. Arwyddwyd y strategaeth yma ym mis Rhagfyr 2020 a'r amcan yw y bydd y fargen yn werth mwy na £1bn i ogledd Cymru, a bydd yn anelu at gael effaith gadarnhaol ar filoedd o gartrefi, busnesau a sefydliadau ar draws yr ardal. Mae'r rhaglenni o fewn y fargen yn cynnwys prosiectau ar;
- Ynni carbon isel
 - Gweithgynhyrchu uwch
 - Diwydiannau tir (amaethyddiaeth a thwristiaeth)
 - Tir ac eiddo
 - Sgiliau a chyflogaeth
 - Cysylltedd digidol
 - Trafnidiaeth strategol.
- 6.8 Amcanion y fargen, yn ôl Uchelgais Gogledd Cymru, fydd creu tua 4,200 o swyddi newydd a darparu £2.4bn o GYC ychwanegol. Hyd hyn mae'n ansicr faint o'r amcanion yma sydd wedi cael eu cyflawni, gyda peth sylwadau yn cael eu gwneud ar gynnydd y cynllun. Er hyn mae'r fargen yn rhedeg nes 2036 gyda'r targed o gyflawni yr amcanion erbyn hynny. O ran y Parc Cenedlaethol, prosiect sy'n gysylltiedig â'r cytundeb yw'r uchelgais i ddod â datblygiad SMR i Drawsffynydd, aroedd Uchelgais Gogledd Cymru yn gweithio gyda'r prif noddwr, Cwmni Eginio, i ddatblygu'r safle. Er hyn, yn 2025 fe gyhoeddodd y gweinidog Economi, Ynni a Chynllunio ar y pryd, Rebeca Evans, y byddai Cwmnio Eginio yn dod i ben, yn bennaf oherwydd penderfyniad Llywodraeth DU na fyddai safle Trawsfynydd yn ddigon mawr ar gyfer cam cyntaf o'r gwaith adeiladau SMR.

Parth Menter Eryri

- 6.9 Mae gan Barth Menter Eryri sy'n cynnwys hen safle'r orsaf ynni niwclear yn Trawsfynydd a'r hen faes awyr yn Llanbedr y potensial i greu cyfleoedd gwaith newydd o ansawdd. Yn flaenorol, roedd y safle yn Llanbedr ar y rhestr fer fel lleoliad posib ar gyfer Porthladd Gofod yn ystod 2015; fodd bynnag, dyfarnwyd cyllid y Strategaeth Ddiwydiannol yn 2018 i borthladd

lansio fertigol arfaethedig yn Sutherland, yr Alban, gan ddod â photensial cyfleuster lansio fertigol yn Llanbedr i ben.

- 6.10 Yn y Dynodiad Parth Menter yn Llanbedr, bydd defnydd sy'n gysylltiedig â hedfan, awyrofod yn cael ei annog gan y Parc Cenedlaethol, ochr yn ochr â defnyddiau B1, B2 a B8 eraill. Ym Mharth Menter Trawsfynydd, mae polisïau'n cyfeirio defnyddiau tuag at y rhai sy'n gysylltiedig â datgomiynu niwclear, busnes ynni carbon isel, technolegau cynhyrchu ynni ac ymchwil a datblygu. Ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau am ddatblygiad o fewn Parth Menter Eryri yn ystod cyfnod yr AMB, ond cyhoeddwyd yn ystod Mehefin 2020 bod safle Trawsfynydd wedi'i ddewis i arwain ar brosiect digomisiynu adweithyddion Magnox yn y DU. Bydd hyn yn gweld gwaith datgomiynu yn cael ei ddwyn ymlaen a sicrhau cyflogaeth yn yr ardal. Rhagwelir y bydd rhaglen ddigomisiynu o 20 mlynedd ar y safle, gyda thri phrif gam. Er mwyn sicrhau bod y Parc Cenedlaethol yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiadau diweddaraf ar safle Trawsfynydd, mae swyddogion polisi yn rhan o gyfarfodydd Grŵp Safle Strategol Trawsfynydd yn ogystal â grwpiau Nuleaf (fforwm cynghori etifeddiaeth niwclear) ledled y DU. Yn ddiweddar, sefydlwyd grŵp Nuleaf ychwanegol gyda ffocws Cymreig a chynhelir y cyfarfod cyntaf ddiwedd 2021.
- 6.11 Fel y trafodwyd o'r blaen ym Mhennod 3, mae'r ddogfen 'Cymru'r Dyfodol 2040' yn tynnu sylw at y gwir bosibilrwydd y bydd AMBach yn cael ei leoli yn Nhrawsfynydd yn y dyfodol. Er efallai na fydd o fewn amserlen nesaf y CDLI, bydd yn bwysig i'r Awdurdod gymryd rhan mewn trafodaethau yn y dyfodol ynghylch y posibilrwydd y bydd yr AMBach yn Trawsfynydd a'i oblygiadau i'r Parc Cenedlaethol.
- 6.12 Roedd yna uchelgais i gyflwyno rhaglen a fyddai'n cynnwys adeiladu SMR ar safle Trawsfynydd, i ddechrau yn 2027, gan weithio a Chwmni Eginio ar y cynlluniau. Mae polisïau presennol yr ELDP yn cydnabod y gallai'r safle hwn dderbyn busnesau ynni carbon isel a thechnolegau cynhyrchu ynni, ar yr amod nad oes effeithiau negyddol ar y dirwedd. Yr amcanion ar gyfer y safle (a datblygiad SMR), yn ôl Uchelgais Gogledd Cymru, yw;
- Arbed hyd at 2,660,000 tunnell o arbedion CO₂e
 - Creu hyd at 557 o swyddi newydd
 - Cynhyrchu hyd at 700MW o gapasiti gosodedig newydd gan ddefnyddio ynni carbon isel.
- 6.13 Er hyn, yn 2024 fe dorwyd cyllif Cwmni Eginio yn sylweddol o £2m yn 2023/2024 i fod oddeutu £500,000 y flwyddyn ariannol ddiweddaraf. Barn Llywodraeth DU ar y pryd oedd y na fyddai safle Trawsfynydd yn ddigon mawr ar gyfer cam cyntaf o'r gwaith adeiladau SMR. Fe fydd diweddariad pellach yn yr AMB flwyddyn nesaf.

Twristiaeth a Hamdden

- 6.14 Y prif newidiadau i'r polisïau Llety i Ymwelwyr o fewn ELDP 2016-2031 a fabwysiadwyd ym mis Chwefror 2019, oedd yn ymwneud â'r ddau bolisi newydd, Polisi Datblygu 28: Llety â Gwasanaeth Adeiladu Newydd, a Pholisi Datblygu 29: Llety Gwyliau Amgen. Mabwysiadwyd y CCA Llety Ymwelwyr newydd ar Ionawr 22 2020.
- 6.15 Mae polisïau yn y Cynllun Datblygu Lleol yn cefnogi twristiaeth a hamdden awyr agored sy'n sicrhau'r buddion economaidd lleol i'r eithaf. Mae nifer o geisiadau wedi'u cymeradwyo ers mabwysiadu'r CDLI 2016-2031, sydd wedi arwain at welliannau i gyfleusterau twristiaeth.

6.16 Yn dilyn llacio cyfyngiadau ar ôl y cyfnod clo cyntaf, gwelodd y Parc Cenedlaethol gynnydd yn nifer yr ymwelwyr uwchlaw'r blynyddoedd blaenorol, wrth i fwy benderfynu cymryd eu gwyliau yn y DU. Arweiniodd hyn at bwysau sylweddol ar reoli ymwelwyr a'r amgylchedd. Arweiniodd hyn at gynnydd yn nifer y gwersylla gwylt a cartrefi modur yn aros dros nos mewn cilfannau, meysydd parcio a thir preifat, yn hytrach na safleoedd ffurfiol. Arhosodd niferoedd y cartrefi modur a phwysau canlyniadol yn uchel yn ystod cyfnod 2021/22. Mae twristiaeth yn rhan annatod o economi'r Parc Cenedlaethol a bydd safleoedd carafanau a gwersylla wedi colli incwm yn ystod 2020 ac ni fyddant wedi elwa o gartrefi modur nad oedd yn defnyddio safleoedd ffurfiol. Yn y tymor byr, cymerodd yr Awdurdod gamau amrywiol, mewn cydweithrediad â'r Awdurdodau Lleol a Chyrff eraill, ar atal, addysgu a rhannu gwybodaeth. Nid yw polisïau cyfredol Cynllun Datblygu Lleol Eryri yn caniatáu unrhyw safleoedd carafanau gwersylla neu deithiol newydd (sy'n cynnwys cartrefi modur) oherwydd eu heffaith ar y dirwedd a Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol. Mae galwadau gan y sector twristiaeth am ddarparu safleoedd 'aires' bach ar gyfer cartrefi modur gyda chyfleusterau sylfaenol, er enghraifft ar feysydd parcio mewn aneddiadau. Mae Cyngor Gwynedd wrthi yn treialu safleoedd 'Aires'. Mae rhain wedi'u lleoli ar feysydd parcio presennol y Cyngor yn Criccieth, Llanberis, Caernarfon, Pwllheli. Nid oes safle wedi ei bennu o fewn ffiniau'r Parc Cenedlaethol.

6.17 Daw yn amlwg maes o law p'un a yw'r cynnydd yn nifer yr ymwelwyr a chartrefi modur yn duedd hirdymor. Os yw'r amodau'n ei gwneud hi'n fwy cyfleus i deithio y tu allan i'r DU, gallai nifer yr ymwelwyr ostwng o'r lefelau a welwyd yn ddiweddar.

Manwerthu

6.18 Cynhaliwyd arolwg manwerthu yn ystod Hydref 2022 yn Aberdyfi, Bala, Betws y Coed, Dolgellau a Harlech. Canran yr eiddo gwag ar gyfartaledd ar gyfer y pum tref oedd 8.2%, sydd ychydig yn uwch na'r 9.2% a welwyd yn astudiaeth 2021. Ar lefel cenedlaethol, mae'r nifer o unedau manwerthu gwag yn parhau i gynyddu ers 2022. Y ffigwr ar gyfer ail chwarter 2023 oedd 17%, cynnydd o 0.3% i'w gymharu a'r un cyfnod yn 2022 (adroddwyd gan Gonsortium Manwerthu Cymru). Caniatwyd dau gais am estyniadau ac newidiadau i unedau manwerthu yn ystod 2022/2023

6.19 Nododd arolwg 2025 36 o unedau gwag o gyfanswm o 324 ar draws Aberdyfi, y Bala, Betws y Coed, Dolgellau a Harlech, gan roi cyfradd wagedd gyffredinol o 11.1%. Mae hyn yn cymharu â 28 o unedau gwag yn Adroddiad Monitro Blynyddol 4 a chyfradd wag gyfartalog o 8.2% a gofnodwyd yn 2022.

Ardal Manwerthu	Unedau gwag	Cyfanswm unedau	Cyfradd unedau gwag
Aberdyfi	1	40	2.5%
Bala	7	77	9.1%

Betws y Coed	5	57	8.8%
Dolgellau	18	109	16.5%
Harlech	5	41	12.2%
Cyfanswm	36	324	11.1%

- 6.20 Cynyddodd nifer yr unedau gwag wyth uned o'i gymharu ag Adroddiad Monitro Blynnyddol 4. Cofnododd Dolgellau y gyfradd uchaf o unedau gwag sef 16.5% ac roedd yn cyfrif am hanner yr holl unedau gwag, ac yna Harlech sef 12.2%; cofnododd Aberdyfi y gyfradd isaf sef 2.5%.
- 6.21 Ar y cyfan, mae'r canfyddiadau'n dangos bod unedau manwerthu gwag yn parhau i fod yn fater i'w fonitro'n barhaus, yn enwedig yn Nolgellau a Harlech, er mwyn nodi tueddiadau sy'n dod i'r amlwg a llywio unrhyw bolisi neu ymateb adfywio yn y dyfodol.
- 6.22 Mae "Adeiladu Lleuedd Gwell" Llywodraeth Cymru (Mehefin 2020) yn nodi ei bwriad i adfywio canol trefi yng Nghymru. Ledled Cymru, roedd cyfyngiadau clo Covid yn golygu bod canolfannau manwerthu a masnachol yn wag ac archfarchnadoedd a siopau cyfleustra oedd yr unig siopau oedd ar agor. Roedd y canlyniadau economaidd yn golygu bod llawer o fanwerthwyr mewn trafferthion ariannol a allai arwain at gyfraddau uwch o swyddi gwag mewn canolfannau masnachol. Mae Llywodraeth Cymru yn nodi bod rhaid i'r system gynllunio ymateb i'r sefyllfa hon drwy sicrhau bod y canolfannau manwerthu a masnachol yn gallu gweithredu mor hyblyg â phosibl. Bydd hyn yn dechrau drwy nodi gweledigaeth glir ar gyfer pob canolfan o fewn CDLlau, yn ogystal â sefydlu ffiniau realistig a synhwyrol ar gyfer canolfannau, gan nodi safleoedd i'w hailddatblygu. Golyga hyn bod rhaid ailasesu rôl a swyddogaeth ardaloedd siopa sefydledig ac weithiau bydd angen gwneud penderfyniadau anodd o ran dyfodol rhai o'r canolfannau hyn; bydd uwchgynllunio yn arf arbennig o ddefnyddiol yn hyn o beth.
- 6.23 Mae Llywodraeth Cymru yn nodi y dylai canolfannau fod yn lleoedd lle mae amrywiaeth o ddefnyddiau manwerthu, cyflogaeth, masnachol, cymunedol, hamdden, iechyd a sector cyhoeddus yn dod at ei gilydd mewn hwb gweithgaredd i'w gwneud yn hyfyw fel cyrchfannau unwaith eto. Mae tystiolaeth yn awgrymu na fydd defnyddiau manwerthu traddodiadol mor amlwg, ac y bydd y galw am ofod manwerthu newydd yn isel iawn hyd y gellir rhagweld, felly bydd angen adolygu ardaloedd manwerthu cynradd ar fyrder. Rhaid i hyn fod yn realistig ac ni ddylid ei wneud gan ddisgwyl y bydd meddianwyr manwerthu yn dychwelyd yn y niferoedd a oedd yn bodoli cyn y pandemig. Dylid herio polisïau afresymol ac anhyblyg drwy broses y cynllun datblygu, gan y bydd angen llawer mwy o feddwl yn greadigol i ailddychmygu ac ailbwrpasu'r ardaloedd hyn.
- 6.24 Mewn Cynlluniau Datblygu Lleol, dylid cael Asesiadau Canol Tref yn lle asesiadau manwerthu. Ni ddylent edrych ar angen manwerthu yn unig mwyach ond dylent gynnwys ystod ehangach o ofynion defnydd, yn enwedig yn y sectorau cyflogaeth, hamdden a gwasanaethau cyhoeddus.

MF50

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd		
		Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Llawr llawr cyflogaeth newydd wedi'i adeiladu yn y Canolfannau Gwasanaeth Lleol	Cynnydd mewn arwynebedd llawr cyflogaeth newydd	AMB Rhif 1:	0	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Ni adeiladwyd unrhyw arwynebedd llawr cyflogaeth newydd mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol yn ystod 2025/2026. Gweler MF51 am arwynebeddau llawr cyflogaeth newydd mewn ardaloedd eraill o'r Parc Cenedlaethol.				
Gweithredu	Mae'n bosib nodi bod y dangosydd yma yn methu i raddau o ran methu a chyflawni llawr cyflogaeth newydd o fewn Canolfannau Gwasanaeth Lleol. I geisio datrys hyn, bydd darpariaeth tir cyflogaeth yn cael ei hasesu a'i hadolygu o fewn yr ardaloedd hyn yn ystod yr adolygiad o'r cynllun, a mae rhan 1 o'r gwaith yma wedi cael ei gwblhau ar y cyd a Chyngor Gwynedd a Chyngor Ynys Môn. Mae gwaith ar gyfer rhan 2 o'r asesiad yma wedi cael ei ddechrau a fe fydd y canlyniadau yn rhoi'r sail i unrhyw addasiadau o fewn adolygiad y Cynllun Datblygu Lleol o ran polisïau datblygiad economaidd. Bydd mwy o wybodaeth o fewn yr Adroddiad Monitro flwyddyn nesaf. Yn ystod adolygiad y CDLI fe fydd polisïau economaidd a chyflogaeth y Parc yn cael ei adolygu er mwyn gweld beth yw'r strategaeth mwyaf effeithiol i'r Cynllun nesaf			

MF51

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisïau Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Cyfanswm arwynebedd llawr cyflogaeth newydd wedi'i adeiladu yn y Parc Cenedlaethol (gan gynnwys trosiadau / addasiadau)	Cynnydd mewn arwynebedd llawr cyflogaeth newydd	AMB Rhif 1:	2367.77m ²	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:	463.18m ²	
		AMB Rhif 3:	834.42m ²	
		AMB Rhif 4:	3356m ²	
		AMB Rhif 5:	8518m ²	
		AMB Rhif 6:	4537m ²	

	AMB Rhif 7: 5965m ²
Dadansoddiad	
Caniatawyd pump cais (perthnasol i'r dangosydd yma) ar gyfer ardaloedd o gyflogaeth neu manwerthu newydd (neu drosiadau/addasiadau) o fewn y Parc Cenedlaethol yn ystod y cyfnod monitro hwn, gyda rhai ohonynt yn arwain at arwynebedd llawr cyflogaeth newydd. • Cais cynllunio ol-weithredol ar gyfer codi sied bren a ddefnyddir ar gyfer storio golchdy a decio mewn gwesty (716 m²) • Codi adeilad rhan unllawr a rhan deulawr i'w ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau ategol i weithredu'r maes gwersylla gan gynnwys caffi ategol a siop ategol ar gyfer cwsmeriaid y gwersyll, ystafell orfwys y staff/bae sâl, swyddfa weinyddu, storfa sych a storfa boncyffion ger Rhyd Ddu (1842 m²) • Newid defnydd tir i ganiatáu lleoli un gwerthwr bwyd a diod symudol (Dosbarth Defnydd A3) i gael ei ddefnyddio'n atodol i'r safle parcio ceir (2867 m²) • Cais ôl-weithredol i ymestyn y llwyfan seddi awyr agored cefn ac ymestyn defnydd bwyd a diod A3 i'r ardal estynedig yn Betws y Coed (417 m²) • Cais ol-weithredol i leoli fan arlwyio symudol a man eistedd cysylltiedig ar y cwrt blaen yn Talsarnau (123 m²) • Mae'r cyfanswm o 5965m² o arwynebedd llawr cyflogaeth newydd wedi ei seilio ar wybodaeth a gyflwynwyd gyda'r cais cynllunio a fe all gynnwys ardal tu allan i'r man datblygu. Oherwydd hyn tybir y bod y cyfanswm yn sylweddol llai na 5965m² ond er hyn bod cynydd mewn llawr cyflogaeth wedi bod yn ystyd y cyfnod AMB diweddaraf.	
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF52

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y swyddi ychwanegol a grëwyd	Cynnydd yn nifer y swyddi ychwanegol sy'n cael eu creu	AMB Rhif 1:	Cynyddu	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:	Cynyddu	
		AMB Rhif 3:	Cynyddu	
		AMB Rhif 4:	Cynyddu	
		AMB Rhif 5:	Cynyddu	
		AMB Rhif 6:	Cynyddu	

		AMB Rhif 7:	Cynyddu
Dadansoddiad			
Caniatawyd ceisiadau a arweiniodd at gynnydd mewn arwynebedd llawr cyflogaeth yn y Parc Cenedlaethol (fel yr amlygwyd yn MF51, er na ellid eu hystyried yn gyfranwyr sylweddol at gynnydd mewn swyddi). Nid yw'r union nifer y swyddi ychwanegol a grëwyd yn hysbys, ond byddant yn arwain at gynnydd yn y nifer ychwanegol o swyddi yn y Parc Cenedlaethol.			
Gweithredu	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.		

MF53

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Swm y tir cyflogaeth (ha) a'r arwynebedd llawr (sgwâr) wedi'i ailddatblygu i ddefnyddiau eraill	Dim colli tir cyflogaeth / arwynebedd llawr oni bai ei fod yn unol â'r Polisi	AMB Rhif 1:	0	Cyflenwi tir / adeilad cyflogaeth a gollwyd ddim yn unol â'r Polisi. Collwyd 1 cynllun am 3 blynedd yn olynol neu 3 chynllun wedi'u colli mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
		Dadansoddiad		
Ni chollwyd unrhyw dir cyflogaeth nac arwynebedd llawr i ddefnyddiau eraill yn ystod y cyfnod monitro hwn.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF54

Amcan	Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisïau Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)	Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig			

		Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Cyfradd swyddi gwag tir a mangre		AMB Rhif 1:	amherthnasol	
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	amherthnasol	
Dadansoddiad				
Cwblhawyd diweddariad i'r papur cefndir Cyflogaeth yn ystod 2017 a ddaeth i'r casgliad na fyddai angen dyrannu mwy o dir cyflogaeth yn y Parc Cenedlaethol. Roedd hyn oherwydd bod llawer o unedau gwag mewn safleoedd cyflogaeth yn y Parc a nifer o safleoedd gwag ac ar gael y tu allan i'r Parc y gellid eu defnyddio at ddibenion cyflogaeth. Mae rhan 1 o waith ar astudiaeth gydweithredol (rhwng Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Gwynedd a Chyngor Môn) wedi ei gwblhau, gwaith a oedd yn golygu penodi ymgynghorwyr i adolygu ac asesu'r ddarpariaeth tir cyflogaeth i gynorthwyo i ffurfio sylfaen dystiolaeth ar gyfer adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri. Mae gwaith ar gyfer rhan 2 o'r asesiad yma wedi cael ei ddechrau a fe fydd y canlyniadau yn rhoi'r sail i unrhyw addasiadau o fewn adolygiad y Cynllun Datblygu Lleol o ran polisiau datblygiad economaidd. Caiff hyn ei adrodd yn yr Adroddiad Monitro flwyddyn nesaf.				
Gweithredu	Mae polisiau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF55

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisĩiau Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisĩiau Cysylltiedig Polisi Datblygu 19: Datblygiad cyflogaeth a hyfforddiant newydd		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro tir cyflogaeth ac adeiladau diwydiannol sydd ar gael yn agos at ffin y Parc Cenedlaethol		AMB Rhif 1:	amherthnasol	
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	amherthnasol	
Dadansoddiad				
Daeth diweddariad y Papur Cefndir Cyflogaeth a gynhaliwyd yn 2017 i'r casgliad bod nifer o safleoedd cyflogaeth a diwydiannol o amgylch ffin y Parc Cenedlaethol a bod gan lawer o'r rhain lefelau uchel o swyddi gwag. Felly fel y nodwyd, daethpwyd i'r casgliad na fyddai angen dyrannu unrhyw ddyraniadau tir cyflogaeth newydd yn y Parc Cenedlaethol.				
Mae rhan 1 o waith ar astudiaeth gydweithredol (rhwng Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Gwynedd a Chyngor Môn) wedi ei gwblhau, gwaith a oedd yn golygu penodi ymgynghorwyr i adolygu ac asesu'r ddarpariaeth tir cyflogaeth i gynorthwyo i ffurfio sylfaen dystiolaeth ar gyfer adolygiad o Gynllun Datblygu Lleol Eryri. Mae gwaith ar gyfer rhan 2 o'r asesiad yma wedi cael ei ddechrau a fe fydd y canlyniadau yn rhoi'r sail i unrhyw addasiadau o fewn				

adolygiad y Cynllun Datblygu Lleol o ran polisiau datblygiad economaidd. Caiff hyn ei adrodd yn yr Adroddiad Monitro flwyddyn nesaf.

Gweithredu Mae polisiau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF56

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig			
Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)					
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Monitro dad-gomisiynu Gorsaf Bŵer Niwclear Trawsfynydd a defnyddiau amgen posibl i'w hystyried mewn adolygiad		AMB Rhif 1:	amherthnasol		
		AMB Rhif 2:	amherthnasol		
		AMB Rhif 3:	amherthnasol		
		AMB Rhif 4:	amherthnasol		
		AMB Rhif 5:	amherthnasol		
		AMB Rhif 6:	amherthnasol		
		AMB Rhif 7:	amherthnasol		
Dadansoddiad					
Cyhoeddwyd yn ystod Mehefin 2020 bod safle Trawsfynydd wedi'i ddewis i arwain ar brosiect digomisiynu adweithyddion Magnox yn y DU. Bydd hyn yn gweld gwaith digomisiynu yn cael ei ddwyn ymlaen a sicrhau cyflogaeth yn yr ardal. Rhagwelir y bydd rhaglen o 20 mlynedd ar y safle, gyda thri phrif gam. Er mwyn sicrhau bod y Parc Cenedlaethol yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiadau diweddaraf ar safle Trawsfynydd , mae swyddogion yr Awdurdod yn rhan o gyfarfodydd Grŵp Safle Strategol Trawsfynydd yn ogystal â grwpiau Nuleaf (fforwm cynghori etifeddiaeth niwclear) ledled y DU . Roedd swyddogion o'r Adran Bolisi wedi bod yn gweithio gyda NRS (gynt yn Magnox) ar gyfer ffurfio Fframwaith Gynllunio ar gyfer y safle ac ar gyfer y broses ddatgomisiynu. Y gobaith oedd cael drafft o'r ddogfen yma yn cael ei gyflwyno gan NRS erbyn diwedd 2024 neu yn gynnar yn ystod 2025, ond mae oedi wedi bod yn y gwaith yma. Bydd diweddariad yn cael ei roi yn yr Adroddiad Monitro Blynnyddol pan fydd y gwaith yma yn ail-gydio.					
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF56a

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiau Allweddol Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)		Polisiau Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Mathau o ddatblygiad yn dod ymlaen o fewn Parth Menter Eryri		AMB Rhif 1:	0		
		AMB Rhif 2:	0		
		AMB Rhif 3:	1		
		AMB Rhif 4:	1		
		AMB Rhif 5:	4		
		AMB Rhif 6:	1		
		AMB Rhif 7:	1		
Dadansoddiad					

Derbyniwyd un cais am ddatblygiad o fewn Ardal Fenter Eryri yn ystod cyfnod yr AMB. Roedd y caniatad yma ar gyfer ardal Dadgomisiynu Trawsfynydd. Y caniatad oedd;

Gosod ceblau tanddaearol newydd, a phennau selio ceblau, adweithydd 'shunt', gantri a lledu rhan o'r ffordd fynediad presennol o fewn y compownd wedi'i ffensiio yn is-orsaf Trawsfynydd a gwaith ategol cysylltiedig fel rhan o Brosiect Atgyfnerthu Pentir i Drawsfynydd

Gweithredu Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF56b

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)			Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Datblygiadau sy'n dod ymlaen o fewn Ardal Ffocws Dangosol Parth Menter Eryri - Llanbedr		AMB Rhif 1:	0		
		AMB Rhif 2:	0		
		AMB Rhif 3:	0		
		AMB Rhif 4:	0		
		AMB Rhif 5:	0		
		AMB Rhif 6:	0		
		AMB Rhif 7:	0		
Dadansoddiad					
Ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau i ddatblygu ym Mharth Menter Llanbedr yn ystod cyfnod yr AMB.					
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF56c

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig			
Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)					
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Datblygiadau sy'n dod ymlaen o fewn dyraniad dangosol Parth Menter Eryri ehangach - Llanbedr		AMB Rhif 1:	0		
		AMB Rhif 2:	0		
		AMB Rhif 3:	0		
		AMB Rhif 4:	0		
		AMB Rhif 5:	0		
		AMB Rhif 6:	0		
		AMB Rhif 7:	0		
Dadansoddiad					
Ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau am ddatblygiad yn nyranid ehangach Parth Menter Llanbedr yn ystod cyfnod yr AMB.					
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF56d

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisïau Allweddol		Polisïau Cysylltiedig			
Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)					

Dangosydd		Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Datblygiadau sy'n dod ymlaen o fewn dyraniad Parth Menter Eryri - Trawsfynydd			AMB Rhif 1:	1	
			AMB Rhif 2:	0	
			AMB Rhif 3:	1	
			AMB Rhif 4:	1	
			AMB Rhif 5:	4	
			AMB Rhif 6:	0	
			AMB Rhif 7:	1	
Dadansoddiad					
Derbyniwyd un cais am ddatblygiad o fewn Ardal Fenter Eryri yn ystod cyfnod yr AMB. Roedd y caniatad yma ar gyfer ardal Dadgomisiynu Trawsfynydd. Y caniatad oedd;					
Gosod ceblau tanddaearol newydd, a phennau selio ceblau, adweithydd 'shunt', gantri a lledu rhan o'r ffordd fynediad presennol o fewn y compownd wedi'i ffensiio yn is-orsaf Trawsfynydd a gwaith ategol cysylltiedig fel rhan o Brosiect Atgyfnerthu Pentir i Drawsfynydd					
Gweithredu		Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF56e

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 27: Parth Menter Eryri (27)			Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Datblygiadau sy'n dod ymlaen yn union gyfagos i ddyraniad Parth Menter Eryri - Trawsfynydd		AMB Rhif 1:	0		
		AMB Rhif 2:	0		
		AMB Rhif 3:	0		
		AMB Rhif 4:	0		
		AMB Rhif 5:	0		
		AMB Rhif 6:	0		
		AMB Rhif 7:	0		
Dadansoddiad					
Ni dderbyniwyd unrhyw geisiadau am ddatblygiad, yn union wrth ymyl Parth Menter Trawsfynydd, yn ystod cyfnod yr AMB.					
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF57

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisïau Allweddol Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Datblygu 9: Trosi a newid defnydd adeiladau gwledig (9) Polisi Strategol G: Tai (G)			
Dangosydd		Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno

Nifer y ceisiadau am unedau gwaith byw priodol	Cynnydd yn nifer y cynlluniau priodol a gymeradwywyd	AMB Rhif 1:	1	
Nifer y ceisiadau am weithio gartref		AMB Rhif 2:	5	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	3	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	3	
		AMB Rhif 7:	1	
Dadansoddiad				
Fe ganiatawyd un ty menter gwledig yn ystod y cyfnod 2025-26.				
Codi annedd menter wledig, creu mynedfa newydd i gerbydau, a gosod tanc septig ger Gellilydan				
Gweithredu	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF58

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol I: Twristiaeth		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Nifer y cyfleusterau twristiaeth newydd wedi eu gwella	Cynnydd yn nifer y cynlluniau priodol a gymeradwywyd	AMB Rhif 1:	Cynyddu		
		AMB Rhif 2:	Cynyddu		
		AMB Rhif 3:	Cynyddu		
		AMB Rhif 4:	Cynyddu		
		AMB Rhif 5:	Cynyddu		
		AMB Rhif 6:	Cynyddu		
		AMB Rhif 7:	Llai		
Dadansoddiad					
Lle ganiatawyd 29 cais yn y cyfnod monitro diwethaf (2024-2025), 11 cais mewn perthynas â thwristiaeth a ganiatwyd yn ystod y cyfnod monitro blynyddol hwn, sydd felly yn is. Roedd rhain yn cynnwys datblygiadau fel;					
• Creu llwybr troed drwy goetir i gynnwys llwybrau pren uchel, pontydd, marciau ffordd, meinciau a phaneli dehongli yng Nghoed Hendre Ddu, Cwm Pennant, Garndolbenmaen. • 2 amrywiad o amodau ar gyfer datblygiadau a ganiatawyd yn flaenorol • Codi un pod swyddfa gartref ac un pod hamdden yn Rowen • Adeiladu ciosg Dyfarnwr Cynorthwyol Fideo (VAR) ac offer camera VAR ar hyd ochr ogleddol y cae o stadiwm Maes Tegid • Lleoli Cwt y Bugail fel rhan o gynllun arallgyfeirio fferm • Codi stondin eistedd ar y Cae Pêl-droed • Cais ôl-weithredol ar gyfer newid defnydd tir amaethyddol i lety gwyliau sy'n cynnwys cadw 3 cwt bugail, blwch ceffylau wedi'i drawsnewid, llwybrau allanol, decio pren a chanopiâu gyda thirlunio arfaethedig • Gwelliannau i'r llwybr troed • Lleoli 3 pod glampio, gosod gwaith trin pecyn a ffurfio ardal barcio gysylltiedig fel rhan o brosiect arallgyfeirio fferm • Codi lloches i ymwelwyr yn Ogofâu Llechi Llanfair					

Gwelliannau i'r Cwrs Beicio Mynydd presennol	
Gweithred	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF58a

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 28: Llety Newydd â Gwasanaeth (28)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H) Polisi Strategol I: Twristiaeth Polisi Datblygu 30: Tai Fforddiadwy (30)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Llety â gwasanaeth wedi'i adeiladu o'r newydd a ganiateir o fewn neu'n gyfagos i brif ardaloedd adeiledig canolfannau gwasanaeth lleol , aneddiadau gwasanaeth ac aneddiadau eilaidd		AMB Rhif 1:	0	Lle mae cynigion ar safleoedd sy'n ofynnol ar gyfer angen tai fforddiadwy lleol ac nad yw graddfa a dyluniad y datblygiad yn gydnaws â'r lleoliad.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Ni chaniatawyd unrhyw geisiadau am lety â gwasanaeth newydd yn y prif ardaloedd adeiledig neu yn gyfagos mewn canolfannau gwasanaeth lleol, aneddiadau gwasanaeth ac aneddiadau eilaidd o fewn y cyfnod monitro hwn.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF58b

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisïau Allweddol Polisi Datblygu 29: Llety Gwyliau Amgen (29)		Polisïau Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H) Polisi Strategol I: Twristiaeth Polisi Datblygu 20: Arallgyfeirio Amaethyddol (20)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
		AMB Rhif 1:	5 cais	

Nifer y datblygiadau ar raddfa fach ar gyfer llety amgen a ganiateir	AMB Rhif 2:	4 cais	Lle caniateir safleoedd newydd nad ydynt yn gysylltiedig â chynllun arallgyfeirio amaethyddol neu atyniadau ymwelwyr sy'n bodoli eisoes.
	AMB Rhif 3:	4 cais	
	AMB Rhif 4:	3 cais	
	AMB Rhif 5:	3 cais	
	AMB Rhif 6:	5 cais	
	AMB Rhif 7:	3 cais	
Dadansoddiad			
Caniatawyd tri cais am ddatblygiadau llety amgen ar raddfa fach yn ystod y cyfnod monitro hwn. Y rhain oedd;			
- Lleoli Cwt Bugail fel rhan o gynllun arallgyfeirio fferm - Cais ôl-weithredol ar gyfer newid defnydd tir amaethyddol i lety gwyliau sy'n cynnwys cadw 3 cwt bugail, blwch ceffylau wedi'i drawsnewid, llwybrau allanol, decio pren a chanopiâu gyda thirlunio arfaethedig - Lleoli 3 pod glampio, gosod gwaith trin pecyn a ffurfio ardal barcio gysylltiedig fel rhan o brosiect arallgyfeirio fferm			
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.		

MF59

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 22: Safleoedd Sialeau a Charafannau Statig (22)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H) Polisi Strategol I: Twristiaeth Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y datblygiadau sy'n gwella ansawdd y Safleoedd Sialeau a Charafannau Statig presennol ac yn lleihau ei effaith ar y dirwedd.	Cynnig pob datblygiad.	AMB Rhif 1:	1 cais	1 datblygiad yn methu â gwella ansawdd / lleihau'r effaith ar y dirwedd am 3 blynedd yn olynol neu
		AMB Rhif 2:	2 gais	
		AMB Rhif 3:	2 gais	
		AMB Rhif 4:	4 cais	
		AMB Rhif 5:	4 cais	
		AMB Rhif 6:	3 cais	3 datblygiad yn methu mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 7:	1 cais	
Dadansoddiad				
Cafodd cais ei ganiatáu yn ystod y cyfnod monitro hwn, a allai arwain at wella safleoedd Cabanau. Roedd y cais hyn ar gyfer estyniad, newidiadau a dymchwel adeilad croes (lean to) mewn safle yn Llwyngwrl.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF60

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 23: Safleoedd Teithiol a Gwersylla (23)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H)		
		Polisi Strategol I: Twristiaeth		
		Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y datblygiadau sy'n gwella ansawdd y Safleoedd Teithiol a Gwersylla presennol ac yn lleihau ei effaith ar y dirwedd.	Cynnig pob datblygiad	AMB Rhif 1:	0	1 datblygiad yn methu â gwella ansawdd / lleihau'r effaith ar y dirwedd am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad yn methu mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	4	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	2	
Dadansoddiad				
Cafodd dau gais eu caniatáu yn ystod y cyfnod monitro hwn, a allai arwain at wella ansawdd y Safleoedd Teithiol a Gwersylla presennol ac yn lleihau ei effaith ar y dirwedd. Roedd un cais ar gyfer darparu 8 ardal galed athraidd ar gyfer pebyll (sy'n cynnwys sglodion llechi) ynghyd â llwybr mynediad mewnol ar y cae gwersylla pebyll gorllewinol. Bu'r ail gais ar gyfer Codi adeilad rhannol unllawr a rhannol ddeulawr i'w ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau ategol i weithredu'r maes gwersylla gan gynnwys caffi ategol a siop ategol ar gyfer cleientiaid y maes gwersylla, ystafell orffwys/ystafell gleifion i staff, swyddfa weinyddol, storfa sych a storfa foncyffion ar safle yn Rhyd Ddu.				
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.		

MF61

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 22: Parciau Siale a Charafannau Statig (22) Polisi Datblygu 23: Safleoedd Teithiol a Gwersylla (23)		Polisiâu Cysylltiedig Polisi Strategol H: Economi Wledig Gynaliadwy (H) Polisi Strategol I: Twristiaeth		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Paratoi a mabwysiadu CCA ar Safleoedd Sialeau, Carafannau Statig a Theithiol a Gwersylla.	Cynnig pob datblygiad	AMB Rhif 1:	Wedi'i gwblhau	1 datblygiad yn methu â gwella ansawdd / lleihau'r effaith ar y dirwedd am 3 blynedd yn olynol neu 3
		AMB Rhif 2:	Wedi'i gwblhau	
		AMB Rhif 3:	Wedi'i gwblhau	

		AMB Rhif 4:	Wedi'i gwblhau	datblygiad yn methu mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 5:	Wedi'i gwblhau	
		AMB Rhif 6:	Wedi'i gwblhau	
		AMB Rhif 7:	Wedi'i gwblhau	
Dadansoddiad				
Cafodd CCA 8: Llety Ymwelwyr ei fabwysiadu'n ffurfiol gan aelodau'r Awdurdod ar 22 ^{ain} Ionawr 2020 ac mae bellach yn ystyriaeth gynllunio berthnasol.				
Gweithredu	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF62

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)			Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Gofod llawr manwerthu newydd ym mhrif ardaloedd adeiledig Canolfannau Gwasan aethau Lleol, Aneddiadau Gwasanaeth ac Aneddiadau Eilaidd.	Pob cynnig datblygu	AMB Rhif 1:	4	1 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn mewn blwyddyn.	
		AMB Rhif 2:	0		
		AMB Rhif 3:	0		
		AMB Rhif 4:	0		
		AMB Rhif 5:	0		
		AMB Rhif 6:	2		
		AMB Rhif 7:	1		
Dadansoddiad					
Fe ganiatawyd cais ar gyfer codi adeilad rhannol unllawr a rhannol ddeulawr i'w ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau ategol i weithredu'r maes gwersylla gan gynnwys caffi ategol a siop ategol ar gyfer cleientiaid y maes gwersylla, ystafell orffwys/ystafell gleifion i staff, swyddfa weinyddol, storfa sych a storfa foncyffion ar safle yn Rhyd Ddu..					
Gweithredu		O ran y pwynt sbarduno, mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF63

Amcan	Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisïau Allweddol Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)	Polisïau Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y datblygiadau manwerthu newydd y bwriedir iddynt wasanaethu dalgylch anheddiad ehangach wedi'i gyfyngu i'r Bala a Dolgellau .	Pob cynnig datblygu	AMB Rhif 1:	amherthnasol	1 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	

		AMB Rhif 5:	amherthnasol
		AMB Rhif 6:	amherthnasol
		AMB Rhif 7:	amherthnasol
Dadansoddiad			
Nid oedd unrhyw ddatblygiadau manwerthu newydd i wasanaethu dalgylch ehangach yn ystod y cyfnod monitro hwn.			
Gweithredu	Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.		

MF64

Amcan	Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy			
Polisiâu Allweddol		Polisiâu Cysylltiedig		
Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)				
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y datblygiadau manwerthu newydd yn y brif ardal fanwerthu neu o fewn 300m i ganol y dref.	Cynnig pob datblygiad	AMB Rhif 1:	1	1 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad newydd y tu allan i'r ardaloedd hyn mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Ni chaniatawyd unrhyw ddatblygiadau manwerthu newydd o fewn y brif ardal fanwerthu nac o fewn 300m i ganol tref Canolfan Gwasanaethau Lleol yn ystod y cyfnod monitro hwn.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.			

MF65

Amcan	Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy				
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)		Polisiâu Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Unedau gwag mewn ardaloedd manwerthu	Lleihau neu gynnal cyfradd swyddi gwag	AMB Rhif 1:	24		
		AMB Rhif 2:	36		
		AMB Rhif 3:	34		
		AMB Rhif 4:	28		
		AMB Rhif 5:	amherthnasol		
		AMB Rhif 6:	amherthnasol		
		AMB Rhif 7:	36		
Dadansoddiad					

Nododd yr arolwg manwerthu a gynhaliwyd ar draws pum ardal fanwerthu ddynodedig Eryri—Dolgellau, Bala, Harlech, Aberdyfi a Betws-y-Coed—yn ystod diwedd yr haf a dechrau'r hydref 2025 36 o unedau gwag. Mae hyn yn cynrychioli cynnydd o wyth uned o'i gymharu â'r 28 o unedau gwag a gofnodwyd yn Adroddiad Monitro Blynnyddol 4, sy'n cyfateb i gynnydd o tua 28.6%. Felly, mae'r canfyddiadau'n dangos gwanhad mesuradwy yn lefelau meddiannaeth ar draws y canolfannau a arolygwyd ers y cyfnod monitro blaenorol. Er bod y ffigurau'n darparu mesur clir o newid, mae angen dadansoddiad pellach. Bydd monitro blynnyddol parhaus yn bwysig i asesu gwydnwch a bywiogrwydd yr ardaloedd manwerthu hyn ac i lywio unrhyw bolisi wedi'i dargedu neu ymateb adfywio.

Gweithred

Wrth asesu y ffigurau hanesyddol gellir nodi bod polisiau y cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

MF66

Amcan		Cefnogi Economi Wledig Gynaliadwy		
Polisiau Allweddol		Polisiau Cysylltiedig		
Polisi Datblygu 24: Manwerthu (24)				
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Canran y defnyddiau manwerthu heblaw A1 ym mhrif ardaloedd manwerthu Aberdyfi, Bala, Betws y Coed, Dolgellau a Harlech	Cynnal y gyfradd o fewn 10-25% o'r ganran bresennol (yn seiliedig ar unedau manwerthu)	AMB Rhif 1:		Dros 25% o ddefnyddiau heblaw manwerthu mewn prif feysydd manwerthu am 3 blynedd yn olynol.
		AMB Rhif 2:		
		AMB Rhif 3:		
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Mae canlyniadau'r arolwg manwerthu yn dangos y nifer canlynol o unedau A1, sy'n cynnwys defnyddiau manwerthu cymhariaeth a chyfleustra:				
- Aberdyfi: 17 uned A1, sy'n cynnwys 13 uned gymharu a 4 uned gyfleustra. - Bala / Y Bala: 35 uned A1, sy'n cynnwys 28 uned gymharu a 7 uned gyfleustra. - Betws y Coed: 29 uned A1, sy'n cynnwys 26 uned gymharu a 3 uned gyfleustra. - Dolgellau: 39 uned A1, sy'n cynnwys 33 uned gymharu a 6 uned gyfleustra. - Harlech: 18 uned A1, sy'n cynnwys 15 uned gymharu a 3 uned gyfleustra.				
Ar draws y pum ardal manwerthu, cofnodwyd 138 uned A1: 115 uned gymharu a 23 uned gyfleustra. Dolgellau oedd â'r nifer uchaf o unedau A1 (39), ac yna Bala / Y Bala (35), Betws y Coed (29), Harlech (18) ac Aberdyfi (17).				
Mae'r ffigurau hyn yn rhoi'r sefyllfa ddiweddaraf ar nifer a dosbarthiad unedau A1 ar draws y pum ardal fanwerthu. Gall adroddiadau monitro yn y dyfodol ddefnyddio'r un categorïau cymharu a chyfleustra i asesu newidiadau dros amser.				

Fel y nodwyd ar ddechrau'r bennod, mae Llywodraeth Cymru yn nodi y dylai canolfannau ddarparu ar gyfer cymysgedd o ddefnyddiau manwerthu, cyflogaeth, masnachol, cymunedol, hamdden, iechyd a'r sector cyhoeddus, gan greu cyrchfannau gweithredol a hyfw. Felly, dylid ystyried dosbarthiad unedau A1 a ddangosir uchod ochr yn ochr â'r cymysgedd ehangach o ddefnyddiau pan adolygir prif ardaloedd manwerthu a'r polisi cysylltiedig.

Gweithredu

Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

Ymchwiliad pellach a chamau gweithredu o'r adran hon:

- 6.25 Er efallai na fydd o fewn amserlen nesaf y CDLI, mae'r ddogfen 'Cymru'r Dyfodol 2040' yn tynnu sylw at y posibilrwydd y bydd Adweithydd Modiwlaid Bach (SMR/AMBach) yn Nhrawsfynydd. Bydd yn bwysig i'r Awdurdod gymryd rhan mewn trafodaethau yn y dyfodol ynghylch y posibilrwydd y bydd yr AMBach yn Nhrawsfynydd a'i oblygiadau i'r Parc Cenedlaethol. Mae polisiâu presennol yr ELDP yn cydnabod y gallai'r safle hwn dderbyn busnesau ynni carbon isel a thechnolegau cynhyrchu ynni, cyn belled nad oes unrhyw effeithiau negyddol ar y dirwedd. Mae'r uchelgais yma o gael SMR i Draswfynydd wedi bod yn amcan a tharged o Gynllun Tŵf Gogledd Cymru, a roedd Uchelgais Gogledd Cymru yn gweithio gyda'r prif noddwr, Cwmni Eginio, i geisio datblygu'r safle. Er hyn, yn 2024 fe dorwyd cyllif Cwmni Eginio yn sylweddol o £2m yn 2023/2024 i fod oddeutu £500,000 y flwyddyn ariannol ddiweddaraf. Barn Llywodraeth DU ar y pryd oedd y na fyddai safle Trawsfynydd yn ddigon mawr ar gyfer cam cyntaf o'r gwaith adeiladau SMR. Fe fydd diweddariad pellach yn yr AMB flwyddyn nesaf.
- 6.26 O ganlyniad i'r Pandemig rydym wedi gweld cynnydd sylweddol yn nifer y bobl sy'n gweithio gartref, yn enwedig yn sectorau swyddfa'r economi. Hyd yn oed pan godir yr holl gyfyngiadau, mae hyn yn debygol o effeithio ar ble mae pobl yn gweithio yn y tymor hir. Bydd angen i adolygiad y CDLI ystyried goblygiadau mwy o bobl yn gweithio gartref yn y tymor hir.
- 6.27 Fel rhan o ddiwygiad i'r CDLI yn y dyfodol bydd angen i'r Awdurdod weithio gydag awdurdodau cynllunio cyfagos i ail-edrych ar ragolygon economaidd a diweddarau'r Adolygiad Tir Cyflogaeth i sicrhau bod y cyflenwad tir ar gyfer cyflogaeth yn ddigonol ac yn addas ar gyfer y dyfodol. Bydd angen adolygu dyraniadau cyflogaeth a, lle mae angen newid, dylai hyn fod i'r defnydd gorau o dir ar gyfer creu lleoedd. Gall hyn olygu bod safleoedd â chysylltiadau teithio cyhoeddus a gweithredol da yn cael eu dynodi at ddefnydd cymysg eraill. Gall hefyd olygu bod safleoedd anghynaliadwy dros ben yn cael eu tynnu o gynlluniau datblygu yn gyfan gwbl. Mae gwaith wedi cychwyn ar astudiaeth gydweithredol (rhwng Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Gwynedd a Chyngor Môn) i adolygu ac asesu'r ddarpariaeth tir cyflogaeth er mwyn cynorthwyo i ffurfio sylfaen dystiolaeth ar gyfer Cynllun Datblygu Lleol Eryri.
- 6.28 Mewn Cynlluniau Datblygu Lleol, ceir Asesiadau Canol Tref yn lle asesiadau manwerthu. Ni ddylent edrych ar angen manwerthu yn unig mwyach ond dylent gynnwys ystod ehangach o ofynion defnydd, yn enwedig yn y sectorau cyflogaeth, hamdden a gwasanaethau cyhoeddus. Bydd gan hyn oblygiadau i ddiwygio'r cynllun a hefyd o ran dynodi ardaloedd manwerthu o fewn pum prif dref y Parc Cenedlaethol. Mae'n bosibl y bydd ein fframwaith monitro o ran dibenion cyflogaeth a manwerthu yn dra gwahanol oherwydd y newid mewn polisi gan Lywodraeth Cymru (er enghraifft mwy o ffocws ar leihau unedau gweigion a llai o ffocws ar ddadansoddiadau defnydd A1/heb fod yn A1).
- 6.29 Mae'r ddogfen 'Adeiladu Lleoedd Gwell: Y System Gynllunio yn Sicrhau Dyfodol Cydnerth a Mwy Disglair' yn tynnu sylw at yr angen i Ganol Trefi ddod yn lleoedd lle mae amrywiaeth o ddefnyddiau manwerthu, cyflogaeth, masnachol, cymunedol, hamdden, iechyd a sector

cyhoeddus yn dod at ei gilydd i'w gwneud yn hyfyw fel cyrchfannau 'mynd-iddynt' unwaith eto. Gallai lleoedd cydweithredu lleol, hyblyg hefyd fod yn elfen newydd hanfodol i gynyddu lle i weithio.

- 6.30 Bydd angen parhau i adolygu dyfodol ansicr y sector amaethyddol yn dilyn Brexit a newidiadau i'r drefn dalu a'u heffaith ar gymunedau o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae'r rhain yn debygol o arwain at bwysau i arallgyfeirio a phwysau i fod yn fwy cynhyrchiol ar dir wedi'i wella. Teimlir bod pholisïau presennol y CDLI yn hwyluso cynlluniau arallgyfeirio amaethyddol. Y dulliau arallgyfeirio sy'n debygol o ddod ymlaen yn Eryri yn y dyfodol yw: llety twristiaeth amgen, trosi adeiladau i ddefnyddiau amgen, cynhyrchu mwy o fwyd lleol, (efallai unedau prosesu bwyd, siopau fferm, lladd-dy), siediau ieir, siediau/ parlyrau llaeth, ynni adnewyddadwy, gwynt, dŵr, solar. Mae'r dulliau hyn yn cael eu hasesu ar hyn o bryd yn unol â pholisïau mabwysiedig.
- 6.31 Mae angen gwaith pellach i ymchwilio i effeithiau campyrfaniau ar y Parc a sut y gellir mynd i'r afael â'r problemau cysylltiedig. Bydd angen i'r Awdurdod ystyried a all newid polisi fynd i'r afael â'r mater yn gadarnhaol heb niweidio Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol.

7 HYRWYDDO HYGIRCHEDD A CHYNHWYSIAD

Mae'r adran hon yn ymateb i'r amcanion canlynol:

Annog datblygiadau newydd mewn lleoliadau sy'n lleihau'r angen i deithio gyda mynediad rhesymol at wasanaethau a chyfleusterau cymunedol a dulliau cynaliadwy o deithio.

Cefnogi mentrau sydd â'r nod o annog y defnydd o ddulliau cynaliadwy o deithio.

Hygyrchedd

7.1 Ni roddwyd caniatâd ar gyfer unrhyw lwybrau troed newydd yn ystod y cyfnod monitro hwn.

Telathrebu

7.2 Cymeradwywyd saith cais ar gyfer adnewyddu, uwchraddio neu datblygu offer telathrebu newydd mewn safleoedd newydd a phresennol. Symudwyd yr amod polisi a oedd yn rhoi caniatâd deng - mlynedd dros dro yn dilyn adolygiad o'r CDLIE, gyda phob achos yn cael ei asesu ar ei rinweddau ei hun. Paratowyd Canllawiau Cynllunio Atodol a chawsant eu mabwysiadu yn ystod tymor yr hydref 2021. Ceir rhagor o fanylion am y CCA hwn ar ddiwedd y bennod hon.

Traffig Ymwelwyr a Pharcio Ceir

7.3 Yn dilyn llacio cyfyngiad Covid-19, yn ystod haf 2020 gwelwyd niferoedd uchel o ymwelwyr â'r Parc Cenedlaethol, gyda mwy yn cymryd gwyliau yn y DU. Arweiniodd hyn at broblemau parcio difrifol mewn ardaloedd cerdded poblogaidd fel o amgylch yr Wyddfa a Dyffryn Ogwen, gyda nifer fawr o geir yn parcio'n anghyfreithlon ar hyd y priffyrdd. Mae ymgyrch gan y APCE, Awdurdodau Lleol a'r Heddlu, yn cynnwys cyhoeddusrwydd a mwy o orfodaeth ar y briffordd wedi lleihau'r broblem. Mae'r Awdurdod y Parc Cenedlaethol wedi cyflwyno system archebu ymlaen llaw ar gyfer maes parcio Pen y Pass ac yn ceisio hyrwyddo defnydd o wasanaethau parcio a theithio.

7.4 Mae'r Awdurdod wedi bod yn edrych i mewn i'r sefyllfa parcio am beth amser, ac yn 2020, comisiynwyd Martin Higgitt Associates gan Bartneriaeth Yr Wyddfa i gynnal adolygiad o faterion trafndiaeth a pharcio sy'n effeithio ar ardaloedd Yr Wyddfa a Ogwen.

7.5 Nod yr adolygiad hwn yw datblygu strategaeth ar gyfer rheoli mynediad a pharcio o amgylch Yr Wyddfa a Dyffryn Ogwen mewn ffordd sy'n cefnogi gweledigaeth hirdymor y Bartneriaeth ar gyfer Yr Wyddfa, yn ogystal â phwrpasau a dyletswydd ehangach y Parc Cenedlaethol o amddiffyn y dirwedd, hyrwyddo dealltwriaeth a mwynhad o'r ardal, a chefnogi lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol. Nododd yr adroddiad ystod o faterion sy'n ein harwain at y sefyllfa bresennol sy'n tanseilio pwrpasau a dyletswydd graidd y Parc Cenedlaethol. Mae'r pwysau ar gyrchu'r safleoedd hyn mewn car yn effeithio ar y gallu i warchod a gwella harddwch y dirwedd ddynodedig ac amcanion Partneriaeth Yr Wyddfa ar gyfer rheoli'r ardal. Mae dibyniaeth ar geir yn tanseilio gallu rhannau o'r cyhoedd i gael mynediad at y dirwedd a'i mwynhau.

- 7.6 Mae nifer yr ymwelwyr a phatrymau teithio yn cael effaith negyddol ar fywydau beunyddiol cymunedau, ac yn methu â chipio'r budd economaidd posibl i'r economi a busnesau lleol. Mae argymhellion yr adroddiad yn nodi y dylai model Twristiaeth Gynaliadwy gael ei fabwysiadu, mae'n darparu opsiynau i gyflawni a gweithredu'r nod hwn. **Mae'r cynigion yn amlinellu sut y gellid lleihau traffig, llygredd a sŵn yn fawr yn yr ardal fewnol yn ystod y tymor prysur, gan wella profiad yr ymwelydd yn sylweddol.** Byddai'r Dull Twristiaeth Gynaliadwy hwn yn trawsnewid sut mae'r ardal yn gweithredu ac yn cael ei ystyried yn gyrchfan. Yn sail i'r dull hwn mae integreiddio, darparu gwasanaethau newydd ac ail-raddio'r gwasanaethau presennol. Mae galluogi cyflawni blaengar o'r fath yn gofyn am strwythurau llywodraethu priodol ac ail-feddwl yr model economaidd y darperir gwasanaethau ynddo. Argymhellir model llywodraethu newydd sy'n gyfle i'r ardal, a Chymru yn gyffredinol, fod yn arloesol
- 7.7 Mae'r cynigion yn cyflwyno nod hirdymor ar gyfer rheoli traffig yn gynaliadwy. Mae rhanddeiliaid wedi ffurfio grŵp cyflenwi, gyda Thrafnidiaeth Cymru yn chwarae rhan flaenllaw, oherwydd y cysylltiadau â Metro Gogledd Cymru. Mae Rhaglen Metro Gogledd Cymru yn ceisio trawsnewid gwasanaethau trên, bws a theithio llesol ar draws Gogledd Cymru i'w gwneud hi'n haws ac yn gyflymach i deithio ar draws Gogledd Cymru ac adeiladu gwell cysylltiadau â Gogledd-orllewin Lloegr.
- 7.8 Mae polisi presennol yr ELDP ar barcio, Polisi Datblygu 25, yn cefnogi meysydd parcio newydd i ymwelwyr os ydynt yn rhan annatod o gynllun rheoli traffig arfaethedig. Mae hyn yn rhoi hyblygrwydd i allu derbyn cynlluniau megis cynllun trafndiaeth Yr Wyddfa / Ogwen o dan y polisi. Gellir ystyried a oes angen cyfeiriad penodol ar gyfer y cynllun a sefyllfa parcio / traffig yn y CDLI nesaf.
- 7.9 Mae Trafnidiaeth Cymru wedi cynhyrchu Cynllun Teithio Llesol ar gyfer Eryri, a ddefnyddir ochr yn ochr â'r rhai a gynhyrchir gan Gynghorau Gwynedd a Chonwy.
- 7.10 Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Comisiwn Trafnidiaeth Gogledd Cymru i adolygu'r sefyllfa ffyrdd, rheilffyrdd, bysiau a theithio llesol ar draws gogledd Cymru gyfan. Yr Arglwydd Burns oedd yn arwain yr adolygiad. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol¹³ yn Rhagfyr 2023 gydag argymhellion. Mater i Lywodraeth Cymru yw penderfynu sut i fwrw ymlaen â'r argymhellion. Bydd yr holl waith mewnol a'r deunydd technegol sydd wedi'i gynhyrchu ar gyfer y Comisiwn, a gan y Comisiwn, ar gael i gynorthwyo Llywodraeth Cymru, TrC, awdurdodau lleol, CJC Gogledd Cymru, Network Rail, yr Adran Drafndiaeth ac unrhyw gyrrff cyflawni perthnasol eraill.
- 7.11 Mi fydd argymhellion y Comisiwn yn dylanwadu ar Gynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru¹⁴. Mae'r Cynllun yn cael ei ddatblygu gan yr Is-bwyllgor Trafnidiaeth Strategol Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd. Mae'n pwyllgor datblygu ac yn argymhell y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol, yn cyd-fynd â pholisïau lleol gyda Strategaeth Trafnidiaeth Cymru, ac yn cydlynu ymatebion i fentrau trafndiaeth Llywodraeth Cymru.

¹³ <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2023-12/nwtc-final-report-welsh.pdf>

¹⁴ <https://uchelgaigogledd.cymru/trafnidiaeth-strategol/>

MF67

Amcan	Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol L: Hygyrchedd a Thrafnidiaeth (L)		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Nifer y datblygiadau gyda mynediad i lwybrau troed, llwybrau beicio a thrafnidiaeth gyhoeddus	Cynnydd yn y nifer	AMB Rhif 1:		Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:		
		AMB Rhif 3:		
		AMB Rhif 4:		
		AMB Rhif 5:		
		AMB Rhif 6:		
		AMB Rhif 7:		
Dadansoddiad				
Fel sy'n wir mewn blynyddoedd blaenorol, mae mwyafrif helaeth y ceisiadau a ganiatawyd yn ystod y cyfnod hwn wedi cael mynediad at gysylltiadau trafndiaeth gynaliadwy.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF68

Amcan		Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol L: Hygyrchedd a Thrafnidiaeth (L)		Polisiâu Cysylltiedig			
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno	
Nifer y datblygiadau gyda mynediad at drafnidiaeth gyhoeddus	Cynnydd yn y nifer	AMB Rhif 1:		Methu â chyflawni	
		AMB Rhif 2:			
		AMB Rhif 3:	60 o 99 (61%)		
		AMB Rhif 4:	30 o 64 (47%)		
		AMB Rhif 5:	22 o 33 (67%)		
		AMB Rhif 6:	23 o 43 (51%)		
		AMB Rhif 7:	12 o 20 (60%)		
Dadansoddiad					
Roedd 12 allan o 20 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, ac 14 o'r 20 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 5 o'r 20 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.					
Fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae gan y mwyafrif o ddatblygiadau newydd rywfaint o fynediad at drafnidiaeth gyhoeddus.					
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF69

Amcan	Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant			
Polisiâu Allweddol Polisi Strategol L: Hygyrchedd a Thrafnidiaeth (L)		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Dim niwed sylweddol yn sgil newidiadau i'r rhwydwaith ffyrdd	Pob cynnig datblygu	AMB Rhif 1:	1	Niwed sylweddol yn deillio o 1 datblygiad am 3 blynedd yn olynol neu niwed sylweddol yn deillio o 3 datblygiad mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Ni roddwyd caniatâd cynllunio i unrhyw geisiadau newydd yn ystod y cyfnod monitro hwn, o ran newidiadau i'r rhwydwaith ffyrdd.				
Gweithredu	Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol			

MF70

Amcan	Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant			
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 25: Parcio Ceir i Ymwelwyr (25)		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Meysydd parcio newydd i ymwelwyr sy'n canolbwyntio ar Ganolfannau Gwasanaethau Lleol	Pob cynnig datblygu oni bai ei fod yn rhan o gynllun rheoli traffig neu'n rhan annatod o atyniadau ymwelwyr newydd neu estynedig	AMB Rhif 1:	0	1 datblygiad y tu allan i Ganolfannau Gwasanaethau Lleol oni bai ei fod yn rhan o gynllun rheoli traffig wedi'i gynllunio neu'n rhan annatod o atyniad ymwelwyr newydd neu estynedig am 3 blynedd yn olynol neu 3 datblygiad y tu allan i'r ardaloedd hyn mewn blwyddyn.
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				

Ni chaniatawyd unrhyw feysydd parcio newydd i ymwelwyr mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol yn ystod cyfnod yr AMB.

Gweithredu Mae polisïau cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol

MF71

Amcan		Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 25: Parcio Ceir i Ymwelwyr (25)		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Meysydd parcio newydd i ymwelwyr y tu allan i Ganolfannau Gwasanaethau Lleol	Darparu maes parcio newydd i ymwelwyr fel rhan annatod o gynllun rheoli traffig wedi'i gynllunio neu fel rhan annatod o atyniad newydd neu estynedig i ymwelwyr sy'n rhoi blaenoriaeth i drafnidiaeth gynaliadwy.	AMB Rhif 1:	0	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:	0	
		AMB Rhif 3:	0	
		AMB Rhif 4:	0	
		AMB Rhif 5:	0	
		AMB Rhif 6:	0	
		AMB Rhif 7:	0	
Dadansoddiad				
Ni chaniatawyd unrhyw feysydd parcio newydd i ymwelwyr tu allan i Ganolfannau Gwasanaethau Lleol yn ystod cyfnod yr AMB.				
Comisiynwyd 'Martin Higgitt Associates' gan Bartneriaeth Yr Wyddfa i gynnal adolygiad o faterion trafnidiaeth a pharcio sy'n effeithio ar Yr Wyddfa ac Ogwen. Nod yr adolygiad yw datblygu strategaeth ar gyfer rheoli mynediad a pharcio o gwmpas yr Wyddfa a Dyffryn Ogwen mewn ffordd sy'n cefnogi gweledigaeth y Bartneriaeth tymor hir ar gyfer Yr Wyddfa, yn ogystal â phwrpasau a dyletswydd ehangach y Parc Cenedlaethol o ddiogelu y dirwedd, hyrwyddo dealltwriaeth a mwynhad o'r ardal, a chefnogi lles economaidd a chymdeithasol cymunedau lleol. Bydd angen ystyried canlyniad yr adolygiad mewn unrhyw adolygiad o'r CDLI yn y dyfodol.				
Gweithredu		Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol		

MF72

Amcan		Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant		
Polisïau Allweddol		Polisïau Cysylltiedig		
Polisi Strategol L: Hygyrchedd a Thrafnidiaeth (L)		Polisi Datblygu 21: Twristiaeth a Hamdden (21)		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno

Monitro unrhyw oblygiadau defnydd tir o Strategaeth Hamdden yr Awdurdod		AMB Rhif 1:	amherthnasol	
		AMB Rhif 2:	amherthnasol	
		AMB Rhif 3:	amherthnasol	
		AMB Rhif 4:	amherthnasol	
		AMB Rhif 5:	amherthnasol	
		AMB Rhif 6:	amherthnasol	
		AMB Rhif 7:	amherthnasol	
Dadansoddiad				
Mae'r ddogfen oedd gynt yn cael ei enw yn Strategaeth Hamdden yr Awdurdod (2012 i 2017) bellach wedi newid i gael ei galw yn 'Datganiad Sefyllfa Hamdden Awyr Agored 2024-2029'. Mae'r newid yma wedi cael ei gwneud er mwyn sicrhau cyswllt agosach rhwng y ddogfen a Chynllun Eryri.				
Gweithredu	Mae polisiau hygyrchedd a chynhwysiant yn effeithiol.			

MF73

Amcan		Hyrwyddo Hygyrchedd a Chynhwysiant		
Polisiâu Allweddol Polisi Datblygu 26: Telathrebu (26)		Polisiâu Cysylltiedig		
Dangosydd	Targed	Canlyniad		Pwynt Sbarduno
Monitro nifer y datblygiadau telathrebu nad ydynt yn niweidio ymddangosiad gweledol a chymeriad yr ardal	Pob cynnig datblygu	AMB Rhif 1:	5	Methu â chyflawni
		AMB Rhif 2:	2	
		AMB Rhif 3:	9	
		AMB Rhif 4:	3	
		AMB Rhif 5:	20	
		AMB Rhif 6:	7	
		AMB Rhif 7:	4	
Dadansoddiad				
Cymeradwywyd 4 cais (a ganiateir neu hysbysiad/gymeradwyaeth ymlaen llaw) ar gyfer naill ai offer newydd, amnewid neu uwchraddio offer telathrebu mewn safleoedd newydd a phresennol. Roedd y rhain ar gyfer;				
- Hysbysiad o flaen llaw ar gyfer uwchraddio offer ar ddatblygiadau telathrebu presennol ger Dinas Mawddwy - Hysbysiad o flaen llaw o dan Ran 24 o Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) 1995 i osod seilwaith tanddaearol (dwythellau, blwch a cheblau) ar safle mast telathrebu presennol ger Tywyn				

- Uwchraddio offer telathrebu yn cynnwys 1 nod GPS a 2 gabinetau newydd. Uwchraddio 2 gabinet presennol ynghyd a gwaith ategol cysylltiedig ger Beddgelert
- Cadw mast telathrebu dros dro ac offer ar y ddaear am gyfnod dros dro tan 31 Rhagfyr 2032, (a gymeradwywyd yn flaenorol ar gyfer gorchudd brys am gyfnod dros dro o 18 mis) ger Rhyd Ddu.

Mabwysiadwyd Canllawiau Cynllunio Atodol ar gyfer datblygiadau Telathrebu yn ystod hydref 2021.

Mae'r CCA hwn yn ceisio darparu arweiniad manwl ynghylch y modd y bydd yr Awdurdod Cynllunio yn delio â thelathrebu a datblygu mastiau ac yn darparu cefnogaeth i swyddogion achos. Bydd y CCA hefyd yn darparu arweiniad i gynorthwyo datblygwyr sy'n cyflwyno ceisiadau cynllunio a cheisiadau cymeradwyaeth ymlaen llaw.

Gweithred

Mae polisiâu cynllun datblygu yn cael eu gweithredu'n effeithiol.

Ymchwil ac ystyriaeth bellach i lywio diwygiadau i CDLI Eryri

7.12 Mabwysiadwyd CCA ynghylch datblygiadau telathrebu yn ystod 2021. Mae'r CCA hwn yn ceisio darparu arweiniad manwl ynghylch y modd y bydd yr Awdurdod Cynllunio yn delio â thelathrebu a datblygu mastiau ac yn darparu cefnogaeth i swyddogion achos. Mae'r CCA hefyd yn darparu arweiniad i gynorthwyo datblygwyr sy'n cyflwyno ceisiadau cynllunio a chymeradwyaethau ymlaen llaw. Cwblhawyd y CCA hefyd er mwyn cynnig ateb i'r galw cynyddol a'r ceisiadau am ddatblygiadau Telathrebu y mae'r Parc Cenedlaethol wedi'u gweld yn y blynyddoedd diwethaf, yn bennaf yn ystod y cyfnod monitro hwn (ac sy'n debygol o aros yn uchel yn y cyfnod monitro nesaf). Mae hyn oherwydd ymgyrch i wella cysylltedd mewn ardaloedd gwledig o fewn y DU sy'n dod o dan y cynllun Rhwydwaith Gwledig a Rennir. Ledled y DU (ar ran EE, O2, Three a Vodafone), nod y prosiect yw darparu gwasanaeth i 280,000 o adeiladau ychwanegol ac i 16,000km ychwanegol o ffyrdd. Ei nod hefyd yw gwella cwrdd daearyddol o fewn Parciau Cenedlaethol y DU, o'r lefelau presennol o 41%, i 74%. Mae hyn yn y pen draw yn arwain at geisiadau'n cael eu dwyn ymlaen a'u cyflwyno ym Mharc Cenedlaethol Eryri a bydd y CCA yn helpu i ddarparu arweiniad i sicrhau bod y datblygiadau yn y lleoliadau gorau posibl ac i osgoi unrhyw effeithiau andwyol ar y dirwedd, tra hefyd yn ymdrin ag anghenion economaidd a chymdeithasol. Mae'n bosibl y bydd hyn hefyd yn creu rhai goblygiadau i'r adolygiad o'r cynllun, a'r adolygiad o'r polisi telathrebu, fodd bynnag bydd diogelu a phwyslais ar yr amgylchedd bob amser yn parhau'n flaenoriaeth.

7.13 Bydd angen rhoi ystyriaeth yn y CDLI yn y dyfodol i unrhyw oblygiadau defnydd tir o ganlyniad i'r canfyddiadau a gweithredu parcio a datrysiadau traffig sy'n deillio o'r Adroddiad Higgitt, a'r camau a gymerwyd gan y Grŵp Cyflenwi. Hefyd, dylid rhoi amlygrwydd i rôl Teithio Llesol yn yr adolygiad, gan roi ystyriaeth i Gynlluniau Teithio Llesol.

Atodiad 1: Fframwaith Monitro Gwerthuso Cynaliadwyedd

Mae adroddiad eleni yn cynnwys data 2020/21 i 2024/2025 at ddibenion cymharu .

	Amcan y GC	Dangosydd Monitro	Ffynhonnell Data	Dadansoddiad
1	Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd trwy liniaru ac addasu	Cymhareb ynni adnewyddadwy (solar, gwynt domestig a hydro) caniatâd cynllunio prosiect a roddir yn erbyn ceisiadau cynllunio bob blwyddyn.	APCE	<u>2020/21</u> O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 0% ar gyfer Hydro, 0% ar gyfer Solar, 1% ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r 3 chais a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy 'eraill'. Roedd y rhain yn cynnwys pwmp gwres ffynhonnell aer, boeler biomas a throsiad ar gyfer boeler biomas. <u>2021/2022</u> O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 0% ar gyfer Hydro, 0% ar gyfer Solar, 1% ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r 4 chais a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy 'eraill'. Roedd y rhain yn cynnwys tri phwmp gwres ffynhonnell aer, ac un boeler biomas. <u>2022/2023</u> O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 0 ar gyfer Hydro, 8 (3%) ar gyfer Solar ac 3 (1%) ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r 3 chais a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy 'eraill'. Roedd y rhain yn cynnwys tri phwmp gwres ffynhonnell tir, ac un pwmp gwres ffynhonnell aer. <u>2023/2024</u> O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 0 ar gyfer Hydro (0.0%), 17 (6.3%) ar gyfer Solar ac 4 (1.5%) ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni

				adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r 4 cais a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy 'eraill'. Derbyniwyd 20 cais am ddatblygiad Solar gyda 17 yn cael eu caniatau, un yn cael ei wrthod, un yn cael ei dynnu yn nôl ac un ddim angen caniatad cynllunio.
				2024/2025 O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 1 ar gyfer Hydro (0.4%), 10 (4.5%) ar gyfer Solar (gyda 5 cais ychwanegol yn ymwneud a diddymu amodau) ac 21 (9.4%) ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisïau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r ceisiadau a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy. Derbyniwyd 43 cais am ddatblygiadau ynni adnewyddadwy (gan gynnwys diddymu amodau) a caniatwyd pob un gyda 6 cais yn cael ei dynnu yn ôl
				2025/2026 O'r holl ganiatadau cynllunio a roddwyd yn ystod y cyfnod hwn, roedd 2 ar gyfer Hydro (0.8%), 17 (6.3%) ar gyfer Solar ac 4 (1.5%) ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy eraill. Trwy bolisïau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. Caniataodd yr Awdurdod bob un o'r 4 cais a dderbyniwyd ar gyfer cynlluniau ynni adnewyddadwy 'eraill'. Derbyniwyd 20 cais am ddatblygiad Solar gyda 17 yn cael eu caniatau, un yn cael ei wrthod, un yn cael ei dynnu yn nôl ac un ddim angen caniatad cynllunio.

2	Sicrhau fod lleoliad a dyluniad datblygiad newydd yn dderbyniol o ran canlyniadau posibl llifogydd	Nifer y caniatâd cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd.	CNC	2020/21 Yn ystod y cyfnod monitro hwn, ni chaniatawyd unrhyw gais cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd.
				2021/2022 Yn ystod y cyfnod monitro hwn, ni chaniatawyd unrhyw gais cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd.
				2022/2023 Yn ystod y cyfnod monitro hwn, ni chaniatawyd unrhyw gais cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd.
				2023/2024 Yn ystod y cyfnod monitro hwn, ni chaniatawyd unrhyw gais cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd. Bu nifer o geisiadau ble roedd CNC yn cynnig awgrymiadau i'r ymgeisydd o ran sicrhau amddiffyn rhag llifogydd ond dim penderfyniad yn groes i'w argymhellion.
				2024/2025 Yn ystod y cyfnod monitro hwn, ni chaniatawyd unrhyw gais cynllunio yn groes i gyngor CNC ar lifogydd. Bu nifer o geisiadau ble roedd CNC yn cynnig awgrymiadau i'r ymgeisydd o ran sicrhau amddiffyn rhag llifogydd ond dim penderfyniad yn groes i'w argymhellion.
				2025/2026 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.
		Nifer y datblygiadau newydd sy'n ymgorffori SuDS fel cymhareb o gyfanswm y caniatâd cynllunio a roddwyd.	APCE	2020/2021 O 7 Ionawr 2019, bydd angen Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau) ar gyfer dŵr wyneb ar bob datblygiad newydd o fwy nag un tŷ annedd neu lle mae'r arwynebedd adeiladu yn 100m ² neu fwy. Rhaid i SDCau ar ddatblygiadau newydd gael eu dylunio a'u hadeiladu yn unol â'r Safonau SDCau Statudol a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru a rhaid i Gynlluniau SDCau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol sy'n cyflawni ei rôl SAB, cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
			2021/2022 O 7 Ionawr 2019, bydd angen Systemau Draenio Cynaliadwy (SDCau) ar gyfer dŵr wyneb ar bob datblygiad newydd o fwy nag un tŷ annedd neu lle mae'r arwynebedd adeiladu yn 100m ² neu fwy. Rhaid i SDCau ar ddatblygiadau newydd gael eu dylunio a'u hadeiladu yn unol â'r Safonau SDCau Statudol a gyhoeddwyd gan Weinidogion	

				Cymru a rhaid i Gynlluniau SDCau gael eu cymeradwyo gan yr awdurdod lleol sy'n cyflawni ei rôl SAB, cyn i'r gwaith adeiladu ddechrau.
				2022/ 2023 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.
				2023/2024 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.
				2024/2025 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.
				2025/2026 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.

3	Hyrwydd o'r defnydd o ddeunydd cynaliadwy o ffynonellau lleol gan gynnwys ynni	Nifer a math o gynlluniau ynni adnewyddadwy gyda chaniatâd cynllunio bob blwyddyn.	APCE	2020/2021 O'r 5 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2020 a 2021, rhoddodd yr awdurdod ganiatâd i 4. Tynnwyd un cais ar gyfer Cynllun Trydan Dŵr 600kw yn ôl. Roedd y rhai y rhoddwyd caniatâd iddynt yn cynnwys arâe paneli solar, boeler biomas a phwmp gwres ffynhonnell aer. Trwy bolisiâu cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach.
				2021/2022 O'r 5 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2021 a 2022, rhoddodd yr awdurdod ganiatâd i 5. Roedd y rhai y rhoddwyd ganiatâd iddynt yn cynnwys boeler biomas, dau bwmp gwres ffynhonnell aer ac ailgyfeirio llifddor ar gynllun trydan dŵr. Trwy bolisiâu cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach.
				2022/ 2023 O'r 11 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2022 a 2023, rhoddodd yr awdurdod ganiatâd i 11. Roedd y rhai y rhoddwyd caniatâd iddynt yn cynnwys 7 cais am baneli solar (neu datblygiadau yn cynnwys paneli solar) a phwmp gwres ffynhonnell aer. Trwy bolisiâu cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach.
				2023/2024 O'r 24 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2023 a 2024, rhoddodd yr awdurdod ganiatâd i 21. Roedd y rhai a ganiatawyd yn cynnwys 17 am baneli solar (neu

				datblygiadau yn cynnwys paneli solar) a phedwar datblygiad ynni adnewyddadwy 'arall', a oedd yn ddatblygiadau pwmp gwres ffynhonnell aer. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. 2024/2025 O'r 43 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2024 a 2025, rhoddodd yr awdurdod ganiatad i 37 (bu i 6 cais gael ei dynnu yn ôl gan yr ymgeisydd). Roedd y rhai a ganiatawyd yn cynnwys 15 am baneli solar (neu datblygiadau yn cynnwys paneli solar a ceisiadau yn ymwneud a diddymu amodau) a 21 datblygiad ynni adnewyddadwy 'arall', gyda'r rhan fwyaf yn ddatblygiadau pwmp gwres ffynhonnell aer. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach. 2025/2026 O'r 45 cais a dderbyniwyd ar gyfer ynni adnewyddadwy rhwng 2025 a 2026, rhoddodd yr awdurdod ganiatad i 36. Cafwyd 8 cais ei dynnu yn ôl gan yr ymgeisydd, ag 1 i'w gwrthod. Roedd y rhai a ganiatawyd yn cynnwys 17 am baneli solar (neu datblygiadau yn cynnwys paneli solar a ceisiadau yn ymwneud a diddymu amodau), 2 am hydro, a 17 datblygiad ynni adnewyddadwy 'arall', gyda'r rhan fwyaf yn ddatblygiadau pwmp gwres ffynhonnell aer. Trwy bolisiau cynllunio yn y CDLI, mae'r Awdurdod yn cefnogi ceisiadau ynni adnewyddadwy domestig ar raddfa fach.
--	--	--	--	---

4	Hyrwydd o'r defnydd o ddulliau trafnidiaeth gynaliadwy a lleihau effaith ceir, cludo	Nifer y datblygiad au a gafodd ganiatâd cynllunio sy'n cyflawni d yfarniadau dylunio gwyrdd, fel canran o	APCE	2020/2021 Nid yw hwn yn ddangosydd y gellir ei fonitro'n hawdd gan yr Awdurdod. Bydd yr Awdurdod yn adrodd ar unrhyw ddyfarniadau dylunio gwyrdd y daw'n ymwybodol ohonynt.
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd.
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd

	nwyddau ar y ffyrdd a seilwaith	gyfanswm y ceisiadau cynllunio a roddir bob blwyddyn.		2025/2026 Dim gwybodaeth newydd
		Pellter datblygiadau newydd o wasanaeth trafnidiaeth gyhoeddus.	APCE	2020/2021 Roedd 60 allan o 99 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, tra bod 87 o 99 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 39 allan o 99 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.
				2021/2022 Roedd 30 allan o 64 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, tra bod 52 o 64 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 19 allan o 64 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.
				2022/2023 Roedd 22 allan o 33 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, ac 25 o'r 33 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 14 o'r 33 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.
				2023/2024 Roedd 23 allan o 43 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, ac 33 o'r 43 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 18 o'r 43 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.
				2024/2025 Roedd 12 allan o 20 o ddatblygiadau newydd o fewn 0.5km i safle bws, ac 14 o'r 20 o fewn 1.5km i safle bws. Roedd 5 o'r 20 hefyd o fewn 1.5km i orsaf drenau.
				2025/2026 Roedd 13 allan o 22 o ddatblygiadau o fewn 0.5km, ac 20 o'r 22 o fewn 1.5km, o safle bws. Hefyd, roedd 6 o'r 22 o fewn 1.5km o orsaf drên.
		Taith i'r gwaith yn ôl modd	Cyfrifiad	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023

Method of travel to workplace	Eryri		Wales	
	number	%	number	%
Total: All usual residents aged 16 years and over in employment the week before the census	11,221	100.0	1,368,445	100.0
Work mainly at or from home	3,502	31.2	350,470	25.6
Underground, metro, light rail, tram	3	0.0	595	0.0
Train	42	0.4	11,559	0.8
Bus, minibus or coach	102	0.9	31,448	2.3
Taxi	11	0.1	7,606	0.6
Motorcycle, scooter or moped	29	0.3	4,642	0.3
Driving a car or van	5,988	53.4	772,621	56.5
Passenger in a car or van	362	3.2	66,045	4.8
Bicycle	107	1.0	15,081	1.1
On foot	978	8.7	96,676	7.1
Other method of travel to work	97	0.9	11,702	0.9
2023/2024 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol				
2024/2025 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol				
2025/2026 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol				
2020/2021 Dim gwybodaeth newydd				

Cyfrifiad

		Y pellter cyfartalog a deithiwyd i'r gwaith	2021/2022 Dim gwybodaeth newydd					
			2022/2023					
			Distance travelled to work		Eryri		Wales	
				numb er	%	numb er	%	
			Total: All usual residents aged 16 years and over in employment the week before the census	11,222	100 .0	1,368, 449	100.0	
			Less than 2km	1,124	10. 0	158,91 9	11.6	
			2km to less than 5km	579	5.2	163,38 4	11.9	
			5km to less than 10km	794	7.1	174,62 5	12.8	
			10km to less than 20km	1,068	9.5	174,24 5	12.7	
			20km to less than 30km	769	6.9	75,403	5.5	
			30km to less than 40km	410	3.7	31,059	2.3	
			40km to less than 60km	468	4.2	22,351	1.6	
			60km and over	469	4.2	27,546	2.0	
			Works mainly from home	3,502	31. 2	350,47 0	25.6	
			Works mainly at an offshore installation, in no fixed place, or outside the UK	2,039	18. 2	190,44 7	13.9	
			2023/2024					
			Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol					

				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol
		Nifer y gwasanaethau bysiau sy'n rhedeg yn y Parc Cenedlaethol	APCE, Gwynedd, Conwy	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol
				2024/2025 Mae 4 gwasanaeth Traws Cymru a 5 gwasanaeth Sherpa'r Wyddfa yn mynd drwy ardaloedd y Parc. Mae hefyd nifer o fysiau fwy lleol ar alw fwy lleol. TrawsCymru • T2: Bangor – Aberystwyth (drwy Porthmadog a Dolgellau) • T3: Bermo – Wrecsam (drwy Dolgellau a Bala) • T10: Bangor – Corwen (drwy Betws-y-coed) • T22: Caernarfon – Blaenau Ffestiniog (drwy Porthmadog) Sherpa'r Wyddfa • S1: Caernarfon – Llanberis – Betws-y-coed • S2: Bangor – Llanberis – Pen-y-Pass • S3: Beddgelert – Caernarfon – Dinorwig • S4: Pen-y-Pass – Beddgelert – Porthmadog • S5: Llanberis – Pen-y-Pass Bws Fflecsi • Gwasanaeth bws ar alw o fewn rhai ardaloedd o'r parc
				2025/2026 Dim newid i'r flwyddyn flaenorol

5	Amddiffyn a gwella cymeriad ac ansawdd y dirwedd	Nifer y dirwedd Eithriadol a Gwerth Uchel fel y'i diffinnir o dan bum agwedd LANDMAP: diwylliannol, daearegol, cynefin tirwedd a gweledol a synhwyrdd.	APCE CCGC	2020/2021 Mae'r canlyniadau ar gyfer yr ardaloedd a ddiffinnir o dan LANDMAP fel a ganlyn; - Gweledol a Synhwyrdd - Dosbarthwyd 54.8% (63 allan o 115 ardal) o ardaloedd gweledol yn y Parc Cenedlaethol yn Uchel neu'n Eithriadol - Diwylliannol - roedd 96.0% (48 allan o 50 ardal) o ardaloedd diwylliannol yn y Parc Cenedlaethol yn cael eu dosbarthu fel Uchel neu Eithriadol - Daearegol - Dosbarthwyd 93.9% (107 allan o 114 ardal) o ardaloedd daearegol yn y Parc Cenedlaethol yn Uchel neu'n Eithriadol - Hanesyddol - Dosbarthwyd 89.3% (134 allan o 150 ardal) o ardaloedd hanesyddol yn y Parc Cenedlaethol fel Uchel neu Eithriadol - Cynefinoedd Tirwedd - Dosbarthwyd 38.9% (145 allan o 373 ardal) o ardaloedd tirwedd yn y Parc Cenedlaethol fel Uchel neu Eithriadol
				2021/2022 Dim newid
				2022/2023 Dim newid
				2023/2024 Dim newid
				2024/2025 Dim newid
				2025/2026 Dim newid
		Nifer y ceisiadau cynllunio a gafodd ganiatâd mewn ardaloedd o werth rhagorol a gwerth uchel fel	LANDMAP	2020/2021 Mae nifer y ceisiadau cynllunio newydd ar gyfer yr ardaloedd a ddiffinnir o dan LANDMAP fel a ganlyn; - Gweledol a Synhwyrdd - 44 yn Uchel a 0 mewn ardaloedd Eithriadol - Diwylliannol - 30 yn Uchel a 51 mewn ardaloedd Eithriadol - Daearegol – 15 mewn Uchel a 67 mewn ardaloedd Eithriadol - Hanesyddol - 34 yn Uchel a 51 mewn ardaloedd Eithriadol

		y'u diffinnir gan LANDMAP.		Cynefinoedd Tirwedd - 11 yn Uchel ac 16 mewn ardaloedd Eithriadol
				2021/2022 Mae nifer y ceisiadau cynllunio newydd ar gyfer yr ardaloedd a ddiffinnir o dan LANDMAP fel a ganlyn; - Gweledol a Synhwyrdd - 151 yn Uchel ac 16 mewn ardaloedd Eithriadol - Diwylliannol - 117 yn Uchel a 157 mewn ardaloedd Eithriadol - Daearegol – 35 yn Uchel a 244 mewn ardaloedd Eithriadol - Hanesyddol - 115 yn Uchel a 118 mewn ardaloedd Eithriadol - Cynefinoedd Tirwedd - 28 yn Uchel a 33 mewn ardaloedd Eithriadol
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd.
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Mae nifer y ceisiadau cynllunio newydd ar gyfer yr ardaloedd a ddiffinnir o dan LANDMAP fel a ganlyn; - Gweledol a Synhwyrdd - 8 yn Uchel ac 1 mewn ardaloedd Eithriadol - Diwylliannol - 9 yn Uchel a 1 mewn ardaloedd Eithriadol - Daearegol – 2 yn Uchel a 16 mewn ardaloedd Eithriadol - Hanesyddol - 6 yn Uchel a 14 mewn ardaloedd Eithriadol

				Cynefinoedd Tirwedd - 3 yn Uchel a 5 mewn ardaloedd Eithriadol
				2025/2026 Mae nifer y ceisiadau cynllunio newydd ar gyfer yr ardaloedd a ddiffinnir o dan LANDMAP fel a ganlyn; - Gweledol a Synhwyrdd - 148 yn Uchel ac 10 mewn ardaloedd Eithriadol - Diwylliannol - 160 yn Uchel a 10 mewn ardaloedd Eithriadol - Daearegol – 38 yn Uchel a 242 mewn ardaloedd Eithriadol - Hanesyddol - 131 yn Uchel a 203 mewn ardaloedd Eithriadol - Cynefinoedd Tirwedd - 44 yn Uchel a 60 mewn ardaloedd Eithriadol
		Maint yr ardaloedd tawel yn y Parc Cenedlaet hol	APCE	2020/2021 Dim newid
				2021/2022 Dim newid
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol

6	Amddiffyn a gwella ansawdd aer	Lefelau llygryddion aer yn y Parc Cenedlaethol - yn seiliedig ar Adolygiad ac Asesiadau Ansawdd Aer ar gyfer Gwynedd a Conwy.	Cynghora u Gwynedd a Chonwy	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd.
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd/ychwanegol i'r flwyddyn flaenorol
7	Gwarchod ansawdd priddoedd trwy leihau halogiad a gwarchod swyddogaeth y pridd	Nifer y ceisiadau cynllunio sy'n cynnwys adfer y safle a'r ardal o dir sy'n cael ei adfer.	APCE	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd
		Canran y datblygiadau newydd a roddwyd caniatâd cynllunio ar		2020/2021 Nifer yr unedau tai newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 16/34, sef 47%.
				2021/2022 Nifer yr unedau tai newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 9/9, sef 100%

		dir a ddatblygwyd o'r blaen.		2022/2023 Nifer yr unedau tai newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 8/14, sef 57%. 2023/2024 Nifer yr unedau tai newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 17/45, sef 38%. 2024/2025 Nifer yr unedau tai newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 8/32, sef 25%. 2025/2026 Nifer yr ddatblygiadau newydd y rhoddwyd caniatâd iddynt ar dir a ddatblygwyd o'r blaen yn ystod cyfnod yr AMB hwn yw 13/22, sef 59%
8	Diogelu daeareg a geomorffoleg y Parc Cenedlaethol	Cyflwr RIGS yn y Parc Cenedlaethol.	APCE	2020/2021 Dynodwyd RIGS yn Safleoedd Daearegol / Geomorffolegol Pwysig Rhanbarthol yng Ngwarchodaeth Natur y DU "Cadwraeth Gwyddor Daeareg ym Mhrydain Fawr: Strategaeth" (1990), gan ei fod o safon sy'n werth ei gydnabod a'i amddiffyn fel safleoedd anstatudol, i ategu'r SoDdGA a'r GNC dan warchodaeth statudol. Bellach gelwir safleoedd RIGS yng Nghymru yn Safleoedd Bioamrywiaeth Rhanbarthol. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi cyfrannu at archwiliad Cymru gyfan o RIGS trwy gymorth ariannol a thechnegol. Yr archwiliad a ddechreuodd yn 2003, yw'r asesiad cenedlaethol cynhwysfawr cyntaf o safleoedd ail haen yng Nghymru. Fe'i gwnaed i raddau helaeth gan y grwpiau RIGS lleol a Gwyddonwyr Daeareg CNC gyda'r mwyafrif o'r cyllid yn dod o'r Gronfa Cynaliadwyedd Ardoll Agregau, ond gyda chyfraniad ariannol gan CNC i'r prosiect yng Ngogledd Cymru. Arweiniodd yr archwiliad at safoni dogfennaeth y safle, digideiddio ffiniau safleoedd i fformat cyffredin a sicrhau bod y tirlfeddianwyr a'r awdurdodau cynllunio yn cael gwybod am y RIGS. Mewnbwn mawr gan CNC oedd datblygu cronfa ddata GIS ar gyfer y prosiect lle cafodd pob un o'r tua 600 o safleoedd a gofrestrwyd hyd yma eu digideiddio gan CNC. Ar hyn o bryd mae CNC yn cynnal y data GIS hyn. Ar hyn o bryd, mae 47 o RIGS yn y Parc Cenedlaethol. 2021/2022 Dim newid . 2022/2023 Dim newid. Anodd casglu'r wybodaeth er mwyn monitro'r dangosydd yma.

				2023/2024 Dim newid
				2024/2025 Dim newid
				2025/2026 Dim newid i'r 47 o safleoedd RIGS o fewn y Parc.
9a	Amddiffyn a gwella bioamrywi aeth	Cyflwr safleoedd dynodedig gan gynnwys ACA, ACA, Ramsar, SODdGA, GNC, GNLL.	APCE CNC	2020/2021 Ni dderbyniwyd y wybodaeth hon gan CNC ar gyfer y cyfnod monitro hwn.
				2021/2022 Ni dderbyniwyd y wybodaeth hon gan CNC ar gyfer y cyfnod monitro hwn
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd. Trafferthion medru cael data a gwybodaeth ar gyfer hwn yn y blynyddoedd diweddar
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd
9b	Amddiffyn a gwella bioamrywi aeth	Cyflwr a statws rhywogaeth au a chynefinoedd CGBLL.		2020/2021 Dim gwybodaeth newydd.
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd. Trafferthion medru cael data a gwybodaeth ar gyfer hwn yn y blynyddoedd diweddar
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd. Trafferthion medru cael data a gwybodaeth ar gyfer hwn yn y blynyddoedd diweddar
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd.

9c	Amddiffyn a gwella bioamrywi aeth	Nifer y caniatâd cynllunio sy'n effeithio ar rywogaethau a chynefinodd CGBLL		2020/2021 Dim gwybodaeth newydd.
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd
9d	Amddiffyn a gwella bioamrywi aeth	Nifer y ceisiadau cynllunio sy'n arwain at golli gwrychoedd a ffiniau caeau (lle mae hyn yn digwydd dylid coladu hyd colli manylion am rywogaethau).		2018/2019 Cynlluniau plannu gwrychoedd - arweiniodd 39 cynllun at blannu 11,308 metr o 79,156 o wrychoedd . Bu cynnydd yn y nifer o gynlluniau plannu gwrych oherwydd y cynnydd yn y ffynhonnell y cyllid ar gyfer y gwaith hwn, megis Cynllun Cynaliadwy Rheoli (CRhC) Grantiau Eden, CRhC Ffermwyr Ifanc, Cynllun Parc Coetir, Menter Gwella Tirwedd Y Grid Cenedlaethol Maentwrog (MGT) Gorllewinol, Y Grid Cenedlaethol Maentwrog Dwyreiniol, a MGT Ffiniau Traddodiadol y Grid Cenedlaethol. Coetiroedd a blannwyd - 2.81 ha o 4496 w coetir ail-blannu ar ôl 16 o gynlluniau.
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth ar gyfer monitro'r dangosydd yma.
10a	Gwerthfawrogi a gwarchod a gwella'r	Cyflwr yr Ardaloedd Cadwraeth ac i ba	APCE Cadw	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd
				2021/2022

	amgylchedd hanesyddol gan gynnwys treftadaeth adeiledig, archeoleg a thirwedd hanesyddol	raddau y mae datblygiad newydd yn gyson â'r Cynlluniau Rheoli Ardaloedd Cadwraeth.	Archeoleg ol Gwynedd	Gan nad yw'r asesiadau Ardal Gadwraeth a chynlluniau rheoli wedi'u cwblhau eto, mae'n anodd penderfynu p'un a yw ardaloedd cadwraeth wedi'u gwella gan gynigion datblygu. Ystyriwyd cadw a gwella ardaloedd cadwraeth fel rhan o'r broses benderfynu.
				2022/2023 Dim gwybodaeth newydd
				2023/2024 Mae'r Gwerthusiadau Ardal Gadwraeth a Chynlluniau Rheoli wedi'u drafftio ynghyd â chanllawiau ar wella effeithlonrwydd ynni mewn adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Mae'r Gwerthusiadau a'r Cynlluniau Rheoli wedi bod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, gyda'r camau nesaf yn cynnwys mabwysiadu ffurfiol fel ystyriaeth gynllunio berthnasol. Gan nad yw'r asesiadau Ardal Gadwraeth a'r cynlluniau rheoli wedi'u mabwysiadu eto fel ystyriaeth gynllunio perthnasol, mae'n anodd penderfynu a yw cynigion datblygu wedi gwella ardaloedd cadwraeth. Er hyn, mae cadw a gwella ardaloedd cadwraeth wedi cael ei ystyried fel rhan o'r broses benderfynu ar geisiadau cynllunio. Oherwydd Prosiect Treftadaeth Treflun Dolgellau, mae llawer o welliannau wedi'u gwneud i'r Ardal Gadwraeth. Gweler yr adran 'Astudiaethau Achos' am ragor o wybodaeth. Yn ogystal bu gweithredu yn rhan o'r Prosiect Ardaloed Cadwraeth o pedwar digwyddiad galw i mewn ar draws y Parc Cenedlaethol gydag arbenigwyr ym maes Cadwraeth Adeiladau yn hyrwyddo'r prosiect ac yn hyrwyddo gwybodaeth am wahanol ddulliau addas a chynaliadwy o wella effeithlonrwydd ynni adeiladau traddodiadol o fewn Ardaloedd Cadwraeth. Yn ogystal, roedd cynllun grant ar gael i gynorthwyo gyda gwelliannau effeithlonrwydd ynni a / neu uwchraddio thermol eiddo cyhoeddus, cymunedol a masnachol o fewn Ardaloedd Cadwraeth dynodedig y Parc Cenedlaethol, megis Eglwysi / Capeli, Neuaddau Cymunedol, Llyfrgelloedd, Tafarndai Cymunedol, a Siopau Pentref. Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno tendrau oedd 3 Mawrth 2023 a phenderfynwyd ar y cais llwyddiannus. Mae'r gwaith y cais llwyddiannus bellach wedi'i gwblhau ac yn cael ei hystyried yn cael effaith bositif ar yr ardal gadwraeth Betws y Coed ble lleolir yr adeilad.
				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd.
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd.

10b	Gwerthfawrogi a gwarchod a gwella'r amgylchedd hanesyddol gan gynnwys treftadaeth adeiledig, archeoleg a thirwedd hanesyddol	Cyflwr Henebion Rhestredig.	CADW	2020/2021_Mae data a ddarparwyd gan Cadw yn ystod 2021 yn dangos y canlynol: Ymwelwyd â 286 o'r 377 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y (5ed) rownd bresennol o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011: <table><tr><td>Cyflwr</td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi gwella</td><td>19</td><td>5</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>248</td><td>66</td></tr><tr><td>Wedi gwaethgu</td><td>110</td><td>29</td></tr></table> <u>Lefelau Henebion mewn Perygl (MaR):</u> <table><tr><td>Low</td><td>130</td></tr><tr><td>Medium</td><td>125</td></tr><tr><td>High</td><td>31 (2x High Immediate, 29x High)</td></tr></table> <u>Lefelau MaR:</u> Uchel – Ar Unwaith: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n cael effaith ddifrifol ar yr henebion, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith. Uchel: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd, neu a allai, effeithio'n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor Canolig: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n peryglu cadwraeth yr heneb yn yr hirdymor, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor. Isel: Mae'r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli'n effeithiol. Mae'r wybodaeth ganlynol yn rhoi'r data diweddaraf ar gyflwr yr holl henebion yn APCE. Ni aseswyd Lefelau Henebion mewn Perygl ar gyfer safleoedd yn ystod y 4edd rownd (2002-2011), felly, darperir y data hwn mewn perthynas â "thueddiad	Cyflwr	Nifer y safleoedd	%	Wedi gwella	19	5	Sefydlog	248	66	Wedi gwaethgu	110	29	Low	130	Medium	125	High	31 (2x High Immediate, 29x High)
Cyflwr	Nifer y safleoedd	%																				
Wedi gwella	19	5																				
Sefydlog	248	66																				
Wedi gwaethgu	110	29																				
Low	130																					
Medium	125																					
High	31 (2x High Immediate, 29x High)																					

				<table><tr><td>Cyflwr</td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi Gwella</td><td>16</td><td>6</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>181</td><td>63</td></tr><tr><td>Wedi Gwaethygu</td><td>83</td><td>31</td></tr></table>	Cyflwr	Nifer y safleoedd	%	Wedi Gwella	16	6	Sefydlog	181	63	Wedi Gwaethygu	83	31
Cyflwr	Nifer y safleoedd	%														
Wedi Gwella	16	6														
Sefydlog	181	63														
Wedi Gwaethygu	83	31														
				2021/2022 Mae data a ddarparwyd gan Cadw yn ystod 2022 yn dangos y canlynol: <table><tr><td>Cyflwr</td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi gwella</td><td>17</td><td>5</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>186</td><td>57</td></tr><tr><td>Wedi gwaethygu</td><td>123</td><td>38</td></tr></table> Ymwelwyd â 326 o'r 377 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y rownd bresennol (5ed) o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011:	Cyflwr	Nifer y safleoedd	%	Wedi gwella	17	5	Sefydlog	186	57	Wedi gwaethygu	123	38
Cyflwr	Nifer y safleoedd	%														
Wedi gwella	17	5														
Sefydlog	186	57														
Wedi gwaethygu	123	38														
				Lefelau Henebion mewn Perygl (MaR): <table><tr><td>Isel</td><td>148</td></tr><tr><td>Canolig</td><td>152</td></tr><tr><td>Uchel</td><td>26 (2x Uchel Ar Unwaith, 24x Uchel)</td></tr></table>	Isel	148	Canolig	152	Uchel	26 (2x Uchel Ar Unwaith, 24x Uchel)						
Isel	148															
Canolig	152															
Uchel	26 (2x Uchel Ar Unwaith, 24x Uchel)															
				Lefelau MaR: Uchel – Ar Unwaith: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n cael effaith ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith. Uchel: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd, neu a allai, effeithio'n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor Canolig: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n peryglu cadwraeth yr heneb yn yr hirdymor, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor. Isel: Mae'r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli'n effeithiol.												

			Mae'r wybodaeth ganlynol yn rhoi'r data diweddaraf ar gyflwr yr holl henebion yn APCE. Ni aseswyd Lefelau Henebion mewn Perygl ar gyfer safleoedd yn ystod y 4edd rownd (2002-2011), felly, darperir y data hwn mewn perthynas â "thueddiad cyflwr" henebion <table><tr><td>Cyflwr</td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi Gwella</td><td>24</td><td>6</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>212</td><td>56</td></tr><tr><td>Wedi gwaethygu</td><td>141</td><td>38</td></tr></table>	Cyflwr	Nifer y safleoedd	%	Wedi Gwella	24	6	Sefydlog	212	56	Wedi gwaethygu	141	38
Cyflwr	Nifer y safleoedd	%													
Wedi Gwella	24	6													
Sefydlog	212	56													
Wedi gwaethygu	141	38													
			2022/2023 Mae data a ddarparwyd gan Cadw yn ystod 2023 yn dangos y canlynol: Ymwelwyd â 376 o'r 377 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y rownd bresennol (6ed) o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011 <table><tr><td></td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi gwella</td><td>24</td><td>6</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>211</td><td>56</td></tr><tr><td>Wedi gwaethygu</td><td>141</td><td>38</td></tr></table>		Nifer y safleoedd	%	Wedi gwella	24	6	Sefydlog	211	56	Wedi gwaethygu	141	38
	Nifer y safleoedd	%													
Wedi gwella	24	6													
Sefydlog	211	56													
Wedi gwaethygu	141	38													

				<u>Lefelau Henebion mewn Perygl (MaR):</u> <table><tr><td>Isel</td><td>172</td></tr><tr><td>Canolig</td><td>181</td></tr><tr><td>Uchel</td><td>23 (1x Uchel Ar Unwaith, 22x Uchel)</td></tr></table> <u>Lefelau MaR:</u> Uchel – Ar Unwaith: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy’n cael effaith ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith. Uchel: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd, neu a allai, effeithio’n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor Canolig: Bygythiad neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy’n peryglu cadwraeth yr heneb yn yr hirdymor, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor. Isel: Mae’r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli’n effeithiol. Mae’r wybodaeth ganlynol yn rhoi’r data diweddaraf ar gyflwr yr holl henebion yn APCE. Ni aseswyd Lefelau Henebion mewn Perygl ar gyfer safleoedd yn ystod y 4edd rownd (2002-2011), felly, darperir y data hwn mewn perthynas â “thueddiad cyflwr” henebion. <table><tr><td>Cyflwr</td><td>Nifer y safleoedd</td><td>%</td></tr><tr><td>Wedi gwella</td><td>24</td><td>6</td></tr><tr><td>Sefydlog</td><td>212</td><td>56</td></tr><tr><td>Wedi gwaethygu</td><td>141</td><td>38</td></tr></table>	Isel	172	Canolig	181	Uchel	23 (1x Uchel Ar Unwaith, 22x Uchel)	Cyflwr	Nifer y safleoedd	%	Wedi gwella	24	6	Sefydlog	212	56	Wedi gwaethygu	141	38
Isel	172																					
Canolig	181																					
Uchel	23 (1x Uchel Ar Unwaith, 22x Uchel)																					
Cyflwr	Nifer y safleoedd	%																				
Wedi gwella	24	6																				
Sefydlog	212	56																				
Wedi gwaethygu	141	38																				

2023/2024

Ymwelwyd â phob un o'r 379 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y rownd bresennol (5ed) o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011

Cyflwr	Nifer o safleoedd	%
Wedi gwella	28	7
Sefydlog (gan gynnwys 'Gwaethygu – arwynebol')	328	86
Wedi gwaethygu	23	6

Henebion ar lefelau Risg (MaR):

Isel	173
Canolig	182
Uchel	24 (1 x Uchel Ar Unwaith, 23 x Uchel)

Lefelau MaR:

1. *Uchel – Ar unwaith: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n cael effaith ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith.*
2. *Uchel: Bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd neu a allai effeithio'n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor.*
3. *Canolig: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n peryglu cadwraeth yr heneb yn y tymor hir, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor.*
4. *Isel: Mae'r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli'n effeithiol.*

2024/2025

Ymwelwyd â phob un o'r 380 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y rownd bresennol (5ed) o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011

Cyflwr	Nifer o safleoedd	%
Wedi gwella	28	7
Sefydlog (gan gynnwys 'Gwaethygu – arwynebol')	330	87
Wedi gwaethygu	22	6

Henebion ar lefelau Risg (MaR):

Isel	168
Canolig	185
Uchel	27 (1 x Uchel Ar Unwaith, 26 x Uchel)

Lefelau MaR:

5. *Uchel – Ar unwaith: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n cael effaith ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith.*
6. *Uchel: Bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd neu a allai effeithio'n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor.*
7. *Canolig: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n peryglu cadwraeth yr heneb yn y tymor hir, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor.*
8. *Isel: Mae'r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli'n effeithiol.*

2025/2026

Ymwelwyd â phob un o'r 380 o Henebion Cofrestredig yn y Parc yn ystod y rownd bresennol (5ed) o ymweliadau, a ddechreuodd ar 01/04/2011

				<table><tr><th>Cyflwr</th><th>Nifer o safleoedd</th><th>%</th></tr><tr><td>Wedi gwella</td><td>31</td><td>8</td></tr><tr><td>Sefydlog (gan gynnwys 'Gwaethygu – arwynebol')</td><td>326</td><td>86</td></tr><tr><td>Wedi gwaethygu</td><td>23</td><td>6</td></tr></table> Henebion ar lefelau Risg (MaR): <table><tr><td>Isel</td><td>169</td></tr><tr><td>Canolig</td><td>184</td></tr><tr><td>Uchel</td><td>27 (26 x Uchel Ar Unwaith, 1 x Uchel)</td></tr></table> Lefelau MaR: 1. <i>Uchel – Ar unwaith: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n cael effaith ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am fesurau lliniaru a gweithredu cynllun rheoli hirdymor ar unwaith.</i> 2. <i>Uchel: Bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sydd neu a allai effeithio'n ddifrifol ar yr heneb, yn gofyn am atgyweirio a gweithredu cynllun rheoli hirdymor.</i> 3. <i>Canolig: Mae bygythiadau neu fygythiadau adnabyddadwy gweithredol, sy'n peryglu cadwraeth yr heneb yn y tymor hir, yn gofyn am weithredu cynllun rheoli hirdymor.</i> <i>Isel: Mae'r heneb ac unrhyw fygythiad yn cael eu rheoli'n effeithiol.</i>	Cyflwr	Nifer o safleoedd	%	Wedi gwella	31	8	Sefydlog (gan gynnwys 'Gwaethygu – arwynebol')	326	86	Wedi gwaethygu	23	6	Isel	169	Canolig	184	Uchel	27 (26 x Uchel Ar Unwaith, 1 x Uchel)
Cyflwr	Nifer o safleoedd	%																				
Wedi gwella	31	8																				
Sefydlog (gan gynnwys 'Gwaethygu – arwynebol')	326	86																				
Wedi gwaethygu	23	6																				
Isel	169																					
Canolig	184																					
Uchel	27 (26 x Uchel Ar Unwaith, 1 x Uchel)																					
10c	Gwerthfawrogi a gwarchod a gwella'r amgylchedd hanesydd	Nifer yr Adeiladau Rhestredig sydd mewn perygl	APCE APCE a'r Cyfrifiad	2020/2021 Oherwydd diffyg adnoddau ac amgylchiadau COVID-19, nid oes diweddariad ar nifer yr adeiladau rhestredig sydd mewn perygl ar gyfer y cyfnod monitro hwn. 2021/2022 Dim gwybodaeth newydd 2022/2023 Dim gwybodaeth newydd																		

ol gan gynnwys treftadaeth adeiledig, archeoleg a thirwedd hanesyddol

2023/2024

Yn ôl y System Asesu Treftadaeth Adeiledig (HAA Base) mae cyflwr yr Adeiladau Rhestredig mewn Perygl o fewn y Parc fel a ganlyn:

Asesiad Risg	Nifer o Adeiladau	%	Sgor Risg	Nifer	%
Mewn Risg	171	9.16	1 Mewn Perygl Difrifol	61	3.27
			2 Mewn Perygol Sylweddol	3	0.16
			3 Mewn Perygl	107	5.73
Bregus	197	10.56	4 Bregus	197	10.56
Dim mewn Risg	1498	80.28	5 Dim mewn Risg	454	24.33
			6 Dim mewn Risg	1044	55.95
Proffil Cyflwr	Nifer o Adeiladau	%			
Da	1057	56.65			
Gweddol	618	33.12			
Gwael	127	6.81			
Gwael lawn	64	3.43			

2024/2025

Yn ôl y System Asesu Treftadaeth Adeiledig (HAA Base) mae cyflwr yr Adeiladau Rhestredig mewn Perygl o fewn y Parc fel a ganlyn:

Asesiad Risg	Nifer o Adeiladau	%	Sgor Risg	Nifer	%
Mewn Risg	177	9.48	1 Mewn Perygl Difrifol	70	3.75
			2 Mewn Perygol Sylweddol	8	0.43
			3 Mewn Perygl	99	5.3
Bregus	209	11.19	4 Bregus	209	11.19
Dim mewn Risg	1481	79.33	5 Dim mewn Risg	421	22.55
			6 Dim mewn Risg	1060	56.78
Proffil Cyflwr	Nifer o Adeiladau	%			
Da	1077	57.69			

				Gweddol	595	31.87	
				Gwael	117	6.27	
				Gwael lawn	78	4.18	
				2025/2026 Yn ôl y System Asesu Treftadaeth Adeiledig (HAA Base) mae cyflwr yr Adeiladau Rhestredig mewn Perygl o fewn y Parc fel a ganlyn:			
				Asesiad Risg	Nifer o Adeiladau	%	Sgor Risg
				Mewn Risg	180	9.58	1 Mewn Perygl Difrifol
							2 Mewn Perygol Sylweddol
							3 Mewn Perygl
				Bregus	210	11.18	4 Bregus
				Dim mewn Risg	1489	79.24	5 Dim mewn Risg
							6 Dim mewn Risg
				Proffil Cyflwr	Nifer o Adeiladau	%	
				Da	1085	57.74	
				Gweddol	596	31.72	
				Gwael	118	6.28	
				Gwael lawn	80	4.26	

12	Gwarchod , hyrwyddo a gwella treftadaeth ddiwyllian nol Eryri a'r iaith Gymraeg	Canran siaradwyr Cymraeg yn Eryri ac eu dosbarthiad .	APCE a Cyfrifiad	2020/2021 Dim gwybodaeth newydd.																																														
				2021/2022 Dim gwybodaeth newydd, bydd diweddariad yn cael ei ddarparu ar gyfer y cyfnod monitro nesaf pan fydd data Cyfrifiad 2020 ar gael.																																														
				2022/2023 Mae 49.2% o drigolion Eryri (3 oed neu hyn) yn gallu darllen, siarad ac ysgrifennu'n Gymraeg. Mae'r ffigwr yma'n uchel i'w gymharu a Cymru gyfan (14.2%) a Conwy (20.2%), ond yn is na Gwynedd (55.3%).																																														
				<table><tr><th>Wardiau 2022</th><th colspan="2">Gallu siarad, ysgrifennu a darllen Cymraeg</th></tr><tr><th></th><th>Cyfanswm</th><th>%</th></tr><tr><td>Betws-y-Coed and Trefriw</td><td>710</td><td>37.1</td></tr><tr><td>Bryn (Conwy)</td><td>562</td><td>33.1</td></tr><tr><td>Caerhun</td><td>720</td><td>30.9</td></tr><tr><td>Conwy</td><td>854</td><td>20.5</td></tr><tr><td>Pandy</td><td>607</td><td>34.7</td></tr><tr><td>Penmaenmawr</td><td>969</td><td>23.3</td></tr><tr><td>Uwch Conwy</td><td>784</td><td>54.9</td></tr><tr><td>Aberdyfi</td><td>320</td><td>32.0</td></tr><tr><td>Abermaw</td><td>646</td><td>30.8</td></tr><tr><td>Arllechwedd</td><td>895</td><td>47.2</td></tr><tr><td>Arthog a Llangelynnin</td><td>464</td><td>29.2</td></tr><tr><td>Bowydd a'r Rhiw</td><td>1,127</td><td>65.6</td></tr><tr><td>Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd</td><td>728</td><td>53.6</td></tr><tr><td>Bro Dysynni</td><td>487</td><td>41.3</td></tr></table>			Wardiau 2022	Gallu siarad, ysgrifennu a darllen Cymraeg			Cyfanswm	%	Betws-y-Coed and Trefriw	710	37.1	Bryn (Conwy)	562	33.1	Caerhun	720	30.9	Conwy	854	20.5	Pandy	607	34.7	Penmaenmawr	969	23.3	Uwch Conwy	784	54.9	Aberdyfi	320	32.0	Abermaw	646	30.8	Arllechwedd	895	47.2	Arthog a Llangelynnin	464	29.2	Bowydd a'r Rhiw	1,127	65.6	Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd	728
Wardiau 2022	Gallu siarad, ysgrifennu a darllen Cymraeg																																																	
	Cyfanswm	%																																																
Betws-y-Coed and Trefriw	710	37.1																																																
Bryn (Conwy)	562	33.1																																																
Caerhun	720	30.9																																																
Conwy	854	20.5																																																
Pandy	607	34.7																																																
Penmaenmawr	969	23.3																																																
Uwch Conwy	784	54.9																																																
Aberdyfi	320	32.0																																																
Abermaw	646	30.8																																																
Arllechwedd	895	47.2																																																
Arthog a Llangelynnin	464	29.2																																																
Bowydd a'r Rhiw	1,127	65.6																																																
Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd	728	53.6																																																
Bro Dysynni	487	41.3																																																

				Clynnog	774	60.7	
				Corris a Mawddwy	520	42.3	
				De Dolgellau	681	49.5	
				Deiniolen	1,142	61.8	
				Dolbenmaen	628	54.8	
				Dyffryn Ardudwy	527	36.6	
				Glaslyn	927	58.2	
				Gogledd Dolgellau	594	50.9	
				Gorllewin Tywyn	412	33.3	
				Harlech a Llanbedr	1,218	45.7	
				Llanberis	1,180	60.3	
				Llandderfel	812	60.1	
				Llanllyfni	1,157	61.7	
				Llanuwchllyn	796	77.0	
				Penrhyndeudraeth	1,269	65.5	
				Teigl	806	65.5	
				Trawsfynydd	932	67.8	
				Tre-garth a Mynydd Llandygai	1,175	56.9	
				Tryfan	941	63.7	
				Waunfawr	891	63.1	
				Y Bala	1,209	62.1	
				2023/2024 Dim newid i'r flwyddyn flaenorol			
				2024/2025 Dim newid i'r flwyddyn flaenorol			
				2025/2026 Dim newid i'r flynyddoedd flaenorol.			
			CNC	2020/2021			

13 a	Diogelu ansawdd a maint yr adnoddau dŵr	Canran afonydd Eryri sydd wedi'u dosbarthu fel ansawdd cemegol a biolegol Da lawn, Da neu Eithaf Da		Yn ôl data a dderbyniwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn seiliedig ar set ddata WFD 2018, aseswyd 109 o afonydd yn y Parc Cenedlaethol. Roedd y ffigwr hwn yn cynnwys afonydd â dalgylchoedd sy'n gorgyffwrdd â ffiniau'r Parc, ond nad ydynt yn gorwedd yn llawn o fewn y Parc.. Mae'r wybodaeth isod yn manylu'r asesiadau a wnaed ar yr afonydd; Cemegol : • Dosbarthwyd 101 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Da' • Methodd 7 afon â sicrhau statws 'Da' Statws Ecolegol : • Dosbarthwyd 50 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Da' • Dosbarthwyd 53 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Cymedrol' . • Dosbarthwyd 4 afon fel rhai o ansawdd 'Gwael' 2021/2022 Yn ôl data a dderbyniwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn seiliedig ar set ddata Cylch 3 y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr, aseswyd 108 o afonydd yn y Parc Cenedlaethol. Roedd y ffigwr hwn yn cynnwys afonydd â dalgylchoedd sy'n gorgyffwrdd â ffiniau'r Parc, ond nad ydynt yn gorwedd yn llawn o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae'r wybodaeth isod yn manylu'r asesiadau a wnaed ar yr afonydd; Cemegol: • Dosbarthwyd 105 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Da' • Methodd 3 afon â sicrhau statws 'Da' Statws Ecolegol: • Dosbarthwyd 66 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Da' • Dosbarthwyd 39 o afonydd fel rhai o ansawdd 'Cymedrol'. • Dosbarthwyd 2 afon fel rhai o ansawdd 'Gwael'. Dosbarthwyd 1 afon fel un o ansawdd 'Drwg'. 2022/2023 Dim gwybodaeth newydd 2023/2024 Dim gwybodaeth newydd
---------	---	---	--	--

				2024/2025 Dim gwybodaeth newydd
				2025/2026 Dim gwybodaeth newydd
13 b	Diogelu ansawdd a maint yr adnoddau dŵr	Traethau Gwobr y Faner Las ac Arfordir Gwyrdd yn Eryri	CNC / Cadwch Gymru'n Daclus	2020/2021 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn
				2021/2022 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn
				2022/2023 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.
				2023/2024 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.
				2024/2025 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.
				2025/2026 Nid oedd unrhyw draethau yn Ardal Parc Cenedlaethol Eryri yn draethau Baner Las nac wedi derbyn dyfarniad Gwobr yr Arfordir Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.
13 c	Diogelu ansawdd a maint yr adnoddau dŵr	Ansawdd dŵr ymdrochi ac aberoedd	CNC	2020/2021 Derbyniwyd y data hwn gan CNC ar gyfer dŵr ymdrochi (mae'r data'n seiliedig ar ffigyrau 2020) • Harlech - Ardderchog • Dyffryn (Llanenddwyn) - Ardderchog • Llandanwg - Ardderchog • Tal y Bont - Ardderchog • Aberdyfi – Ardderchog
				2021/2022 Derbyniwyd y data hwn gan CNC ar gyfer dŵr ymdrochi (mae'r data'n seiliedig ar ffigyrau 2021)

				• Harlech - Ardderchog • Dyffryn (Llanenddwyn) - Ardderchog • Llandanwg - Ardderchog • Tal y Bont - Ardderchog • Aberdyfi – Ardderchog
				2022/2023 Derbyniwyd y data hwn gan CNC ar gyfer dŵr ymdrochi (mae'r data'n seiliedig ar ffigyrau 2022) • Harlech - Ardderchog • Dyffryn (Llanenddwyn) - Ardderchog • Llandanwg - Ardderchog • Tal y Bont - Ardderchog • Aberdyfi – Ardderchog
				2023/2024 Dim data ar gael ar gyfer y cyfnod monitro yma
				2024/2025 • Harlech - Ardderchog • Dyffryn (Llanenddwyn) - Ardderchog • Llandanwg - Ardderchog • Tal y Bont - Ardderchog • Aberdyfi – Ardderchog
				2025/2026 • Harlech - Ardderchog • Dyffryn (Llanenddwyn) - Ardderchog • Llandanwg - Ardderchog • Tal y Bont - Ardderchog • Aberdyfi – Ardderchog

13 d	Diogelu ansawdd a maint yr adnoddau dŵr	Amcangyfrif o'r defnydd o ddŵr cartref (litr y pen y dydd)	Dŵr Cymru	2020/2021		
				CYDRAN	GWERTH	UNED
				Defnydd Aelwydydd y Pen	165.83	Litr / pen / diwrnod
				<i>Wedi'i fesur</i>	134.44	Litr / pen / diwrnod
				<i>Heb ei fesur</i>	187.41	Litr / pen / diwrnod
				2021/2022		
				CYDRAN	GWERTH	UNED
				Defnydd Aelwydydd y Pen	168.11	Litr / pen / diwrnod
				<i>Wedi'i fesur</i>	126.06	Litr / pen / diwrnod
				<i>Heb ei fesur</i>	198.62	Litr / pen / diwrnod
				2022/2023		
				CYDRAN	GWERTH	UNED
				Defnydd Aelwydydd y Pen	152.35	Litr / pen / diwrnod
				<i>Wedi'i fesur</i>	109.72	Litr / pen / diwrnod
				<i>Heb ei fesur</i>	194.43	Litr / pen / diwrnod
				2023/2024 Dim gwybodaeth newydd ar gael		

				<table><tr><th colspan="3">2024/2025</th></tr><tr><th>CYDRAN</th><th>GWERTH</th><th>UNED</th></tr><tr><td>Defnydd Aelwydydd y Pen</td><td>159.19</td><td>Litr / pen / diwrnod</td></tr><tr><td>Wedi'i fesur</td><td>106.47</td><td>Litr / pen / diwrnod</td></tr><tr><td>Heb ei fesur</td><td>204.21</td><td>Litr / pen / diwrnod</td></tr></table>	2024/2025			CYDRAN	GWERTH	UNED	Defnydd Aelwydydd y Pen	159.19	Litr / pen / diwrnod	Wedi'i fesur	106.47	Litr / pen / diwrnod	Heb ei fesur	204.21	Litr / pen / diwrnod																					
2024/2025																																								
CYDRAN	GWERTH	UNED																																						
Defnydd Aelwydydd y Pen	159.19	Litr / pen / diwrnod																																						
Wedi'i fesur	106.47	Litr / pen / diwrnod																																						
Heb ei fesur	204.21	Litr / pen / diwrnod																																						
				<table><tr><th colspan="3">2025/2026</th></tr><tr><td colspan="3">Dim gwybodaeth newydd ar gael</td></tr></table>	2025/2026			Dim gwybodaeth newydd ar gael																																
2025/2026																																								
Dim gwybodaeth newydd ar gael																																								
14 a	Hyrwyddo mecanweit hiau ar gyfer lleihau gwastraff, mwy o ailddefnyddio ac ailgylchu.	Nifer y cyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt yn y Parc Cenedlaethol a'u pellter o'r aneddiadau.	APCE	<table><tr><td colspan="3">2020/2021</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr><tr><td colspan="3">2021/2022</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr><tr><td colspan="3">2022/2023</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr><tr><td colspan="3">2023/2024</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr><tr><td colspan="3">2024/2025</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr><tr><td colspan="3">2025/2026</td></tr><tr><td colspan="3">Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.</td></tr></table>	2020/2021			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.			2021/2022			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.			2022/2023			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.			2023/2024			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.			2024/2025			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.			2025/2026			Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.		
2020/2021																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
2021/2022																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
2022/2023																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
2023/2024																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
2024/2025																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
2025/2026																																								
Ni chafwyd unrhyw geisiadau am gyfleusterau rheoli gwastraff cynaliadwy yn ystod y cyfnod monitro hwn.																																								
14 b	Hyrwyddo mecanweit hiau ar gyfer lleihau	Canran yr ailgylchu gwastraff cartref a	Stats Cymru	<table><tr><td colspan="3">2020/2021</td></tr><tr><td colspan="3">Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei ailddefnyddio</td></tr><tr><td colspan="3">Gwynedd – 35.7</td></tr><tr><td colspan="3">Conwy – 38.7</td></tr></table>	2020/2021			Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei ailddefnyddio			Gwynedd – 35.7			Conwy – 38.7																										
2020/2021																																								
Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei ailddefnyddio																																								
Gwynedd – 35.7																																								
Conwy – 38.7																																								

	gwastraff, mwy o ailddefnyddio ac ailgylchu.	diwydiannol / masnachol.		Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei gompostio: Gwynedd – 19.6 Conwy – 26.1
				2021/2022 Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei ailddefnyddio Gwynedd – 35.3 Conwy – 38.1
				Canran y gwastraff cartref sy'n cael ei gompostio: Gwynedd – 16.7 Conwy – 25.4
				2022/2023 Bydd y data ar gyfer canran ailgylchu gwastraff domestig a diwydiannol / masnachol yng Ngwynedd a Chonwy eleni yn cael ei ddiweddarau ym mis Hydref 2023.
				2023/2024 Canran y gwastraff caiff ei ail-ddefnyddio, ailgylchu neu compostio ar gyfer Gwynedd a Chonwy yw; Gwynedd – 65.5 Conwy – 70.2
				2024/2025 Canran y gwastraff caiff ei ail-ddefnyddio, ailgylchu neu compostio ar gyfer Gwynedd a Chonwy yw; Gwynedd – 64% Conwy – 70%
15	Gwella maint ac ansawdd man	Ardaloedd o fannau agored	APCE	2025/2026 Nid yw'r data am flwyddyn yma ar gael ar hyn o bryd.
				2020/2021 Caniatawyd 16 o geisiadau yn ystod 2020/2021 a oedd naill ai'n croesdorri neu o fewn ardaloedd o fannau agored. O'r rhain, dim ond 1 oedd ar gyfer datblygiadau newydd. Roedd hyn ar gyfer codi garej ar wahân.

	agored cyhoeddu s	(Open Spaces) wedi eu colli i geisiadau cynllunio		2021/2022 Caniatawyd 4 cais yn ystod y cyfnod monitro hwn a oedd naill ai'n croesdorri neu o fewn ardaloedd a ddynodwyd yn fannau agored. Nid oedd yr un o'r rhain ar gyfer datblygiadau newydd.
				2022/2023 Caniatawyd 7 cais yn ystod y cyfnod monitro hwn a oedd naill ai'n croesdorri neu o fewn ardaloedd a ddynodwyd yn fannau agored. Nid oedd yr un o'r rhain ar gyfer datblygiadau newydd.
				2023/2024 Fe ganiatawyd un cais o fewn, neu'n rannol o fewn ardaloedd o fannau agored yn ystod 2023/2024. Y cais oedd er mwyn amnewid drysau a phaneli Ffrengig pren presennol gyda drysau a phaneli Ffrengig Upvc (tri set) ar y drychiad blaen. Ni ystyrir bod colled sylweddol wedi bod i ardaloedd o Fannau Agored ac/neu Lletemau Gwyrdd yn ystod y cyfnod monitro hwn.
				2024/2025 Caniatawyd 8 cais yn ystod y cyfnod monitro hwn a oedd naill ai'n croesdorri neu o fewn ardaloedd a ddynodwyd yn fannau agored. Nid oedd yr un o'r rhain ar gyfer datblygiadau newydd neu yn amharu ar ardal man agored.
				2025/2026 Caniatawyd 11 cais yn ystod y cyfnod monitro yma a oedd naill ai'n croesdorri neu o fewn ardaloedd a ddynodwyd yn fannau agored. Nid oedd yr un o'r rhain ar gyfer ddatblygiad newydd neu yn amharu ar ardal man agored.
16 a	Darparu tai i ddiwallu angen lleol	Tai fforddiadwy wedi eu cwblhau fel canran o'r holl dai wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn.	APCE	2020/2021 Roedd 50% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 38 o unedau ac roedd 19 o'r rhain yn fforddiadwy..
				2021/2022 Roedd 15% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 13 o unedau ac roedd 2 o'r rhain yn fforddiadwy.
				2022/2023 Roedd 50% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 22 o unedau ac roedd 11 o'r rhain yn fforddiadwy.

				2023/2024 Roedd 24% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 17 o unedau ac roedd 4 o'r rhain yn fforddiadwy 2024/2025 Roedd 24% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 17 o unedau ac roedd 4 o'r rhain yn fforddiadwy. 2025/2026 Roedd 62% o'r holl dai a gwblhawyd yn y Parc Cenedlaethol yn dai fforddiadwy. Yn ystod cyfnod yr AMB, cwblhawyd 45 o unedau ac roedd 28 o'r rhain yn fforddiadwy.
16 b	Darparu tai i ddiwallu angen lleol	Cymhareb pris tai i incwm	Cofrestrfa Tir a CACI Paychec k	2020/2021 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2020, a chan nad yw 2021 drosodd eto, mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2020. • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 6.1:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 5.4:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 8.2:1 • HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 5.9:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 7.3:1 • HMA 4 (Caernarfon) – 6.0:1 • HMA 3 (Bangor) - 12.0:1 2021/2022 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2021, a chan nad yw 2022 drosodd eto, mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2021. • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 6.1:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 8.4:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 9.9:1

				• HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 7:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 8.1:1 • HMA 4 (Caernarfon) – 6.3:1 • HMA 3 (Bangor) - 8:1
				2022/2023 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2022, a chan nad yw 2023 drosodd eto, mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2023. Mewn rhai ardaloedd HMA mae'r nifer o eiddo wedi eu gwerthu'n isel a felly mae'n bosib na fydd y ffigwr yn rhoi adlewyrchiad gwir o'r sefyllfa. • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 6.1:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 5.1:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 8.7:1 • HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 6.9:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 4.6:1 *dim ond 2 dy wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 4 (Caernarfon) – 10.1:1 *dim ond 8 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 3 (Bangor) - 11.5:1
				2023/2024 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2023, a mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2023. Mewn rhai ardaloedd HMA mae'r nifer o eiddo wedi eu gwerthu'n isel a felly mae'n bosib na fydd y ffigwr yn rhoi adlewyrchiad gwir o'r sefyllfa. • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 6.6:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 5.3:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 7.3:1

				• HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 6.1:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 4.9:1 *dim ond 4 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 4 (Caernarfon) – 7.1:1 *dim ond 2 dy wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 3 (Bangor) - 5.5:1 *dim ond 6 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon
				2024/2025 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2023, a mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2023. Mewn rhai ardaloedd HMA mae'r nifer o eiddo wedi eu gwerthu'n isel a felly mae'n bosib na fydd y ffigwr yn rhoi adlewyrchiad gwir o'r sefyllfa • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 7.2:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 5.8:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 7.7:1 • HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 6.7:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 6.6:1 *dim ond 3 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 4 (Caernarfon) – 5.2:1 • HMA 3 (Bangor) - 4.2:1 *dim ond 3 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon
				2025/2026 Mae'r manylion ar gyfer y gymhareb incwm blynyddol canolrifol i bris tai canolrifol, fesul ardal Asesiad o'r Farchnad Dai, wedi'u rhestru isod. (<i>Mae prisiau tai canolrifol yn gynrychioliadol o dai a werthwyd o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol yr ardaloedd HMA</i>). Mae'r cymarebau'n seiliedig ar incwm blynyddol 2023, a mae'n canolbwyntio ar brisiau tai 2023. Mewn rhai ardaloedd HMA mae'r nifer o eiddo wedi eu gwerthu'n isel a felly mae'n bosib na fydd y ffigwr yn rhoi adlewyrchiad gwir o'r sefyllfa • HMA 11 (Dyffryn Conwy) – 4.7:1 • HMA 10 (Ffestiniog & Porthmadog) – 5.3:1 • HMA 9 (Machynlleth & Aberdyfi) - 7.7:1

				• HMA 8 (Bala, Dolgellau & Ardudwy) – 5.6:1 • HMA 6 (Llandudno & Conwy) – 8.2:1 *dim ond 6 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon • HMA 4 (Caernarfon) – 6.3:1 • HMA 3 (Bangor) - 6.7:1 *dim ond 5 ty wedi ei werthu yn yr ardal hon
--	--	--	--	--

17 a	Hyrwyddo gwell mynediad i gwasanae thau ac amwynder au lleol i bawb	WIMD – Geographic al Access to Services Deprivation Domain	WIMD	2020/2021 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd.
				2021/2022 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd
				<u>2022/2023</u> WIMD - Access to Services Gwynedd Aberdovey / Bryn-crug / Llanfihangel 148 Abermaw 1 234 Arllechwedd 205 Bala 1295 Bowydd and Rhiw 399 Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd 62 Corris/Mawddwy 13 Deiniolen 170 Dolbenmaen 92 Dolgellau North 546 Dolgellau South 1189 Dyffryn Ardudwy 277 Gerlan 438 Harlech 237 Llanbedr 142 Llanberis 560 Llandderfel & Llanuwchllyn 1 48 Llandderfel & Llanuwchllyn 2 105 Llangelyn 96 Llanllyfni & Clynog 100

				Penrhyndeudraeth 1181 Penrhyndeudraeth 2909 Porthmadog - Tremadog144 Talysarn117 Teigl236 Trawsfynydd174 Tregarth & Mynydd Llandygai220 Tywyn 1395 Waunfawr246														
				Conwy Betws-y-Coed161 Caerhun122 Capelulo447 Conwy 1855 Pandy815 Pant-yr-afon/Penmaenan 11267 Trefriw175 Uwch Conwy15														
				2023/2024 Dim newid														
				2024/2025 Dim newid														
				2025/2026 Rhanbarthau sydd o fewn ffin y parc neu sy'n croesi'r ffin: <table><tr><th>LSOA name</th><th>Rank (out of 1917)</th></tr><tr><td>Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant</td><td>66</td></tr><tr><td>Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai</td><td>259</td></tr><tr><td>Abermaw</td><td>403</td></tr><tr><td>Arthog, Llangelynnin a Llanegryn</td><td>9</td></tr><tr><td>Beddgelert, Tremadog</td><td>73</td></tr><tr><td>Betws-y-Coed</td><td>95</td></tr></table>	LSOA name	Rank (out of 1917)	Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant	66	Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai	259	Abermaw	403	Arthog, Llangelynnin a Llanegryn	9	Beddgelert, Tremadog	73	Betws-y-Coed	95
LSOA name	Rank (out of 1917)																	
Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant	66																	
Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai	259																	
Abermaw	403																	
Arthog, Llangelynnin a Llanegryn	9																	
Beddgelert, Tremadog	73																	
Betws-y-Coed	95																	

				Bowydd a'r Rhiw	768	
				Brithdir a Llanfachreth, Y Ganllwyd a Llanelltud	36	
				Bryn	1052	
				Caerhun	103	
				Capel Lluo	631	
				Clynnog a Llanllyfni	86	
				Conwy 1	550	
				Conwy 3	1200	
				Corris a Mawddwy	7	
				Crwst	1276	
				De Dolgellau	1279	
				De Tywyn	437	
				Deiniolen	200	
				Diffwys a Maenofferen	1867	
				Dolbenmaen	50	
				Dyffryn Ardudwy a Llanbedr	212	
				Gerlan a Rachub	516	
				Gogledd Dolgellau	542	
				Harlech	283	
				Llanberis	968	
				Llandderfel a Llanfor	104	
				Llandrillo	49	
				Llanfrothen	221	
				Llanuwchllyn a Llanycil	120	
				Machynlleth	1258	
				Pandy	778	
				Pant-yr-afon a Phenmaenan 1	1547	
				Penrhyndeudraeth	801	
				Talysarn, Carmel	59	

				Teigl	199	
				Trawsfynydd	93	
				Trefriw	19	
				Tre-garth a Mynydd Llandygai	237	
				Uwch Conwy	24	
				Waunfawr, Caeathro	191	
				Y Bala	1551	
17 b	Hyrwyddo gwell mynediad i wasanaethau ac amwynderau lleol i bawb	Nifer y cyfleusterau cymunedol newydd y rhoddir caniatâd cynllunio iddynt bob blwyddyn a pha mor agos ydynt at drafnidiaeth gyhoeddus.	APCE	2020/2021 Rhwyng 2020/2021, cafwyd 4 cais am gyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol, Aneddiadau Gwasanaeth Lleol ac Aneddiadau Eilaidd. Roedd y rhain ar gyfer caniatâd Adeilad Rhestredig i newidiadau awyr agored i Neuadd y Cyfnod, Bala, newid defnydd o siop i gaffi ar gyfer canolfan ymwelwyr Coed y Brenin yn y Ganllwyd, newid defnydd o theatr i ofod arddangos yng Ngorsaf Reilffordd Mynydd yr Wyddfa yn Llanberis ac uwchraddio toiledau cyhoeddus yn Llanuwchllyn. 2021/2022 Cafwyd 6 chais am gyfleusterau cymunedol newydd a gwell yn ystod 2021/2022. Cafwyd ceisiadau am gyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol ac Aneddiadau Eilaidd. Roedd un ar gyfer dau ddrws newydd a ramp pob gallu yng nghanolfan gymunedol Penmachno, dau arall ar gyfer pwyntiau gwefru cerbydau trydan yn y Bala a Bontddu. Un arall oedd gosod mainc mewn cysylltiad â phrosiect Awyr Dywyll yr Awdurdod. Un arall oedd dymchwel ac adeiladu adeilad newydd yng nghanolfan gymunedol Llanuwchllyn. Yn olaf, cafwyd cais am ffenestri newydd yng nghanolfan gymunedol Talsarnau. 2022/2023 Doedd dim ceisiadau ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd yn ystod 2022/2023. 2023/2024 Caniatawyd ddau gais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd (neu welliannau iddynt) yn ystod y cyfnod monitro yma. Roedd y ceisiadau yn cynnwys; Trosi cyn eglwys i adeilad cymunedol gan gynnwys newidiadau allanol ynghyd ag adeiladu estyniad		

				Amnewid y llithren 'helter-skelter' presennol gyda thŵr sy'n cynnwys llithren droellog ac amnewid offer si-so presennol. Ychwanegu siglen fasged a throellwr powlen at offer y maes chwarae. Amnewid ac ymestyn arwyneb gwlyb-arllwysiad.																																													
				2024/2025 Nid oedd unrhyw gyfleusterau cymunedol 'newydd' yn ystod y cyfnod yma																																													
				2025/2026 Caniatawyd un cais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd yn ystod y cyfnod monitro yma. Mi oedd hwn ar gyfer ystafell band newydd.																																													
18 a	Hyrwyddo cymunedau diogel, iach a chynaliadwy	Canran y bobl sydd â salwch cyfyngus hirdymor yn Eryri	Cyfrifiad	2020/2021 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd. 2021/2022 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd. Bydd data o gyfrifiad 2020 yn cynnwys gwybodaeth am iechyd a llesiant y boblogaeth, a bydd hyn ar gael ar gyfer adroddiad monitro'r flwyddyn nesaf 2022/2023 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Disability</th><th colspan="2">Eryri</th><th colspan="2">Wales</th></tr> <tr> <th></th><th>number</th><th>%</th><th>number</th><th>%</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Total: All usual residents</td><td>24,418</td><td>100.0</td><td>3,107,494</td><td>100.0</td></tr> <tr> <td>Disabled under the Equality Act</td><td>4,531</td><td>18.6</td><td>670,266</td><td>21.6</td></tr> <tr> <td>Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a lot</td><td>1,887</td><td>7.7</td><td>319,406</td><td>10.3</td></tr> <tr> <td>Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a little</td><td>2,644</td><td>10.8</td><td>350,860</td><td>11.3</td></tr> <tr> <td>Not disabled under the Equality Act</td><td>19,887</td><td>81.4</td><td>2,437,228</td><td>78.4</td></tr> <tr> <td>Not disabled under the Equality Act: Has long term physical or mental health condition but day-to-day activities are not limited</td><td>1,615</td><td>6.6</td><td>206,540</td><td>6.6</td></tr> <tr> <td>Not disabled under the Equality Act: No long term physical or mental health conditions</td><td>18,272</td><td>74.8</td><td>2,230,688</td><td>71.8</td></tr> </tbody> </table>	Disability	Eryri		Wales			number	%	number	%	Total: All usual residents	24,418	100.0	3,107,494	100.0	Disabled under the Equality Act	4,531	18.6	670,266	21.6	Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a lot	1,887	7.7	319,406	10.3	Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a little	2,644	10.8	350,860	11.3	Not disabled under the Equality Act	19,887	81.4	2,437,228	78.4	Not disabled under the Equality Act: Has long term physical or mental health condition but day-to-day activities are not limited	1,615	6.6	206,540	6.6	Not disabled under the Equality Act: No long term physical or mental health conditions	18,272	74.8	2,230,688	71.8
Disability	Eryri		Wales																																														
	number	%	number	%																																													
Total: All usual residents	24,418	100.0	3,107,494	100.0																																													
Disabled under the Equality Act	4,531	18.6	670,266	21.6																																													
Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a lot	1,887	7.7	319,406	10.3																																													
Disabled under the Equality Act: Day-to-day activities limited a little	2,644	10.8	350,860	11.3																																													
Not disabled under the Equality Act	19,887	81.4	2,437,228	78.4																																													
Not disabled under the Equality Act: Has long term physical or mental health condition but day-to-day activities are not limited	1,615	6.6	206,540	6.6																																													
Not disabled under the Equality Act: No long term physical or mental health conditions	18,272	74.8	2,230,688	71.8																																													

				2023/2024 Dim newid																																								
				2024/2025 Dim newid																																								
				2025/2026 Dim newid																																								
18 b	Hyrwyddo cymunedau diogel, iach a chynaliadwy	Canran y bobl yr oedd eu iechyd yn 'dda' yn Eryri dros y 12 mis diwethaf	Cyfrifiad	2020/2021 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd. 2021/2022 Nid oes unrhyw wybodaeth gyfoes newydd. 2022/2023 Cyfrifiad 2021 <table border="1"> <thead> <tr> <th>General health</th><th colspan="2">Eryri</th><th colspan="2">Wales</th></tr> <tr> <th></th><th>number</th><th>%</th><th>number</th><th>%</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Total: All usual residents</td><td>24,417</td><td>100.0</td><td>3,107,495</td><td>100.0</td></tr> <tr> <td>Very good health</td><td>11,699</td><td>47.9</td><td>1,436,479</td><td>46.2</td></tr> <tr> <td>Good health</td><td>8,234</td><td>33.7</td><td>1,005,485</td><td>32.4</td></tr> <tr> <td>Fair health</td><td>3,266</td><td>13.4</td><td>449,655</td><td>14.5</td></tr> <tr> <td>Bad health</td><td>957</td><td>3.9</td><td>164,102</td><td>5.3</td></tr> <tr> <td>Very bad health</td><td>261</td><td>1.1</td><td>51,774</td><td>1.7</td></tr> </tbody> </table>	General health	Eryri		Wales			number	%	number	%	Total: All usual residents	24,417	100.0	3,107,495	100.0	Very good health	11,699	47.9	1,436,479	46.2	Good health	8,234	33.7	1,005,485	32.4	Fair health	3,266	13.4	449,655	14.5	Bad health	957	3.9	164,102	5.3	Very bad health	261	1.1	51,774	1.7
General health	Eryri		Wales																																									
	number	%	number	%																																								
Total: All usual residents	24,417	100.0	3,107,495	100.0																																								
Very good health	11,699	47.9	1,436,479	46.2																																								
Good health	8,234	33.7	1,005,485	32.4																																								
Fair health	3,266	13.4	449,655	14.5																																								
Bad health	957	3.9	164,102	5.3																																								
Very bad health	261	1.1	51,774	1.7																																								
				2023/2024 Dim newid																																								
				2024/2025 Dim newid																																								
				2025/2026 Dim newid																																								
18 c	Hyrwyddo cymunedau diogel, iach a chynaliadwy	WIMD – Health Deprivation Domain	WIMD / Cyfrifiad	2022/2023 (Cyfrifiad 2021) - Aberdovey / Bryn-crug / Llanfihangel 1779 - Abermaw 1 1037 - Arllechwedd 1428 - Bala 1094 - Bowydd and Rhiw 709																																								

				• Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd 1567 • Corris/Mawddwy 1502 • Deiniolen 899 • Dolbenmaen 1302 • Dolgellau North 1347 • Dolgellau South 1120 • Dyffryn Ardudwy 1497 • Gerlan 961 • Harlech 1284 • Llanbedr 1450 • Llanberis 1189 • Llandderfel & Llanuwchllyn 1 1380 • Llandderfel & Llanuwchllyn 2 1767 • Llangelynin 1142 • Llanllyfni & Clynnog 1267 • Penrhyndeudraeth 1 1700 • Penrhyndeudraeth 2 1058 • Porthmadog - Tremadog 1471 • Talysarn 1039 • Teigl 942 • Trawsfynydd 1505 • Tregarth & Mynydd Llandygai 1546 • Tywyn 1 1233 • Waunfawr 1525 • Betws-y-Coed 1710 • Caerhun 1673 • Capelulo 1349 • Conwy 1 881 • Pandy 1477 • Pant-yr-afon/Penmaenan 1 1168 • Trefriw 1369 • Uwch Conwy 1721
				2023/2024
				Dim newid
				2024/2025

				Dim newid																																																		
				2025/2026 Rhanbarthau sydd o fewn ffin y parc neu sy'n croesi'r ffin:																																																		
				<table><tr><th>LSOA name</th><th>Rank (out of 1917)</th></tr><tr><td>Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai</td><td>1550</td></tr><tr><td>Y Bala</td><td>1245</td></tr><tr><td>Bowydd a'r Rhiw</td><td>491</td></tr><tr><td>Brithdir a Llanfachreth, Y Ganllwyd a Llanelltud</td><td>1557</td></tr><tr><td>Corris a Mawddwy</td><td>1578</td></tr><tr><td>Deiniolen</td><td>935</td></tr><tr><td>Diffwys a Maenofferen</td><td>673</td></tr><tr><td>Dolbenmaen</td><td>1215</td></tr><tr><td>Gogledd Dolgellau</td><td>1312</td></tr><tr><td>De Dolgellau</td><td>928</td></tr><tr><td>Gerlan a Rachub</td><td>1080</td></tr><tr><td>Harlech</td><td>1355</td></tr><tr><td>Llanberis</td><td>1225</td></tr><tr><td>Llandderfel a Llanfor</td><td>1486</td></tr><tr><td>Llanuwchllyn a Llanycil</td><td>1852</td></tr><tr><td>Arthog, Llangelynnin a Llanegryn</td><td>1103</td></tr><tr><td>Clynnog a Llanllyfni</td><td>1247</td></tr><tr><td>Llanfrothen</td><td>1615</td></tr><tr><td>Penrhyndeudraeth</td><td>1021</td></tr><tr><td>Beddgelert, Tremadog</td><td>1293</td></tr><tr><td>Talysarn, Carmel</td><td>1045</td></tr><tr><td>Teigl</td><td>1023</td></tr><tr><td>Trawsfynydd</td><td>1680</td></tr><tr><td>Tre-garth a Mynydd Llandygai</td><td>1394</td></tr></table>	LSOA name	Rank (out of 1917)	Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai	1550	Y Bala	1245	Bowydd a'r Rhiw	491	Brithdir a Llanfachreth, Y Ganllwyd a Llanelltud	1557	Corris a Mawddwy	1578	Deiniolen	935	Diffwys a Maenofferen	673	Dolbenmaen	1215	Gogledd Dolgellau	1312	De Dolgellau	928	Gerlan a Rachub	1080	Harlech	1355	Llanberis	1225	Llandderfel a Llanfor	1486	Llanuwchllyn a Llanycil	1852	Arthog, Llangelynnin a Llanegryn	1103	Clynnog a Llanllyfni	1247	Llanfrothen	1615	Penrhyndeudraeth	1021	Beddgelert, Tremadog	1293	Talysarn, Carmel	1045	Teigl	1023	Trawsfynydd	1680	Tre-garth a Mynydd Llandygai	1394
LSOA name	Rank (out of 1917)																																																					
Abergwyngregyn, Llanllechid a Llandygai	1550																																																					
Y Bala	1245																																																					
Bowydd a'r Rhiw	491																																																					
Brithdir a Llanfachreth, Y Ganllwyd a Llanelltud	1557																																																					
Corris a Mawddwy	1578																																																					
Deiniolen	935																																																					
Diffwys a Maenofferen	673																																																					
Dolbenmaen	1215																																																					
Gogledd Dolgellau	1312																																																					
De Dolgellau	928																																																					
Gerlan a Rachub	1080																																																					
Harlech	1355																																																					
Llanberis	1225																																																					
Llandderfel a Llanfor	1486																																																					
Llanuwchllyn a Llanycil	1852																																																					
Arthog, Llangelynnin a Llanegryn	1103																																																					
Clynnog a Llanllyfni	1247																																																					
Llanfrothen	1615																																																					
Penrhyndeudraeth	1021																																																					
Beddgelert, Tremadog	1293																																																					
Talysarn, Carmel	1045																																																					
Teigl	1023																																																					
Trawsfynydd	1680																																																					
Tre-garth a Mynydd Llandygai	1394																																																					

				<table><tr><td>De Tywyn</td><td>1115</td></tr><tr><td>Waunfawr, Caeathro</td><td>1493</td></tr><tr><td>Betws-y-Coed</td><td>1730</td></tr><tr><td>Bryn</td><td>684</td></tr><tr><td>Caerhun</td><td>1713</td></tr><tr><td>Capel Lluo</td><td>1432</td></tr><tr><td>Conwy 1</td><td>850</td></tr><tr><td>Conwy 3</td><td>1433</td></tr><tr><td>Crwst</td><td>752</td></tr><tr><td>Pandy</td><td>1411</td></tr><tr><td>Pant-yr-afon a Phenmaenan 1</td><td>792</td></tr><tr><td>Trefriw</td><td>1271</td></tr><tr><td>Uwch Conwy</td><td>1822</td></tr><tr><td>Machynlleth</td><td>808</td></tr><tr><td>Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant</td><td>1586</td></tr><tr><td>Dyffryn Ardudwy a Llanbedr</td><td>1588</td></tr><tr><td>Abermaw</td><td>1200</td></tr></table>	De Tywyn	1115	Waunfawr, Caeathro	1493	Betws-y-Coed	1730	Bryn	684	Caerhun	1713	Capel Lluo	1432	Conwy 1	850	Conwy 3	1433	Crwst	752	Pandy	1411	Pant-yr-afon a Phenmaenan 1	792	Trefriw	1271	Uwch Conwy	1822	Machynlleth	808	Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant	1586	Dyffryn Ardudwy a Llanbedr	1588	Abermaw	1200	
De Tywyn	1115																																						
Waunfawr, Caeathro	1493																																						
Betws-y-Coed	1730																																						
Bryn	684																																						
Caerhun	1713																																						
Capel Lluo	1432																																						
Conwy 1	850																																						
Conwy 3	1433																																						
Crwst	752																																						
Pandy	1411																																						
Pant-yr-afon a Phenmaenan 1	792																																						
Trefriw	1271																																						
Uwch Conwy	1822																																						
Machynlleth	808																																						
Aberdyfi, Bryncrug a Llanfihangel-y-Pennant	1586																																						
Dyffryn Ardudwy a Llanbedr	1588																																						
Abermaw	1200																																						
19 a	Hyrwyddo a hwyluso gwell cyfranogia d cymunedo l	WIMD – Geographic al Access to Services Deprivation Domain	APCE	2022/2023 (Cyfrifiad 2021) Aberdovey / Bryn-crug / Llanfihangel 148 Abermaw 1 234 Arllechwedd 205 Bala 1295 Bowydd and Rhiw 399 Brithdir and Llanfachreth/Ganllwyd/Llanelltyd 62 Corris/Mawddwy 13 Deiniolen 170 Dolbenmaen 92 Dolgellau North 546																																			

				Dolgellau South 1189 Dyffryn Ardudwy 277 Gerlan 438 Harlech 237 Llanbedr 142 Llanberis 560 Llandderfel & Llanuwchllyn 1 48 Llandderfel & Llanuwchllyn 2 105 Llangelynin 96 Llanllyfni & Clynog 100 Penrhyndeudraeth 1 181 Penrhyndeudraeth 2 909 Porthmadog - Tremadog 144 Talsarn 117 Teigl 236 Trawsfynydd 174 Tregarth & Mynydd Llandygai 220 Tywyn 1 395 Waunfawr 246 Betws-y-Coed 161 Caerhun 122 Capelulo 447 Conwy 1 855 Pandy 815 Pant-yr-afon/Penmaenan 1 1267 Trefriw 175 Uwch Conwy 15
				2023/2024 Dim newid
				2024/2025 Dim newid
				2025/2026 Fel yr uchod (17a)

19 b	Hyrwyddo a hwyluso gwell cyfranogia d cymunedo l	Nifer y cyfleusterau cymunedol newydd y rhoddwyd caniatâd cynllunio iddynt yn y Parc Cenedlaeth ol.	APCE	2020/2021 Rhwyng 2020/2021, cafwyd 4 cais am gyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol, Aneddiadau Gwasanaeth Lleol ac Aneddiadau Eilaidd. Roedd y rhain ar gyfer caniatâd Adeilad Rhestredig i newidiadau awyr agored i Neuadd y Cyfnod, Bala, newid defnydd o siop i gaffi ar gyfer canolfan ymwelwyr Coed y Brenin yn y Ganllwyd, newid defnydd o theatr i ofod arddangos yng Ngorsaf Reilffordd Mynydd yr Wyddfa yn Llanberis ac uwchraddio toiledau cyhoeddus yn Llanuwchllyn.
				2021/2022 Cafwyd 6 chais am gyfleusterau cymunedol newydd a gwell yn ystod 2021/2022. Cafwyd ceisiadau am gyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol ac Aneddiadau Eilaidd. Roedd un ar gyfer dau ddrws newydd a ramp pob gallu yng nghanolfan gymunedol Penmachno, dau arall ar gyfer pwyntiau gwefru cerbydau trydan yn y Bala a Bontddu. Un arall oedd gosod mainc mewn cysylltiad â phrosiect Awyr Dywyll yr Awdurdod. Un arall oedd dymchwel ac adeiladu adeilad newydd yng nghanolfan gymunedol Llanuwchllyn. Yn olaf, cafwyd cais am ffenestri newydd yng nghanolfan gymunedol Talsarnau.
				2022/2023 Dim ond un cais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd neu gwelliannau iddynt oedd ar gyfer 2022/2023. Roedd yn gais am welliannau yn cynnwys dymchwel y bloc toiledau carreg presennol a gosod offer maes chwarae antur i blant yng nghanolfan gymunedol Capel Curig.
				2023/2024 Caniatawyd ddau gais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd (neu welliannau iddynt) yn ystod y cyfnod monitro yma. Roedd y ceisiadau yn cynnwys; • Trosi cyn eglwys i adeilad cymunedol gan gynnwys newidiadau allanol ynghyd ag adeiladu estyniad • Amnewid y llithren 'helter-skelter' presennol gyda thŵr sy'n cynnwys llithren droellog ac amnewid offer si-so presennol. Ychwanegu siglen fasged a throellwr powlen at offer y maes chwarae. Amnewid ac ymestyn arwyneb gwlyb-arllwysiad.

				2024/2025 Nid oedd unrhyw gyfleusterau cymunedol 'newydd' yn ystod y cyfnod yma
				2025/2026 Fel ur uchod (17b) Caniatawyd un cais ar gyfer cyfeusterau cymunedol newydd yn ystod y cyfnod monitro yma. Mi oedd hwn ar gyfer ystafell band newydd.

19 c	Hyrwyddo a hwyluso gwell cyfranogia d cymunedo l	Pellter cyfleusterau cymunedol newydd oddi wrth wasanaetha u trafnidiaeth gyhoeddus.	APC E	2020/2021 Roedd 4 cais am gyfleusterau cymunedol newydd a gwell yn ystod 2020/2021. Rhwng 2020/2021, roedd 4 cais am gyfleusterau cymunedol newydd neu well mewn Canolfannau Gwasanaethau Lleol, Aneddiadau Gwasanaethau Lleol ac Aneddiadau Eilaidd. Roedd un am ganiatâd Adeilad Rhestredig ar gyfer addasiadau awyr agored yn neuadd y Cyfnod, yn Y Bala, a leolir o fewn 600 troedfedd i arhosfan bysiau a 15 milltir at orsaf reilffordd. Un arall oedd newid defnydd o siop i gaffi ar gyfer canolfan ymwelwyr Coed y Brenin yn y Ganllwyd, a leolir o fewn 1000 troedfedd i arhosfan bysiau a 9 milltir i orsaf reilffordd. Un arall oedd newid defnydd o theatr i ofod arddangos yng Ngorsaf Reilffordd Yr Wyddfa yn Llanberis, a leolir o fewn 450 troedfedd i arhosfan bysiau a 7.3 milltir i orsaf reilffordd. Yn olaf, uwchraddio toiledau cyhoeddus yn Llanuwchllyn, a leolir o fewn 500 troedfedd i arhosfan bysiau a 14.8 milltir at orsaf reilffordd..													
				2021/2022 <table><tr><th rowspan="2">Disgrifiad o'r Datblygiad</th><th colspan="2">Pellter at drafnidiaeth gyhoeddus</th></tr><tr><th>Bws</th><th>Gorsaf drenau</th></tr><tr><td>Gosod dau ddrws newydd a ramp pob gallu - Canolfan Gymunedol Penmachno</td><td>140m</td><td>23.7km</td></tr><tr><td>Gosod pwynt gwefru cerbydau trydan, piler bwydo a gwaith cysylltiedig - Y Bala</td><td>126m</td><td>0.28km</td></tr><tr><td>Gosod 2 bwynt gwefru cyflym cerbydau trydan a 2 gwpwrdd trydanol, ceblau cysylltiedig a gwaith ategol - Bontddu</td><td>95m</td><td>14.6km</td></tr><tr><td>Gosod mainc mewn cysylltiad â Phrosiect Awyr Dywyll yr Awdurdod - Dolgellau</td><td>419m</td><td>5.6km</td></tr></table>	Disgrifiad o'r Datblygiad	Pellter at drafnidiaeth gyhoeddus		Bws	Gorsaf drenau	Gosod dau ddrws newydd a ramp pob gallu - Canolfan Gymunedol Penmachno	140m	23.7km	Gosod pwynt gwefru cerbydau trydan, piler bwydo a gwaith cysylltiedig - Y Bala	126m	0.28km	Gosod 2 bwynt gwefru cyflym cerbydau trydan a 2 gwpwrdd trydanol, ceblau cysylltiedig a gwaith ategol - Bontddu	95m
Disgrifiad o'r Datblygiad	Pellter at drafnidiaeth gyhoeddus																
	Bws	Gorsaf drenau															
Gosod dau ddrws newydd a ramp pob gallu - Canolfan Gymunedol Penmachno	140m	23.7km															
Gosod pwynt gwefru cerbydau trydan, piler bwydo a gwaith cysylltiedig - Y Bala	126m	0.28km															
Gosod 2 bwynt gwefru cyflym cerbydau trydan a 2 gwpwrdd trydanol, ceblau cysylltiedig a gwaith ategol - Bontddu	95m	14.6km															
Gosod mainc mewn cysylltiad â Phrosiect Awyr Dywyll yr Awdurdod - Dolgellau	419m	5.6km															

				Dymchwel adeilad presennol ac adeiladu adeilad newydd ar yr un ôl troed - Canolfan Gymunedol Llanuwchllyn	104m	5.5km		
				Ffenestri newydd - Canolfan Gymunedol Talsarnau	183m	24.4km		
2022/2023								
Dim ond un cais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd neu gwelliannau iddynt oedd ar gyfer 2022/2023. Roedd yn gais am welliannau yn cynnwys dymchwel y bloc toiledau carreg presennol a gosod offer maes chwarae antur i blant yng nghanolfan gymunedol Capel Curig. Roedd 100m o'r safle bws agosaf a 4.41km o'r orsaf drenau agosaf.								
				2023/2024				
				Caniatwyd un cais ar gyfer cyfleusterau cymunedol newydd yn ystod y cyfnod monitro yma. Y cais yma oedd;				
				Trosi cyn eglwys i adeilad cymunedol gan gynnwys newidiadau allanol ynghyd ag adeiladu estyniad				
				Roedd y cais yma o fewn 0.5km i safle bws/trafnidiaeth cyhoeddus,				
2024/2025								
Caniatwyd pump cais ar gyfer cyfleusterau cymunedol gwell neu newydd yn ystod y cyfnod monitro yma:								
- Rhoddwyd caniatâd cynllunio i newid defnydd tir i lecyn cymunedol yn gynnwys gosod offer chwarae a gwaith tirlunio yn Abergwyngregyn. - Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer gosod 4 ffenestr to yn Neuadd Goffa, Penmachno. . - Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer newidiadau allanol i'r neuadd bresennol i adleoli mynedfa a chreu ramp mynediad hygrych, yn Neuadd Bentref, Llanfachreth. - Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer codi gasibo i'w ddefnyddio mewn cysylltiad a meithrinfa plant yn Nolgellau.								

				Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer estyniad i'r cefn ynghyd a mân newidiadau i Canolfan Cymuned, Parc.
				2025/2026 Caniatawyd un cais ar gyfer cyfeusterau cymunedol newydd yn ystod y cyfnod monitro yma. Mi oedd hwn ar gyfer ystafell band newydd. Ystafell band newydd yn Abergynolwyn: 50m o safle bws ag 12.2km o'r gorsaf trên agosaf.

20a ,b	Hyrwyddo cysylltiadau trafndiaeth da i gefnogi'r economi leol	Pellter datblygiadau cyflogaeth newydd o drafnidiaeth gyhoeddus	APCE	2022/2023 Dim datblygiadau cyflogaeth newydd yn ystod y flwyddyn.																																																															
				2023/2024 Caniatawyd dau gais am ddatblygiad cyflogaeth newydd yn ystod y cyfnod yma, a thri am gaffi neu bwyty, a roeddent i gyd o fewn 1.5km i safle bws.																																																															
				2024/2025 Caniatawyd dau gais am ddatblygiad cyflogaeth newydd yn ystod y cyfnod yma. Roedd y ddau o fewn 1.5km ac un o fewn 0.5km o safle bws neu trafndiaeth cyhoeddus.																																																															
				2025/2026 Caniatawyd 5 cais am ddatblygiad cyflogaeth newydd yn ystod y cyfnod yma. Roeddynt i gyd o fewn 1.5km o safle bws neu drafnidiaeth cyhoeddus.																																																															
		Pellter mae trigolion Eryri yn deithio i'r gwaith	Cyfrifiad	2022/ 2023 <table><tr><th>Distance travelled to work</th><th colspan="2">Eryri</th><th colspan="2">Wales</th></tr><tr><th></th><th>number</th><th>%</th><th>number</th><th>%</th></tr><tr><td>Total: All usual residents aged 16 years and over in employment the week before the census</td><td>11,222</td><td>100.0</td><td>1,368,449</td><td>100.0</td></tr><tr><td>Less than 2km</td><td>1,124</td><td>10.0</td><td>158,919</td><td>11.6</td></tr><tr><td>2km to less than 5km</td><td>579</td><td>5.2</td><td>163,384</td><td>11.9</td></tr><tr><td>5km to less than 10km</td><td>794</td><td>7.1</td><td>174,625</td><td>12.8</td></tr><tr><td>10km to less than 20km</td><td>1,068</td><td>9.5</td><td>174,245</td><td>12.7</td></tr><tr><td>20km to less than 30km</td><td>769</td><td>6.9</td><td>75,403</td><td>5.5</td></tr><tr><td>30km to less than 40km</td><td>410</td><td>3.7</td><td>31,059</td><td>2.3</td></tr><tr><td>40km to less than 60km</td><td>468</td><td>4.2</td><td>22,351</td><td>1.6</td></tr><tr><td>60km and over</td><td>469</td><td>4.2</td><td>27,546</td><td>2.0</td></tr><tr><td>Works mainly from home</td><td>3,502</td><td>31.2</td><td>350,470</td><td>25.6</td></tr></table>					Distance travelled to work	Eryri		Wales			number	%	number	%	Total: All usual residents aged 16 years and over in employment the week before the census	11,222	100.0	1,368,449	100.0	Less than 2km	1,124	10.0	158,919	11.6	2km to less than 5km	579	5.2	163,384	11.9	5km to less than 10km	794	7.1	174,625	12.8	10km to less than 20km	1,068	9.5	174,245	12.7	20km to less than 30km	769	6.9	75,403	5.5	30km to less than 40km	410	3.7	31,059	2.3	40km to less than 60km	468	4.2	22,351	1.6	60km and over	469	4.2	27,546	2.0	Works mainly from home	3,502	31.2	350,470
Distance travelled to work	Eryri		Wales																																																																
	number	%	number	%																																																															
Total: All usual residents aged 16 years and over in employment the week before the census	11,222	100.0	1,368,449	100.0																																																															
Less than 2km	1,124	10.0	158,919	11.6																																																															
2km to less than 5km	579	5.2	163,384	11.9																																																															
5km to less than 10km	794	7.1	174,625	12.8																																																															
10km to less than 20km	1,068	9.5	174,245	12.7																																																															
20km to less than 30km	769	6.9	75,403	5.5																																																															
30km to less than 40km	410	3.7	31,059	2.3																																																															
40km to less than 60km	468	4.2	22,351	1.6																																																															
60km and over	469	4.2	27,546	2.0																																																															
Works mainly from home	3,502	31.2	350,470	25.6																																																															

				Works mainly at an offshore installation, in no fixed place, or outside the UK	2,039	18.2	190,447	13.9	
				2023/2024 Dim newid ers y flwyddyn flaenorol 2024/2025 Dim newid 2025/2026 Dim Newid					

21a ,b	Cynorthwyo i greu cyfleoedd cyflogaeth lleol a busnesau sy'n gysylltiedig â phwrpasau'r Parc Cenedlaethol.	Cyfraddau gweithgarwch economaidd yn y Parc Cenedlaethol.	Cyfrifiad	2022/2023					
				Economic activity status		Eryri		Cymru	
					number	%	number	%	
				Total: All usual residents aged 16 years and over	20,927	100.0	2,559,416	100.0	
				Economically active (excluding full-time students)	11,443	54.7	1,391,379	54.4	
				Economically active (excluding full-time students):In employment	11,006	52.6	1,327,745	51.9	
				Economically active (excluding full-time students):In employment:Employee	7,575	36.2	1,118,659	43.7	
				Economically active (excluding full-time students): In employment: Employee: Part-time	2,439	11.7	302,900	11.8	
				Economically active (excluding full-time students): In employment: Employee: Full-time	5,136	24.5	815,759	31.9	
				Economically active (excluding full-time students):In employment:Self-employed with employees	518	2.5	37,733	1.5	
				Economically active (excluding full-time students): In employment: Self-employed with employees: Part-time	101	0.5	7,837	0.3	
				Economically active (excluding full-time students): In employment: Self-employed with employees: Full-time	417	2.0	29,896	1.2	

			Economically active (excluding full-time students):In employment:Self-employed without employees	2,913	13.9	171,353	6.7
			Economically active (excluding full-time students): In employment: Self-employed without employees: Part-time	1,060	5.1	65,335	2.6
			Economically active (excluding full-time students): In employment: Self-employed without employees: Full-time	1,853	8.9	106,018	4.1
			Economically active (excluding full-time students): Unemployed	437	2.1	63,634	2.5
			Economically active and a full-time student	272	1.3	55,969	2.2
			Economically active and a full-time student:In employment	216	1.0	40,706	1.6
			Economically active and a full-time student:In employment:Employee	196	0.9	38,206	1.5
			Economically active and a full-time student: In employment: Employee: Part-time	163	0.8	31,644	1.2
			Economically active and a full-time student: In employment: Employee: Full-time	33	0.2	6,562	0.3
			Economically active and a full-time student:In employment:Self-employed with employees	3	0.0	276	0.0
			Economically active and a full-time student: In employment: Self-employed with employees: Part- time	2	0.0	148	0.0
			Economically active and a full-time student: In employment: Self-employed with employees: Full- time	1	0.0	128	0.0
			Economically active and a full-time student:In employment:Self-employed without employees	17	0.1	2,224	0.1
			Economically active and a full-time student: In employment: Self-employed without employees: Part-time	8	0.0	1,702	0.1
			Economically active and a full-time student: In employment: Self-employed without employees: Full-time	9	0.0	522	0.0
			Economically active and a full-time student: Unemployed	56	0.3	15,263	0.6
			Economically inactive	9,212	44.0	1,112,068	43.5
			Economically inactive: Retired	6,525	31.2	631,659	24.7
			Economically inactive: Student	703	3.4	145,181	5.7
			Economically inactive: Looking after home or family	680	3.2	109,604	4.3
			Economically inactive: Long-term sick or disabled	749	3.6	151,321	5.9

				<table> <tr> <td>Economically inactive: Other</td><td>555</td><td>2.7</td><td>74,303</td><td>2.9</td></tr> </table>	Economically inactive: Other	555	2.7	74,303	2.9
Economically inactive: Other	555	2.7	74,303	2.9					
				2023/2024 Dim newid i'r blaenorol i'w gynnwys					
				2024/2025 Dim newid					
				2025/2026 Dim newid.					
		Nifer y datblygiadau cyflogaeth newydd gyda data wedi'i goladu am leoliad a math o gyflogaeth.	APCE	2022/2023 Dim datblygiadau cyflogaeth newydd yn ystod 2022/2023. 2023/2024 Dim datblygiadau cyflogaeth newydd yn ystod y cyfnod monitro hwn					

				2024/2025 Dau gais cyflogaeth newydd graddfa fach wedi eu caniatáu yn ystod y cyfnod yma, gan gynnwys; • Cais ol-weithredol i adeiladu gweithdy • Codi adeilad cyfleusterau ategol/swyddfa
				2025/2026 Dau gais cyflogaeth newydd graddfa fach wedi eu caniatáu yn ystod y cyfnod yma, gan gynnwys; • Cais am pod swyddfa cartref • Cais i codi adeilad rhan unllawr a rhan deulawr i'w ddefnyddio ar gyfer swyddogaethau ategol i weithredu'r maes gwersylla gan gynnwys caffi ategol a siop ategol ar gyfer cwsmeriaid y gwersyll, ystafell orffwys y staff/bae sâl, swyddfa weinyddu, storfa sych a storfa boncyffion

ATODIAD 2: CYNNYDD CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL

CCA rhif.	Enw	Cynnydd
1	Dylunio Cynaliadwy ym Mharciau Cenedlaethol Cymru	Mabwysiadwyd Medi 2011
2	Canllawiau Datblygu	Mabwysiadwyd Medi 2011
3	Cynllunio a'r Gymraeg	Mabwysiadwyd Mehefin 2021
4	Tai Fforddiadwy	Mabwysiadwyd Ionawr 2020
5	Rhwymedigaethau Cynllunio	Mabwysiadwyd Mawrth 2021
6	Cadwraeth Natur a Bioamrywiaeth	Mabwysiadwyd Ebrill 2012
7	Tirweddau a Morluniau Eryri	Mabwysiadwyd Gorffennaf 2014
8	Llety i Ymwelwyr	Mabwysiadwyd Ionawr 2020
9	Arallgyfeirio Fferm	Mabwysiadwyd Hydref 2012
10	Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel	Mabwysiadwyd Tachwedd 2013
11	Llety Atodiad	Mabwysiadwyd Gorffennaf 2014
12	Galluogi Datblygu Cynaliadwy ym Mharciau Cenedlaethol Cymru	Mabwysiadwyd Mai 2015
13	Asesiad Sensitifrwydd Tirwedd a Gallu	Mabwysiadwyd Hydref 2016
14	Goleuadau ymwthiol	Mabwysiadwyd Hydref 2016
15	Telegyfathrebiadau a Mastiau	Mabwysiadwyd Medi 2021
16	Rheoli'r Defnydd o Dai Fel Cartrefi Gwyliau (Ail Gartrefi A Llety Gwyliau Tymor Byr)	Mabwysiadwyd Mehefin 2025
	Hysbysebion ac Arwyddion	Cael ei ddrafftio
	Dyluniad Cynaliadwy Nodedig yn Lleol	Cael ei ddrafftio
	Yr Amgylchedd Hanesyddol	Cael ei ddrafftio

ATODIAD 3: CYNNYDD AR SAFLEOEDD TAI WEDI'U DYRANNU

Dyraniadau	Unedau Arfaethedig	Monitro Cynnydd (trafodaethau cyn-cyflwyno cais / caniatâd cynllunio / nifer tai wedi eu cwblhau)
Tir y tu ôl i'r Red Lion, Y Bala (80% marchnad agored, 20% o dai fforddiadwy i ddiwallu angen lleol). Rhyddhau 30 uned hyd at 2016 ac, os cânt eu hadeiladu, y 25 uned sy'n weddill rhwng 2016 a 2022	55	Cysylltodd perchennog y tir yn 2021, i gadarnhau y bwriad i werthu'r safle i ddatblygwr. Yn 2023 cadarnhawyd nad oedd y perchnogaeth wedi newid, ac bod ffosffadau yn dal nol datblygiad. Yn 2025, datganwyd mae'r bwriad yw i werthu'r safle. Derbyniwyd sylwadau gan Dŵr Cymru yn 2025 yn cadarnhau bod Bala WwTW efo trwydded ffosffadau dros dro o 5 mg/l bydd yn cael ei cyfyngu i 4 mg/l erbyn 31/3/2030. Ni ddatganwyd y bydd rhwystr i ddatblygu'r safle yn ol yr amseru ddangosir yn y taflwybr
Tir yn Cysgod y Coleg, Y Bala (100% tai fforddiadwy i fodloni angen lleol)	10	Cwblhawyd 30 uned yn 2012-13. Rhoddwyd caniatâd cynllunio Mehefin 2020 ar gyfer adeiladu 9 annedd fforddiadwy (3 ystafell wely dau fyngalo a 6 dau ystafell wely). Cwblhawyd y gwaith yn ystod 2022-23 ac mae'r unedau wedi'u meddiannu.
Tir ger Pentre Uchaf, Dyffryn Ardudwy (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	10	Rhoddwyd caniatâd cynllunio i Adra am 2 uned mawr (ar gyfer anghenion teuluoedd mawr) yn 2026. Cyfyngwyd maint y datblygiad gan parthau llyfogydd a rhywogaethau a warchodir. Mae Adra eisioes wedi nodi y gallant edrych i newid y caniatâd i 4 uned, drwy addasu'r 2 uned, yn ol newid yn yr angen.
Tir ger Capel Horeb, Dyffryn Ardudwy (50% ar y farchnad agored, 50% o dai fforddiadwy i ddiwallu angen lleol)	5	Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer 3 uned (2 farchnad agored, un fforddiadwy) yn 2026. Derbyniwyd achos hyfywedd bod dim angen taliad swm cymudo.
Cyn Ysgol Gynradd, Aberdyfi (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol).	6	Rhoddwyd caniatâd cynllunio ar gyfer 11 uned ar y safle sy'n cynnwys 4 fflat. Gwaith wedi'i gwblhau ac mae'r unedau wedi'u meddiannu.
Llanfrothen (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	6	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Cynhaliwyd arolwg o anghenion tai gan yr Hwylusydd Tai Gwledig. Nodwyd costau ychwanegol sy'n berthnasol i echdyniadau a draenio. Cyflwynwyd cais am 8 uned yn Nhachwedd 2022, gan gynnwys 2 uned y tu allan i'r ardal a ddyranwyd. Tynnwyd y cais yn ôl gan y datblygwyr, oherwydd rhesymau hyfywedd. Oherwydd hyfywedd ariannol y cynllun a gwrthwynebiadau chwyrn trigolion lleol i'r datblygiad – nid oes unrhyw fwriad gan Adra symud ymlaen gyda'r datblygiad o fewn cyfnod y cynllun datblygu presennol.

Dolgellau (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	15	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Nid oes gan y tîrfeddiannwr, Adra, fwriad tymor byr i ddatblygu y safle yma o fewn cyfnod y cynllun datblygu presennol. Cynhaliwyd arolwg o anghenion tai gan yr Hwylusydd Tai Gwledig. Nodwyd costau ychwanegol sy'n berthnasol i echdyniadau a draenio.
Llanuwchllyn (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	7	Tir ym mherchnogaeth Cymdeithas Tai Grŵp Cynefin. Bwriad i gyflwno cais cynllunio am 7 uned yn 2026/27, yn anelu at gwblhau erbyn 28/29.
Tir ger Lawnt y Plas, Dinas Mawddwy (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	6	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Adra sy'n berchen ar y safle. Nid oes gan Adra fwriad datblygu'r safle o fewn cyfnod y cynllun datblygu presennol.
Trefriw, tir wrth ymyl Tŷ Capel Peniel (50% ar y farchnad agored, 50% o dai fforddiadwy i ddiwallu angen lleol)	5	Mae'r perchennog wedi nodi bwriad i ddatblygu cyn pen 5 mlynedd ar ôl cyflwyno'r safle ymgeisydd. Cafwyd cyswllt gan y perchennog yn 2025 yn datgan yr oedd angen y tir am resymau eraill, ni chadarnhawyd os oes bwriad datblygu tai.
Dolwyddelan (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	6	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Y bwriad i ddatblygu safle yn dilyn ymgynghoriadau mewnol gan y perchennog, Cyfoeth Naturiol Cymru. Cynhalwyd arolwg anghenion ar gyfer Dolwyddelan gan yr Hwylusydd Tai Gwledig yn 2024.
Tir ger Penyrhwylfa, Harlech (67% ar y farchnad agored, 33% o dai fforddiadwy ar gyfer angen lleol)	24	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Mae'r Hwylusydd Tai Gwledig wedi cynnal arolwg o anghenion tai. Cyflwynwyd cais cynllunio yn ym Mawrth 2023 am 20 uned fforddiadwy, a chaniatwyd y cais yn Ebrill 2024 (diwygiwyd i 19 uned). Mae Grŵp Cynefin wedi cwblhau'r safle yn ystod 25/26.
Llanegryn (50% marchnad agored, 50% o dai fforddiadwy i ddiwallu angen lleol)	8	Mae'r tîrfeddiannwr wedi bod yn trafod gyda'r Hwylusydd Tai Gwledig sydd wedi cwblhau Arolwg Anghenion Tai ar gyfer y gymuned. Ers hynny, maent wedi nodi nad oes bwriad datblygu tai yn y dyfodol agos.
Tir ger Bryn Deiliog, Llanbedr, (100% i ddiwallu angen lleol)	6	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Nid oes gan y tîrfeddiannwr, Adra, fwriad i ddatblygu'r safle erbyn 2030/31.
Tir ger Bro Prysor, Trawsfynydd, (100% i ddiwallu angen lleol)	10	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Nid oes gan Adra fwriad datblygu'r safle o fewn cyfnod y cynllun datblygu presennol.. Cynhaliwyd arolwg o anghenion tai gan yr Hwylusydd Tai Gwledig.

Tir ger Maesteg, Pennal (tai fforddiadwy 100% i ddiwallu angen lleol)	5	Mae hwn yn ddyraniad newydd o fewn CDLIE 2016-31. Rhagwelir y bydd y tirlfeddiannwr, Adra, yn cwblhau'r safleerbyn 2026/27. Mae'r Hwylusydd Tai Gwledig wedi cwblhau arolwg anghenion tai. Cyflwynwyd cais cynllunio yn ystod 2021/22 am 5 uned. Rhoddwyd caniatad cynllunio i'r cais yn Rhagfyr 2023 ac mae'r tai yn cael eu hadeiladu.
Cyfanswm	184	

ATODIAD 4: TAFLWYBR TAI

Gofyniad am Daflwybr Tai

- 1.1 Ym mis Mawrth 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Argraffiad 3 o'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (LICD), sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyflawni tai gael ei asesu yn erbyn y taflwybr tai a nodir yn y CDLI mabwysiedig. Rhaid i'r AMB gynnwys ddau graff, un o'r cynllun mabwysiedig o'i gymharu â graff wedi'i ddiweddarau newydd a baratowyd ar gyfer yr AMB. Mabwysiadwyd CDLI Eryri cyn cyhoeddi Llawlyfr CD, felly mae'n rhaid cymharu'r trosglwyddiad yn erbyn y GTBC: Gofyniad Tai Blyneddol Cyfartalog. Mae'r taflwybr tai yn cynnwys gwybodaeth gadarn am amseru a graddoli safleoedd gyda chaniatâd cynllunio a dyraniadau CDLI ar gyfer y blyneddol sy'n weddill o gyfnod y cynllun.

Grŵp Rhanddeiliaid Tai

- 1.2 Mae'r LICD yn ei gwneud yn ofynnol i Grŵp Rhanddeiliaid Tai gael ei sefydlu i sicrhau bod ffigurau cwblhau yn cael eu cofnodi'n gywir ac i ystyried amseri a chatau cyfawni safleoedd a ddyrannwyd, a safleoedd gyda chaniatâd cynllunio, mewn perthynas â'r gofyniad blyneddol cyfartalog a ragwelir. Bydd y Grŵp hefyd yn ymwneud â pharatoi Taflwybr Tai fel rhan annatod o baratoi unrhyw Gynllun Datblygu Lleol yn y dyfodol.
- 1.3 Mae aelodaeth y grŵp yn fater i bob ACLI ei benderfynu, ond yn ddelfrydol dylai gynnwys adrannau perthnasol yr ACLI, adeiladwyr cartrefi, tirlfeddianwyr, cymdeithasau tai, ymgymerwyr statudol, darparwyr seilwaith a chyrff eraill fel sy'n briodol. Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Grŵp; mae ei aelodau fel a ganlyn:
- Ffederasiwn Adeiladwyr Tai;
 - Dŵr Cymru;
 - Cyfoeth Naturiol Cymru;
 - Grŵp Cynefin;
 - Catrefi Conwy;
 - Clwyd Alyn;
 - Tai Gogledd Cymru;
 - Adra;
 - Gwasanaeth Hwylusydd Tai Gwledig;
 - Awdurdod Tai Cyngor Gwynedd,
 - Awdurdod Tai Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.
- 1.4 Cynhaliwyd gohebiaeth â'r Grŵp trwy ohebiaeth e-bost. Rhannwyd dau dabl, yn cynnwys amseru a graddoli safleoedd a ddyrannwyd, a safleoedd â chaniatâd cynllunio ar gyfer dros 5 annedd, gyda'r aelodau i gael eu sylwadau arnynt. Ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau a arweiniodd at newid y tablau a gynhyrchwyd gan yr Awdurdod. Roedd y tablau a gynhyrchwyd gan yr Awdurdod yn seiliedig ar y wybodaeth orau sydd ar gael, gan gynnwys:
- Y niferoedd cwblhau gwirioneddol a gesglir o ymweliadau monitro blyneddol
 - Gwybodaeth a gyflwynwyd gan y tirlfeddianwr wrth gyflwyno'r safle ymgeisol
 - Cysylltodd yr Awdurdod â holl dirfeddianwyr / datblygwyr safleoedd a ddyrannwyd a rhai mawr i ofyn am fewnbwn ar amseru a graddoli datblygiad eu safle; cafodd ymatebion eu bwydo i'r taflwybr.

Amseru a Graddoli Dyraniadau

Haen yr anheddle	Enw'r safle	Capasiti'r safle	Amseru a chymau cyflawni safleoedd â chaniatâd cynllunio (2026 -2031)							
			Wedi eu cwblhau	Wrthi'n cael eu datblygu	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030	2030-2031	Unedau tu hwnt i gyfnod y CDLIE
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Adeiladau Banc y National Westminster a ti'r l'r cefn, 44-46 Stryd Fawr, Y Bala	5	4	0						2
Anedd Eilaidd	OS 465, Trian, Brithdir	5	4	0			1			
Anedd Gwasanaeth	Cae Main, Hwylfa'r Nant, Harlech	5	4	0			1			
Anedd Eilaidd	Tir ger Neuadd y Pentref, Rhydymain	5	2	2		2		1		
Anedd Eilaidd	Cae O.S. rhif 9687, Penybont, Talybont.	5	0	5	5					
Anedd Gwasanaeth	Parc Trawsafon, Betws y Coed	6	4	0				1	1	
Anedd Eilaidd	Tir ger Neuadd y Pentref, Rhydymain	8	5	0				2	1	
Anedd Gwasanaeth	Tir ym Maes y Waen, Penmachno	12	6	0						6
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Arran Buildings, Bala	13	11	2			1	1		
Anedd Eilaidd	Tir ger Ysgol y Pentref, Llanfachreth	13	0	0						13
Anedd Eilaidd	Safle Gwesty Abbey Arms, Llan Ffestiniog	14	6	0						8
Anedd Eilaidd	Pant yr Onnen, Llanfair	15	7	1				2	2	4
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Tir ym Maes Brith, Dolgellau.	17	5	1						12
Anedd Gwasanaeth	OS 1266, Bryn Madog, Trawsfynydd	18	4	0						14
Anedd Gwasanaeth	Hillside, Aberdyfi	23	21	2		1		1		
Anedd Eilaidd	Tir i'r cefn o Smithy Garage, Dyffryn Ardudwy	31	9	0		1	1	3	4	13
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Fronallt (Coed y Bryn), Dolgellau	46	15	0						31
Anedd Gwasanaeth	Ty Canol Estate, Harlech	73	70	0			1			2
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Uwch y Maes (Wenallt), Dolgellau	82	69	0		2	3	3	3	2
Anedd Eilaidd	Tir ger Craig y Nos, Maentwrog	15	12	2	1	1				
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Llety'r Bugail, Dolgellau	5	0	0				3	2	
Anedd Gwasanaeth	Merthyr Isaf, Hwylfa'r Nant, Harlech.	7	0	0			2	3	2	
Anedd Gwasanaeth	Tir ger Meddygfa, Betws-y-Coed	5	0	5	5					

Amseru a Graddoli Safleoedd gyda Chaniatâd Cynllunio

Haen yr anheddle	Enw'r safle	Capasiti'r safle	Amseru a chymau cyflawni safleoedd â chaniatâd cynllunio (2026 -2031)							
			Wedi eu cwblhau	Wrthi'n cael eu datblygu	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030	2030-2031	Unedau tu hwnt i gyfnod y CDLIE
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Adeiladau Banc y National Westminster a ti'r l'r cefn, 44-46 Stryd Fawr, Y Bala	5	4	0						2
Anedd Eilaidd	OS 465, Trian, Brithdir	5	4	0			1			
Anedd Gwasanaeth	Cae Main, Hwylfa'r Nant, Harlech	5	4	0			1			
Anedd Eilaidd	Tir ger Neuadd y Pentref, Rhydymain	5	2	2		2		1		
Anedd Eilaidd	Cae O.S. rhif 9687, Penybont, Talybont.	5	0	5	5					
Anedd Gwasanaeth	Parc Trawsafon, Betws y Coed	6	4	0				1	1	
Anedd Eilaidd	Tir ger Neuadd y Pentref, Rhydymain	8	5	0				2	1	
Anedd Gwasanaeth	Tir ym Maes y Waen, Penmachno	12	6	0						6
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Arran Buildings, Bala	13	11	2			1	1		
Anedd Eilaidd	Tir ger Ysgol y Pentref, Llanfachreth	13	0	0						13
Anedd Eilaidd	Safle Gwesty Abbey Arms, Llan Ffestiniog	14	6	0						8
Anedd Eilaidd	Pant yr Onnen, Llanfair	15	7	1				2	2	4
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Tir ym Maes Brith, Dolgellau.	17	5	1						12
Anedd Gwasanaeth	OS 1266, Bryn Madog, Trawsfynydd	18	4	0						14
Anedd Gwasanaeth	Hillside, Aberdyfi	23	21	2		1		1		
Anedd Eilaidd	Tir i'r cefn o Smithy Garage, Dyffryn Ardudwy	31	9	0		1	1	3	4	13
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Fronallt (Coed y Bryn), Dolgellau	46	15	0						31
Anedd Gwasanaeth	Ty Canol Estate, Harlech	73	70	0			1			2
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Uwch y Maes (Wenallt), Dolgellau	82	69	0		2	3	3	3	2
Anedd Eilaidd	Tir ger Craig y Nos, Maentwrog	15	12	2	1	1				
Canolfan Gwasanaeth Lleol	Llety'r Bugail, Dolgellau	5	0	0				3	2	
Anedd Gwasanaeth	Merthyr Isaf, Hwylfa'r Nant, Harlech.	7	0	0			2	3	2	
Anedd Gwasanaeth	Tir ger Meddygfa, Betws-y-Coed	5	0	5	5					

ATODIAD 5: Data Treth Cyngor fesul Cyngor Cymuned (Ebrill/Mai 2026)

Cyngor Cymuned/Tref - Community/Town Council	Cyfanswm nifer eiddo domestig y gymuned (sy'n cynnwys yr ail gartrefi domestig - Total number of domestic properties (incl. second homes).	Class A (restrictio n on occupatio n) Dos. A (cyfyngiad ar feddiannu)	Dos. B (Dim troth premiwm) - Class. B (no tax premium)	All Gartrefi - Second Homes	Cyfanswm (Ail Gartrefi + Dos B) - Total (Second homes + Class B)	% o ail gartrefi - % of second homes	Unedau Gwyliau Hunan Gynhaliol - Self Catering Holiday Units	% cyfunol ail gartrefi a unedau gwyliau - % combined second homes and holiday units as a percentage of all properties
ABER	120	0	2	5	7	5.83%	0	5.8%
ABERDYFI	926	89	18	302	320	34.56%	76	43.4%
ABERMAW	1392	5	7	170	177	12.72%	84	17.7%
ARTHOG	705	7	0	93	93	13.19%	40	18.0%
BALA	1039	1	6	24	30	2.89%	21	4.8%
BEDDGELERT	317	0	2	64	66	20.82%	58	33.1%
BETWS GARMON	135	1	2	19	21	15.56%	16	24.7%
BRITHDIR & LLANFRACHETH	419	1	2	51	53	12.65%	21	16.9%
BRYNCRUG	371	53	2	16	18	4.85%	9	8.3%
CLYNNOG	501	3	6	29	35	6.99%	22	11.0%
CORRIS	375	13	1	24	25	6.67%	7	8.7%
DOLBENMAEN	663	0	3	56	59	8.90%	35	13.5%
DOLGELLAU	1495	0	14	86	100	6.69%	59	10.2%
DYFFRYN ARDUDWY	862	14	6	65	71	8.24%	43	12.8%
FFESTINIOG	2582	2	10	102	112	4.34%	83	7.3%
HARLECH	910	1	3	115	118	12.97%	28	15.6%
LLANBEDR	354	13	3	40	43	12.15%	20	17.5%
LLANBERIS	980	0	3	40	43	4.39%	43	8.4%
LLANDDEINIOLLEN	2267	1	4	42	46	2.03%	25	3.1%
LLANDDERFEL	530	1	6	32	38	7.17%	21	10.7%
LLANDWROG	1235	1	2	37	39	3.16%	22	4.9%
LLANDYGAI	1129	0	3	24	27	2.39%	15	3.7%
LLANEGRYN	173	0	2	11	13	7.51%	5	10.1%
LLANELLYD	283	1	1	33	34	12.01%	14	16.2%
LLANFAIR	302	1	2	63	65	21.52%	25	27.6%
LLANFIHANGEL Y PENNANT	239	2	1	39	40	16.74%	11	20.6%
LLANFROTHERN	244	0	1	17	18	7.38%	6	9.6%
LLANGELYNIN	407	3	3	52	55	13.51%	16	16.9%
LLANGYWAIR	132	1	0	14	14	10.61%	4	13.3%
LLANLLECHID	373	1	2	10	12	3.22%	5	4.5%
LLANLLYFNI	2010	0	8	47	55	2.74%	20	3.7%
LLANUWCHLYN	328	0	3	18	21	6.40%	13	10.0%
LLANYCIL	204	1	0	16	16	7.84%	9	11.8%
MAENTWROG	341	2	2	39	41	12.02%	12	15.1%
MAWDDWY	378	8	1	27	28	7.41%	19	12.1%
PENNAL	253	21	12	22	34	13.44%	8	17.5%
PENRHYNDEUDRAETH	1034	0	3	40	43	4.16%	13	5.3%
TALSARNAU	364	2	2	52	54	14.84%	6	16.3%
TRAWSFYNYDD	746	290	0	30	30	4.02%	26	11.6%
TYWYN	1978	31	57	139	196	9.91%	35	11.7%
WAUNFAWR	709	46	1	23	24	3.39%	15	5.8%
Y GANLLWYD	87	0	0	7	7	8.05%	10	17.5%
BETWS Y COED	281	3		33	33	11.74%	34	21.5%
BRO GARMON	328	2	5	32	37	11.28%	27	18.1%
BRO MACHNO	420	1	1	69	70	16.67%	22	20.9%
CAERHUN	675	2		53	53	7.85%	16	10.0%
CAPEL CURIG	113	2	2	14	16	14.16%	13	23.4%
CONWY	8,080	6	1	274	275	3.40%	110	4.7%
DOLGARROG	213	0		3	3	1.41%	2	2.3%
DOLWYDDELAN	276	0		29	29	10.51%	20	16.6%
HENRYD	348	1	1	19	20	5.75%	18	10.4%
LLANFAIRFECHAN	1,818	0	1	51	52	2.86%	11	3.4%
LLANRWST	1,582	1		28	28	1.77%	9	2.3%
PENMAENMAWR	2,265	1		73	73	3.22%	27	4.4%
TREFRIW	416	1	1	19	20	4.81%	15	8.1%
YSBYTY IFAN	97	0		8	8	8.25%	5	12.7%



PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD
14 HYDREF 2026

CYTUNDEBAU ADRAN 106

**AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD, 14 HYDREF 2026**

CYTUNDEBAU ADRAN 106

Rhif	Rhif y cais	Dyddiad y daeth y cais i law	Lleoliad	Datblygiad	Y Sefyllfa Ddiweddaraf
1.	NP3/15/T173C	01/08/2024	Yr Helfa, Llanberis. LL55 4UW	Newid defnydd annedd i'w osod ar gyfer gwyliau tymor byr (Defnydd Dosbarth C6) yn dy annedd marchnad agored (Defnydd Dosbarth C3).	Ymgeiswyr yn y broses o werthu eu heiddo fel eu bod yn gallu talu'r swm cymudo.
2.	NP4/32/L205A	15/12/2025	Hen Ysgol Gynradd, Trefriw. LL27 0RX	Trosi hen ysgol gynradd yn annedd sengl (dosbarth defnydd C3)	Cytundeb drafft wedi ei anfon 18/5/2026
3.	NP5/55/60L	14/11/2025	Tir yn Ffordd-y-Felin, Bryncrug.	Datblygiad preswyl (yn cynnwys 8 annedd marchnad agored a 4 annedd forddiadwy) a datblygiadau cysylltiedig gan gynnwys mannau agored, parcio, mynediad a seilwaith draenio (cynlluniau diwygiedig & gwybodaeth cefnogol)	Llythyr wedi ei yrru i'r ymgeisyr
4.	NP5/61/647A	12/03/2024	Ty'n y Gwater, Harlech. LL46 2UW	Dymchwel adeiladau presennol ac adeiladu ty menter gwledig (Ail-gyflwyniad).	Ymgeiswyr yn y broses o brynu'r eiddo maent yn rhentu fel mai mond nhw fydd angen arwyddo'r cytundeb.

Nifer o geisiadau ar restr Pwyllgor 09 Medi 2026 = 3

**CEISIADAU SY'N DESTUN CYTUNDEB ADRAN 106 A SYDD WEDI EU CWBLHAU ERS
PWYLLGOR CYNLLUNIO & MYNEDIAD 09 MEDI 2026**

Rhif y cais	Lleoliad	Datblygiad

**CEISIADAU SY’N DESTUN CYTUNDEB ADRAN 106 SYDD WEDI EU GWRTHOD, TYNNU’N ÔL, NEU WEDI EU
GWAREDU, NEU LLE NAD OES ANGEN CYTUNDEB PELLACH ERS PWYLLGOR CYNLLUNIO & MYNEDIAD
09 MEDI 2026**

Rhif y cais	Lleoliad	Datblygiad



**PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD
14 HYDREF 2026**

**CEISIADAU NA PHENDERFYNWYD
ARNYNT ERS 13 WYTHNOS A MWY**

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD 14 HYDREF 2026 CEISIADAU NA PHENDERFYNWYD ARNYNT ERS 13 WYTHNOS A MWY

Disgwyl Gwybodaeth Ecolegol / Ymateb

NP5/58/569D	24/03/26	Bwlch Cae, Dyffryn Ardudwy. LL44 2HX	Codi estyniad ystafell haul ar yr ochr
NP5/59/L522G	22/04/26	Plas Blaenddol, Llan Ffestiniog. LL41 4PH	Creu rhodfa newydd i ddarparu mynediad preifat i'r annedd
NP5/73/LB74Y	01/06/26	Plas Dol-y-Moch, Maentwrog. LL41 3YT	Codi adeilad unllawr annibynnol newydd i ddarparu llety ychwanegol i ddisgyblion a staff
NP5/72/254	22/01/24	Tir ger Dol Hir, Frongoch, LL23 7NT	Adeiladu tŷ menter gwledig a gosod uned trŵn carthion.

Disgwyl Manylion gan yr Asiant / Ymgeisydd

NP2/11/L9D	17/04/26	Glan Gwynant, Nant Gwynant. LL55 4NW	Newid defnydd o dŷ gwesteion i annedd (Dosbarth Defnydd C3) ynghyd a gwaith ail-adeiladu.
NP2/11/679H	30/09/25	Safle Gwersylla Cae Du, Beddgelert. LL55 4NE	Gwella llety a chyfleusterau twristaidd drwy greu lleiniau carafan teithiol/gwersylla ychwanegol, codi blociau toiledau newydd, a gwelliannau i dirlunio a gwella bioamrywiaeth ynghyd â gwaith cysylltiedig.
NP3/15/92D	22/05/26	Cae Gwyn, Nant Peris. LL55 4UH	Cais ôl-weithredol i osod Cwt Bugail i'w ddefnydd fel llety gwyliau tymor byr sy'n gysylltiedig â'r maes gwersylla.
NP3/15/92F	22/05/26	Cae Gwyn, Nant Peris. LL55 4UH	Codi ysgubor garreg i ffurfio bloc cawodydd a thoiledau yn dilyn cwmp rhannol a dymchwel yr ysgubor garreg flaenorol (Rhan ôl-weithredol).
NP3/21/LB67A	07/05/26	Tŷ Ffrancon, Nant Ffrancon, Bethesda. LL57 3LX	Caniatâd Adeilad Rhestredig i amnewid pump ffenestr flaen wedi eu pydru tebyg am debyg
NP4/11/337E	15/01/25	Tir ger Hendre Farm, Pentre Du, Betws-y-Coed. LL24 0BN	Rhyddhau Amodau 3 (Manylion yn Ymwneud â System Garthffosiaeth Breifat), 4 (Manylion Llechi), 6 (Sampl Gwaith Cerrig) a 10 (Manylion y Goleuadau Allanol) ynghlwm i Ganiatâd Cynllunio NP4/11/337D dyddiedig 05/01/2024.
NP4/32/L155E	08/04/26	Capel Ebeneser, Crafnant Road, Trefriw, LL27 0JQ	Trosi hen gapel i ffurfio 9 fflat gwyliau hunangynhwysol (Dosbarth Defnydd C6) ac estyniad i do'r festri i greu llofft ystlumod pwrrpasol (Ail-gyflwyniad).
NP5/53/T154N	17/06/24	Adeiladau Banc y National Westminster, 44-46 Stryd Fawr, Y Bala. LL23 7NE	Newid defnydd y llawr gwaelod o ddefnydd A2 (Gwasanaethau ariannol a phroffesiynol) i ddefnydd A1 (Siopau adwerthu a storfeydd), hepgor yr anheddau pâr a ganiatawyd yn flaenorol (2) a hepgor yr estyniad unllawr a ganiatawyd yn flaenorol y tu ôl i'r adeilad presennol.
NP5/56/153D	13/11/24	Dyfi Bike Park, Pantperthog. SY20 9AS	Cais ôl-weithredol i adeiladu caffi/bloc gweinyddol, codi lloches ymgodi, traciau ychwanegol a neidiau cysylltiedig a newidiadau i oriau agor.
NP5/56/153E	12/02/25	Dyfi Bike Park, Pantperthog. SY20 9AS	Ail-osod trac ac estyniad i ffin bresennol y safle
NP5/57/494W	10/11/25	Coleg Meirion Dwyfor, Ffordd Ty'n y Coed, Dolgellau. LL40 2SW	Codi adeilad addysgol a datblygiadau cysylltiedig, gan gynnwys llwybrau mynediad a llwybrau cerdded, paneli ffotofoltäig solar, peiriannau allanol gan gynnwys pypmiau gwres ffynhonnell aer, waliau cynnal, draeniad, ardal rhandir a thirlunio
329			

NP5/58/227E	23/10/24	Tir ger Tan-y-Foel, Dyffryn Ardudwy.	Codi 3 annedd ar wahân (1 fforddiadwy a 2 farchnad agored).
NP5/63/281	15/05/24	Gorseddau, Cwmtirmynach, Y Bala. LL23 7EB	Cais rhannol ôl-weithredol am do newydd gydag uchder bondo uwch yn y cefn gan greu llety ychwanegol ar lefel llawr cyntaf, tynnu 2 simnai ac ychwanegu 2 simnai newydd, gosod 4 ffenestr dormer a 4 ffenestr to, addasu/ychwanegu ffenestri a drysau, a thirlunio gan gynnwys creu llawr caled ar gyfer parcio a man troi.
NP5/73/LB27S	24/11/25	Gwesty'r Grapes, Maentwrog. LL41 4HN	Newid defnydd o dir i ffurfio maes parcio ychwanegol, ynghyd a myneda cerbydau newydd o'r maes parcio presennol a ail-leoli compownd presennol y biniau.
NP5/73/LB27T	24/11/25	Gwesty'r Grapes, Maentwrog. LL41 4HN	Caniatâd Adeilad Rhestredig i ffurfio maes parcio, ynghyd a creu mynedfa cerbydau newydd yn wal derfyn y maes parcio presennol
NP5/73/440	05/09/25	Tir gyferbyn a 1 & 2 Cefn Lllys, Gellilydan. LL41 4ED	Cais amlinellol i godi tŷ ar wahân sengl (tŷ farchnad agored) gyda holl faterion wedi eu cadw'n ôl

Disgwyl Cynlluniau Diwygiedig

NP2/11/53A	22/08/25	Maes Parcio Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Pont Bethania, Nant Gwynant.	Gosod uned trîn carthion, tanc gwaredu cetris carafanau modur, adeiladu waliau cynnal gabion ynghyd a gwaith cysylltiedig
NP4/13/258A	04/04/25	Tir yng Nghoed Bryn Engan, Capel Curig. LL24 0ES	Gosod tŵr dellt 27.5m o uchel i'w orffen gyda phaent mat anadlewyrchol (RAL6009) ac wedi'i osod ar sylfaen goncrit 3000 x 2500mm, 9 antenau, 2 dysglau trawsyrru 600mm a datblygiad ategol cysylltiedig gan gynnwys gosod offer daear sy'n cynnwys 1 cabinet mesurydd, 1 generadur, 1 cabinet gwiber, 1 cabinet M35, 1 cabinet 'AIRO' gyda chabinet is-amgaead â sgôr IP, 1 cabinet AC cyswllt MK4, 1 cabinet Ericsson 6130, 1 cabinet PSC, 3 nodau GPS a thrac mynediad
NP5/73/LB74V	01/06/26	Plas Dol-y-Moch, Maentwrog. LL41 3YT	Codi 5 lloches, gyda 3 yn mesur 3.22m wrth 3.22m a 2 yn mesur 3.22m wrth 4.26m

Disgwyl Ymateb i Ymgynghoriadau a'r fanylion a dderbyniwyd yn ddiweddar

NP2/16/472	30/01/26	Parc Gwyliau Plas Aberdunant, Prenteg. LL49 9SR	Codi adeilad lles newydd, a mân newidiadau i fynedfa bresennol.
NP2/16/AD472A	11/03/26	Parc Gwyliau Plas Aberdunant, Prenteg. LL49 9SR	Caniantâd Hysbyseb i osod un arwydd llechen parhaol ar y llawr
NP4/11/73H	19/12/24	Gwydyr Hotel, Betws y Coed. LL24 0AB	Cais ôl-weithredol i godi hafdy ar wahân, tirlunio newydd ac ail-wynebu'r lle parcio.
NP4/11/AD383H	20/02/26	Alpine Coffee Shop, Station Approach, Betws y Coed. LL24 0AE	Caniatâd Hysbysebion i arddangos arwyddion allanol heb eu goleuo.
NP4/26/348A	23/12/25	Tir wrth yr A470, ger Hendre Wen, Llanrwst.	Storfa gwartheg a thail arfaethedig ynghyd a gwaith cysylltiedig.
330			

NP5/53/576D	18/12/25	Tir yn Y Bala.	Rhyddhau Amodau 2 (Gwelliannau arfaethedig i Gwaith Triniaeth Dŵr Gwastraff Y Bala), 7 (CEMP / Datganiad Dull), 11 (Cynllun Rheoli Traffig Adeiladau), 12 (Cynllun adfer mewn perthynas a gwaith priffyrdd) & 15 (Cynllun goleuo manwl) ynghlwm i Ganiatâd Cynllunio NP5/53/576B dyddiedig 03/09/2025.
NP5/54/376C	19/05/26	Hafod Owen, Abergeirw, Dolgellau. LL40 2PF	Newid defnydd o C5 (Ail Gartref) i Ddefnydd Unigryw (Sui Generis) fel encilfa i awduron (cynlluniau/gwybodaeth ychwanegol)
NP5/55/250	11/05/26	5 Dol Fathew, Bryncrug. LL36 9PX	Cais ôl-weithredol ar gyfer newid defnydd tir a ddangosir fel "gwrych sgriniol a pharth bywyd gwyllt" ar Ganiatâd Cynllunio NP5/55/5C ar gyfer y cwrtil preswyl, a ffurfio ardal barcio ceir mewn cysylltiad â thirlunio ar dir gyferbyn (CYNLLUNIAU DIWYGIEDIG WEDI EI DERBYN).
NP5/57/34D	19/05/26	Newidiadau ac estyniad i swyddfeydd a chaffi presennol	Marchnad Da Byw, Ffordd Y Bala, Dolgellau. LL40 2YF
NP5/57/1102C	21/04/26	Ysgol Bro Idris, Dolgellau. LL40 2YW	Dymchwel adeiladau a chreu iard a chwrt pêl rwyd.
NP5/58/629A	26/02/26	Tir rhwng Plas Meini & Swyn y Môr, Dyffryn Ardudwy. LL42 2BH	Cais Amlinellol i godi 3 tŷ gyda garej mewnol (2 farchnad agored ac 1 fforddiadwy), a ffurfio mynediad cerbydau newydd i'r A496.
NP5/62/LB297B	05/10/22	Capel Gwynfryn, Llanbedr. LL45 2PA	Trosi capel yn dŷ, newidiadau i'r fynedfa bresennol (Adleoli plinth), a gosod uned trîn carthion a draenau cysylltiedig.
NP5/67/352	07/08/25	Coed y Fedw, Abergynolwyn.	Mynediad cerbydau i briffordd gyhoeddus ac adeiladu trac mynediad at ddibenion coedwigaeth.
NP5/70/6H	19/12/25	Maesyfallen, Rhosygwaliau. LL23 7EY	Adeiladu storfa amaethyddol
NP5/71/140A	22/12/25	Weirglodd Ddu, Llanuwchllyn. LL23 7SU	Trosi adeilad allanol i greu anecs a gosod gwaith trin carthion.
NP5/71/145B	14/01/26	Craig-y-Tan, Llanuwchllyn. LL23 7TA	Adeiladu tŷ menter wledig
NP5/73/LB74W	17/02/26	Plas Dol-y-Moch, Maentwrog. LL41 3YT	Caniatâd Adeilad Rhestredig i godi estyniad mewnlewni unllawr o fewn adain cwrt y gegin a mân newidiadau, a mân newidiadau i drefniant mewnol dormitory a cyfleusterau ystafell molchi ar y lloriau uchaf.
NP5/73/LB74X	17/02/26	Plas Dol-y-Moch, Maentwrog. LL41 3YT	Codi estyniad mewnlewni unllawr o fewn adain cwrt y gegin a mân newidiadau.

Aros am Ymateb yr Ymgeiswyr i Lythyr Cais Adran 106

NP4/12/228C	01/10/24	Ysgol Tal-y-Bont, Tal-y-Bont. LL32 8QF	Dymchwel cyn gaban ystafell ddosbarth ac addasu cyn ysgol a phorthdy prifathro yn ddau annedd a garej/gweithdy dwbl newydd (Ail-gais)
-------------	----------	--	---

Nifer o geisiadau ar y rhestr = 42

Nifer o geisiadau ar y rhestr Pwyllgor 09 Medi 2026 = 41



**PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD
14 HYDREF 2026**

PENDERFYNIADAU DIRPRWYEDIG

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

PWYLLGOR CYNLLUNIO A MYNEDIAD 14 HYDREF 2026

PENDERFYNIADAU DIRPRWYEDIG

Ceisiadau wedi ei caniatáu

	Rhif y Cais	Bwriad	Lleoliad	Dyddiad Penderfyniad	Swyddog Achos
1.	NP2/11/T356A	Amnewid ffenestri	Ty Newydd, Beddgelert. LL55 4YW	10/08/26	Mr Ben Jones
2.	NP3/10/105B	Lleoli paneli solar a batri storio	Ty Canol, Abergwyngregyn. LL33 0LF	27/08/26	Mr Ben Jones
3.	NP4/11/100J	Rhyddhau Amodau 5 (Ardaloedd gwelededd), 6 (Ardal barcio) ac 11 (Triniaeth ffiniau) sy'n gysylltiedig â'r Caniatâd Cynllunio NP4/11/100F dyddiedig 19/06/2014	Tan y Bryn, Pentre Felin, Betws y Coed. LL24 0BB	17/08/26	Mr Richard Thomas
4.	NP4/11/141A	Estyniad cefn a newidiadau	Ty'n Celyn, 5 Rhes Dolydd, Betws y Coed. LL24 0BU	12/08/26	Mr. Dafydd Thomas
5.	NP4/11/383G	Amnewid blaen y siop	Alpine Coffee Shop, Station Approach, Betws y Coed. LL24 0AE	19/08/26	Mr. Dafydd Thomas
6.	NP4/32/284B	Rhyddhau Amodau 4 (Datganiad Dull Adeiladu) a 12 (Cynllun Gwella Bioamrywiaeth) ynghlwm i Ganiatâd Cynllunio NP4/32/284A dyddiedig 29/06/2021	Maes Mawr, Crafnant Road, Trefriw. LL27 0JZ	17/08/26	Mr Ben Jones
7.	NP5/50/367A	Cais Llawn am addasiadau	Morwylfa, Hopeland Road, Aberdyfi. LL35 0NH	26/08/26	Mr David Jones
8.	NP5/50/707B	Gosod balconi bach	16 Cae Argoed, Aberdyfi. LL35 0DY	24/08/26	Mr David Jones
9.	NP5/50/95D	Newidiadau i flaen y siop a gosod unedau cyddwyso oeri/aer	4-5 Sea View Terrace, Aberdyfi. LL35 0EE	26/08/26	Mr David Jones
10.	NP5/50/AD95E	Caniatâd Arddangos Hysbyseb ar gyfer arwyddion ffasgia a finyl wedi'u goleuo	4-5 Sea View Terrace, Aberdyfi. LL35 0EE	25/08/26	Mr David Jones

11.	NP5/50/LB59F	Caniatâd Adeilad Rhestredig i ailosod ffenestri dormer presennol ac ar gyfer newidiadau mewnol	14 Rhes Glandyfi, Aberdyfi. LL35 0EB	05/08/26	Miss Eva Jones
12.	NP5/50/LB59G	Amnewid ffenestri dormer bresennol	14 Rhes Glandyfi Terrace, Aberdyfi. LL35 0EB	05/08/26	Miss Eva Jones
13.	NP5/55/234B	Gosod generadur disel, uwchraddiadau mewnol i'r cabinet mesurydd presennol a datblygiad cysylltiedig	Tir ger Fferm Dolgoch, Bryncrug. LL36 9UP	26/08/26	Mr David Jones
14.	NP5/57/L73C	Newid y defnydd o' ail a'r trydydd llawr o un fflat i ddefnyddio fel swyddfa (Dosbarth Defnydd A2 o Orchymyn Dosbarthiadau Defnydd 1987 (fel y'i diwygyd))	Bod Arran, Felin Isaf, Dolgellau. LL40 1EU	19/08/26	Mr David Jones
15.	NP5/58/280C	Tynnu simdde a gosod 3 ffenestr to	11 Glan Ysgethin, Talybont. LL43 2BB	17/08/26	Mr Ben Jones
16.	NP5/58/505E	Amrywio Amodau 1 (Cynlluniau cymeradwy) a 3 (Wyneb llefydd parcio gan gynnwys parcio cerbydau brys) sydd ynghlwm wrth Ganiatâd Cynllunio NP5/58/505C dyddiedig 14/10/2025	Llecheiddior Isaf, Talybont. LL43 2BA	04/08/26	Mr Aled Lloyd
17.	NP5/58/596B	Newid defnydd cyn ystafell aros rheilffordd o A1 (siopau) i C3 (preswyl) fel estyniad i'r ty gorsaf presennol	Station House, Ffordd Yr Orsaf, Dyffryn Ardudwy. LL44 2EU	17/08/26	Mr Aled Lloyd
18.	NP5/61/678C	Rhyddhau Amod 4 (Panel Gwaith Carreg) ynghlwm i Ganiatâd Cynllunio NP5/61/678B dyddiedig 28/04/2026	17 Parc Bron-y-Graig, Harlech. LL46 2SR	17/08/26	Mr Aled Lloyd
19.	NP5/61/LULB280F	Tystysgrif Defnydd Cyfreithlon (Presennol) ar gyfer defnyddio fflat ar y llawr cyntaf fel annedd (Dosbarth Defnydd C3) a ddefnyddir fel unig breswylfa neu brif breswylfa ac a feddiannwyd am fwy na 183 diwrnod mewn unrhyw flwyddyn galendr (Ail-gyflwyniad)	Fflat Plas, Siop Spar, Stryd Fawr, Harlech. LL46 2YA	05/08/26	Mr Aled Lloyd

20.	NP5/68/6F	Cais o dan Adran 73 i amrywio Amod 2 (cynlluniau manwl) sy'n gysylltiedig â chaniatâd cynllunio NP5/68/6D dyddiedig 08/12/21 i osod 32 o baneli solar ar y to, newid i ddyluniad goledd to yr estyniad cyfleustodau, a mân newidiadau i leoliad agoriadau ffenestri.	Rhiw Goch, Penrhyndeudraeth. LL48 6DR	11/08/26	Mr Aled Lloyd
21.	NP5/78/601	Ail-adeiladu wal a gosod ffenestri newydd	Arwel, Pen-y-Garreg, Trawsfynydd. LL41 4UB	13/08/26	Mr Ben Jones
22.	NP5/79/319D	Codi garej a gweithdy	Pant-yr-Owen, Cwm Maethlon, Tywyn. LL36 9HU	24/08/26	Mr David Jones

Ceisiadau wedi ei gwrthod

	Rhif y Cais	Bwriad	Lleoliad	Rheswm Gwrthod	Swyddog Achos
1.	NP4/29/LU509F	Tystysgrif Defnydd Cyfreithiol (Presennol) ar gyfer gwaith atgyweirio ac adfer i ysgubor garreg bresennol	Beudy Nant-y-Mynach, Penmachno. LL24 0YR	26/08/26 Ystyrir bod y gwaith a wnaed ar yr adeilad yn gyfystyr â datblygiad gweithredol o dan Adran 55 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, ac y mae angen caniatâd cynllunio ar ei gyfer.	Mrs. Alys Tatum
2.	NP5/61/LU335G	Tystysgrif Defnydd Cyfreithlon (Presennol) i gadarnhau bod y defnydd wedi newid o ddefnydd cymysg o Breswyl (Dosbarth Defnydd C3) a Bwyty (Dosbarth Defnydd A3) i Breswyl (Dosbarth Defnydd C3) yn unig	Gwalia, Stryd Fawr, Harlech. LL46 2YB	07/08/26 Ni ddangoswyd, ar sail cydbwysedd tebygolrwyddau, bod y defnydd wedi newid o ddefnydd cymysg cyfunol ar gyfer Preswyl (Dosbarth Defnydd C3) a Bwyty (Dosbarth Defnydd A3) i fod yn breswyl (Dosbarth Defnydd C3) yn unig..	Mr Aled Lloyd